

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΙ Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.

Τ.Ε.Ι.

ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ
ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ :

Πιπериάν Μάρθα - Φελλά Κατερίνα

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ :

Παπαδημητρίου Α.

ΠΑΤΡΑ 2004

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ

ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΙ Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.

Μετέχουσες Σπουδάστριες:

Πιπεριάν Μάρθα

Φελλά Κατερίνα

Υπεύθυνος Εκπαιδευτικός

— Παπαδημητρίου Α.

Πτυχιακή για την λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το Τμήμα Κοινωνικής
Εργασίας της Σχολής Επαγγελμαίων Υγείας Και Πρόνοιας του Ανωτάτου Εκπαιδευτικού
Τεχνολογικού Ιδρύματος Πάτρας.

ΠΑΤΡΑ 2004

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

**ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ: ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΗ
ΘΕΩΡΗΣΗ**

**1. ΔΙΕΘΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ-ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΑΝΑΔΡΟΜΗ**

1.1 ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

1.2 ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

2. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

**2.1 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ**

2.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

2.2.1 Επιπτώσεις στη χώρα αποστολής

2.2.2 Επιπτώσεις στη χώρα υποδοχής

3. Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1. ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

3.2 ΑΙΤΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.4 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ - ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

1.1 ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

1.2 ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

1.3 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

2. Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

2.2 Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

2.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΥΞΑΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

2.4 ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ

2.4.1 Συνθήκες κράτησης αλλοδαπών

2.4.2 Μετανάστες και Φυλακές

3. Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

3.1 Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΩ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

3.2 Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

1.1. ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

1.1.1. Είσοδος και παραμονή αλλοδαπού

1.1.2. Επαναπροώθηση αλλοδαπού

1.1.3. Απέλαση αλλοδαπού

1.1.4. Δικαιώματα αλλοδαπού

1.1.5. Δικαιώματα και ελευθερίες αλλοδαπού

1.1.6. Περιορισμοί αλλοδαπού

2. ΔΙΚΑΙΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

3. ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

3.1. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ-ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

3.2. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

3.2.1 .Ομάδα ΣΕΝΓΚΕΝ

3.2.2. Ομάδα ΤΡΕΒΙ

3.2.3. Ομάδα ΑΔ ΗΟC για την μετανάστευση

3.2.4. Ομάδα Συντονιστών για την διακίνηση των ανθρώπων

3.2.5. Επιτροπή Κ4

4.ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Ν.1975/91

4.2ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ

4.3ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ Ν.2910/01

4.5 ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και της Ελλάδας ,ως κράτος – μέλος, είναι σημαντική στα νέα δεδομένα του φαινομένου της μετανάστευσης. Με την Ευρωπαϊκή ενοποίηση διευκολύνεται η ενδοευρωπαϊκή μετανάστευση. Λόγω της κατάρρευσης όμως των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης και με την δύσκολη πολιτική και οικονομική κατάσταση που επικρατεί στην Ασία και Αφρική αρχίζει ένα νέο κύμα μετανάστευσης προς την Ευρωπαϊκή κοινότητα.

Η μετανάστευση αυτή γίνεται κάτω από διαφορετικούς όρους, οι οποίοι διαμορφώνουν μια νέα πραγματικότητα. Έτσι οι χώρες εξαγωγής εργατικού δυναμικού (χώρες αποστολής) μετατρέπονται σε χώρες εισαγωγής εργατικής δύναμης (χώρες υποδοχής), όπως στην προκειμένη περίπτωση την Ελλάδα.

Η αλλαγή αυτή βρίσκει απροετοίμαστο το Ελληνικό κράτος σε ζητήματα μεταναστευτικής πολιτικής σε τέτοιο βαθμό που να μην υφίστανται οι βασικές δομές υποδοχής ενός μεγάλου ρεύματος μετανάστευσης το οποίο ξεκινά από τα τέλη της δεκαετίας του '90 και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα με μειωμένη ένταση.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η εργασία αυτή είναι μια βιβλιογραφική μελέτη με σκοπό την προσέγγιση του ζητήματος της μετανάστευσης προς την Ελλάδα .

Για το λόγο ότι το φαινόμενο της μετανάστευσης αποτελεί ένα ευρύ πεδίο μελέτης και συζητήσεων, θεωρήσαμε σκόπιμο να επικεντρώσουμε αυτήν την εργασία σε ορισμένους παράμετρούς της που εμείς κρίναμε ότι παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον.

Στο **Πρώτο Κεφάλαιο** αναλύουμε το φαινόμενο της μετανάστευσης. Γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή του φαινομένου καθώς και ανάλυση των γενικότερων αιτιών που οδηγούν στην μετανάστευση αλλά και των παραγόντων που προκαλούν την μετανάστευση στην Ελλάδα. Επιπλέον, αναφερόμαστε και στις επιπτώσεις που επιφέρει η μετανάστευση, τόσο στη χώρα προέλευσης και υποδοχής όσο και στους ίδιους τους μετανάστες. Επίσης, γίνεται και αναφορά στο προφίλ των μεταναστών που διαβιούν στην Ελλάδα.

Στο **Δεύτερο Κεφάλαιο** δίνονται ορισμοί της έννοιας της εγκληματικότητας και αναφερόμαστε στη συμμετοχή των μεταναστών, που διαβιούν στην Ελλάδα, σε αυτήν καθώς επίσης και στους παράγοντες που προκαλούν την εγκληματικότητα στην ομάδα αυτή. Επιπλέον, γίνεται μία αναφορά στην πρόληψη της εγκληματικότητας των μεταναστών.

Το **Τρίτο Κεφάλαιο** περιέχει το Νομικό Δίκαιο για την μετανάστευση όπως αυτό διαμορφώνεται μέσα από ένα σύνθετο πλέγμα διαφόρων σημαντικότερων Συμφωνιών, Συμβάσεων και Συνθηκών σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και στην Ελληνική επικράτεια. Επιπρόσθετα γίνεται ανάλυση των μεταναστευτικών νομοθεσιών που έχουν ληφθεί στην Ελλάδα από

το '90 και μετά καθώς και του προγράμματος νομιμοποίησης ενός μεγάλου αριθμού παράνομων μεταναστών.

Τέλος, γίνεται παράθεση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από αυτήν την μελέτη.

ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η προσπάθεια μιας γενικής θεωρητικής προσέγγισης του φαινομένου της μετανάστευσης, όπως αυτό παρατηρείται στην Ελλάδα, εστιάζοντας κυρίως σε κάποιες σημαντικές πτυχές που καθορίζουν την συμπεριφορά του Ελληνικού κράτους και της Ελληνικής νομοθεσίας απέναντι στο φαινόμενο αυτό.

Πιο συγκεκριμένα, στόχος μας είναι η κατανόηση σε πρώτο επίπεδο του φαινομένου της μετανάστευσης καθώς και οι απαντήσεις σε κάποια ερωτηματικά που έχουν δημιουργηθεί με την εισροή μεγάλου πληθυσμού αλλοδαπών που σχετίζονται κυρίως με τον βαθμό που οι μετανάστες ευθύνονται για την αύξηση της εγκληματικότητας στη χώρα μας .

Επιπλέον στόχος μας, είναι να εξετάσουμε τη λειτουργία του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου αναφορικά με τους μετανάστες θέλοντας με αυτόν τον τρόπο να αναδείξουμε την νομική κατάσταση την οποία βρίσκονται σήμερα οι μετανάστες στην Ελλάδα. Θεωρούμε ότι αυτό είναι η αρχή οποιασδήποτε κοινωνικής μελέτης για τους μετανάστες διότι ορίζει και τον τρόπο με τον οποίο οι τελευταίοι δρουν στην χώρα την οποία μεταναστεύουν..

Για την επίτευξη των παραπάνω συγκεντρώθηκε θεωρητικό υλικό επεξεργασμένο με βάση τις απαιτήσεις του θέματος, καθώς επίσης και στατιστικά στοιχεία από έρευνες οι οποίες έχουν διεκπεραιωθεί κυρίως στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Πολλοί επιστήμονες έχουν δώσει κατά καιρούς διαφορετικούς ορισμούς του φαινομένου της μετανάστευσης.

Σύμφωνα με τον Τσαούση (1991), μετανάστευση είναι η μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου, μιας ομάδας ή ενός κοινωνικού συνόλου. Ως συνεχή ροή προσώπων από και προς μία περιοχή η μετανάστευση είναι μία από τις τρεις βασικές δημογραφικές διαδικασίες. (Τσαούσης, 1991: 238)

Κατά τον διάσημο Γάλλο δημογράφο Sanvy, μετανάστευση σημαίνει κάθε μετακίνηση μεγάλου αριθμού ατόμων, έκτος βέβαια των στρατιωτικών μονάδων, ανεξάρτητα από τους λόγους και τα κίνητρα που την προκάλεσαν.

Ο κοινωνιολόγος Eisenstadt ορίζει την μετανάστευση ως φυσική μετάβαση ενός ατόμου ή μιας ομάδας από μία κοινωνία σε μία άλλη. Η μετάβαση αυτή συνήθως συνεπάγεται την εγκατάλειψη ενός κοινωνικού περιβάλλοντος και την εγκατάσταση σε ένα διαφορετικό.

Οικονομικό ορισμό της μετανάστευσης δίνει ο οικονομολόγος Bohning λέγοντας ότι η μετανάστευση συνεπάγεται μετακίνηση του συντελεστή παραγωγής εργασίας από την περιοχή αναχώρησης στην περιοχή αύξησης.

Ο Καβουριάδης επηρεαζόμενος από την μαρξιστική σκέψη, ορίζει ως μετανάστευση την μετακίνηση του προλεταριάτου από τη μια περιοχή σε μια άλλη, με σκοπό τη διάθεση του μόνου εμπορεύματος που κατέχει, της εργατικής δύναμης.

Οι κοινωνιολόγοι Castles και Kosack αναφέρουν ότι ο όρος μετανάστευση σημαίνει κυρίως μεταφορά ενός πολύτιμου οικονομικού μέσου, της ανθρώπινης εργατικής δύναμης από τις φτωχειές στις πλούσιες χώρες. (Πουλοπούλου Ήρα Εμκε, 1986: 20)

Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας ορίζει ως μετανάστευση κάθε μετακίνηση μιας ορισμένης διάρκειας στο εξωτερικό, εκτός βέβαια των τουριστικών ταξιδιών, και κάνει τη διάκριση ανάμεσα σε μονίμως και προσωρινώς μεταναστεύοντες. Μόνιμοι μετανάστες χαρακτηρίζονται εκείνοι, που ενώ έχουν μόνιμη διανομή στην Ελλάδα, μεταβαίνουν για να εγκατασταθούν στο εξωτερικό επί χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους. Οι προσωρινοί μετανάστες έχουν μόνιμη διαμονή στην Ελλάδα και μεταβαίνουν στο εξωτερικό είτε για να εργασθούν, είτε ως ναυτικοί και για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός έτους.

Σύμφωνα με την Αγγελική Κοιλιάρη (1997), «με τον όρο μετανάστευση δεν εννοούμε μόνο την αλλαγή του τόπου κατοικίας ή/και εργασίας αλλά μία πολυσύνθετη διαδικασία η οποία συνδέεται με σημαντικές κοινωνικές παραμέτρους που επηρεάζουν:

- Τα ίδια τα άτομα, τους προσανατολισμούς τους, τον τρόπο συμπεριφοράς τους και τον κοινωνικό τους περίγυρο,
  - Τις ομάδες, στις οποίες ανήκαν ή ανήκουν ή αισθάνονται ότι ανήκουν οι μετακινούμενοι και τις ομάδες τις οποίες συναντούν και με τις οποίες θα συναλλαγούν στη χώρα υποδοχής,
  - Την κοινωνία υποδοχής,
  - Τις κοινωνικές και οικονομικές δομές της κοινωνίας προέλευσης.
- (Κοιλιάρη, 1997:8-9)

Συχνά, ταυτίζονται οι πρόσφυγες με τους μετανάστες, ωστόσο, πρόκειται για δύο διαφορετικές έννοιες. Ως μετανάστης (νόμιμος ή μη), νοείται το άτομο το οποίο εγκαταλείπει εθελοντικά τη χώρα του για οικονομικούς λόγους, προς αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης. (Παπαθανασοπούλου Έλενα, 21-23/09/2001)

Αντίθετα, η Σύμβαση της Γενεύης της 28 Ιουλίου 1951, για το καθεστώς των προσφύγων, το οποίο συμπληρώθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31 Ιανουαρίου 1967, κείμενα που έχουν κυρωθεί και από την Ελλάδα, ορίζει ότι πρόσφυγας είναι «...κάθε πρόσωπο, το οποίο έχει δικαιολογημένο φόβο διωγμού λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα, βρίσκεται έξω από τη χώρα της υπηκοότητάς του, και δεν μπορεί, ή εξαιτίας αυτού του φόβου, δεν θέλει να προσφύγει στην προστασία της χώρας αυτής».

Ο μετανάστης, λοιπόν, διαφέρει από τον πρόσφυγα στο ότι αυτός εγκαταλείπει τη χώρα του για άλλους από τους παραπάνω λόγους, (όταν την εγκαταλείπει για οικονομικούς λόγους ονομάζεται 'οικονομικός μετανάστης') και σε κάθε περίπτωση εγκαταλείπει οικειοθελώς τη χώρα του και πάντα έχει την επιλογή της επιστροφής, οποιαδήποτε στιγμή, αφού συνεχίζει ν' απολαύει της προστασίας της χώρας του. (Βγενόπουλος, 1998: 103)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ: ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

1. ΔΙΕΘΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ-ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η συστηματική χρήση του όρου «μετανάστευση», άρχισε από τον 19^ο αιώνα, κατά τη διάρκεια του οποίου σημειώνονται και τα σημαντικότερα μεταναστευτικά ρεύματα. (Πανουτσοπούλου, 1988: 21)

Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα, το φαινόμενο της μετανάστευσης εξακολουθεί να έχει πολύ μεγάλες διαστάσεις με την παρουσία ενδοευρωπαϊκών, κυρίως, μεταναστευτικών ρευμάτων. (Κοιλιάρη, 1997: 7)

Για την αναφορά μας στην εξέλιξη των μεταναστευτικών ρευμάτων, θα τα διακρίνουμε σε προπολεμικά και μεταπολεμικά.

1.1 ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα, διαμορφώνονται τα μεταναστευτικά ρεύματα, τα οποία, ανάλογα με την εξέλιξη των αναγκών των χωρών αποστολής και υποδοχής, αλλάζουν κατεύθυνση και διαφοροποιούνται ως προς τα χαρακτηριστικά τους. (Μουσούρου, 1991: 25)

Από τα πιο μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα που παρατηρήθηκαν ήταν κατά τη διάρκεια της προπολεμικής μετανάστευσης από την Ευρώπη προς τη Βόρεια Αμερική. (ο.π.)

« Από το 1865 μέχρι το 1914, δηλαδή σε διάστημα 50 χρόνων, 65.000.000 Ευρωπαίοι μεταναστεύουν και εγκαθίστανται στο νέο κόσμο. Από αυτούς 40.000.000 στις Η.Π.Α και τα υπόλοιπα 25.000.000 σε άλλες χώρες του νέου κόσμου. Η συρροή όμως ενός τόσο μεγάλου αριθμού μεταναστών δημιουργεί ανησυχίες και προκαλεί μεγάλες αντιδράσεις στις Η.Π.Α. Το 1982 απαγορεύεται η μετανάστευση για τους Κινέζους στην Αμερική, το 1908 για τους Ιάπωνες και το 1924 για τους Ευρωπαίους. Από τότε ο αριθμός των μεταναστών στο νέο κόσμο μειώνεται σε μεγάλο βαθμό ». (Πανουτσοπούλου, 1988: 22)

Η επίδραση των ποσοτικών και ποιοτικών ελέγχων (σύστημα ποσοστώσεων) των εισερχόμενων μεταναστών, που έλαβαν οι Η.Π.Α το 1922 είναι εμφανής, αφού από το έτος αυτό οι μετανάστες στρέφονται σε άλλες χώρες (Καναδά , Αυστραλία , Αφρικανικές χώρες).

Η μετανάστευση προς τις Η.Π.Α μειώνεται μεταξύ των χρόνων 1921-1924 και το 1929, με την οικονομική κρίση που πλήττει την Αμερική, ουσιαστικά σταματά. (Μουσούρου, 1991: 29-30)

Αυτή η αλλαγή που σημειώνεται στις Η.Π.Α επηρεάζει και την κατεύθυνση της Ελληνικής μετανάστευσης αφού «...Υπολογίστηκε ότι από κατά την περίοδο 1890-1910, το ένα δέκατο του πληθυσμού της Ελλάδας και περίπου το ένα πέμπτο ή ένα τέταρτο του Ελληνικού εργατικού δυναμικού μετανάστευσε στην Αμερική...» (Εμκε – Πουλοπούλου, 1986: 39) ενώ «...μετά την οικονομική κρίση της περιόδου 1929-1932 η μετανάστευση από την Ελλάδα αλλάζει και πάλι κατεύθυνση και στρέφεται κυρίως προς τις Ευρωπαϊκές χώρες. Στην περίοδο 1932-1939 μετανάστευσαν προς τις υπερπόντιες χώρες περίπου 30.000 άτομα , έναντι 101 χιλιάδων που μετανάστευσαν στις χώρες της

Ευρώπης και 89 χιλιάδων στις μεσογειακές χώρες...» (Εμκε – Πουλοπούλου, 1986: 42)

1.2 ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Στην περίοδο αυτή παρατηρούνται Ευρωπαϊκά μεταναστευτικά ρεύματα, με περιορισμένο αριθμό μεταναστών προς τον Καναδά και αυξημένο προς την Αυστραλία, η οποία υποκαθιστά σταδιακά τις Η.Π.Α ως κύρια χώρα υποδοχής μεταναστών.¹ Από το 1947 ως το 1973, 2.520.800 άτομα από την Ευρώπη, μετανάστευσαν στην Αυστραλία.² (Μουσούρου, 1991: 34)

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '50, παρατηρείται η μετανάστευση πληθυσμών εξ' αιτίας του τέλους του πολέμου και την επιστροφή των αποίκων και του εργατικού δυναμικού από τις αποικίες προς τις χώρες της Ευρώπης και ειδικότερα τη Βρετανία, τη Γαλλία και την Ολλανδία. (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 20-21)

Τη δεκαετία του '60 υπάρχει στην Δ. Ευρώπη μια αυξημένη ζήτηση εργατικού δυναμικού. Η μετακίνηση όμως, σύμφωνα με τον Γαβρόγλου (2001), δεν αφορά πλέον ροές από πρώην αποικίες αλλά από διάφορες χώρες, κυρίως από την Ασία και την Αφρική. Από το 1974 ως το 1988, ο αριθμός των μεταναστών μειώνεται σταδιακά στην Κεντρική Ευρώπη λόγω του τέλους της ραγδαίας οικονομικής ανάπτυξης. (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 74)

Μεγάλος αριθμός μεταναστών μετακινήθηκε προς τις χώρες της Δυτικής και Νότιας Ευρώπης λόγω της κατάρρευσης του Ανατολικού μπλοκ στο τέλος της δεκαετίας του '80 και της αρχής της δεκαετίας του '90. Οι χώρες στις οποίες

¹ Από το 1946 έως το 1954, 1.714.000 άτομα εγκαθίστανται στις Η.Π.Α.

² 1.234.400 άτομα από την Αγγλία και 1.246.400 άτομα από άλλες χώρες της Ευρώπης.

αυξήθηκε ο αριθμός των εισερχόμενων ξένων ήταν κυρίως η Γερμανία, η Γαλλία και η Ελβετία. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 75)

Κατά τη μεταπολεμική περίοδο παρατηρείται ότι χώρες αποστολής μεταναστών μετατράπηκαν σε χώρες υποδοχής μεταναστών, όπως η Ελλάδα. Επιπλέον, παρατηρείται πως τα χαρακτηριστικά της μετανάστευσης προς τη Β. Ευρώπη διαφοροποιούνται από τα χαρακτηριστικά της μετανάστευσης προς τη Ν.Ευρώπη. Σύμφωνα με τον Balwin-Edwards, οι μετανάστες προς τη Β. Ευρώπη εισέρχονταν συνήθως νόμιμα στη χώρα και ζούσαν νόμιμα ενώ οι μετανάστες προς τη Ν. Ευρώπη εισέρχονταν κατά κανόνα παράνομα στη χώρα και προσπαθούσαν παράνομα να παραμείνουν. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 21-22)

Σύμφωνα με τους Lianos et al (1995), ο αριθμός των μεταναστών στην Ελλάδα το 1992 ήταν 271.000, από τους οποίους οι 181.000 ήταν παράνομοι. Στην ίδια μελέτη αναφέρεται ότι το 1994, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, ο αριθμός των παράνομων μεταναστών ανερχόταν στις 350.000. Οι Κόντης (1996) και Λινάρδος- Ρυλμόν (1993, 1995), εκτιμούν ότι ο αριθμός των μη νόμιμων μεταναστών είναι μεταξύ 500.000 και 600.000 ατόμων. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 22)

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ο.Α.Ε.Δ.³, 371.641 παράνομοι μετανάστες υπέβαλαν αίτηση για την απόκτηση λευκής κάρτας, από τους οποίους το 65% προέρχονταν από την Αλβανία, 7% από τη Βουλγαρία και 5% από τη Ρουμανία.

---

³ Την επεξεργασία των στοιχείων του Ο.Α.Ε.Δ. την έκανε το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας.

2. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Οι άνθρωποι πάντα ταξίδευαν και μέσα από τα ταξίδια τους είχαν τη δυνατότητα να ανταλλάσσουν γνώσεις, ιδέες, αγαθά αλλά και να δημιουργούν ένα σύστημα σχέσεων και πολιτισμού.

Η μετακίνηση πληθυσμού, σύμφωνα με την τελευταία μελέτη του Held et al⁴, ήταν και είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο και υποστηρίζει ότι περισσότερα άτομα είχαν μεταναστεύσει πριν από τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο από όσα μεταναστεύουν σήμερα⁵. Άλλοι συγγραφείς, όμως, διαφωνούν με την άποψη αυτή και πιστεύουν ότι λόγω της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, η μετακίνηση πληθυσμών είναι εντονότερη σήμερα από ότι στο παρελθόν. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 98-100)

Ο βαθμός μετακίνησης του πληθυσμού εξαρτάται από διάφορους παράγοντες όπως οικονομικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς. Το φαινόμενο αυτό επηρεάζει σημαντικά τη χώρα αποστολής (τη χώρα από την οποία φεύγει ο πληθυσμός) όσο και τη χώρα υποδοχής (τη χώρα στην οποία μετακινείται ο πληθυσμός). (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 17-18)

---

⁴ Στο "Global transformations", που εκδόθηκε στην Οξφόρδη.

⁵ Σύμφωνα με συγγραφείς, 900.000 άτομα περίπου μετανάστευσαν από την Ευρώπη κάθε χρόνο την περίοδο 1821-1915, ενώ από το 1600-1915 ο συνολικός αριθμός ατόμων που μετανάστευσαν, ανέρχονται στα 26.000.000 περίπου. Εκείνη την περίοδο υπήρχαν μεγάλες, ποσοτικά, μετακινήσεις ατόμων από Σιβηρία(πάνω από 10.000.000 άτομα), Κίνα και Ινδία(5.000.000-10.000.000 άτομα).(Ψημμένος, 1999:50-51)

2.1 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Τα αίτια της μετανάστευσης μπορεί να ποικίλουν για κάθε άτομο που αποφασίζει να φύγει από τη χώρα του και να μετακινηθεί σε μία άλλη.

Οι λόγοι για τους οποίους ένας άνθρωπος θα μεταναστεύσει εξαρτώνται από τις κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα του.

Πολλές είναι οι περιπτώσεις όπου ομάδες ατόμων εγκαταλείπουν την πατρίδα τους λόγω της πολιτικής κατάστασης που σε αυτήν. Η δικτατορία ή οι πολεμικές συγκρούσεις είναι καταλυτικοί παράγοντες για μια τέτοια απόφαση όπως αυτή της μετανάστευσης. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 18)

Από την άλλη, η φτώχεια, η πείνα, οι φυσικές καταστροφές των χωρών αποστολής, το μικρό εισόδημα και η ανεργία που αφορούν ένα αρκετά μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού, είναι βασικοί παράγοντες αποδημίας, ιδιαίτερα από τις χώρες της Ν. Ευρώπης και του Τρίτου Κόσμου. Επιπλέον, οι κυβερνήσεις κάποιων χωρών προέλευσης ενθάρρυναν την μεταναστευτική κίνηση, όπως σε αρκετές ασιατικές χώρες, από τα μέσα της δεκαετίας του '70, με σκοπό την απόκτηση εσόδων σε συνάλλαγμα. (Πουλοπούλου, 1990: 38)

Ταυτόχρονα, παρατηρείται και μια αλλαγή τρόπου ζωής στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες όπου τα άτομα, προκειμένου να ικανοποιήσουν τις καταναλωτικές τους επιθυμίες και γνωρίζοντας ότι αυτό δεν είναι εφικτό λόγω των χαμηλών μισθών που είχαν, δέχονταν δουλειές σε ξένες χώρες, ελπίζοντας σ' ένα καλύτερο μέλλον όταν θα επιστρέψουν στην πατρίδα τους. (ο.π)

Σύμφωνα με τους Smith και Hicks, η μετανάστευση εξηγείται από τη συνεχή προσπάθεια των ατόμων για βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου.

Δεδομένου ότι ο μισθός είναι εκείνο το στοιχείο που κατ' εξοχήν προσδιορίζει το επίπεδο διαβίωσης, η τάση του ανθρώπου για μεγιστοποίηση της ικανοποίησης και βελτίωσης των συνθηκών ζωής, τους οδηγεί σε μετακινήσεις πληθυσμών από χώρες με χαμηλούς μισθούς, προς χώρες με υψηλούς μισθούς. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 197)

Επιπλέον, οι έντονες δημογραφικές πιέσεις σε συνδυασμό με τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά αίτια, οδηγούν στη λύση της φυγής.

Αναλυτικότερα, ο ρυθμός ανάπτυξης στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι πιο αργός από το ρυθμό της δημογραφικής τους αύξησης. Η αύξηση του πληθυσμού στις χώρες αυτές, "εξουδετερώνει" την όποια οικονομική ανάπτυξη και οξύνει το πρόβλημα της ανεργίας. Η δημογραφική, λοιπόν, αύξηση συμβάλλει στη φτώχεια και οδηγεί μεγάλο αριθμό ατόμων να αποδημήσει προς χώρες που επικρατούν καλύτερες συνθήκες οι οποίες λειτουργούν ως παράγοντες έλξης μεταναστών. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 48)

Πιο συγκεκριμένα, η οικονομική ανάπτυξη των χωρών υποδοχής, σε συνδυασμό με το βραδύτερο ρυθμό δημογραφικής αύξησης, σήμανε την ταχύτερη απορρόφηση των ανέργων και τη ζήτηση εργατικού δυναμικού.

Το γηγενή εργατικό δυναμικό, όμως, δεν ήθελε πάντα να καλύψει τις ανάγκες που υπήρχαν σε ανειδίκευτη, κουραστική, επικίνδυνη και κακοπληρωμένη εργασία με αποτέλεσμα να καλυφθούν αυτές από τους μετανάστες, έτσι ώστε να εξασφαλισθεί η παραπέρα οικονομική ανάπτυξη και βελτίωση του επιπέδου ζωής. (Μουσούρου, 1991: 83-84)

Πέρα, όμως, από τους προαναφερόμενους παράγοντες, υπάρχουν και άλλες αιτίες οι οποίες ωθούν τα άτομα να μεταναστεύσουν προς κάποια συγκεκριμένη χώρα. Οι κυριότερες αιτίες συνοψίζονται από τον Χάμαρ (1985: 5) στις ακόλουθες:

- Οι διμερείς συμφωνίες που οδήγησαν στη συγκέντρωση κάποιων εθνικοτήτων σε ορισμένες χώρες (π.χ των Ελλήνων στη Γερμανία).

Υπάρχει κάποιο ποσοστό του ανθρώπινου δυναμικού που μεταναστεύει, το οποίο αφορά ειδικευμένους εργαζόμενους. Αυτό γίνεται τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο της διεθνοποίησης των αγορών, όπου έχουν υπογραφεί πολλές συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ κρατών, οι οποίες, εκτός από ροές κεφαλαίων και πληροφοριών αφορούν και αυξημένες μετακινήσεις ειδικευμένου επιστημονικού δυναμικού. (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 183)

- Η γεωγραφική απόσταση που όσο μικρότερη είναι, καθιστά ευκολότερη τη μετακίνηση.
- Οι ιστορικές σχέσεις μεταξύ της χώρας υποδοχής και της χώρας αποστολής. Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτές οι σχέσεις είναι στενότερες σε περιπτώσεις μετανάστευσης από τέως αποικία προς την τέως μητρόπολη.
- Η “αλυσιδωτή” μετανάστευση, όπου μία ομάδα μεταναστών εγκαθίσταται σε μία χώρα και ακολουθούν προς αυτή άλλοι ομοεθνείς.

Το μεταναστευτικό, λοιπόν, φαινόμενο σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι συνέπεια πολλών παραγόντων όπως οι περιφερειακοί και τοπικοί πόλεμοι, η αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, η παγκοσμιοποίηση, η κυριαρχία της οικονομίας της αγοράς, κ.α.

Επομένως, την απόφαση του ανθρώπου να μετακινηθεί σε άλλη χώρα για να προσφέρει ή καλύτερα, για να πουλήσει σ’ αυτήν την εργατική του δύναμη, πρέπει να τη δει κανείς σε συνάρτηση με το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, που δημιουργώντας ανισομερή ανάπτυξη, παράγει και ανατροφοδοτεί τις συνθήκες εκείνες που προκαλούν την μετανάστευση. (Κασιμάτη, 1984: 13-14)

2.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Σε άμεση συνάρτηση με τα αίτια της μετανάστευσης είναι και οι επιπτώσεις που αυτή επιφέρει στους παράγοντες της μεταναστευτικής διαδικασίας.

Η μετανάστευση, σε παγκόσμιο επίπεδο, επιφέρει θετικές και αρνητικές συνέπειες βραχυχρόνια και μακροπρόθεσμα, τόσο για της χώρες αποστολής, όσο και για τη χώρα υποδοχής μεταναστών. (Κασιμάτη, 1984: 36)

2.2.1 Επιπτώσεις στη χώρα αποστολής

Ένας παράγοντας της μεταναστευτικής διαδικασίας είναι η χώρα προέλευσης. Μία από της επιπτώσεις που προκαλεί η μετανάστευση σ' αυτές τις χώρες αφορά την αγορά εργασίας.

Δε χωράει καμία αμφιβολία ότι « η μετανάστευση έλυσε, έστω και πρόσκαιρα το οξύ πρόβλημα της ανεργίας και της υποαπασχόλησης». (Κασιμάτη, 1984: 36)

Η πρόσκαιρη αυτή λύση, βοήθησε στο να μην οδηγηθούν οι χώρες αυτές σε κοινωνικές αναταραχές, εξ' αιτίας των πιέσεων των δυσαρεστημένων πολιτών, αλλά στο να διατηρηθεί η κοινωνική ειρήνη. (Μουσούρου, 1991: 103)

Επιπλέον, σημαντικό 'κέρδος' για τις χώρες προέλευσης αποτελεί η αποστολή εμβασμάτων των μεταναστών προς τους συγγενείς που άφησαν πίσω, η οποία συνέβαλλε στην τόνωση της οικονομίας των χωρών προέλευσης, αυξάνοντας τα συναλλαγματικά αποθέματα και βελτιώνοντας το εμπορικό ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών. (Κασιμάτη, 1984: 36)

Τέλος, στα οφέλη των χωρών αποστολής εντάσσεται και η πιθανότητα της επαγγελματικής ειδίκευσης των μεταναστών με την οποία θα μπορούν να αναπληρώσουν τα κενά της εξειδικευμένης εργασίας που έχει ανάγκη η χώρα. (Κασιμάτη, 1984: 37)

Εκτός όμως από τα 'κέρδη' της μεταναστευτικής κίνησης αναφορικά με τις χώρες αποστολής, υπάρχουν και οι 'ζημίες', όπως είναι οι άμεσες αλλά και μακροπρόθεσμες δημογραφικές επιπτώσεις που προκαλεί η αποδημία ενός σημαντικού ποσοστού ατόμων, που βρίσκονται, συνήθως, σε παραγωγικές ηλικίες. Έτσι, σημειώνονται μεταβολές στη δυναμικότητα του πληθυσμού, πτώση της γεννητικότητας, γήρανση, κ.α. (Μουσούρου, 1991: 72)

Επίσης, η αναχώρηση μιας εργατικής δύναμης, στην παραγωγή της οποίας έχει επενδυθεί ένα κεφάλαιο, δηλαδή δαπάνες⁶ της πολιτείας για τη διατροφή, την εκπαίδευση και την υγεία τους, θεωρείται σημαντική ζημία για τη χώρα προέλευσης. (ο.π)

Στις 'απώλειες' της χώρας αποστολής, μπορούν να συγκαταλεχθούν και μερικά από τα βραχυπρόθεσμα οφέλη της μετανάστευσης, αφού μακροπρόθεσμα αμφισβητήθηκαν από πολλούς συγγραφείς και τα θεώρησαν 'ζημίες'.

Μία άποψη στο ζήτημα αυτό αναφέρεται στο γεγονός ότι πολλοί μετανάστες δεν ήταν ούτε άνεργοι, ούτε ανειδίκευτοι και η αναχώρησή τους είχε ως συνέπεια τη δυσχέρεια της εκβιομηχάνισης της χώρας τους. (Μουσούρου, 1991: 73)

Μία άλλη εκδοχή είναι ότι η πλειοψηφία των μεταναστών δεν απέκτησαν ειδίκευση αφού απασχολήθηκαν σε χειρωνακτικές εργασίες αλλά ακόμα και αν απέκτησαν, δεν μπορούσαν να τη χρησιμοποιήσουν στη χώρα τους για το λόγο

---

⁶ οι δαπάνες αυτές περιλαμβάνουν: α) το ποσοστό του εισοδήματος της οικογένειας που αφιερώνεται στο παιδί, β) τις κοινωνικές δαπάνες και παροχές, γ) τον μη αμειβόμενο χρόνο εργασίας που αφιερώνουν οι γονείς και ιδιαίτερα η μητέρα, στην ανατροφή του παιδιού.

ότι δεν είχαν ακόμη αναπτυχθεί κλάδοι της ειδικεύσής τους. (Κασιμάτη, 1984: 31)

Ακόμη, υποστηρίζεται ότι κάποια από τα αναμενόμενα κέρδη δεν πραγματοποιήθηκαν, όπως τα κέρδη από τα μεταναστευτικά εμβάσματα τα οποία τελικά χρησιμοποιήθηκαν για την αγορά καταναλωτικών αγαθών και δεν επενδύθηκαν παραγωγικά ώστε να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας τους και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. (Μουσούρου, 1991: 74)

Αναφορικά με τα μεταναστευτικά εμβάσματα, θεωρείται ότι λειτούργησαν και σε βάρος του ισοζυγίου πληρωμών, γιατί ενίσχυσαν τις εισαγωγές από τις χώρες υποδοχής.

Σχετικά με το θέμα αυτό, η Μουσούρου αναφέρει: « Τα εμβάσματα συνέβαλαν στην αύξηση της κατανάλωσης και στην επίταση ενός καταναλωτικού κλίματος, όπου το άτομο θεωρεί απολύτως θεμιτό να καταναλώνει χωρίς να παράγει ή τουλάχιστον, να καταναλώνει περισσότερα από όσα παράγει. Εφ' όσον η κατανάλωση αυξήθηκε και, μάλιστα, χωρίς αντίστοιχη αύξηση της παραγωγής, το ισοζύγιο πληρωμών δε βελτιώθηκε αλλά αντίθετα, έγινε περισσότερο ελλειμματικό».

Φαίνεται, λοιπόν, ότι πολλά από τα προσδοκώμενα κέρδη δεν πραγματοποιήθηκαν αλλά η παρατήρηση αυτή δεν ανατρέπει το γεγονός ότι οι ίδιοι οι μετανάστες, ατομικώς, βελτιώνουν την κοινωνικό-οικονομική τους θέση σε αναφορά προς τη χώρα αποστολής αλλά, μερικές φορές, και σε αναφορά προς τη χώρα υποδοχής. (Μουσούρου, 1991: 73-74)

2.2.2 Επιπτώσεις στη χώρα υποδοχής

Αναμφίβολα, οι χώρες υποδοχής προσκομίζουν περισσότερα οφέλη με την παρουσία μεταναστών, συγκριτικά με τις χώρες προέλευσης και πολλοί μελετητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι χώρες υποδοχής βγαίνουν κερδισμένες από την όλη μεταναστευτική διαδικασία.

Η μετανάστευση, μπορεί να ωφελήσει οικονομικά τον ίδιο τον μετανάστη, βραχυπρόθεσμα τη χώρα αποστολής, μακροπρόθεσμα, όμως, φαίνεται να ωφελεί μόνο τη χώρα υποδοχής, έστω και αν δεν μπορούν να ελαχιστοποιηθούν και οι όποιες επιπτώσεις επιφέρει. (Κοιλιάρη, 1997: 11)

Σε οικονομικό, λοιπόν, επίπεδο τόσο η διεθνής όσο και η ελληνική εμπειρία δείχνουν ότι οι μετανάστες απασχολούνται συνήθως σε εργασίες που οι εγχώριοι εργαζόμενοι δεν τις επιθυμούν και δεν τις δέχονται. Αν οι μετανάστες δεν απασχολούνταν στις εργασίες αυτές, τότε, πιθανότατα, το παραγόμενο προϊόν να ήταν λιγότερο ποσοτικά στους τομείς αυτούς. (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 26)

Επιπλέον, υπάρχουν επιχειρήσεις οι οποίες οφείλουν την ύπαρξή τους στην παρουσία μεταναστών, αφού οι τελευταίοι αποτελούν φτηνή εργατική δύναμη και αν δεν χρησιμοποιούνταν στις επιχειρήσεις, αυτές πιθανόν να μην άντεχαν το υψηλό εργατικό κόστος και να έκλειναν. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής αλλά και την ανεργία των ντόπιων εργαζόμενων. (ο.π)

Σχετικά με τους μετανάστες που δε διαμένουν νόμιμα σε κάποια χώρα, αυτό φαίνεται να ευνοεί τη χώρα υποδοχής για τους παρακάτω λόγους:

- Οι μετανάστες εργάζονται με χαμηλότερη αμοιβή από αυτήν των ημεδαπών

- Εργάζονται με ιδιαίτερα ευνοϊκούς, για τους εργοδότες, χρόνους εργασίας (μειωμένο ωράριο, υπέρ-εργασία)
- Οι παράνομοι μετανάστες αποτελούν δυναμικό χωρίς απαιτήσεις, αφού δεν έχουν συμβάσεις εργασίας
- Επιδεικνύουν υψηλή επαγγελματική κινητικότητα. (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 213-214)

Σχετικά με τη νόμιμη εργασία μεταναστών, όπως αναφέρει ο Ιωακειμόγλου (2001), φαίνεται πως αυτή μετατρέπει τα δημόσια έσοδα και αυξάνει τη μάζα των αιτήσεων ασφαλιστικών εισφορών. Αυτές οι ευνοϊκές επιπτώσεις στα δημόσια οικονομικά έχουν και σημαντικά αποτελέσματα. Παραδείγματος χάριν, η αύξηση της φορολογίας μειώνει το δημόσιο έλλειμμα και συνακόλουθα τα επιτόκια, των οποίων η μείωση επιδρά θετικά στις επενδύσεις, στην παραγωγή και στην απασχόληση. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 83)

Επιπλέον, η είσοδος των μεταναστών, νόμιμη ή μη, επιφέρει 'κέρδη' στη χώρα υποδοχής, από τη στιγμή που δεν έχει επιβαρυνθεί για την ανατροφή, την εκπαίδευση και την ειδίκευσή τους. Άλλωστε, οι εκπαιδευτικές ανάγκες των μεταναστών είναι λιγότερες σε σύγκριση με τις ανάγκες των γηγενών διότι, οι μετανάστες αποδημούν μόνοι, είτε δε δηλώνουν στο σχολείο πολλά από τα παιδιά τους ή, και αυτά που δηλώνουν, έχουν ελάχιστες ελπίδες να συνεχίσουν σε ανώτερες ή ανώτατες εκπαιδευτικές βαθμίδες. (Πατινιώτης, 1990:231)

Ακόμη, οι ξένοι εργάτες δεν επιβαρύνουν την πρόνοια της χώρας υποδοχής στο βαθμό που την επιβαρύνουν οι ημεδαποί, για το λόγο ότι όταν συνταξιοδοτηθούν, συχνά, επιστρέφουν στην πατρίδα τους. Επίσης, οι μετανάστες προσαρμόζονται πιο εύκολα στην εποχιακή απασχόληση, μετακινούνται πιο εύκολα από περιοχή σε περιοχή, διευκολύνοντας έτσι τη λειτουργία της οικονομίας με το να παρέχουν άφθονη εργατική δύναμη όπου και όταν χρειάζεται. Επιπλέον, παρουσιάζουν πολύ υψηλή τάση για

αποταμίευση και διευκολύνουν με τον τρόπο αυτό τις επενδυτικές δυνατότητες της χώρας υποδοχής και αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων των χωρών υποδοχής έναντι των χωρών προέλευσης, γιατί οι ξένοι συνδυάζουν υψηλή παραγωγικότητα και μειωμένο κόστος. (Πατινιώτης, 1990: 232-233)

Επιπρόσθετα, η άγνοια των νομικών δυνατοτήτων, στερεί από τους ξένους εργάτες τη δυνατότητα για εξοικονόμηση χρημάτων από επιστροφή φόρων, πριμ αποταμίευσης και άλλα προνόμια. (ο.π)

Οι μετανάστες, εκτός από εργατικό δυναμικό, είναι και καταναλωτές. Ακόμη και αν δαπανούν ένα μικρό μέρος του εισοδήματός τους για κατανάλωση στη χώρα που εργάζονται, αποτελούν μέρος της ενεργού ζήτησης. Συνήθως, αγοράζουν μεταχειρισμένα αντικείμενα τα οποία οι γηγενείς δε θα μπορούσαν να τα πουλήσουν αφού, όσο βελτιώνεται το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας, τόσο περιορίζονται οι πιθανότητες πώλησης μεταχειρισμένων και ουσιαστικά ξεπερασμένων καταναλωτικών αγαθών. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 27)

Τέλος, σημαντικά οφέλη από τη μεταναστευτική διαδικασία προσκομίζει και το γηγενή εργατικό δυναμικό μιας χώρας αφού η είσοδος μεταναστών καθιστά πιο ευχάριστη την εργασία τους και διευκολύνει την ταχύτερη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής τους θέσης με το να αναλαμβάνουν πιο ειδικευμένες εργασίες μεταπηδώντας στον τριτογενή τομέα και εγκαταλείποντας τις ανειδίκευτες δουλειές για τους μετανάστες. (Πουλοπούλου, 1990: 36-37)

Σε δημογραφικό επίπεδο, και ιδιαίτερα στο θέμα της δημογραφικής γήρανσης, η μετανάστευση αποτελεί «λύση» στο πρόβλημα αυτό και στα αδιέξοδα που δημιουργεί η γήρανση του πληθυσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Eurostat⁷, « θα αυξηθεί το ποσοστό των ατόμων

---

⁷ Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

άνω των 65 ετών στο σύνολο του πληθυσμού από 15.4% στην Ευρώπη των '15' το 1995 σε 22% το 2025, στις Η.Π.Α. από 12.5% σε 18.8% και στην Ιαπωνία από 14.6% σε 26.7%.» (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 36-37)

Παρόμοιες είναι και οι εκτιμήσεις του Ο.Ο.Σ.Α.⁸, κατά τις οποίες « θα αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των ατόμων άνω των 65 ετών (ως ποσοστό του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας) και θα υπάρχουν μόνο δύο απασχολούμενοι για κάθε ηλικιωμένο άτομο.» (ο.π)

Για να διατηρηθεί αμετάβλητος ο δείκτης δημογραφικής γήρανσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με την έκθεση των Ηνωμένων Εθνών (2000), απαιτείται η 'καθαρή' μετανάστευση να είναι 13 εκατομμύρια το χρόνο. (ο.π)

Για να αποτελέσει, όμως, η μετανάστευση θετικό παράγοντα στα προαναφερθέντα, θα πρέπει οι χώρες υποδοχής να διαθέτουν τις κατάλληλες υποδομές ώστε να επιτευχθεί η ομαλή ένταξη των μεταναστών σ' αυτές. (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 38)

Η μη ύπαρξη των υποδομών αυτών, σε συνάρτηση με άλλους παράγοντες, συμβάλλει στο να αποβεί αρνητικότερος ο απολογισμός σε κοινωνικό-πολιτικό επίπεδο.

Σύμφωνα με τη Μουσούρου (1991), το γεγονός ότι οι χώρες υποδοχής αδιαφόρησαν για τις συνθήκες ζωής των ξένων εργατών, δημιούργησε αργότερα κοινωνικές εντάσεις, οι οποίες, σε τελική ανάλυση, λειτούργησαν και λειτουργούν σαν διαρκείς εστίες κοινωνικής έντασης αλλά και μείωσαν με την πάροδο του χρόνου τα οικονομικά οφέλη που είχαν προκύψει.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Ντόκο (2001), επικρατεί η άποψη ότι η εισροή μεγάλου αριθμού μεταναστών (με έντονες διαφορές στη γλώσσα, στη θρησκεία, στα ήθη και στα έθιμα) μέσα σε σχετικά σύντομο διάστημα, μπορεί να αποσταθεροποιήσει την κοινωνική δομή ενός κράτους και να αποσυνθέσει

---

⁸ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.

τον κοινωνικό του ιστό. Η άποψη αυτή ενεργοποιεί συμπεριφορές ρατσισμού και ξενοφοβίας. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 62)

Έτσι, αρχίζει ένας ανταγωνισμός μεταξύ της κοινωνίας υποδοχής, που προσπαθεί να διατηρήσει το δικό του πολιτισμό, και των μεταναστών οι οποίοι επιθυμούν να διατηρήσουν τον δικό τους πολιτισμό. Το αποτέλεσμα, βέβαια, είναι να επιβληθεί εκείνος ο πολιτισμός, πίσω από τον οποίο υπάρχει η μεγαλύτερη πολιτική και οικονομική δύναμη, δηλαδή, ο πολιτισμός της χώρας υποδοχής. (Δαμανάκης, 1989: 31)

Σύμφωνα με τις απόψεις του Δαμανάκη (1989), τα αρνητικά αποτελέσματα της μεταναστευτικής κίνησης, συνοψίζονται στα εξής σημεία:

- ✓ Δημιουργία γκέτο, τα οποία εκτός από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος συνιστούν εστίες κοινωνικής σύγκρουσης.
- ✓ 'Επιβάρυνση' του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας υποδοχής και δημιουργία συγκρούσεων ανάμεσα στους αλλοδαπούς και ημεδαπούς γονείς.
- ✓ Μεταφορά πολιτικών συγκρούσεων από τις χώρες προέλευσης στις χώρες υποδοχής.
- ✓ Ανάπτυξη ρατσιστικών τάσεων και ξενοφοβίας από την πλευρά των ημεδαπών. (Δαμανάκης, 1989: 59-60)

Παρά τα αρνητικά αποτελέσματα της μεταναστευτικής διαδικασίας, είναι σαφές ότι οι χώρες υποδοχής είναι, αναμφίβολα, ωφελημένες από το μεταναστευτικό φαινόμενο. Χαρακτηριστική είναι η φράση του Νικολινάκου (1974), η οποία αναφέρει « πως αν οι χώρες υποδοχής δεν είχαν κανένα πλεονέκτημα από την απασχόληση αλλοδαπών, δε θα είχαν επιτρέψει την εγκατάσταση μεταναστών. Ο μεταναστευτικός μηχανισμός δεν ελέγχεται από φιλανθρωπικούς συλλογισμούς, αλλά από μία συμφωνία συμφερόντων, τόσο στις χώρες υποδοχής όσο και στις χώρες προέλευσης.»

3. Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η μετακίνηση πληθυσμών προς την Ελλάδα, έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, μετατρέποντάς την από χώρα αποστολής μεταναστών, σε χώρα υποδοχής μεταναστών. (Πουλοπούλου 1990: 36)

Από τη δεκαετία του 1970 και μέχρι το τέλος του 1980, δημιουργήθηκαν δύο μεταναστευτικά κύματα προς την Ελλάδα λόγω της οικονομικής κρίσης στις χώρες της Δ. Ευρώπης, των επενδύσεων στη ελληνική οικονομία και κατ' επέκταση λόγω της ανάγκης για εργατικά χέρια. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 203)

Τα μεταναστευτικά αυτά κύματα αφορούσαν, κυρίως, την παλιννόστηση (μέχρι το 1985, επέστρεψαν 617.000 μετανάστες) αλλά και άτομα από χώρες του Τρίτου Κόσμου (Ασία, Αφρική) οι οποίοι έβρισκαν δουλειά σε βιομηχανίες, εμπόριο και υπηρεσίες με ανθυγιεινές συνθήκες εργασίας και χαμηλούς μισθούς. Σύμφωνα με απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. το 1991, πρόκειται για 130.000 αλλοδαπούς με τις οικογένειές τους. (ο.π)

Από το τέλος της δεκαετίας του 1980, όπως αναφέρει ο Γαβρόγλου (2001), παρατηρείται αύξηση του μεταναστευτικού ρεύματος προς την Ελλάδα που αφορά κυρίως άτομα από την πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. (Πόντιοι) και από άλλες ανατολικές χώρες. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 75)

Μετά την κατάρρευση του σοσιαλισμού το 1989, μετανάστευσαν στην Ελλάδα άτομα από Πολωνία, Ρουμανία και Γιουγκοσλαβία. Αρχές της δεκαετίας του 1990 και με το άνοιγμα των συνόρων με την Αλβανία, «χιλιάδες Αλβανοί και Βορειοηπειρώτες εισήλθαν στην Ελλάδα». (Ζωγράφου, 1998: 216)

Πιο συγκεκριμένα, τα άτομα που έχουν εισέλθει στην Ελλάδα αφορούν κυρίως:

- Έλληνες ομογενείς που προέρχονται από δημοκρατίες της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης και επέστρεψαν στην Ελλάδα. (γύρω στα 100.000 άτομα)
- Αλλοδαπούς που προέρχονται από χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από αφρικανικές χώρες και από την Αμερική (περίπου 265.000 άτομα για το έτος 1993, Fakiolas 1997) που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα.
- Αλλοδαπούς που ζήτησαν πολιτικό άσυλο στη χώρα. (το 1998 παραχωρήθηκε άσυλο στο 4% του συνόλου των περιπτώσεων που εξετάστηκαν από αρμόδιες υπηρεσίες, Ελευθεροτυπία, 15/02/1999)
- Μετανάστες από γειτονικές, κυρίως βαλκανικές, χώρες.

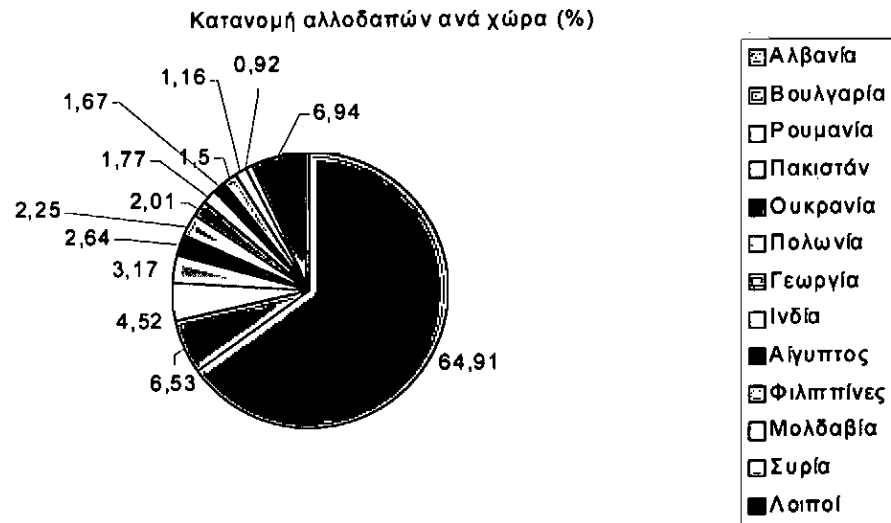
Υπολογίζεται ότι εισήλθαν στην Ελλάδα περίπου 700.000 άτομα από τις χώρες της Αλβανίας, Βουλγαρίας, Ρουμανίας και Πολωνίας. (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 210-211)

3.1. ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Σύμφωνα με έρευνα του Εθνικού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης (ΕΠΙΑ, 1999), βασισμένη στα δεδομένα των αιτήσεων που υποβλήθηκαν από τους αλλοδαπούς για να τους χορηγηθεί άδεια παραμονής στην Ελλάδα, παρατηρείται ότι οι περισσότεροι μετανάστες που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα είναι ανειδίκευτοι, απασχολούνται κυρίως στον αγροτικό τομέα, έχουν μέσο επίπεδο εκπαίδευσης και προέρχονται κυρίως από την Αλβανία. Επιπλέον, η πλειοψηφία των μεταναστών διαμένει στην Αθήνα, ενώ σε αναλογία με τους ντόπιους πληθυσμούς, μεγαλύτερο ποσοστό συναντάται στις αγροτικές περιοχές.

Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΠΙΑ, από τις 352.632 αιτήσεις που υποβλήθηκαν για τη χορήγηση άδειας παραμονής, το 64,91% των αιτήσεων είναι αλβανικής προέλευσης και ακολουθούν η Βουλγαρία με 6,53%, η Ρουμανία με 4,52%, το Πακιστάν με 3,17%, η Ουκρανία με 2,64%, η

Πολωνία με 2,24%, η Γεωργία με 2,01%, η Ινδία με 1,77%, η Αίγυπτος με 1,67%, οι Φιλιππίνες με 1,50%, η Μολδαβία με 1,16% και η Συρία με 0,92%. Το υπόλοιπο ποσοστό, 6,94%, κατανέμεται μεταξύ άλλων υπηκοοτήτων. (Διάγραμμα 1).

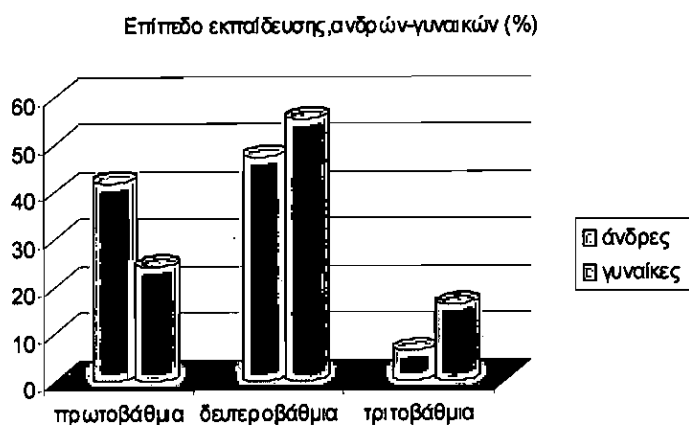

Με βάση το φύλλο, η πλειοψηφία των αλλοδαπών εργαζομένων είναι άνδρες. Η επικρατέστερη χώρα προέλευσης είναι η Αλβανία με ποσοστό των ανδρών να προσεγγίζει το 72,43%, ενώ ακολουθούν η Ρουμανία με 4,19%, το Πακιστάν με 4,18%, η Βουλγαρία με 3,70%, η Ινδία με 2,31% και η Αίγυπτος με 2,11%. Αντίστοιχα για τις γυναίκες το 43,64% προέρχεται από την Αλβανία, το 14,74% από τη Βουλγαρία, το 8,27% από την Ουκρανία, το 5% από τη Γεωργία, το 4,82% από τις Φιλιππίνες, το 3,88% από την Πολωνία και το 3,36% από τη Μολδαβία (Διάγραμμα 2)

Αναφορικά με το εκπαιδευτικό επίπεδο των αλλοδαπών, το 49,16% είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 37,05% πρωτοβάθμιας, ενώ το 8,89% είναι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι γυναίκες, με βάση τα στοιχεία, είναι οι πιο μορφωμένες, παρουσιάζοντας υψηλότερα ποσοστά τόσο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (55,47% σε σύγκριση με 47,31% των ανδρών) όσο και στην τριτοβάθμια (16,14% σε σύγκριση με 6,41% των ανδρών). Το ποσοστό των ανδρών με πρωτοβάθμιο επίπεδο εκπαίδευσης ανέρχεται στο

41,90% ενώ το αντίστοιχο για τις γυναίκες προσεγγίζει το 24,18% (Διάγραμμα 3).

Σχετικά με την ηλικία τους, η πλειοψηφία των μεταναστών ανήκουν στις παραγωγικές ηλικίες με επικρατέστερη την ηλικιακή ομάδα 30-34 ετών, στην οποία κατατάσσεται το 38,39%. Το ποσοστό των γυναικών που εντάσσεται στην ομάδα αυτή προσεγγίζει το 43,47%.

Ως προς την οικογενειακή τους κατάσταση το 51,18% του συνόλου είναι έγγαμοι και δύο στους τρεις έχουν από ένα έως πέντε παιδιά, ενώ το 43,27% είναι άγαμοι. Στους άνδρες τα ποσοστά έγγαμων- άγαμων είναι περίπου τα ίδια (48,49% έναντι 49,04%), ενώ στις γυναίκες το 59,89% είναι έγγαμες και το 27,68% άγαμες.

Η γεωγραφική κατανομή των αλλοδαπών, σύμφωνα με τα στοιχεία που υπάρχουν, δείχνει ότι τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα-Θεσσαλονίκη), συγκεντρώνουν τη πλειοψηφία με ποσοστό που ξεπερνά το 51%. Από τη συγκριτική ανάλυση του αριθμού των αλλοδαπών με το σύνολο του πληθυσμού, προκύπτει ότι, ενώ το 38,37% είναι συγκεντρωμένο στη πρωτεύουσα, αποτελούν μόνο το 4,36% του συνολικού πληθυσμού, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το υπόλοιπο Αττικής είναι 5,2%. Για το νομό Θεσσαλονίκης, το ποσοστό που αντιστοιχεί στο συνολικό πληθυσμό προσεγγίζει μόλις το 2,57%. Σύμφωνα με την Μ. Γαλανοπούλου, το

μεγαλύτερο ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού εντοπίζεται στη Βοιωτία (6,27) με τους 6 στους 100 κατοίκους της περιοχής να είναι αλλοδαποί.

Σύμφωνα με άλλες έρευνες, από το 1991 και μετά, οι αλλαγές που σημειώθηκαν στην Ανατολική Ευρώπη επιτάχυναν τη ροή μεταναστών, οι οποίοι στη μεγάλη τους πλειοψηφία κατευθύνονται κυρίως προς την Αθήνα και δευτερευόντως στη Θεσσαλονίκη και στην επαρχία. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκαν δύο μεγάλα κύματα εισόδου στην Ελλάδα, όπου οι μετανάστες του πρώτου κύματος διαφοροποιούνται από τους πιο πρόσφατα εγκατεστημένους, κυρίως, ως προς το βαθμό ένταξής τους στην ελληνική πραγματικότητα από την άποψη των συνθηκών διαβίωσης και απασχόλησης. Οι μετανάστες του δεύτερου κύματος είναι μεγαλύτερης ηλικίας και έρχονται στην Ελλάδα με προοπτική μόνιμης εγκατάστασης. Οι πρώτοι στοιβάζονταν, λόγω έλλειψης χώρων υποδοχής, στο κέντρο της Αθήνας. Ο χώρος γύρω από το κέντρο της Αθήνας εξακολουθεί να αποτελεί το πυρήνα οργάνωσης της ζωής των μεταναστών. Αυτό που έχει αλλάξει είναι οι χώροι που αποτελούσαν «στέκια» για αυτούς. Ενώ από το 1991 ως το 1997 είχαν αρχίσει να δημιουργούνται «γειτονιές» μεταναστών στους Αμπελόκηπους, στην Ομόνοια, στην πλατεία Βάθης, στο Μεταξουργείο, στην Κυψέλη και στην Καλλιθέα, η αστυνομία έκλεισε πολλά από αυτά τα «στέκια» με το αιτιολογικό αντιμετώπισης της εγκληματικότητας. Η πολιτική αυτή οδήγησε στο να δημιουργούνται κρυφά «στέκια» από τους μετανάστες στο περιθώριο της ελληνικής κοινωνίας, αντί να υπάρχουν κατάλληλοι χώροι στήριξης και υποδοχής τους.

Η εικόνα που παρουσιάζεται όσον αφορά τις ειδικότητες με βάση την τελευταία απασχόληση, δείχνει ότι το 23,3% (25,8% στους άνδρες και 16,5% στις γυναίκες) είναι ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες ή επαγγελματίες. Ως ειδικευμένοι τεχνίτες δήλωσαν ότι εργάζονται το 6,92% (8,51 στους άνδρες και 2,32% στις γυναίκες), ενώ ως ειδικευμένοι αλιείς, γεωργοί και κτηνοτρόφοι

δήλωσαν ότι εργάζονται ένα 4,14% (5,12% στους άνδρες και 1,49 στις γυναίκες). Με βάση την τελευταία απασχόλησή τους, η πλειοψηφία των μεταναστών συγκεντρώνεται σε ένα μικρό φάσμα επαγγελμάτων, τα οποία συνήθως ασκούνται στην παραοικονομία, με ότι αυτό συνεπάγεται για τους όρους και τις συνθήκες απασχόλησης. Επισημαίνεται ότι το 58,27% του συνόλου απέφυγαν να δηλώσουν επάγγελμα, γεγονός που ερμηνεύεται μεταξύ άλλων και από τον διάφορον ειδών, ευκαιριακό χαρακτήρα της απασχόλησης.

Οι τομείς στους οποίους απασχολούνται η πλειονότητα των μεταναστών, είναι εκείνοι της οικοδομής, της μεταποίησης και ιδιαίτερα της υφαντουργίας και των έτοιμων ενδυμάτων, των ξενοδοχείων και εστιατορίων, των οικιακών υπηρεσιών και της γεωργίας. Το γεγονός ότι στους τομείς αυτούς ασκείται σε σημαντικό βαθμό παραοικονομική δραστηριότητα, δυσχεραίνει τις διαδικασίες νομιμοποίησης, εφόσον η προσκόμιση επίσημων αποδεικτικών στοιχείων με βάση, πάλι, την τελευταία απασχόλησή τους, είναι αρκετά δύσκολη.

3.2 ΑΙΤΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αν και η Ελλάδα, συγκρινόμενη με άλλες χώρες της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης, δε θεωρείται ιδιαίτερα οικονομικά ανεπτυγμένη, εν τούτοις υπάρχουν κάποιοι παράγοντες που κατέστησαν την Ελλάδα και γενικά τον Ευρωπαϊκό Νότο, χώρα υποδοχής μεταναστών. (Κοιλιάρη, 1997: 38)

Ένας από τους παράγοντες που συντελεί στη μετανάστευση προς την Ελλάδα είναι η γεωπολιτική της θέση, αφού η χώρα μας βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων (Ευρώπη, Ασία, Αφρική) και η παραμεθόρια περιοχή της είναι τεράστια και εύκολα προσπελάσιμη από τη θάλασσα και τον ποταμό Έβρο. (Πουλοπούλου, 1991: 21)

Η μεγάλη έκταση των ακτών της Ελλάδας (33.000 χλμ) και η έκταση των περιφερειακών συνόρων (1.170 χλμ) κάνουν αδύνατη τη φύλαξη των συνόρων

της με αποτέλεσμα τα σύνορα να είναι ανοιχτά για την παράνομη είσοδο μεταναστών. Για το λόγο αυτό υποστηρίζεται ότι η πλειοψηφία των παράνομων μεταναστών στην Ελλάδα δεν είναι άτομα των οποίων έχει λήξει η νόμιμη άδεια εισόδου, αλλά άτομα που έχουν εισέλθει στη χώρα παράνομα. (Αμίτσης, Λαζαρίδη, 2001: 27)

Επιπρόσθετα, πολλοί ενδιαφερόμενοι μετανάστες θεωρούν ευκολότερο να εισέλθουν στην Ελλάδα από ότι να κατευθυνθούν σε παραδοσιακές χώρες υποδοχής μεταναστών. Κάποιοι χρησιμοποιούν την Ελλάδα ως τόπο προσωρινής διαμονής, αφού η γεωγραφική της εγγύτητα με ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες την καθιστούν έναν ιδανικό προσωρινό σταθμό, ενώ άλλοι παραμένουν, επειδή τη θεωρούν ως επιθυμητό τους προορισμό. (ο.π)

Ένας άλλος παράγοντας που ευνοεί την μετακίνηση πληθυσμών προς την Ελλάδα, σχετίζεται με τις δημογραφικές εξελίξεις που χαρακτηρίζονται από τη μείωση της γεννητικότητας (Πίνακας 1) και τη μαζική μετανάστευση των Ελλήνων, κατά τη διάρκεια προηγούμενων δεκαετιών, προς τις βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα αφ' ενός, τη μειωμένη εγχώρια προσφορά εργασίας και αφ' ετέρου, την αυξημένη ζήτηση εργατικών χεριών λόγω της ταχείας μεγεθύνσεως της οικονομίας. (Πουλοπούλου, 1990: 21-22)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

	Πληθυσμός της Ελλάδας	Γεννήσεις ζώντων	Θάνατοι	Υπεροχή γεννήσεων
1955	7.965.538	154.263	54.781	99.482
1960	8.327.405	157.329	60.563	96.676
1965	8.550.333	151.448	67.269	84.179
1970	8.792.806	144.928	74.009	70.919
1975	9.046.542	142.273	80.077	62.196
1980	9.642.505	148.134	87.282	60.852
1985	9.934.294	116.481	92.886	23.595
1990	10.160.551	102.229	94.152	8.077
1991	10.247.341	102.620	95.498	7.122
1992	10.321.883	104.081	98.231	5.850
1993	10.379.453	101.799	97.419	4.380
1994	10.426.289	103.367	97.548	5.819
1995	10.454.019	101.106	100.443	663
1996	10.475.878	101.500	100.656	844
1997	10.498.836	101.995	99.924	2.071
1998	10.525.000	100.746	102.772	-2.026

Αντίθετα, οι χώρες των δύο ακτών της Μεσογείου, έχουν εντελώς διαφορετικό δημογραφικό καθεστώς, το οποίο δημιουργεί συνθήκες φτώχειας, ανεργίας, υποαπασχόλησης και κατά συνέπεια συντελεί στις μεταναστευτικές ροές προς διάφορες χώρες, μέσα στις οποίες είναι και η Ελλάδα για τους προαναφερόμενους λόγους. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 230)

Στο πλαίσιο αυτό, χρησιμοποιείται συχνά ο όρος σύγχρονη ή νεωτερική μετανάστευση, η οποία δηλώνει ότι η μετακίνηση πληθυσμών γίνεται περισσότερο για οικονομικούς λόγους. (Μουσούρου, 1991: 17)

Αν και η οικονομία στην Ελλάδα, όπως προαναφέρθηκε, δεν είναι τόσο ανεπτυγμένη όσο σε χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης, και ενώ η πλειοψηφία των μεταναστών κατευθύνεται σε πλουσιότερες Ευρωπαϊκές χώρες, όπου ήδη διαβιούν μεγάλες κοινότητες συμπατριωτών τους (Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία και Ισπανία), εντούτοις, πολλοί είναι αυτοί που έρχονται στην Ελλάδα αφού αποτελεί συγκριτικά, έναν “παράδεισο” για τους ανθρώπους αυτούς. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 60)

Αρκετοί είναι οι μετανάστες που βρίσκουν εργασία στην Ελλάδα και το γεγονός αυτό αποτελεί παράγοντα μεταναστευτικής κίνησης προς την Ελλάδα. Η απασχόλησή τους, όμως, αφορά, τις περισσότερες φορές, τις ανειδίκευτες χειρονακτικές εργασίες ή τις εποχιακές εργασίες με χαμηλούς μισθούς και άσχημες συνθήκες, αφού το εγχώριο εργατικό δυναμικό, στην πλειοψηφία τους, δεν τις αποδέχονται για τους παρακάτω λόγους:

- ◆ Είναι εργασίες κακοπληρωμένες και δεν παρέχουν ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη.
- ◆ Οι συνθήκες απασχόλησης, αρκετά συχνά, είναι άσχημες (π.χ πολύωρη κοπιαστική χειρονακτική εργασία, ανθυγιεινό περιβάλλον, κ.α).
- ◆ Έχουν χαμηλό κύρος. (Πουλοπούλου, 1990: 21-24)

Η αρνητική αυτή στάση των Ελλήνων, έναντι των ανειδίκευτων χειρονακτικών εργασιών, έχει αρχίσει να παρατηρείται στην Ελλάδα κατά τη δεκαετία του '80 και φαίνεται να προκαθορίζεται από τους εξής παράγοντες:

- ✓ Την άνοδο του μορφωτικού επιπέδου των Ελλήνων κατά τις τελευταίες δεκαετίες, η οποία συντέλεσε στην αναζήτηση καλύτερων συνθηκών απασχόλησης.

✓ Τη στάση της ελληνικής οικογένειας, η οποία, συνήθως, υποστηρίζει και συντηρεί τα νεαρά μέλη της μέχρι να βρουν μια επιθυμητή εργασία με δυνατότητα σταδιοδρομίας. (Πετρινιώτη, 1993: 73)

Σύμφωνα με τον Τσουκαλά, « Η οικογένεια 'επιτρέπει', υποθάλπει και προγραμματίζει την καθυστερημένη προσέλευση των νέων στην αγορά εργασίας. Δεν είναι υπερβολή να πει κανείς ότι για τις περισσότερες ελληνικές οικογένειες, η πρακτική της χρηματοδότησης των παιδιών που σπουδάζουν (αλλά και ακόμα εκείνων που δε σπουδάζουν), εγγράφεται σαν απαρέγκλιτη ηθική και γονική υποχρέωση (...) Η γενικευμένη συναίνεση της οικογένειας στην καθυστέρηση της εργασιακής ενσωμάτωσης πρέπει να συνδέεται με την οικογενειακά προγραμματιζόμενη προσδοκία εξεύρεσης 'καλύτερης' και πάντως μη χειρονακτικής εργασίας, διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας η αποδοχή μιας οποιασδήποτε 'κατώτερης' προσωρινής δουλειάς μπορεί να θεωρείται επιζήμια: η δεδηλωμένη αεργία φαίνεται πολύ πιο αποδεκτή από την υποτιμητική εργασία.» (Τσουκαλάς, 1986: 46-48)

Εκτός όμως, από τους προαναφερόμενους κοινωνικούς παράγοντες, η παρουσία των μεταναστών συνδέεται, σύμφωνα με τον Ιωσηφίδη (2001), και με την ανάπτυξη της παραοικονομίας η οποία υπολογίζεται ότι αντιστοιχεί στο 30-35% του ελληνικού Α.Ε.Π., καθώς και με την ιδιαίτερη αύξηση το τριτογενούς τομέα, που στηρίχθηκε σε μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις. Οι καταστάσεις αυτές αποτελούν τους βασικότερους παράγοντες αύξησης της ζήτησης για φτηνό, ευέλικτο και συχνά μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό, αφού οι επιχειρήσεις προσπάθησαν να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά στην τοπική αγορά, μειώνοντας το κόστος εργασίας τους. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 233-234)

Ξένοι και Έλληνες εμπειρογνώμονες τονίζουν το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν στην απασχόληση των μεταναστών οι εργοδότες και το είδος της εργασίας. Οι επιχειρήσεις για να αποφύγουν τη φορολογία και τις

κοινωνικές επιβαρύνσεις, όπως κοινωνικοασφαλιστικές εισφορές, προτιμούν τους ξένους εργάτες, ενώ οι ιδιώτες τους χρησιμοποιούν γιατί αποδέχονται χαμηλούς μισθούς, χωρίς κοινωνική ασφάλιση. (Πουλοπούλου, 1990: 21-24)

Οι μετανάστες που, πολλές φορές, βρίσκονται στην Ελλάδα χωρίς άδεια εργασίας και συχνά, χωρίς άδεια παραμονής, δεν έχουν τη δυνατότητα να διεκδικήσουν τη νόμιμη αμοιβή και κοινωνική ασφάλιση, ούτε να παραπονεθούν στην αστυνομία ότι τους δίνουν λιγότερα από τα συμφωνημένα και ότι εργάζονται περισσότερες ώρες. Επιπλέον, δε δικαιούνται επιδόματα και είναι απίθανο να οργανωθούν σε συνδικάτα ή κόμματα. Όλα αυτά τους καθιστούν “οικονομικότερους” για τους εργοδότες και για το λόγο αυτό βρίσκουν απασχόληση. (Πουλοπούλου, 1990: 25)

Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι η Ελλάδα αποτελεί και θα συνεχίσει να αποτελεί αλλά και να αντιμετωπίζεται ως χώρα υποδοχής μεταναστών και σε αυτό συμβάλλουν οι παρακάτω παράγοντες:

- Το γεγονός ότι η Ελλάδα αποτελεί το “ευρωπαϊκό αποκούμπι” της περιοχής και αντιμετωπίζεται ως ενδιάμεσος σταθμός προς την πλουσιότερη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη αλλά και Αμερική.
- Η διεθνοποίηση των οικονομιών και ειδικότερα η εντατικοποίηση των πάσης φύσεως οικονομικών σχέσεων της Ελλάδας με τις γειτονικές χώρες.
- Η συνεχιζόμενη πολιτικοοικονομική αβεβαιότητα στο ευρύτερο βαλκανικό περιβάλλον και ιδιαίτερα η επικρατούσα κατάσταση στις αυτόνομες, πλέον, χώρες της Πρώην Γιουγκοσλαβίας.
- Το γεγονός ότι το μήκος των ελληνικών συνόρων προσφέρει πολλές δυνατότητες για τους παράνομους μετανάστες. (Ναξάκης, Χλέτσος, 2001: 212)
- Τέλος, η διαφορά των αμοιβών που υπάρχει μεταξύ της χώρας μας και της χώρας προέλευσης των μεταναστών, η οποία πολλές φορές ανέρχεται σε 7 και 8% και είναι το οκταπλάσιο της αμοιβής που παίρνουν στη χώρα προέλευσής

τους, αποτελεί καθοριστικό παράγοντα προσέλκυσης των μεταναστών στην Ελλάδα. (Βγενόπουλος, 1998: 56)

3.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η μαζική μετανάστευση προς την Ελλάδα (όπως και σε κάθε χώρα) είχε κάποια αποτελέσματα, θετικά και αρνητικά, που αφορούν κυρίως τον οικονομικό τομέα.

Ένα από τα μεγαλύτερα οφέλη σχετίζεται με την επιβίωση ολόκληρων παραγωγικών κλάδων οι οποίοι, χωρίς την απασχόληση μεταναστών, θα είχαν οδηγηθεί σε οικονομική πτώση με αποτέλεσμα να συρρικνωθεί ο παραγωγικός τομέας και να αυξηθεί η ανεργία. (Πετρινώτη, 1997: 98)

Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το ότι οι μετανάστες απασχολούνται σε εργασίες που η πλειοψηφία των Ελλήνων αποφεύγει (επειδή έχει αποκτήσει υψηλότερο επίπεδο μόρφωσης, έχει κοινωνική ασφάλιση, κ. α.) αποδεικνύει ότι οι ξένοι εργάτες δεν ευθύνονται για την ανεργία του γηγενή εργατικού δυναμικού. (Βγενόπουλος, 1998: 79)

Ένα σημείο, όμως, στο οποίο η μετανάστευση 'ευθύνεται', είναι το γεγονός ότι ασκεί πίεση των μισθών, αλλά αυτό αφορά συνήθως, τον μισθό των ιδίων των μεταναστών εκτός από κάποιους τομείς (π. χ. Οικοδομή) όπου πολλοί Έλληνες εργαζόμενοι ισχυρίζονται ότι η παρουσία των μεταναστών έχει ασκήσει πίεση για μικρότερους μισθούς των ήδη εργαζομένων, είτε αυτοί είναι μετανάστες, είτε Έλληνες. Από την άλλη, επωφελούνται οι επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν ξένους ή ντόπιους εργάτες με χαμηλό κόστος. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 83-84)

Σε ότι αφορά τα αποτελέσματα της μεταναστευτικής διαδικασίας στα δημόσια οικονομικά, κάποιες μελέτες δείχνουν ότι είναι στο σύνολό τους θετικά, αφού οι φόροι που καταβάλλονται από τους μετανάστες υπερβαίνουν τις δαπάνες που προκαλεί η παρουσία τους. Αυτό ίσως να συμβαίνει επειδή, αν και τυπικά δικαιούνται τις ίδιες παροχές, σπάνια τις απολαμβάνουν. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 85)

Σχετικά με την καταναλωτική ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών, οι μετανάστες συντελούν, ασφαλώς, στην αύξηση της ποσότητας της ζήτησης σε ορισμένα καταναλωτικά αγαθά (διατροφή, ρουχισμό) και υπηρεσίες (π. χ. δημόσιες μεταφορές). Κάποια απ' τα αγαθά αυτά είναι κρατικά, αλλά το περιεχόμενο δεν είναι τόσο υψηλό όσο τα ακριβά αγαθά που καταναλώνουν οι Έλληνες. Έτσι καταναλωτική ζήτηση από τους ξένους εργάτες δεν χειροτερεύει το έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου της Ελλάδας. Ωστόσο, παρατηρείται διαρροή συναλλάγματος αφού οι μετανάστες στέλνουν, συνήθως, μέρος των χρημάτων που κερδίζουν πίσω στις οικογένειες τους. (Πετρινώτη, 1997: 98-99)

Αναφορικά με τη συμμετοχή της παράνομης μετανάστευσης στη διαμόρφωση του Α.Ε.Π., φαίνεται ότι συνολικά τουλάχιστο 0,5 μονάδες του Α.Ε.Π. οφείλονται στη συμβολή των μεταναστών. Οι ξένοι αύξησαν το εργατικό δυναμικό, την προσφορά εργασίας με αποτέλεσμα τον όγκο της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών.

Επιπλέον, κάποιες εργασίες εκτελούνται από την προθυμία του ξένου εργατικού δυναμικού, όπως αυτές του αγροτικού τομέα που παρά τη μείωση του γεωργικού πληθυσμού, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90 παρατηρείται αύξηση της γεωργικής παραγωγής και του αγροτικού εισοδήματος. (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 189)

Ένα ακόμα αποτέλεσμα της μετανάστευσης αναφέρεται στη μεγάλη απώλεια ποσών από τα ασφαλιστικά ταμεία, αφού λόγω της μεταναστευτικής πολιτικής που ακολουθείται, οι αλλοδαποί απασχολούνται κυρίως στην

παραοικονομία. Υπολογίζεται ότι οι απώλειες του Ι.Κ.Α. ανέρχονται ετησίως σε 200 δισεκατομμύρια δραχμές (περίπου 587 εκατομμύρια ευρώ) από τη μη πλήρη ασφάλιση των μεταναστών που έχουν υποβάλλει αίτηση για χορήγηση άδεια παραμονής. (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 190-191)

Πέρα από τις οικονομικές συνέπειες της μετανάστευσης, διακρίνεται και η συμβολή της στην αύξηση του πληθυσμού.

Την οκταετία 1991-1998, η καθαρή εισροή πληθυσμού έφτασε τις 296.000, ήταν, δηλαδή, 12 φορές μεγαλύτερη από τη φυσική αύξηση του πληθυσμού (25.000). Συνολικά, την 28ετία 1971-1998, η καθαρή εισροή πληθυσμού (877.000) ήταν περίπου ίση με τη φυσική αύξηση του πληθυσμού (934.000), γεγονός που σημαίνει ότι χωρίς τη συνεισφορά των μεταναστών ο πληθυσμός της χώρας, που είναι σήμερα 10.500.000, δε θα έφτανε τα 10.000.000. (Ναζάκης, Χλέτσος, 2001: 188-189)

Μία άλλη σημαντική συμβολή τους είναι η διατήρηση της μικρής υπεροχής των γεννήσεων έναντι των θανάτων, κατά τη δεκαετία του '90. Αν δεν υπήρχαν οι γεννήσεις αυτές, θα είχαμε φυσική μείωση του πληθυσμού και όχι φυσική αύξηση. (ο.π)

Στον κοινωνικό τομέα, αυτό που παρατηρείται είναι η περιθωριοποίηση των μεταναστών και ο κοινωνικός τους αποκλεισμός. Σ' αυτό συμβάλλουν τα Μ.Μ.Ε. μέσω των οποίων έχουν καλλιεργηθεί αρνητικά στερεότυπα. Έτσι, « η ολοένα αυξανόμενη παρουσία μεταναστών και ιδιαίτερα από την Ανατολική Ευρώπη, απειλεί να πυροδοτήσει με κοινωνικές εντάσεις την ελληνική κοινωνία, πράγμα που επισημαίνεται και από μερίδα του Τύπου.» (Το Βήμα, 29/11/1992)

Τέλος, υπάρχει η άποψη πολλών ανθρώπων που ζουν στην ελληνική κοινωνία, σύμφωνα με την οποία η μαζική εισόδος μεταναστών στην Ελλάδα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση του δείκτη εγκληματικότητας και ότι η

Ελλάδα είναι αντιμέτωπη μ' ένα πρόβλημα που δεν μπορεί να ελεγχθεί (η ανάλυση αυτού θα γίνει σε επόμενο κεφάλαιο). (Βγενόπουλος, 1998: 104)

Συμπερασματικά, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς, ότι η παρουσία μεταναστών εξυπηρετεί τα οικονομικά συμφέροντα της Ελλάδας και συμβάλλει ευεργητικά για την ελληνική οικονομία. Στο κοινωνικό-πολιτικό επίπεδο όμως, η κατάσταση δεν είναι ευνοϊκή, αφού διακρίνεται έλλειψη ενδιαφέροντος από την πλευρά της ελληνικής κοινωνίας, η οποία συνεπάγεται με την ανυπαρξία κοινωνικής υποδομής για τους ανθρώπους αυτούς.

3.4 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Ο μετανάστης, αφήνει την πατρίδα του, έχοντας την ελπίδα για μια καλύτερη ζωή στη χώρα υποδοχής. Οι παράγοντες που συντελούν στην απόφαση αυτή είναι ποικίλοι. Οι περισσότεροι μετανάστες ελπίζουν σε μια καλύτερη εργασία και αμοιβή, έχοντας απογοητευτεί από τις επαγγελματικές δυνατότητες που τους προσέφερε η χώρα τους. Άλλοι, ίσως από προσωπικές απογοητεύσεις, ζητούν διέξοδο σε κάτι νέο. Κάθε μετανάστης όμως, αφήνει τον τόπο του με την προοπτική ότι θα συναντήσει κάτι καλύτερο. (Μαρκοπούλου, 1974: 9)

Η μετανάστευση έχει θετικές επιπτώσεις αναφορικά με το οικονομικό όφελος του ατόμου, ως αποτέλεσμα της σταθερής και καλύτερα αμειβόμενης εργασίας. Παράλληλα, βελτιώνεται το βιοτικό του επίπεδο, αποκτώντας κάποια αγαθά τα οποία ίσως να ήταν δύσκολο να τα αποκτήσουν στην πατρίδα τους. (Κασιμάτη, 1984: 37)

Με τη συνεχή εργασία, ο μετανάστης που έχει αφήσει πίσω στην πατρίδα του την οικογένειά του, δημιουργεί μια καλύτερη προοπτική για τη μόρφωση και την επαγγελματική αποκατάσταση των παιδιών του.

Τέλος, η επαφή του με ένα νέο περιβάλλον, μεγαλώνει τον κύκλο των ενδιαφερόντων του, πλαταίνει τον ορίζοντα των γνώσεών του και συντελεί στην απόκτηση νέων εμπειριών. (ο.π)

Ωστόσο, το οικονομικό κυρίως, όφελος των μεταναστών φαίνεται να ελαχιστοποιείται από τα ψυχοκοινωνικά προβλήματα που συναντούν. Ένα από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αφορά την προσαρμογή τους στο κοινωνικό περιβάλλον.

Ιδιαίτερα για τους μετανάστες από τις Βαλκανικές περιοχές, φαίνεται πως αυτοί στιγματίζονται και περιθωριοποιούνται πολιτικά και κοινωνικά από τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ίσως πριν ακόμα την άφιξή τους, λόγω των πολιτικών αντιλήψεων που ενστερνίζονται οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών της Ε.Ε, και που πραγματοποιούνται με τις αποφάσεις της ευρωπαϊκής πολιτικής για τους μετανάστες με τις συνθήκες που συμφωνήθηκαν στην πόλη Shengen (1985), για τη διαφύλαξη των συνόρων απ' τους απόδημους λαούς. Έτσι, δημιουργείται ένας χώρος άρνησης για τους μετανάστες και τα προβλήματά τους, ο οποίος οδηγεί στον κοινωνικό τους αποκλεισμό (Ψημμένος, 1995: 51-55)

Σύμφωνα με την Μουσούρου (2001), υπάρχουν κάποιες διαβαθμίσεις στα χαρακτηριστικά που μπορεί να οδηγήσουν στον κοινωνικό αποκλεισμό και αυτά είναι τα ακόλουθα:

→ Ο βαθμός του κινδύνου που αφορά κατηγορίες πληθυσμού που έχουν χαρακτηριστικά που αποτελούν μειονεξίες και τα οποία τους καθιστούν ευάλωτους.

→ Ο βαθμός της απειλής που αφορά μία μεγάλη ποικιλία καταστάσεων, οι οποίες δεν είναι καταστάσεις αποκλεισμού, αλλά τον φέρνουν πλησιέστερα. Και

αυτό επειδή η απειλή μπορεί να αποσταθεροποιήσει το άτομο και να το οδηγήσει στον αποκλεισμό.

→ Ο βαθμός της αποσταθεροποίησης που είναι αποτέλεσμα των τρόπων με τους οποίους τα άτομα αντιμετωπίζουν την απειλή. Οι τρόποι αυτοί εξαρτώνται από τους δεσμούς που τα άτομα έχουν και διατηρούν.

→ Ο βαθμός της έκπτωσης που είναι αποτέλεσμα της ρήξης κοινωνικών δεσμών και την αδυναμία επαναδημιουργίας τους. Η αδυναμία αυτή οφείλεται στη συσσώρευση πολλών αρνητικών παραγόντων και για μεγάλο χρονικό διάστημα.

→ Ο βαθμός του πραγματικού αποκλεισμού που συνίσταται στην πλήρη ρήξη κοινωνικών δεσμών και μάλιστα δεσμών που συνδέονται με την απασχόληση, την οικογένεια και την κατοικία. Τα άτομα που βρίσκονται στην κατάσταση αυτή έχουν σαν χαρακτηριστικό την απάθεια για την κοινωνία που τα περιβάλλει και αδιαφορία για οποιαδήποτε προσπάθεια. Που δεν ελπίζουν σε τίποτα αλλά φοβούνται τα πάντα. (Μουσούρου, 2001: 70-72)

Πολλά από τα παραπάνω χαρακτηριστικά μπορούν να διακριθούν στους μετανάστες, οι οποίοι φαίνεται να είναι ευάλωτοι στον κοινωνικό αποκλεισμό.

Πιο συγκεκριμένα, ο περιφρακτικός, κοινωνικός τους χώρος δείχνει να τους αποκόβει κάθε δυνατότητα προσαρμογής και ένταξής τους στη χώρα υποδοχής. Ως επί το πλείστον, οι μετανάστες διαμένουν σε χώρους που βρίσκονται σε περιοχές αρχιτεκτονικά φτωχές και που παρέχουν, κοινωνικά, λιγότερες ευκαιρίες επαφής με το κοινωνικό σύνολο (σχολεία, πάρκα, κ.α). (Ψημμένος, 1995: 170)

Τα χαμηλά τους εισοδήματα, τους αναγκάζουν να κατοικούν στα φθηνότερα και χειρότερα καταλύματα, δηλαδή σε παλαιά σπίτια χωρίς θέρμανση ή σε υπόγεια, μικρά διαμερίσματα μέσα στα οποία μπορεί να ζουν τέσσερα, πέντε, ίσως και παραπάνω, άτομα.

Επιπρόσθετα, λόγω των διακρίσεων του γηγενούς πληθυσμού σε βάρος των οικονομικών μεταναστών, πολλές φορές οι τελευταίοι έχουν περιορισμένες επιλογές για τη διαμονή τους, αφού οι ιδιοκτήτες τους αποφεύγουν με διάφορες δικαιολογίες. (Εμκε-Πουλοπούλου, 1990: 63)

Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι το κράτος και οι υπηρεσίες δείχνουν, όχι μόνο πως δεν ενδιαφέρονται για τις ανάγκες των μεταναστών σχετικά με το χώρο διαμονής τους, αλλά τα Μ.Μ.Ε., οι τοπικές αυτοδιοικήσεις καθώς και σύμβουλοι στέγασης δημιουργούν έναν θεσμοθετημένο εθνορατσισμό, λόγω της αδιαφορίας τους στα κοινωνικά προβλήματα που τους απασχολούν. (Ψημμένος, 1995: 79-81)

Ένα άλλο σημείο που καθιστά ευάλωτους τους μετανάστες στον κοινωνικό αποκλεισμό αφορά τις συνθήκες εργασίας.

Όπως ισχυρίζεται ο Djajic (1995), οι παράνομοι, ιδιαίτερα, εργάτες απασχολούνται, συνήθως, σε εργασίες που ο γηγενής πληθυσμός θεωρεί κοινωνικά απαξιωμένες και απαράδεκτες. Τέτοιου είδους απασχολήσεις, είναι συχνά περιστασιακές, με χαμηλές αποζημιώσεις και με άσχημες συνθήκες εργασίας που δεν είναι πάντα ασφαλείς και σύμφωνες προς την εθνική εργατική νομοθεσία. Ακόμη, συνήθως προσλαμβάνονται σε όλο το φάσμα της διευρυνόμενης παραοικονομίας. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου 2001: 250)

Όσον αφορά τον τομέα της υγείας, πολλά είναι τα προβλήματα που δημιουργούνται στους ξένους εργάτες από την απασχόλησή τους σε ανθυγιεινά και επικίνδυνα επαγγέλματα. Τα προβλήματα αυτά αυξάνονται σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει κοινωνική ασφάλιση και ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου απαιτείται νοσοκομειακή περίθαλψη.

Επιπλέον, οι άσχημες συνθήκες κατοικίας των μεταναστών διευκολύνουν την εμφάνιση μολυσματικών ασθενειών καθώς και τη μετάδοσή τους.

Τέλος, καταλυτικό παράγοντα στο θέμα της υγείας διαδραματίζει η άγνοια των ιατρικών υπηρεσιών που προσφέρει η χώρα υποδοχής. Οι

μετανάστες, αποφεύγουν τις επισκέψεις σε ιατρούς σε περίπτωση ασθένειας για το λόγο ότι δεν ενημερώνονται για τις ιατρικές υπηρεσίες και πολλές φορές επειδή τους είναι δύσκολο να συνεννοηθούν με το ιατρικό προσωπικό λόγω της άγνοιας της ελληνικής γλώσσας.

Επιπλέον, η ασφάλιση υγείας είναι ένα σημαντικό θέμα, αφού οι περισσότεροι γηγενείς εργοδότες δεν ενημερώνουν τους μετανάστες για τις παροχές υγείας που μπορούν οι τελευταίοι να έχουν κατά το διάστημα που εργάζονται. (Εμκε-Πουλοπούλου, 1986: 375-378)

Όλα τα παραπάνω προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες, τα βιώνουν εντονότερα στην περίπτωση που αφήνουν πίσω τους την οικογένειά τους και κατέχονται από το αίσθημα της μοναξιάς και νοσταλγίας, από το φόβο της εγκατάλειψης καθώς και από ανησυχία και αγωνία για την τύχη της οικογένειάς τους. (Μαρκοπούλου, 1974: 9)

Οι μετανάστες που έχουν έρθει στην Ελλάδα μαζί με τα παιδιά τους, αντιμετωπίζουν άλλου είδους προβλήματα, όπως το θέμα της εκπαίδευσης των παιδιών τους, τα οποία έχουν, όπως και οι γονείς, προβλήματα γλώσσας. Επιπλέον, το περιεχόμενο των σπουδών στη χώρα υποδοχής είναι διαφορετικό από αυτό στη χώρα αποστολής με αποτέλεσμα ένα μικρό ποσοστό να καταφέρνει να τελειώνει με επιτυχία την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Όταν τα παιδιά φοιτούν σε ελληνικά σχολεία δημιουργείται αυτόματα πρόβλημα επικοινωνίας με τους γονείς, απ' τη στιγμή που τα παιδιά γνωρίζουν πολύ καλύτερα την ελληνική γλώσσα και δεν διδάσκεται η μητρική τους γλώσσα στα σχολεία. Αυτή η διαφορά έχει, πολλές φορές, δυσάρεστες συνέπειες για την οικογένεια. (Κασιμάτη, 1984: 39-40)

Εκτός από το πρόβλημα της γλώσσας, οι μετανάστες έρχονται αντιμετώπι και με τα διαφορετικά ήθη, έθιμα και κοινωνικές αξίες που υπάρχουν στη χώρα υποδοχής. Αυτό έχει ως συνέπεια είτε να μην μπορούν να

προσαρμοστούν στη χώρα υποδοχής είτε να μην μπορούν να διατηρήσουν την πολιτισμική τους ταυτότητα. (Εμκε-Πουλοπούλου, 1986: 375-378)

Όλες αυτές οι δυσμενείς συνθήκες προσαρμογής των μεταναστών, μερικές φορές λειτουργούν ως αιτιολογικοί παράγοντες εκδήλωσης ψυχοπαθολογίας αλλά και ως πυροδοτικοί μηχανισμοί μιας προϋπάρχουσας ψυχικής διαταραχής, αν και το ποσοστό είναι πολύ μικρό.

Η πολιτισμική αλλαγή που αντιμετωπίζουν κάτω από την επίδραση μιας διαφορετικής κουλτούρας στην εργασία, στην επικοινωνία, στον τρόπο ζωής, στη γλώσσα και η βίαιη προσαρμογή τους στις συνθήκες του τόπου και της διαμονής τους, οι προσωπικοί τους φόβοι, η ξενοφοβία και ο ρατσισμός που υπάρχει τους οδηγούν σε απόσυρση, ψυχοκοινωνική μειονεξία και διαταραχή της ψυχικής τους ισορροπίας.

Χωρίς το δικαίωμα της επιλογής για εργασία ή κατοικία, με έντονο το πρόβλημα της επιβίωσης, ο καθένας προερχόμενος από άλλη χώρα και κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες, εκπληρώνεται κάποια στιγμή το «όνειρό» τους και φθάνουν στη χώρα που θα τους φιλοξενήσει. Και τότε τα όνειρα ματαιώνονται και πρέπει να δεχθούν μία άλλη πραγματικότητα, μία πραγματικότητα αποκλεισμού. (Μπουφίδης, 2000)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ -ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Ήδη από τον 18^ο αιώνα κυριαρχεί η άποψη πως κινητήρια δύναμη όλων των κοινωνικών συμβάντων είναι το άτομο, αφού με τη διακήρυξη των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών- που ήταν αποτέλεσμα της πτώσης της φεουδαρχίας και της ανόδου του καπιταλισμού- καθιερώνεται ο ατομικισμός και όλα περιστρέφονται γύρω από το άτομο. (Χαΐδου, 1996: 14)

Έτσι, από τον 19^ο αιώνα έως σήμερα, θεμελιώθηκε η επιστήμη της εγκληματολογίας της οποίας η διερεύνηση άρχισε εστιάζοντας στον ατομικό παράγοντα, στη συνέχεια όμως πέρασε και από άλλα στάδια.

Η παγκοσμιότητα και η - διαχρονικότητα του φαινομένου της εγκληματικότητας είναι μεν αναμφισβήτητες αλλά «στοιχειοθετούνται μόνο σε συνάρτηση με τη σχετικότητα της εννοιολογικής τους οριοθέτησης» (Ζαραφωνίτου, 1995: 11)

Η εγκληματικότητα, ήταν αρχικά ταυτισμένη με το θρησκευτικό αμάρτημα, στη συνέχεια όμως αποτέλεσε βιολογική ή ψυχική ανωμαλία μέχρι που άρχισε να αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό φαινόμενο.

Η εγκληματική συμπεριφορά, λοιπόν, είναι αποτέλεσμα κάποιων παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να μην 'ευθύνονται' αποκλειστικά για την εγκληματική συμπεριφορά του ατόμου αλλά 'βοηθούν' στην εκδήλωσή της. Έτσι, κάποιοι μελετητές που έχουν ασχοληθεί με τις ερμηνείες της

εγκληματικότητας τις χωρίζουν στις βιολογικές, ψυχολογικές και κοινωνιολογικές.

1.1 ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Σύμφωνα με την ερμηνεία αυτή, τα αίτια της εγκληματικής συμπεριφοράς είναι βιολογικά.

Ο πρώτος εκπρόσωπος της άποψης αυτής ήταν ο Ιταλός Cesare Lombroso (1836-1909) σύμφωνα με τον οποίο οι εγκληματίες είναι άτομα τα οποία δεν ακολούθησαν όλη την εξελικτική διαδικασία και έμειναν σε βιολογικά προγενέστερα στάδια. (Ζαραφονίτου, 1995: 69)

Ο Lombroso πίστευε ότι μπορεί να διακριθεί ο 'γεννημένος εγκληματίας' από ένα πλήθος φυσικών χαρακτηριστικών.

Για να ερμηνεύσει βιολογικά την εγκληματική συμπεριφορά, ο Lombroso στράφηκε σε δύο διαφορετικές προσπάθειες ερμηνείας οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

- Η συσχέτιση της εγκληματικής δραστηριότητας με την αλυσίδα που αποτελείται από το νευροφυτικό σύστημα, το μέσο εγκέφαλο και τις έσω εκκρίσεις.
- Η διαπίστωση αποκλίσεων από την καθιερωμένη μορφή συνδυασμού χρωμοσωμάτων σε συνδυασμό με την παρατήρηση μεγαλύτερου ποσοστού αποκλίσεων μεταξύ εγκληματιών, κάτι που οδήγησε στην προσπάθεια γενετικής ερμηνείας της εγκληματικότητας. (Παπαδημητρίου, 1999: 5-7)

Η θεωρία του Lombroso για τον 'εγκληματία άνθρωπο' έχει τροποποιηθεί σημαντικά τόσο από τον ίδιο όσο και από τους μαθητές του και σήμερα έχει ιστορική μόνο αξία. Παρ' όλα αυτά, επηρέασε άμεσα παράλληλες έρευνες στην εποχή του και άλλες μεταγενέστερες οι οποίες διατύπωσαν ποικίλες θεωρίες στην αναζήτηση των βιολογικών αιτιών της εγκληματικής συμπεριφοράς που

όμως, δεν αναφέρθηκαν σε αόριστες βιολογικές καταβολές, αλλά εστίαζαν συγκεκριμένα σε ζητήματα κληρονομικότητας, φύλου και χρωμοσωματικών ανωμαλιών. (Χαΐδου, 1996: 30-31)

1.2 ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Σε αντίθεση με τη βιολογική ερμηνεία της εγκληματικότητας, οι μελετητές υπήρξαν πιο δεκτικοί στις ψυχολογικές θεωρίες οι οποίες ερμηνεύουν την εγκληματικότητα από την άποψη μίας ψυχολογικής ανωμαλίας ή διαταραχής. Η ψυχολογική ερμηνεία, όπως και η βιολογική, αντιμετωπίζουν την εγκληματικότητα σαν μία ασθένεια. Ενώ, όμως, στην περίπτωση της βιολογικής ερμηνείας, δεν υπάρχει θεραπεία, στην περίπτωση της ψυχολογικής ερμηνείας, οι ψυχολογικές διαταραχές που προκαλούν την 'ασθένεια' μπορούν να θεραπευτούν με την καθιέρωση της ψυχανάλυσης. (Παπαδημητρίου, 1999: 7)

Σύμφωνα με τις απόψεις του Sigmund Freud (1856-1939), αλλά και των διάδοχών του Alfred Adler (1870-1937) και Carl Jung (1875-1952), εγκληματική συμπεριφορά αποτελεί απόρροια της αντικοινωνικής δομής της προσωπικότητας του ατόμου αρχίζει από τις προβληματικές σχέσεις γονέων και παιδιών, ειδικά κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής τους. Στη βάση αυτής της αντικοινωνικής προσωπικότητας, τοποθετούνται τα σεξουαλικά συμπλέγματα της παιδικής ηλικίας (Freud), οι σύγχρονες συγκρούσεις που οδηγούν στην επαναστροφή (Jung) ή τα αισθήματα μειονεξίας (Adler). (Ζαραφωνίτου, 1995, 77-78)

Οι F. Alexander και H. Staub (1929), στο θεωρητικό τους σχήμα για την αιτιολογία του εγκλήματος, αναφέρουν ότι ο άνθρωπος έρχεται στον κόσμο ως εγκληματίας και κοινωνικά απροσάρμοστος. Η κοινωνική του ένταξη αρχίζει μεταξύ του 4^{ου} και 6^{ου} έτους της ηλικίας και ολοκληρώνεται με την εφηβεία.

Ο εγκληματίας είναι εκείνος ο οποίος δεν κατάφερε να προσαρμοστεί στο κοινωνικό περιβάλλον. Διακρίνουν δύο είδη εγκληματιών, τον κανονικό και τον μη ομαλό. Ο κανονικός είναι ο γνήσιος εγκληματίας ο οποίος είτε έχει αναπτύξει ένα εγκληματικό 'υπερεγώ', είτε υπάρχουν κενά στο 'υπερεγώ' του. Αυτός είναι ο 'χρόνιος' εγκληματίας του οποίου η εγκληματική συμπεριφορά συμφωνεί με τη συνείδησή του. Αντίθετα, στον μη ομαλό εγκληματία, η πράξη του αποτελεί σύμπτωμα ενός παθολογικού, ξαφνικού συμβάντος και δεν αρμόζει στη δομή της προσωπικότητάς του. Στον περιστασιακό, αυτόν, εγκληματία η συμμετοχή του 'εγώ' είναι σχετικά μικρή σε αντίθεση με τον χρόνιο εγκληματία, στον οποίο το 'εγώ' συμμετέχει ενεργά.

Πολλές μεταγενέστερες εγκληματολογικές θεωρίες επηρεάστηκαν από το έργο των Alexander και Staub. (Χαϊδου, 1996: 105-106)

Αν και κάποιες από τις ψυχολογικές ερμηνείες της εγκληματικής συμπεριφοράς σχετίζονται με την κοινωνιολογία της οικογένειας και είναι πιο κατανοητή στην κοινωνιολογική σκέψη από ότι οι βιολογικές ερμηνείες, εντούτοις, πολλοί σύγχρονοι κοινωνιολόγοι διαφωνούν με αυτές γιατί τις θεωρούν απόπειρες εξατομίκευσης του κοινωνικού προβλήματος. (Παπαδημητρίου, 1999: 9-10)

1.3 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η μελέτη της εγκληματικής συμπεριφοράς έχει απασχολήσει αρκετούς κοινωνιολόγους για πολλά χρόνια. Αυτός που άσκησε την πιο φανερή επίδραση στη μελέτη αυτή από κάθε άλλο Ευρωπαϊό θεωρητικό ήταν ο Γάλλος Emile Durkheim (1858-1917).

Σύμφωνα με τον Durkheim, το έγκλημα μπορεί να εξηγηθεί αν αναλυθεί η επίδρασή του στη διατήρηση μιας υγιούς κοινωνικής ενότητας, η

λειτουργικότητά του, δηλαδή, στην προσαρμογή και επιβίωση της κοινωνίας. (Παπαδημητρίου, 1990: 10-12)

Η παραπάνω θεωρία, σύμφωνα με τον David Matza, βοήθησε στον περιορισμό της αρχικής υπόθεσης, ότι δηλαδή το έγκλημα είναι παθολογική ιδιότητα του ατόμου ή της κοινωνίας και πρέπει να 'θεραπευτεί'.

Την άποψη αυτή, η Αμερικάνικη κοινωνιολογία την δέχτηκε με μεγάλη καθυστέρηση γιατί υπήρχαν αντιδράσεις από παλαιότερους Αμερικάνους κοινωνιολόγους (της σχολής του Chicago) οι οποίοι θεωρούσαν πως τα κοινωνικά προβλήματα μπορούσαν να γίνουν καλύτερα κατανοητά μέσω μίας λεπτομερούς ανάλυσης του περιβάλλοντος της πόλης. Μελέτες της πόλης του Chicago απέδειξαν ότι σε διαφορετικές περιοχές της πόλης παρατηρούνται διαφορετικοί δείκτες εγκληματικότητας και οι περιοχές με μεγάλη εγκληματικότητα ήταν κοινωνικά αποδιοργανωμένες. (Παπαδημητρίου, 1999: 13-15)

Η θεωρία της κοινωνικής αποδιοργάνωσης υποστήριξε ότι καλά οργανωμένα πρότυπα κοινωνικής ζωής που προέρχονται από αμοιβαία συμφωνημένους κανόνες συμβίωσης, διαλύονται από τον μεγάλο βαθμό μετανάστευσης, από την εκβιομηχάνιση και από την τεράστια ανάπτυξη της πόλης.

Οι παραπάνω θεωρίες (της λειτουργικότητας και της κοινωνικής αποδιοργάνωσης) συγκλίνουν έμμεσα στη θεωρία της ανομίας του Robert Merton, ο οποίος υπέδειξε τις συνθήκες όπου η εγκληματική συμπεριφορά είναι ευκολότερο να εμφανιστεί, όπως είναι η αδύνατη απόκτηση επιδιωκόμενων αξιών με νόμιμα μέσα από μέρους των ατόμων μίας κοινωνίας.

Επιπλέον, ο Merton θεωρεί πως τέτοιου είδους συμπεριφορές παρατηρούνται περισσότερο σε χαμηλότερες κοινωνικό-οικονομικές τάξεις γιατί σε αυτές, τα νόμιμα μέσα επιτυχίας είναι λιγότερο πρόσφορα κι έτσι είναι πιο εύκολο να 'αναγκαστούν' να χρησιμοποιήσουν παράνομα μέσα. (ο.π)

Οι απόψεις του Merton δεν βρήκαν σύμφωνο τον κοινωνιολόγο Edwin H. Sutherland, κατά τον οποίο «το έγκλημα έχει τις ρίζες του στην κοινωνική οργάνωση και αποτελεί έκφραση της συγκεκριμένης κοινωνικής οργάνωσης».

Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, της διαφορικής συναναστροφής, κάθε άτομο αναπτύσσει συναναστροφές οι οποίες καθορίζονται από το γενικό πλαίσιο της συγκεκριμένης μικρο-κοινωνικής οργάνωσης, στην οποία συμμετέχει. Κατά συνέπεια, η κοινωνική αποδιοργάνωση συνοδεύεται μοιραία από υψηλούς δείκτες εγκληματικότητας, εφόσον κυριαρχούν αντικοινωνικές αξίες στο συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον. (Καρύδης, 1996: 174)

Ο Sutherland έχει διατυπώσει εννέα θέσεις για την ερμηνεία της εγκληματικής συμπεριφοράς μέσω της διαφορικής συναναστροφής των ατόμων. Οι θέσεις αυτές είναι οι εξής:

1. Η εγκληματική συμπεριφορά μαθαίνεται.
2. Η εγκληματική συμπεριφορά μαθαίνεται σε αλληλεπίδραση με άλλα πρόσωπα σε μία διαδικασία επικοινωνίας.
3. Το βασικό μέρος της εκμάθησης της εγκληματικής συμπεριφοράς λαμβάνει χώρα στο εσωτερικό στενών προσωπικών ομάδων.
4. Όταν η εγκληματική συμπεριφορά μαθαίνεται, η εκμάθηση περιλαμβάνει τεχνικές διάπραξης του εγκλήματος και συγκεκριμένη κατεύθυνση των κινήτρων, παρορμήσεων, εξορθολογισμών και στάσεων.
5. Η συγκεκριμένη κατεύθυνση των κινήτρων και των παρορμήσεων μαθαίνεται μέσω ευνοϊκών ή μη ορισμών των νομικών κανόνων.
6. Το άτομο καθίσταται παραβατικό λόγω της υπεροχής ορισμών ευνοϊκών για την παραβίαση του νόμου έναντι αυτών που αποθαρρύνουν την παραβίαση του νόμου.
7. Οι διαφορικές συναναστροφές μπορούν να ποικίλουν σε συχνότητα, διάρκεια, προτεραιότητα και ένταση.

8. Η διαδικασία της εκμάθησης της εγκληματικής συμπεριφοράς μέσω του συγχρωτισμού με εγκληματικά και μη εγκληματικά πρότυπα περιλαμβάνει όλους τους μηχανισμούς που έχουν σχέση με κάθε διαδικασία μάθησης.
9. Αν και η εγκληματική συμπεριφορά είναι μία έκφραση γενικών αναγκών και αξιών, δεν ερμηνεύεται από γενικές ανάγκες και αξίες, εφόσον και η μη εγκληματική συμπεριφορά αποτελεί έκφραση των ίδιων αναγκών και αξιών. (Καρύδης, 1996: 174-177)

Η εγκληματική συμπεριφορά του ατόμου, φαίνεται να έχει απασχολήσει σε μεγάλο βαθμό τους κοινωνιολόγους, σε διάφορες εποχές και με τις ερμηνείες τους έχουν συνεισφέρει πολλά στη μελέτη του φαινομένου αυτού.

2.Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η μετανάστευση είναι ένα από τα παλαιότερα κοινωνικά φαινόμενα, ποτέ, όμως, στο παρελθόν δεν προκάλεσε τόσο φόβο στις χώρες υποδοχής και δεν απασχόλησε τόσο πολύ τις πολιτικές τους. Όπως αναφέρει η Συκιώτου-Ανδρουλάκη (1998), από τα μέσα της δεκαετίας του '80, άρχισε να εντείνεται το αρνητικό κλίμα εναντίον των αλλοδαπών στην Ευρώπη. Σε αυτό συνέβαλλαν οι αλλαγές των οικονομικών δομών οι οποίες οδήγησαν σε κρίση το κράτος πρόνοιας. Το άνοιγμα Ανατολής και Δύσης και η μαζική πορεία των μεταναστευτικών ρευμάτων προς την Ευρώπη δημιούργησε φόβους σε δημογραφικό επίπεδο με αποτέλεσμα το τέλος της περιόδου ανοχής των μεταναστών αλλά αντίστοιχα διευκόλυναν την παράνομη διακίνηση φτηνού εργατικού δυναμικού. (Βγενόπουλος, 1998: 103-104)

Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού φαινομένου από την Ελλάδα, η Κούρτοβικ (2001), διακρίνει τρεις φάσεις. Η πρώτη αναφέρεται μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '80 και είναι η φάση της περιόδου της ανοχής, αφού η Ελλάδα δεν είχε συνειδητοποιήσει ακόμα ότι μετατρέπεται από χώρα αποστολής μεταναστών σε χώρα υποδοχής. Η μετανάστευση μέχρι τότε, νομικά και κοινωνικά, αντιμετωπιζόταν με συμπάθεια.

Η δεύτερη φάση είναι αυτή της ποινικοποίησης η οποία καθορίζεται από το ν. 1975/91. Ο νόμος αυτός σκόπευε στην αντιμετώπιση του πανικού που είχε δημιουργηθεί από την είσοδο μεταναστών¹. Έτσι, το κλίμα άρχισε να αλλάζει με το ν.1975/91 εισάγοντας σειρά απαγορεύσεων και κυρώσεων στους μετανάστες οι οποίες αν και δεν ήταν συμβατές με το Σύνταγμα και τις διεθνείς συμβάσεις, παρ' όλα αυτά ψηφίστηκε με ελάχιστες υποχωρήσεις. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 166-168)

Η τρίτη φάση χαρακτηρίζεται από την εγκληματοποίηση της μετανάστευσης στην οποία αναφερόμαστε παρακάτω.

2.1 Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Σύμφωνα με τους εγκληματολόγους, το να ανήκει κάποιος σε μία μειονότητα αποτελεί παράγοντα διαφοροποίησης και κατά συνέπεια εγκληματοποίησης του.*

Το πρώτο και βασικότερο έγκλημα των μεταναστών στην Ελλάδα είναι η παράνομη είσοδός τους στη χώρα, καθώς και η παραμονή και εργασία σε αυτήν.

---

¹ Το 1990 ο αριθμός των αλλοδαπών είχε φτάσει ήδη τους 300.000.

Γενικότερα, όμως, η μετανάστευση, νόμιμη ή παράνομη θεωρήθηκε έγκλημα.

Σύμφωνα με την Κούρτοβικ (2001), αυτό αποδεικνύεται και από τα αποτελέσματα όσων προσπάθησαν να ενταχθούν στη διαδικασία χορήγησης της Πράσινης Κάρτας όπου όσοι δεν πληρούσαν τις τυπικές προϋποθέσεις διώχθηκαν ποινικά. Η προσπάθεια των μεταναστών για ένταξη στη νομιμότητα χαρακτηρίστηκε αδίκημα. Έτσι, μετά το 1997 -όπου η μετανάστευση ουσιαστικά τέθηκε υπό διωγμό και καθετί που σχετίζεται με αυτήν αντιμετωπίστηκε ως έγκλημα- εκατοντάδες άτομα συνελήφθησαν απρόσμενα, δικάστηκαν και στη συνέχεια απελάθηκαν επειδή οι αστυνομικές αρχές θεωρούσαν ότι είχαν καταγράψει ως μετανάστες, έχοντας υποβάλλει αίτηση χορήγησης Πράσινης Κάρτας χωρίς να πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου². (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 181)

Μία ακόμη περίπτωση εγκληματοποίησης της μετανάστευσης ήταν οι διώξεις που ασκήθηκαν για τους 'λευκούς' γάμους. Πολλοί από τους μετανάστες, προκειμένου να πάρουν άδεια παραμονής, έκαναν λευκό γάμο με Έλληνα πολίτη. Πολλοί από αυτούς τους γάμους αποτελούσαν εκδήλωση αλληλεγγύης και συμπάθειας, κάποιιοι ωστόσο υπέκρυπταν συναλλαγή και ίσως εκβιασμό σε βάρος του μετανάστη από το 'σύζυγο' ή τα κυκλώματα που κρύβονταν πολλές φορές πίσω του. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 182)

Από το 1997 και ιδιαίτερα το καλοκαίρι του 1999, άρχισαν έρευνες των αστυνομικών αρχών σχετικά με την ειλικρίνεια των αισθημάτων των συζύγων οι οποίες οδήγησαν στην αφαίρεση πολλών αδειών παραμονής και σε απελάσεις.

---

² Η κατηγορία αυτή στηρίχτηκε στο άρθρο 220 Π.Κ. περί «υφαρπαγής ψευδούς βεβαίωσης».

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι έρευνες αυτές δεν έθιξαν ποτέ τους Έλληνες συζύγους ούτε και απαγγέλθηκε ποτέ κατηγορία σε κάποιον για εκμετάλλευση. (ο.π)

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι οι θεωρητικοί της Κριτικής Εγκληματολογίας θεωρούν την 'εγκληματικότητα' των μεταναστών «μυθοποιημένη κοινωνική κατασκευή» και αναφέρονται στην 'εγκληματοποίηση' αυτών από το πολιτικό-κοινωνικό σύστημα που παρέχει με τον τρόπο αυτό «άλλοθι στην εκδήλωση ενός θεσμοποιημένου ρατσισμού». Σύμφωνα με την άποψή τους «η αναγκαία για τη διαίωνιση του υφισταμένου καθεστώτος κοινωνική συναίνεση των εργαζομένων επιτυγχάνεται μέσω της καταστολής που εκδηλώνεται κυρίως κατά των παραβατικών ατόμων και η οποία εντείνεται στις σημερινές συνθήκες κρίσης του συστήματος». Η περιθωριοποίηση, λοιπόν, ομάδων και στρωμάτων του πληθυσμού αλλά και ο κοινωνικός τους αποκλεισμός αποδίδεται σε ταξικές επιλογές και στην 'πολιτικοποίηση' του κοινού εγκλήματος και την 'εγκληματοποίηση' της πολιτικής διαφωνίας. (Καρύδης, 1996: 180-181)

Αναλύοντας τα ανωτέρω, η απόδοση της σοβαρής εγκληματικότητας σε κάποιες μειονότητες αποτελεί έναν εξουσιαστικό μύθο ο οποίος διευκολύνει και εξυπηρετεί όσους έχουν συμφέρον για τη διατήρηση της σημερινής ταξικής κοινωνικής δομής.

Όπως αναφέρουν οι κριτικοί εγκληματολόγοι, οι υψηλοί δείκτες της εμφανούς εγκληματικότητας που αναλογούν στις κοινότητες των μεταναστών και στον πληθυσμό των κρατουμένων, αποδίδεται στην ώθησή τους από το πολιτικό-οικονομικό σύστημα στο κοινωνικό περιθώριο αλλά και στις διακρίσεις που παρατηρούνται σε βάρος τους σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας (αστυνόμηση, δίωξη, ενδιάμεση διαδικασία, ποινική δίκη).

Επιπρόσθετα, οι αντιλήψεις και οι ρατσιστικές στάσεις που καλλιεργούνται συνειδητά σε πολλά άτομα, αναπαράγουν το φαινόμενο αυτό

και ο φόβος του εγκλήματος επιδεινώνει την κατάσταση. (Καρύδης, 1996: 181-183)

Η θεωρία περί του 'φόβου του εγκλήματος' εξηγείται και αναλύεται από τον Καρύδη (1997), ως εξής:

«Ο φόβος του εγκλήματος είναι ένα είδος ανασφάλειας που νιώθουν κυρίως αυτοί που κατοικούν σε μεγάλες περιοχές. Μια ψυχολογική κατάσταση υποψήφιου θύματος, χωρίς όμως αυτό να ισχύει πραγματικά. Το χαρακτηριστικό έχει επαρκώς τεκμηριωθεί στην εγκληματολογική φιλολογία. Ομάδες όπως οι ηλικιωμένοι εκδηλώνουν εντονότερα αυτόν το φόβο. Συχνά, σε τέτοιο σημείο που επηρεάζεται η καθημερινή τους ζωή, οι συνήθειές τους. Αναμφισβήτητα, τα Μ.Μ.Ε διαδραματίζουν το σημαντικότερο ρόλο καθώς στις ομάδες αυτές διαπιστώνεται μία απόσταση από το κοινωνικό γίνεσθαι. Δηλαδή όσο μεγαλύτερη απόσταση υπάρχει από τις πηγές του πραγματικού κινδύνου, τόσο περισσότερο ενισχύεται η αντίληψη ότι κινδυνεύει να πέσει θύμα εγκληματικής πράξης.» (Μπικατζικ, 12/01/1997)

Με αυτόν τον τρόπο το εγκληματικό φαινόμενο αποκτά φυλετικά χαρακτηριστικά και ταυτόχρονα κατασκευάζεται κοινωνικά η εγκληματοποίηση ολόκληρων εθνοτικών ομάδων μέσω της συγκρότησης ψευδών στερεοτύπων για πολιτικούς, οικονομικούς και πολιτισμικούς λόγους.

2.2 Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Πολλές φορές, μιλώντας για την εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα, υπάρχει η εντύπωση ότι πρόκειται για ένα πρόβλημα απειλητικό το οποίο δεν μπορεί να ελεγχθεί.

Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια προβάλλεται επίμονα η εγκληματικότητα των μεταναστών ως σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το αρχικό και βασικό έγκλημα των αλλοδαπών στη χώρα είναι η παράνομη είσοδος, παραμονή και εργασία.

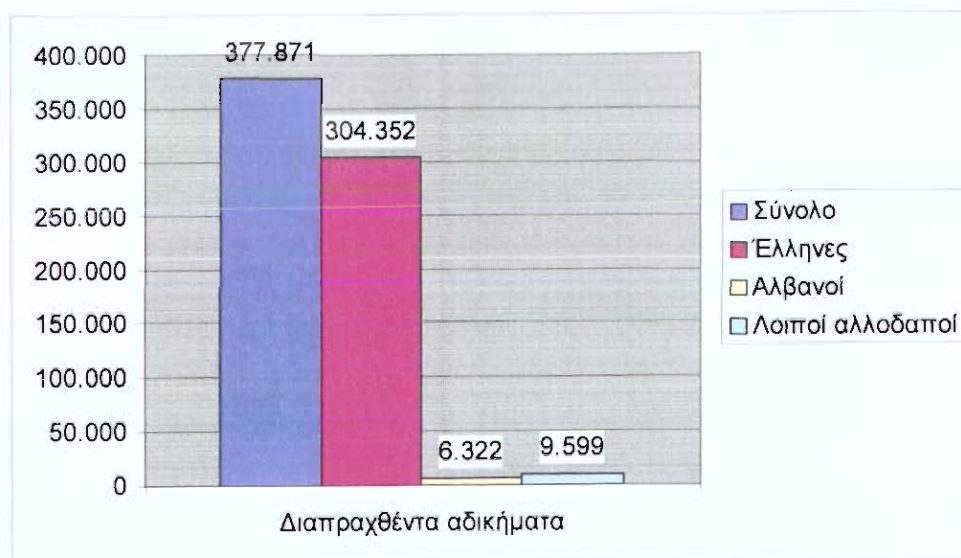
Χαρακτηριστικά είναι τα δημοσιευμένα στοιχεία του 1994 όπου από ένα σύνολο 1.450 περίπου αδικημάτων που είχαν διαπράξει αλλοδαποί, τα 670 αφορούσαν παράνομη είσοδο στη χώρα ενώ 72 και 187 περιπτώσεις αφορούσαν αντίστοιχα παραβίαση διατάξεων περί επαιτείας- αλητείας και αφροδισίων. (Βγενόπουλος, 1998:105)

Ενδεικτικά, παρατηρώντας τα στοιχεία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης για τα έτη 1995-1997, διαπιστώνονται τα εξής:

Κατά το έτος 1995, το σύνολο των διαπραχθέντων αδικημάτων ανέρχεται στα 329.110 με 270.552 Έλληνες δράστες (98%) έναντι 873 Αλβανών (1%) και 2.247 λοιπόν αλλοδαπών (1%).

Το έτος 1996, το σύνολο των διαπραχθέντων αδικημάτων είναι 349.476 ενώ το 1997 φτάνουν τον αριθμό των 377.871 με 304.352 (95%) Έλληνες δράστες, 6.322 (2%) Αλβανούς δράστες και 9.599 (3%) λοιπούς αλλοδαπούς δράστες. (Πίνακας 1)

Πίνακας 1

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τις ανθρωποκτονίες από πρόθεση, από τις 285 και επί συνόλου 228 δραστών για το έτος 1995, το ποσοστό των Ελλήνων σε αυτές είναι 75%, των Αλβανών 17% και 8% των άλλων αλλοδαπών. Αντίστοιχα, για το έτος 1996 τα ποσοστά είναι 76%, 16% και 8% σε 318 υποθέσεις.

Το έτος 1997, παρατηρείται μείωση της συμμετοχής των Ελλήνων (68%), και αύξηση των αλλοδαπών δραστών (21% για τους Αλβανούς και 11% για τους άλλους αλλοδαπούς) σε 350 υποθέσεις. (Πίνακας 2)

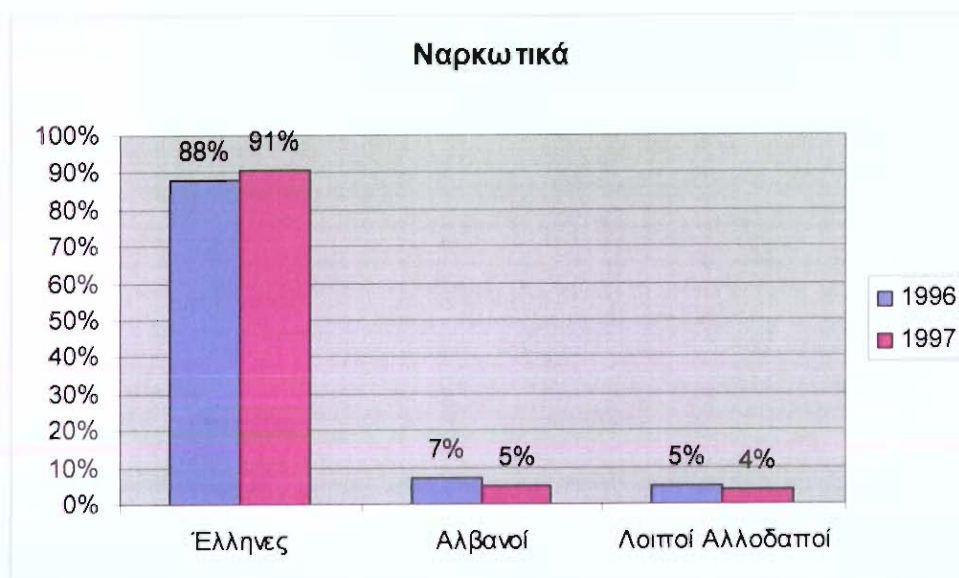
Πίνακας 2

Σχετικά με τις υποθέσεις ναρκωτικών, από τις 2.930 με 4.598 δράστες για το έτος 1995, οι Έλληνες συμμετείχαν με ποσοστό 88%, οι Αλβανοί με 5% και οι άλλοι αλλοδαποί με ποσοστό 7%. Το ποσοστό αυτό μένει σταθερό για τους Έλληνες κατά το έτος 1996 ενώ διαφοροποιείται κάπως στους αλλοδαπούς με 7% για τους Αλβανούς και 5% για τους λοιπούς αλλοδαπούς.

Το έτος 1997, η συμμετοχή των Ελλήνων στην τέλεση αδικημάτων σχετικών με χρήση και εμπορία ναρκωτικών φτάνει στους 8.234 από το σύνολο 9.056 δραστών, δηλαδή ποσοστό 91%, ενώ αντίστοιχα για τους Αλβανούς και λοιπούς αλλοδαπούς το ποσοστό είναι 5% (453 δράστες) και 4% (369 δράστες). (Πίνακας 3)

Πίνακας 3

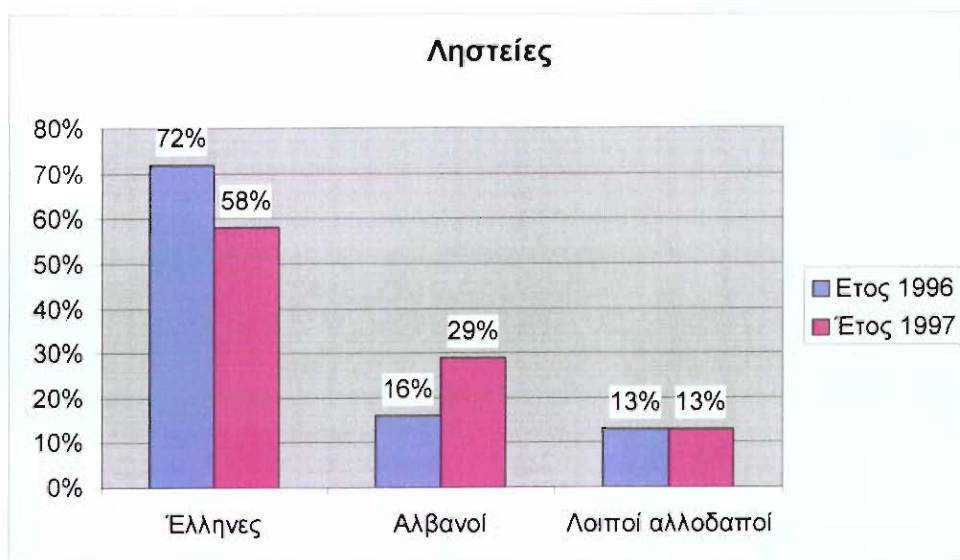
Στις υποθέσεις βιασμών, η συμμετοχή των Ελλήνων ανέρχεται στο 86% για το έτος 1996 (81% το 1995), ενώ η συμμετοχή των Αλβανών είναι 7% (10% το 1995) και 7% των άλλων αλλοδαπών (9% το έτος 1995).

Στις κλοπές, παρατηρείται μειωτική τάση στους Έλληνες (83% το 1995, 73% το 1997) ενώ αυξάνεται το ποσοστό συμμετοχής των Αλβανών (7% το 1995, 12% το 1997) και των λοιπών αλλοδαπών (10% το 1995, 15% το 1997).

Όσον αφορά τις ληστείες, φαίνεται πως έχει επίσης μειωθεί η συμμετοχή των Ελλήνων σε αυτές αφού από 72% που ήταν το ποσοστό το έτος 1996, το 1997 έχει μειωθεί στο 58%. Παράλληλα, έχει αυξηθεί το ποσοστό συμμετοχής

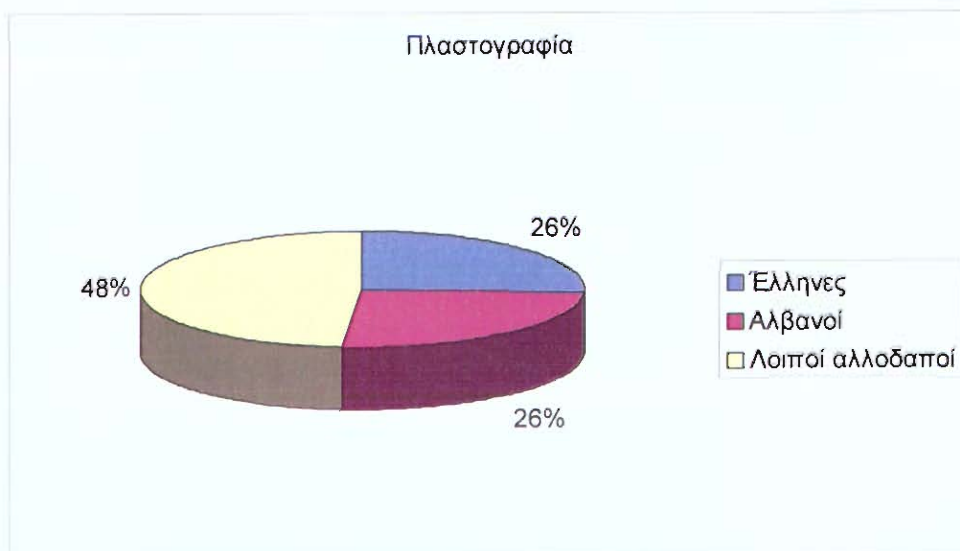
των Αλβανών από 16% για το 1996 στο 29% το έτος 1997. Σταθερή είναι η συμμετοχή των λοιπών αλλοδαπών στις ληστείες για τα έτη αυτά με ποσοστό 13%. (Πίνακας 4)

Πίνακας 4

Η μεγαλύτερη, όμως, συμμετοχή των αλλοδαπών παρατηρείται στα αδικήματα που αφορούν την πλαστογραφία. Το έτος 1997, από τους 839 συνολικά δράστες, 216 ήταν Έλληνες (26%), 216 Αλβανοί (26%) και 407 (48%) άλλοι αλλοδαποί. (Πίνακας 5)

Πίνακας 5

Για την ορθή, όμως, αξιολόγηση της εγκληματικότητας των αλλοδαπών, τα παραπάνω στοιχεία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ίσως να μην επαρκούν αφού η συμπεριφορά των αστυνομικών αλλά και των δικαστικών αρχών ενδέχεται να μην είναι ίδια απέναντί τους. Επιπλέον, όπως αναφέρει η Συκιώτου- Ανδρουλάκη, «ο σκοτεινός αριθμός της εγκληματικότητας, που αντιστοιχεί στα εγκλήματα που δεν έχουν αποκαλυφθεί ή δεν έχουν καταγγεληθεί, ενδέχεται να είναι πιο μικρός απ' ότι στους ημεδαπούς και η αναλογία των υποθέσεων που έχουν αρχειοθετηθεί ή των δραστών που έχουν απαλλαγεί να είναι επίσης πιο χαμηλός στους ημεδαπούς». (Βγενόπουλος, 1998: 107)

Επιπλέον, είναι γνωστό ότι ο έλεγχος της αστυνομίας επικεντρώνεται περισσότερο στους αλλοδαπούς με αποτέλεσμα να είναι, πιθανώς, οι συλλήψεις των ξένων περισσότερες από αυτές των γηγενών. Επιπρόσθετα, ο πληθυσμός, όταν πρόκειται για αλλοδαπούς, καταγγέλλει ευκολότερα ακόμα και μικροαδικήματα, διογκώνοντας ακόμα περισσότερο την εγκληματικότητα των αλλοδαπών. (ο.π)

Τέλος, το γεγονός ότι οι περισσότεροι μετανάστες συγκεντρώνονται στο φύλο και τις ομάδες ηλικιών (άνδρες, νέοι) που εμφανίζουν το υψηλότερο ποσοστό εγκληματικότητας, δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο τη σύγκριση της εγκληματικότητας των ημεδαπών με αυτή των αλλοδαπών. (Εμκε-Πουλοπούλου, 1986: 381)

Ακόμη, όμως, κι αν η σύγκριση ήταν δυνατόν να επιτευχθεί, τα παραπάνω στοιχεία διαψεύδουν ότι η εγκληματικότητα των αλλοδαπών είναι υψηλότερη από αυτήν των ημεδαπών στην Ελλάδα, ή έστω σε ανησυχητικά επίπεδα. (Βγενόπουλος, 1998: 107)

2.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΥΞΑΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Η εγκληματικότητα των αλλοδαπών εξαρτάται από διάφορους παράγοντες οι οποίοι ποικίλλουν ανάλογα, κυρίως, από τη χώρα στην οποία φιλοξενούνται.

Ένας από τους παράγοντες που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εγκληματικότητα των μεταναστών είναι ο βαθμός ενσωμάτωσής τους στην χώρα υποδοχής.

Οι αλλοδαποί ανήκουν σε μία κατηγορία πληθυσμού που αντιστακτά όχι μόνο τη σύγκρουση πολιτισμών μεταξύ της χώρας προέλευσης και της χώρας υποδοχής αλλά και τη διαφορετική αντιμετώπισή τους από τη Διοίκηση και την Δικαιοσύνη, ακριβώς λόγω της προέλευσής τους.

Σύμφωνα με τη θεωρία της σύγκρουσης πολιτισμών του Sellin, με τους κανόνες του ποινικού δικαίου, οι κοινωνικές ομάδες επεδίωξαν να εξασφαλίσουν ομοιόμορφη συμπεριφορά των μελών τους δεσμεύοντας όλους όσους ζουν μέσα στα πολιτικά όρια των αντίστοιχων κρατών και το κάθε κράτος εξαναγκάζει στην εφαρμογή τους. Ο χαρακτήρας αυτών των κανόνων, το είδος ή ο τύπος της συμπεριφοράς που απαγορεύουν, η φύση των κυρώσεων που απειλούνται σε περίπτωση παραβιάσεώς τους, εξαρτώνται από τον χαρακτήρα και τα συμφέροντα εκείνων των ομάδων του πληθυσμού που επηρεάζουν την νομοθεσία.

Από την άλλη μεριά, το άτομο γεννιέται και μεγαλώνει σε ένα συγκεκριμένο πολιτισμικό περιβάλλον από το οποίο δέχεται επιρροές αντιλήψεων και ιδεών, εμφυτεύονται στον πνευματικό κόσμο και μεταβάλλονται σε προσωπικά στοιχεία. Τα στοιχεία αυτά, σε συνδυασμό με την βιολογική ιδιοσυγκρασία του ατόμου προσδιορίζουν την προσωπικότητά του

και επηρεάζουν την μετέπειτα έκφρασή της στα πλαίσια της κοινωνικής δραστηριότητας του ατόμου. (Βγενόπουλος, 1998: 112)

Κάθε άτομο ανήκει σε αρκετές ομάδες οι οποίες έχουν δικούς τους κανόνες συμπεριφοράς. Όσο πιο πολυσύνθετη πολιτιστικά γίνεται η κοινωνία, τόσο περισσότερες θα είναι οι ομάδες που με τους κανόνες τους θα επηρεάζουν την προσωπικότητα του ατόμου και τόσο μεγαλύτερη πιθανότητα υπάρχει ότι οι κανόνες αυτοί θα διαφέρουν μεταξύ τους.

Έτσι, όταν κάθε μία ομάδα υπαγορεύει διαφορετικούς κανόνες συμπεριφοράς, η σύγκρουση των κανόνων μιας ομάδας με την άλλη είναι αναπόφευκτη. Ο Sellin, για να αποδείξει τη βασιμότητα της θεωρίας του, επικαλέστηκε τις έρευνες και τα στατιστικά στοιχεία για την εγκληματικότητα των μεταναστών πρώτης και δεύτερης γενιάς, των ατόμων που ανήκουν σε φυλετικές και θρησκευτικές μειονότητες, αποδεικνύοντας ότι ήταν μεγαλύτερη η εγκληματικότητα –και άρα η σύγκρουση- μεταξύ μεταναστών πρώτης γενιάς. (Αλεξιάδης, 1989: 107)

Εκτός, όμως, από τον βαθμό ενσωμάτωσης των μεταναστών στη χώρα υποδοχής, ένας ακόμη παράγοντας που σχετίζεται με την εγκληματικότητα αυτών αφορά την αγορά εργασίας αφού πολλοί μετανάστες μετατρέπονται σε θύματα εκμετάλλευσης ενός παράνομου δικτύου εργασίας.

Σύμφωνα με την Συκιάτου-Ανδρουλάκη (1998), ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι οι ευκαιρίες για εργασία στις Δυτικές Ευρωπαϊκές χώρες πρόσφεραν εκτός από τις αυξανόμενες ευκαιρίες για μετανάστευση και ευκαιρίες παράνομης εισόδου και εργασίας μεταναστών στις χώρες υποδοχής. Στο πλαίσιο αυτό, διεθνή κυκλώματα διακινητών και οργανωμένου εγκλήματος ανέπτυξαν δραστηριότητες που είχαν στόχο την εκμετάλλευση της φτώχειας και της απειρίας των ανθρώπων εισάγοντάς τους σε χώρες υποδοχής. (Βγενόπουλος, 1998: 109-110)

Συχνά, αποτέλεσμα της παράνομης διακίνησης εργατικού δυναμικού είναι η αποδοχή του 'διακινούμενου' να εργαστεί υπό συνθήκες απάνθρωπες και εξευτελιστικές, αλλά και να διαπράξει διάφορα εγκλήματα για να μπορέσει να αποπληρώσει στον διακινητή το τίμημα της μεταφοράς του. Το πιο συνηθισμένο έγκλημα είναι η διακίνηση ναρκωτικών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, σύμφωνα με έρευνα ανάλυσης περιεχομένου του εντύπου τύπου στη Γερμανία, τα δύο πέμπτα των δημοσιευμάτων με θέμα τους αλλοδαπούς αφορούσαν τα εγκλήματα που διαπράττουν οι ξένες μειονότητες με ιδιαίτερη έμφαση στη διακίνηση ναρκωτικών. (ο.π)

Σε συνάρτηση με τα παραπάνω, ένας σημαντικός παράγοντας που συνδέεται με την εγκληματικότητα των μεταναστών είναι ο οικονομικός. Πολλοί μετανάστες διαπράττουν κλοπές οι οποίες συνήθως ανήκουν στην κατηγορία των 'εγκλημάτων φτώχειας' αν όχι επιβίωσης. «...Καμιά φορά πάλι, όταν κάποιος δεν έχει να φάει δεν ξέρεις τι μπορεί να κάνει. Αυτό το κατάλαβα όταν ήρθαμε και το μωρό έκλαιγε και πεινούσε και εμείς δεν είχαμε γάλα. Αν δεν μας βοηθούσε ο κόσμος δεν ξέρω τι θα έκανα.» (Καρύδης, 1996: 186)

Το μεγαλύτερο μέρος των λαθρομεταναστών σήμερα στην Ελλάδα είναι άνθρωποι παράνομοι, φοβισμένοι, συχνά χωρίς το πραγματικό τους όνομα, πολλές φορές άστεγοι, εξαθλιωμένοι, αποξενωμένοι. Σε τέτοιες συνθήκες είναι πολύ μεγάλος ο κίνδυνος απώλειας της ίδιας της αυτοεκτίμησής τους. Οι άθλιες υλικές συνθήκες διαβίωσης και ο πλήρης κοινωνικός αποκλεισμός, η αίσθηση ότι παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματά τους επηρεάζουν πιθανόν τους δείκτες της εγκληματικότητας λόγω διάπραξης εγκλημάτων επιβίωσης ή και βίαιης δι-αντίδρασης. (Καρύδης, 1996: 202)

2.4 ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ

Η διαφορετική αντιμετώπιση των μεταναστών σε σχέση με τους ημεδαπούς είναι αισθητή σε πολλούς τομείς της ζωής τους, χωρίς φυσικά να αποτελεί εξαίρεση η κράτησή τους στα αστυνομικά τμήματα και στις φυλακές της χώρας υποδοχής που στην προκειμένη περίπτωση είναι η Ελλάδα.

2.4.1 Συνθήκες κράτησης αλλοδαπών

Τα κρατητήρια των αστυνομικών τμημάτων είναι ασφυκτικά γεμάτα με αλλοδαπούς. Άνδρες, γυναίκες, ανήλικα παιδιά, ακόμα και νήπια κρατούνται σε χώρους που δεν πληρούν τις στοιχειώδεις προϋποθέσεις για ανθρώπινη διαμονή. Μεταδοτικές ασθένειες όπως φυματίωση, δερματικές παθήσεις και ηπατίτιδα, κυκλοφορούν στους χώρους κράτησής τους χωρίς να μεταφέρονται τα άτομα που ασθενούν σε νοσοκομεία. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 174)

Όσον αφορά το χρόνο κράτησης των αλλοδαπών, φαίνεται να διαφέρει πολύ με αυτόν των ημεδαπών.

Το Σύνταγμα της Ελλάδας ορίζει στενά τους όρους κράτησης. Το άρθρο 6 επιτάσσει την προσαγωγή του συλλαμβανόμενου στον εισαγγελέα μέσα σε 24 ώρες και μέσα σε 3 ή 5 ημέρες η κράτησή του πρέπει να αρθεί, αν δεν οδηγηθεί σε προφυλάκιση. Σύμφωνα με τους όρους αυτούς, ένας Έλληνας θα μείνει στα κρατητήρια για 2-3 ημέρες.

Αντίθετα, ο χρόνος κράτησης των μεταναστών, σύμφωνα με την Κούρτοβικ (2001), μπορεί να διαρκεί μήνες έως ότου να απελαθούν, χωρίς να προσαχθούν ποτέ σε εισαγγελέα ή σε κάποιο δικαστήριο, ή χωρίς να υπάρχει δυνατότητα ενστάσεων, χωρίς να υπάρχει κοινωνικός λειτουργός, ούτε γιατρός, ούτε δομές ιατρείου και φαρμακείου. Και ούτε, φυσικά, τηρούνται τα

δικαιώματα που προβλέπει ο Σωφρονιστικός Κώδικας και οι βασικοί κανόνες για τη μεταχείριση των κρατουμένων που έχει εγκριθεί από τα Ηνωμένα Έθνη και που απαιτούν την ίδια μεταχείριση για κάθε κρατούμενο για οποιοδήποτε λόγο και αν κρατείται.

Τις συνθήκες κράτησης των αλλοδαπών στα αστυνομικά κρατητήρια έχουν καταγγείλει αρκετές φορές διάφορες οργανώσεις δικαιωμάτων και επισήμανε σε όλες τις εκθέσεις της η Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης και εξευτιλιστικής μεταχείρισης, ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών και ο Συνήγορος του Πολίτη που διενήργησε αυτοψία μετά από καταγγελίες πολιτών. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 173-174)

2.4.2 Μετανάστες και Φυλακές

Οι συνεχείς διαμαρτυρίες και καταγγελίες για τις συνθήκες στα κρατητήρια όχι μόνο δεν έφεραν θετικά αποτελέσματα αλλά αντίθετα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης τροποποίησε τις σχετικές διατάξεις το καλοκαίρι του 1999. Σύμφωνα, λοιπόν, με το άρθρο 12 του ν. 2721/99, «ο αλλοδαπός μέχρι την απέλασή του εξακολουθεί να παραμένει κρατούμενος σε ειδικούς χώρους των καταστημάτων κράτησης».

Με τον τρόπο αυτό, προστέθηκε στις φυλακές μια κατηγορία κρατουμένων οι οποίοι δεν είναι ούτε υπόδικοι, ούτε κατάδικοι, αλλά στερούνται την ελευθερία τους και διαβιούν υπό σωφρονιστικούς περιορισμούς, παρ' όλο που ο Σωφρονιστικός Κώδικας δεν προβλέπει τέτοια κατηγορία κρατουμένων.

Έτσι, πολλοί κρατούμενοι που είχαν εκτίσει την ποινή τους βρέθηκαν να παραμένουν στις φυλακές, ενώ κάποιοι άλλοι που είχαν αποφυλακιστεί και κρατούνταν στα κρατητήρια για απέλαση, ξαναγύρισαν στις φυλακές. (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 175-176)

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης για το έτος 2000, από τους 8.000 περίπου κρατούμενους το 46-47% είναι αλλοδαποί (Πίνακας 1).

Στατιστικά στοιχεία από φυλακές, σωφρονιστικά και θεραπευτικά καταστήματα και την ΚΑΥΦ κατά τους πρώτους 5 μήνες του 2000

	1/1 2000	16/1 2000	1/2 2000	16/2 2000	1/3 2000	16/3 2000	1/4 2000	16/4 2000	1/5 2000	16/5 2000
Χωρητικότητα των φυλακών	4.700	4.700	4.700	4.700	4.700	4.700	4.700	4.700	4.700	4.700
Αριθμός των κρατουμένων	7.625	7.686	7.725	7.789	7.759	7.793	7.907	7.941	7.902	7.956
Αριθμός των υποδικών	2.217	2.242	2.213	2.209	2.221	2.185	2.200	2.267	2.305	2.287
Αριθμός αλλοδαπών κρατουμένων	3.559	3.487	3.538	3.552	3.534	3.602	3.638	3.739	3.673	3.689

Τα ποσοστά, όμως, συμμετοχής των αλλοδαπών στην εγκληματικότητα, όπως έχουν καταγραφεί από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, δεν αντιστοιχούν με τα ποσοστά των αλλοδαπών που βρίσκονται στις φυλακές.

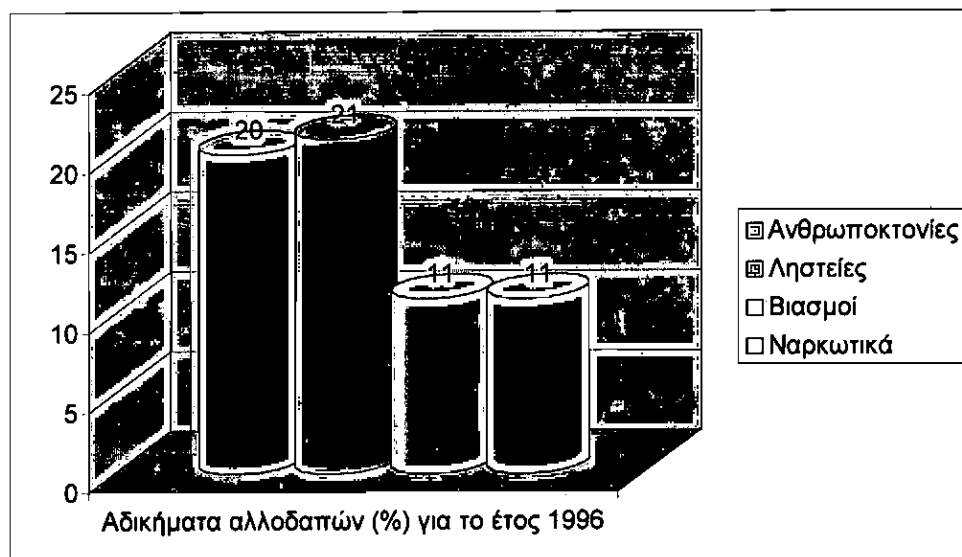
Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, ενδεικτικά αναφέρονται τα σοβαρότερα αδικήματα στα οποία συμμετείχαν οι αλλοδαποί για το έτος 1996. Αυτά είναι τα εξής:

Στις ανθρωποκτονίες κατά 20%.

Στις ληστείες κατά 21%.

Στους βιασμούς κατά 11%.

Στα ναρκωτικά κατά 11%. (Πίνακας 2)

Την ίδια περίοδο, στις φυλακές κρατούνται 5.427 άτομα εκ των οποίων 1.974 είναι αλλοδαποί (ποσοστό 36.4%)

Όσον αφορά τα εγκλήματα της ανθρωποκτονίας, ληστείας και βιασμού, το 70% περίπου είναι δράστες αλβανικής υπηκοότητας, ενώ αποτελούν το 50% περίπου της μεταναστευτικής κοινότητας. (Καρύδης, 1996: 114)

Το έτος 1998, ενώ το ποσοστό εγκληματικότητας των αλλοδαπών δεν είχε σημειώσει σημαντική αύξηση, το ποσοστό των κρατούμενων αλλοδαπών είχε ξεπεράσει το 45% (1/1/98, 7.129 κρατούμενοι εκ των οποίων 3.221 αλλοδαποί). (Μαρβάκης, Παρσανόγλου, Παύλου, 2001: 185)

3 Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η παραμονή των μεταναστών, ιδιαίτερα όσων βρίσκονται παράνομα στη χώρα μας, έχει κάποιες συνέπειες οι οποίες συνοψίζονται στις ακόλουθες:

- Δημιουργία κοινωνικών εντάσεων εφόσον στερούνται οποιασδήποτε προστασίας από κακομεταχείριση ή εκμετάλλευση.

- Δημιουργία πυρήνων οργανωμένου εγκλήματος μέσα στη δική τους κοινότητα λόγω της αδυναμίας των θυμάτων να αναζητήσουν προστασία από την ελληνική έννομη τάξη και της κοινωνικής τους απομόνωσης.
- Περιθωριοποίηση λόγω αδυναμίας οργανωμένης εκμάθησης της γλώσσας, έλλειψη αυτοεκτίμησης, διάπραξης ελαφρών εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας για την εξασφάλιση της επιβίωσής τους.
- Αρνητική δι-αντίδραση και στιγματισμός που μπορεί να οδηγήσει σε δευτερογενή εγκληματική δραστηριότητα, ακόμη και στη διαμόρφωση εγκληματικής ταυτότητας και καριέρας.
- Μεγαλύτερη καταστολή ως η κρατική απάντηση στη παραβατική συμπεριφορά των μεταναστών και αναπαραγωγή του φαινομένου που έχει ως αποτέλεσμα τη διαίωνιση του προβλήματος.
- Ανάπτυξη ρατσιστικής προκατάληψης και ξενοφοβίας σε βάρος των αλλοδαπών. (Καρύδης, 1996: 833)

Μέσα στο πλαίσιο αυτό πρέπει να αναζητηθούν οι τρόποι αποφυγής των παραπάνω οι οποίοι θα συντελέσουν, ενδεχομένως, και στην πρόληψη της εγκληματικότητας των μεταναστών.

3.1 Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΩ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μία από τις παραμέτρους που σχετίζεται με την εγκληματικότητα των μεταναστών αφορά την πολιτική που ακολουθείται σχετικά με τη συνολική προσέγγιση της μεταναστευτικής κοινότητας.

Ο Levi-Strauss διακρίνει δύο διαφορετικούς τύπους κοινωνιών ανάλογα με τη στάση τους προς τα άτομα και τις ομάδες που θεωρούνται επικίνδυνα ή απειλητικά. Η μία κοινωνία είναι η «κανιβαλική» όπου επιδιώκεται η πλήρης αφομοίωση και η εξάλειψη κάθε ιδιαιτερότητας και η άλλη είναι η

«ανθρωπεμετική», η οποία επιλέγει την απόρριψη και την απομόνωση. (Cohen, 1985: 218-219)

Και οι δύο παραπάνω στάσεις προς την μεταναστευτική κοινότητα είναι λανθασμένες αφού όχι μόνο δε βοηθούν στη λύση του προβλήματος αλλά αντίθετα το εντείνουν.

Έτσι, η προσέγγιση που κρίνεται αναγκαία στην Ελλάδα αλλά και σε κάθε πολυπολιτισμική χώρα είναι η δια-πολιτισμική με στόχο την επίτευξη της ισότητας των ευκαιριών μέσω της ισότιμης, διαλεκτικής και γόνιμης αλληλεπίδρασης των διαφορετικών πολιτισμικών και πολιτιστικών στοιχείων. «Για να καταστεί δυνατή μια ιστορική προσέγγιση της μετανάστευσης και της κοινωνικής συγκρότησης της εθνικής ή της εθνοτικής ταυτότητας... θα πρέπει αφενός να αμφισβητηθεί η πρακτική της ανάγνωσης του κοινωνικού μέσω του εθνικού, η εξήγηση του παρελθόντος ως παράγωγου του εθνικού χαρακτήρα και το αξίωμα της εθνικής ενότητας και ομοιογένειας και αφετέρου να μελετηθούν οι μετανάστες ως οργανικό μέρος της κοινωνίας και όχι ως ξένα εξωτερικά σώματα». (Βεντούρα, 1994: 47)

Η ελληνική κοινωνία, λοιπόν, οφείλει να υιοθετήσει μία ενεργό και συνθετική προσέγγιση και αντίστοιχη πολιτική προς την μεταναστευτική κοινότητα. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να επιτευχθεί η διατήρηση της κοινωνικής τάξης αφού, όπως αναφέρει ο Mead (1964), «...Κάθε εαυτός είναι ένας κοινωνικός εαυτός, αλλά περιορισμένος στην ομάδα, τους ρόλους της οποίας αναλαμβάνει, και ουδέποτε θα εγκαταλείψει αυτόν τον εαυτό έως ότου αρχίσει να εισέρχεται στην ευρύτερη κοινωνία και εγκαταστήσει εκεί τον εαυτό του». (Mead, 1964: 292)

3.2 Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Από εγκληματολογική έρευνα στην οποία έλαβαν μέρος αστυνομικοί, κρατούμενοι και κοινό, προκύπτει ότι μεταξύ των μέτρων που θεωρούνται ως ανασταλτικά της εγκληματικής συμπεριφοράς, οπότε και αποτελεσματικά ως μέτρα πρόληψης του εγκλήματος, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην εργασία και τη μόρφωση. (Σπινέλλη, 1982: 325)

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στην έρευνα αυτή το κοινό αποδίδει μεγαλύτερη σημασία σε αυτό το μέτρο πρόληψης της εγκληματικότητας απ' ότι οι αστυνομικοί που έλαβαν μέρος σ' αυτήν την έρευνα (60.4% του κοινού έναντι 39.6% των αστυνομικών)

Φυσικά, το θέμα δεν είναι να έχουν τα άτομα αυτά μία απασχόληση ώστε να μην εγκληματούν. Οι περισσότεροι, άλλωστε, που αποτέλεσαν την ομάδα των κρατουμένων στην έρευνα αυτή είχαν επαγγελματική απασχόληση κατά 84%. Αυτό που είναι σημαντικό είναι να υπάρχει μία μόνιμη, καλά αμειβόμενη και ενδιαφέρουσα εργασία, που να ταιριάζει στο άτομο και που να μην το αλλοτριώνει. Επιπλέον, έχει αποδειχθεί ότι και η ατμόσφαιρα της εργασίας επιδρά στην εγκληματικότητα.(ο.π)

Με άλλα λόγια, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι ουσιαστικά αυτό που συμβάλλει στην εγκληματική συμπεριφορά ενός ατόμου και που είναι άμεσα συνδεδεμένο με το είδος της εργασίας του είναι η κοινωνική του θέση. Ιδιαίτερα όσον αφορά τους μετανάστες, η κοινωνική τους θέση διαλέγεται με την εθνο-πολιτισμική θέση τους στην κοινωνία υποδοχής. Η κοινωνικά θετική ή αρνητική έκβαση αυτής της αλληλεπίδρασης αποτελεί συνάρτηση των θεσμικών μέτρων που λαμβάνονται, της δράσης των μηχανισμών και φορέων υλοποίησής τους αλλά και της ατομικής στάσης και αντίληψης που επικρατεί

τόσο στο γενικό πληθυσμό όσο και στα μέλη της μεταναστευτικής κοινότητας. Όπως αναφέρει και ο καθηγητής Γ. Πανούσης (1993), «Μπροστά στην εγκληματικότητα δεν αρκεί να ορθώσουμε την πρόληψη και την καταστολή. Αναγκαία καθίσταται και η αλληλεγγύη». (Καρύδης, 1996: 219-220)

Οι παρεμβάσεις στα σημεία που έχουν ήδη αναφερθεί δε θα είναι επαρκείς χωρίς τη συμβολή των Μ.Μ.Ε. Ο πληθυσμός πρέπει να ενημερωθεί με αξιόπιστο τρόπο για τα πραγματικά δεδομένα του εγκληματικού φαινομένου στην Ελλάδα, τα αίτια της εγκληματικότητας, τις συνέπειες του φόβου του εγκλήματος και τον άδικο και επικίνδυνο χαρακτήρα της στερεοτυπικής απεικόνισης των μεταναστών. (Καρύδης, 1996: 218)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Το φαινόμενο της μετανάστευσης, αλλά και η ύπαρξη μεταναστών σε όλη την Ευρώπη είναι μια πραγματικότητα που δεν αμφισβητείται από κανέναν.

Το Διεθνές Δίκαιο των μεταναστών, περιέχει ορισμένους εθιμικούς κανόνες αναφορικά με θέματα παραμονής, εισόδου άσκησης επαγγελματικών δραστηριοτήτων, απέλασης και εκφράζεται κυρίως από διμερείς κυρίως, αλλά και πολυμερείς συμβάσεις. Οι πολυμερείς ρυθμίσεις είναι λίγες και περιορίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εγκατάστασης -1995, στην συνθήκη Ε.Ο.Κ-1957 και στην Συνθήκη περί της Ευρωπαϊκής Ένωσης - 1992. (Ρούκουνας 1995:232)

Οπωσδήποτε τα νομικά κείμενα αναφορικά με το ζήτημα των μεταναστών και αλλοδαπών γενικότερα, σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και ιδίως με την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1948 και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά, Πολιτιστικά Δικαιώματα της ίδιας χρονολογίας. (Χρ. Θεοδωρόπουλος, 1994:91)

Αν και η εξέλιξη των δικαιωμάτων των αλλοδαπών μέσα από διεθνείς συμβάσεις δεν υπήρξε εντυπωσιακή, παρόλα αυτά από νομολογιακής πλευράς πρέπει να επισημανθεί η ολοένα και πιο φιλελεύθερη στάση έναντι των αλλοδαπών των οργάνων της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. (Ρούκουνας 1995:232)

1.1. ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Είναι γεγονός ότι οι διεθνείς συμβάσεις και οι διεθνείς συνθήκες για την προστασία των δικαιωμάτων των αλλοδαπών, που υπογράφηκαν κατά τον 20^ο αιώνα είναι πάρα πολλές και μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις η μια επικαλύπτει τις άλλη.

“Σε θεωρητική ,λοιπόν, βάση υπάρχει ένα ικανοποιητικό κανονιστικό πλαίσιο που καλύπτει όλα τα βασικά θέματα αναφορικά με το συγκεκριμένο ζήτημα .” (Χρ.Θεοδορόπουλος 1994:67)

Θα πρέπει να τονίσουμε ότι κάθε άνθρωπος προστατεύεται από τα κείμενα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων .Τα νομικά κείμενα που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και ιδίως η *Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1948*, το *Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του 1966* και το *Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα* της ίδιας χρονολογίας, πρέπει να θεωρηθούν η αφετηρία για οποιοδήποτε ορισμό του διεθνούς μεταναστευτικού δικαίου.(ο.π:70).

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο αυτές οι Συμβάσεις καθορίζουν το δίκαιο των μεταναστών θα παρουσιάσουμε περιληπτικά ορισμένα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων τα οποία έχουν άμεση σχέση με αυτό.

1.1.1.ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ

Α. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΑΤΟΜΩΝ

Η είσοδος και η παραμονή των αλλοδαπών σε μια χώρα, βρίσκεται στην κυρίαρχη αρμοδιότητα του κράτους. Τα τελευταία 50 χρόνια βέβαια το Διεθνές Δίκαιο έχει αρχίσει να ελέγχει και συνεπώς να περιορίζει την διακριτική ευχέρεια των κρατών όχι τόσο στην είσοδο αλλά στην έξοδο των αλλοδαπών. Επίσης έχουν πλέον κατοχυρωθεί διεθνώς τα δικαιώματα όλων των προσώπων που βρίσκονται υπό την δικαιοδοσία του κράτους και συνεπώς οι αλλοδαποί, οι οποίοι βρίσκονται σε μια χώρα παράνομα ή νόμιμα, απολαμβάνουν αυτά τα ατομικά δικαιώματα όπως και οι ημεδαποί. (Ρούκουνας, 1995:233)

Με εξαίρεση τις διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις, δεν υπάρχει εθιμικός κανόνας που να υποχρεώνει τα κράτη να δέχονται αλλοδαπούς στο έδαφός τους. Η διακίνηση των προσώπων από κράτος σε κράτος γίνεται επειδή εξυπηρετεί ποικίλες ανάγκες σε έναν κόσμο ολοένα και αλληλοεξαρτώμενο. Αντίθετα, κατά το σύγχρονο Διεθνές Δίκαιο είναι παράνομη η απαγόρευση εισόδου σε πολίτες του ίδιου κράτους. Επίσης για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ελεύθερη διακίνηση των υπηκόων της στο χώρο της Ενώσεως αποτελεί μια από τις βασικές αρχές της ενοποιήσεώς της. Απαγόρευση εισόδου και παραμονής κοινοτικού υπηκόου θα πρέπει να στηρίζεται σε συγκεκριμένους λόγους που ελέγχονται από κοινοτικά όργανα. (ο.π.:233)

Ως προς τους αλλοδαπούς η διακριτική ευχέρεια έχει βέβαια και τα όριά της όπως βέβαια και η αυθαίρετη, χωρίς εύλογη αιτία, γενική απαγόρευση εισόδου και παραμονής μπορεί να θεωρηθεί ως πράξη μή φιλική και να δημιουργήσει προβλήματα στις διμερείς σχέσεις με τα τρίτα κράτη –μέλη, παρόλο που δεν ελέγχεται δικαστικώς. (ο. π. :233)

Β. ΤΟ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟ

Η διακίνηση των προσώπων από κράτος σε κράτος γίνεται με την χρήση ενός δημοσίου ταξιδιωτικού εγγράφου, του διαβατηρίου, που εκδίδεται από τις αρχές με σκοπό να υποδηλώσει την ταυτότητα του ατόμου που το χρησιμοποιεί. Το διαβατήριο δεν συνεπάγεται δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σε όλα τα κράτη. Αποτελεί τεκμήριο της ιθαγένειας και συνιστά επαρκή απόδειξη για την άσκηση της διπλωματικής προστασίας από το κράτος ιθαγένειας του ατόμου. Η έκδοση του διαβατηρίου αποτελεί πράξη της διοίκησης και υπόκειται στον έλεγχο των διοικητικών δικαστηρίων. (D. Turack, 1972:98)

Κάθε κράτος έχει το δικαίωμα να αρνείται διαβατήριο όταν συντρέχουν οι εξής λόγοι : α) αν έχει εκδοθεί από μή αναγνωρισμένο κράτος β) αν φέρει σφραγίδα εισόδου σε μή αναγνωρισμένο κράτος γ) κράτος με το οποίο βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση δ) που δεν πληρεί τις συνήθειες ελάχιστες απαιτήσεις ταυτότητας του προσώπου (ονοματεπώνυμο, φωτογραφία κ.α.). Τα στοιχεία αυτά πρέπει να είναι γραμμένα σε γλώσσα κατανοητή από τις αρχές του κράτους υποδοχής. (ο.π.)

Σύμφωνα με τον Ρούκουνα (1995:234) ειδικές διακρατικές συμφωνίες για τους πολίτες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταργούν τη χρήση διαβατηρίων κατά την διακίνησή τους στα εδάφη των συμμετεχόντων κρατών⁶. Ως προς τα τρίτα κράτη η Ένωση για να τονίσει τον ενοποιητικό της χαρακτήρα, έχει υιοθετήσει ενιαίου τύπου διαβατήριο. Για την είσοδο σε ξένο

---

⁶Εκτός από το κοινό διαβατήριο και το δελτίο ταυτότητας, υπάρχουν και άλλα έγγραφα που χρησιμοποιούνται κατά τη διεθνή μετακίνηση ορισμένων κατηγοριών προσώπων. Το Laisser-Passer είναι τίτλος προσωρινής κυκλοφορίας και χορηγείται κατά περίπτωση για την είσοδο και έξοδο προσώπων κυρίως στα σύνορα. Το "έγγραφο ταξιδιού" (νέα ονομασία του διαβατηρίου Nansen) εκδίδεται για τους ανιθαγενείς και για τους πρόσφυγες. Σε άλλες περιπτώσεις, χορηγείται ειδικό έγγραφο που ονομάζεται Sauf-Conduit.

κράτος απαιτείται θεώρηση (visa) του διαβατηρίου, πράγμα που σημαίνει ότι οι αρχές του κράτους υποδοχής έχουν στοιχειώδη γνώση ότι θα το επισκεφθεί ο κάτοχος του διαβατηρίου, τους λόγους επίσκεψης, συναινούν και καθορίζουν τη διάρκεια παραμονής. Η πράξη θεώρησης είναι μετακλητή αλλά στην περίπτωση αυτή πρέπει να αιτιολογείται. Τέλος με διάφορες συμφωνίες έχει καταργηθεί η θεώρηση των διαβατηρίων για βραχείας διάρκειας διακίνηση μεταξύ υπηκόων των συμβαλλόμενων κρατών.

1.1.2.ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ

Ο αλλοδαπός που εισέρχεται παράνομα στο έδαφος του κράτους, παραβιάζει τον ποινικό νόμο και υπόκειται σε επαναπροώθηση. Η επαναπροώθηση είναι μέτρο που λαμβάνεται από τις αστυνομικές αρχές και συνίσταται στην άμεση αποπομπή του παράνομου εισελθέντος αλλοδαπού προς το κράτος προέλευσής του. Αν όμως ο αλλοδαπός προχωρήσει στην υποβολή αίτησης (πολιτικού) ασύλου, τότε αναστέλλεται η εκτέλεση επαναπροώθησης, μέχρι να εξετασθεί το αίτημά του. (Α.Μπρεδήμας,1990:71)

Τις τελευταίες δεκαετίες τα υπό ανάπτυξη κράτη υποστηρίζουν ενεργά την αρχή της μη επαναπροώθησης. Η επιχειρηματολογία τους βασίζεται κυρίως σε ανθρωπιστικούς λόγους και στον ενδεχόμενο κίνδυνο, ο επαναπροωθούμενος αλλοδαπός να υποστεί βασανισμούς ή / και ταπεινωτική μεταχείριση στο κράτος που επαναπροωθείται. Ήδη τα όργανα της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υποστηρίζουν την άποψη ότι είτε νόμιμα είτε παράνομα ο αλλοδαπός δεν επαναπροωθείται και απελαύνεται, εάν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι ότι θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανισμούς ή ταπεινωτική μεταχείριση στο άλλο κράτος. Αυτό προβλέπεται άλλωστε η Σύμβαση της Γενεύης (1951) περί των προσφύγων και η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων (1984). (ο. π.:71)

1.1.3. ΑΠΕΛΑΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ

Απέλαση είναι πράξη της διοικήσεως με την οποία διατάσσεται για λόγους δημοσίας τάξεως, ασφάλειας δημοσίων ηθών, η αναχώρηση αλλοδαπού που βρίσκεται νόμιμα ή παράνομα στο έδαφος του κράτους. Με τις νεότερες εξελίξεις του Διεθνές Δικαίου μπορεί να λεχθεί ότι η μαζική απέλαση αλλοδαπών δεν είναι επιτρεπτή. Η διοίκηση έχει πλήρη διακριτική ευχέρεια να αρνηθεί την είσοδο του αλλοδαπού στην χώρα ενώ για την πράξη απέλασης υπόκειται σε έλεγχο. Ο απελαυνόμενος δικαιούται να γνωρίζει τους λόγους απέλασής του και να επιχειρήσει την ακύρωσής δι' αντιπροσώπου. (Ρούκουνας, 1995:237)

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση εγκαταστάσεως του 1955 ορίζει τους λόγους απέλασης, αλλά η έννοια της διοικητικής τάξης και τα χρηστά ήθη καθορίζονται κατά τη Σύμβαση από τα όργανα του κράτους που αποφασίζει την απέλαση. Όσον αφορά τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει ταχθεί υπέρ ενιαίας έννοιας της δημόσιας τάξης και συνεπώς η ελεύθερη εκτίμηση από κάθε κράτος περιορίζεται μόνο στους υπηκόους τρίτων κρατών. (ο.π.)

Όπως αναφέρει ο Ρούκουνας(1995:238) μια σύντομη συγκριτική έρευνα των ευρωπαϊκών νομοθεσιών εντοπίζει έξι κύριους λόγους απέλασης αλλοδαπού :

- i) παράνομη είσοδο
- ii) παραβίαση όρων παραμονής ή λήξη της άδειας παραμονής που χορηγήθηκε για ειδικούς λόγους
- iii) ανάμειξη σε εγκληματικές ενέργειες
- iv) ανάμειξη σε πολιτικές δραστηριότητες που αντίκειται στη δημόσια τάξη
- v) επιβάρυνση του κοινωνικού σύνολο λόγω αλητείας
- vi) καταδικαστική απόφαση

1.1.4.ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΞΟΔΟΥ

Απαγόρευση εξόδου σε αλλοδαπούς όπως και σε ημεδαπούς είναι νόμιμη μόνο αν στηρίζεται σε δικαστική απόφαση ή αποτελεί μέτρο ασφαλείας από δικαστική αρχή για την διαλεύκανση εγκλήματος ή τέλος πραγματοποιείται για την εκπλήρωση φορολογικής ή στρατιωτικής υποχρέωσης.

1.1.5.ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ

Στην εποχή μας και λόγω της έξαρσης του ιμπεριαλιστικού φαινομένου, υποστηρίχθηκε συστηματικά η άποψη ότι ``οι αλλοδαποί δικαιούνται ενός ελάχιστου επιπέδου μεταχειρίσεως (International Minimum Standard ) οποιαδήποτε και αν ήταν η μεταχείριση που το κράτος επιφύλασσε στους ιδίους αυτού υπηκόους``. (Παπάς ,1989:83)

Σε κράτη όπου δεν υπάρχει κατοχυρωμένη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτά ορίζονται από διάφορες διεθνή συμβάσεις, η όλη προσπάθεια εξασφάλισης στοιχειώδους προστασίας για τους αλλοδαπούς απέβλεπε στην δημιουργία ειδικού καθεστώτος υπέρ αυτών. (Αλεξιάδης Στ. 1996: 37)

Όπως προκύπτει αυτή τη στιγμή από τα διεθνώς ισχύοντα κείμενα, ο κανόνας οδηγεί στην προς τα πάνω εξομοίωση στα ατομικά δικαιώματα, με αποκλίσεις στους τομείς των οικονομικών και των πολιτικών δικαιωμάτων. (ο.π.σελ 38)

1.1.6 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Κατά κανόνα, οι αλλοδαποί δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, ο διορισμός στο δημόσιο και η άσκηση καθηκόντων δημοσίων λειτουργών.

Ο Αντωνίου (1992:201) αναφέρει ότι περιορισμοί υπάρχουν στον οικονομικό τομέα ως προς την διακίνηση κεφαλαίων την αγορά ακινήτων και την εν γένει επαγγελματική δραστηριότητα των αλλοδαπών, για την οποία απαιτείται γενικώς άδεια του κράτους διαμονής. Συνεχώς όμως μειώνονται με διεθνείς συμβάσεις και με την εσωτερική νομοθεσία (ΕΛΛΑΣ), οι διαφορές μεταχειρίσεως στα θέματα κοινωνικής ασφάλισης και κατά ένα σημαντικό βαθμό κοινωνικής αντίληψης.

2. ΔΙΚΑΙΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Η ανάγκη ειρηνικής συνύπαρξης διαφόρων λαών μέσα στα σύνορα του ίδιου του κράτους είναι αυτή που κατά κύριο λόγο οδήγησε διεθνής οργανισμούς και κυβερνήσεις στο να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν ένα νομικό πλαίσιο προστασίας των μεταναστών σε διεθνές επίπεδο, το Διεθνές Δίκαιο των Αλλοδαπών. (Ρούκουνας, 1995:232)

Είναι γεγονός ότι το διεθνές δίκαιο που αφορά τους αλλοδαπούς έχει υποστεί μεταβολές ανάλογα με τις εποχές και τις κοινωνικές συνθήκες. Αλλά ακόμη και σήμερα είμαστε μακριά από την "ισοπολιτεία" που παρείχαν στους ξένους οι αρχαίοι Έλληνες και το *Hospitum Publicum* των Ρωμαίων. (Ρούκουνας 1995:232)

Οι διεθνείς ρυθμίσεις που αφορούν ζητήματα μετανάστευσης διακρίνονται σε δυο κατηγορίες: ρυθμίσεις γενικής εφαρμογής και ρυθμίσεις αποκλειστικής ισχύος για μετανάστες. (Αμιτσής –Λαζαρίδης 2000:35)

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει διατάξεις για την μετανάστευση που περιέχονται σε διεθνείς μηχανισμούς προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (ο.π.σελ35)

Πρόκειται για ρυθμίσεις που εντοπίζονται ενδεικτικά στο Διεθνές Σύμφωνο του Ο.Η.Ε. για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα⁷, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη⁸ και στις Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας. (ο.π. 36)

Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει διατάξεις για την μετανάστευση και τους μετανάστες, οι οποίες περιέχονται σε μηχανισμούς που αφορούν αποκλειστικά το φαινόμενο τη μετανάστευσης. Πρόκειται χαρακτηριστικά για τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 περί Νομικού Καθεστώτος των Προσφύγων, τη Διεθνή Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για την προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους⁹, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Νομικό καθεστώς των Εργαζομένων Μεταναστών, τη Σύμβασή σχετικά με την συμμετοχή των μεταναστών στην δημόσια ζωή σε τοπικό επίπεδο και τη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας Νο143 του 1975¹⁰. (ο.π. σελ36)

---

⁷ Επικυρώνεται από την Ελλάδα το 1947)

⁸ Αποτελεί ένα περίφημο κείμενο καταγραφής των δικαιωμάτων των πολιτών των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης σε όποια χώρα μέλος του Συμβουλίου και αν βρίσκονται(Εμκε-Πουλοπούλου 1990:66)

⁹ Πρόκειται για έναν μηχανισμό που βασίζεται στην αρχή της παγκοσμιότητας καλύπτοντας κάθε μετανάστη εργαζόμενο ανεξάρτητα από το νόμιμο ή μή της διαμονής και εργασίας του στη χώρα υποδοχής .

¹⁰ Η Σύμβαση αυτή αναθεώρησε το βασικό μηχανισμό της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για τους μετανάστες εργαζόμενους ,τη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας Νο 97 του 1949

3.. ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Τον Οκτώβριο του 1991 η Βουλή των Ελλήνων άρχισε τη συζήτηση επί των άρθρων και του συνολικού σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως "Είσοδος -έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση, αλλοδαπών και διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων". Η πολυήμερη συζήτηση κατέληξε στην ψήφιση από την κυβέρνηση του Ν.1975/91 ο οποίος ήταν το πρώτο νομοθέτημα που καθόρισε τις διαδικασίες αλλά και το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών αντικαθιστώντας τον θεωρούμενο ως παρωχημένο Ν.4310/1929.(Καρύδης 1996:27)

Στην εισηγηματική έκθεση του Σχεδίου Νόμου αναφέρετε ρητά ότι:" κρίνετε επιτακτική ανάγκη το Κράτος να αποκτήσει ένα νέο νόμο εναρμονισμένο προς τις νομοθεσίες των άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ...λαμβάνοντας υπόψη τις γενικότερες τάσεις μετανάστευσης που διαμορφώνονται στο ευρύτερο χώρο που κείται η χώρα μας, την ανάγκη καταπολέμησης της λαθρομετανάστευσης της περιοχής μας και τις εξελίξεις στο θέμα αυτό στα κοινοτικά πλαίσια και σε εκείνα του Συμβουλίου της Ευρώπης "

(πρακτικά Βουλής)

Πρόκειται για μια διατύπωση η οποία με κομψό αλλά σαφή τρόπο υποδηλώνει την υποχρέωση των κρατών μελών να προσαρμόσουν την νομοθεσία τους στην ενιαία κεντρική πολιτική της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού προβλήματος.(Καρύδης 1996 :28)

Μέσα από αυτήν τη διατύπωση είναι εμφανή η ύπαρξη πολλών διακυβερνητικών συμφωνιών που επιδιώκουν τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στη χάραξη κοινής κοινωνικής πολιτικής για το ζήτημα των μη κοινοτικών αλλοδαπών .

Συνεπώς είναι αδύνατη η κατανόηση και ορθή ερμηνεία της ελληνικής μεταναστευτικής νομοθεσίας και πολιτικής χωρίς την προηγούμενη διερεύνηση και κριτική εξέταση της συνολικής κατευθυντήριας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και τους τρόπους που υλοποιείται στο επίπεδο της εθνικής νομοθεσίας των άλλων κρατών μελών.(ο.π. 28)

Από την αρχή της δεκαετίας του 1980, τα όργανα της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχεδίαζαν τη ρύθμιση των συναφών με τους μετανάστες αλλά και πρόσφυγες προβλημάτων ενόψει της πλήρους οικονομικής και πολιτικής ενοποίησης του ευρωπαϊκού χώρου που καλύπτουν τα κράτη μέλη.(Αντωνίου 1992:205)

Ο σχεδιασμός αυτός αφορούσε κυρίως άτομα προερχόμενα από τον γνωστό εξω-ευρωπαϊκό Τρίτο Κόσμο επρόκειτο να μεταβληθεί σημαντικά μετά το 1989,έτος της οριστικής κατάρρευσης των χωρών του λεγόμενου "υπαρκτού σοσιαλισμού".(Καρύδης 1996:29)

Οι εξελίξεις αυτές δημιούργησαν έναν νέο Τρίτο Κόσμο, ενδογενή-ενδοευρωπαϊκό, η ύπαρξη του οποίου διαφοροποίησε την πολιτική προοπτική και αποτέλεσε ζήτημα απόλυτης προτεραιότητας για τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και της εθνικές κυβερνήσεις των κρατών μελών στην κατεύθυνση της επείγουσας εναρμόνισης της σχετικής νομοθεσίας και πολιτικής για την αντιμετώπιση του αναμενόμενου μεταναστευτικού και προσφυγικού ρεύματος.(Αλεξιάδης 1996:104)

Σημαντικό είναι να αναφέρουμε το πολιτικό πλαίσιο αναφοράς την περίοδο που αναφερόμαστε συναποτελείται από α)την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1987) η οποία έθετε ως ορόσημο το τέλος του 1992 για την ολοκλήρωση της ενιαίας εσωτερικής αγοράς και την υλοποίηση των επονομαζομένων "τεσσάρων ελευθεριών", δηλαδή την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, κεφαλαίου, υπηρεσιών και προσώπων και β) τη Συνθήκη του Μάαστριχ για την πολιτική ένωση της Ευρώπης (1991), τρίτο πυλώνα της

οποίας αποτελεί η επιδίωξη κοινής πολιτικής σε θέματα Ασύλου, Μετανάστευσης και Δικαιοσύνης.(Καρύδης 1996:29)

3.1.ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ -ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Οι αλλοδαποί που βρίσκονται στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις στο πλαίσιο της δραστηριότητας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και του Συμβουλίου της Ευρώπης που αφορούν στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων .(Αγουρίδης ,1998:34)

Σύμφωνα με τον Καρύδη (1996:30-33)και όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω οι σημαντικότερες από αυτές τις Διεθνείς Συμβάσεις είναι:

α) Η *Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου* (1948) η οποία, παρά την αμφισβήτηση της δεσμευτικής νομικής αξίας της, αποτελεί διεθνές κατευθυντήριο πρότυπο εξαιρετικής σημασίας για τα συμβαλλόμενα κράτη. Ιδιαίτερη επίσης σημασία για την υποχρέωση προστασίας των ανθρωπίνων κάθε ατόμου αδιακρίτως έχει το Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα ¹¹.

β) Η *Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών*, γνωστή και ως Σύμβαση της Ρώμης (1950). Για την εφαρμογή της θεσμοθετήθηκαν όργανα όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ¹².

---

¹¹ Νέα Υόρκη 1966-κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.1532/85

¹² Η Ελλάδα έχει κυρώσει τη Σύμβαση με το Ν.2329/1953 και το πρόσθετο πρωτόκολλο με το ν.δ. 53/74

γ) Ο *Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης*¹³ και η *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εγκατάστασης*¹⁴, οι οποίες προστατεύουν νόμιμα εγκατεστημένους στα συμβαλλόμενα κράτη αλλοδαπούς κατά την άσκηση των αστικών και ατομικών δικαιωμάτων τους και παρέχουν δικαστικές και διοικητικές εγγυήσεις για την απρόσκοπτη παραμονή και δραστηριότητά τους στη χώρα υποδοχής .

δ) Οι *Συμβάσεις υπ' αριθμόν 97 και ιδίως 143 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας* για την Καταχρηστική Μετανάστευση και την προαγωγή της Ισότητας στις Ευκαιρίες και στη Μεταχείριση των Μεταναστών Εργατών που παρέχουν προστασία σε όλους τους διακινούμενους αλλοδαπούς εργαζομένους χωρίς να διακρίνει τους λαθρομετανάστες¹⁵ .

Οι συμβάσεις αυτές καθίστανται μετά την κύρωσή τους μέρος του εσωτερικού δικαίου κάθε συμβαλλόμενου κράτους και κατά συνέπεια επιτρέπουν την σε κάθε θιγόμενο να προσφεύγει στα εθνικά η και στα διεθνή Δικαστήρια προς αναζήτηση προστασίας .Ταυτόχρονα αποτελούν πρότυπο και για τις χώρες εκείνες που αποφεύγουν τη κύρωσή τους εφόσον άτομα, ομάδες πολιτών ή μη κυβερνητικές οργανώσεις μπορούν να επικαλεσθούν τις σχετικές διατάξεις και την ηθική τους ισχύ σε περιπτώσεις παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (Καρύδης 1996:33)

Στις σημερινές συνθήκες της διεθνούς αλληλεξάρτησης, της σύγκλισης των οικονομιών και της διάχυσης των πληροφοριών, η σημασία τέτοιων δεσμεύσεων είναι προφανής.(ο.π.) Σύμφωνα με μια άποψη, η υποχρέωση προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί πανανθρώπινο αναγκαστικό δίκαιο, το οποίο προϋπάρχει του θετικού δικαίου οι διατάξεις του οποίου δεν το δημιουργούν αλλά οφείλουν να αναγνωρίσουν την ύπαρξή του και να το επικυρώσουν.(Αγουρίδη; 1998:43)

¹³ 1961-Κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.1426/1984

¹⁴ 1955- Κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν. 4429/1964

¹⁵ Αυτή η Σύμβαση δεν έχει επικυρωθεί από την Ελλάδα

Η δημοκρατική και ειρηνική προοπτική του σημερινού κόσμου έγκειται στην σύνταξη ενός νέου διαπλανητικού "κοινωνικού συμβολαίου" που θα υλοποιεί τη διάταξη της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ότι «παν πρόσωπο δικαιούται όπως επί του κοινωνικού και του διεθνούς πεδίου επικρατή μια τάξης τοιαύτη, ώστε τα δικαιώματα και αι ελευθερίες περί των γίνεται μνεία εν τη παρούση δηλώσει να δύνατε να εύρωσι πλήρη εφαρμογήν»(άρθρο 28).(Καρύδης 1996:33)

Μέσα από αυτό το ανθρωποκεντρικό πρίσμα, κλασσικές έννοιες του διεθνούς δικαίου, όπως η απόλυτη εθνική κυριαρχία, η μη ανάμιξη στις εσωτερικές υποθέσεις, η αναγνώριση νομικής προσωπικότητας αποκλειστικά στα κράτη και στους διακυβερνητικούς φορείς χρήζουν κριτικής επανεξέτασης και αναθεώρησης.(Δοκουμετζίδης :1997:69)

3.2.ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Τα όργανα της Ε.Ε. και οι εθνικές κυβερνήσεις των κρατών μελών έχουν βρεθεί ανάμεσα από τη μία πλευρά στην υποχρέωση σεβασμού και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σύμφωνα με διεθνείς δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει και από την άλλη πλευρά στην ταυτόχρονη επιδίωξη της περιχαράκωσης των εξωτερικών συνόρων και της ασφάλειας του εσωτερικού της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς.
(Καρύδης 1996:33)

Ενόψει της δημιουργίας μίας υπερεθνικής πολιτικής οντότητας χωρίς εσωτερικά σύνορα, η τότε Ε.Κοινότητα σχημάτισε κατά τη δεκαετία του 1980 διάφορα διακυβερνητικά όργανα με στόχο την ομαλή υλοποίηση της "τέταρτης ελευθερίας" που προβλέπει η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Πρόκειται για την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, η οποία παρουσιάζει εύλογα τις μεγαλύτερες δυσχέρειες στην εφαρμογή της μέχρι σήμερα. Ο σχεδιασμός αποσκοπούσε στον καθορισμό των εξωτερικών συνόρων του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου και την προστασία τους από το μεταναστευτικό κύμα όπως και τον αποτελεσματικό εσωτερικό του έλεγχο μέσω μέτρων περιοριστικών για τους διακινούμενους αλλοδαπούς. (ο.π.35)

3.2.1.Ομάδα Σένγκεν

Είναι μία συμφωνία ανάμεσα στο Λουξεμβούργο, το Βέλγιο, την Ολλανδία, τη Γαλλία και τη Γερμανία η οποία υπογράφηκε το 1985. Στην συμφωνία έχουν προσχωρήσει και άλλα μέλη της κοινότητας αν και κάποιες από αυτές έχουν αντιρρήσεις ως προς την βιωσιμότητα της εφαρμογής της. Στόχος της είναι η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και η χάραξη κοινής πολιτικής για την περιφρούρηση των εξωτερικών συνόρων των συμβαλλόμενων χωρών.

Σημαντική δραστηριότητα της ομάδας αποτελεί η δημιουργία ενιαίου συστήματος δεδομένων, το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (SIS), με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών σε όλους τους τομείς που προβλέπει η συμφωνία. Τον Απρίλιο του 1995, η Εκτελεστική Επιτροπή

αποφάσισε τη δημιουργία ενός δεύτερου δικτύου επικοινωνίας (SIRENE Phase II) με σκοπό την ταχύτερη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών σχετικά με την αστυνόμευση και τη μετανάστευση. Η Σύμβαση για την Εφαρμογή της Συνθήκης Σένγκεν τέθηκε σε ισχύ το Μάρτιο του 1995 σε επτά κράτη μέλη. (Καρύδης 1996:35-36)

3.2.2 Ομάδα *TREVI*

Η ομάδα αυτή δημιουργήθηκε το 1975 και αποτελείται από τους Υπουργούς Εσωτερικών ή /και Δικαιοσύνης των κρατών μελών. Αρχικός στόχος ήταν ο συντονισμός των ενεργειών των κρατών μελών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και στη συνέχεια του οργανωμένου εγκλήματος. Η "Ομάδα *TREVI* 1992" συστάθηκε το 1988 για την εξέταση και επίλυση προβλημάτων ασφαλείας που προκύπτουν από την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων. Από το Νοέμβριο του 1993 η Ομάδα έχει ενταχθεί στη δομή του νέου Συμβουλίου των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο Κ4 της Συνθήκης του Μάαστριχ.

3.2.3. Ομάδα *ad hoc* για τη Μετανάστευση

Δημιουργήθηκε το 1986 αποτελούμενη από τους Υπουργούς Εσωτερικών των κρατών μελών. Η Ομάδα έχει προτείνει σειρά μέτρων για τον έλεγχο και περιορισμό της μετανάστευσης. Στις δραστηριότητές της περιλαμβάνετε η ίδρυση κέντρου άμεσης πληροφόρησης σε ζητήματα μετανάστευσης. Το 1992 δημιουργήθηκε το δεύτερο κέντρο

πληροφοριών για ζητήματα σχετικά με την διέλευση των συνόρων και τη μετανάστευση (CIREFI). Από το τέλος του 1993 η Ομάδα έχει ενταχθεί στη δομή του Συμβουλίου Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών(K4).

3.2.4.Ομάδα Συντονιστών για την διακίνηση προσώπων

Αυτή η Ομάδα υπό το Συμβούλιο των Υπουργών πρότεινε δραστικά μέτρα για την μείωση της μετανάστευσης ,όπως αυτά κωδικοποιήθηκαν από το λεγόμενο έγγραφο της Πάλμας, που θα αναφέρουμε παρακάτω. Σήμερα έχει υποκατασταθεί από την Επιτροπή K4.(ο.π.38)

3.2.5 Η Επιτροπή K4

Η Συνθήκη του Μάαστριχ προβλέπει στον Τίτλο VI τη μετεξέλιξη των διαφόρων διακυβερνητικών οργάνων και επιτροπών σε μια σταθερή, ενιαία και θεσμοθετημένη δομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα ασχολείται με θέματα εσωτερικών υποθέσεων και δικαιοσύνης. Το έργο αυτό ανέλαβε στα τέλη του 1993 το νέο Συμβούλιο Υπουργών Εσωτερικών και Δικαιοσύνης στη δομή του οποίου εντάσσονται πλέον η Ομάδα TREVI, η Ομάδα ad hoc για τη Μετανάστευση όπως και η Ομάδα Αμοιβαίας Βοήθειας που ασχολείται με την τελωνειακή συνεργασία.

Η Επιτροπή Κ4, που στην ουσία διαδέχθηκε την υφιστάμενη <<Ομάδα Συντονιστών>>, διαθέτει τρεις <<Ανώτερες Καθοδηγητικές Επιτροπές>> που καθοδηγούν ομάδες εργασίας στους τομείς 1) μετανάστευση και ασύλου 2) ασφάλεια και εφαρμογή του νόμου 3) συνεργασία σε θέματα δικαιοσύνης .

Η Επιτροπή Κ4 αναφέρετε στο Συμβούλιο των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών και ο χαρακτήρας της παραμένει ουσιαστικά διακυβερνητικός, χωρίς υποχρέωση λογοδοσίας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Στη δομή έχει ενταχθεί το Σύστημα Πληροφόρησης Schengen (SIS), με προοπτική μετεξέλιξής του σε Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών (EIS) που θα καλύπτει και τα 15 κράτη μέλη , και το οποίο θα υποστηρίζει τη δραστηριότητά της υπό τη δημιουργία Ευρωαστυνομίας καθώς και το τελωνειακό δίκτυο πληροφοριών (CIS).(Καρύδης 1996:43)

Η Σύμβαση έχει γίνει αντικείμενο αρνητικού κριτικού σχολιασμού υπό το πρίσμα των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, της απουσίας ουσιαστικού δημοκρατικού ελέγχου και της ύπαρξης ασαφών διατάξεων που εγκυμονούν κινδύνους .

Η δραστηριότητα των διακυβερνητικών οργάνων και επιτροπών που αναφέραμε συνδέεται με την κατάρτιση συνθηκών, συμβάσεων, ψηφισμάτων, συστάσεων και οδηγιών μεταξύ των κρατών μελών με βασικό στόχο τον περιορισμό του αριθμού αλλοδαπών που επιδιώκουν την εγκατάστασή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την απαλλαγή όσων διαμένουν παράνομα και τον εντονότερο έλεγχο όσων διακινούνται νόμιμα στο εσωτερικό της.(ο.π.39)

Οι κυριότερες από αυτές τις συμβάσεις που αφορούν τους μετανάστες είναι οι ακόλουθες¹⁶:

α. Το έγγραφο της Πάλμας

---

¹⁶ Υπάρχουν και άλλες οι οποίες όμως αφορούν το προσφυγικό ζήτημα το οποίο δεν εξετάζετε στην παρούσα μελέτη

Περιλαμβάνει τη κατάρτιση κοινού καταλόγου ανεπιθύμητων προσώπων και κοινού καταλόγου χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαιτείται να εφοδιαστούν με βίζα για να εισέλθουν στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προβλέπονται επίσης ταχείες διαδικασίες επαναπροώθησης οικονομικών μεταναστών, ο συντονισμός των μέτρων ελέγχου των εξωτερικών συνόρων, μηχανισμοί αστυνομικής συνεργασίας για την εξουδετέρωση παράνομων δικτύων μετανάστευσης κ.α.

β. Σύμβαση για την Διέλευση των εξωτερικών συνόρων

Στη Σύμβαση προβλέπεται η θέσπιση κοινής ευρωπαϊκής βίζας με ενιαία -αυστηρά - κριτήρια για την παροχή και την διάρκειά της. Καθιερώνετε επίσης η υποχρέωση επίδειξης εγγράφων του αλλοδαπού που να δικαιολογούν το σκοπό του ταξιδιού, όπως και υποχρέωση απόδειξης από τον εισερχόμενο ότι διαθέτει τα αναγκαία οικονομικά μέσα για τη συντήρησή του. Η Σύμβαση αυτή δεν έχει υπογραφεί ούτε βεβαίως τεθεί σε εφαρμογή.

Από όσο αναφέραμε παραπάνω προκύπτει ότι τα διακυβερνητικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμορφώνουν μεταναστευτική αλλά και προσφυγική πολιτική ιδιαίτερα περιοριστική στην κατεύθυνση της θωράκισης του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου και της δημιουργίας μίας "Ευρώπης Φρούριο" όπως έχει επικρατήσει να χαρακτηρίζεται αυτή η αντίληψη και η αντίστοιχη πολιτική.(ο.π.45)

4. ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το νομικό καθεστώς των μεταναστών στην Ελλάδα ρυθμίζεται από ένα σύνθετο θεσμικό πλαίσιο, το οποίο διαμορφώνεται σύμφωνα με τις εντολές που κατοχυρώνει το σύνταγμα για την προστασία των αλλοδαπών¹⁷ και την νομοθετική τους εξειδίκευση. Παράλληλα, η εφαρμογή μηχανισμών των Διεθνών Οργανισμών συνθέτει ένα παράλληλο επίπεδο υπερνομοθετικής ισχύος που διέπει πλέον τις σχέσεις μεταξύ διοίκησης και μεταναστών σε διαφορετικά πεδία της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Τέλος, αυξημένη ισχύ εμφανίζουν οι θεσμικές παρεμβάσεις¹⁸ της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πεδίο αυτό. (Αμιτσής –Λαζαρίδης 2000:34-35)

Σε μία προσπάθεια να περιγράψουμε το νομικό πλαίσιο κάλυψης των αλλοδαπών γενικότερα στη χώρα μας διαπιστώνουμε –βασιζόμενοι και στις προηγούμενες αναφορές στο Διεθνές δίκαιο – ότι το νομικό καθεστώς που ισχύει στην Ελλάδα αποτελείται από δυο επίπεδα .

Στο πρώτο επίπεδο περιέχονται οι Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Συμβάσεις τις οποίες έχει επικυρώσει η Ελλάδα και μέσα από τις οποίες δεσμεύεται για την προστασία των μεταναστών και αλλοδαπών γενικότερα. Μιλάμε λοιπόν για την Σύμβαση της Γενεύης για το καθεστώς προσφύγων, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 3989/59 και τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων, που κυρώθηκε με το νόμο 1782/88. (Χρ. Θεοδωρόπουλος 1994:182)

Μέσα στο πνεύμα των παραπάνω Διεθνών Συμβάσεων και Συνθηκών βρίσκεται και το Σύνταγμα του 1975, "είναι ένα από τα προοδευτικότερα της Ευρώπης στον τομέα των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων,

---

¹⁷ Οι σχετικές διατάξεις εντοπίζονται στο άρθρο 4 παρ. 1 και στο άρθρο 5 παρ. 2 και 4 του Συντάγματος.

¹⁸ Η Ελλάδα ως μέλος της Σύμβασης του Δουβλίνου 1990 και έχει υπογράψει την Συνθήκη Σένγκεν

κατοχυρώνοντας μια σειρά από δικαιώματα εξίσου για τους Έλληνες πολίτες και για τους αλλοδαπούς''.(ο.π.)

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτών των δικαιωμάτων αποτελούν τα παρακάτω: η ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας (άρθρο 5), η προσωπική ελευθερία (άρθρο 6), το δικαίωμα στην παροχή δικαστικής προστασίας (άρθρα 7-8 & 20), το δικαίωμα στο οικιακό άσυλο (άρθρο 9), το δικαίωμα αναφοράς στις αρχές (άρθρο 10), η θρησκευτική ελευθερία (άρθρο 12), η ελευθερία της έκφρασης (άρθρο 14), το απόρρητο της αλληλογραφίας (άρθρο 15) και η προστασία της εργασίας (άρθρο 22). (Χρ.Θεοδωρόπουλος 1994:183-4)

Το Σύνταγμά μας επίσης προβλέπει ρητά ότι κανένας αλλοδαπός δεν εκδίδεται για την δράση του υπέρ της ελευθερίας. Αλλά και ο Αστικός Κώδικας στο άρθρο 4, προβλέπει ότι ο αλλοδαπός απολαμβάνει τα αστικά δικαιώματα ημεδαπού.

Σ' αυτό το σημείο κρίνεται αναγκαίο να ειπωθεί ότι τα παραπάνω κείμενα χαρακτηρίζονται κυρίως από μια προσπάθεια κατοχύρωσης του σεβασμού της ανθρώπινης αξίας, την ανάδειξη της ανάγκης ενός Κράτους Πρόνοιας που θα καταξιώνει τις μεταπολεμικές ανθρωπιστικές αξίες. (ο.π. 183)

Επιπλέον, ας μην ξεχνάμε ότι τα κείμενα αυτά αντιστοιχούν σε μια εποχή όπου η συγκυρία ήταν ευνοϊκή τόσο για την μετανάστευση όσο και για την ξένη εργασία ειδικότερα. Η Ευρώπη βρίσκεται στην φάση ανασυγκρότησης οικονομικής και έχει ανάγκη από εργατικά χέρια. Αναφερόμαστε επομένως σε μια εποχή όπου οι κοινωνικές ανοχές και η κοινωνική ευαισθησία ήταν μεγάλες, κάτι που ίσχυε και για τους Έλληνες που αποδημούσαν κατά χιλιάδες. (ο.π.:80 &183)

Απέναντι σ' αυτό το πλαίσιο κανόνων δικαίου που εμφανίζουν περισσότερο θεωρητική ισχύ παρά πρακτική και έχουν χαρακτήρα διακηρύξεων και ευχολογιών, με ελάχιστα δεσμευτική ισχύ αντιπαρατάσσεται το σύνολο των

διατάξεων των εσωτερικών νομοθεσιών που διαμορφώνουν μια τελείως διαφορετική εικόνα και διαφοροποιούν την κατάσταση σημαντικά. (ο.π.184)

Ουσιαστικά η αναφορά γίνεται για το δεύτερο επίπεδο του νομικού πλαισίου, μιας και από τα μέσα περίπου της δεκαετίας του '70 η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας αλλά και των αναπτυγμένων Ευρωπαϊκών χωρών επαναπροσδιορίζεται, αφού οι αλλαγές των οικονομικών δομών έθεσαν τέλος στην περίοδο ανοχής απέναντι στους μετανάστες.

Σ' αυτά τα νέα πλαίσια εντάσσονται η Συνθήκη του Δουβλίνου και η Σύμβαση Σένγκεν (1985) που ουσιαστικά εκφράζει την επιθυμία ενέργειας αυστηρού ελέγχου της εισόδου και της ελεύθερης διακίνησης όσων βρίσκονται νόμιμα στις χώρες που υπογράφουν την Συνθήκη αυτή. (Δοκουμεντζίδης :1997:87)

Το αρχικό θεσμικό πλαίσιο ρύθμισης της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης στην Ελλάδα εντοπίζεται στις διατάξεις του Ν.4310/1929. Από τις αρχές όμως της δεκαετίας του '80 έγινε κατανοητό ότι η εφαρμογή του συγκεκριμένου νομοθετήματος αδυνατούσε να ανταποκριθεί στις ραγδαίες μεταβαλλόμενες συνθήκες στο πεδίο της μετανάστευσης. Παράλληλα, δημιουργούνταν νέες υποχρεώσεις για την κάλυψη των μεταναστών εξαιτίας της εφαρμογής μηχανισμών Διεθνών Οργανισμών (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΔΟΕ) που είχαν επικυρωθεί από την Ελληνική Πολιτεία. (Μουσούρου 1991:89)

Το νομοθετικό καθεστώς που διέπει τους αλλοδαπούς στην Ελλάδα, ρυθμίζεται από το βασικό Νόμο 2910/01 και τον συμπληρωματικό Νόμο 3320/02 καθώς και από τα διάφορα Προεδρικά διατάγματα .Κρίνεται σκόπιμο για την παρούσα μελέτη να αναφερθούν οι σχετικές νομοθεσίες όσον αφορά τη νομική κατάσταση των οικονομικών μεταναστών από την δεκαετία του '90 και μετά όπου παρατηρείται στην Ελλάδα μεγάλη εισροή μεταναστών .

4.1.N.1975/91

Η ξαφνική εισροή μεταναστών στις αρχές της δεκαετίας του '90 βρήκε την διοικητική μηχανή της Ελλάδας απροετοίμαστη. Μέχρι τότε, η εθνική 'μεταναστευτική πολιτική' ήταν αποκλειστικά προσανατολισμένη σε μια πολιτική αποστολής μεταναστών. Επομένως δεν υπήρχε μια πολιτική υποδοχής μεταναστών που θα μπορούσε να αντιμετωπίσει τις νέες περιστάσεις¹⁹. Η ανάδειξη νομικών προβλημάτων οδήγησαν στην υιοθέτηση ενός θεσμικού πλαισίου, το οποίο τυποποιήθηκε με την ψήφιση του Ν. 1975/91.(Αμιτσής, Λαζαρίδης 2001:37)

Εξαρχής πρέπει να επισημανθεί ότι η φιλοσοφία και η εσωτερική λογική που χαρακτηρίζει το βασικό νομοθέτημα του Ν.1975/91 διατυπώνεται ρητά ήδη στην εισηγηματική έκθεση όπου αναφέρεται ότι: "ξαφνικά ο ελληνικός χώρος άρχισε να κατακλύζεται από αλλοδαπούς, οι οποίοι εισερχόμενοι, παραμένοντες και εργαζόμενοι παράνομα δημιουργούν τεράστια προβλήματα στο κράτος, ενώ αναπόφευκτά τα δικά τους προβλήματα προσπαθούν να τα λύσουν επιδιδόμενοι στην εγκληματικότητα γενικά (ληστείες, ναρκωτικά, κλοπές κ.α.)". (Καρύδης 1996:65)

Ο Λαζαρίδης αναφέρει για τον Ν.1975/91 ότι "βασική επιδίωξη του νομοθέτη ήταν από την μια πλευρά να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της παράνομης μετανάστευσης και από την άλλη να προσαρμόσει τις εθνικές πολιτικές με την μεταναστευτική πολιτική των κρατών μελών της Δυτικής Ευρώπης."(Lazaridis 1996: 342)

---

¹⁹ Το θεσμικό πλαίσιο που υπήρχε μέχρι εκείνη τη στιγμή προέβλεπε ότι η σχετική αίτηση πρέπει να έχει κατατεθεί πριν από την είσοδο του ενδιαφερομένου στην χώρα.

Ο Ν. 1975/91 ρυθμίζει την άμεση απέλαση από τις μεθοριακές αρχές ή τα αστυνομικά όργανα οποιουδήποτε μετανάστη εισέρχεται ή διαμένει στη χώρα χωρίς να διαθέτει τα απαραίτητα αστυνομικά έγγραφα και να έχει τηρήσει τις απαραίτητες διαδικασίες. Έτσι θεμελιώνεται το δικαίωμα των αστυνομικών οργάνων να ελέγχουν τα άτομα κατά την είσοδο ή έξοδο από την χώρα για την κατοχή των απαραίτητων εγγράφων. (Αμιτσής, Λαζαρίδης 2001:38)

Σύμφωνα μάλιστα με το άρθρο 4. παρ. 3. ο νόμος προβλέπει ποινή φυλάκισης από 3 μήνες μέχρι πέντε χρόνια για τον αλλοδαπό, που έχει μπει λαθραία στην χώρα ή που προσπαθεί να μπει λαθραία στη χώρα. Τα δικαστήρια δε, συνήθως επιβάλλουν ποινές γύρω στους 15 μήνες, που είναι αυστηρές ποινές για τον ξένο που φθάνει συχνά κυνηγημένος και εξαντλημένος στη χώρα, μετά από ταλαιπώρα πολυήμερα ταξίδια. (Χρ.Θεοδωρόπουλος,1994:186)

Επίσης για πρώτη φορά θεωρείται αδίκημα και η εργασία αλλοδαπού χωρίς τη σχετική άδεια, τιμωρούμενη με ποινή φυλάκισης από 10 μέρες μέχρι πέντε χρόνια (άρθρο 33 παρ. 7).Η διάταξη αυτή ουσιαστικά ποινικοποιεί την νόμιμη απόκτηση των αναγκαίων μέσων για επιβίωση και ωθεί τον αλλοδαπό στην αναζήτηση παράνομων τρόπων για την εξασφάλισή τους. (ο.π. 186)

Επιπρόσθετα, ο νόμος εισάγει το θεσμό των ειδικών ομάδων περιπολίας, ο ρόλος των οποίων είναι να περιπολούν τα εξωτερικά σύνορα της χώρας για να εμποδίζουν την είσοδο παράνομων μεταναστών.

Κινούμενο μέσα στο ίδιο κλίμα, θεσπίζει αυστηρότατες προϋποθέσεις για την χορήγηση άδειας παραμονής και εργασίας. Η αρχική περίοδος παραμονής χωρίς άδεια διαρκεί τρεις μήνες. Μετά την περίοδο αυτή, μια προσωρινή άδεια παραμονής διάρκειας τριών μηνών μπορεί να χορηγηθεί από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Η άδεια παραμονής για λόγους απασχόλησης χορηγείται σε αλλοδαπούς που εισέρχονται στην Ελλάδα με άδεια εργασίας από τους εργοδότες, η οποία ισχύει για ένα ακόμα έτος. (Αμιτσής, Λαζαρίδης 2001:37)

Η ετήσια άδεια παραμονής που χορηγείται σε άτομα που προσκαλούνται από Έλληνα εργοδότη για απασχόληση στην Ελλάδα μπορεί να ανανεώνετε κάθε χρόνο με ανώτερο διάστημα πέντε ετών. Μετά την παρέλευση των πέντε ετών η άδεια ανανεώνεται κάθε δύο χρόνια, με απόφαση του Υπουργού Δημοσίας Τάξης σε συμφωνία του Υπουργού Εργασίας, και μόνο μετά από 15 χρόνια παραμονής στη χώρα μπορεί ένας μή κοινοτικός υπήκοος να υποβάλλει αίτηση για μόνιμη παραμονή (άρθρα 7-12). (ο.π.37)

Σύμφωνα με την Κούρτοβικ (Θεοδωρόπουλος,1994:187) η τακτική αυτή στην πράξη ωθεί στο περιθώριο και την παράνομη μετανάστευση μεγάλο αριθμό αλλοδαπών που πριν πέντε χρόνια είχαν έρθει στην Ελλάδα και μάλιστα με την νόμιμη οδό. Και αυτό γιατί μετά από πέντε χρόνια ζωής και εργασίας στη χώρα μας είναι φυσικό και αναμενόμενο να έχουν δημιουργηθεί κοινωνικοί, συναισθηματικοί, αλλά ακόμη και οικογενειακή δεσμοί του αλλοδαπού με το χώρο που ζει, και έτσι η επιστροφή στο χώρο προέλευσης τουλάχιστον σ' αυτή τη φάση δεν είναι επιθυμητή .

Επιπλέον ο Υπουργός Δημοσίας Τάξης μπορεί να επιβάλλει περιορισμούς στην ελεύθερη μετακίνηση ενός αλλοδαπού για λόγους 'δημόσιας ασφαλείας'. Αυτό το σημείο είναι αξιοσημείωτο αφού αποδίδει στον Υπουργό Δημοσίας Τάξης νομοθετική, δικαστική, και εκτελεστική εξουσία πράγμα που επιβεβαιώνει μία μάλλον ολοκληρωτική και καθεστωτική αντίληψη που μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα επικίνδυνη για τη δημόσια ζωή, αλλά και την ίδια την λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. (Αγουρίδης,1998:103)

Η παραμονή και η άδεια εργασίας μπορεί να χορηγηθούν χωρίς χρονικό όριο στους μετανάστες που έχουν παντρευτεί με Έλληνες ή έχουν Ελληνική καταγωγή. Ένας εργαζόμενος μετανάστης που απασχολείται νόμιμα μπορεί να επανασυνδεθεί με την οικογένειά του, υπό την προϋπόθεση ότι υπήρχε κοινή συμβίωση πριν την άφιξη του ιδίου στην Ελλάδα. (Αμιτσής, Λαζαρίδης 2001:39)

Οι διαδικασίες απέλασης είναι πλέον περισσότερο ευέλικτες. Ο Ν. 1975/91 θέτει βέβαια σε εφαρμογή τις ρυθμίσεις της Συνθήκης Σένγκεν αλλά στην πράξη εντοπίζονται προβλήματα στο επίπεδο εφαρμογής του, καθώς οι παράνομοι μετανάστες αποτελούν ένα φθηνό και εκμεταλλεύσιμο εργατικό δυναμικό σε μία χώρα με αυξανόμενα ποσοστά παραοικονομίας. (ο.π39)

“ Όσον αφορά την εργατική νομοθεσία και την δυνατότητα διεκδίκησης αστικών δικαιωμάτων τα δικαστήρια δεν διακρίνουν το νόμιμο ή μή της παραμονής των αλλοδαπών. Με άλλα λόγια η εργατική νομοθεσία δεν προβλέπει διάκριση ανάμεσα σε Έλληνες και ξένους εργαζόμενους σχετικά με τα εργασιακά δικαιώματα και το ύψος του μισθού “. (Εκμε Πουλοπούλου 1990 :68)

Ωστόσο, στην πράξη υπάρχει αδυναμία διεκδίκησης των δικαιωμάτων των αλλοδαπών τόσο από τους νόμιμα όσο και από τους παράνομα ευρισκόμενους αλλοδαπούς στη χώρα, διότι: α) οι μεν νόμιμα εργαζόμενοι κινδυνεύουν να χάσουν την άδεια εργασίας η οποία συνδέεται με τον συγκεκριμένο εργοδότη β) οι δε μή μόνιμα εργαζόμενοι κινδυνεύουν να απελαθούν αφού με την προσφυγή τους στα δικαστήρια αποκαλύπτουν την παρουσία και τον τόπο διαμονής τους. Οι τελευταίοι εξάλλου εξαιρούνται από τις διατάξεις του εργατικού δικαίου αφού η σύμβαση εργασίας τους θεωρείται άκυρη. (ο.π.: 68)

Ακόμη με τον ίδιο νόμο, ο αλλοδαπός που δεν έχει άδεια παραμονής δεν μπορεί να αναφερθεί σε καμία αρχή και να υποβάλλει το οποιοδήποτε αίτημα, αφού με ρητή διάταξη του νόμου (άρθρο 31,παρ.2), οι δημόσιες υπηρεσίες και τα νομικά πρόσωπα υποχρεούνται να μην δέχονται για εξέταση αίτημα αλλοδαπού αν δεν έχει άδεια παραμονής. (Θεοδωρόπουλος, 1994 :187)

Εδώ διαπιστώνουμε τα κενά της ελληνικής νομοθεσίας όσον αφορά την προστασία αλλοδαπών εργαζομένων, αφού ο ίδιος ο νόμος ανοίγει τις πόρτες για την εκμετάλλευση των ξένων εργατών και την καταπάτηση αναφαίρετων

δικαιωμάτων τους απαλλάσσοντας τους εργοδότες από τον φόβο των κυρώσεων και των δικαστικών διαδικασιών σε περίπτωση παρανομίας. (ο.π.:190)

“ Όσο για την δικαιοσύνη στην περίπτωση των αλλοδαπών σε καμία περίπτωση δεν είναι τυφλή. Η στάση της απέναντι στους αλλοδαπούς είναι σκληρή, οι ποινές που επιβάλλονται μεγάλες, ενώ το σύνθημα αδίκημα για το οποίο δικάζονται είναι η παράνομη είσοδος και παραμονή στη χώρα, ή η χρήση πλαστών διαβατηρίων ²⁰.” (ο.π.192)

Κατά κανόνα, λοιπόν, οι αλλοδαποί κατηγορούμενοι δεν έχουν δικηγόρο ή γίνονται θύματα εκμετάλλευσης δικηγόρων της στιγμής. Το σοβαρότερο όμως ζήτημα είναι ότι με τις τελευταίες τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα, αίρεται εντελώς η υποχρέωση της Πολιτείας να κοινοποιεί στον αλλοδαπό το κλητήριο θέσπισμα και τα έγγραφα της δίκης σε γλώσσα που να μπορεί να καταλαβαίνει. (ο.π.192)

Η πιο ακραία όμως παραβίαση των συνταγματικών διατάξεων σε σχέση με τους αλλοδαπούς αφορά την κράτησή τους. Σύμφωνα με το Σύνταγμα, κανείς δεν συλλαμβάνεται και δεν φυλακίζεται χωρίς ένταλμα και χωρίς λόγο, που πρέπει να επιδοθεί κατά την σύλληψη. Ο Ν.1975 /91 δίνει την δυνατότητα στις αρχές να κρατήσουν χωρίς ένταλμα και χωρίς λόγο, αλλοδαπό προκειμένου να τον απελάσουν, με απόφαση του Υπουργού Δημοσίας Τάξης εφόσον κριθεί ότι ο αλλοδαπός είναι ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος .

Στην πράξη, όλοι οι αλλοδαποί που συλλαμβάνονται χωρίς ή με ληγμένη άδεια παραμονής, έστω κι αν έχουν νόμιμη και γνωστή κατοικία, κρατούνται στα κρατητήρια της Ασφάλειας μέχρι να απελαθούν. Η διάρκεια της κράτησης αυτής μπορεί να φτάσει και τους επτά και παραπάνω μήνες. Στα κρατητήρια της Αλεξάνδρας είναι συνήθως στοιβαγμένα περί τα διακόσια άτομα σε χώρο που

---

²⁰ Νόμος 2172/93 άρθρο 34

αρκεί για εξήντα με εβδομήντα άτομα, ενώ στα τοπικά αστυνομικά τμήματα οι υπεράριθμοι κρατούνται σε κλουβιά, αποθήκες ή τουαλέτες. (ο.π. 193)

Τέλος, κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά στο θέμα της κοινωνικής ασφάλισης των αλλοδαπών εργαζομένων στη χώρα μας. Ο νόμος, λοιπόν, προβλέπει ότι ο αλλοδαπός εργαζόμενος με ή χωρίς άδεια εργασίας είναι ασφαλιστέος στα αντίστοιχα Ταμεία, εφόσον ή εργασία του δεν είναι προσωρινή. Η Ιωάννα Κούρτοβικ (Θεοδωρόπουλος ,1994:190-191) χαρακτηριστικά επισημαίνει την αντιφατική διάσταση του νόμου και σε αυτή την περίπτωση, μιας και η άδεια εργασίας του αλλοδαπού είναι πάντοτε περιορισμένης διάρκειας και άρα η απασχόληση του αλλοδαπού είναι πάντα προσωρινή. Επομένως η δυνατότητα ασφάλισης του αλλοδαπού περιορίζεται εάν δεν καθίσταται ανύπαρκτη.

Σε γενικές γραμμές ο Ν.1975/91 αφήνει πολλά κενά τουλάχιστον όσον αφορά τους αλλοδαπούς και τα δικαιώματά τους, μιας και κρίνετε ασαφής ως προς τις υποχρεώσεις του Ελληνικού κράτους προς τους αλλοδαπούς εργαζόμενου. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι κατά το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών ο συγκεκριμένος νόμος αγνοεί τόσο το πνεύμα όσο και στην φραστική διατύπωση διεθνείς συμβάσεις τις οποίες μάλιστα έχει επικυρώσει η χώρα μας, με συνέπεια η διατύπωσή του και μάλλον η εφαρμογή του, να συνιστούν παραβίαση στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.(Αγουρίδης 1998:104.)

Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι αυτή η διάταξη αντίκειται στις διατάξεις του Συντάγματος που αφορούν τα θεμελιώδη δικαιώματα, αφού καταργεί το δικαίωμα του αναφέρεσθε στις αρχές, αλλά πέρα από αυτό, δημιουργεί και τεράστια κοινωνικά προβλήματα, αφού ωθεί στο περιθώριο τους μη κατόχους άδειας παραμονής αλλοδαπούς, οι οποίοι "δεν μπορούν ούτε στην αστυνομία να καταφύγουν, ακόμη και σε κρίσιμες στιγμές, ούτε στον Εισαγγελέα, ούτε στην Επιθεώρηση εργασίας, ούτε στα ταμεία ασφάλισης, ούτε καν στις

κοινωνικές υπηρεσίες ή ακόμα και στις ιδιωτικές αφού ο νόμος το απαγορεύει". (Θεοδωρόπουλος, 1994:186-187)

Συνοψίζοντας τα του Ν.1975/91 θα πρέπει να πούμε ότι οι παρενέργειες που επιφέρει ο νόμος και το σύστημα αυτό δεν αφορά μόνο τους μετανάστες, αλλά και την ίδια την ελληνική κοινωνία, μιας και συχνά προκύπτουν αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που επιδιώκονται.

“Χαρακτηριστικό είναι ότι ο νόμος ωθεί ακόμα περισσότερο στο περιθώριο και στην εκμετάλλευση τους καταχρηστικούς μετανάστες που βρίσκονται αυτή τη στιγμή, καλώς ή κακώς, στη χώρα, εντείνει τη σκληρότητα των οργάνων ασφαλείας απέναντί τους και τροφοδοτεί συνολικά τον κοινωνικό ρατσισμό, ενώ εκμηδενίζοντας τους τρόπους αντίδρασης, ανοίγει τον δρόμο για την πιο ακραία εκμετάλλευσή τους από τους εργοδότες με τα γνωστά αποτελέσματα για την απασχόληση των Ελλήνων εργαζομένων.”(ο.π. 1994:293)

4.2. ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Το 1998 πραγματοποιείται το πρώτο ελληνικό πρόγραμμα νομιμοποίησης αλλοδαπών που δεν διέθεταν τα απαραίτητα έγγραφα, με τα προεδρικά διατάγματα 358 και 359 του 1997. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε σε δύο στάδια ,στο πρώτο στάδιο υποβλήθηκε η αίτηση για την προσωρινή άδεια παραμονής ή τη “λευκή κάρτα” και στο δεύτερο η αίτηση για την κάρτα παραμονής περιορισμένης διάρκειας ή τη “πράσινη κάρτα”. Προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο δεύτερο στάδιο, δηλαδή για τη υποβολή αίτησης για την πράσινη κάρτα ήταν η προσκόμιση στοιχείων σχετικά με το νόμιμο της

απασχόλησής τους και τη σύναψη σχέσης με ασφαλιστικό ταμείο.(Καβουνίδου στο Αμιτσής 2001 :92)

Οι συνθήκες χορήγησης "πράσινης κάρτας" που περιλαμβάνονται στο σχετικό Προεδρικό Διάταγμα του 1997 αποτέλεσαν μια τολμηρή καινοτομία της νομοθεσίας για τους αλλοδαπούς εργαζόμενου. Επέτρεψε στους ίδιους τους μετανάστες να συγκεντρώσουν αποδεικτικά στοιχεία της εργασίας και παραμονής τους στην Ελλάδα, και να νομιμοποιηθούν ανεξάρτητα από τις προθέσεις των εργοδοτών τους, όπως και ανεξάρτητα από την παρέμβαση των κρατικών υπηρεσιών ως προς τον έλεγχο της αγοράς εργασίας. (Π.Ρυνάλδος Ρυλμόν,1993:34)

Στα γραφεία του οργανισμού απασχόλησης εργατικού δυναμικού (ΟΑΕΔ), που επωμίστηκε την εφαρμογή της διαδικασίας, προσήλθαν από την 1.1.1998 μέχρι τις 31.5.1998 , 371.641 αλλοδαποί και υπέβαλαν αίτηση στο πρώτο στάδιο της διαδικασίας , για τη λευκή κάρτα. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι δεν πρόκειται παρά για ένα υποσύνολο των αλλοδαπών οι οποίοι βρίσκονταν στο ελληνικό έδαφος παράνομα το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που προβλεπόταν η υποβολή της αίτησης για τη λευκή κάρτα και οι οποίοι πληρούσαν τη βασική προϋπόθεση συμμετοχής δηλαδή να είχαν εισέλθει στην Ελλάδα πριν από τις 27 Νοεμβρίου 1997.Σύμφωνα με τις περισσότερες εκτιμήσεις, υπήρχαν περίπου 150.000 αλλοδαποί ακόμη που πληρούσαν τις προϋποθέσεις συμμετοχής και που είχαν , όπως προέβλεπαν τα προεδρικά διατάγματα, όχι μόνο τη δυνατότητα αλλά και την υποχρέωση να παρουσιαστούν στα γραφεία του ΟΑΕΔ.(ο.π. 92-93)

Αναλυτικά με το Πρώτο Προεδρικό Διάταγμα²¹ εξειδικεύτηκαν οι προϋποθέσεις εισόδου αλλοδαπών στην Ελληνικά Επικράτεια και χορήγησης προσωρινής κάρτας διαμονής. Ο ενδιαφερόμενος ήταν υποχρεωμένος να

---

²¹ Πρόκειται για το Π.Δ. 358/97

προσέλθει στο τοπικό γραφείο του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, παρέχοντας πληροφορίες για τη διεύθυνση, την εκπαίδευση, την προηγούμενη απασχόληση, τη διάρκεια παραμονής του στη Ελλάδα, την εθνικότητα και την χώρα καταγωγής του και την οικογενειακή του κατάσταση.(Αμιτζής -Λαζαρίδης 2000:42)

Η αίτησή του εξεταζόταν από τις αρμόδιες υπηρεσίες και σε περίπτωση θετικής απάντησης ο αλλοδαπός εφοδιαζόταν με προσωρινή κάρτα που ίσχυε για διάστημα έξι μηνών. Στην περίπτωση αυτή θεμελιωνόταν το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης μεταξύ αλλοδαπών και Ελλήνων στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης, των όρων εργασίας και της απασχόλησης.

Το δεύτερο Προεδρικό Διάταγμα²² εξειδίκευσε τις προϋποθέσεις λήψης άδειας παραμονής μικρής (1-3 έτη) ή μεγάλης (5 έτη) διάρκειας από ενδιαφερόμενο που διέθετε ήδη κάρτα προσωρινής διαμονής, ο οποίος μπορούσε μάλιστα στην περίπτωση αυτή να ζητήσει την επανασύνδεση της οικογένειάς του. Μέχρι τον Ιούλιο του 1998, οι παράνομοι μετανάστες που είχαν αποκτήσει προσωρινή κάρτα, μπορούσαν να καταθέσουν αίτηση για έκδοση κάρτα μικρής διάρκειας. Η κάρτα μπορούσε να ανανεωθεί δύο φορές για διάστημα δύο ετών. (ο.π.42)

Οι εργοδότες που θα δήλωναν την απασχόληση παράνομων μεταναστών θα απαλλάσσονταν από την υποχρέωση καταβολής εισφορών σε οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης.

Μολονότι η έναρξη εφαρμογής των συγκεκριμένων Προεδρικών Διαταγμάτων προβλεπόταν για τον Αύγουστο του 1997, αναβλήθηκε για το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, εξαιτίας κάποιων επίμαχων σημείων, όπως οι προϋποθέσεις για επανέκδοση κάρτας εργασίας και το δικαίωμα πρόσκλησης μελών της οικογένειας. (ο.π.43)

---

²² Πρόκειται για το Π.Δ.359/97

Διατυπώθηκαν ανησυχίες ότι η χορήγηση καρτών παραμονής και εργασίας θα οδηγούσε στην ανάδειξη πρόσθετων αξιώσεων όπως η οικογενειακή επανένωση, η εκπαίδευση και η άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων των αλλοδαπών. Από την άλλη πλευρά, επισημάνθηκε ότι θα ήταν πολύ δύσκολη η αποστολή μεταναστών στην πατρίδα τους μετά τη λήξη ισχύος της κάρτας και ότι αυτό πιθανώς θα σήμανε ότι οι μετανάστες θα μετατρέπονταν από αντικείμενο πολιτικών συζητήσεων σε υποκείμενα πολιτικής δράσης.(Fakiolas 1997β:14)

Το 1998 υπέβαλαν αίτηση νομιμοποίησης περίπου 371.000 αλλοδαποί, ενώ τουλάχιστον 200.000 μετανάστες (εκτίμηση με βάση στοιχεία που παρείχαν οργανώσεις μεταναστών) επέλεξαν να μην καταθέσουν αίτηση είτε λόγω του φόβου ότι η προσκόμιση προσωπικών στοιχείων στις Ελληνικές αρχές θα σήμαινε την άμεση απέλασή τους είτε λόγω της έλλειψης των απαραίτητων πιστοποιητικών. Ήταν αναμενόμενο ότι ένας σημαντικός αριθμός μεταναστών δεν θα νομιμοποιούνταν εξαιτίας της έλλειψης κατάλληλων εγγράφων.(Fakiolas 2000:40)

Τα συγκεκριμένα Προεδρικά Διατάγματα αποτέλεσαν αντικείμενο έντονης κριτικής που εστιάστηκε κυρίως στην έλλειψη κατοχύρωσης των ενδιαφερομένων να αποκτήσουν την κάρτα μεγάλης διάρκειας μέσω της παροχής συγκεκριμένων κινήτρων για τη νομιμοποίηση των παράνομων μεταναστών. (Αμιτζής Λαζαρίδης 2000:44)

Το κόστος από την εφαρμογή των δύο διαταγμάτων υπολογίζεται σε περισσότερα από 500.000.000 Δραχμές²³ ετησίως. Επιπρόσθετα, κατά τη διάρκεια των δέκα πρώτων ημερών ανέκυψαν έντονα προβλήματα, ένας μεγάλος αριθμός παράνομων μεταναστών δεν μπορούσε να συμπληρώσει το σχετικό έντυπο της αίτησης είτε επειδή θεώρησαν το έντυπο που τους δόθηκε

---

²³ Περίπου 1.467.351 Ευρώ

για υπογραφή ως την ίδια την κάρτα. Την ίδια περίοδο εγκαινιάστηκαν διαδικασίες "συνδρομής" του προγράμματος νομιμοποίησης στο πλαίσιο της παραοικονομίας. Έτσι αναπτύχθηκε ένα πλήθος μεσαζόντων που προσπαθεί να επωφεληθεί από τη διαδικασία νομιμοποίησης προσφέροντας βοήθεια στους παράνομους μετανάστες έναντι ορισμένης αμοιβής. (Φακιολάς 1998:31)

Οι ίδιοι οι μετανάστες επισημαίνουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην απόκτηση των απαραίτητων εγγράφων από τους διάφορους Ελληνικούς οργανισμούς. Αυτές οι δυσκολίες αποθαρρύνουν αρκετούς από αυτούς να αξιοποιήσουν τα προβλεπόμενα προγράμματα νομιμοποίησης. Την ίδια στιγμή οι Έλληνες εργοδότες υποχρεούνται να πληρώσουν στον νόμιμο μετανάστη την ελάχιστη αμοιβή και να του προσφέρουν ένα πλήρες πακέτο πρόσθετων παροχών σε είδος, γεγονός που αναμένεται να οδηγήσει στον περιορισμό της ζήτησης παράνομων εργαζομένων. (Αμιτζής Λαζαρίδης 2000:45)

Όσον αφορά τους νόμιμους μετανάστες, αξίζει να επισημανθεί ότι το κύριο βάρος επίλυσης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και η προώθηση της ένταξής τους στην ελληνική κοινωνία έχει αναληφθεί από εθελοντικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο πεδίο αυτό καλύπτοντας έτσι τα κενά του δημόσιου τομέα. Αρκετές εθελοντικές οργανώσεις λειτουργούν σε εθνικό επίπεδο ενώ άλλες (όπως ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης) δραστηριοποιούνται σε διεθνές επίπεδο. (Αμιτζής 2001β:265)

Σύμφωνα με ορισμένους ερευνητές, η Ελληνική πολιτεία θα μπορούσε να επωφεληθεί από την υιοθέτηση μιας διευρυμένης μεταναστευτικής πολιτικής, προωθώντας τη χορήγηση αδειών εργασίας σε μεγάλης έκτασης και αυξάνοντας τα ποσοστά των νομιμοποιημένων μεταναστών. Υποστηρίζεται χαρακτηριστικά ότι « ακόμα και στην περίπτωση που το ποσοστό των νομιμοποιημένων μεταναστών αυξανόταν σε πενταπλάσιο βαθμό από ότι σήμερα, θα έπρεπε να διανυθούν 50 χρόνια για να αποτελέσουν οι μετανάστες αυτοί μόλις τι 1% του Ελληνικού πληθυσμού ». (Fakiolas/King 1996:187)

Από την άλλη πλευρά, μια παρόμοια εξέλιξη δεν αναμένεται να δημιουργήσει πολιτικά προβλήματα καθώς με την εξαίρεση περιθωριακών ομάδων νεοναζιστών δεν έχει αναπτυχθεί στην Ελλάδα κανένα οργανωμένο κίνημα κατά των μεταναστών. Βέβαια, διεξάγονται ήδη συζητήσεις για φαινόμενα εθνικισμού και ρατσισμού που ενδέχεται να ανακύψουν σε περίπτωση εισόδου μεγάλου αριθμού μεταναστών στην Ελληνική επικράτεια με στόχο την οικογενειακή επανασύνδεση. (Αμιτζής Λαζαρίδης 2000:46)

Έντονα πάντως τίθεται το ζήτημα των μακροοικονομικών συνεπειών των διαδικασιών νομιμοποίησης, καθώς αναμένεται ότι η νομιμοποίηση των ενδιαφερόμενων μεταναστών θα περιορίσει τα οικονομικά οφέλη που ανακύπτουν σήμερα από τη χρήση φτηνού εργατικού δυναμικού.

4.3. ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ Ν.2910/01

Μέχρι τώρα έχουμε αναφερθεί σε δυο προσπάθειες νομιμοποίησης ουσιαστικά αλλοδαπών οι οποίοι ευρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια δίχως τα απαραίτητα νόμιμα έγγραφα, σε χρονικό διάστημα λιγότερο των επτά ετών. Ωστόσο όμως στις αρχές της νέας δεκαετίας το ζήτημα των παρανόμων αλλοδαπών παραμένει έντονο και η Ελληνική κοινωνία ζητά απαντήσεις.

Έτσι το 2001 ψηφίζεται στην Βουλή και ξεκινά το καλοκαίρι του ίδιου χρόνου ο Νόμος 2910(ΦΕΚ Α91) με τίτλο "Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της Ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις", ο οποίος ισχύει μέχρι σήμερα. Την Άνοιξη του 2002 τροποποιήθηκε από τα άρθρα 19-25 του Ν.3013/2002 με τίτλο "Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας και λοιπές διατάξεις".(ΦΕΚ Α102)(Κατσορίδας – Καψάλης 2003:17)

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην εισηγηματική έκθεση του ν.2910 κρίνεται "επιτακτική η διαμόρφωση μιας μακροπρόθεσμης μεταναστευτικής πολιτικής" και "το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο αποδείχθηκε ανεπαρκές για

την αντιμετώπιση του σημερινού αυξανόμενου μεταναστευτικού ρεύματος''.(ο.π.:18)

Τα βασικά σημεία που καθορίζει αυτός ο νόμος είναι τα εξής: α) οι προϋποθέσεις της εισόδου και παραμονής αλλοδαπών για την παροχή εξαρτημένης εργασίας ή για την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, β) η είσοδος και παραμονή αλλοδαπών για οικογενειακή συνένωση, γ) η κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και δ) οι εκκρεμείς αιτήσεις για άδεια παραμονής και οι προϋποθέσεις για την νομιμοποίηση των ανεπίσημων μεταναστών που ήδη ζούσαν στην Ελλάδα κατα την έναρξη ισχύος του νόμου.(Επεξηγηματική εγκύκλιος ,2001:11)

Ενδιαφέρον είναι η εισηγηματική παράγραφος της επεξηγηματικής εγκυκλίου του νόμου για το μέρος του νόμου που αναφέρεται στην νομιμοποίηση των παράνομων αλλοδαπών, η οποία υπογράφεται από την αρμόδια Υπουργό ``με το άρθρο 66 του Ν.2910/2001 (Α' 91),επιδιώκεται η λύση στο τεράστιο πρόβλημα των αλλοδαπών που ζουν παράνομα στην χώρα μας, είμαι παντελώς ανέλεγκτοι, απροστάτευτοι από το δίκτυ της κοινωνικής προστασίας και ζουν ως παρίες, υπόκεινται σε κάθε είδους εκμετάλλευση και στον πειρασμό της ένταξης στο οργανωμένο και μή έγκλημα.``

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον που παρουσίασε ο ν.2910/2001 ήταν σε σχέση με το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών που ήδη ζούσαν εκείνη τη στιγμή στην Ελλάδα.Δεν θα πρέπει ,όμως, να παραβλεφθεί το γεγονός ότι στις διατάξεις του προβλέπονται και οι προϋποθέσεις εισόδου και εργασίας για μελλοντικούς μετανάστες.(Κατσορίδας-Καψάλης 2003:19)

Αναφορικά με την δεύτερη αυτή περίπτωση, η διαδικασία των άρθρων 19-24 είναι ιδιαίτερα σύνθετη.Έτσι είναι ιδιαίτερα πιθανό, όλοι όσοι στο μέλλον θα διαβούν τα θαλάσσια ή χερσαία σύνορα της χώρας με οποιοδήποτε τρόπο, να περιέχονται σε καθεστώς παρανομίας, όπως πολλοί από αυτούς που ήδη ζούσαν στην Ελλάδα κατα την έναρξη ισχύος του νόμου.(ο.π.:20)

Ο νόμος αυτός διαχωρίζει τους δικαιούχους σε δυο κατηγορίες: από την μια αυτοί που είχαν εκκινήσει μια διαδικασία απόκτησης άδειας παραμονής ή την είχαν τελικά αποκτήσει με την οδό που υποδείκνυε το προϊσχύον δίκαιο, ακι από την άλλη, αυτοί αυτοί των οποίων η άδεια είτε είχε λήξει χωρίς να επιχειρήσουν να την ανανεώσουν, είτε δεν την απέκτησαν ποτέ.(ο.π.20)

Για τους μεν πρώτους προβλέπονται από το άρθρο 65 οι εξής περιπτώσεις: Οι αιτήσεις για πράσινη κάρτα που είχαν υποβληθεί με βάση το π.δ.359/1997 στα αρμόδια όργανα ρυθμίζονται από το διάταγμα αυτό, το οποίο θα καταργηθεί με την περάτωση και της τελευταίας εκκρεμούς αίτησης για πράσινη κάρτα. Οι πράσινες κάρτες που δεν είχαν λήξει την 2^α Ιουνίου 2001 και όσες εκδόθηκαν όσο ίσχυε το π.δ. 359/1997 θεωρήθηκαν άδειες παραμονής και εργασίας. Με διάφορες ρυθμίσεις παρατάθηκε η ισχύς τους μέχρι 30/06/02 και τελικά με τον Ν.3013/2002 παρατάθηκε αυτοδίκαια μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2002. Η ανανέωση τους είναι, επίσης, δυνατή όπως ορίζει ο νέος νόμος.(ο.π.)

Στην δεύτερη κατηγορία, και συγκεκριμένα στο άρθρο 66, ανήκαν οι ανεπίσημοι μετανάστες, όσοι δηλαδή, δεν διέθεταν άδεια παραμονής σε ισχύ ή δεν διέθεταν καθόλου έναν αντίστοιχο τίτλο. Προβλέφθηκε, έτσι, κατ' αρχήν η δυνατότητα σε αυτούς που είχαν ασκήσει προσφυγή στο αρμόδιο όργανο του ΟΑΕΔ να παρατηθούν από αυτή την διαδικασία και να υπαχθούν στις διατάξεις του νέου νόμου.(ο.π.)

Επίσης, επιτράπηκε η χορήγηση άδειας παραμονής σε όσους διέθεταν πράσινη ή λευκή κάρτα που έληξε και δεν επιχειρήσαν να την ανανεώσουν και σε αυτούς που το έκαναν, αλλά η αίτησή τους απορρίφθηκε. Όφειλαν, όμως, να προσκομίσουν το πρωτότυπο της κάρτας που έληξε και αν αποδείξουν ότι διέμεναν στη χώρα τουλάχιστον ένα έτος πριν από την 2^α Ιουνίου 2001. Τον ίδιο χρόνο διαμονής έπρεπε να αποδείξει κάθε μετανάστης, ο οποίος δεν είχε αναλάβει ποτέ καμία σχετική πρωτοβουλία.(ο.π.)

Για τους ανεπίσημους μετανάστες η εξέταση των αιτήσεων γίνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες αλλοδαπών και μετανάστευσης, με βάση τα όσα προβλέπονται στα άρθρα 19-24 του Ν 2910/2001, για τους, από την έναρξη ισχύος του νόμου και μετά, υποψήφιους μετανάστες. Η άδεια παραμονής που θα εκδοθεί για τους ενδιαφερόμενους της δεύτερης κατηγορίας, θα ισχύει για περίοδο έξι μηνών, κατά την διάρκεια της οποίας ο μετανάστης επιτρέπεται να λάβει άδεια εργασίας εάν υποβάλλει σχετική αίτηση και αίτηση ανανέωσης της άδειας παραμονής κατά την γνωστή οδό που προβλέπουν τα άρθρα 19-24 προσκομίζοντας επιπλέον και κάποια έγγραφα.(ο.π.)

Σύμφωνα με τους Λαζαρίδη Αμιτσή (2001:59) ο παραπάνω νόμος περιέχει μια σειρά καινοτομιών σε σχέση με το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο.Οι σπουδαιότερες από τις καινοτομίες αυτές είναι:

- Η σύσταση σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης για την υλοποίηση της μεταναστευτικής πολιτικής, ο συντονισμός της οποίας ανατίθεται στο Υπουργείο Εσωτερικών Δημοσίας Διοίκησης και Αποκεντρώσης.
- Η δυνατότητα σύστασης γραφείων ετρέσεως εργασίας στις Ελληνικές Προξενικές Αρχές για τον προγραμματισμό και την ορθολογική κατανομή των επιθυμούντων να εργαστούν στην Ελλάδα αλλοδαπών σε σχέση με τις υπάρχουσες ανάγκες της χώρας μας. Έτσι, αποτρέπεται η παράνομη είσοδος αλλοδαπών για εργασία, αφού θα μπορούν νόμιμα να εκφράσουν την επιθυμία τους για εργασία στην Ελλάδα.
- Η αρμοδιότητα χορήγησης άδειας εργασίας ασκείται πλέον από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και όχι από τις αστυνομικές αρχές, ο οποίος υποβοηθείται στο έργο του από τις Επιτροπές Μετανάστευσης (που δημιουργούνται σε κάθε Περιφέρεια και καλούν για συνένταυξη κάθε αλλοδαπό) και γνωμοδοτεί για την προσωπικότητά του.

- Η κατοχύρωση των δικαιωμάτων των μεταναστών και η δυνατότητα ένταξής τους στην Ελληνική κοινωνία (πρόσβαση των παιδιών των μεταναστών στην εκπαίδευση, πρόσβαση στο σύστημα διακιοσύνης, στην κοινωνική ασφάλιση κ.τ.λ.)
- Η αυτεπάγγελτη δίωξη των σχετικών πράξεων στο πλαίσιο καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.
- Η ρύθμιση των υποχρεώσεων των αλλοδαπών, των υπηρεσιών, των υπαλλήλων, των εργοδοτών και των ιδιωτών και η επιβολή ποινικών και διοικητικών κυρώσεων για τους παραβάτες.
- Η ρύθμιση θεμάτων απέλασης, η δημιουργία ειδικών χώρων προσωρινής κράτησης αλλοδαπών που βρίσκονται υπό απέλαση και η παροχή εγγυήσεων για την προσωρινή κράτηση.
- Η εισαγωγή των αλλαγών στη διαδικασία χορήγησης της Ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση, όπως η σύσταση Επιτροπής Πολιτογράφησης, η ανάθεση/αποκέντρωση τμήματος της διαδικασίας πολιτογράφησης στις Περιφέρειες, η καθιέρωση παραβόλου για την εξέταση της αίτησης πολιτογράφησης του αλλοδαπού, η δημιουργία ευνοϊκότερων προϋποθέσεων για την κτήση της Ελληνικής ιθαγένειας από τους ανιθαγενείς .
- Η ίδρυση μηχανισμών τεκμηρίωσης της μεταναστευτικής πολιτικής.²⁴

Η διερεύνηση του περιεχομένου του Ν.2910/2001 οδηγεί στο συμπέρασμα ότι για πρώτη φορά στην ιστορία της μεταναστευτικής πολιτικής της χώρα μας επιχειρείται μια συστηματική παρέμβαση, η οποία ανταποκρίνεται στις βασικές αρχές του μεταναστευτικού δικαίου. Από μια κανονιστική ανάγνωση του κειμένου του νόμου ενισχύεται η υπόθεση ότι η

²⁴ Πρόκειται για το ΝΠΙΔ <<Κέντρο Μελέτης της Μετανάστευσης>> που προβλέπεται στο άρθρο 73 παρ.1 του νόμου.

Ελληνική πολιτεία προωθεί πλέον –με εξαιρέσεις²⁵ – μια μεταναστευτική πολιτική υποδοχής μεταναστών με βάση τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και τις αντιλήψεις που διέπουν ένα σύγχρονο και δημοκρατικό κράτος δικαίου.(ο.π.:61)

4.4.ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Όπως αναλυτικά παρουσιάσαμε παραπάνω η Ευρώπη και κυρίως οι νότιες χώρες της σε μια προσπάθεια να δώσουν απάντηση στο ολοένα αυξανόμενο μεταναστευτικό ρεύμα, εφαρμόζουν διαδοχικούς νόμους που αμνήστευαν ή νομιμοποιούσαν προσωρινά τους παράνομους μετανάστες. Βασικός σκοπός των νομοθετημάτων αυτών είναι η προστασία της εθνικής απασχόλησης αλλά και η ρύθμιση, συχνά με αστυνομικά τύπου μέτρα, της μεταναστευτικής ροής.(Κατρούγκαλος 1999:372)

Στη σύγχρονη νομική ιδεολογία, κεντρική θέση καταλαμβάνει η πεποίθηση ότι κάθε άνθρωπος είναι αυτοδίκαια φορέας όλων των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων. Παρ'όλα αυτά, δεν συμβαίνει το ίδιο και ως προς τα κοινωνικά. Κατά την κρατούσα άποψη τα τελευταία περιορίζονται αποκλειστικά στους πολίτες. Ακόμη και πρωτοπόροι θεωρητικοί του κράτους πρόνοιας και της γενίκευσης των κοινωνικών δικαιωμάτων, με κατ'εξοχήν παράδειγμα τον T.H. Marshall, υποστήριζαν ότι τα τελευταία είναι "έξ ορισμού εθνικά". Η άποψη αυτή φαίνεται να ενισχύεται και από την διατύπωση τόσο του ελληνικού όσο και των περισσότερων αλλοδαπών συνταγματικών κειμένων.(Α.Μανιτάκης 1996:61)

---

²⁵ Πρόκειται για τις ρυθμίσεις που αναφέρονται στη μεταχείριση των παράνομων αλλοδαπών καθώς και στις προϋποθέσεις χορήγησης άδειας παραμονής.

Στις περισσότερες μάλιστα χώρες, μέχρι πρόσφατα, ίσχυε διαφορετική αντιμετώπιση των μη πολιτών ακόμη και ως προς τις " κλασσικές " ελευθερίες. Η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση .Μολονότι το Σύνταγμα του 1975/86 κατοχυρώνει ρητά με την διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2 την απαγόρευση διακρίσεων μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών, η διάταξη αυτή επικεντρώνεται κατ'αρχάς στην απόλυτη προστασία όλων όσων βρίσκονται στη ελληνική επικράτεια μόνο ως προς την ζωή, την τιμή και την ελευθερία τους. Παραδοσιακά η ελληνική νομολογία δέχεται την δυνατότητα επιβολής περιορισμού όχι μόνο στα κοινωνικά δικαιώματα αλλά και στη προσωπική ελευθερία και στα άλλα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα των αλλοδαπών για λόγους " δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος ".(Π.Δαγτόγλου :725)

Σύμφωνα με τον Κατρούγκαλο (1999: 78) σε υποσυνταγματικό αλλά και υπερνομοθετικό επίπεδο, τα κοινωνικά δικαιώματα των νομίμων ευρισκόμενων στην επικράτεια αλλοδαπών προστατεύονται από μια σειρά διεθνών νομοθετικών κείμενων ,στα οποία αναλυτικά έχουμε αναφερθεί σε αυτή την μελέτη.

Για τους οικονομικούς μετανάστες σημαντικότερη παραμένει η Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία των μεταναστών εργατών και των οικογενειών τους (1990).Εξίσου μεγάλης σημασίας είναι οι διμερείς και πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις ιδίως αυτές που συνάπτονται στο πλαίσιο της Δ.Ο.Ε.η οποία έχει ως αρχές " τη ίση μεταχείριση των μεταναστών με τους ημεδαπούς εργαζόμενους, διμερείς διαβουλεύσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών υποδοχής, και προέλευσης μεταναστών και τριμερή συναίνεση κυβέρνησης, εργοδοτών και εργαζομένων για την χάραξη της μεταναστευτικής πολιτικής ".(Ληξουριώτη Ι.:82-83)

Συμφωνα με τα παραπάνω είναι εμφανής μια τάση εξίσωσης των δικαιωμάτων των πολιτών και αλλοδαπών που διαμένουν μόνιμα και νόμιμα

στη χώρα. "Οι παράμονα ευρισκόμενοι στην χώρα αλλοδαποί ,κατ'αρχήν δεν καλύπτονται από την διερεύνηση αυτής της παρεχόμενης προστασίας". Αυτή η κατάσταση δεν παραμένει αμετάβλητη σε διεθνές επίπεδο , υπό την πίεση τόσο της παγκοσμιοποίησης όσο και μίας νέας, σφαιρικότερης <<ολιστικής>> θεώρησης των δικαιωμάτων.(Κατρούγκαλος 1999:127)

Στη χώρα μας οι διακρίσεις πολιτών και αλλοδαπών παραμένουν ισχυρές, ενώ ειδικά οι παράνομοι αποκλείονται από κάθε είδους υπηρεσίες και παροχές. "Γενικότερα μάλιστα ως προς τα κοινωνικά δικαιώματα παρατηρεί κανείς στη πρόσφατη νομολογία και νομοθεσία νμια προσήλωση στην παραδοσιακή αντίληψη που τα θέλει μόνο ως δικαιώματα των πολιτών "(ο.π. 128)

Παρ' όλες τις διάφορες ρυθμίσεις σε όλα τα νομοθετήματα που αφορούν τους αλλοδαπούς οι οποίες μπορεί να κατοχυρώνουν ή μη δικαιώματα σε όλους τους μετανάστες παράνομους ή μή η διάκριση αυτή παραμένει ως ο κανόνας. "Οι παράνομοι αλλοδαποί είναι οι σύγχρονοι παρίες ,σχεδόν μή υποκείμενα δικαίου,

στερημένα από κάθε είδους κοινωνικά δικαιώματα.”(Κατρούγκαλος 1999:86)

Υπάρχουν πραγματικοί λόγοι αλλά και συνταγματικές επιταγές για τις οποίες θα πρέπει να γίνει δεκτή η επέκταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων για τους αλλοδαπούς που βρίσκονται στην επικράτεια. Κατ’αρχήν, οι λόγοι που άπτονται της ομαλής λειτουργίας του Κράτους Δικαίου. Στην περίπτωση που η Πολιτεία τους αντιμετωπίζει ως φορείς υποχρεώσεων, όπως π.χ. στην περίπτωση ασφαλιστικών κρατήσεων, τους έχει ήδη εισάγει στο νομικό σύστημα τη χώρας ως υποκείμενα δικαίου, και επομένως πρέπει να τους αναγνωρίσει και ως φορείς των αντίστοιχων δικαιωμάτων. (ο.π.88)

Πέρα από αυτά τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, και ιδίως αυτά στην υγεία και σε ένα ελάχιστο όριο αξιοπρεπούς διαβίωσης, συναρτώνται –όπως προαναφέρθηκε- τόσο στενά με την προστασία της ανθρώπινης αξίας που είναι αδιανόητη η άρνησή της σε οποιοδήποτε ανθρώπινο όν, ανεξάρτητα από την νομιμότητα εισόδου του στην επικράτεια.(Αμιτσής 2001:59)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ενδυνάμωση του παραδοσιακού μεταναστευτικού ρεύματος προς την Ευρώπη από το τέλος της δεκαετίας του '80, σε μια περίοδο κατά την οποία η ανεργία παρέμενε υψηλή στην ευρωπαϊκή ήπειρο, είχε αντιμετωπιστεί από όλες τις κυβερνήσεις ως ένα πρόβλημα για το οποίο δεν υπήρχε άλλη λύση από την επιδίωξη του μηδενισμού της μετανάστευσης. Πάνω από δέκα χρόνια μετά την συγγρότηση αυτής της θέσης και τις αντίστοιχες προσπάθειες υλοποίησης ενός συνόλου πολιτικών με αυτή την κατεύθυνση, διαπιστώνεται πλέον όχι μόνο ότι δεν στάθηκε δυνατό να επιτευχθεί ο κεντρικός στόχος αλλά ότι απεδείχθει πως αυτός ο στόχος δεν είναι και ο επιθυμητός.

Μετά την εγκατάλειψη της ιδέας των εθνικών πολιτικών μετανάστευσης που με διάφορους τρόπους φανέρωναν όλες μηδαμινή ανοχή απέναντι στους μετανάστες, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αποφασίσει ένα νέο κοινό πλαίσιο άσκησης μεταναστευτικής πολιτικής. Οι αρχές που διέπουν αυτήν την πολιτική είναι οι εξής :α) επιδιώκεται καταρχήν να υπάρξει ολοκληρωμένη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, καταπολεμώντας την παράνομη είσοδο, β) η δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων Τρίτων χωρών που ζουν και εργάζονται σε χώρες της Ένωσης και γ) η συνεργασία με τις χώρες προέλευσης για τη ρύθμιση των μεταναστευτικών ροών.

Παρά το γεγονός ότι η νέα ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική θα μπορούσε πιθανόν να ανοίξει κάποιες διόδους εισόδου και να εξασφαλίσει ενιαίους και σαφέστερους όρους ενσωμάτωσης των ήδη εγκατεστημένων μεταναστών, συνεχίζει να είναι μια πολιτική η οποία επιδιώκει τον έλεγχο εκ των προτέρων των μετακινήσεων ατόμων από τρίτες χώρες που αναζητούν θέση απασχόλησης σε μια χώρα της

Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πρόσφατη όμως εμπειρία έχει δείξει ότι μια μεταναστευτική πολιτική που στηρίζεται σε προαποφασισμένες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό δεν μπορεί να επιτύχει. Οποιοσδήποτε βαθμός υλοποίησης της από το κάθε κράτος-μέλος δεν θα αποφύγει την πιθανότητα να αμφισβητηθούν ή καταπατηθούν βασικά δικαιώματα των μεταναστών, μέσω της άρνησης εισόδου, της εκδίωξης των παράνομα εγκατεστημένων μεταναστών και της καταπάτησης στο τόπο διαμονής τους των εργασιακών, κοινωνικών ή ατομικών τους δικαιωμάτων.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που γνώρισε τις μεγαλύτερες αλλαγές αναφορικά με την μετανάστευση κατά την περίοδο της δεκαετίας του '90. Αποδείχτηκε ότι η ζήτηση για τη φτηνή εργασία των μεταναστών ήταν ισχυρή παρά την επιφυλακτικότητα της κοινής γνώμης, και η δυνατότητα απορρόφησης αυτού του νέου εργατικού δυναμικού και από την οικονομία αλλά και από την ελληνική κοινωνία ήταν μεγάλη. Από την άλλη μεριά όμως η προσαρμογή της νομοθεσίας και του κρατικού μηχανισμού στις νέες συνθήκες παρουσίασε προβλήματα.

Η απουσία μιας αντιστοιχίας ανάμεσα στην αυστηρότητα των νόμων και τη χαλαρότητα του κρατικού μηχανισμού σχετικά με την τήρηση αυτών των νόμων, μείωσε σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα των περιορισμών σχετικά με την είσοδο και την απασχόληση των αλλοδαπών. Αυτή η κατάσταση διευκόλυνε την παράνομη είσοδο και παραμονή των περισσότερων μεταναστών εις βάρος όμως των εργατικών, κοινωνικών και ατομικών τους δικαιωμάτων ενώ η αγορά φτηνής εργασίας δυσχέραινε τις συνθήκες απασχόλησης των νομίμων μεταναστών και των Ελλήνων.

Η συμπλήρωση του νομικού πλαισίου άσκησης πολιτικής απέναντι στους μετανάστες ξεκίνησε με τα π.δ. 358 και 359 του 1997, τα οποία

προσέφεραν στους μετανάστες που βρίσκονται στην Ελλάδα τη δυνατότητα να πάρουν άδεια παραμονής και άδεια εργασίας από την στιγμή που μπορούν να αποδείξουν ότι απασχολούνται όντως σε έλληνες εργοδότες. Ο νόμος 2910/2001, προσέφερε μια δεύτερη ευκαιρία νομιμοποίησης και βελτίωσε αισθητά διατάξεις που αφορούν την ενσωμάτωση των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία, ενώ διατήρησε τη λογική της νόμιμης εισόδου ανάλογα με τις "ανάγκες της αγοράς εργασίας", μέσω πολύπλοκων διακρατικών διαδικασιών. Αναπαράγεται έτσι στην πραγματικότητα μια πολιτική εισόδου μεταναστών που στοχεύει στον απόλυτο κρατικό έλεγχο των ροών με κριτήριο την κάλυψη της ζήτησης σε ειδικότητες οι οποίες δεν καλύπτονται επαρκώς στην εγχώρια αγορά εργασίας, ενώ γίνεται δεκτή η ανάγκη μιας εκ των υστέρων νομιμοποίησης αυτών που βρίσκονται ήδη στην Ελλάδα.

Ο κρατικός μηχανισμός και η τοπική αυτοδιοίκηση στάθηκαν αδύναμοι στην στήριξη των διαδικασιών νομιμοποίησης αφού δεν είχαν και δεν έχουν ακόμα, την υποδομή, το ανθρώπινο δυναμικό και τη γνώση που απαιτούνται για μια τόσο μεγάλη κινητοποίηση της διοίκησης. Αυτό είχε και έχει σαν αποτέλεσμα όχι μόνο δυσμενείς συνθήκες για τους υπαλλήλους και τους μετανάστες, αλλά και σοβαρές αδυναμίες σχετικά με την ολοκλήρωση των διαδικασιών νομιμοποίησης. Σε ότι αφορά τις προβλεπόμενες από το νόμο διαδικασίες εισόδου παρατηρούμε ότι δεν πρόκειται για ρεαλιστικές ρυθμίσεις, όχι μόνο σχετικά με τον έλεγχο των εισροών αλλά και σχετικά με την καθαρά διοικητική τους διάσταση.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το κυρίαρχο κλίμα στην Ελλάδα σχετικά με το μεταναστευτικό φαινόμενο χαρακτηρίζεται από καχυποψία, προκατάληψη και πολιτικές καταστολής και διακρίσεων αφού οι μεταναστευτικές κινήσεις έχουν συνδεθεί με τις δραστηριότητες του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι

κατηγορίες για αύξηση του δείκτη εγκληματικότητας είναι βάσιμες. Πολλοί από τους μετανάστες βαρύνονται με αυτές τις κατηγορίες λόγω της επίδοσής τους σε μικρή εγκληματικότητα κυρίως για λόγους επιβίωσης (μικροκλοπές, διαρρήξεις κ.α.) ιδιαίτερα κατά τα πρώτα χρόνια διαμονής τους στην Ελλάδα, καθώς κατά την συντριπτική τους πλειοψηφία εισήλθαν στην χώρα παράνομα .Ο δείκτης εγκληματικότητας όμως σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία δεν έχει αυξηθεί τόσο ώστε να δικαιολογεί την υπερβολική ανυσηχία που παρατηρείται επό μέρους της κοινής γνώμης.

Χαρακτηριστική είναι η άποψη του Προέδρου του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής ο οποίος αναφέρει: "θα πρέπει να πειραματιστούμε με πολύ λεπτές ισοροπίες ανάμεσα στη διαχείριση του μεταναστευτικού πληθυσμού και της ελληνικής κοινωνίας".

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αλεξιάδης Σ. Εγκληματολογία. Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1989.
2. Αγουρίδης Σ. Τα ανθρώπινα δικαιώματα στο δυτικό κόσμο Εκδόσεις Φιλίστωρ, Αθήνα, 1998
3. Αμίτσης Γ. Αρχές Οργάνωσης και Λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας. Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα, 2001
4. Αμίτσης Γ., Λαζαρίδη Γ. Νομικές και κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα. Οι πολιτικές ρυθμίσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2001.
5. Βγενόπουλος Κ. Γ. Πρόσφυγες και Μετανάστες στην Ελληνική Αγορά Εργασίας. Εκδόσεις ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1998.
6. Βεντούρα Λ. Μετανάστευση και Έθνος. Μετασχηματισμοί στις συλλογικότητες και τις κοινωνικές θέσεις. Θεωρία και Μελέτες Ιστορίας Δεκαπέντε. Εκδόσεις ΕΜΝΕ- Μνήμων, Αθήνα 1994.
7. Γιωτοπούλου- Μαραγκοπούλου Α. Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1984.
8. Δαμανάκης Μ. Μετανάστευση και Εκπαίδευση. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1989.
9. Δοκουμεντζής Γ., Προβλήματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, Εκδόσεις Καστανιώτης, Αθήνα 1997
10. Ζαραφονίτου Χ. Εμπειρική Εγκληματολογία. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1996.

- 11.Ιδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Τα δικαιώματα των μεταναστών εργατών, Εκδόσεις Εστία, 1994
- 12.Καρύδης Β.Χ. Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα. Ζητήματα θεωρίας και αντεγκληματικής πολιτικής. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1996.
- 13.Κασιμάτη Κ. Κοινωνικός αποκλεισμός: Η ελληνική εμπειρία. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2001.
- 14.Κασιμάτη Κ. Μετανάστευση- Παλιννόστηση. Η προβληματική της δεύτερης γενιάς. Εκδόσεις ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ, Αθήνα 1984.
- 15.Κατρούγκαλος .Το κοινωνικό κράτος στη μεταβιομηχανική εποχή. Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 1999
- 16.Κατσορίδας Δ. /Καψάλης Α./ Ρυνάλδος Ρυλμόν Π. Οι νέες Προκλήσεις της Ευρωπαϊκής Μεταναστευτικής Πολιτικής. Εκδόσεις Ινστιτούτου Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.-Α.Δ.Ε.Δ.Υ. Αθήνα 2003
- 17.Κοιλιάρη Α. Ξένος στην Ελλάδα. Μετανάστες, γλώσσα και κοινωνική ένταξη. Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- 18.Κουκουτσάκη Α. Εικόνες εγκλήματος. Εκδόσεις Πλέθρον, Αθήνα 1999.
- 19.Μανιτάκης Α. Τα κοινωνικά δικαιώματα μεταξύ πολιτικής και ιδιωτικής κοινωνίας. Αθήνα 1996
- 20.Μαρβάκης Αθ., Παρσανόγλου Δ, Παύλου Μ. Μετανάστες στην Ελλάδα. Εκδόσεις ελληνικά γράμματα, Αθήνα 2001.
- 21.Μουσούρου Α.Μ. Μετανάστευση και μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1991.
- 22.Ναζάκης Χ, Χλέτσος Μ. Μετανάστες και μετανάστευση: Οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές πτυχές. Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2001.

23. Νικολινάκος Μ. Καπιταλισμός και μετανάστευση. Πολιτική οικονομία του προβλήματος των ξένων εργατών στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1974.
24. Πανούσης Γ. Θεμελιώδη Ζητήματα Εγκληματολογίας. Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 1987.
25. Πατινιώτης Ν. Εξάρτηση και μετανάστευση. Η περίπτωση της Ελλάδας. Εκδόσεις ΚΕΠΕ, Αθήνα 1990.
26. Πετρινώτη Ξ. Η μετανάστευση προς την Ελλάδα. Μια πρώτη καταγραφή, ταξινόμηση και ανάλυση. Εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα 1993.
27. Πουλοπούλου Ήρα- ΕΜΚΕ. Προβλήματα Μετανάστευσης, Παλιννόστησης. Εκδόσεις ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ, Αθήνα 1986.
28. Ρούκουνας Ε. Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αθήνα 1995
29. Ρυνάλδος-Ρυλμόν Π. Αλλοδαποί εργαζόμενοι και αγορά εργασίας στην Ελλάδα. Εκδόσεις Α.Ν.Σάκκουλας, Αθήνα, 1993
30. Σπινέλλη Κ. Η γενική πρόληψη των εγκλημάτων. Ποινικά 11, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 1982.
31. Τσαούσης Δ.Γ. Η κοινωνία του ανθρώπου. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1996.
32. Χαϊδου Α. Θεωρητική Εγκληματολογία. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1996.
33. Ψημμένος Ι. Μετανάστευση από τα Βαλκάνια- Κοινωνικός αποκλεισμός στην Αθήνα. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1995.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Cohen S. Visions of Social Control. Polity Press, Cambridge 1985.
2. Mead G.H. Selected Writings. Bobbs- Merrill, Indianapolis 1964.
3. D. Turack, The passport in International law, Toronto/London, 1972
4. Fakiolas G. ''Immigration and unregistered labor in the Greek labour market.'' King R./ Lazaridis G./Tsardanidiw B.(eds), Eldorado of Fortress Macmillon, London
5. Lazaridis G. ''Immigration to Greece, a critical evolution of Greek policy.'' New Community, Vol.22

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ- ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

1. Δαγτόγλου Π. «Ο κοινωνικός περιορισμός των Ατομικών Δικαιωμάτων»
No B ,1985
2. Μαρκοπούλου Χ. «Ψυχοκοινωνικά προβλήματα μεταναστών».
Περιοδικό Εκλογή, τεύχος 30, 1974, σελ. 8-13.
3. Πιερρός Φ. «Προς μια ενιαία πολιτική για τους μετανάστες της Ε.Ο.Κ».
Περιοδικό Οικονομικός Ταχυδρόμος, 27/12/1990, σελ. 57-59.
4. Τσουκαλάς Κ. «Εργασία και εργαζόμενοι στην πρωτεύουσα:
αδιαφάνειες, ερωτήματα, απαντήσεις». Περιοδικό Επιθεώρηση
Κοινωνικών Ερευνών, τεύχος 60, 1986, σελ. 3-71.
5. Φακιολάς Ρ. «Αλλοδαποί απασχολούμενοι στην Ελλάδα». Περιοδικό
Οικονομικός Ταχυδρόμος, 12/07/1990, σελ.65-66.

6. Αναστασιάδου Σ. «Η μετανάστευση και η επίδρασή της στην ανθρώπινη συμπεριφορά». Περιοδικό Κοινωνική Εργασία, τεύχος 9-10, 1988, σελ. 69-76.
7. Αντωνίου Θ, Νεώτερες εξελίξεις στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων.Πρός μια ευρωπαϊκή ιθαγένεια.Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου,1992
8. Βρεττός Σ., Παπανδρόπουλος Α. «Η συρροή ξένων μεταναστών στην Ελλάδα». Περιοδικό Οικονομικός Ταχυδρόμος, 13/06/1991,σελ. 26-30.
- 8.Το Βήμα, 29/11/1992.
- 9.Το Βήμα, 14/04/1996.
10. Η Ελευθεροτυπία, 15/02/1999.
- 11.Φακιάλας,» Η νομιμοποίηση των παράνομων μεταναστών». Τάσεις-Η Ελληνική Οικονομία. 1998, τ.15
- 12.Μπρεδήμας, «Η αρχή του Non-Refoulement θεωρητικές όψεις και Ελληνική πρακτική». Νο Β 1990 ,71

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

- Παπαθανασοπούλου Έλενα, «Πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο: διαπολιτισμική συμβουλευτική». Εισήγηση στο Συνέδριο Συμβουλευτικής, στις 21-23/9/2001, το οποίο διοργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Συμβουλευτικής.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

- _ Εγκύκλιος Ν.2910/2001, "Είσοδος και Παραμονή Αλλοδαπών στην Ελλάδα.Πολιτογράφηση". Υ.Ε.Δ.Δ.Α., Εκδόσεις Εθνικού Τυπογραφείου,Αθήνα 2001

ΠΑΡΑΤΗΜΑΙ

ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

1. ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΚΗΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ

ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

1. «Ανοιχτοί Ορίζοντες»

Οι Ανοιχτοί Ορίζοντες είναι ένας μη Κυβερνητικός, μη κερδοσκοπικός Οργανισμός που λειτουργεί από το Φεβρουάριο του 2000. Σκοπός της οργάνωσης αυτής είναι να ενδυναμώσει μέσω της τέχνης και του πολιτισμού το κοινό αίσθημα για την αναγκαιότητα

υποστήριξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για μια ανεκτικότερη κοινωνία.

Επίσης, οι Ανοιχτοί Ορίζοντες αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση των κοινωνικών διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, καθώς και τη βελτίωση του κοινωνικού και οικονομικού επιπέδου των πάσης φύσεως κοινωνικά αποκλεισμένων και μειονεκτουσών ομάδων του πληθυσμού που πλήττονται άμεσα από τις κρίσεις που προέρχονται από ανθρώπινη ή φυσική αιτία.

Δ/ση: Αρχιμήδους 57, Αθήνα

Τηλ: 210-7520064

E- mail: openhorizons@humanrights.gr

2. «Άρτος Δράση- Πανελλήνιο Φιλανθρωπικό Σωματείο»

Το σωματείο Άρτος Δράση είναι μη κερδοσκοπική εθελοντική οργάνωση με 33 τακτικά μέλη και περίπου 350 εθελοντές.

Το σωματείο αυτό στοχεύει αφενός στη σίτιση ατόμων με σοβαρά προβλήματα επιβίωσης και αφετέρου στην ανθρωπιστική υποστήριξη κατά τρόπο ενεργό.

Δ/ση: Μαιάνδρου 15, Αθήνα

Τηλ: 210- 7242655

FAX: 210- 7244095

2. «Άρσις»

Η 'άρσις', Εταιρεία Κοινωνικής Υποστήριξης Νέων, είναι ιδιωτικός κοινωνικός φορέας που δημιουργήθηκε το 1992 με τη μορφή της αστικής, μη κερδοσκοπικής εταιρείας και έχει ως αντικείμενο την

ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την υποστήριξη των νέων που αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού, την πρόληψη της νεανικής περιθωριοποίησης και αποξένωσης και την ενίσχυση της συμμετοχής των νέων στην κοινωνική και οικονομική ζωή.

Η έδρα της βρίσκεται στην Αθήνα, ενώ υπάρχουν παραρτήματα στη Θεσσαλονίκη και το Βόλο. Παράλληλα, αναπτύσσει δραστηριότητες στην Πάτρα, την Ξάνθη, τα Ιωάννινα, τη Λάρισα και την Καβάλα.

Το ενδιαφέρον της 'άρσις' στρέφεται κυρίως σε νέους και νέες 15-21 ετών που βιώνουν ιδιαίτερες δυσκολίες στη διαδικασία κοινωνικής ένταξης, που στερούνται πρόσβαση στα απαραίτητα για την ανάπτυξή τους αγαθά, που εισπράττουν απόρριψη στο κοινωνικό ή εκπαιδευτικό σύστημα, που έρχονται σε ρήξη με τους νόμους και τους θεσμούς, που γίνονται θύματα της προκατάληψης τρίτων ή που εκδηλώνουν αδυναμία για συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή.

Δ/ση: Κυρίλλου Λουκάρεως 15, Αθήνα

Τηλ: 210- 6442198, 210- 6424603

FAX: 210- 6442198

E- MAIL: arsisath@compulink.gr

1.«Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης»

Η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης είναι κεντρικός φορέας

άσκησης κυβερνητικής πολιτικής και είναι δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στο ΥΠΕΠΘ. Η Γ.Γ.Λ.Ε πραγματοποιεί κάποια ειδικά προγράμματα που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη ή επανένταξη των ειδικών κοινωνικών ομάδων, με αρχή την αποδοχή της διαφορετικότητας των ατόμων.

Η πολιτική που ακολουθείται είναι πολιτική με τις ειδικές κοινωνικές ομάδες και όχι πολιτική για τις ειδικές κοινωνικές ομάδες.

Δ/ση: Αχαρνών 417, Αθήνα

Τηλ: 210- 2582386

FAX: 210- 2516111

5. «Γιατροί του Κόσμου»

Οι Γιατροί του Κόσμου δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα από το 1990. πρόκειται για μία μη Κυβερνητική Οργάνωση αρωγής που προσφέρει τις υπηρεσίες της περιθάλποντας θύματα μαζικών καταστροφών, πολέμου, θεομηνιών, πρόσφυγες ή θύματα βίαιου εκπατρισμού, τόσο στη χώρα μας όσο και σε όλες τις ζώνες της γης, χωρίς διάκριση φυλής, θρησκείας, κοινωνικού συστήματος ή πολιτικού καθεστώτος.

Δ/νση: Λ.Αλεξάνδρας 207, Αθήνα

Τηλ: 210- 6440300

FAX: 210- 6440310

E- mail: mdm@aias.net

6. «Γιατροί Χωρίς Σύνορα Ελλάδας»

Στην Ελλάδα, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα είναι αναγνωρισμένοι ως μη Κερδοσκοπικό Σωματείο από το Δεκέμβριο του 1990. Είναι μία ανεξάρτητη ανθρωπιστική ιατρική οργάνωση που σκοπεύει στην ανθρωπιστική αλληλεγγύη και συγκεκριμένα στην παροχή ιατρικής βοήθειας οπουδήποτε υπάρχει ανάγκη, ανεξάρτητα από φυλή, θρησκεία, πολιτικές πεποιθήσεις ή φύλο. Επίσης, σκοπεύει στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τους πληθυσμούς που βρίσκονται σε κίνδυνο.

Εκτός από τη συμμετοχή των Γιατρών Χωρίς Σύνορα Ελλάδας σε αποστολές στο εξωτερικό, λειτουργούν επίσης, από το Νοέμβριο του 1996 και Μάιο του 1997, Πολυϊατρεία στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη αντίστοιχα, για λαθρομετανάστες, πρόσφυγες αλλά και γηγενείς άπορους και ανασφάλιστους.

Δ/ση: Στουρνάρη 57, Αθήνα

Τηλ: 210-5200500

FAX: 210-5200503

E- mail: info@msf.gr

Web page: <http://www.msf.gr>

7. «Διεθνής Καθολική Επιτροπή Μεταναστεύσεων»

Δ/νση: Καποδιστρίου 52, Αθήνα

E- mail: icmcath@hellasnet.gr

8. «Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία»

Η Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία με έδρα την Γενεύη, ιδρύθηκε το 1924 και είναι μία ανεξάρτητη διεθνής μη Κυβερνητική Οργάνωση, με κλάδους και αντιπροσώπους σε 130 χώρες στον κόσμο. Ο Ελληνικός κλάδος είναι από τους ιδρυτικούς κλάδους της Οργάνωσης.

Οι στόχοι της Διεθνούς Κοινωνικής Υπηρεσίας είναι η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε άτομα και οικογένειες που αντιμετωπίζουν προσωπικά, κοινωνικά και ψυχολογικά προβλήματα λόγω της ακούσιας ή εκούσιας μετακίνησής τους σε άλλες χώρες.

Δ/ση: Μαντζάρου 6, Αθήνα

Τηλ: 210-3636191, 210-3617710

FAX: 210-3612433

E-mail: issgr@otenet.gr

1. «Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης»

Ο Δ.Ο.Μ, Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, παρέχει βοήθεια σε αλλοδαπούς πρόσφυγες, για μετανάστευση σε χώρες μόνιμης εγκατάστασης και ενημερώνει και πληροφορεί ενδιαφερομένους ελληνικής υπηκοότητας να μεταναστεύσουν για επανασύνδεση με την οικογένειά τους ή για άλλους λόγους.

Δ/ση: Δωδεκανήσου 6, Άνω Καλαμάκι

Τηλ: 210- 9919040

FAX: 210- 9910914

E- mail: iomathens@iom.in

10. «Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών»

Το Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών συγκροτήθηκε στις 18 Μαρτίου του 1995 και από το Μάιο του 1997 λειτουργεί και το Στέκι Μεταναστών. Σκοπός του Δικτύου είναι η αλλαγή συνειδήσεων υπέρ των μεταναστών και κατά του ρατσισμού, η έμπρακτη αλληλεγγύη και δημιουργία προϋποθέσεων αυτοοργάνωσης των ίδιων των μεταναστών.

Δ/ση: Βαλτετσίου 35, Αθήνα
Τηλ: 210-3813928, 210-3304901
FAX: 210-3840390

11. «Εθελοντική Εργασία Αθήνας»

Η Εθελοντική Εργασία Αθήνας είναι ένας μη κερδοσκοπικός φορέας που ιδρύθηκε το 1990. Προέκυψε από την επιθυμία κυρίως νέων ανθρώπων να υπάρξει ένας χώρος που θα συσπειρώνει και θα οργανώνει εθελοντές. Από το 1994 είναι σωματείο. Αντίστοιχες οργανώσεις υπάρχουν στη Θεσσαλονίκη, Καστοριά, το Ναύπλιο και άλλες πόλεις.

Κύριος στόχος είναι η ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των πολιτών προκειμένου να προσφέρουν εθελοντική εργασία κυρίως στον κοινωνικό τομέα. Η δράση εστιάζεται σε ομάδες πληθυσμού που αντιμετωπίζουν φτώχεια, περιθωριοποίηση και κοινωνικό αποκλεισμό καθώς και σε άτομα με ειδικές ανάγκες.

Δ/ση: Σολωμού 27, Εξάρχεια, Αθήνα
Τηλ: 210-3302182, 210-3802773, 210-3841264
FAX: 210-3301686

12. «Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου»

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Ε.Ε.Δ.Α) ιδρύθηκε με τον ν. 2667/1998 ως συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας σε θέματα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Δ/ση: Ηροδότου 1, Αθήνα

Τηλ: 210-3385537, 210-3385580

FAX: 210-7254050

E mail: NCHR@primeminister.gr

13. «Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Πολίτη»

Δ/ση: Βαλαωρίτου 12, Αθήνα

Τηλ: 210- 3626888, 210- 3613117

FAX: 210- 3631631

14. «Ελληνική Επιτροπή Διεθνούς Δημοκρατικής Αλληλεγγύης»

Δ/ση: Θεμιστοκλέους 27, Αθήνα

Τηλ: 210-3813052

FAX: 210-3831603

E mail: eedda@otenet.gr

15. «Ελληνική Επιτροπή κατά του Ρατσισμού της Ξενοφοβίας και της μη ανοχής Θεσσαλονίκης»

Δ/ση: Αριστοτέλους 32, Θεσσαλονίκη

16. «Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα Μειονοτήτων»

Δ/ση: Κωσταντινουπόλεως 82, Αθήνα, Γλυκά Νερά

Τηλ: 210- 3472259, 210- 6200120

FAX: 210- 3426267

E mail: office@greekhelinski.gr

17. «Ελληνικό Δίκτυο για την καταπολέμηση της Φτώχειας»

Το Ελληνικό Δίκτυο για την καταπολέμηση της Φτώχειας είναι ένα βήμα συνεργασίας και ανταλλαγής εμπειριών ανάμεσα σε κοινωνικές οργανώσεις που ασχολούνται με την καταπολέμηση διαφόρων μορφών κοινωνικού αποκλεισμού.

Το Ελληνικό Δίκτυο για την καταπολέμηση της Φτώχειας άρχισε να λειτουργεί άτυπα από το Σεπτέμβρη του 1990. Τον Ιανουάριο του 1996 πήρε τη νομική μορφή σωματείου και σήμερα προσπαθεί να συσπειρώσει πρόσωπα, πρωτοβουλίες και μη κυβερνητικές οργανώσεις που εργάζονται εθελοντικά για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα.

Δ/ση: Δεινοκράτους 68, Αθήνα

Τηλ: 210-7245980, 210-7258846

FAX: 210-3831603

E- mail: earngr@otenet.gr

Web page: <http://www.humanrights.gr/>

18. «Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι»

Η Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων (ΕΟΔΜ) δημιουργήθηκε ως το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Ομάδας για τα Δικαιώματα

των Μειονοτήτων τον Ιανουάριο του 1992. Τα μέλη της ίδρυσαν το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) στα τέλη του 1992, ύστερα από παρότρυνση της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ελσίνκι για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Σκοπός του Παρατηρητηρίου των Συμφωνιών του Ελσίνκι όπως αυτές παρουσιάζονται στο Καταστατικό της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ελσίνκι για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι να υποστηρίζει και να δημοσιοποιεί τις αρχές της τελικής πράξης της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, που υπογράφηκε στο Ελσίνκι της Φινλανδίας τον Αύγουστο του 1975 (οι Συμφωνίες του Ελσίνκι) από 35 κυβερνήσεις κρατών της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής και, ακολούθως από κυβερνήσεις άλλων κρατών (τα Συμμετέχοντα Κράτη), καθώς και να υποστηρίζει τα μεταγενέστερα κείμενα του ΟΑΣΕ.

Επιπλέον, το Ε.Π.Σ.Ε έχει σαν σκοπό να ενισχύει, να βοηθάει και να συντονίζει τις προσπάθειες των μελών του, να εποπτεύουν τη συμμόρφωση των Συμμετεχόντων Κρατών προς τις αρχές των Συμφωνιών του Ελσίνκι και τα μεταγενέστερα έγγραφα στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του ανθρωπιστικού ενδιαφέροντος.

Δ/νση: Τ.Θ 60820, Γλυκά Νερά, Αθήνα

Τηλ: 210-3472259

FAX: 210-6018760

E- mail: office@greekhelsinki.gr

19. «Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και κατά του Ρατσισμού»

Δ/νση: Αριστομένους 67, Καλαμάτα

Τηλ: 27210- 26608, 27210- 23661

FAX: 27210- 82458

20. «Επιτροπή για τις Μ.Κ.Ο (ΥΠΙΕΞ)

Τηλ: 210- 3681663

21. «Ιατρικό Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων»

Το Ιατρικό Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων που ιδρύθηκε στη χώρα μας το 1989 και είναι νομικό πρόσωπο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και συνεργάζεται με ένα δίκτυο γιατρών όλων των ειδικοτήτων που προσφέρουν τις ιατρικές φροντίδες σε εθελοντική βάση. Επίσης, με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών και τις Υπηρεσίες Προσφύγων.

Σκοπός του Κέντρου είναι η αποκάλυψη, η πρόληψη και η κατάργηση των βασανιστηρίων από όποιους και όπου γίνονται και ιδιαίτερα η αποκατάσταση των θυμάτων των βασανιστηρίων.

Δ/νση: Λυκαβηττού 9, Αθήνα

Τηλ: 210-3604967, 210-3643792

FAX: 210-3612273

E- mail: mrct@compulink.gr

Web page: <http://compulink.gr/mrct>

22. «ΚάρITAS Ελλάς»

Η ΚάρITAS είναι διεθνής οργάνωση της Καθολικής Εκκλησίας και δραστηριοποιείται σε 196 χώρες του κόσμου. Η ΚάρITAS Ελλάς είναι

αναγνωρισμένο σωματείο. Είναι μέλος της Διεθνούς Κάριτας (Caritas Internationalis) και Κάριτας Ευρώπης (Caritas Europa).

Δ/νση: Καποδιστρίου 52, Αθήνα

Τηλ: 210- 5247879, 210- 5246637

FAX: 210- 5247990

E- mail: caritas@groovy.gr

Web site: <http://www.caritas.gr>

23. «Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης»

Το Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης είναι ένας μη Κυβερνητικός, μη κερδοσκοπικός Οργανισμός με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Σκοπός του Κέντρου είναι η στήριξη των θυμάτων της παράνομης διακίνησης, ο ασφαλής επαναπατρισμός των θυμάτων της παράνομης διακίνησης, όπου αυτό είναι εφικτό, σε συνεργασία με τις αντίστοιχες μη κυβερνητικές οργανώσεις στη χώρα προέλευσης. Η πρόληψη, αποκάλυψη και κατάργηση των βασανιστηρίων και τέλος, η ευαισθητοποίηση του κοινού για θέματα καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Δ/νση: Μοργκεντάου 9, Θεσσαλονίκη

Τηλ: 2310-281091

FAX: 2310-226403

E- mail: crtv@hol.gr

24. « Κέντρο Προάσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων- ΚΕΠΑΔ»

Το Κέντρο Προάσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι μία μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική οργάνωση με έδρα της την Αθήνα. Ιδρύθηκε το 1998 από μία ομάδα ατόμων με γνώσεις και εμπειρία στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με σκοπό την προαγωγή και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή.

Το Κέντρο Προάσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει Ειδικό Συμβουλευτικό Καθεστώς με το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Δ/ση: Λεμπέση 3, Αθήνα

Τηλ: 210-9210977

FAX: 210-9246056

E- mail: kepad@hellasnet.gr

25. «Κλίμακα»

Η Κλίμακα είναι ένας μη Κυβερνητικός, μη κερδοσκοπικός Οργανισμός που αναπτύσσει δράσεις παρέχοντας ψυχολογική και κοινωνική στήριξη σε ομάδες ανθρώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο.

Δραστηριοποιείται στον τομέα του κοινωνικού αποκλεισμού σχεδιάζοντας και υλοποιώντας προγράμματα και στρατηγικές που αφορούν την καταγραφή, μελέτη και εφαρμογή πρακτικών για την εξάλειψη των γενεσιουργών αιτιών του φαινομένου με στόχο τον περιορισμό των εκφράσεών του και την κοινωνική ένταξη των κοινωνικά αποκλεισμένων.

Οι ομάδες στις οποίες στρέφονται οι δραστηριότητες της 'Κλίμακας' είναι άτομα με στέρηση ή μείωση φυσικών προσόντων λόγω σωματικής, ψυχικής ή νοητικής μειονεξίας, χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών, πολιτισμικά διαφοροποιημένοι πληθυσμοί, άτομα τρίτης ηλικίας, παιδιά του δρόμου,

άστεγοι, ανήλικοι παραβάτες, κακοποιημένες γυναίκες, μετανάστες, πρόσφυγες καθώς και κάθε ομάδα που πλήττεται ή κινδυνεύει από τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Η Κλίμακα συνεργάζεται με το Υπουργείο Υγείας και την Ε.Ε.

Η οργάνωση λειτουργεί έναν ξενώνα στην Αθήνα στα πλαίσια της αποασυλοποίησης, ένα βιοτεχνικό κοινωνικό συνεταιρισμό για την εργασιακή επανένταξη των κοινωνικά αποκλεισμένων, 2 Κέντρα Ημέρας για τους Τσιγγάνους και τους Έλληνες Μουσουλμάνους, ενώ ετοιμάζει τη δημιουργία 7 οικοτροφείων σε όλη την Ελλάδα για τροφίμους των Ψυχιατρικών Νοσοκομείων, κ.α.

Δ/ση: Ευμολπίδων 30-32, Γκάζι, Αθήνα

Τηλ: 210-3417160, 210-3417420

FAX: 210-3417164

E- mail: klimax@otenet.gr

26. «Μειονοτική Κίνηση για Ανθρώπινα και Μειονοτικά Δικαιώματα»

Δ/ση: Όθωνος 5, Κομοτηνή

Τηλ: 25310- 20660

FAX: 25310- 37759

27. «Νεολαία ενάντια στο Ρατσισμό στην Ευρώπη- Υ.Ρ.Ε.»

Η Υ.Ρ.Ε. δημιουργήθηκε το 1992 μέσα από την ανάπτυξη του αντιφασιστικού κινήματος της νεολαίας, ιδιαίτερα στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης.

Στην Ελλάδα η πρωτοβουλία για τη δημιουργία του ελληνικού τμήματος της Y.R.E. ξεκίνησε τον Μάη του 1994 και σήμερα έχει οργανωμένους πυρήνες σε γειτονίες της Αθήνας, του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης.

Κομματικά ανεξάρτητη αλλά έντονα πολιτικοποιημένη και με σαφή προοδευτικά χαρακτηριστικά, η Y.R.E. έχει καταφέρει να έχει στις γραμμές της μαθητές, φοιτητές, μετανάστες, θύματα του κοινωνικού ρατσισμού, εργαζόμενους, άνεργους κ.α.

Δ/νση: Γόρτυνος 8, Κ. Πατήσια, Αθήνα

Τηλ: 210- 2283077

FAX: 210- 228307

28. «Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης Ανατολικής Αττικής»

Δ/νση: Λεονταρίου- Κάντζα, Παλλήνη

Τηλ: 210- 6033160

FAX: 210- 6033161

29. «Οδυσσέας»

Ο 'Οδυσσέας' είναι αστική, μη κερδοσκοπική εταιρεία που προσφέρει δωρεάν μαθήματα νεοελληνικής γλώσσας σε μετανάστες και πρόσφυγες. Αρχικά συγκροτήθηκε το Δεκέμβριο του 1997 στη Θεσσαλονίκη από διορισμένους και αδιόριστους εκπαιδευτικούς η «Πρωτοβουλία για την εκμάθηση ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες, πρόσφυγες», μέχρι που τον Αύγουστο του 2000 συγκροτήθηκε η εταιρεία «Οδυσσέας»

Δ/νση: Αισώπου 24, Θεσσαλονίκη

Τηλ: 2310-556349, 2310-556351

FAX: 2310-556350

30. «Παρατηρητήριο Διεθνών Οργανισμών και Παγκοσμιοποίησης»

Δ/ση: Σολωμού 48, Αθήνα

Τηλ: 210- 3303800

FAX: 210- 3303888

31. «Φαρμακοποιοί του Κόσμου»

Η οργάνωση ιδρύθηκε το 1977. Είναι μία μη κερδοσκοπική οργάνωση, με μέλη φαρμακοποιούς αλλά και άλλους επαγγελματίες. Δραστηριοποιείται στην Ελλάδα και το εξωτερικό, στην προμήθεια, στον έλεγχο και την αποστολή ιατροφαρμακευτικού υλικού, στην υγειονομική και κοινωνική βοήθεια σε χώρες και πληθυσμούς που βρίσκονται σε ανάγκη, στην εγκατάσταση φαρμακείων ή επιστημονικών εργαστηρίων στις υπό ανάπτυξη χώρες και συνεργάζεται και με άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις σε ανθρωπιστικές αποστολές.

Δ/ση: Υψηλάντου 41, Γλυφάδα, Αθήνα

Τηλ: 210-9623845, 210-6462628

FAX: 210-9652386

E- mail: worldpharmacists@yahoo.com

32. « Φόρουμ κοινωνικών οργανώσεων και νεολαίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα»

Το φόρουμ δημιουργήθηκε από την ανάγκη συντονισμένης δράσης έναντι στα φαινόμενα ρατσισμού και κοινωνικού αποκλεισμού, από 53 κοινωνικές, μη κυβερνητικές οργανώσεις και οργανώσεις νεολαίας.

Στόχος τους είναι η συμπαράσταση σε όσους αντιμετωπίζουν αρνητικές διακρίσεις λόγω φυλής, καταγωγής, φύλου, θρησκείας, ετεροφυλικού ή

ομοφυλικού προσανατολισμού, ασθένειας, ηλικίας ιδεολογίας, ειδικών εκπαιδευτικών κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών αναγκών και εν γένει λόγω παραβίασης της προσωπικότητας του ατόμου, καθώς και η παροχή πολιτικής, κοινωνικής, πολιτιστικής, νομικής και ηθικής υποστήριξης σε πρόσφυγες και μετανάστες.

Δ/ση: Αχαρνών 417, Αθήνα

Τηλ & fax: 210-2530949

E-mail: odoi@nyx.gr

Web page: <http://www.nyx.gr/odoi>

33. «Action Aid Ελλάς»

Η Action Aid είναι ένας διεθνής αναπτυξιακός οργανισμός που από το 1972 συνεργάζεται με τους κατοίκους των φτωχότερων χωρών του κόσμου, για την εξάλειψη της φτώχειας και των βαθύτερων αιτιών που την προκαλούν.

Τα τρία βασικά προγράμματα υποστήριξης του έργου της Action Aid είναι: το πρόγραμμα Αναδοχής Παιδιού, το πρόγραμμα Μέλους και το πρόγραμμα υποστήριξης κρίσιμων καταστάσεων.

Δ/ση: Αμύντα 1, Παγκράτι, Αθήνα

Τηλ: 210-7248789

FAX: 210-7243449

E- mail: mail@actionaid.gr

34. «Greek N.G.O Platform for the Development of the Third World»

Δ/ση: Παπαδιαμαντοπούλου 54, Αθήνα

35. «International Counseling service»

Δ/νση: Α. Τσόχα 15-17, Αθήνα

Τηλ: 210-6453093

36. «International Orthodox Christian Charities»

Δ/νση: Πελοποννήσου 59-61, Αγ. Παρασκευή, Αθήνα

Τηλ & fax: 210- 6009700

37. «S.O.S. Ρατσισμός»

Δ/νση: Χαριλάου Τρικούπη 88, Αθήνα

Τηλ: 210-3613392

FAX: 210-3647669

E- mail: willy@acropolis.net

2. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

1. Δ/νση Αστικής Κατάστασης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης.

Δ/νση: 3^ο χιλιόμετρο Κομοτηνής- Αλεξανδρούπολης, Κομοτηνή

Τηλ: 25310- 37190

FAX: 25310- 37387

2. Δ/ση Αστικής Κατάστασης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος.

Δ/ση: Κύπρου 38, Λαμία

Τηλ: 22310- 30932-4

FAX: 22310- 30932-4

3. Δ/ση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Αθηνών της Περιφέρειας Αττικής.

Δ/ση: Πλ. Θεάτρου 6, Αθήνα

Τηλ: 210- 3318994, 210- 3247721

FAX: 210- 3247752

4. Δ/ση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Ανατ. Αττικής της Περιφέρειας Αττικής.

Δ/ση: Ψαρών 19, Παλήνη

Τηλ: 210- 6033022

FAX: 210- 6032991

5. Δ/ση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Δυτ. Αττικής και Πειραιώς της Περιφέρειας Αττικής.

Δ/ση: Ευριπίδου 50, Πειραιάς

Τηλ: 210- 4123467

FAX: 210- 4971233

6. Δ/ση Αστικής Κατάστασης της Περιφέρειας Αττικής.

Δ/ση: Υπάτης 6, Αθήνα

Τηλ: 210- 3258340-2

FAX: 210- 3258341

7. Δ/ση Αστικής Κατάστασης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας Β. Αιγαίου.

Δ/ση: Κουντουριώτου 77, Μυτιλήνη

Τηλ: 22510- 25354

FAX: 22510- 37267

3. ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1. Δ/ση Απασχόλησης Αλλοδαπών Ν. Χανίων

Δ/ση: Πλ. Ελευθερίας 1, Χανιά

Τηλ: 28210- 30185-8

FAX: 28210- 30189

Web site: <http://www.chaniaperf.gr/gspa/>

2. Δ/ση Απασχόλησης Αλλοδαπών Ν. Λέσβου

Δ/ση: Κουντουριώτου 1, Μυτιλήνη

Τηλ: 22510- 46654

FAX: 22510- 27813

Web site: <http://www.nalev.gr/gspa>

3. Δ/ση Απασχόλησης Αλλοδαπών Ν. Δυτ. Αττικής

Δ/ση: Περσεφόνης 19 & Χατζηδάκη, Ελευσίνα

Τηλ & fax: 210- 5562456-8, 210- 5561240, 210- 5546048

4. Δ/ση Απασχόλησης Αλλοδαπών Ν. Ανατ. Αττικής

Δ/ση: Εθν. Αντίστασης & Θράκης, Γέρακας

Τηλ & fax: 210- 6046844, 210- 6032807, 210- 6046844

5. Δ/ση Απασχόλησης Αλλοδαπών Ν. Αθηνών- Πειραιώς

Δ/ση: Βούλγαρη 2 & Πειραιώς, Αθήνα

Τηλ: 210- 5229264, 210- 5247860, 210- 5249761, 210- 5238268

FAX: 210- 5227897

Web site: <http://212.205.77.2/gspa/>

<http://www.nom-piraeus.gr/gspa/>

6. Δ/ση Απασχόλησης Αλλοδαπών Πειραιώς

Δ/ση: Ακτή Ποσειδώνος 14-16, Γρηγ. Λαμπράκη 12, Πειραιά

Τηλ: 210- 4138335

FAX: 210- 4116625

7. Δ/ση Απασχόλησης Αλλοδαπών Ν. Βοιωτίας

Δ/ση: Αντιγόνης 6, Λιβαδειά

Τηλ & fax: 22610- 29756

Web site: <http://www.viotia-invest.gr>

8. Δ/ση Απασχόλησης Αλλοδαπών Ν. Έβρου- Ροδόπης

Δ/ση: Δημοκρατίας 1, Ροδόπη

Τηλ: 25310- 29146

FAX: 25310- 28577, 25310- 24422

Web site: <http://www.ndiamrodopis.gr/gspa/>

4. ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

◆ **“ARMENIA” PUBLIC CULTURAL CENTER**

Δ/ση: Σουλιωτών 12, Αθήνα

Τηλ: 210- 9359982

◆ **ARMENIAN NATIONAL COUNCIL OF GREECE**

Δ/ση: Κριεζή 10, Αθήνα

Τηλ: 210- 3252027

◆ **ASCLAYE/ALIANZA SOCIOCULTURAL LATINOAMERICANA**

Δ/ση: Φαλήρου 47Α, Κουκάκι

Τηλ: 210- 9232204

◆ **ASSOCIATION OF A GREEK BULGARIAN FRIENDSHIP ‘KIRIL AND METHODI’**

Δ/ση: Αλεξανδρείας 84, Θεσσαλονίκη

Τηλ: 2310- 414700

FAX: 2310- 410733

Πρ: Βασίλης Φραγκόπουλος, Τσβετάνα Γκεοργκίοβα- Σουλτογιάννη

◆ **ATHENS NEWS (εφημερίδα)**

Δ/ση: Χρ. Λαδά 2, Αθήνα

Τηλ: 210- 3333193, 210- 3333161

FAX: 210- 3231384

Υπ: Κατερίνα Τζιβιλάκη

◆ BANGLADESH COMMUNITY

Τηλ: 210- 3212132, 210- 8222074

FAX: 210- 3210132, 210- 3214022

Πρ: Golam Mowla (6932- 018114)

Γρ: Tajul Islam (6932- 791221)

◆ BANGLADESH COMMUNITY IN GREECE

Δ/ση: Ευριπίδου 57-61, Αθήνα

Τηλ: 210- 3214022

Υπ: Ζαινούλ Αμπεντίν

◆ BANGLADESH CULTURAL ORGANISATION

Δ/ση: Μαιάνδρου 15, Ιλίσσια

Τηλ: 210- 7299120, 210- 8643573

Υπ: David Faslul (6932- 781924)

◆ BULGARIAN COMMUNITY

Τηλ: 6937- 746205 (Benelina Marinova)

◆ CENTRAL COMMITTEE OF ARMENIANS IN GREECE

Δ/ση: Ρενέ Πιό 11, Ν. Κόσμος

Τηλ: 210- 9011485

Υπ: Αγκοπιάν Ταρέ

◆ CENTROCULTURAL MARTIN CIERRO

Δ/ση: Σπετσών 83, Αθήνα

Τηλ: 210- 8220438, 210- 3226852, 210- 8993578

FAX: 210- 8231266, 210- 2352474

◆ CONGO COMMUNITY

Τηλ: 210- 8654169

Υπ: Arnold Oleko Lolonga

◆ EL SOL DE CUBA

Τηλ: 210- 9641319 (Πιλάρ Σχινάκη)

◆ GREEK BULGARIAN ASSOCIATION OF MUTUAL AID AND
FRIENDSHIP

Δ/ση: Σουμερλή 5, Αθήνα

Τηλ: 210- 5231988

Υπ: Ντιλιάννα Πάτσια

◆ GREEK GEORGIAN CULTURAL ASSOCIATION "CAUCASUS"

Δ/ση: Β. Κωνσταντίνου 40, Αθήνα

Τηλ & fax: 210- 7211226

Υπ: Avtandil Mikaberidze

◆ GREEK PANAMIAN CULTURAL UNION

Δ/ση: Καλλέργη 273, Πειραιάς

Τηλ & fax: 210- 4630462

Υπ: Γιώργος Καρίκας

◆ GREEK SLOVENIAN FRIENDSHIP ASSOCIATION

Δ/νση: Κανάρη 9, Μαρούσι

Τηλ: 210- 8029095

Υπ: Όλγα Τσιγαρίδα

◆ KEMBO N'DONGACA (M.L. Congo)

E- mail: cokembo@yahoo.fr

◆ LA TRIBUNE HELLENIQUE (εφημερίδα)

Δ/νση: Πολυτεχνείου 3Α, Αθήνα

Τηλ: 210- 5243984

Εκδότης: Θ. Μπενάκης

◆ LYBIA COMMUNITY

Τηλ: 210- 8235810

Υπ: Ali Sgakeeb

◆ MAROCCAN UNITY

Τηλ: 6942- 437898 (Boussaha Dris)

◆ NEW EUROPE (εφημερίδα)

Δ/νση: Στεφανίας 3Δ, Πεντέλη

Τηλ & fax: 210- 6136999

Εκδότης: Βασίλης Κορωνάκης

◆ PANAFRICAN UNION

Τηλ: 6932- 096732 (Frederikos M. Tsibadi)

◆ SHETU BHANDAN CULTURAL ORGANISATION, BANGLADESH

Δ/ση: Αισχύλου 31, Αθήνα

Τηλ: 210- 8662679, 6944- 828791

Υπ: Ισλάμ

◆ TAMNZANIA COMMUNITY

Τηλ: 6932- 016082 (Suleiman Nassib)

◆ THE GAMBIA ASSOCIATION

Τηλ: 210- 7553892

◆ UKRAINE COMMUNITY

Τηλ: 210- 8259508

Υπ: Shtokaluk Orysya (6945- 540151)

◆ Α' ΠΟΛΩΝΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ

Δ/ση: Διστόμου 45, Αθήνα

Τηλ: 6944- 355087, 6946- 788688

Υπ: Μαρία Σούρον

◆ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (ΚΟΠΤΕΣ)

Δ/ση: Αγαθουπόλεως 4, Κυψέλη

Τηλ: 6945- 278552 (Γιοζέφ Αζέρ)

◆ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/ση: Κονίτσης 69, Βριλήσσια

Τηλ: 210- 9401123

Υπ: Magdy Helmy

◆ ΑΙΘΙΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Δ/ση: Τιμβρου 16, Πλ. Αμερικής

Τηλ: 210- 8652478, 210- 7703502, 210- 6448792

FAX: 210- 8652478, 210- 7799651

Πρ: Ντερετζε Εσχετε (6945- 840824, 6938- 789513)

◆ ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΘΗΝΑΣ

Τηλ: 6972- 140698 (Διονύσης Κέκαϊ)

◆ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΠΟΛΩΝΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Δ/ση: Μενάγια 42, Αθήνα

Τηλ: 210- 8223393

FAX: 210- 5244149

◆ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΠΟΛΩΝΙΚΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ

Δ/ση: Ακομινάτου 51, Πλ. Βάθης

Τηλ: 210- 5245197

◆ ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΛΑΔΑΣ

Δ/ση: Λεωφ. Συγγρού 220, Αθήνα

Τηλ: 210- 9574973

Υπ: David Pedrosian, Χοβσέπ Μπαραζιάν

◆ ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑΣ

Τηλ: 2310- 268790

◆ ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τηλ: 210- 4913603

◆ ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

Τηλ: 210- 3252067

FAX: 210- 3252149

◆ Β' ΠΟΛΩΝΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ

Δ/ση: Φυλής 147, Αθήνα

Τηλ: 8641527

Υπ: Μιετσισλάβ Ρούη

◆ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ 'ΒΑΣΙΛ ΛΕΦΣΚΙ'

Δ/ση: Γλαδστώνος 5, Πλ. Κάνιγγος

Τηλ: 210- 3236506

FAX: 210- 3221867

Πρ: Ευγενία Μάρκοβα

◆ ΕΛΛΗΝΟΑΛΒΑΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ 'ΠΡΟΟΔΟΣ'

Τηλ: 2310- 767242 (Αλεξ. Γιαννάκης)

◆ ΕΛΛΗΝΟΜΟΛΔΑΒΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

Δ/ση: Κάνιγγος 24, Αθήνα

Τηλ. & fax: 210- 3304762

Πρ: Ιόν Τσαράνου (6945- 484961)

◆ ΕΛΛΗΝΟΠΟΛΩΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δ/ση: Λεωφ. Κηφησίας 131, Αθήνα

Τηλ: 210- 6921916, 210- 7293940

FAX: 210- 7235639

Υπ: Μάρκος Παναγιωτόπουλος

Πρ: Γιάτσεκ Γκμοχ (6944- 585819)

◆ ΕΝΩΣΗ ΑΦΡΙΚΑΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Τηλ: 6932- 076258 (Ασέφα Ντεντελέ)

◆ ΕΝΩΣΗ ΙΡΑΚΙΝΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Τηλ: 210- 4836101, 6937- 565997

Υπ: Αμπού Αλί

◆ ΕΝΩΣΗ ΚΟΝΓΚΟΛΕΖΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τηλ: 6946- 247791 (Βόνα Μπάση), 6946- 089724 (Πασκάλ)

◆ ΕΝΩΣΗ ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΖΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ- KASAPI HELLAS

Δ/ση: Μηθύμνης 18, Αθήνα

Τηλ: 210- 8659141

FAX: 210- 8664527

Πρ: Τζο Βαλένθια, Tereza Dino

◆ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ
ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ

Δ/ση: Τζαβέλλα 3, Εξάρχεια

Τηλ: 210- 3848330

FAX: 210- 3301377

Υπ: Γκιλντερίμ (6946- 082543), Emine Ozcan (6932- 959692)

◆ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ

Δ/ση: Κωλέττη 2, Αθήνα

Τηλ: 210- 3300465

Πρ: Ikiady Andriantsikoto (6946- 156532)

◆ ΕΤ. ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΗ ΠΑΡΟΙΚΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Δ/ση: Βουτσινά 3, Παπάγου

Τηλ: 210- 6511468

Πρ: Σουχέλ Ασαμπάγ

◆ ΕΤ. ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΗ ΠΑΡΟΙΚΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τηλ: 2310- 54179

◆ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ “GAZETA E ATHINES” (Αλβανική)

Δ/ση: Πολυτεχνείου 3^Α, Αθήνα

Τηλ: 210- 5243987

Αρχισυντάκτης: Ρομπέρτ Γκόρο

Εκδότης: Θ. Μπενάκης

◆ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ “ΑΤΕΝΣΚΙ ΒΕΣΤΙ”

Δ/ση: Πολυτεχνείου 3^Α, Αθήνα

Τηλ: 210- 5243987

Εκδότης: Θ. Μπενάκης

◆ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ “ΚΟΥΡΙΕΡ ΑΤΕΝΣΚΙ” (Πολωνική)

Δ/ση: Πολυτεχνείου 3^Α, Αθήνα

Τηλ: 210- 5243987

Αρχισυντάκτης: Άννα Μαρία Λεονχάρντ

Εκδότης: Θ. Μπενάκης

◆ ΙΔΡ. ΕΛΛΗΝΟΡΩΣΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΟΥΣΚΙΝ

ΑΘΗΝΩΝ

Δ/ση: Φειδίου 18, Αθήνα

Τηλ: 210- 3825334

Πρ: Γιαννίκος Γιάννης

Υπ: Γιαννίκος Στάθης

◆ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Δ/ση: Λεμπέση 3, Αθήνα

Τηλ & fax: 210- 9853621

Υπ: Μαρία Βασιλείου

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΚΑΜΠΙΑΣ

Τηλ: 210- 8811719, 6945- 619189

FAX: 210- 4294495

Υπ: Μαλαμίν Σιλέχ (6944- 773153)

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΚΑΝΑΣ

Δ/ση: Μεσσηνίας 19, Αθήνα

Τηλ: 210- 7510355, 210- 8840039, 6946- 939152

FAX: 210- 3619164, 210- 8232446

Πρ: Kenneth Boamah (6938- 990152)

Εκπ: Σαμσιντίν Ιντρίσιου (210- 8238667)

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΕΡΥΘΡΑΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/ση: Β.Κωνσταντίνου 4, Αθήνα

Τηλ: 210- 7015870

FAX: 210- 7015833

Εκπ: Daniel (6937- 569013), Tekle Kidane (6942- 014318)

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΕΝΥΑΣ

Δ/ση: Μηθύμνης 3, Πλ. Αμερικής

Τηλ: 210- 2017049

Πρ: George Koyienyah (6937- 828981)

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΓΚΟΛΕΖΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/ση: Πατησιων 314, Αθήνα

Τηλ: 210- 2023713, 6932- 096732

FAX: 210- 2023713

Πρ: Solotshi Kalambay (210- 6465257)

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΠΑΓΚΛΑΝΤΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/ση: Ευριπίδου 57-61, Αθήνα, Αρχιελάγους 36, Πετρούπολη

Τηλ: 210- 3214022

FAX: 210- 3219545

Πρ: Ζαινούλ Αμπεντίν

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΝΙΓΗΡΙΑΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/ση: Γερανίου 14, Αθήνα

Τηλ & fax: 210- 5247598

Υπ: Tonye Briggs (6932- 550086), Patrick Odeh

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΑΚΙΣΤΑΝ

Τηλ: 210- 2233727

Υπ: Anwar Iqbal (6944- 951803), Mohammad Zaman (6972- 233727)

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΩΝ ΓΟΥΙΝΕΑ

Δ/ση: Ρόδου 44, Κ. Πατήσια

Τηλ: 6945- 783284

FAX: 210- 6990143

Πρ: Λαμίν Κόμπα (6945- 783284)

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΕΝΕΓΑΛΗΣ “SENAAT”

Δ/ση: Ζηνοδότου 24, Παγκράτι

Τηλ: 210- 7212627

Πρ: Ντέιβιντ Σάνια

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΕΡΡΑ ΛΕΟΝΕ

Δ/ση: Αριανού 25, Παγκράτι

Τηλ: 210- 8672394

FAX: 210- 3219013

Υπ: Kamara Santos (6977- 916036, 6945- 714130)

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΟΥΔΑΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/ση: Κεφαλληνίας 2α, Αθήνα

Τηλ: 210- 8232446, 210- 8254264

Υπ: Μοαβία Αχμέτ, Ibrahim Bahes

◆ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ

Δ/ση: Μελιδώνη 8, Αθήνα

Υπ: Αβραάμ Φόρτη

◆ ΛΕΣΧΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ 'ΝΤΡΙΤΑ'

Τηλ: 210- 9582538

Υπ: Νάσε Γιάννη

◆ ΟΜΟΝΟΙΑ (Ρωσική εφημερίδα)

Δ/ση: Πολυτεχνίου 3Α, Αθήνα

Τηλ: 210- 5243987

Υπ: Άρης Παπάνθιμος

Εκδότης: Θ. Μπενάκης

◆ ΠΑΛΑΙΣΤΗΝΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Τηλ: 210- 7488093, 6937- 537461

Υπ: Μωχάμεντ Ελ Μπάτα, Mixiar Eqtami

◆ ΠΑΝΑΦΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ & Β. ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/ση: Αλκαμένους 171, Αθήνα

Τηλ: 6944- 601437, 2310- 317970

Υπ: Ζαν Μαρί, Γκόντγουιν Νσόφορ

◆ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΩΝ

Τηλ: 6944- 155120 (Μουμίν Τζαχίτ)

◆ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΛΑΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ- ΓΕΦΥΡΑ

Δ/ση: Καλλιδρομίου 30Α, Αθήνα

Τηλ: 210- 3814538

Υπ: Ντογάν

◆ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΒΑΝΩΝ 'ΑΕΤΟΣ'

Τηλ: 6942- 992866 (Ντιαμάντ Κόντρα)

◆ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ- ΠΑΚΙΣΤΑΝ

Δ/ση: Καρατζά 22, Πειραιάς

Τηλ: 210- 4138530

FAX: 210- 4224519

Πρ: Σαγέτ Τζαμίλ (6932- 381481)

◆ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΑΜΠΕΡΙΑ

Τηλ: 6945- 561468 (Λεωνίδας Ζήσης)

◆ ΠΟΛΩΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

Δ/ση: Κεφαλληνίας 2α, Αθήνα

Τηλ: 210- 8250051

Υπ: Μαρέκ Χόπκο

◆ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ 'Ο ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ'

Δ/ση: Τζωρτζ 6, Πλ. Κάνιγγος

Τηλ & fax: 210- 6892828

Υπ: Γεώργιος Τέγος

◆ ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

FAX: 2310- 546112

Υπ: Μιμόζα Ντάκου (6945- 273035)

◆ ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Δ/ση: Λεωφ. Σταμαθίουδάκη 25

Τηλ: 28310- 36008, 28310- 54009, 28310- 52234

Υπ: Θανάσης Μαρβάκης

◆ ΣΤΕΚΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΛΒΑΝΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Δ/ση: Ηρακλέους 121, Καλλιθέα

Τηλ: 210- 9571224, 6932- 595215

Υπ: Γκαζμέντ Καπλάνι, Έντα Γκέμι

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ 'ΙΛΛΙΡΙΑ' ΒΟΛΟΣ

Υπ: Εντουάρντ Τάφα (24210- 08430)

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΒΑΝΩΝ Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τηλ: 2310- 624191, 6945- 273035

Πρ: Μιμόζα Ντάκο

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΒΑΝΩΝ 'ΛΟΥΣΝΙΑ'

Τηλ: 210- 8672932

Υπ: Γιοβάν Μεχίλλη

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΒΑΝΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ 'ΒΕΛΑΖΕΡΙΜΙ'

Τηλ: 210- 2719271

Υπ: Δημήτρης Μετάνης, Νοβρούζ Αμπιλέκα

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΒΑΝΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Τηλ: 6974- 175389, 6972- 140698 (Φέτη)

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ

Τηλ: 6938- 563626 (Σελιμ)

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΑΡΟΚΙΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Δ/ση: Θεσπρωτίας 17, Περιστέρι

Τηλ: 210- 5739349, 6972- 346554

Υπ: Ιντρίς Μουσάχα

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΥΚΡΑΝΩΝ 'Η ΓΗ ΤΟΥ ΠΕΛΑΡΓΟΥ'

Δ/ση: Φυλής 10, Αθήνα

Τηλ: 210-5247338, 6944- 951803

Πρ: Καμπατσι Βλαντιμίρ Πέτροβιτς, Shtokaliyk Orusia

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΣΙΕΡΡΑ ΛΕΟΝΕ

Δ/ση: Ρόδου 32-34, Αθήνα

Τηλ: 210- 8643280, 210- 8672394

FAX: 210- 3219013

Πρ: Santiegie Kamara

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΥΡΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Δ/ση: Κριτοβουλίδου 25, Κ. Πατήσια

Τηλ: 210- 8310325

Εκπ: Αμπντούλ Καχτάν (6937- 739143)

◆ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΥΝΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/ση: Μενάνδρου 25, Νίκαια, Μπισκίνη 26, Ζωγράφου

Τηλ: 210- 4931276

Υπ: Χαμντί Δάφερ

◆ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΟΑΛΒΑΝΙΚΗΣ ΦΙΛΙΑΣ 'ΣΩΚΡΑΤΗΣ'

Δ/ση: Αχαρνών & Ηπείρου 39, Αθήνα

Τηλ: 210- 8218497

FAX: 210- 8254065

Υπ: Πύρρος Φωτιάδης

◆ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΑΚΤΗΣ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τηλ: 210- 2023713, 6938- 255720

Πρ: Αντάμα Ντουμπία

◆ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Δ/ση: Βαλτετσίου 35, Εξάρχεια

Τηλ: 6944- 812054

Εκπ: Τζεμίλ Ερέν

◆ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Τηλ: 2310- 414799

Υπ: Παπούς (6946- 089681)

◆ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Δ/ση: Σεϊζάνη Μ. 9, Καισαριανή

Τηλ: 210- 7656880

FAX: 210- 3235333

Εκπ: Harriet Nakijoba

◆ ΦΟΡΟΥΜ ΑΛΒΑΝΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Δ/ση: Βαλτετσίου 35, Εξάρχεια

Τηλ: 210- 3304901, 210- 3813928

Πρ: Ερβίν Σέχου (6936- 408045)

◆ ΦΟΡΟΥΜ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Δ/ση: Βαλτετσίου 35, Εξάρχεια

Τηλ: 210- 6458495

FAX: 210- 9480710-12

Υπ: Σαμσεντίν Ιντρίσιου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΟΣ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

(που δεν πρόλαβε να στρατολογήσει ο ΥΦΚ)

53

Αθήνα, Ιούλιος 1999

"Αχ, τι σκληρό επάγγελμα η εξορία!" αναφώνησε κάποτε ο Ναζίμ Χικμέτ...

Εξορία και ξενιτιά είναι το ίδιο φοβερές εμπειρίες. Η φιλοδοξία μου απόψε είναι πολύ μέτρια. Σκέφτηκα απλώς να σας πω μερικά χαρακτηριστικά του επαγγέλματός μου. Ίσως τα πιο σκοτεινά, αλλά δεν θέλω να στεναχωριέστε παρ' όλα αυτά.

Το επάγγελμά μου, όπως ξέρετε, είναι από τα πιο παλαιά αυτού του κόσμου. Το δοκίμασε ο Οιδίποδας, ο ίδιος ο Χριστός. Πάντως, ο πρώτος του είδους μας ήταν ο Οδυσσεύς που ταξίδεψε ταπεινωμένος και ξεχασμένος από την μνήμη του κόσμου. Που δοκίμασε όλα τα είδη των δεινών και των προσβολών. Η διαφορά μου από τον Οδυσσεύα είναι ότι στη διαδρομή μου δεν βλέπω πουθενά μια Ιθάκη.

Εγώ έρχομαι από μια διαλυμένη χώρα. Οι προφήτες του κομμουνισμού τη μετέτρεψαν περίπου σε νεκροταφείο. Ύστερα οι ιπκότες του καπιταλισμού φρόντισαν ώστε να γίνει περίπου φρενοκομείο. Συχνά εγώ πάσχω από το σύμπλεγμα της ορφάνιας. Πάσχω και από αστυνομοφοβία όπως μπορεί κανείς να πάσχει από κλειστοφοβία και άσθμα. Αυτό έχει τους λόγους του. Στη χώρα μου ο αστυνόμος αντικαθιστούσε την μορφή του πατέρα. Και αποδείχθηκε ότι όταν ο αστυνομικός αντικαθιστά τον πατέρα τότε χάνεται το σπίτι.

Το επάγγελμά μου είναι σκληρό, γιατί οι μέρες μου μοιάζουν με βαλασσωμένα πουλιά που περιμένουν και περιμένουν και περιμένουν περίπου το τίποτα. Γιατί από εκεί που έφυγα δεν θέλω να γυρίσω και εδώ που βρίσκομαι δεν είμαι

καλοδεχούμενος. Γιατί για να βρω δουλειά πρέπει να αλλάξω το όνομά μου. Ας πούμε από Μπιλάλ πρέπει να γίνω "ο Γιάννης".

Είναι σκληρό επάγγελμα, γιατί πάντα εγώ είμαι ο ύποπτος, ο υποψήφιος κακός. Γι' αυτό όταν μπαίνω στο λεωφορείο συχνά εγώ σιωπώ. Την προηγούμενη φορά όταν μιλούσα μ' έναν φίλο μου στη γλώσσα μου κάποιος κύριος ντυμένος με κοστούμι αρτίστι ιταλιάνι άρχισε να με βρίζει και κατέληξε: "σκάσε κωλοαλβανέ".

Σκληρό επάγγελμα, γιατί κάποια μέρα αρρώστησα, είχα 39 πυρετό, δεν μπορούσα να πάω στη δουλειά και ο εργοδότης μου, που μου δίνει λίγα λεφτά για τη δουλειά που κάνω, την επόμενη με απέλυσε. Γιατί όταν εγώ απεργώ και απαιτώ τα αυτονόητα αυτό λέγεται ύβρις και άττη, ενώ όταν ο εργοδότης μου δίνει 3 η 4 χιλιάδικα για δέκα ώρες σκληρής εργασίας αυτό ονομάζεται έλεος και χάρη.

Σκληρό επάγγελμα γιατί για μένα υπάρχουν τρία ιερά πράγματα: η δουλειά, ο έρωτας και η άδεια παραμονής. Και τα τρία πολλές φορές ανεύρετα. Αλλά ειδικά αυτό το τελευταίο συχνά αντικαθιστά και το ερωτικό πάθος. Παρ' όλα αυτά εδώ και 8 χρόνια δεν μπόρεσα να το έχω και φοβήθηκα να το ονειρευτώ και στα πιο μεθυσμένα μου όνειρα.

Είναι σκληρό επάγγελμα γιατί εμένα ο αστυνομικός με πιάνει όποτε θέλει, με βρίζει όπως θέλει και με κρατάει στα κελιά του Α.Τ. όσο θέλει. Εγώ (να μην σας φανεί υπερβολικό παρακαλώ) όταν βλέπω αστυνομικό στο όνειρό μου ανάβω κεριά για να ξορκίσω το κακό. Και η κλούβα της αστυνομίας για μένα

συμβολίζει τον Άδη πάνω σε τέσσερις ρόδες. Γενικά εγώ την αστυνομία την λέω "αστυνομία" πικρά, γιατί απ'αυτήν πολλές φορές εξαρτάται και η επίγεια μοίρα μου.

Σκληρό επάγγελμα, γιατί μπορεί κάποιος συμπατριώτες μου να διέπραξαν έγκλημα, και τότε εγώ πρέπει να κρυφτώ από τις κλούβες των επιχειρήσεων σκούπα και τις κάμερες-κλούβα της τηλεόρασης που αναλαμβάνουν την επιχείρηση "λαθρεμπόριο μίσους και παραπληροφόρησης". Γιατί η Βραδινή καλεί (ποιους άραγες;) "τσακιστέ τους αλβανούς" η Απογευματινή γράφει "οι αλβανοί είναι η πιο σιχαμένη φάρα (αρβανίτικη λέξη η φάρα) της υφής", και άκουσον άκουσον "το λέμε αυτό" λέει "χωρίς καμία ρατσιστική διάθεση" (εάν είχε τι θα έλεγε άραγε;).

Έτσι και ο κοινοτάρχης μου απαγόρευσε την κυκλοφορία όχι γιατί είναι αυτός ρατσιστής, αλλά γιατί είμαι εγώ Αλβανός. Και κάποιος βουλευτής πρότεινε να με στείλουν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Ένας τέτοιος ανήρ λέγεται στρατοπεδοφρων, πληθυντικός στρατοπεδοφρονες. Γιατί ένα καρπούζι που κλέβω είναι αρκετό για κάποιον να με σκοτώσει και αρκετό για τη δικαιοσύνη να αθιώσει τον δράστη. Βλέπετε λοιπόν πως ένας πολιτισμός ανθρωποκεντρικός, όταν στη θέση του θύματος είμαι εγώ, μετατρέπεται πολύ εύκολα σε καρπουζοκεντρικό...

Σκληρό επάγγελμα, γιατί σε πολλές περιπτώσεις οι αστυνομικοί πυροβολούν στον αέρα για εκφοβισμό και παραδόξως με χτυπούν με μαθηματική ακρίβεια στο πίσω μέρος του κεφαλιού. Ύστερα ο αστυνομικός αθώνεται και κανείς δεν χάνει τον ύπνο του.

Σκληρό επάγγελμα γιατί για να νοικιάσω ένα σπίτι μερικές φορές πρέπει να ιδρώσω περισσότερο από τι ιδρώνει κάποιος για να γίνει Ολυμπιονίκης στην άρση βαρών. Αλλάζω όνομα, προσέχω την προφορά μου, δίνω το καλύτερο γλωσσικό μου εαυτό. Και εάν δεν τα καταφέρνω καμιά φορά αλλάζω και εθνικότητα. Γιατί έτσι γίνομαι πιο αποδεχτός από το στερέοτυπο. Γίνομαι λοιπόν Ρουμάνος, Σέρβος η Ρώσος. Σε τελευταία ανάλυση στο βάθος εγώ είμαι όλοι εκείνοι. Και όλοι εκείνοι στο βάθος είναι εγώ. Για να πιάσω μια καλύτερη τιμή για το υπόγειο συμβαίνει και δηλώνω φανατικός ορθόδοξος. Και μερικές φορές διηγούσα στον γλυκύτατο κύριο που με είχε νοικιάσει το υπόγειο στο όνομα της ορθοδοξίας, ιστορίες από την Κομμουνιστική Ενωση που ποτέ δεν έζησα, δεν είδα, δεν άκουσα. Το μεγάλο όλης αυτής της ιστορίας είναι ίσως η αναγκαστική προπόνηση της φαντασίας. Μιας θλιβερής φαντασίας.

Σκληρό επάγγελμα γιατί εγώ είμαι νέος και γεμάτος έρωτα αλλά όταν τα ντόπια κορίτσια μαθαίνουν ότι είμαι Αλβανός εξαφανίζονται, και κινδυνεύω (μη γελάτε!) να μείνω αιωνίως νεύ ερωμένης. Και τότε που ερωτεύομαι όμως, κάποιος ντόπιος συγχροώνεται και με καταγγέλλουν στην αστυνομία ως άκρωτος κίνδυνος για την "δημόσια τάξη και ασφάλεια". Μετά τα πράγματα εξελίσσονται όπως σε μια επιθεώρηση. Η αστυνομία συλλαμβάνει και το δικαστήριο αποφασίζει την απέλασή μου. Η ΜΜΕ τότε γελούν μαζί μου. Με αποκαλούν Καζανόβα, Ντον Ζυάν και ο,τι άλλο θέλετε. Όλοι γενικώς γελούν και την καταβρίσκουν. Και βέβαια, που καιρός να εξοργίζεται κανείς με

αυτούς που με καταγγέλλουν, με αυτούς που με συλλαμβάνουν, με αυτούς που με απελαίνουν με δικαστική απόφαση; Ποί καιρός να αναρωτηθεί κανείς για το πως ο κόσμος από μικρός μπορεί να γίνει πολύ εύκολα μικρόψυχος...

Στο τέλος εγώ γίνομαι νευρωτικός, μίζερος, και με κατατρώγει κάθε μέρα η μοναξιά και όπως λέγει ο Χέρδερ, η μοναξιά δεν είναι έλλειψη ανθρώπων αλλά το να βρίσκεσαι μέσα σ'ένα πλήθος, εσύ να μιλάς και εκείνοι να μην καταλαβαίνουν τι λες. Χωρίς να το αντιληφθώ γίνομαι ψυχρός και καχύποπτος και κάποιες φορές επιθετικός απέναντι σ'αυτούς τους ανθρώπους που έχω πειστεί πως δεν με θέλουν, γιατί χάνω την ικανότητα να διακρίνω και το βλέμμα μου από την πολλή απόρριψη θολώνει. Έτσι γλιστρώ κάθε μέρα στο υπόγειο της κοινωνίας, όπου το σκοτάδι αρκεί και περισσεύει και εκεί υπάρχει ο μεγάλος κίνδυνος να ενδώσω στο σκοτάδι αυτό.

Σκληρό επάγγελμα γιατί με έχουν κηρύξει σύγχρονο ανθρωποφάγο. Με πολύ ζήλο οι κάμερες σκύβουν πάνω στα εγκλήματα που διαπράττω, όταν δεν τα επινοούν, αλλά ποτέ πάνω στην άγρια εκμετάλλευση που μερικές φορές με οδηγεί στην αυτοδικία, ποτέ πάνω στα οφέλη που επιφέρω στην ντόπια οικονομία, ποτέ πάνω στα τεράστια κέρδη που αποκομίζει το αφεντικό μου από μένα. Αυτό λέγεται εμπάργκο ανθρωπιάς. Γιατί; Μα γιατί σε τελευταία ανάλυση εγώ αποτελώ μια βολική εξήγηση για τα δεινά της κοινωνίας, την ανεργία, την εγκληματικότητα. Γι'αυτό ακούτε να μιλούν πολύ για μένα αλλά ποτέ καλά για μένα... Έχω γίνει ο μεγάλος σκοτεινός

αστήρ της μικρής λαμπρής οθόνης. Γενικώς δεν μιλούν περίπου καθόλου για τους τρόπους που θα με εντάξουν παρά μόνο για τον τρόπο που θα με διαλύσουν. Τελευταία όμως πήρα προάγωγή. Έγινα προταγωνιστής σε πολιτικές διαφημίσεις. Παραμονές εκλογών. Απ'ότι φαίνεται, αρχίζω και φέρνω ψήφους. Όσο πιο πολύ με χώνουν στο πιο σκοτεινό και φοβισμένο φαντασιακό της κοινωνίας τόσο περισσότερους ψήφους αποκομίζουν. Γιατί τι θα κάνουμε χωρίς βαρβάρους, οι άνθρωποι αυτοί είναι μια κάποια λύση, όπως λέει και ο Καβάφης (πολύ δεν τους εκμεταλλευτήκαμε τους ποιητές απόψε, τι λέτε;)

Σκληρό επάγγελμα γιατί σήμερα στην Ελλάδα υπάρχουν δυο κοινωνίες δυστυχώς. Αυτή των ντόπιων και εκείνη των ξένων. Και στη μέση, ένας τοίχος και στην κορυφή του τοίχου μια κάμερα που πληροφορεί (έτσι ισχυρίζεται) τους μεν τι κάνουν οι δε...

Αλλά εδώ πρέπει να σταματήσω την θεωρητική μου μανία. Γιατί είμαι κουρασμένος και πρέπει να κοιμηθώ. Αύριο με περιμένει πάλι μια σκληρή μέρα. Και αν κάποια στιγμή σας έκανα να γελάσετε με τα παθήματά μου θέλω να ξέρετε ότι το χιούμορ του αποδιοπομάλιου τράγου είναι ένα προσωρινό δάνειο που ο παράδεισος δίνει στην κόλαση...

Καλή νύχτα.

«... Όταν φτάσαμε στην Αθήνα, αμέσως προσπαθήσαμε να βρούμε κάπου να μείνουμε προσωρινά, μέχρις ότου βρούμε δουλειά... Μετά από μερικές ώρες κατάλαβα ότι το μόνο μέρος που υπήρχε για μένα ήταν ο σταθμός της Ομόνοιας. Εκεί, μ' άλλους Αλβανούς, μαζευόμασταν μετά τα μεσάνυχτα και ξαναφεύγαμε πρωτού ανοίξει στο κοινό, γύρω στις 5 το πρωί... Για μέρες μοιραζόμασταν ένα καρβέλι ψωμί και ψάχναμε για κάποια δουλειά... »

Ένας άλλος Αλβανός εργάτης, ο Γιάννης (έχει αλλάξει το όνομα τους σε Ελληνικό) είπε:

«... Κοιμόμουνα στο σιδηροδρομικό σταθμό μαζί μ' άλλους δίπλα στα ουρητήρια, όταν η αστυνομία με συνέλαβε. με ανέκριναν, με έψαξαν για μαχαίρι, και μετά μας άφησαν ελεύθερους. Θυμάμαι «μου είπανε ότι απαγορεύεται να κοιμόμαστε στους σταθμούς και εγώ προσπαθούσα να τους εξηγήσω ότι αυτοί είναι οι μοναδικοί χώροι για μας τους Αλβανούς... »

Περιγράφοντας την κατάσταση αυτή στην Αθήνα, σε μία από τις συνεντεύξεις με τη διεύθυνση ενός «ξενοδοχείου» ο υπεύθυνος είπε:

«... Όταν ο Jayl ήρθε και μου ζήτησε να τον βοηθήσω να βρει σπίτι για την οικογένεια του, άρχισα να τηλεφωνώ σε διάφορες αγγελίες χωρίς καμία επιτυχία... ζητούσαν δύο ενοίκια μπροστά μόλις τους έλεγα ότι πρόκειται για Αλβανούς, ιδιαίτερα Μουσουλμάνους. Τους εξήγησα ότι θα πληρώσω τα δύο νοίκια μπροστά και παρόλο που δεν υπήρχε οικονομικό και πάλι δεν τους δεχόντουσαν. Στο τηλέφωνο όλοι μου έλεγαν ότι οι Αλβανοί είναι εγκληματίες, πρωτόγονοι και βρωμιάρηδες... Σίγουρα έχουνε και τέτοια αλλά δεν είναι όλοι έτσι... »

Ένας Αλβανός εργάτης είπε επάνω σ' αυτό το θέμα:

«... Έχουμε πολύ λίγες ευκαιρίες να βρούμε κάπου καθαρά και αξιοπρεπή για να μείνουμε... Το πρόσωπο μας, τ' όνομά μας (είναι Μουσουλμανικό) δημιουργεί αρνητικές επιπτώσεις επάνω μας από τον ντόπιο πληθυσμό... Για τους περισσότερους από εμάς, ιδιαίτερα τους ελεύθερους, δεν υπάρχει περίπτωση να βρούμε σπίτι ή δωμάτιο ανθρώπινο να μείνουμε... Αν είχαμε βίζα, ίσως κάτι να γινότανε διότι τότε ο κόσμος θα μας εμπιστευόταν περισσότερο... »

«... Όταν φτάσαμε στην Αθήνα, αμέσως προσπαθήσαμε να βρούμε κάπου να μείνουμε προσωρινά, μέχρις ότου βρούμε δουλειά... Μετά από μερικές ώρες κατάλαβα ότι το μόνο μέρος που υπήρχε για μένα ήταν ο σταθμός της Ομόνοιας. Εκεί, μ' άλλους Αλβανούς, μαζευόμασταν μετά τα μεσάνυχτα και ξαναφεύγαμε πρωτού ανδίξει στο κοινό, γύρω στις 5 το πρωί... Για μέρες μοιραζόμασταν ένα καρβέλι ψωμί και ψάχναμε για κάποια δουλειά... »

Ένας άλλος Αλβανός εργάτης, ο Γιάννης (έχει αλλάξει το όνομα τους σε Ελληνικό) είπε:

«... Κοιμόμουνα στο σιδηροδρομικό σταθμό μαζί μ' άλλους δίπλα στα ουρητήρια, όταν η αστυνομία με συνέλαβε. με ανέκριναν, με έψαξαν για μαχαίρι, και μετά μας άφησαν ελεύθερους. Θυμάμαι «μου είπανε ότι απαγορεύεται να κοιμόμαστε στους σταθμούς και εγώ προσπαθούσα να τους εξηγήσω ότι αυτοί είναι οι μοναδικοί χώροι για μας τους Αλβανούς... »

Human Rights Watch
Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων

20/12/2000

Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλώ επικοινωνήστε με την:
Julia Hall: +716-803-1127

**"ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΕΣ" ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
ΑΝΑΦΕΡΕΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

(Νέα Υόρκη, 20 Δεκεμβρίου 2000)-Μετανάστες χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής στην Ελλάδα εν αναμονή απέλασης αντιμετωπίζουν απαράδεκτες συνθήκες κράτησης, κατήγγειλε το Human Rights Watch σήμερα. Σε ένα επείγον υπόμνημα προς την Ελληνική κυβέρνηση, η ομάδα κατέγραψε τις συνθήκες του κέντρου κράτησης αλλοδαπών της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής. Διαπίστωσε ότι οι κρατούμενοι ζούσαν υπό συνθήκες σοβαρής υπερπληρότητας και στερούνταν πρόσβασης σε καθαρό αέρα και δυνατότητας σωματικής άσκησης, στερούνταν επαρκούς χώρου ύπνου, επαρκούς ποσότητας φαγητού και επαρκούς πρόσβασης σε ιατρική φροντίδα.

Όταν η ομάδα επισκέφτηκε τις εγκαταστάσεις στην Λεωφόρο Αλεξάνδρας πριν από ένα μήνα, βρήκε πάνω από 150 κρατούμενους μέσα σε ένα χώρο που υποστηρίζουν ότι προοριζότο για το ήμισυ αυτού του αριθμού. Η πλειοψηφία των κρατουμένων κρατούνταν επί μήνες στο κέντρο το οποίο ήταν πάνβρωμικο και γεμάτο κατσαρίδες· ένας άνδρας είχε κρατηθεί εκεί για ένα ολόκληρο χρόνο.

Τέτοιες συνθήκες σε συνδιασμό με παρατεταμένες περιόδους κράτησης "προκαλούν σοβαρές ανησυχίες" ότι η Ελληνική κυβέρνηση ίσως είναι υπεύθυνη για σκληρή, απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, ανέφερε το Human Rights Watch.

"Το γεγονός ότι οι κρατούμενοι δεν έχουν έγγραφα δεν σημαίνει ότι δεν έχουν δικαιώματα" είπε η Rachel Denber, γενική διευθύντρια του τμήματος Ευρώπης και την Κεντρικής Ασίας του Human Rights Watch. "Ανθρωποι κρατούνται υπό κάκιστες συνθήκες για μεγάλες περιόδους".

Η Υπουργείο Δημόσιας Τάξης είχε εκδόσει απόφαση απέλασης κατά της πλειοψηφίας των κρατουμένων η οποία δεν μπορούσε να εκτελεστεί άμεσα λόγω του ότι οι πατρίδες τους δεν μπορούσαν να παράσχουν τα απαιτούμενα έγγραφα εγκαίρως ή δεν ήταν διατεθειμένες να εκδώσουν οποιοδήποτε έγγραφο για αυτούς. Κάποιοι από τους κρατούμενους ήταν απάτριδες και δεν είχαν πατρίδα που θα μπορούσε να εκδόσει τα απαραίτητα έγγραφα.

"Η Ελληνική κυβέρνηση δεν μπορεί απλώς να αποθηκεύει μετανάστες οι οποίοι δεν μπορούν να σταλούν πίσω στις χώρες τους", δήλωσε η Denber. "Όταν η κράτηση των μεταναστών παρατείνεται επ'αόριστον και οι ίδιοι δεν

γνωρίζουν πότε ή αν ποτέ θα αφεθούν ελεύθεροι, η κράτησή τους θεωρείται πλέον παράνομη και αυτό αποτελεί παραβίαση των διεθνών νόμων."

Κάποιοι κρατούμενοι είχαν κάνει αίτηση για άσυλο και περίμεναν απάντηση ή είχε ήδη απορριφθεί. Το Human Rights Watch υποστηρίζει ότι, γενικά, οι αιτούντες άσυλο δεν πρέπει να τίθενται υπό κράτηση.

Παράλληλα με τις συγκεκριμένες συστάσεις προς την Ελληνική κυβέρνηση να σεβαστεί τα δικαιώματα των χωρίς νόμιμων εγγράφων μεταναστών, το Human Rights Watch κάλεσε τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη να εξασφαλίσουν την πλήρη εναρμόνιση της Ελλάδας, ως κράτος μέλος, με τα διεθνή και εθνικά "στάνταρ" για την μεταχείριση κρατουμένων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την πρόληψη βασανιστηρίων (European Committee for the Prevention of Torture) πρόκειται να επισκεφτεί την Ελλάδα το 2001. Η Ελλάδα επίσης θα υποβάλει έκθεση εντός του 2001 προς την Επιτροπή του Ο.Η.Ε. ενάντια στα βασανιστήρια (U.N. Committee Against Torture) και την Επιτροπή του Ο.Η.Ε. για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων (U.N. Committee on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination).

Το υπόμνημα και το συνοδευτικό γράμμα αποστολής προς το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Human Rights Watch, www.hrw.org. Για αντίτυπα στα ελληνικά επικοινωνήστε με την Rachel Bien στη διεύθυνση bienr@hrw.org ή στο τηλέφωνο 212-216-1845.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ: ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

20 Δεκεμβρίου 2000

Εισαγωγή

Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει επειγόντως να λάβει μέτρα κατά της υπερβολικής υπερπληρότητας και άλλων απαράδεκτων συνθηκών των κέντρων κρατήσεων των αλλοδαπών στα ελληνικά αστυνομικά κέντρα. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (U.N.), το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (CoE), η Ευρωπαϊκή Ένωση (E.U.) και ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE) και άλλα ενδοκυβερνητικά σώματα πρέπει να εξασφαλίσουν την πλήρη προσαρμογή της Ελλάδας, ως κράτος μέλος, στα διεθνή και εθνικά "στάνταρ" μεταχείρισης κρατουμένων.

Το Human Rights Watch διεξήγαγε ερευνητική αποστολή διάρκειας δεκαοχτών ημερών στην Ελλάδα από τις 2 έως 20 Νοεμβρίου 2000. Η ομάδα έρευνας, αποτελούμενη από δύο δικηγόρους, επικέντρωσε την προσοχή της στα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών. Στις 18 Νοεμβρίου 2000, με την

πλήρη συνεργασία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, οι απεσταλμένοι επισκέφθηκαν την Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής στην Λεωφόρο Αλεξάνδρας στην Αθήνα για να ελέγξουν τις συνθήκες κράτησης μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής στα ειδικά κέντρα κράτησης για αλλοδαπούς. Βρήκαν όχι μόνο μεγάλο βαθμό υπερπληρότητας αλλά και ότι οι κρατούμενοι στερούνται χρόνου σωματικής άσκησης, φρέσκου αέρα, επαρκούς ποσότητας φαγητού, σωστής πρόσβασης σε δικηγόρους και σωστής πρόσβασης σε ιατρική βοήθεια. Οι ερευνητές μας εξέτασαν τις γενικές συνθήκες κράτησης, συνομίλησαν με και πήραν συνεντεύξεις από τους κρατούμενους και συνάντησαν διοικητικά μέλη της αστυνομίας. Αυτό το υπόμνημα παρουσιάζει και περιγράφει τα αποτελέσματα της ερευνητικής αυτής αποστολής και τις σοβαρές ανησυχίες ως προς τις γενικές συνθήκες κράτησης όλων των κρατουμένων, συμπεριλαμβανομένων και των αιτούντων άσυλο. Το Human Rights Watch θα εκδόσει μια έκθεση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών την άνοιξη του 2001, αλλά αποφασίσαμε να δημοσιεύσουμε αυτήν την επιστευμένη ανακοίνωση για να τονίσουμε τις επείγουσες ανησυχίες μας για τους αλλοδαπούς κρατούμενους.

Οι Κρατούμενοι

Οι άντρες κρατούμενοι στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας - εξαιρουμένων δύο - ήταν αλλοδαποί, οι οποίοι κρατήθηκαν λόγω εισόδου ή/και διαμονής στην Ελλάδα χωρίς έγκυρα ταξιδιωτικά έγγραφα ή άδειες παραμονής, παραβιάζοντας την Ελληνική Νομοθεσία περί Αλλοδαπών. Κατάγονταν από την Αίγυπτο, την Αλβανία, την Αλγερία, την Αρμενία, το Αφγανιστάν, την Βοσνία, την Γεωργία, την Γκάμπια, την Γκάνα, την Ινδία, το Ιράκ, το Ιράν, το Καζακστάν, την Κίνα, το Κογκό, την Μακεδονία, το Μαρόκο, την Μόλδοβα, το Μπανγκλαντές, την Μπούρμα, την Νιγηρία, το Ουζμπεκιστάν, την Ουκρανία, την Παλαιστίνη, το Πακιστάν, την Ρουάντα, την Ρουμανία, την Ρωσία, την Σιέρρα Λεόνε, το Σουδάν, την Σρι Λάνκα, την Συρία, την Τουρκία και την Τυνησία. Οι περισσότεροι συνελήφθησαν από την αστυνομία στους δρόμους της Αθήνας ή άλλης Ελληνικής πόλης και απευθείας τέθηκαν υπό κράτηση όταν δεν παρουσίασαν έγκυρο διαβατήριο, βίζα, άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο, άδεια παραμονής ή/και εργασίας. Κάποιοι κρατούμενοι είπαν πως οι εργοδότες τους τους κατέδωσαν στην αστυνομία όταν ζήτησαν τους οφειλόμενους μισθούς τους. Στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας δεν υπήρχε κανένας κρατούμενος κάτω τον δεκαοχτώ ετών και καμία γυναίκα.

Όλοι οι κρατούμενοι με τους οποίους διεξήγαγε συνέντευξη το Human Rights Watch ήρθαν στην Ελλάδα ταξιδεύοντας με τα πόδια, με πλοίο ή κρυμμένοι σε όχημα. Πολλοί εισήλθαν στη χώρα λαθραία, έχοντας πληρώσει στις χώρες τους υψηλές αμοιβές για την μεταφορά τους στην Ελλάδα και, σε μερικές περιπτώσεις, για πλαστά έγγραφα.

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης είχε εκδόσει απόφαση απέλασης για την πλειοψηφία των κρατουμένων, η οποία όμως δεν μπορούσε να εκτελεστεί κατευθείαν εξαιτίας της μη άμεσης παροχής απαιτούμενων εγγράφων από τις χώρες τους ή την άρνηση των χωρών τους να εκδώσουν αυτά τα έγγραφα. Κάποιοι από τους κρατούμενους ήταν απάτριδες και δεν ανήκαν σε καμία χώρα η οποία θα μπορούσε να εκδόσει τα απαιτούμενα έγγραφα. Μερικοί

από τους κρατούμενους είχαν κάνει αίτηση για άσυλο και περίμεναν την έκδοση της απόφασης ή είχε ήδη απορριφθεί, ή είχαν ασκήσει ένδικο μέσο για την ακύρωσή της. Κατά συνέπεια, οι κρατούμενοι υποψήφιοι απέλασης και αιτούντες άσυλο βρίσκονταν υπό διοικητική κράτηση. Σύμφωνα με ένα πληροφοριακό φυλλάδιο τοιχοκολλημένο στο κέντρο, οι κρατούμενοι απέλασης μπορούσαν να αμφισβητήσουν την απόφαση της απέλασής τους καταθέτοντας προσφυγή στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, εντός τριών ημερών από την ημέρα έκδοσης της απόφασης. Ωστόσο, μια προσφυγή στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης για την απόφαση απέλασης δεν ανέβαλλε την απόφαση αυτή. Δηλαδή, οι κρατούμενοι αντιμετώπιζαν την περίπτωση απέλασης ανεξαρτήτως της προσφυγής. Λόγω των σοβαρών προβλημάτων στην απόκτηση νομικού συμβούλου (βλέπε κεφάλαιο στην πρόσβαση νομικού συμβούλου παρακάτω), πολλοί κρατούμενοι δεν μπορούσαν να κάνουν προσφυγή κατά της απόφασης απέλασης και οι περισσότεροι απλά περίμεναν να απελαθούν. Κάποιοι από τους κρατούμενους είχαν υποβάλλει αίτηση στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης για μια ιδιαίτερη κατηγορία απελευθέρωσης βάσει ανθρωπιστικών λόγων, η οποία τους επέτρεπε να φύγουν από το κέντρο κράτησης υπό τον όρο να αναχωρήσουν από την Ελλάδα μέσα σε τρεις μήνες (βλέπε κεφάλαιο στην παράνομη κράτηση παρακάτω).

Η αστυνομία έπεμνε ότι το κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας δεν ήταν φυλακή και ότι εκεί κρατούνται προσωρινά άνθρωποι εν αναμονή απέλασης. Παρ'όλα αυτά, το Human Rights Watch συνομίλησε με πολυάριθμους κρατούμενους οι οποίοι είπαν ότι βρίσκονταν υπό κράτηση για πέντε, έξι, οχτώ και δώδεκα μήνες αντιστοίχως. Αυτοί οι οποίοι τελούν υπό κράτηση στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας καθώς και όλοι οι αλλοδαποί υπό κράτηση κάτω από παρόμοιες συνθήκες σε άλλα αστυνομικά κέντρα της Ελλάδας, βρίσκονται υπό κράτηση ως ορίζουν οι Αρχές προστασίας όλων των προσώπων που βρίσκονται υπό οποιασδήποτε μορφής κράτηση ή φυλάκιση του Ο.Η.Ε., (U.N. Body of Principles for the Protection of all Persons under any Form of Detention or Imprisonment [Body of Principles]). Δηλαδή, είναι άτομα στερημένα της ελευθερίας τους χωρίς καταδίκη όπως προβλέπεται από τις διατάξεις της ποινικής δικονομίας της Ελλάδας.

Γενικές Συνθήκες Κράτησης

Υπερπληρότητα

Οι χώροι κράτησης αλλοδαπών βρίσκονται στο Μέγαρο Ασφάλειας της Λεωφόρου Αλεξάνδρας. Ύστερα από έγκριση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, η αστυνομία έδωσε στο Human Rights Watch ελεύθερη πρόσβαση στο κέντρο. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, οι ερευνητές μας δεν συνοδεύονταν από αστυνομικούς και τους επιτράπη πρόσβαση σε όλους τους χώρους του κέντρου. Μπαίνοντας στους χώρους κράτησης, οι απεσταλμένοι μας αμέσως ξαφνιαστήκαν από το βαθμό υπερπληρότητας. Βρώμικα στρώματα κάλυπταν τα πατώματα των διαδρόμων και μεγάλος αριθμός κρατουμένων κάθονταν σε αυτά, ήταν στριμωγμένοι σε ατομικά δωμάτια και τριγυρνούσαν στον περιορισμένο ελεύθερο χώρο των διαδρόμων. Σύμφωνα με την αστυνομία, αυτή τη στιγμή το κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας στεγάζει περίπου 150

άντρες σε χώρους σχεδιασμένους για 80 κρατούμενους. Ήταν αδύνατον για το Human Rights Watch να κάνει ακριβή καταμέτρηση όλων των κρατουμένων, αλλά με βάση το νούμερο των ατόμων που κοιμόνταν μέσα σε ένα δωμάτιο - σε συνδιασμό με το νούμερο των κρατουμένων οι οποίοι ζούσαν στους διαδρόμους - ο αριθμός 150 μοιάζει αρκετά χαμηλός.

Υπήρχαν δεκαεννέα στενά δωμάτια μέσα σε δύο μεγάλες μονάδες, μεγέθους δώδεκα τετραγωνικών μέτρων το καθένα, και ένα μικρό κελί όπου βρισκόταν ένας πνευματικά διαταραγμένος κρατούμενος. Σύμφωνα με την αστυνομία, κάθε δωμάτιο θα έπρεπε να κοιμίζει τέσσερα άτομα. Πολυάριθμοι κρατούμενοι ζούν και κοιμούνται στα πατώματα των εσωτερικών διαδρόμων των κελιών. Σε έναν από τους χώρους του κέντρου, δώδεκα κρατούμενοι μοιράζονταν τέσσερα μονά στρώματα τοποθετημένα στο διάδρομο. Τα στρώματα ήταν λεπτά και στενά, και προφανέστατα σχεδιασμένα για ένα άτομο.

Εξαιτίας της υπερπληρότητας, ο μέσος όρος δωματίου κοιμίζει από επτά μέχρι δώδεκα κρατούμενους. Μία από τις σειρές δωματίων που είδαμε στέγαζαν εννέα, δέκα, δώδεκα, έντεκα, οχτώ και δέκα κρατούμενους αντιστοίχως. Κάποια στρώματα είχαν βάσεις, αλλά τουλάχιστον τέσσερα βρίσκονταν στα πατώματα των περισσότερων κελιών. Όταν όλοι οι κρατούμενοι είναι ξαπλωμένοι, δεν υπάρχει καθόλου ελεύθερος χώρος στο πάτωμα για διάβαση. Κατά την ώρα του ύπνου, οι κρατούμενοι αναγκάζονται να ποδοπατούν τα κλινοσκεπάσματα των άλλων ώστε να μετακινηθούν από και προς τα στρώματά τους. Κατά τη διάρκεια της ημέρας σε μερικά δωμάτια τα στρώματα στοιβάζονται κατά μήκος του τοίχου, επιτρέποντας έτσι καλύτερη διάβαση. Τα άτομα που ζούν στους διαδρόμους ανέχονται καθημερινά άλλους κρατούμενους να περνούν και να πατούν τον χώρο ύπνου τους.

Κρατούμενοι είπαν στο Human Rights Watch - και η αστυνομία στη συνέχεια το επιβεβαίωσε - ότι περίπου 40 κρατούμενοι απελάθηκαν την ημέρα πριν την επίσκεψή μας. Συνεπώς, στις 17 Νοεμβρίου 2000, περίπου 190 κρατούμενοι μοιράζονταν έναν χώρο σχεδιασμένο για λιγότερο από το ήμισυ αυτού του αριθμού.

Φως

Οι διάδρομοι και των δύο μονάδων ήταν ελάχιστα φωτισμένοι και δεν υπήρχε απολύτως κανένα φως σε κανένα από τα ατομικά δωμάτια. Μετά τη δύση του ηλίου, τα φώτα των διαδρόμων φώτιζαν ελάχιστα τα δωμάτια, σίγουρα όχι αρκετά για διάβαση. Οι ερευνητές του Human Rights Watch χρειάστηκε να συνηθίσουν στην έλλειψη φωτός προτού μπορέσουν να υπολογίσουν τον αριθμό των ατόμων στεγασμένων μέσα σε ένα δωμάτιο. Τα φώτα στους διαδρόμους και στα μπάνια παρέμεναν ανοιχτά όλο το 24ωρο. Οι κρατούμενοι που ζούσαν στους διαδρόμους παραπονέθηκαν ότι το συνεχές φως δυσκόλευε τον ύπνο τους. Κατά την διάρκεια της ημέρας, στους εσωτερικούς διαδρόμους όπου ζούσαν αυτοί οι κρατούμενοι, δεν υπήρχε καθόλου φυσικό φως. Παράθυρα στους εξωτερικούς διαδρόμους επέτρεπαν την είσοδο κάποιου φωτός στα ατομικά δωμάτια.

Υγιεινή

Η αστυνομία υποστήριξε ότι "πολλοί άνθρωποι" φρόντιζαν για την καθαριότητα των κελιών "κάθε μέρα", αλλά το Human Rights Watch βρήκε λίγες τέτοιες ενδείξεις. Παρόλες τις προσπάθειες των κρατουμένων, τα κελιά και τα ατομικά δωμάτια του κέντρου ήταν πανβρώμικα. Η σοβαρή υπερπληρότητα του κέντρου έχει οδηγήσει σε ανθυγιεινές συνθήκες, οι οποίες θα μπορούσαν να βάλουν σε κίνδυνο την υγεία των κρατουμένων.

Το κέντρο μαστίζεται κατσαρίδες· οι ερευνητές μας είδαν κατσαρίδες στους τοίχους, στο ψύκτη νερού και πάνω στους κρατούμενους καθώς τους μιλούσαν. Εξ αιτίας της έλλειψης φωτός στα ατομικά δωμάτια υπήρχαν πολλές κατσαρίδες στους τοίχους. Οι κρατούμενοι παραπονέθηκαν ότι βρίσκουν κατσαρίδες στα κρεβάτια τους και πάνω τους, κατά τη διάρκεια της ημέρας και της νύχτας.

Κάθε μία από τις δύο μονάδες είχε ένα δωμάτιο με τρεις τουαλέτες, τρεις ντουζιέρες και τρεις ή τέσσερις νιπτήρες. Οι κρατούμενοι παραπονέθηκαν ότι μέχρι πρόσφατα οι τουαλέτες υπολειπούν και ότι αφού χρησιμοποιούσαν την τουαλέτα έπρεπε να καθαριστούν με νερό από παλιά μπουκάλια αναψυκτικών. Σε μία από τις μονάδες, λειτουργούσαν μόνο οι δύο από τις τρεις τουαλέτες. Κάθε κρατούμενος ήταν υπεύθυνος για το πλύσιμο των ρούχων του. Στοιβές απλύντων βρωμίζουν τα μπάνια και σειρές από κρεμασμένα ρούχα γεμίζουν τα δωμάτια. Οι κρατούμενοι πλένουν τα ρούχα τους στους νιπτήρες τους οποίους χρησιμοποιούν για την προσωπική τους υγιεινή, όπως το πλύσιμο των δοντιών. Σαπούνια και χαρτί υγείας πρέπει να τα αγοράζουν με δικά τους λεφτά και πολλοί υποστήριξαν ότι οι αστυνομικοί που πουλούν αυτά τα προϊόντα χρέωναν υπερβολικά ποσά για αυτά.

Τα στρώματα ήταν πανβρώμικα και ιδιαίτερα αυτά που βρίσκονταν στους διαδρόμους καθώς οι κρατούμενοι τα πατάνε καθημερινά ώστε να φτάσουν στο τηλέφωνο, στην τουαλέτα ή σε άλλα δωμάτια. Οι κρατούμενοι πρέπει να παρέχουν δικά τους σεντόνια, καθώς και να τα πλένουν οι ίδιοι.

Γεύματα

Οι κρατούμενοι παραπονέθηκαν για ανεπαρκείς ποσότητες φαγητού και ότι το είδος του φαγητού που σερβίρεται στερείται θρεπτικής αξίας. Παρέχονται δύο γεύματα, ένα το μεσημέρι και ένα το βράδυ. Πρωινό δεν παρέχεται και οι κρατούμενοι πρέπει με τα λεφτά τους να αγοράσουν καφέ και κάποιο πρωινό γεύμα από τους αστυνομικούς.

Η αστυνομία υποστήριξε ότι το φαγητό που σερβίρεται στους κρατούμενους προέρχεται από το ίδιο μέρος από όπου τρώνε και αυτοί. Οι κρατούμενοι παραπονέθηκαν ότι το φαγητό ήταν κυρίως υδατάνθρακες και ότι τους παρέχονται λίγα φρέσκα προϊόντα ή πρωτεΐνη. Το Human Rights Watch ήταν παρόν κατά το σερβίρισμα του βραδυνού γεύματος. Μια μικρή μερίδα, με κάτι που έμοιαζε με ρύζι ή μακαρόνια αναμειγμένο με κάποιο είδος λαχανικού, δόθηκε σε κάθε κρατούμενο. Δεν ήταν εμφανές αν το φαγητό ήταν αρκετά θρεπτικό ή όχι. Η ποσότητα, πάντως, ήταν ξεκάθαρα ανεπαρκής για να

συντηρήσει έναν ενήλικα άνδρα από τις 8μμ έως τη 1μμ την επόμενη ημέρα, όταν σερβίρεται ξανά γεύμα. Οι κρατούμενοι χωρίς ιδιωτικούς πόρους βρίσκονται σε σοβαρά μειονεκτική θέση καθότι αδυνατούν να προμηθευτούν πρωινό γεύμα. Ένας ψύκτης νερού (χωρίς ποτηράκια) σε κάθε μονάδα παρέχει χλιαρό νερό για περίπου εβδομηνταπέντε κρατούμενους. Άλλα ποτά δεν παρέχονται.

Υγεία και Πρόνοια

Το Human Rights Watch εκφράζει μεγάλη ανησυχία ότι οι συνθήκες κράτησης στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας έχουν και θα συνεχίσουν να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στη φυσική και πνευματική υγεία των κρατουμένων.

Κατά την αστυνομία, οι κρατούμενοι δεν έχουν παρά να δηλώσουν την επιθυμία να δούν ένα γιατρό για κάποιο ιατρικό πρόβλημα και τους κανονίζουν αυτοί κάποιο ραντεβού. Παρ'όλ'αυτά, αρκετοί κρατούμενοι παραπονέθηκαν στο Human Rights Watch για ιατρικά προβλήματα και υποστήριξαν ότι, παρ'όλες τις επανειλημμένες αιτήσεις τους, τους αρνήθηκε ιατρική περίθαλψη. Ένας εικοσιπεντάχρονος Πακιστανός κρατούμενος είπε στο Human Rights Watch ότι υπέφερε από βαριά πρωκτική αιμορραγία και ότι είχε επανειλημμένως ζητήσει να δει κάποιο γιατρό. Αρκετοί κρατούμενοι επιβεβαίωσαν ότι ο εν λόγω Πακιστανός ήταν άρρωστος και ότι είχε ζητήσει να δει ένα γιατρό πάνω από μια φορά αλλά ότι οι αιτήσεις του είχαν αγνοηθεί. Ένας Παλαιστίνιος, στα πενήντα του, υπέφερε από κάποια ανωμαλία του αίματος η οποία απαιτεί λήψη φαρμάκων. Βρισκόταν υπό κράτηση επί επτά μήνες και αισθανόταν ότι η δόση του χρειαζόταν προσαρμογή καθότι ένα σοβαρό σύμπτωμα ήταν η ανικανότητά του να κατακρατά το φαγητό του. Η αστυνομία του παρείχε το φάρμακο αλλά, σύμφωνα με τον ίδιο, δεν του κανόνιζαν ιατρικό ραντεβού. Ένας Ρουμάνος κρατούμενος με πρόβλημα καρδιάς υποστήριξε ότι ζητούσε επί έναν μήνα να δει κάποιο γιατρό, αλλά οι αιτήσεις του αγνοήθηκαν. Ένας Πακιστανός, ο οποίος είχε πρόσφατα χάσει τρία δάχτυλα σε εργατικό ατύχημα, ανησυχούσε για μόλυνση. Ήταν στο κέντρο για σχεδόν ένα μήνα και είχε δει γιατρό μόνο μια φορά παρά τις αιτήσεις του.

Οι απεσταλμένοι μας είδαν τουλάχιστον δύο κρατούμενους με εμφανή προβλήματα πνευματικής υγείας. Ένας Κινέζος, ο οποίος βρισκόταν υπό κράτηση επί πέντε μήνες, είχε πάψει να μιλάει και ήταν αποτραβηγμένος και νωθρός. Καθόταν σε μια γωνιά ενός κρεβατιού και δεν επικοινωνούσε με κανέναν. Άλλοι κρατούμενοι είπαν στο Human Rights Watch ότι είχε "τρελλαθεί" και "χάσει το μυαλό του". Ένας κρατούμενος από το Σουδάν ήταν απομονωμένος από τους υπολοίπους, μέσα σε ένα "κελί" ολοκληρωτικά από σίδερα. Αυτό το κελί είχε συνεχές φως. Οι άλλοι κρατούμενοι τον αποκαλούσαν "επιθετικό" και υπεύθυνο για πρόκληση τσακωμών. Καθώς μιλούσε με το Human Rights Watch φαινόταν μπερδεμένος και αναστατωμένος. Η ανάγκη για ψυχολογική υποστήριξη για τον Κινέζο κρατούμενο και για τον κρατούμενο από το Σουδάν ήταν εμφανής, αλλά δεν λάμβαναν απολύτως καμία βοήθεια.

Πολλοί κρατούμενοι δήλωσαν ότι η έλλειψη πληροφοριών ως προς το γιατί ή για πόσο καιρό θα βρίσκονται υπό κράτηση, ως προς τις οικογένειές τους και ως προς το στάδιο των αιτήσεών τους για άσυλο συχνά τους δημιουργούσε κατάθλιψη, σύγχυση και θυμό.

Σωματική Άσκηση, Εκπαίδευση, Κοινωνικές Υπηρεσίες

Στους κρατούμενους δεν επιτρέπεται να γυμνάζονται ούτε σε εξωτερικό χώρο ούτε σε κάποιο εσωτερικό χώρο, και δεν έχουν συχνή πρόσβαση σε καθαρό αέρα. Παρ'όλες τις μεγάλες περιόδους κράτησης, δεν έχουν καμία πρόσβαση σε εκπαιδευτικά προγράμματα ή κοινωνικές υπηρεσίες.

Επικοινωνία

Υπάρχει μόνο ένα τηλέφωνο για όλους τους κρατούμενους και των δύο μονάδων. Μπορούν να το χρησιμοποιούν οποιαδήποτε ώρα θέλουν, αλλά πρέπει να αγοράζουν τηλεφωνικές κάρτες. Την ημέρα επίσκεψης του Human Rights Watch η ουρά για το τηλέφωνο ήταν υπερβολικά μεγάλη.

Πρόσβαση σε νομικό σύμβουλο

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένα κρατικό πρόγραμμα γενικής φύσεως νομικής βοήθειας για τους άπορους, αν και οι αιτούντες άσυλο έχουν πρόσβαση σε δωρεάν νομική βοήθεια εάν γνωρίζουν ποιές οργανώσεις προσφέρουν εκπροσώπηση. Οι κρατούμενοι εν αναμονή απέλασης στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας πρέπει να πληρώνουν για τους νομικούς συμβούλους τους. Πολυάριθμοι κρατούμενοι παραπονέθηκαν ότι αυτοί και οι οικογένειές τους δεν είχαν τα λεφτά για να πληρώσουν το υψηλό κόστος πρόσληψης νομικού συμβούλου.

Το Human Rights Watch πήρε συνέντευξη από δεκατρείς κρατούμενους οι οποίοι είχαν κάνει αίτηση για άσυλο. Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) παρείχε δωρεάν νομική εκπροσώπηση σε μερικούς από αυτούς. Ωστόσο, σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες (United Nations High Commissioner for Refugees, [UNHCR]) "Δεν υπάρχει κανένας υπάρχων θεσμός ο οποίος να εγγυάται την εξέταση και την παροχή βοήθειας στους αιτούντες άσυλο από το ΕΣΠ ή από κάποιον άλλο μη κερδοφόρο οργανισμό." Μολονότι, θεωρητικά, οι δικηγόροι του ΕΣΠ έχουν πρόσβαση στους αιτούντες άσυλο στα κέντρα κράτησης, οι κρατούμενοι δεν πληροφορούνται για το δικαίωμά τους να κάνουν αίτηση για άσυλο ούτε και για την πιθανότητα δωρεάν νομικής βοήθειας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Για παράδειγμα, το φυλλάδιο "Πληροφορίες για Αλλοδαπούς/Ξένοι υπό κράτηση για απέλαση", το οποίο βρίσκεται τοιχοκολλημένο στο κέντρο, δεν περιλαμβάνει καμία πληροφορία για αιτήσεις ασύλου, όπως και ούτε για την παροχή δικηγόρων για τους αιτούντες άσυλο. Συνεπώς, η πρόσβαση σε νομική βοήθεια είναι θέμα τύχης. Αυτοί που γνωρίζουν την ύπαρξη του ΕΣΠ, που μιλούν ελληνικά ή αγγλικά (ή που έχουν κάποιον ο οποίος μιλά αυτές τις γλώσσες και θα μπορούσε να το αναλάβει για λογαριασμό τους), και που έχουν πρόσβαση σε τηλέφωνο, ίσως να έχουν την δυνατότητα εκπροσώπησης.

Η έλλειψη τηλεφώνων αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στη διατήρηση συχνής επικοινωνίας με οικογενειακά μέλη και δικηγόρους. Είναι σχεδόν αδύνατο να λάβει κανείς τηλεφώνημα καθ'ότι το μοναδικό που υπάρχει βρίσκεται σε συνεχή χρήση. Επομένως, δικηγόροι και μη κυβερνητικοί οργανισμοί οι οποίοι δουλεύουν με κρατούμενους αναγκάζονται να εμφανίζονται αυτοπροσώπως ώστε να διατηρούν επαφή. Μια συγχισμένη δικηγόρος, οι οποία εκπροσωπεί αιτούντες άσυλο και μετανάστες χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής, είπε στο Human Rights Watch ότι για να δει πελάτες της σε κέντρα κράτησης της έπαιρνε έως και μισή μέρα λόγω γραφειοκρατίας. Αν και οι κρατούμενοι έχουν το δικαίωμα να δούν τους δικηγόρους τους οποιαδήποτε ώρα θελήσουν, δεν τους δίνεται η δυνατότητα να συνομιλήσουν ιδιαίτερως, χωρίς την παρουσία τρίτων. Ένα μικρό τραπέζι με τρεις καρέκλες τοποθετείται έξω από μία από τις μονάδες δίπλα στο φυλάκειο των αστυνομικών - εμφανώς εις επήκοον των παρευρισκομένων φυλάκων.

Κατάχρηση Εξουσίας / Κακοποίησηεκ μέρους της αστυνομίας

Σε γενικές γραμμές, οι κρατούμενοι στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας δεν παραπονέθηκαν για άσκηση σωματικής βίας από τους αστυνομικούς σε καθημερινή βάση. Όμως η σωματική βία αναφέρθηκε ως πιο κοινή κατά τη διαδικασία απέλασης. Στις 10 Νοεμβρίου 2000 το Human Rights Watch πήρε συνέντευξη από τον Νιμάλ Ραθνέικε, κρατούμενο από τη Σρι Λάνκα στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, ο οποίος δήλωσε ότι το προηγούμενο βράδυ είχε υποστεί βαρύ ξυλοδαρμό όταν αντιστάθηκε στην απέλασή του. Η απέλαση του Ραθνέικε και της γυναίκας του, Γκοπαλάγκαε Πριγιανθίτα, ήταν προγραμματισμένη για τις 9 Νοεμβρίου, μετά από οκτάμηνη κράτηση. Η αίτησή τους για άσυλο απορρίφθηκε σε α' βαθμό όπως επίσης και η προσφυγή. Ο Ραθνέικε βρισκόταν υπό κράτηση καθ'όλη τη διαδικασία αιτήσεως ασύλου.

Κατά τον Ραθνέικε, την ημέρα που η αστυνομία προσπάθησε να απελάσει αυτόν και τη γυναίκα του, αυτός φορούσε χειροπέδες με τα χέρια πίσω από την πλάτη του. Ομολόγησε ότι λογομάχησε και αντιστάθηκε σωματικά στις προσπάθειες των αστυνομικών να τον απελάσουν. Είπε στους αστυνομικούς στο γραφείο απέλασης ότι δεν ήθελε να επιστρέψει στη Σρι Λάνκα διότι φοβόταν ότι θα τον σκοτώσουν. Η περιγραφή του Ραθνέικε για τον ξυλοδαρμό που ακολούθησε, σε συνδυασμό με τις φρέσκες πληγές που επέδειξε, θέτουν σοβαρά ερωτήματα ως προς το βαθμό της βίας που ασκήθηκε σε αυτόν και τη γυναίκα του. Είπε ότι ο ξυλοδαρμός συνεχίστηκε κατά πολύ, και αφότου είχε πάψει να αντιστέκεται. Κατά τον Ραθνέικε, αυτός και η γυναίκα του ξυλοκοπήθηκαν εις θέαν όλων, στο γραφείο απέλασης, στο διάδρομο, στο ασανσέρ και στο αυτοκίνητο προς το αεροδρόμιο:

Με έσερναν [οι αστυνομικοί] στο πάτωμα. Ένας με χτυπούσε στην πλάτη και με κλωτσούσε. Κλωτσούσε το πίσω μέρος του αστραγάλου μου, το εσωτερικό κόκκαλο πονάει πολύ, ίσως σπασμένο. Κανείς δεν νοιάζεται. Όλοι οι άνθρωποι του κτιρίου βγήκαν έξω [στο διάδρομο]. Κανείς δεν τους σταμάτησε. Στο ασανσέρ, έβαλαν το πρόσωπο μου στον τοίχο [δείχνει το κεφάλι να πιέζεται στον τοίχο] και χτύπησαν το κεφάλι μου [δείχνει να τρώει μπουνιά από πίσω, στη βάση του λαιμού]. Οι αστυνομικοί τράβηξαν τη

γυναίκα μου από τα μαλλιά και της έριξαν μπουνιά στα σαγόνια και από τις δύο πλευρές. Με έβαλαν στο ασανσέρ για να κατέβουμε και ξύλο, ξύλο, ξύλο. Τρεις αστυνομικοί. Ο ένας χτύπαγε, οι άλλοι δύο όχι. Χέρια, κλωτσιές. Μετά αυτός [ο αστυνομικός] έκανε διάλειμμα για τσιγάρο και μετά άρχισε ξανά.

Ο Ραθνέικε είχε σοβαρούς μώλωπες στο πίσω μέρος του λαιμού του. Περιπατούσε εμφανώς κουτσαίνοντας, το αριστερό του πόδι ήταν μελανιασμένο και ελαφρώς τραυματισμένο, και κρατούσε το σώμα του δείχνοντας πόνο στα πλευρά του. Οι καρποί του ήταν μελανιασμένοι και με κοψίματα. Στο αεροδρόμιο, αυτός και η γυναίκα του, ακόμη με χειροπέδες, φώναζαν δυνατά ότι δεν ήθελαν να επιβιβαστούν στην πτήση των αερογραμμών Saudi για τη Σρι Λάνκα και οι υπεύθυνοι της αερογραμμής αρνήθηκαν να τους πάρουν. Ο Ραθνέικε είπε στο Human Rights Watch ότι ο ξυλοδαρμός συνεχίστηκε και στο αυτοκίνητο, στο ασανσέρ προς τον όροφο απέλασης και καθώς τον επέστρεφαν στο δωμάτιό του. Δεν αντιστεκόταν πλέον:

Κλωτσιές στην πλάτη και έπεσα κάτω και μετά κλωτσιές στην πλάτη και ξανά κάτω. Με κλωτσάγανε με μεγάλες αρβίλες, ποδοπατώντας τα πόδια μου [δείχνει κλωτσιές στα γεννητικά όργανα]. Ένας άλλος αστυνομικός ρώτησε γιατί μας χτυπούσαν. Με χτύπησε στο κεφάλι και στο σαγόνι με μπουνιά και φορούσε γάντια.

Ο Ραθνέικε είπε ότι δεν ζήτησε ιατρική βοήθεια διότι φοβήθηκε ότι θα τον χτυπήσουν κι άλλο. Η γυναίκα του μεταφέρθηκε σε κέντρο κράτησης για γυναίκες. Κατά την Μαρία Κοσιίδα, δικηγόρος του Ραθνέικε για την αίτηση ασύλου:

Η κατάχρηση εξουσίας με άσκηση βίας εκ μέρους της αστυνομίας είναι συχνό φαινόμενο. Όταν κάποιος έχει συλληφθεί και δεν συνεργάζεται ή αντιστέκεται, τότε τον χτυπούν... αν συνεχίσει να αντιστέκεται στην απέλασή του, δεν θα ξυλοκοποηθεί μέχρι θανάτου, αλλά θα προσπαθήσουν να τον κάνουν να πτάει σπίτι του. Είναι ανεπιθύμητος.

Παράνομη Κράτηση

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, πολλοί από τους κρατούμενους στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας βρίσκονται υπό κράτηση για περισσότερο από πέντε μήνες και κάποιοι έως και ένα χρόνο. Κρατούμενοι από το Αφγανιστάν, από το Ιράκ, τη Ρουάντα, τη Σιέρρα Λεόνε, τη Σομαλία, και από το Σουδάν απλά δεν μπορούν να απελαθούν λόγω εμπάργκο, εσωτερικών συγκρούσεων ή/και απουσίας διπλωματικών υπηρεσιών στην Ελλάδα. Κάποιοι κρατούμενοι είναι απάτριδες. Κατά συνέπεια, οι κρατούμενοι που δεν μπορούν να απελαθούν υποβάλλονται σε ένα είδος επ'αόριστον κράτησης.

Οι αστυνομικές αρχές υποστηρίζουν ότι οι πρεσβείες ή τα προξενεία των χωρών των κρατούμενων αργούν πάρα πολύ να ανταποκριθούν στις αιτήσεις για έγγραφα ώστε να απελαθούν οι υπήκοοί τους. Στην ερώτηση ως προς το τί γίνεται όταν ένας κρατούμενος δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να απελαθεί στο εγγύς μέλλον, οι αστυνομικές αρχές απάντησαν ότι, "Προσπαθούμε να

βρούμε έναν τρόπο. Μόλις τον βρούμε, θα ελευθερωθεί." Δεδομένης της ελάχιστης περίπτωσης απέλασης κρατούμενων από τις προαναφερθείσες χώρες, κρατήσεις επ'αόριστον προφανώς θα συνεχίσουν και στο μέλλον ελλείψει κάποιας τροποποίησης. Ο Ραφάτ Μπαρούντ, ένας τριαντατριάχρονος άπατρις Παλαιστινιακής καταγωγής ο οποίος βρισκόταν στην Ελλάδα για δέκα χρόνια (για κάποιο διάστημα ως φοιτητής) προτού κρατηθεί, είπε στο Human Rights Watch ότι δεν μπορεί να απελαθεί. Βρισκόταν ήδη υπό κράτηση για περισσότερο από τέσσερις μήνες και φοβόταν ότι θα παρέμενε έτσι επ'αόριστον. Μας είπε ότι προσφέρθηκε να πάει οπουδήποτε: "Τους είπα [στην αστυνομία] ότι αν υπάρχει μια χώρα που με δέχεται, θα πάω."

Οι αρμόδιοι αστυνομικοί στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας επίσης ανέφεραν ότι μπορούν να ελευθερώσουν κάποιους κρατούμενους με προφορική προειδοποίηση να εγκαταλείψουν την Ελλάδα μέσα σε τρεις μήνες και ότι προβαίνουν σε αυτό. Σύμφωνα με την αστυνομία, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης καθορίζει τις ανάλογες αποφάσεις, βάσει των στοιχείων του συνόλου των κρατούμενων που παρέχει το κέντρο κράτησης.

Κράτηση των αιτούντων άσυλο

Πολυάριθμοι κρατούμενοι δήλωσαν στο Human Rights Watch ότι είχαν κάνει αίτηση για άσυλο και περίμεναν την έκδοση της απόφασης ή την απόφαση της προσφυγής. Το UNHCR έχει κατά περιόδους εκφράσει προς τις Ελληνικές αρχές την ανησυχία του για τους υπό κράτηση αιτούντες άσυλο. Κατά την Μαρία Σταυροπούλου, υπάλληλος προστασίας UNHCR, "στην πλειονότητα των περιπτώσεων, πρώτα συνελήφθησαν και κρατήθηκαν και μετά ζήτησαν άσυλο. Οι λόγοι για τους οποίους δεν έκαναν αίτηση οφείλονται ή σε άγνοια του συστήματος, ή σε έλλειψη ενδιαφέροντος να ζητήσουν άσυλο στην Ελλάδα ή τέλος σε δυσκολίες του να εγγραφούν στην αστυνομία ως αιτούντες άσυλο." (Βλέπε παρακάτω κεφάλαιο περί διεθνών "στάνταρ" που διέπουν την κράτηση των αιτούντων άσυλο.)

Επίσημη Απάντηση

Οι αστυνομικές αρχές στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας ήταν εξαιρετικά συνεργάσιμες. Εν τούτοις, δεν ήταν διατεθειμένοι να παραδεχτούν τις κάκιστες συνθήκες για τους κρατούμενους στο κέντρο, ούτε ήταν σε θέση να απαντήσουν στις ανησυχίες μας για τις υπάρχουσες συνθήκες κράτησης και επιπλέον δεν πρότειναν άμεσες βελτιώσεις. Όσον αφορά τις προαναφερθείσες συνθήκες κράτησης, οι αρμόδιοι παραδέχτηκαν ότι το κέντρο ήταν υπερπλήρες αλλά επέμειναν ότι ήταν καθαρό, ότι παρέχεται καλή τροφή στους κρατούμενους, καθώς επίσης και ιατρική φροντίδα. Όταν το Human Rights Watch ανέφερε λεπτομερώς τις συνθήκες που βρήκε και επεσήμανε ότι αυτές παρεβίαζαν τις διεθνείς και εθνικές υποχρεώσεις της Ελλάδας, οι αρμόδιοι απάντησαν ότι σε έξι μήνες επρόκειτο να χτιστεί ένα καινούργιο κτίριο για να στεγάσει τους αλλοδαπούς κρατούμενους. Όταν ερωτήθηκαν για το τί θα μπορούσε να γίνει άμεσα, οι αστυνομικές αρχές απάντησαν, "Είναι εξαιρετικά δύσκολο να κάνουμε κάτι τώρα. Μόνο το Υπουργείο [Δημοσίας Τάξης] μπορεί."

Διεθνή και Εθνικά "Στάνταρ"

Συνθήκες Κράτησης

Οι βασικοί κανονισμοί για την μεταχείριση φυλακισμένων του Ο.Η.Ε. (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners [Standard Minimum Rules]) και οι Ευρωπαϊκοί κανονισμοί φυλάκισης (European Prison Rules) λειτουργούν ως επιτακτικοί κανόνες για το πως οφείλουν τα κράτη να συμμορφώνονται με τις διεθνείς και εθνικές υποχρεώσεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ατόμων υπό κάθε μορφής κράτηση. Βασικές διατάξεις αυτών των νόμων απαιτούν:

- Χώρους ύπνου που πληρούν τις στοιχειώδεις όρους υγιεινής συμπεριλαμβανομένων: επαρκούς χώρου για ύπνο, αέρα, φωτός, θέρμανσης και εξαερισμού. Οι Ευρωπαϊκοί κανονισμοί φυλάκισης προτείνουν ατομικά κελιά ή κελιά που μοιράζονται περισσότεροι του ενός με επαρκή χώρο που αναλογεί στον κάθε κρατούμενο και ξεχωριστό κρεβάτι και κλινοσκεπάσματα για τον κάθε κρατούμενο.
- Επαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής.
- Σωστή συντήρηση και καθαρισμό όλων των χώρων του κέντρου κράτησης.
- Παροχή απαραίτητων ειδών υγιεινής.
- Θρεπτική και επαρκή τροφή που να παρέχεται σε κανονικά διαστήματα· πόσιμο νερό διαθέσιμο όλες τις ώρες.
- Πρόσβαση σε ιατρική και ψυχιατρική βοήθεια και σε υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης.
- Αυστηρή απαγόρευση σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.
- Επικοινωνία, γραπτή και προφορική, με τους κρατούμενους σε γλώσσα που μπορούν να καταλάβουν.
- Σύστημα δηλώσεων παραπόνων.
- Πρόβλεψη για τακτική σωματική άσκηση και πρόσβαση σε φυσικό φως και καθαρό αέρα.
- Παροχή βιβλιοθήκης, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πρόσβαση σε απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες.
- Διαχωρισμό των κρατουμένων σε ξεχωριστές εγκαταστάσεις, μακριά από καταδικασμένους κρατούμενους.

Επίσης, οι Αρχές προστασίας όλων των προσώπων που βρίσκονται υπό οποιασδήποτε μορφής κράτηση ή φυλάκιση του Ο.Η.Ε., υοθετημένο το 1988, δηλώνει ότι τα κρατούμενα άτομα έχουν τα παρακάτω στοιχειώδη δικαιώματα:

- "Να μην βρίσκονται υπό κράτηση χωρίς να τους παρέχεται μια ουσιαστική και αποτελεσματική ευκαιρία να ακουστούν ταχέως από δικαστική ή άλλη αρχή". Το δικαίωμα "σε οποιαδήποτε στιγμή να ενεργήσουν σύμφωνα με τον εθνικό νόμο ενώπιον δικαστικής ή άλλης αρχής ώστε να αμφισβητήσουν την νομιμότητα της κρατήσεως τους", και το δικαίωμα να πράξουν αναλόγως εν μέσω διαδικασιών οι οποίες είναι "απλές, συνοπτικές και ανέξοδες για τα κρατούμενα άτομα τα οποία δεν έχουν πόρους".

- Να έχουν την βοήθεια νομικού συμβούλου, και να τους παρέχεται νομικός σύμβουλος εάν δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να προσλάβουν δικηγόρο, να λαμβάνουν βοήθεια στην εύρεση συμβούλου, να έχουν επαρκή χρόνο και τόπο για να επικοινωνούν με το νομικό σύμβουλο, να μπορούν να επικοινωνούν με τον νομικό σύμβουλο απόλυτα εμπιστευτικά (συνομιλίες μεταξύ ενός κρατούμενου ή φυλακισμένου με τον νομικό σύμβουλο μπορούν να λάβουν χώρα σε απόσταση όρασης, αλλά όχι εις επήκοον, ενός αστυνομικού υπαλλήλου).
- Να έχουν "επαρκείς ευκαιρίες να επικοινωνούν με τον έξω κόσμο".
- Να πληροφορούνται για τους πειθαρχικούς κανονισμούς του συγκεκριμένου κέντρου κρατήσεως, να προσβάλλουν οποιαδήποτε απόφαση πειθαρχικής ποινής, να δηλώσουν κάποια αίτηση ή παράπονο όσον αφορά τη μεταχείριση ή τις συνθήκες κράτησης.
- Να κάνουν αίτηση ή παράπονο όσον αφορά την μεταχείρισή τους, συγκεκριμένα στην περίπτωση βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, στις διοικητικές αρχές του κέντρου κράτησης καθώς και σε υψηλότερες αρχές, και σε επείγουσες περιπτώσεις να απευθυνθούν σε αρχές που έχουν την αρμοδιότητα και τη δυνατότητα να επανεξετάσουν και να θεραπεύσουν την περίπτωση.

Οι υποβαθμισμένες και κάτω του αποδεκτού όρου προαναφερθείσες συνθήκες κράτησης στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, παραβιάζουν πολλές από τις απαιτήσεις των διεθνών και εθνικών βασικών και κατώτερων αναγνωρισμένων "στάνταρ" για την μεταχείριση κρατούμενων. Οι βασικοί κανονισμοί για την μεταχείριση φυλακισμένων του Ο.Η.Ε. είναι ένα σύνολο επιτακτικών κανονισμών για την εφαρμογή του άρθρου 7 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (International Covenant on Civil and Political Rights [ICCPR]), το οποίο απαγορεύει τη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, και του άρθρου 10 το οποίο δηλώνει ότι "όλα τα άτομα που τους έχει αποστερηθεί η ελευθερία τους θα μεταχειρίζονται με ανθρωπισμό και με σεβασμό προς την ανθρωπινή αξιοπρέπεια." Οι κρατούμενοι στο κέντρο κράτησης της Λεωφόρου Αλεξάνδρας κρατούνται εκεί μερικές φορές για πολλούς μήνες - ακόμη και για ένα χρόνο - και κάποιοι κρατούνται για αόριστες περιόδους. Οι μακράς διάρκειας κρατήσεις σε συνδιασμό με τις συνθήκες στις οποίες υποβάλλονται οι κρατούμενοι - υπερπληρότητα· έλλειψη επαρκών χώρων ύπνου· καμία πρόσβαση σε φρέσκο αέρα ή σωματική άσκηση· περιβάλλον βρώμικο με έντομα· τροφή· αμφισβητήσιμης επάρκειας· αμφισβητήσιμη πρόσβαση σε ιατρική βοήθεια· - εγείρουν σοβαρές ανησυχίες για το ότι αυτές οι συνθήκες αγγίζουν τα όρια σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης.

Παράνομη Κράτηση

Είναι θεμελιώδης αρχή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να μην τίθεται κανένας υπό παράνομη κράτηση. Η Παγκόσμια Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δηλώνει ότι "κανείς δεν θα υποβληθεί σε παράνομη σύλληψη, κράτηση ή εξορία" και το άρθρο 9 του ICCPR παρομοίως δηλώνει ότι "κανείς δεν θα υποβληθεί σε παράνομη σύλληψη ή κράτηση [ή] δεν θα αποστερηθεί της ελευθερίας του παρά μόνο όταν αυτό γίνεται συμφώνως με διαδικασίες καθορισμένες από τον νόμο." Η κράτηση θεωρείται "παράνομη" όταν δεν έχει

την έγκριση του νόμου ή όταν δεν είναι σύμφωνα με τον νόμο. Είναι επίσης παράνομη όταν είναι τυχαία, παράλογη, καθώς και όταν δεν συνοδεύεται από δίκαιες διαδικασίες για νομική επαναξέταση.

Η παράνομη κράτηση όχι μόνο είναι αντίθετη στον νόμο αλλά και συμπεριλαμβάνει στοιχεία αδικίας και έλλειψης πρόβλεψης. Λόγω του αυξανόμενου φαινομένου της παράνομης κράτησης μεταναστών και προσφύγων, η Ομάδα εργασίας του Ο.Η.Ε. για την παράνομη κράτηση (U.N. Working Group on Arbitrary Detention) πρόσφατα όρισε κανόνες καθορίζοντας αν η στέρηση της ελευθερίας των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο είναι παράνομη ή όχι. Ο Τρίτος Κανόνας θέτει υπό εντολήν ότι όταν ένας μετανάστης ή αιτών άσυλο τεθεί υπό κράτηση "πρέπει να βρεθεί άμεσα ενώπιον δικαστή ή άλλης αρχής" και ο Έβδομος Κανόνας επιζητεί να "τεθεί από τον νόμο μια ανώτατη περίοδος κράτησης και η κράτηση σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι απεριόριστη ή υπερβολικά μεγάλης διάρκειας." Κάποιοι μετανάστες κρατούμενοι στην Λεωφόρο Αλεξάνδρας δεν μπορούν να απελαθούν διότι είναι απάτριδες, ή διότι η πατρίδα τους ή οποιαδήποτε άλλη δεν τους δέχεται. Το Human Rights Watch υποστηρίζει ότι όταν μετανάστες κρατούμενοι βρίσκονται υπό αόριστη κράτηση και δεν ξέρουν πότε, και αν, θα αφεθούν ελεύθεροι, τότε η κράτηση τους γίνεται παράνομη ακόμη και αν η αρχική είχε γίνει σύμφωνα με τον νόμο.

Κράτηση Αιτούντων Άσυλο

Τα διεθνή "στάνταρ" δηλώνουν ότι οι αιτούντες άσυλο δεν θα έπρεπε να τίθενται υπό κράτηση. Η Σύμβαση για τους Πρόσφυγες 1951 του ΟΗΕ και το Πρωτόκολλο του 1967 σχετικά με τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα ορίζουν τον "πρόσφυγα" ως ένα άτομο το οποίο τράπηκε σε φυγή από τη χώρα του εξαιτίας "ενός καλά δικαιολογημένου φόβου καταδίωξης, λόγω θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων."

Το Άρθρο 31 της Σύμβασης δηλώνει ότι οι κυβερνήσεις "δεν θα επιβάλουν κυρώσεις, για παράνομη είσοδο ή παραμονή, σε πρόσφυγες οι οποίοι, ερχόμενοι απευθείας από τόπο όπου η ζωή ή η ελευθερία τους βρισκόταν υπό απειλή ... εισέρχονται ή βρίσκονται στο έδαφός τους δίχως επίσημη έγκριση, εφ'όσον παρουσιάζονται δίχως καθυστέρηση στις αρχές και δικαιολογούν την παράνομη είσοδο ή παραμονή τους." Η σύμβαση στη συνέχεια δηλώνει ότι "τα συμβαλλόμενα κράτη δεν θα επιβάλουν άλλους περιορισμούς στις κινήσεις αυτών των προσφύγων εκτός των αναγκαίων." Οι οδηγίες σε σχέση με την κράτηση των αιτούντων άσυλο της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες (United Nations High Commissioner for Refugees' Guidelines on Applicable Criteria and Standards Relating to the Detention of Asylum Seekers [UNHCR Guidelines]) διευκρινίζουν αυτές τις διατάξεις όσον αφορά τους αιτούντες άσυλο, επιβεβαιώνοντας το βασικό ανθρώπινο δικαίωμα αίτησης και έγκρισης ασύλου και δηλώνοντας τη σαφή οδηγία ότι "κατά γενικό κανόνα, οι αιτούντες άσυλο δεν πρέπει να τίθενται υπό κράτηση." Τα UNHCR Guidelines επίσης αναφέρουν ότι η κράτηση δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως πειθαρχικό μέτρο ή μέτρο τιμωρίας, και ότι η κράτηση δεν πρέπει να χρησιμοποιείται για να αποθαρρύνει τους πρόσφυγες από το να κάνουν αίτηση για άσυλο. Βέβαια,

ακόμη κι αν οι κρατήσεις δεν αποσκοπούν στην αποθάρρυνση των αιτούντων άσυλο αλλά στην αποθάρρυνση μελλοντικών μεταναστών γενικότερα - συμπεριλαμβανομένων και των αιτούντων άσυλο - μια τέτοια κατάχρηση των κρατήσεων υπονομεύει το δικαίωμα του κάθε ανθρώπου να κάνει αίτηση για άσυλο όπως εγγυάται η Διεθνής Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Μολονότι είναι δεδομένη αρχή του διεθνούς νόμου ότι οι αιτούντες άσυλο δεν πρέπει γενικά να τίθενται υπό κράτηση, η Σύμβαση για τους Πρόσφυγες επιτρέπει στα κράτη, κάτω από περιορισμένες συνθήκες, να θέτουν υπό κράτηση τους αιτούντες άσυλο. Έτσι, "σε καιρό πολέμου ή άλλων σοβαρών και εξαιρετικών συνθηκών," τα κράτη μπορούν να λάβουν "προσωρινά μέτρα" για την κράτηση αιτούντων άσυλο, "για τον προσδιορισμό του ατόμου ως πρόσφυγα και με το κριτήριο ότι η συνέχιση αυτών των μέτρων γίνεται προς όφελος της εθνικής ασφάλειας." Τα UNHCR Guidelines στη συνέχεια περιγράφουν τις περιπτώσεις εξαιρέσεις στις οποίες οι αιτούντες άσυλο μπορούν να τεθούν υπό κράτηση: (i) για επαλήθευση ταυτότητας, (ii) για τον καθορισμό των στοιχείων στα οποία βασίζεται η αίτηση για άσυλο ή για την ιδιότητα του πρόσφυγα, (iii) στις περιπτώσεις όπου οι πρόσφυγες ή οι αιτούντες άσυλο έχουν καταστρέψει τα ταξιδιωτικά ή/και νομιμοποιητικά τους έγγραφα ή έχουν χρησιμοποιήσει πλαστά έγγραφα με σκοπό να παραπλανήσουν το κράτος στο οποίο σκοπεύουν να κάνουν αίτηση για άσυλο, ή (iv) για την προστασία της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης. Παρ'όλα αυτά, στην περίπτωση καθορισμού των στοιχείων αίτησης (ii), οι οδηγίες επίσης αναφέρουν ότι "αυτή η εξαίρεση ... δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως δικαιολογία για κράτηση όσο διαρκεί η διαδικασία προσδιορισμού ιδιότητας, ή για απεριόριστο χρονικό διάστημα." Σύμφωνα με τις οδηγίες, οποιοσδήποτε άλλος λόγος για την κράτηση αιτούντων άσυλο, όπως η τακτική αποτροπή μελλοντικών αιτούντων άσυλο, είναι αντίθετος στις αρχές του διεθνούς δικαίου. Οι οδηγίες τονίζουν ότι "κράτηση μπορεί να επιβληθεί μόνο όταν κριθεί αναγκαία και εύλογη. Η κράτηση πρέπει να είναι ανάλογη με τον επιθυμούμενο στόχο και πάντα μικρής διάρκειας."

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το UNHCR έχει εκφράσει επανειλημμένως τις ανησυχίες του στην Ελληνική κυβέρνηση για την κράτηση των αιτούντων άσυλο. Επίσης, το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων στην Αθήνα έχει επιστήσει την προσοχή της κυβέρνησης στα ίδια ζητήματα.

Η γενική αρχή υπαγορεύει ότι οι αιτούντες άσυλο δεν πρέπει να τίθενται υπό κράτηση. Εναλλακτικοί μέθοδοι παρακολούθησης δίχως κράτηση (για παράδειγμα, αναγκαστικές παρουσιάσεις) θα έπρεπε κατ'αρχάς να χρησιμοποιούνται. Οι κρατήσεις θα έπρεπε να γίνονται μόνο κάτω από εξαιρετικές συνθήκες και όταν υπαγορεύεται από το διεθνή νόμο σε προσαρμογή με τα διεθνή στάνταρ. Οι κρατήσεις θα έπρεπε να εφαρμόζονται αυστηρά και μόνο ανάλογα με την κάθε περίπτωση με πλήρη επανεξέταση της κατάστασης του κάθε αιτούντα άσυλο.

Συστάσεις

Ελληνική Κυβέρνηση

Συνθήκες Κράτησης

- Μέτρα πρέπει αμέσως να ληφθούν για την ελάττωση της υπερπληρότητας στο κέντρο κράτησης της Λεωφόρου Αλεξάνδρας καθώς και σε άλλα κέντρα κράτησης αλλοδαπών. Η κυβέρνηση δεν μπορεί να θεωρήσει την ανέγερση καινούργιου χώρου κράτησης ως άμεση λύση.
- Οι συνθήκες κράτησης αλλοδαπών πρέπει να προσαρμόζονται στα διεθνή και εθνικά "στάνταρ", συμπεριλαμβανομένων των U.N. Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, U.N. Body of Principles for the Protection of All Persons Under Any Form of Detention, και των European Prison Rules. Συγκεκριμένα, κάθε κρατούμενος θα έπρεπε να έχει, τουλάχιστον, λογικό χώρο ύπνου σε περιβάλλον που συμβάλλει στον ξεκούραστο ύπνο, δικό του/της κρεβάτι, και επαρκή κλινοσκεπάσματα· τρία θρεπτικά γεύματα την ημέρα· καθαρό περιβάλλον δίχως έντομα· επαρκείς εγκαταστάσεις τουαλέτας/μπάνιου και παροχή ειδών υγιεινής· ηλεκτρικό φωτισμό το βράδυ και φυσικό φως την ημέρα· αποτελεσματική πρόσβαση σε ιατρική βοήθεια και ψυχολογικές υπηρεσίες· επαρκείς τρόπους επικοινωνίας και ιδιωτικό χώρο συνάντησης με τον νομικό σύμβουλο· μία ώρα σωματικής άσκησης την ημέρα· και πρόσβαση σε εκπαιδευτικά προγράμματα και κοινωνικές υπηρεσίες.
- Οι αιτούντες άσυλο δεν θα πρέπει, γενικά, να τίθενται υπό κράτηση. Εξαιρέσεις της γενικής αυτής αρχής πρέπει να γίνονται μόνο με βάση το κάθε ατομικό περιστατικό και ως έσχατη λύση. Οι αιτούντες άσυλο πρέπει να έχουν μία, χωρίς καθυστέρηση, ουσιαστική και αποτελεσματική ευκαιρία να αμφισβητήσουν την διαταγή κράτησης ενώπιον ενός δικαστικού ή διοικητικού σώματος, ανεξάρτητη από τις αρχές κράτησης.
- Οι συνεχιζόμενες κρατήσεις πρέπει ανά διαστήματα να επανεξετάζονται και οι αιτούντες άσυλο, καθώς και οι αντιπρόσωποι τους, να έχουν το δικαίωμα να παρευρίσκονται.
- Η κράτηση αυτών εν αναμονή απέλασης πρέπει να υπόκειται σε ένα ανώτατο χρονικό όριο, εγγεγραμμένη από τον εθνικό νόμο σε συμμόρφωση με τον διεθνή νόμο, και συγκεκριμένα την απαγόρευση αυθαίρετης κράτησης.
- Οι μετανάστες χωρίς νόμομα έγγραφα παραμονής πρέπει να έχουν μία, χωρίς καθυστέρηση, ουσιαστική και αποτελεσματική ευκαιρία να αμφισβητήσουν την νομιμότητα της κράτησής τους καθώς και της απόφασης απέλασης μέσω δικαστικής διαδικασίας ή ενώπιον άλλης αρχής. Η συνεχιζόμενη κράτηση πρέπει να επανεξετάζεται περιοδικά.
- Πληροφοριακά φυλλάδια με λεπτομερείς περιγραφές των δικαιωμάτων των κρατουμένων σε σχέση με τα ελάχιστα "στάνταρ" μεταχείρισης και εγγυήσεις συγκεκριμένου χρόνου κράτησης πρέπει να παρέχονται σε κάθε άτομο σε γλώσσα την οποία καταλαβαίνει. Στις περιπτώσεις κρατουμένων οι οποίοι δεν ξέρουν να διαβάζουν, αυτές οι πληροφορίες πρέπει να μεταδίδονται προφορικά σε γλώσσα την οποία καταλαβαίνουν.
- Οι κρατούμενοι πρέπει να πληροφορούνται, σε γλώσσα που καταλαβαίνουν, για το δικαίωμά τους να κάνουν αίτηση για άσυλο, για τις απαιτούμενες διαδικασίες, και να τους δίνονται τα τηλέφωνα γραφείων τα οποία παρέχουν δωρεάν νομική εκπροσώπηση για την διαδικασία αίτησης ασύλου.

- Πρέπει να αναπτυχθεί και να εισαχθεί διαδικασία δηλώσεων παραπόνων όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης, και να πληροφορηθούν όλοι οι κρατούμενοι για την ύπαρξή της, σε γλώσσα την οποία καταλαβαίνουν. Οι κρατούμενοι πρέπει να έχουν δικαίωμα δικαστικής αναφοράς για κακομεταχείριση κατά την κράτησή τους (για παράδειγμα, άσκηση βίας εκ μέρους της αστυνομίας) που αγγίζουν τα όρια βασανιστηρίων, σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.
- Οι κρατούμενοι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε νομικό σύμβουλο. Σε αυτούς οι οποίοι στερούνται την οικονομική δυνατότητα, πρέπει να παρέχεται σύμβουλος δωρεάν. Οι δικηγόροι πρέπει να έχουν ανεμπόδιστη πρόσβαση στους πελάτες τους στα κέντρα κράτησης.
- Οι υπό κράτηση μετανάστες εν αναμονή απέλασης και οι αιτούντες άσυλο πρέπει να στεγάζονται σε ξεχωριστές εγκαταστάσεις από τους προφυλακισμένους για παραβιάσεις του Ελληνικού ποινικού δικαίου.
- Μη κυβερνητικές οργανώσεις οι οποίες παρέχουν νομική βοήθεια και αντιπρόσωποι του UNHCR πρέπει να έχουν ανεμπόδιστη πρόσβαση σε όλα τα κέντρα κράτησης αλλοδαπών.

Παρακολούθηση

- Τα κέντρα κράτησης αλλοδαπών πρέπει να υπόκεινται σε έλεγχο από αρχή ανεξάρτητη από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.
- Πρέπει να παρέχεται πρόσβαση στα κέντρα κράτησης σε ανεξάρτητες, μη κυβερνητικές οργανώσεις με σκοπό να πιστοποιούν ότι οι επικρατούσες συνθήκες συμβαδίζουν με τα διεθνή και τοπικά "στάνταρ".
- Οι προηγούμενες εκθέσεις επισκέψεων παρακολούθησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη Βασανιστηρίων (European Committee for the Prevention of Torture, ECPT) πρέπει να δοθούν στην δημοσιότητα, και ιδίως η έκθεση της επίσκεψης του Νοεμβρίου 1999 που διεξήγαγε το ECPT, κατά την διάρκεια της οποίας η επιτροπή εστίασε στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών (συμπεριλαμβανομένου και αυτού της Λεωφόρου Αλεξάνδρας). Η κυβέρνηση πρέπει να βάλει σε εφαρμογή τις υποδείξεις του ECPT όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης για αλλοδαπούς και να συναργαστεί πλήρως με την επόμενη προγραμματισμένη επίσκεψη της επιτροπής το 2001.
- Η έκθεση της Ελλάδας προς την Επιτροπή Ενάντια στα Βασανιστήρια, ΟΗΕ (U.N. Committee Against Torture, CAT) - προγραμματισμένη για επανεξέταση τον Απρίλιο-Μάιο του 2001 - πρέπει να συμπεριλαμβάνει και στοιχεία των μη κυβερνητικών οργανώσεων· να αντικατροπτίζει επαρκώς τις συνθήκες κράτησης των αλλοδαπών κρατουμένων· να απαντά στην κριτική διεθνών οργανώσεων, τοπικών σωματείων και μη κυβερνητικών οργανώσεων όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης· και να συμπεριλαμβάνει συγκεκριμένα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα για την βελτίωση των συνθηκών κράτησης οι οποίες παραβιάζουν τις διεθνείς και εθνικές υποχρεώσεις της Ελλάδας. Η Ελλάδα πρέπει να καταβάλλει τις απαιτούμενες προσπάθειες έτσι ώστε να την υποβάλλει εγκαίρως.
- Η έκθεση της Ελλάδας προς το Επιτροπή του Ο.Η.Ε. για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων (U.N. Committee on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination [CERD]) - προγραμματισμένη για επανεξέταση τον Ιανουάριο του 2000 - πρέπει να περιγράφει τα μέτρα που έχει λάβει για την

αντιμετώπιση των διακρίσεων εις βάρος των μεταναστών και των προσφύγων στην απονομή της δικαιοσύνης. Η έκθεση πρέπει να συμπεριλαμβάνει και στοιχεία των μη κυβερνητικών οργανώσεων.

- Η Ελλάδα πρέπει να εγκρίνει την άδεια για την επίσκεψη στην Ελλάδα της Ομάδας εργασίας του Ο.Η.Ε. για την παράνομη κράτηση το 2001 για να ελέγξει τα κέντρα κράτησης αλλοδαπών, αναγνωρίζοντας την αρμοδιότητα της Ομάδας εργασίας να ερευνά το θέμα της διοικητικής κράτησης μεταναστών και αιτούντων άσυλο.

Οργανισμός Ενωμένων Εθνών

- Ομάδα εργασίας του Ο.Η.Ε. για την παράνομη κράτηση πρέπει να προγραμματίσει μια επίσκεψη στην Ελλάδα το 2001 δια την προαγωγή της επέκτασης εντολών του 1997 σχετικά με τη διοικητική κράτηση μεταναστών και αιτούντων άσυλο.
- Η Επιτροπή Ενάντια στα Βασανιστήρια (CAT) πρέπει να κάνει εκτίμηση της αναμενόμενης έκθεσης της Ελλάδας (Απρίλιο-Μάιο 2001) υπό το φως της κριτικής διεθνών και εθνικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, καθώς και των εθνικών ενδοκυβερνητικών οργανισμών, η οποία καταδικάζει την κυβέρνηση για τις συνθήκες κράτησης αλλοδαπών στην Ελλάδα. Το CAT πρέπει να συστήσει επιτακτικά την Ελλάδα να λάβει βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα προς τη συμμόρφωση της με τα διεθνή "στάνταρ" όσον αφορά την μεταχείριση αλλοδαπών κρατουμένων.
- Η Επιτροπή για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων (CERD) πρέπει να κάνει εκτίμηση της έκθεσης της Ελλάδας (προγραμματισμένη για επανεξέταση τον Ιανουάριο του 2000) εστιάζοντας στις διακρίσεις κατά των μεταναστών και των προσφύγων στην απονομή της δικαιοσύνης.

Συμβούλιο της Ευρώπης

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη Βασανιστηρίων (ECPT) πρέπει να ενθαρρύνει την Ελληνική κυβέρνηση να δώσει στην δημοσιότητα όλες τις προηγούμενες εκθέσεις της επιτροπής, και ιδίως την έκθεση της επίσκεψης του Νοεμβρίου του 1999 σχετικά με τις συνθήκες κράτησης αλλοδαπών. Στην περίπτωση όπου η Ελλάδα δεν έχει ακόμη απαντήσει στην έκθεση της επίσκεψης του Νοεμβρίου του 1999, το ECPT πρέπει να ζητήσει άμεση απάντηση στις διαπιστώσεις τους.
- Η προγραμματισμένη για το 2001 επίσκεψη του ECPT πρέπει να συμπεριλάβει και περαιτέρω ελέγχους των κέντρων κράτησης αλλοδαπών καθώς επίσης και αξιολόγηση της προόδου ή μή στην Ελλάδα στον τομέα της βελτίωσης συνθηκών κράτησης από την τελευταία επίσκεψη του ECPT και έκτοτε.

Ευρωπαϊκή Ένωση

- Οι επί Ευρωπαϊκής Ένωσης επιπέδου συζητήσεις για την μετανάστευση και το άσυλο εντός του πλαισίου του Tampere - οι οποίες προσφάτως ενισχύθηκαν από τα ανακοινωθέντα της Ευρωπαϊκής Commission τον Νοέμβριο του 2000 "A Community Immigration Policy" και "Towards a Common Asylum Procedure" - πρέπει να λάβουν υπόψιν τους τις αρνητικές

επιπτώσεις της καταπολέμησης παράνομης μετανάστευσης. Αυτές οι επιπτώσεις - όπως η αδυναμία των κρατών μελών να συμμορφωθούν με τα διεθνή και εθνικά "στάνταρ" για την μεταχείριση των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής στην απονομή δικαιοσύνης, η ελλιπής προστασία των προσφύγων ως αποτέλεσμα των περιορισμών στην πολιτική της μετανάστευσης, τα ρατσιστικά και ξενοφοβικά στοιχεία στο πολιτικό επίπεδο, και η ρατσιστική και ξενοφοβική βία στο κοινωνικό επίπεδο - πρέπει να αντιμετωπιστούν με την καθιέρωση ενός συγκεκριμένου σχεδίου δράσης εκ μέρους τη Ευρωπαϊκής Ένωσης προς καταπολέμηση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά των ευάλωτων πληθυσμών μεταναστών.

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πρέπει επείγοντως να ζητήσει μια έκθεση επί της μεταχείρισης των υπό κράτηση μεταναστών και αιτούντων άσυλο σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση και να κάνει συγκεκριμένες συστάσεις στα κράτη μέλη σε σχέση με τις ανειλημμένες υποχρεώσεις τους να προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των ευάλωτων μεταναστών.

Οργανισμός για την Συνεργασία και την Ασφάλεια στην Ευρώπη (ΟΣΑΕ)

- Το Γραφείο δημοκρατικών ιδρυμάτων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΣΑΕ (OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights[ODIHR]), σε συνεργασία με την ομάδα συμβούλων για την πρόληψη βασανιστηρίων, πρέπει να καθορίσει τις συνθήκες και το χρόνο κράτησης αλλοδαπών στα κράτη μέλη του ΟΣΑΕ.

- Ο ΟΣΑΕ πρέπει να συμπεριλάβει τους κανονισμούς της διοικητικής κράτησης αλλοδαπών στα θέματα των συναντήσεων του 2001 για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

¹ Μεταξύ των αξιωματούχων της αστυνομίας συγκαταλέγονται ο Αστυνομικός Διευθυντής Μητρόπουλο, επικεφαλής του τμήματος αλλοδαπών στον νομό Αττικής· ο Αστυνόμος Καλινιώτης, υπεύθυνος εκ περιστροφής προσωπικού του τμήματος αλλοδαπών· και ο Αστυνομικός Ματάκιας, υπεύθυνος της καθημερινής λειτουργίας του κέντρου κράτησης. Όταν αναφέρονται οι "αστυνομικές αρχές", στο υπόμνημα αυτό, εννοείται η συλλογική αντίδραση της ομάδας. Το Human Rights Watch αναγνωρίζει την πλήρη συνεργασία των αστυνομικών αρχών - συμπεριλαμβανομένης και της παροχής μεταφραστών για τις συναντήσεις με τους αξιωματούχους - και ιδιαίτερα τον Νικόλαο Τασσιόπουλο, Γενικός Διευθυντής Αστυνομίας, από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ο οποίος μας έδωσε την άδεια να επισκεφτούμε τις εγκαταστάσεις κράτησης θέτοντας το προσωπικό του κέντρου στη διάθεσή μας.

² Το Human Rights Watch επίσης επισκέφτηκε το κέντρο κράτησης αλλοδαπών του Πειραιά στις 9 Νοεμβρίου 2000. Δεν είχαμε πρόσβαση στα κελιά αλλά πήραμε συνεντεύξεις από κρατούμενους. Οι κρατούμενοι παραπονέθηκαν για σοβαρή υπερπληρότητα, κακή διατροφή, κακή υγιεινή, έλλειψη πρόσβασης σε ιατρική βοήθεια και τακτική άσκηση. Μιλήσαμε επίσης με κρατούμενους οι οποίοι είχαν κρατηθεί στις εγκαταστάσεις κράτησης του Μενιδίου. Παραπονέθηκαν για υπερπληρότητα τέτοιου βαθμού που οι κρατούμενοι κοιμόνταν εναλλάξ, τους παρείχετο ένα μικρό γεύμα την ημέρα, οι συνθήκες ήταν ανθυγιεινές και δεν είχαν καμία πρόσβαση σε ιατρική βοήθεια. Ένα μέλος του προσωπικού του Οικουμενικού Προγράμματος για

τους Πρόσφυγες στην Αθήνα περιέγραψε τις συνθήκες κράτησης στο αστυνομικό τμήμα του Κολωνού: Η χρήση της τουαλέτας είναι περιορισμένη, δεν έχει μπάνια, οι κρατούμενοι κοιμούνται στο πάτωμα, οι εν αναμονή απέλασης κρατούνται με τον γενικό πληθυσμό του κέντρου, δεν έχει ζεστό νερό, οι αστυνομικοί κακομεταχειρίζονται τους κρατούμενους απέλασης - είναι ρατσιστές - και υπάρχουν ασθένειες.

Συνέντευξη του Human Rights Watch, Αθήνα, 7 Νοεμβρίου 2000.

Διάφοροι, οι οποίοι είχαν κρατηθεί σε περισσότερα του ενός κέντρα κράτησης αλλοδαπών, είπαν στο Human Rights Watch ότι οι συνθήκες στην Λεωφόρο Αλεξάνδρας ήταν από τις καλύτερες. Εθνικοί μη κυβερνητικοί οργανισμοί και Έλληνες δικηγόροι συμφώνησαν ότι οι συνθήκες σε άλλα κέντρα είναι χειρότερες. Βλέπε επίσης, Διεθνής Αμνηστία, Ελλάδα: Απάνθρωπες Συνθήκες στην Δραπετσώνα, Αθήνα, EUR 25/043/1998, 14 Αυγούστου 1998, το οποίο κατηγόρησε ότι οι συνθήκες στο κέντρο κράτησης αλλοδαπών στην Δραπετσώνα άγγιζαν τα όρια σκληρής, απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης.

³ Ο νόμος Αρ. 1975/1991 είναι μια γενική και ευρεία νομοθεσία σε σχέση με τους αλλοδαπούς στην Ελλάδα. Ο νόμος περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις για νόμιμη είσοδο/έξοδο, εργασία, εκδίωξη, και τον καθορισμό της ιδιότητας του πρόσφυγα. Ένα καινούργιο νομοσχέδιο σχετικά με τη μετανάστευση και τη θέση των αλλοδαπών βρίσκεται τώρα υπό εξέταση από το Ελληνικό Κοινοβούλιο.

⁴ Αναφέρθηκε ότι δύο Έλληνες βρίσκονταν υπό κράτηση σε αυτό το κέντρο. Δεν μιλήσαν μαζί μας, αλλά άλλοι κρατούμενοι είπαν στο Human Rights Watch ότι ήταν "εγκληματίες".

⁵ Ο Αφέντ Μπουζαϊένε, ένας τριανταπεντάχρονος κρατούμενος από την Τυνησία, είπε στο Human Rights Watch ότι ο εργοδότης του κατακράτησε τους περισσότερους μισθούς του από αγροτική εργασία από το 1990. Ο εργοδότης του Μπουζαϊένε του είχε πει ότι θα κατακρατούσε τους μισθούς του μέχρι να επιστρέψει στην Τυνησία. Όταν ζήτησε τους μισθούς του, ο εργοδότης του τον κατέγγειλε στην αστυνομία ως μετανάστη χωρίς νόμιμα έγγραφα. Ο Μπουζαϊένε υποστήριξε ότι ένας αστυνομικός ήταν μέλος της οικογένειάς του εργοδότη του και ότι αυτό διευκόλυνε την κράτησή του. Ένας Πακιστανός κρατούμενος, ο Αχμάντ Σεχού, εργαζόταν ως ναυτικός. Μετά από δυο-χρόνια άνευ πληρωμής, ζήτησε τους μισθούς του από τον εργοδότη του ο οποίος κάλεσε την αστυνομία. Ο Σεχού κατέληξε στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας.

⁶ Το φυλλάδιο "Πληροφορίες για Αλλοδαπούς/Ξένοι υπό κράτηση για απέλαση" βρίσκεται τοιχοκολλημένο στο κέντρο και υπάρχει στις παρακάτω γλώσσες: Αγγλικά, Αλβανικά, Αραβικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ελληνικά, Ισπανικά, Ιταλικά, Πολωνέζικα, Ρουμανικά, Ρώσικα, Σέρβικα, και Τούρκικα. Στο φυλλάδιο δεν υπάρχει καμία πληροφορία σχετικά με μετάφραση για τους κρατούμενους οι οποίοι δεν ομιλούν μια από αυτές τις γλώσσες ή που δεν ξέρουν να διαβάσουν. Το φυλλάδιο τυπώνεται στο παράρτημα I.

⁷ Συνέντευξη του Human Rights Watch με μέλος του προσωπικού του Οικουμενικού Προγράμματος για τους Πρόσφυγες, Αθήνα, 7 Νοεμβρίου 2000.

⁸ Η δικηγόρος Μαρία Κοσσίδα, η οποία εκπροσωπεί κρατούμενους προς απέλαση και αιτούντες άσυλο, είπε στο Human Rights Watch ότι η επιτυχής αμφισβήτηση αποφάσεων απέλασης είναι "σχεδόν μη-ρεαλιστική" και ότι, για πολλούς κρατούμενους, η μόνη εναλλακτική λύση είναι η αίτηση για άσυλο. Συνέντευξη του Human Rights Watch, 7 Δεκεμβρίου 2000. Η Susannah Verney, διευθύνων ερευνήτρια με το γραφείο του Συνήγορου του Πολίτη, συμφώνησε, λέγοντας ότι "κανείς δεν αμφισβητεί τις αποφάσεις" λόγω πρακτικών ζητημάτων. Συνέντευξη του Human Rights Watch, 7 Δεκεμβρίου 2000.

⁹ Οι μεταφραστές που παρείχε η αστυνομία χρησιμοποιήθηκαν μόνο για συναντήσεις με αυτήν.

¹⁰ Μια έκθεση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την πρόληψη των βασανιστηρίων (European Committee for the Prevention of Torture [ECPT]) της επίσκεψής τους το 1993 στις εγκαταστάσεις τις Λεωφόρου Αλεξάνδρας, δήλωνε ότι η στέγαση δέκα ατόμων σε ένα από τα δωμάτια του κέντρου κράτησης θα ήταν "εξαιρετικά υπερβολική". (Έκθεση προς την κυβέρνηση της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment [CPT Report]) από τις 14 έως τις 26 Μαρτίου 1993, CPT/Inf (94) 20[EN], 29 Νοεμβρίου 1994, παραγρ. 56.) Την έκθεση από την επίσκεψη του ECPT στην Ελλάδα το Οκτώβριο/Νοέμβριο 1999 - η οποία εστίαζε συγκεκριμένα στις συνθήκες κράτησης αλλοδαπών εν αναμονή απέλασης - δεν την έχει δημοσιεύσει η Ελληνική κυβέρνηση.

¹¹ Κάθε ατομικό δωμάτιο συνορεύει με δύο μακρόστενους διαδρόμους. Ο εσωτερικός διάδρομος στεγάζει τους κρατούμενους οι οποίοι δεν χωράνε στα δωμάτια. Ο εξωτερικός διάδρομος επιτρέπει στην αστυνομία να παρατηρεί τα δωμάτια μέσα από κάγκελα τα οποία αποτελούν τον εξωτερικό τοίχο κάθε δωματίου.

¹² Συνέντευξη του Human Rights Watch, 18 Νοεμβρίου 2000. Το φυλλάδιο "Πληροφορίες για Αλλοδαπούς/Ξένοι υπό κράτηση για απέλαση" τοιχοκολλημένο στο κέντρο δηλώνει ότι οι κρατούμενοι "έχουν το δικαίωμα ... να ζητήσουν εξέταση εάν έχουν πρόβλημα υγείας, με γιατρό που τους παρέχει η αστυνομία, αλλά επίσης, εάν θέλουν με γιατρό δικής τους επιλογής με δικά τους έξοδα." Βλέπε παράρτημα I.

¹³ Μια γενική κατάθλιψη ήταν εμφανής σε όλους τους κρατούμενους. Εκτός από τις δυο σοβαρές περιπτώσεις πνευματικής διαταραχής που αναφέρθηκαν προηγουμένως, πολλοί κρατούμενοι παρέμειναν στα κρεβάτια τους καθ'όλη τη διάρκεια της επίσκεψής μας, ξύπνιοι αλλά νωθροί.

¹⁴ Ο Χριστόδουλος Τσακιρέλλης, εθελοντής δικηγόρος για μετανάστες χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής, είπε στο Human Rights Watch ότι ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών παρέχει κάποια pro bono εκπροσώπηση, αλλά δεν υπάρχει επίσημα νομική βοήθεια. Συνέντευξη του Human Rights Watch, 3 Νοεμβρίου 2000.

¹⁵ Συνέντευξη του Human Rights Watch με την Μαρία Σταυροπούλου, Υπάλληλος Προστασίας, UNHCR, Αθήνα, 16 Νοεμβρίου 2000.

¹⁶ Το φυλλάδιο δεν αναφέρεται σε όλα τα δικαιώματα των κρατουμένων, αλλά από ότι φαίνεται είναι οι μοναδικές πληροφορίες στις οποίες έχουν πρόσβαση οι κρατούμενοι.

¹⁷ Συνέντευξη του Human Rights Watch με την Μαρία Κοσσίδα, Αθήνα, 15 Νοεμβρίου 2000.

¹⁸ Συνέντευξη του Human Rights Watch, κέντρο κράτησης Λεωφόρου Αλεξάνδρας, 10 Νοεμβρίου 2000. Η πρόσβαση στο κέντρο κράτησης την ημέρα αυτή επιτράπη στο Human Rights Watch ύστερα από μεσολάβηση της Ευροβουλευτού Άννας Καραμάνου. Κατόπιν παρακλήσεώς μας, η Κα Καραμάνου έστειλε ένα επείγον φάξ στις αστυνομικές αρχές το πρωί της 10 Νοεμβρίου ζητώντας άδεια να πάρει το Human Rights Watch συνέντευξη από τον Νιμάλ Ραθνέικε. Όταν έφτασαν οι ερευνητές μας εκεί, αρχικά δεν τους επιτράπη η πρόσβαση (παρά τη γνώση του γράμματος της Καραμάνου) και μόνο μετά από τηλεφώνημα στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης αφέθηκαν να περάσουν.

¹⁹ Ο.Π.

²⁰ Ένας άλλος κρατούμενος από την Σρι Λάνκα ήταν παρών στην κατοποίηση που υπέστη ο Ραθνέικε καθώς επέστρεψε στο κέντρο. Τηλεφώνησε στη μη κυβερνητική οργάνωση Νεολαία Ενάντια στον Ρατσισμό - Ευρώπη για βοήθεια. Ένα μέλος της οργάνωσης επικοινωνήσε με το Human Rights Watch το βράδυ που έγινε ο ξυλοδαρμός, συνόδευσε τους απεσταλμένους μας στο κέντρο την επόμενη ημέρα και ήταν διερμηνέας την επικοινωνία μας με την αστυνομία.

²¹ Συνέντευξη του Human Rights Watch, Αθήνα, 15 Νοεμβρίου 2000.

²² Συνέντευξη του Human Rights Watch, κέντρο κράτησης Λεωφόρου Αλεξάνδρας, Αθήνα, 18 Νοεμβρίου 2000.

²³ Ο.Π.

²⁴ Συνέντευξη του Human Rights Watch, Αθήνα, 16 Νοεμβρίου 2000.

²⁵ Το Human Rights Watch συνάντησε τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης, Μιχάλη Χρυσοχοϊδη στις 17 Νοεμβρίου 2000, την ημέρα πριν μας δωθεί η άδεια να επισκεφτούμε το κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας. Στις ανησυχίες μας για τις συνθήκες κράτησης απάντησε λέγοντας ότι ένα καινούργιο κτίριο θα χτιστεί "σύντομα".

²⁶ Κατά τον Nigel Rodley, ειδικό ανταποκριτή του Ο.Η.Ε. για τα βασανιστήρια: Αν και δεν συνιστούν όλοι οι κανόνες νομική υποχρέωση, είναι φανερό ότι οι βασικοί κανονισμοί για την μεταχείριση φυλακισμένων του Ο.Η.Ε. μπορούν να παράσχουν οδηγίες στην εφαρμογή του γενικού κανόνα κατα της σκληρής,

απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Συνεπώς, η σοβαρή μη-συμμόρφωση με κάποιους κανονισμούς ή η ευρύτατη μη-συμμόρφωση με άλλους μπορεί να οδηγήσει σε επίπεδα κακομεταχείρισης τα οποία να καθιστούν παραβίαση του γενικού κανόνα. Οι κανονισμοί αυτοί μπορούν να παράσχουν παρόμοια καθοδήγηση για την εφαρμογή των υποχρεώσεων του άρθρου 10(1) του Συμφώνου για την μεταχείριση με ανθρωπισμό και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια..."

Nigel Rodley, *The Treatment of Prisoners Under International Law*, (Oxford University Press: New York, 1987) σ.222. Η Ελλάδα έχει επικυρώσει το ICCPR και την Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, ΟΗΕ (U.N. Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)

²⁷ Η έκθεση του ECPT του 1993 ανέφερε ότι κρατούμενοι βρίσκονταν εκεί "για πάνω από μήνα, και μερικοί ήταν εκεί για πάνω από τρεις μήνες". Το συμβούλιο κατέληξε ότι μια τέτοια κατάσταση είναι μη-αποδεκτή καθώς "το περιβάλλον και το καθεστώς είναι ακατάλληλα για τόσο μεγάλης διάρκειας". CTP "Έκθεση προς την κυβέρνηση της Ελλάδας, 1993", υποσημ. 10. Η Ετήσια Γενική Έκθεση του ECPT του 1996 συμπεριελάμβανε ένα ειδικό κεφάλαιο για αλλοδαπούς υπό κράτηση κάτω από ξένη νομοθεσία. Η έκθεση συμπέρανε ότι:

Οι αποστολές του CPT έχουν βρεί μετανάστες κρατούμενους υπό κράτηση σε αστυνομικά τμήματα για παρατεταμένες περιόδους (για βδομάδες, και σε κάποιες περιπτώσεις, για μήνες), υποβλημένους σε μέτριες συνθήκες κράτησης, στερρημένους οποιασδήποτε μορφής δραστηριότητας και μερικές φορές αναγκασμένους να μοιράζονται κελιά με υπόπτους εγληματίες. Μια τέτοια κατάσταση είναι ανεπίτρεπτη. Το CPT αναγνωρίζει ότι, από την φύση των πραγμάτων, οι μετανάστες κρατούμενοι μπορεί να πρέπει να περάσουν κάποιο καιρό σε ένα κανονικό αστυνομικό κέντρο κράτησης. Ωστόσο, οι συνθήκες στα αστυνομικά κέντρα είναι συχνά - αν όχι πάντα - ανεπαρκείς για μεγάλες περιόδους κράτησης. Συνεπώς, ο χρόνος που περνούν οι μετανάστες κρατούμενοι σε τέτοια ιδρύματα πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο.

7η Γενική Έκθεση περί των δραστηριοτήτων του CPT την περίοδο 1 Ιανουαρίου με 31 Δεκεμβρίου 1996, CPT/Inf (97) 10 [EN], 22 Αυγούστου 1997, παραγρ. 27.

²⁸ United Nations Commission on Human Rights, Report of the Working Group on Arbitrary Detention, E/CN.4/2000/4, 28 Δεκεμβρίου 1999, Annex II, Μελέτη No. 5 (Κατάσταση σχετικά με τους μετανάστες και τους αιτούντες άσυλο) σ. 26

²⁹ UNHCR, United Nations High Commissioner for Refugees' Guidelines on Applicable Criteria and Standards Relating to the Detention of Asylum Seekers (UNHCR Guidelines), διαθέσιμα στη διεύθυνση: <http://unhcr.ch/issues/asylum/guidasy1.htm>, Δεκέμβριος 2000

³⁰ Συνέντευξη του Human Rights Watch με την Ευθαλία Παππά, Οικογενικό Πρόγραμμα για τους Πρόσφυγες, Αθήνα, 7 Νοεμβρίου 2000.

18 Δεκεμβρίου 2000

Κύριον Μιχάλη Χρυσοχοΐδη
Υπουργό Δημόσιας Τάξης
Κανελλοπούλου 4
Αθήνα 101 77
Ελλάδα

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

Το Human Rights Watch απευθύνεται σε σας για να εκφράσει τη βαθιά του ανησυχία όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής στην Ελλάδα. Το εσωκλειόμενο επείγον υπόμνημα καταγράφει τις συνθήκες που διεπίστωσαν οι ερευνητές μας στο κέντρο κράτησης αλλοδαπών της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής στη Λεωφόρο Αλέξανδρας στις 18 Νοεμβρίου 2000. Το Human Rights Watch βρήκε απαράδεκτες συνθήκες κράτησης οι οποίες παραβιάζουν τα διεθνή και εθνικά "στάνταρ" για την μεταχείριση κρατουμένων, και οι οποίες αγγίζουν τα όρια σκληρής, απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης.

Εκτός της υπερπληρότητας και της κατ'ακολουθίαν έλλειψης επαρκούς χώρου ύπνου, θέλουμε να εκφράσουμε την ιδιαίτερη ανησυχία μας για το γεγονός ότι οι κρατούμενοι στερούνται δυνατότητας σωματικής άσκησης και καθαρού αέρα, ότι έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε ιατρική φροντίδα, ότι διατίθενται ανεπαρκής ποσότητες τροφής, και ότι το περιβάλλον στο οποίο καλούνται να ζήσουν είναι βρώμικο και μαστίζεται από κατσαρίδες. Επιπλέον, εκείνοι οι οποίοι τελούν εν αναμονή απέλασης κρατούνται για παρατεταμένες περιόδους χρόνου χωρίς να γνωρίζουν πότε θα απελαθούν ή πότε θα αφεθούν ελεύθεροι. Το Human Rights Watch επίσης εκφράζει ανησυχία ότι μεταξύ των κρατουμένων βρίσκονται και αιτούντες άσυλο εν ανομονή αποφάσεως καθορισμού του νομικού στάτους τους. Οι εγκαταστάσεις της Λεωφόρου Αλεξάνδρας δεν διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή για να στεγάσουν των τρέχοντα αριθμό των κρατουμένων και δεν ήταν προορισμένα για να στεγάσουν κρατουμένους για παρατεταμένες περιόδους χρόνου.

Το εσωκλειόμενο υπόμνημα περιλαμβάνει ένα λεπτομερή κατάλογο άμεσων μέτρων τα οποία το Human Rights Watch προτρέπει την Ελληνική κυβέρνηση να λάβει ώστε να μειώσει την σοβαρή υπερπληρότητα στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας και, όσον αφορά τη μεταχείριση των κρατουμένων, να εξασφαλίσει την προσαρμογή της με τους Βασικούς κανονισμούς του Ο.Η.Ε. για την μεταχείριση φυλακισμένων (U.N. Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) και με τους Ευρωπαϊκούς κανονισμούς φυλάκισης (European Prison Rules). Το υπόμνημα επίσης κάνει συστάσεις στη διεθνή κοινότητα να ελέγχει τις συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα, να καταστήσει την κυβέρνηση υπόλογη για τις υποβαθμισμένες και κάτω του αποδεκτού όρου συνθήκες στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας και, γενικώς, να βελτιώσει το βαθμό προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών και αιτούντων άσυλο σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το προσεχές έτος τα διεθνή

ιδρύματα θα επικεντρώσουν την προσοχή τους στην Ελλάδα· όπως γνωρίζετε, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την πρόληψη βασανιστηρίων (European Committee for the Prevention of Torture) θα επισκεφτεί εκ νέου την Ελλάδα το 2001. Επί προσθέτως, η Ελλάδα υποχρεούται να υποβάλει εκθέσεις εντός του 2001 προς την Επιτροπή του Ο.Η.Ε. ενάντια στα βασανιστήρια (U.N. Committee Against Torture) και την Επιτροπή του Ο.Η.Ε. για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων (U.N. Committee on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination). Το Human Rights Watch αποστέλλει αυτό το υπόμνημα σε αυτούς τους φορείς, καθώς και στην Ευρωπαϊκή Commission και στον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (Organization for Security and Cooperation in Europe).

Το Human Rights Watch αναγνωρίζει την ευγενή συνεργασία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και των αρμόδιων αστυνομικών σε σχέση με την οργάνωση της επίσκεψής μας στο κέντρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας. Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας στα θιγέнта θέματα του υπομνήματος αυτού και με σεβασμό σας ζητούμε μια επίσημη απάντηση.

Μετά τιμής,
Rachel Denber
Γενική Διευθύντρια
Τμήμα Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας

Ευχαριστίες

Η έρευνα για αυτό το υπόμνημα διεξήχθη από την Julia Hall, σύμβουλος του τμήματος Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας, και την Julie Chadbourne, JD, LL.M, ειδικός σύμβουλος του τμήματος Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας. Το υπόμνημα γράφτηκε από την Julia Hall και επιμελήθηκε από τους: Rachel Denber, γενική διευθύντρια του τμήματος Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας; Elizabeth Andersen, διευθύντρια δικαστικού του τμήματος Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας; Rachael Reilly, διευθύντρια προγράμματος πολιτικών για τους πρόσφυγες; Michael McClintock, αναπληρωτής διευθυντής προγράμματος και Dinah PoKempner, γενικός σύμβουλος. Η τεχνική βοήθεια ήταν της Rachel Bien, συνεργάτης του τμήματος Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας. Η ελληνική μετάφραση έγινε από την Καρολίνα Κάνλιφ.

Το Human Rights Watch θα ήθελε να ευχαριστήσει τους παρακάτω για την βοήθειά τους στα θέματα σχετικά με την κράτηση στην Ελλάδα: την Andrea Gilbert, το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, τη Μαρία Κοσσίδα, τον Νίκο Κουλούρη, τη Νεολαία Ενάντια στον Ρατσισμό-Ευρώπη, το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων, το γραφείο του Συνήγορου του Πολίτη, και το UNHCR Αθήνας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

από τή Γενική Συνέλευση των Ένωμένων Έθνών.

Προοίμιον

Η Γενική Συνέλευση.

Με τή σκέψη ότι το θεμέλιο τηςλευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο είναι η αναγνώριση της ανθρωπότητας από όλους τους ανθρώπους αξιοπρεπέως και των δικαιωμάτων τους που είναι για όλους ίσα και ανεπαύριστα.

Με τή σκέψη ότι η παραγνώριση και η περιφρόνηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου οδηγήσαν σε συνέπειας περίξιας, που έντονα αποκορύφει η καθολική συνείδηση, και ότι, όπως έχει διακηρυχθεί, ανώτατη επιδίωξη του ανθρώπου είναι ο λογικός ενός κόσμου, όπου, απαλλαγμένος από τον τροχό και την αβυσσότητα, θα μπορεί να ελεγχόσεται λευθερία.

Με τή σκέψη ότι είναι βρασιό να προστατεύονται τα ανθρωπια δικαιώματα από το δικαιο των Κρατών με ρητές διατάξεις, ώστε να μη μένει στον ανθρώπο σών μόνη λύση ή επανίσταση κατά της τυραννίας και της καταπίεσης.

Με τή σκέψη ότι έχει ουσιαστική σημασία η ενδύσοση των Έθνών στην ανίατουξη φιλικών σχέσεων μεταξύ τους.

Με τή σκέψη ότι όλοι οι λαοί των Ένωμένων Έθνών με τον Κτιστατικό τους Χάρτη διακήρυξαν και πάλι την πίστη τους ότι δημελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, στην αξία και στην αξιοπρέπεια της ανθρώπινης προσωπικότητας και στην ισότητα των δικαιωμάτων των δύο φύλων και ότι διαδήλωσαν πως είναι αποφασισμένοι να εννοήσουν την ανωνική πρόσδο και να δημοσιονγήσουν ζωδύτρες και λευθέρους ανωθήτες ζωής.

Με τή σκέψη ότι τα Κράτη, που είναι Μέλη του Οργανισμού των Ένωμένων Έθνών, έχουν αναλάβει την υποχρέω-

ση να εξασφαλίσουν με τις διαδικασίες του Οργανισμού των χωρών και προμηματοσθεσμοσ των δικαιωμάτων και των βασικών λευθέρων του ανθρώπου και

Με τή σκέψη ότι για την πλήρη εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής έχει μεγάλη σημασία η κοινή και διοφρονη αντίληψη για τα δικαιώματα και τις λευθερίες του ανθρώπου.

Διακήρυξις

την Ολοκληρωτική αυτή Διακήρυξη των δικαιωμάτων του Ανθρώπου σών το κοινό ιδανικό που σφέτει να επιδιώξεται από όλους τους λαούς και όλα τα Έθνη, με σκοπό όλα τα άτομα και όργανα της κοινωνίας, έχοντας πάντα σπό του τους πύτι τη διακήρυξη, να προσπαθούν με την πινδία και τη διδασκαλία να ζωδύτουν το σθεσμοσ στα δικαιώματα και τις λευθερίες του ανθρώπου και να εξασφαλίσουν με προσδεντα και μέτρο στα Έθνη και τον κόσμο όλόκληρο την αναγνώριση και την εφαρμογή τους με τρόπο γενικό και απολεσμητικό, τόσο στους λαούς των Κρατών, που είναι μέλη του Οργανισμού, όσο και στους λαούς που σούν σε ιδίση της δικαιωμάτων τους.

Άρθρο 1

Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται λευθέροι και ίσοι σε αξιοπρέπεια και δικαιώματα. Είναι προσησμένοι με λογική και έχουν την υποχρέωση να σμπετηνύφρονται μεταξύ τους με ανώτατη ανδύροσύννη.

Άρθρο 2

Ο κοδώνος μπορεί να διακόξει όλα τα δικαιώματα και τις λευθερίες που προέχονται στη Διακήρυξη αυτή, κοφώς κομηιά διακόσιση και ιδιόκοτερο κοφώς διακόσιση που να διασώσεται στη σφύξη, το κοφώς, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την πολιτική ή κοδτε άλλη κοφώς, την εθνική ή κοινωνική κοφώς, την ανωνία, την ανωνία, ή κοδτε άλλη κοφώς.

Ακόμη κομηιά διακόσιση δε θα γίνεται, που να σφύρηται κοφώς.

ζεται στο πλαίσιο καθυστάσεως, το νομικό ή το διεθνές, της Σύμφωνης ή του έθνους, όπου ανήκει ένα πρόσωπο, υπόφορα αν ή χώρα ή το έθνος αυτό είναι ανεξάρτητα, δρισμένα σε χωριστά, έχουν χίσει την αυτονομία τους ή στην κυριαρχία τους ή υπόχρη ύποσδήποτε περιορισμός.

Άρθρο 3

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να ζει, να είναι ή/και να εργάζεται και να απολαμβάνει την προσωπική υπόστασή του.

Άρθρο 4

Κανείς δεν θα δρίζεται σε δουλεία, ούτε σε δουλοπώροια. Η δουλεία και ή δουλοπώροια απαγορεύονται σε όλες τους τις μορφές.

Άρθρο 5

Κανείς δεν θα υποβάλλεται σε βασανιστήρια, ούτε σε ποινές και μεταχειρίσεις σκληρές, απάνθρωπες και ταπεινωτικές.

Άρθρο 6

Ό κάδενας έχει το δικαίωμα να αναγνωρίζεται ή νομική του προσωπικότητα σε κάθε τόπο.

Άρθρο 7

Όλοι είναι ίσοι μπροστά στο νόμο και έχουν το δικαίωμα να προστατεύονται ίξίση και χωρίς διάκριση από το νόμο. Ήξιόλογο είναι έχουν το δικαίωμα να δρίσκουν την ίδια προστασία ιτέννανι σε κάθε δικέριση που δια έποτελούσε παρέρβαση της διακήρυξης αυτής, και ιτέννανι σε κάθε περίπτωση για τέτοια δικέριση.

Άρθρο 8

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να προσφύγει ιταπειλημιακά στα ισχυόδια δικαστήρια της Πατρίδας του ή των άλλων πριέξων που περιλαμβάνουν τη θεμελιώδη δικαιοσύνη του, που του αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα και τους νόμους.

Άρθρο 9

Κανείς δεν μπορεί να φυλάσσεται, να κρατηθεί ή να εξοριστεί αέδωρητά.

Άρθρο 10

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα με πλήρη ίσότητα να διεκδικήσει δικαίωμα και δουλοπώροια από ανεξάρτητο και ιμπεροβιότα δικαστήριο, που θα κρίνει έλπιση ή/και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, είτε για το σώμα κάθε κοινωνικής κατηγορίας ή ανήκειν του.

Άρθρο 11

Κάθε πρόσωπο, που κατηγορείται για αέδωρημα, είναι κατά τημέρη αέδωρη, ως ότου αποδειχθεί νόμιμα ή ένοχη του σε δικέη που θα την χαρακτηρίζει ή δημοσιότητα και που θα του εξασφαλίξει όλες τις αναγκαίες ευεργεσίες για την ύποστασή του.

Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί για ποινές ή ποινιές, που δεν ήταν, σύμφωνα με το έθνος και διεθές δικαίωμα, αέδωρημα κατά το χρόνο από έγιναν, ούτε καταδικαστεί βαρέτερη ποινή από εκείνη που επιβλήθηκαν τη στιγμή που διαπράχθηκε το αέδωρημα.

Άρθρο 12

Ό άνθρωπος δεν μπορεί να είναι ιντεκτιμένο μέδωμένων έπιβιόσεων στην ιδιωτική του ζωή, την οικογένειά του, την κυριαχία του και την ελπίση ή/και του, ούτε προσβολών της τιμής και της φήμης του. Ό κάδενας έχει το δικαίωμα να απολαμβάνει νομική προστασία από τέτοιες προσβολές.

Άρθρο 13

1) Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να εργασαστεί ελεύθερα και να έλέγξει τη δουριά του στο έσωτερικό του Κράτους που ζει.

2) Ό άνθρωπος έχει το δικαίωμα να εργασιάζεται σε θε χώρα, μαζί και τη δικέη του, και να ιαυτέχρηται στη ζωή του.

Άρθρο 14

1) Σε περίπτωση διαγραφής, κάθε πρόσμοχο έχει το δικαίωμα να ζητήσει και να θρει άνευλο σε άλλες χώρες.

2) Το δικαίωμα αυτό δεν προβάλλεται σε περίπτωση διαφύτων και εξαλειφεται του κοινού ποινικού δικαίου η και αντίφρατες ανειδέτες από τους αμοαούς και τις σχέτες των Ενομένων Έθνών.

Άρθρο 15

1) Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ιδιαιτέρας ένός τοπάρχιστον Κράτους.

2) Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί την ιδιαιτέριά του ή το δικαίωμα να αλλάξει ιδιαιτέρια.

Άρθρο 16

1) Ο άντρας και ή γυναίκα μαζίς φρεσών σε ήλαία νόμου έχουν το δικαίωμα να ζήσουν γήμο και να δημοσφωούν απογέννητο χωρίς κανένα περιορισμό σχετικό με τη φυλή, την θρησκεία και τη θρησκεία τους. Τα δικαιώματά τους απέναντι στο γήμο είναι ίσα και κατά τη διάθεσή του.

2) Ο νόμος δεν μπορεί να γίνει πηγή μόνο με την αίθιαση και καθολική συνάντηση των πρλόνοφών.

3) Η αποκρίνεια είναι το φρεσικό και θρησκείας στοιχίο της Κοινωνίας και πρέπει να προστατεύεται από την Κοινωνία και το Κράτος.

Άρθρο 17

1) Κάθε πρόσμοχο, άτομο ή ήμοδικιά, έχει το δικαίωμα της ιδιωτικείας.

2) Από κανένα δεν αφερείται ή περιοχή του ατόμου.

Άρθρο 18

Κάθε πρόσμοχο έχει το δικαίωμα εξαλειφείας σκέψης, συνείδησης και θρησκείας. Το δικαίωμα αυτό έχει ως συνέπεια την εξαλειφση αλληλεγγύθ θρησκείας ή πολιθίσεων, όπως και την εξαλειφση εξαλειφείας ή της θρησκείας ή των πολιθίσεων ατόμου.

και ή ανλόγια, τόσο φρεσική, όσο και καθόλου, με την διακαλία, την άσφαση των θρησκείων καθολικών, τη λαοκρατία, και την εξαση σχετικών λειτουργιών.

Άρθρο 19

Κάθε πρόσμοχο έχει το δικαίωμα εξαλειφείας γλώσσας και θρησκείας. Αυτό έχει ως συνέπεια το δικαίωμα να μην υποχρεωθεί και τις αμοαίες του και το δικαίωμα να ζητά, να υποχρεωθεί και να διαδίδει τις πληροφορίες και τις ιδέες του με αμοαοδήποτε μέσο φρεσικής χωρίς περιορισμό.

Άρθρο 20

1) Κάθε πρόσμοχο έχει δικαίωμα να μεταίξει εξαλειφση σε άλλες ανθρωπείας.

2) Κανείς δεν μπορεί να εξαναγκασθεί να μεταίξει σε Συναγωγεία.

Άρθρο 21

1) Κάθε πρόσμοχο έχει το δικαίωμα να μεταίξει στη διαχείρηση των δημοσίων υποθέσεων της Χώρας του ατελείως ή με εξαλειφείας εξαλειφείας των Χώρας του.

2) Κάθε πρόσμοχο έχει το δικαίωμα να γίνεται με ίσους όρους δικό στις δημοτικές υπηρεσίες της Χώρας του.

3) Βίωση της εξαλειφείας των Δημοσίων όφρων είναι ή λακή θάλαση. Η θάλαση αυτή πρέπει να εξαλειφεία με ήμεις εξαλειφείας που θα γίνονται κατά διαστήματα. Η φρεσική πρέπει να είναι καθολική και ίση. Η φρεσική πρέπει να γίνεται μυστικά ή με αντιστοιχη διαδικασία που θα της εξαλειφεία την εξαλειφεία.

Άρθρο 22

Κάθε μέλος της κοινωνίας έχει το δικαίωμα της κοινωνικής αμοαίας. Ο καθένας έχει το δικαίωμα να πετύχει την εξαλειφεία των αποκρίσεων, κοινωνικών και εξαλειφείων εξαλειφείων και μυστικών) δικαιωμάτων του, που είναι αποκρίτητα για την εξαλειφεία και την εξαλειφεία ανειδέτη της αποκρίτικείας του. Το δικαίωμα αυτό

πρέπει να κατανοηθεί με την έθνητική προστάθεια και τη διεθνή συνεργασία και μέσα στα πλαίσια της δαγώνου και της οικονομικής κατάστασης της χώρας.

Άρθρο 23

- 1) Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να εργάζεται με εθνικές δυνάμεις και καταπονημένους, να εκλέγει μετέωρα την εργασία του και να προστατεύεται από την ανεργία.
- 2) Όλοι, χωρίς διάκριση, έχουν το δικαίωμα να παίρουν την ίδια αμοιβή για τους αξίως εργαίοντες.
- 3) Καθένας που εργάζεται έχει το δικαίωμα να αμοιβεται δίκαια και καταπονημένα, ώστε από την εργασία του να εξισμελίζεται ο ατόν και την οικονομία του αξιοποιείται διδόνση, από τις συμπληρώνονται, όταν εκάσχει λόγος, από όλα τα άλλα μέσα κοινωνικής προστασίας.
- 4) Ο καθένας έχει το δικαίωμα να ιδώσει με άλλους συνδικάτο και να γίνεται μέλος συνδικάτων για την υποστήριξη των συμφερόντων του.

Άρθρο 24

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να αναπαύεται και να ψυχαγωγείται, όπως και το δικαίωμα να διαφέρει εύλογο περιουσιός της εργασίας του και να του χορηγείται προδικαίο όδρια με απόδοξη.

Άρθρο 25

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να ζει με τέτοια ζωή από τα εξοφάλλει την υγία, την ατομική και οικογενειακή ευημερία και ιδανικά τη διατροφή, το κρέμα, την εκπαίδευση και την κοινωνική ευημερία, όπως και τις αναγκαίες κοινωνικές υπηρεσίες. Έχει ακόμη το δικαίωμα να ασφαλιστεί για τις περιπτώσεις ανεργίας, ασθένειας, αναπηρίας, γήρατος, γρηγορών ή και άλλων από, για λόγους ανεξίτητους από τη θέλησή του, διότι έχει το μέσο να αντιμετωφεί.

Άρθρο 26

- 1) Ο καθένας έχει το δικαίωμα να μορφωθεί. Η εκπαίδευση είναι δωρεάν και υποχρεωτική μέχρι τουλάχιστον της δευτεροβάθμιας.

παίδευση πρέπει να προσφέρεται δωρεάν τουλάχιστον στην πρωτοβάθμη και δευτεροβάθμη. Η στοιχειώδης εκπαίδευση είναι υποχρεωτική. Η αγωγή και επαγγελματική εκπαίδευση πρέπει να γενεφεί. Η αφοσίωση σε ανώτερους σκοπούς πρέπει να γενεφεί και να είναι εκτενής με πλήρη βοήθεια για άλλους ανάλογα με την αξία τους.

2) Σκοπός της εκπαίδευσης πρέπει να είναι η αγωγή, ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και η ενίσχυση του σπινθηρό των δικαιωμάτων του και των δημοκρατικών ελευθεριών. Πρέπει η εκπαίδευση να αφορά την κοινωνία, την αγωγή και τη φιλία ανήκει ο άλλος να είναι και ως οφείλει, φιλανθρωπία ή βοηθητικές, όπως και την ανάπτυξη των ενεργειών των Ενωμένων Ελλήνων για τη διατήρηση της εθνικής ενότητας τους. Όλοι έχουν τον αίσιο λόγο στην έλευση της εκπαίδευσης από διαδοχή από παιδιά τους.

Άρθρο 27

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να μετέχει ελεύθερα στην πολιτιστική ζωή της κοινωνίας από 21, να απολαμβάνει τα αγαθά των τεχνών και να συμμετέχει στην εκπαιδευτική πρόοδο και τα αγαθά, που προσφέρονται από αυτή.

2) Καθένας έχει το δικαίωμα να προστατεύονται τα ήθη και τα έθνη των συμφερόντων των πολιτών από εθνική καταστολή, φιλανθρωπία και καλύτερη, που είναι δημοφιλής τους.

Άρθρο 28

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να δώσει να εργαστεί στο κοινωνικό του πεδίο και διεθνώς με τη δύναμή του, ώστε το δικαίωμα και ο ελευθερία, που διακηρύσσονται με τη Διακήρυξη αυτή, να μπορούν να πραγματοποιηθούν.

Άρθρο 29

- 1) Το άτομο έχει καθήκοντα απέναντι στην κοινωνία όπως μόνο είναι δυνατή η ελευθερία και άλλους ανάλογα της προσωπικότητάς του.
- 2) Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων του και την άσκηση των καθήκοντων του, ο καθένας πρέπει να τηρεί την αρχή της αλληλεγγύης.

πέλευση των ελευθεριών που ο άνθρωπος δεν έπαιλάει σε άλλους προσώποις. Εκτός από εκείνους που θέπνζονται άποδοτικά με νόμους και άποσοποιών στην εξουσία και το σφραμό των δικαιωμάτων και ελευθεριών του συνανθρώπου του και την έκαστοποίηση των δικιών αξιώσεων της Ηθικής της Δημοσίας Ήθικής και γενικής εύμεγίας μεσα σε Δημοκρατική Κοινότητα.

31. Τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που περιέχονται στη Διακήρυξη αυτή σε κοινή περίπτωση δεν είναι δυνατό να ασκηθούν με τρόπο αντίθετο προς τους σκοπούς και τις αξίες των Ένωμένων Έθνών.

Άρθρο 30

Κοινωνία διάταξη της Διακήρυξης αυτής δεν μπορεί να εφαρμοστεί στα μέλη που αποδοχάρ Κρίτες ή ήμεδα ή άτομο το δικαίωμα να ανατύξει δραστηριότητα ή να εκτελεί ποιότητες, που αποκλείουν στην κατάσταση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται από αυτή.

ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 2002*

Εισαγωγή

Το θέμα των συνθηκών κράτησης στην Ελλάδα περιλαμβάνεται εξ' αρχής στις προτεραιότητες της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ). Το 2001 η Εθνική Επιτροπή δημοσίευσε την πρώτη έκθεσή της για το ζήτημα αυτό¹, στηριζόμενη κυρίως στα πορίσματα της *Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων* (εφεξής ΕΠΒ)² μετά την επίσκεψή της του έτους 1999 (ad hoc επίσκεψη).

Το 2001, όμως, επισκέφθηκε εκ νέου τη χώρα η ΕΠΒ (τακτική επίσκεψη) και, μάλιστα, ζήτησε να συναντηθεί και τελικά συναντήθηκε με το προεδρείο της ΕΕΔΑ³.

Τα πορίσματα της τελευταίας αυτής επίσκεψης της ΕΠΒ (23.9.2001-5.10.2001) δημοσιεύτηκαν στις 20 Νοεμβρίου 2002⁴. Την ίδια ημέρα δημοσιεύτηκε και η απάντηση των ελληνικών αρχών⁵.

Η Εισήγηση που ακολουθεί περιλαμβάνει τα ακόλουθα κεφάλαια: (Α) τις παρατηρήσεις της ΕΠΒ για το 2001, (Β) τις παρατηρήσεις της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων των Ηνωμένων Εθνών (εφεξής ΕκΒ), (Γ) τις παρατηρήσεις του Αρμοστή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για τις συνθήκες κράτησης κατά την επίσκεψή του στην Ελλάδα το 2002, (Δ) τις απαντήσεις των ελληνικών αρμοδίων αρχών και (Ε) τις προτάσεις της ΕΕΔΑ προς τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές.

Α. Παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων (ΕΠΒ)

Σημεία παρατείνόμενης ανησυχίας

1. Το 1993 η ΕΠΒ πρότεινε την ριζική ανακαίνιση του Κέντρου Μεταγωγών στο Πειραιά ή την μεταφορά του σε άλλες, αρτιότερες, εγκαταστάσεις⁶. Παρά τις

* Εισηγητές: Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου και Γ. Κτιστάκης.

¹ Ετήσια Έκθεση ΕΕΔΑ 2001, σελ. 143-156.

² Η ΕΠΒ είναι όργανο της *Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας* (εφεξής Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων) η οποία υιοθετήθηκε το 1987 από τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 1949/1991 (ΦΕΚ Α' 83). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων έχει επισκεφτεί συνολικά πέντε φορές την Ελλάδα: το 1993, το 1996, το 1997, το 1999 και το 2001. Οι επισκέψεις το 1996 και το 1999 ήταν ad hoc επισκέψεις, εκτός του προγραμματισμού της ΕΠΒ.

³ Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 26.9.2001. Βλ. αναλυτικά Ετήσια Έκθεση ΕΕΔΑ 2001, σελ. 58.

⁴ CPT/Inf (2002) 31, εφεξής Έκθεση ΕΠΒ 2001.

⁵ CPT/Inf (2002) 32.

- σχετικές διαβεβαιώσεις των ελληνικών αρχών⁷, το 2001 το Κέντρο παρέμενε στην αρχική του απαράδεκτη κατάσταση.
2. Από το 1993 και επέκεινα η ΕΠΒ προτείνει την άμεση βελτίωση του Κέντρου Μεταγωγών της Αθήνας⁸. Το 1999 το Κέντρο αποτέλεσε αντικείμενο Άμεσης Παρατήρησης της ΕΠΒ⁹. Παρά τις επισκευές και ανακαινίσεις, ο αριθμός των κρατουμένων ήταν ιδιαίτερα αυξημένος το 2001 και η γενική κατάσταση παρέμεινε χωρίς ουσιαστική βελτίωση¹⁰.
  3. Το 1997 η ΕΠΒ πρόεβη σε Άμεση Παρατήρηση (άρθρο 8 παρ. 5 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων) για το Αστυνομικό Τμήμα της Δραπετσώνας. Η κατάσταση δεν φαίνεται να άλλαξε το 1999¹¹ ή/και το 2001¹².
  4. Οι άσχημες συνθήκες κράτησης στα Κέντρα κράτησης αλλοδαπών στην Αθήνα και στον Πειραιά δεν βελτιώθηκαν το 2001 σε σύγκριση με το 1999¹³.
  5. Το 1993 οι φυλακές ήταν κατά 171% υπερπλήρεις (6.700 κρατούμενοι σε 3.900 θέσεις)¹⁴. Το 2001 οι φυλακές είναι 170% υπερπλήρεις (8.500 κρατούμενοι σε 5.000 θέσεις)¹⁵. Οι συνθήκες των ελληνικών φυλακών υπολείπονται των ελάχιστων προϋποθέσεων που θέτει η Σύσταση R (99) 22 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.
  6. Παρά τις συνεχείς επισημάνσεις¹⁶, τα προγράμματα δραστηριοτήτων στην Αλικαρνασό, στα Χανιά και, κυρίως, στον Κορυδαλλό δεν έχουν ακόμα ουσιαστικά υλοποιηθεί¹⁷.
  7. Η ατιμωρησία των υπευθύνων αστυνομικών οργάνων για κακομεταχείριση και η απουσία σχετικών προληπτικών μέτρων συνεχίζεται¹⁸ παρά τις προηγούμενες επισημάνσεις της ΕΠΒ των ετών 1997¹⁹ και 1999²⁰.
  8. Παρατηρείται και το 2001 η πλημμελής εισαγγελική και δικαστική έρευνα καταγγελιών για κακομεταχείριση κρατουμένων²¹.
  9. Δεν έχουν ακόμα ληφθεί μέτρα ειδικής πρακτικής εκπαίδευσης των αστυνομικών οργάνων σε υψηλού κινδύνου περιπτώσεις, όπως η σύλληψη και η ανάκριση υπόπτων²².

⁶ Έκθεση ΕΠΒ 1993, παρ. 76-77.

⁷ Έγγραφο Υπουργείου Δημόσιας Τάξης της 2ας Ιουνίου 2000 (σελ. 7) προς την ΕΠΒ, CPT//Inf (2001) 19.

⁸ Έκθεση ΕΠΒ 1993, παρ. 73-75.

⁹ Έκθεση ΕΠΒ 1999-Π, παρ. 38-39.

¹⁰ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 30.

¹¹ Έκθεση ΕΠΒ 1999-Π, παρ. 20.

¹² Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 25. Η ελληνική κυβέρνηση δεν έκανε καμία αναφορά στην απάντησή της στο Τμήμα της Δραπετσώνας, βλ. κατωτέρω.

¹³ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 32.

¹⁴ Έκθεση ΕΠΒ 1993, παρ. 94.

¹⁵ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 56.

¹⁶ Έκθεση ΕΠΒ 1994, παρ. 108-109 και 120. Έκθεση 2001, παρ. 16.

¹⁷ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 82-83.

¹⁸ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 15-16 και 121.

¹⁹ Έκθεση ΕΠΒ 1997, παρ. 16-19.

²⁰ Έκθεση ΕΠΒ 1999-Π, παρ. 15.

²¹ Βλ. Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 19, 22 και 122. Πβλ. Έκθεση ΕΠΒ 1999-Π, παρ. 14-15. Έκθεση ΕΠΒ 1997, παρ. 16-19.

²² Έκθεση ΕΠΒ 1994, παρ. 27-28. Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 17.

10. Αν και σημειώθηκε βελτίωση σε σύγκριση με το παρελθόν, οι συνθήκες ιατρικής περίθαλψης στις φυλακές υπολείπονται του ελάχιστου ανεκτού επιπέδου. Οι προσπάθειες των ελληνικών αρχών πρέπει να διπλασιαστούν²³.
11. Όσοι φυλακισμένοι είναι οροθετικοί (φορείς του aids) μεταφέρονται συστηματικά στο νοσοκομείο της φυλακής Κορυδαλλού²⁴. Αυτή η πρακτική δεν έχει ιατρική εξήγηση αλλά και αναιρεί κάθε προσπάθεια πρόληψης στις ίδιες τις φυλακές γιατί αποτρέπει τους υπολοίπους να υποβληθούν σε προληπτικά ιατρικά τεστ²⁵.
12. Δεν έχουν μέχρι σήμερα εκδοθεί σαφείς εντολές προς αστυνομικά και άλλα όργανα για την απρόσκοπτη και άμεση πρόσβαση του κρατουμένου σε δικηγόρο, ιδιαίτερα πριν την πρώτη απολογία του κρατουμένου²⁶.
13. Συνεχίζονται οι άτυπες επαναπροωθήσεις οι οποίες συχνά γίνονται κατά τρόπο που να συνιστούν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση (άρθρο 3 ΕΣΔΑ)²⁷.

Νέα σημεία ανησυχίας

14. Άμεση Παρατήρηση από την ΕΠΒ πραγματοποιήθηκε το 2001 για τα αστυνομικά τμήματα της Κοζάνης και του Ηρακλείου. Η κατάσταση κρίνεται όλως απαράδεκτη και καλείται η Ελλάδα να προβεί σε άμεσες ενέργειες βελτίωσης των συνθηκών κράτησης²⁸.
15. Ζητήματα κακομεταχείρισης ανέκυψαν σε τρία κέντρα κράτησης (Χανίων, Ηγουμενίτσας και λιμενικού τμήματος του Πειραιά) με θύματα κυρίως Αλβανούς υπηκόους²⁹. Σοβαρά κρούσματα κακομεταχείρισης καταγγέλλθηκαν και για την καινούργια φυλακή στο Μαλανδρίνο³⁰.
16. Σοβαρές ανησυχίες για κρούσματα κακοποίησης των παράνομων μεταναστών, παραβίαση του δικαιώματός τους πρόσβασης σε δικηγόρο και απουσία ιατρικής τους περίθαλψης σε στρατιωτικά κέντρα κράτησης (15^η ταξιαρχία στην Καστοριά και σύνταγμα πεζικού στο Ηράκλειο)³¹.

Σημεία βελτίωσης

1. Μετά από προτάσεις της ΕΠΒ³², ψηφίστηκε ο νόμος 3090/2002 για την «Σύσταση σώματος επιθεώρησης και ελέγχου των καταστημάτων κράτησης και άλλες διατάξεις».
2. Μετά από προτάσεις και της ΕΠΒ³³, ψηφίστηκαν οι ρυθμίσεις των άρθρων 44 («Διοικητική απέλαση»), 48 («Χώροι κράτησης αλλοδαπών») και 50 («Παράνομη είσοδος και έξοδος από τη χώρα») του νόμου 2910/2001 περί αλλοδαπών που συνιστούν σοβαρές μεταβολές. Κυριότερη δε θετική μεταβολή αποτελεί το χρονικό όριο των τριών μηνών για την κράτηση των υπό διοικητική απέλαση αλλοδαπών³⁴.

²³ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 85-86.

²⁴ Έκθεση ΕΠΒ 1999-I, παρ. 155-158.

²⁵ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 95.

²⁶ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 42.

²⁷ Έκθεση ΕΠΒ 1999-II, παρ. 46. Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 53.

²⁸ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 8.

²⁹ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 14.

³⁰ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 58-59.

³¹ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 15-118.

³² Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 22.

³³ Βλ. αναλυτικά Ετήσια Έκθεση της ΕΕΔΑ 2001, σελ. 148-151.

³⁴ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 10.

Πάντως η πρόταση της ΕΕΔΑ να προστεθεί ρητή διάταξη στη ελληνική νομοθεσία που θα προβλέπει ότι οι αιτήσεις ασύλου προσώπων υπό κράτηση θα εξετάζονται κατά προτεραιότητα από τη διοίκηση δεν ακολουθήθηκε.

3. Συνιστά σημαντική βελτίωση η θέση σε ισχύ του νέου Σωφρονιστικού Κώδικα με πολλές προστατευτικές των φυλακισμένων διατάξεις³⁵.
4. Βρίσκεται σε εξέλιξη το πρόγραμμα κατασκευής φυλακών. Η φυλακή στο Μαλανδρίνο λειτούργησε ενώ αναμένεται η λειτουργία του Κέντρου απεξάρτησης τοξικομανών κρατουμένων στον Ελαιώνα Θήβας³⁶.
5. Οι συνθήκες στο Κέντρο κράτησης αλλοδαπών γυναικών (γυναικών) στην Αμυδαλέζα είναι ικανοποιητικές³⁷.
6. Υπάρχει βελτίωση στις εγκαταστάσεις των ανδρικών φυλακών στον Κορυδαλλό³⁸.

Σημείο άρνησης συνεργασίας των ελληνικών αρχών

1. Η ΕΠΒ επισημαίνει την απόκρυψη από αυτήν της ύπαρξης προσωρινών χώρων κράτησης αλλοδαπών της ΕΛΑΣ (κάμπινγκ στο Δρέπανο), του Λιμενικού, ακόμα και τελωνιακών αρχών, κατά παράβαση του άρθρου 8.2 (β) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την πρόληψη των βασανιστηρίων³⁹.

Β. Παρατηρήσεις της Επιτροπής κατά των βασανιστηρίων των Ηνωμένων Εθνών (ΕκΒ)

Η ΕκΒ είναι το όργανο ελέγχου των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει τα συμβαλλόμενα κράτη στην *Διεθνή Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας* που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Ηνωμένων Εθνών το 1984, τέθηκε σε ισχύ το 1987 και κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 1782/1988. Εντελώς πρόσφατα υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση το πρόσθετο προαιρετικό πρωτόκολλο στην ανωτέρω Σύμβαση, που προβλέπει τη σύσταση Υποεπιτροπής η οποία θα διεξάγει επιτόπιους τακτικούς ελέγχους στους χώρους κράτησης⁴⁰. Το έργο της Υποεπιτροπής θα υποστηρίζεται από τα εθνικά όργανα ελέγχου⁴¹.

Μέχρι σήμερα η Ελλάδα έχει υποβάλει τέσσερις συνολικά εκθέσεις προς την ΕκΒ σε εφαρμογή της σχετικής συμβατικής υποχρέωσής της: το 1990, το 1993, το 1999 και το 2002. Οι παρατηρήσεις της ΕκΒ, που ακολουθούν, αφορούν την ελληνική έκθεση του 1999 η οποία, παρά τις σοβαρές ελλείψεις της, εξετάστηκε τελικά από την ΕκΒ⁴². Η αντίστοιχη του 2002 δεν έχει ακόμα εξεταστεί από την ΕκΒ.

³⁵ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 55.

³⁶ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 55.

³⁷ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 32.

³⁸ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 55.

³⁹ Έκθεση ΕΠΒ 2001, παρ. 7.

⁴⁰ Ψήφισμα A/RES/57/99 της Γενικής Συνέλευσης.

⁴¹ Για την Ελλάδα υποθέτει κανείς ότι τέτοιο όργανο θα αποτελέσει το νεοϊδρυθέν Σώμα επιθεώρησης και ελέγχου των καταστημάτων κράτησης (ν. 3090/2002).

⁴² A/56/44, 8.5.2001, παρ. 83-88, ιδίως παρ. 85.

Σημεία ανησυχίας

1. Αδικαιολόγητη και υπερβολική χρήση βίας μερικές φορές από τα αστυνομικά όργανα κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ιδιαίτερα έναντι των εθνικών μειονοτήτων και των αλλοδαπών.
2. Οι σκληρές συνθήκες κράτησης των αλλοδαπών γενικά, αλλά ιδιαίτερα των παράνομων μεταναστών και των αιτούντων άσυλο.
3. Οι υπερπλήρεις φυλακές.
4. Η απουσία ειδικής εκπαίδευσης του ιατρικού και άλλου προσωπικού των φυλακών και των κέντρων κράτησης.

Θετικά σημεία

1. Επαρκές νομικό οπλοστάσιο.
2. Ειδικό σώμα δυνάμεων, υπό τις εντολές εισαγγελικού λειτουργού, για την καταστολή εξεγέρσεων στις φυλακές.
3. Οικονομικές συμβολές της Ελλάδας στο εθελοντικό Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα θύματα βασανιστηρίων.

Γ. Παρατηρήσεις του Αρμοστή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Ο Αρμοστής του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου επισκέφτηκε την Ελλάδα μεταξύ 2-5 Ιουνίου 2002. Στην Έκθεσή του αναφέρεται και στις συνθήκες κράτησης στη χώρα. Κατά την επίσκεψή του, συναντήθηκε αρχικά με ΜΚΟ, ύστερα σε ειδική συνάντηση με την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (2.6.2002) και στη συνέχεια, μεταξύ άλλων, με τον Πρόεδρο της Βουλής (5.6.2002), τους αρμόδιους Υπουργούς Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (4.6.2002), τους Προέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας (3.6.2002) και του Αρείου Πάγου (4.6.2002) και την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης (5.6.2002).

Οι κύριες παρατηρήσεις του είναι οι ακόλουθες:

1. Η υπερπληρότητα των φυλακών (διπλάσιος αριθμός φυλακισμένων τα δέκα τελευταία χρόνια, 44% αλλοδαποί κρατούμενοι) συναντάται και σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Ο Αρμοστής, πεπεισμένος για την πρόθεση του Υπουργού Δικαιοσύνης να επιλύσει το ζήτημα, προτείνει διάλογο της κυβέρνησης με την τοπική αυτοδιοίκηση προκειμένου να επιτευχθεί η άμεση κατασκευή των 17 σωφρονιστικών καταστημάτων⁴³.
2. Στις καταγγελίες ΜΚΟ για υπερβολική χρήση βίας των αστυνομικών οργάνων, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης απάντησε στον Αρμοστή ότι πρόκειται για μεμονωμένες περιπτώσεις. Εντούτοις, ο Αρμοστής καλεί τις ελληνικές αρχές να εντείνουν τις προσπάθειες εκπαίδευσης των αστυνομικών οργάνων και να προγραμματίσουν την σταδιακή ένταξη (σε ποσοστιαία βάση) στο αστυνομικό σώμα ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς κατηγορίες⁴⁴.

⁴³ CommDH(2002)5, 17.7.2002, παρ. 6 και 37 (1).

⁴⁴ CommDH(2002)5, 17.7.2002, παρ. 31.

3. Ο Αρμοστής ανησυχεί έντονα για την απαράδεκτη κατάσταση των χώρων κράτησης των υπό απέλαση αλλοδαπών στην Γενική Διεύθυνση της Αστυνομίας στην Λεωφόρο Αλεξάνδρας. Κατά την αντίληψή του, η επικρατούσα εκεί κατάσταση συνιστούσε εξευτελιστική μεταχείριση. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης προέβη σε άμεση αντίδραση διαβεβαιώνοντας τον Αρμοστή ότι το πρόβλημα στην Λεωφόρο Αλεξάνδρας θα διευθετηθεί το ταχύτερο⁴⁵.

Δ. Οι απαντήσεις των αρμόδιων ελληνικών οργάνων στις παρατηρήσεις της ΕΠΒ

Η απάντηση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (1.9.2002) επισημαίνει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

1. Το άρθρο 8 του Π.Δ. 14/2001, περί «Οργάνωσης Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας», με το οποίο προβλέπεται αρμοδιότητα του Τμήματος Προσφύγων-Πολιτικού Ασύλου της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, για το χειρισμό θεμάτων ρατσισμού και ξενοφοβίας, καθώς και καθοδήγησης των περιφερειακών αστυνομικών υπηρεσιών στην αντιμετώπιση αυτών, σε συνεργασία με τις συναρμόδιες Διευθύνσεις του Α.Ε.Α.
2. Με τις υπ' αριθμ. 6014/10/21(Δ.Π.) από 12-7-2001 και 6014/4/21 από 19-6-2002 Διαταγές του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, με θέμα «Συμπεριφορά Αστυνομικών έναντι ελεγχόμενων-συλλαμβανομένων ή κρατούμενων ατόμων – μέτρα για την εξάλειψη του φαινομένου βίας αστυνομικών κατά πολιτών», εκλήθησαν όλοι οι αστυνομικοί και ιδιαίτερα οι Αξιωματικοί να αρθούν στο ύψος της αποστολής τους και μέσα στα πλαίσια των νόμων, των κανονισμών και των υπηρεσιακών διαταγών, να συμβάλλουν ώστε να εκλείψουν περιστατικά παραβίασης των ατομικών δικαιωμάτων πολιτών και κακομεταχείρισης προσώπων που ελέγχονται, συλλαμβάνονται ή κρατούνται στις Αστυνομικές Αρχές.
3. Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας προέβη σε καινοτόμες παρεμβάσεις στα προγράμματα εκπαίδευσης, με ιδιαίτερη βαρύτητα στην περιφρούρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην πληροφόρηση για την κοινότητα των Τσιγγάνων (Σχολή Αξιωματικών, Σχολή Αστυφυλάκων, Σχολή μετεκπαίδευσης και επιμόρφωσης, Σχολή Εθνικής Ασφάλειας).
4. Τους χώρους κράτησης δύνανται απρόσκοπτα να επισκέπτονται ο Συνήγορος του Πολίτη, οι εκπρόσωποι της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες καθώς και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις.
5. Ασκείται συνεχής έλεγχος και δίδονται σαφείς εντολές και οδηγίες για την καθαριότητα, επάρκεια και συντήρηση των χώρων κράτησης. Με τις υπ' αριθμ. 4808/4/76-σογ από 1-12-99, 4808/4/76-σπ/2000, 9100/1-464476 από 29-5-2001 και 6634/1-479206 από 15-9-2001 Διαταγές, δόθηκαν συγκεκριμένες εντολές-οδηγίες στις περιφερειακές υπηρεσίες, με σκοπό την εξάλειψη των δυσμενών καταστάσεων και την δημιουργία των καλύτερων δυνατών συνθηκών υγιεινής και αξιοπρεπούς διαβίωσης των κρατούμενων. Επειδή όμως, παρά τις κατ' επανάληψη Διαταγές, η κατάσταση στους χώρους κράτησης ελάχιστα είχε βελτιωθεί, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 9009/20/847/9-α από 28-1-2002 Διαταγή προς τις περιφερειακές υπηρεσίες, προκειμένου να περιορισθούν στο ελάχιστο ή να εξαλειφθούν κατά το δυνατόν, οι

⁴⁵ CommDH(2002)5, 17.7.2002, παρ. 33-36.

δυσμενείς καταστάσεις και δημιουργηθούν οι προβλεπόμενες συνθήκες υγιεινής και διαβίωσης των κρατούμενων.

6. Σε συνεργασία με την Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου βρίσκεται σε εξέλιξη πρόγραμμα για την αναβάθμιση της κτιριακής υποδομής της Ελληνικής Αστυνομίας και υπάρχει η ελπίδα ότι με την υλοποίησή του το πρόβλημα των κρατητηρίων θα αντιμετωπισθεί επιτυχώς. Ήδη, έχουν ανεγερθεί κτίρια για τις Αστυνομικές Διευθύνσεις Κιλκίς, Σερρών και εντός του έτους ολοκληρώνονται τα κτίρια της Αστυνομικής Διεύθυνσης Άρτας και Ροδόπης στα οποία προβλέπονται σύγχρονα κρατητήρια. Συγχρόνως βρίσκονται σε εξέλιξη οι διαδικασίες ανέγερσης κτιρίων για την Διεύθυνση Αστυνομίας Πειραιά και τις Αστυνομικές Διευθύνσεις Αχαΐας, Ηρακλείου, Κέρκυρας, Μαγνησίας, Λάρισας, Κοζάνης και Καστοριάς. Εκτός αυτού, στο Στεγαστικό Πρόγραμμα εντάσσονται:
  - ο Η αγορά κτιρίου (9.000 τ.μ.) για την στέγαση των Υπηρεσιών Αλλοδαπών και Μεταγωγών του Λεκανοπεδίου Αττικής, στο οποίο προβλέπεται η δημιουργία κρατητηρίων δυναμικότητας (468) ατόμων. Η κατασκευή του εν λόγω κτιρίου εκτιμάται ότι θα αρχίσει εντός του τρέχοντος έτους.
  - ο Η αγορά κτιρίου της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης στο οποίο προβλέπεται και η δημιουργία χώρων κράτησης δυναμικότητας (130) ατόμων, το οποίο ανεγείρεται και θα ολοκληρωθεί αρχές του 2004.
  - ο Η κατασκευή Κέντρου Φύλαξης λαθρομεταναστών, σε έκταση (8) στρεμμάτων, στη Μαλακάσα, το οποίο προβλέπεται να παραδοθεί εντός του επομένου έτους, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν από την παραμονή των υπό απέλαση αλλοδαπών που κρατούνται, μέχρι της ολοκλήρωσης της απαιτούμενης διαδικασίας.
  - ο Η αναμόρφωση – δημιουργία χώρων κράτησης (έχουν ήδη αρχίσει οι απαραίτητες εργασίες) στα Αστυνομικά Τμήματα Κυψέλης, Πατησίων, Κολωνού, Γλυφάδας και Εξαρχείων δυναμικότητας 110 ατόμων.
  - ο Η αναμόρφωση – δημιουργία χώρων κράτησης δυναμικότητας (70) ατόμων στα Αστυνομικά Τμήματα Καλλιθέας και Φαλήρου.
7. Κατά αναλογική εφαρμογή του άρθρου 105 του Κ.Π.Δ, που προβλέπει σε ορισμένες περιπτώσεις την στέρηση των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου όταν υπάρχει κίνδυνος βλάβης στο έργο της ανάκρισης για την ανακάλυψη της αλήθειας, μπορεί να τεθούν ανάλογοι περιορισμοί και στην άσκηση του δικαιώματος επικοινωνίας με τους οικείους του συγκεκριμένου κρατούμενου.
8. Το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο είναι απαραβίαστο σε κάθε κατηγορούμενο, σύμφωνα με τον Κ.Π.Δ. (άρθρα 96-108). Το ίδιο δικαίωμα έχουν ασφαλώς και οι αλλοδαποί και κατά τη διαδικασία της διοικητικής απέλασής τους, στους οποίους ανακοινώνεται την στιγμή της σύλληψης και προσαγωγής τους στο αστυνομικό κατάστημα.
9. Με την υπ' αριθμ. 9100/1-464476 από 29-5-2001 εγκύκλιο Διαταγή, τονίστηκε στις Περιφερειακές μας Υπηρεσίες, ότι σε περίπτωση σύλληψης αλλοδαπού για απέλαση, θα συντάσσουν υποχρεωτικά όλες εκείνες τις εκθέσεις που καταγράφουν τις ενέργειες των Αστυνομικών και που κατατείνουν στην πραγμάτωση της απέλασης (π.χ. έκθεση συλλήψεως, έρευνας και κατασχέσεως), εφαρμόζοντας ανάλογα τις σχετικές διατάξεις της Ποινικής Δικονομίας, θα ανακοινώνουν στον αλλοδαπό την αιτία κράτησής του, θα του επιδίδουν το πληροφοριακό δελτίο για τους υπό απέλαση κρατούμενους αλλοδαπούς στη γλώσσα του ή σε γλώσσα που κατανοεί και θα συντάσσουν το σχετικό αποδεικτικό. Επιπλέον, την 11-3-2002 και επειδή με τον Ν.

2910/2001 «Είσοδος και παραμονή των αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια κ.λπ.», μεταβλήθηκαν οι ρυθμίσεις που αφορούν στην διοικητική απέλαση και θεσμοθετήθηκε και νομικά (άρθρο 44 § 3) η υποχρέωση πληροφόρησης των υπό απέλαση κρατουμένων αλλοδαπών, με την υπ' αριθ. 4803/22/14-ριγ Διαταγή της Διεύθυνσης Οργάνωσης – Νομοθεσίας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, εκτυπώθηκαν νέα πληροφοριακά δελτία, σε 14 γλώσσες και σε ειδικές διαστάσεις και διατάχθηκαν οι υπηρεσίες να τα αναρτήσουν σε εμφανή σημεία, ώστε να είναι ορατά από τους κρατουμένους.

10. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί από τον εκτελούντα την υγειονομική υπηρεσία της ΕΛ.ΑΣ. ιατρό, ότι κάποιος κρατούμενος κατά τη διάρκεια της κράτησής του έχει ασθενήσει ή δηλώσει ασθένεια και δεν είναι δυνατή η ιατροφαρμακευτική του περίθαλψη, λαμβάνεται μέριμνα για την άμεση μεταφορά του στο πλησιέστερο νοσηλευτικό ίδρυμα, με φροντίδα και συνοδεία προσωπικού της εκάστοτε Υπηρεσίας, όπου υποβάλλεται σε σχετικές εξετάσεις και αν χρήζει νοσηλείας ή παραμένει φρουρούμενος, διαφορετικά επανεγκλείεται στα κρατητήρια, όπου του χορηγείται η τυχόν φαρμακευτική αγωγή που του συνεστήθη.
11. Μετά από συμφωνία της Ελλάδας και της Τουρκίας και μέχρι νεωτέρας, η διαδικασία επανεισδοχής των λαθρομεταναστών κατ' εφαρμογή του Νόμου 3030/2002 («Πρωτόκολλο για την εφαρμογή του άρθρου 8 της συμφωνίας μεταξύ της κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Τουρκίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος, ιδιαίτερα της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και της παράνομης μετανάστευσης»), υλοποιείται από την ελληνική πλευρά ως εξής:

Στις περιπτώσεις, όπου εντοπίζονται και συλλαμβάνονται λαθρομετανάστες, προερχόμενοι από την Τουρκία ή βάσιμα εικάζεται ότι προέρχονται από την ως άνω χώρα, οι υπηρεσίες που επιλαμβάνονται, υποβάλλουν άμεση αναφορά προς την Διεύθυνση Αλλοδαπών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, συλλέγουν τυχόν κατεχόμενα ταξιδιωτικά έγγραφα και λαμβάνουν δηλώσεις των λαθρομεταναστών σχετικά με τον τρόπο παράνομης είσοδός τους στη χώρα. Στη συνέχεια υποβάλλουν αίτημα επανεισδοχής και, σε περίπτωση απόρριψης του αιτήματος επανεισδοχής από την Τουρκία, οι αλλοδαποί αφήνονται ελεύθεροι και τους επιτρέπεται η προσωρινή παραμονή στη χώρα σύμφωνα με το άρθρο 45 του Ν. 2910/2001.
12. Μετά από δέσμευση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης προς τον Επίτροπο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα κρατητήρια του 7^{ου} ορόφου της Διεύθυνσης Ασφαλείας Αττικής στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας, θα κλείσουν παντελώς, εντός του Δεκεμβρίου του τρέχοντος έτους (2002).
13. Από 12/4/2002, έχουν καταργηθεί τα κρατητήρια του υπογείου (18 θέσεων) της Υποδιεύθυνσης Μεταγωγών Αθήνας και λειτουργούν τρία (3) καινούργια κρατητήρια των 28 εν συνόλω θέσεων στον 1^ο όροφο με σύγχρονες προδιαγραφές (φυσικό φωτισμό, εξαερισμό κ.λπ.), τα οποία κατασκευάστηκαν σύμφωνα με την υπ' αριθ. 8038/23/3 από 24/5/1999 προδιαγραφή του Υ.Δ.Τ. «Ειδικοί χώροι κράτησης» και εξασφαλίστηκε ιδιαίτερος χώρος επικοινωνίας των κρατουμένων με τους συνηγόρους τους.
14. Οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης κινήθηκαν προς την διαδικασία εξεύρεσης νέου κτιρίου, το οποίο έχει ήδη ανεβρεθεί στην οδό Σαλαμίνας 46 στον Πειραιά, έχει επιφάνεια (1.970 τ.μ.) και αφού διαρρυθμιστεί σύμφωνα με τις υποδείξεις των αρμοδίων, σε καταλλήλους χώρους κράτησης δυναμικότητας [(70) ατόμων] κ.λπ., θα τεθεί σε λειτουργία.

15. Μετά από Άμεση Παρατήρηση από την ΕΠΒ, δόθηκε εντολή στο Τμήμα Τροχαίας Κοζάνης για μη χρησιμοποίηση του κρατητηρίου του, μέχρις εξασφάλισης φωτισμού – εξαερισμού σ' αυτό, ενώ παράλληλα παραγγέλθηκε η χρησιμοποίηση, σε συντρέχουσα περίπτωση, του κρατητηρίου του Τ. Α. Κοζάνης. Στο δε Αστυνομικό Τμήμα Κοζάνης, παραγγέλθηκε η λήψη διαφόρων βελτιωτικών μέτρων, τα οποία υλοποιήθηκαν.

16. Το σοβαρότερο πρόβλημα στη λειτουργία των κρατητηρίων του Αστυνομικού Τμήματος Ηρακλείου προκαλείται από την ιδιομορφία - ιδιαιτερότητα των χώρων (έλλειψη φυσικού φωτισμού – αερισμού, πρόκειται για ημιυπόγειο) και το μεγάλο αριθμό κρατουμένων που παραμένουν σ' αυτά, σχεδόν καθημερινά, αφού τα υπερυψωμένα υπάρχοντα κρεβάτια δεν επαρκούν και τα στρώματα τοποθετούνται στο πάτωμα, με αποτέλεσμα να σχίζονται και να ρυπαίνονται εύκολα. Τούτο επιδεινώνεται από το γεγονός ότι οι κρατούμενοι σιτίζονται στον ίδιο χώρο, λόγω έλλειψης ειδικού χώρου σιτίσεως. Ως εκ τούτου, οι εκδηλούμενες ενέργειες κατατείνουν στον περιορισμό των επιπτώσεων και τη δημιουργία, κατά το δυνατόν, των καλύτερων συνθηκών υγιεινής και αξιοπρεπούς διαβιώσεως των κρατουμένων, καθόσον αντικειμενικά δεν δύναται να θεραπευθούν, προς δε, η σχεδόν σε εβδομαδιαία βάση αναγκαιούσα αντικατάσταση των ειδών κλινοστρωμνής είναι αδύνατη. Η προαναφερόμενη Υπηρεσία, αμέσως μετά την επίσκεψη της ΕΠΒ και ενόψει των παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν, προέβη στις ακόλουθες ενέργειες:

- ο στην άμεση αντικατάσταση όλων των ειδών κλινοστρωμνής με καινούργια και καθαρά και σε επαρκή αριθμό, τα οποία, σε τακτά χρονικά διαστήματα και ανεξάρτητα από τη ρυπαρότητά τους ή μη, καθαρίζονται.
- ο στον εκ νέου υδροχρωματισμό ορισμένων Τμημάτων των τοίχων που είχαν ρυπανθεί, παρόλο που οι εργασίες χρωματισμού των κρατητηρίων είχαν ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο 2001
- ο στην άμεση αντικατάσταση των πάσης φύσεως ζημιών και φθορών στις υδραυλικές εγκαταστάσεις, στις αποχετεύσεις, στο σύστημα εξαερισμού κ.λ.π.
- ο έδωσε ειδικότερες οδηγίες-εντολές στους Αστυνομικούς σκοπούς και διατιθέμενους σε υπηρεσία βαθμοφόρους, για ανελλιπή επιτήρηση του χώρου των κρατητηρίων, ώστε να περιορισθεί κατά το δυνατόν η ρύπανση και φθορές στα είδη κλινοστρωμνής.

Η απάντηση του Υπουργείου Δικαιοσύνης (1.9.2002) επισημαίνει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

1. Άρχισε να λειτουργεί το Κέντρο απεξάρτησης τοξικομανών κρατουμένων στον Ελαιώνα Θήβας στο οποίο θα μεταφερθεί ικανός αριθμός κρατουμένων.
2. Ολοκληρώνεται η κατασκευή νέων φυλακών στα Τρίκαλα (μέχρι Οκτώβριο 2004), Χανιά (μέχρι Δεκέμβριο 2004), Κασαβέτια (μέχρι Δεκέμβριο 2004) και Κασσάνδρα (εντός του 2003).
3. Θα κατασκευαστούν άλλες 6 φυλακές και αναζητούνται χώροι για άλλες 8 φυλακές. Έτος ολοκλήρωσης του προγράμματος είναι το 2008.
4. Εναλλακτικοί τρόποι έκτισης της ποινής εξετάζονται (μερική έκτιση της ποινής κ.λ.).
5. Η έρευνα που έγινε σχετικά με την καταγγελλόμενη κακομεταχείριση φυλακισμένου στο Μαλανδρίνο, δεν κατέληξε στην υποβολή καταγγελίας εκ μέρους των κρατουμένων εναντίον του προσωπικού της φυλακής. Κατά συνέπεια, δεν έγινε ανάκριση ούτε ελήφθησαν πειθαρχικά μέτρα.

6. Σύντομα το Υπουργείο Δικαιοσύνης θα προσλάβει ειδικό ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό για τα σωφρονιστικά ιδρύματα. Επίσης, 25 ελληνικές φυλακές διαθέτουν αγροτικά χειρουργεία και ότι υπάρχει τηλειατρική σύνδεση μεταξύ του νοσοκομείου κρατουμένων στον Κορυδαλλό και του Γενικού Κρατικού Νικαίας
7. Η μεταφορά των οροθετικών (φορείς του aids) στο νοσοκομείο της φυλακής Κορυδαλλού σκοπεύει στη διασφάλιση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης τους.
8. Οι παρατηρήσεις της ΕΠΒ για την υπερπληρότητα των φυλακών και την εκπαίδευση των σωφρονιστικών υπαλλήλων θα ληφθούν σοβαρά υπόψη.

Η απάντηση του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (3.9.2002) επισημαίνει τα ακόλουθα:

1. Όλο το στρατιωτικό προσωπικό που έρχεται καθ' οιονδήποτε τρόπο σε επαφή με μετανάστες, έχει ενημερωθεί ότι η κακομεταχείριση είναι παράνομη.
2. Δεν έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις κακομεταχείρισης μεταναστών από στρατιωτικό προσωπικό.
3. Στο στρατιωτικό προσωπικό που αντιμετωπίζει μετανάστες, έχουν δοθεί ειδικές οδηγίες όσον αφορά τα δικαιώματα των τελευταίων.
4. Οι χώροι στους οποίους κρατούνται προσωρινά μετανάστες, πληρούν όλους τους καταστατικούς όρους και έχουν όλες τις απαιτούμενες εγκαταστάσεις. Δεν έχει αναφερθεί καμία περίπτωση παραμέλησης.

Η απάντηση του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας (2.10.2002) επισημαίνει τα ακόλουθα:

1. Αυτήν τη στιγμή διενεργείται περιεκτική έρευνα για τη μεταχείριση κρατουμένων, η οποία θα οδηγήσει στην υποβολή σύστασης για την επανεξέταση του συνολικού ζητήματος
2. Σημαντικό ρόλο στην επίλυση των ζητημάτων θα παίξουν η βελτίωση των υπάρχουσών εγκαταστάσεων κράτησης και η δημιουργία νέων και η εκπαίδευση του προσωπικού του Λιμενικού Σώματος σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη σχετική νομοθεσία.
3. Στις σπάνιες περιπτώσεις καταγγελιών περί παραβιάσεων των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γίνονται πάντα εσωτερικές ανακρίσεις, λαμβάνονται πειθαρχικά μέτρα και ξεκινούν ποινικές διαδικασίες εναντίον των εμπλεκόμενων αξιωματούχων.
4. Η ελληνοτουρκική συμφωνία για την επανεισδοχή των λαθρομεταναστών δεν υλοποιείται λόγω αρνητικής στάσης της Τουρκίας.

Ε. Προτάσεις της ΕΕΔΑ προς τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές

Η ΕΕΔΑ, έχοντας λάβει υπόψη τις παρατηρήσεις των αρμόδιων διεθνών και ευρωπαϊκών οργάνων και τις απαντήσεις των ελληνικών αρχών προς τα διεθνή όργανα αλλά και μερικές επιτόπιες έρευνες μελών και ιδίως της Προέδρου, εκφράζει κατ' αρχήν την ιδιαίτερη ανησυχία της για τη γενική κατάσταση των συνθηκών κράτησης προσώπων στην Ελλάδα αλλά και την ικανοποίησή της για όσα θετικά στοιχεία έχουν επισημανθεί ανωτέρω και τονίζει τα εξής:

1. Οι αρμόδιες ελληνικές Αρχές οφείλουν να συμμορφωθούν πλήρως προς τις συστάσεις των αρμόδιων διεθνών και ευρωπαϊκών οργάνων που αφορούν τη βελτίωση των

συνθηκών κράτησης στη χώρα μας. Αλλά και σε αιτήματα αστυνομικών αρχών για συγκεκριμένες βελτιώσεις κρατητηρίων που στη συνέχεια δεν πραγματοποιήθηκαν (π.χ., προσθήκη χώρου σίτισης - τραπεζαρίας- στο μεγαλύτερο κρατητήριο του Ελληνικού για να μην τρώνε οι κρατούμενοι στα ράντζα.

2. Οι αρμόδιες ελληνικές Αρχές οφείλουν να τηρούν πιστά τις προθεσμίες υποβολής των περιοδικών εκθέσεων στο αρμόδιο διεθνές όργανο (ΕκΒ), σύμφωνα με τη σχετική σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών περί των βασανιστηρίων που έχει επικυρώσει η Ελλάδα.
3. Όσον αφορά στη συνεργασία των αρμόδιων ελληνικών αρχών με την ΕΠΒ και την ΕκΒ είναι αναγκαία η καθιέρωση ενός αποτελεσματικού διυπουργικού συντονισμού ώστε να υπάρχει πλήρης και σαφής παρουσίαση της εικόνας της ελληνικής πραγματικότητας στα όργανα αυτά.
4. Είναι ευχάριστο ότι αρχίζουν και είναι ευκαίιο να προχωρήσουν άμεσα οι εργασίες δημιουργίας νέων κτιρίων κράτησης τηρώντας απόλυτα τα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα.
5. Είναι αναγκαίο να υπάρξει ενίσχυση και συνεχής εκπαίδευση ολόκληρου του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και του Υπουργείου Δικαιοσύνης που είναι υπεύθυνο για τη κράτηση προσώπων στην Ελλάδα σε όλους ανεξαιρέτως τους χώρους κράτησης, κρατητήρια και φυλακές καθώς και να χρησιμοποιούνται κατά προτίμηση πρόσωπα ήδη ειδικευμένα.
6. Προτείνεται η άμεση ενεργοποίηση του άρθρου 48 του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ Α' 91) περί αλλοδαπών σύμφωνα με το οποίο ιδρύονται ειδικοί χώροι κράτησης αλλοδαπών υπό διοικητική απέλαση, που λειτουργούν με ευθύνη της Περιφέρειας και φυλάσσονται από την Ελληνική Αστυνομία.
7. Πρέπει να υπάρξει νέα νομοθετική ρύθμιση έτσι ώστε οι αιτήσεις ασύλου προσώπων υπό κράτηση να εξετάζονται κατά προτεραιότητα από τη Διοίκηση, όπως έχει ήδη προτείνει η ΕΕΔΑ στις παρατηρήσεις της επί του σχεδίου του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ Α' 91).
8. Η ΕΕΔΑ θεωρεί προφανή την ανάγκη κατάστροφης σχεδίου τακτικής όσο και έκτακτης συνεργασίας των αστυνομικών τμημάτων με το πλησιέστερο στους χώρους κράτησης δημόσιο νοσοκομείο, δεδομένης της σημαντικής απουσίας ιατρικού και παρα-ιατρικού προσωπικού από τους χώρους κράτησης.
9. Η ΕΕΔΑ ζητεί να επιτραπεί ρητά και να ανακοινωθεί στα αρμόδια όργανα όλων των κρατητηρίων και φυλακών διαταγή των αρμόδιων αρχών που να επιτάσσει την ανεμπόδιστη είσοδο μελών της σ' αυτά για την εξέταση της κατάστασης των χώρων των καταστημάτων αυτών και των κρατουμένων όπως προβλέπεται και για το Συνήγορο του Πολίτη⁴⁶ και τις ΜΚΟ από τη Σύσταση του Αρμοστή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα δικαιώματα του ανθρώπου⁴⁷.
10. Μια ημέρα τουλάχιστον την εβδομάδα να γίνονται δεκτοί από τον επιβλέποντα κάθε κρατητηρίου αρμόδιο Διοικητή του Αστυνομικού Τμήματος οι κρατούμενοι στα κρατητήρια που θέλουν να υποβάλουν αιτήματα, παράπονα κλ. Η Πρόεδρος διαπίστωσε

⁴⁶ Συνήγορος του Πολίτη, «Πρόσβαση δικηγόρων σε χώρους κράτησης παρανόμως εισερχομένων στη χώρα αλλοδαπών», αρ. πρωτ. 11895/02/2.1. και 16822/02/2.1.

⁴⁷ Σύσταση του Αρμοστή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα δικαιώματα του ανθρώπου (2001) 1 για τα δικαιώματα αλλοδαπών κατά την άφιξή τους σε χώρα μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης και την εκτέλεση των αποφάσεων απέλασης, CommDH/Rec (2001)1, Strasbourg, 19.9.2001.

ότι υφίσταται σωρεία αιτημάτων ευλογοφανών που πρέπει να ακουστούν από τον υπεύθυνο, αλλά δεν υπάρχει δυνατότητα αυτό να πραγματοποιηθεί.

11. Οι προτάσεις της ΕΕΔΑ για την υποδοχή και την πρόσβαση των αιτούντων άσυλο στη διαδικασία ασύλου⁴⁸ να τύχουν άμεσης εφαρμογής. Διαπιστώθηκε η ύπαρξη κρατουμένων ως λαθρομεταναστών που πιθανά είναι πρόσφυγες αλλά δεν έχουν τη δυνατότητα (γνώση νομοθεσίας, γλωσσική επικοινωνία, οικονομικά μέσα αμοιβής δικηγόρου κλπ.) να υποβάλουν τέτοιο αίτημα.

12. Σκόπιμο θεωρούμε να μεταφέρουμε στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών τα εξής παράπονα κρατουμένων προς εξακρίβωση και λήψη σχετικών μέτρων εφόσον είναι βάσιμα.

α) μερικοί δικηγόροι τις παραμονές ή ακριβώς την προτεραία της συμπλήρωσης του τριμήνου κράτησης κάποιου κρατουμένου υποβάλλουν για λογαριασμό του αίτηση να θεωρηθεί πρόσφυγας. Αποτέλεσμα: παραμένει κρατούμενος μέχρι περάτωσης της σχετικής, συχνά όχι σύντομης, διαδικασίας.

β) ζητούνται μεγάλες, σχετικά, δικηγορικές αμοιβές από πάμφτωχους ανθρώπους προκαταβολικά, με συνέχεια, μάλιστα, συχνά πλημμελείς ενέργειες.

13. Η μεγάλη συρροή κρατουμένων στις φυλακές ιδίως της πρωτεύουσας – αλλά και άλλων μεγάλων πόλεων – και συνεπώς η γενικά κακή λειτουργία τους από κάθε άποψη, οφείλεται και στο γεγονός ότι πολλοί κρατούμενοι επιμένουν να κρατούνται στα σωφρονιστικά καταστήματα της Αθήνας – ή έστω μεγάλης πόλης της γεωγραφικής περιοχής τους – με πρόφαση την επαφή με τις οικογένειές τους. Όχι σπάνια, όμως, η πραγματική αιτία συνίσταται στη συνέχιση της διαχείρισης από τον κρατούμενο κάποιας παράνομης επιχείρησής του, που εξακολουθεί να λειτουργεί εκτός της φυλακής, καθώς και η ευχερέστερη προμήθεια τοξικών ουσιών από συγγενείς και φίλους επισκέπτες.

Πράγματι, από στατιστικό πίνακα κρατουμένων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, προκύπτει ότι τον Ιανουάριο 2003 ο μεγαλύτερος πληθυσμιακός συνωστισμός παρατηρείται στις φυλακές Κορυδαλλού, ουσιαστικά Αθηνών (θέσεις 640, κρατούμενοι 1897), Λάρισας (θέσεις 363, κρατούμενοι 728), Πάτρας (θέσεις 343, κρατούμενοι 706) και Θεσσαλονίκης (θέσεις 370, κρατούμενοι 620).

Αντίθετα, αγροτικές φυλακές, που είχαν επιτύχει στο παρελθόν (Αγιάς, Κασσάνδρας), έχουν αρκετές θέσεις κενές, καθώς και το σωφρονιστικό κατάστημα ανηλίκων Κασσαβετείας.

Σε μεγάλο βαθμό παρατηρείται το ίδιο φαινόμενο στο ΚΑΤΚ Ελαιώνα Θηβών (300 θέσεις – 27 κρατούμενοι) το οποίο είναι αλήθεια ότι λειτουργεί προ μικρού χρόνου. Ωστόσο – επειδή απαιτείται συναίνεση των υποβαλλόμενων σ' αυτό σε θεραπεία απεξάρτησης από ναρκωτικά – η διαπίστωση αυτή δείχνει ότι ιδιαίτερα οι ναρκομανείς προτιμούν, για τους λόγους που αναφέρουμε παραπάνω, τις κακές συνθήκες διαβίωσης του Κορυδαλλού από τις ασυγκρίτως καλύτερες του ΚΑΤΚ Ελαιώνα.

Συνεπώς, ορθά το πρόγραμμα ανέγερσης νέων Καταστημάτων Κρατουμένων (ΚΚ) σκορπίζει αρκετά από αυτά σε διάφορα σημεία της ελληνικής επαρχίας, τα οποία τόσο καλύτερα είναι επιλεγμένα, όσο λιγότερο κοντά θα βρίσκονται προς, περισσότερο ή λιγότερο, μεγάλα αστικά κέντρα.

14. Σχετικά με το πρόγραμμα αυτό ανέγερσης ΚΚ που έχει προϋπολογισθεί σε κόστος 131,5 δις δραχμών – κατά πάσα πιθανότητα τελικά πολύ ανώτερο ποσό, όπως συνήθως συμβαίνει – θα παρατηρούσαμε τα εξής.

⁴⁸ ΕΕΔΑ, «Ζητήματα σχετικά με την υποδοχή και την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου» των αιτούντων άσυλο 6.6.2002.

Μερικά από τα υπάρχοντα ΚΚ είναι βασικά καλά και θα μπορούσαν να βελτιωθούν ή/και διευρυνθούν (π.χ. Κασσαβέτεια, αγροτικές φυλακές, φυλακές Κέρκυρας που έχουν ήδη εν μέρει επισκευασθεί, κ.ά.).

Γνωρίζουμε ότι για μερικές τουλάχιστον από αυτές, ο λόγος αχρήστευσής τους και ανέγερσης νέων (π.χ. Κορυδαλλός, Κέρκυρα) έγκειται στις διαμαρτυρίες των ενοίκων σπιτιών που γειτονεύουν με τα ΚΚ. Ωστόσο, εκτός του ότι οι πολίτες επέλεξαν αυτή τη γειτνίαση, αφού οι φυλακές προϋπήρχαν και μάλιστα από πολλά χρόνια, δεν πρέπει να επικρατήσει η εσφαλμένη αντίληψη ότι αυτή η γειτνίαση είναι βλαβερή και επικίνδυνη για τους πολίτες. Η, άλλοτε δικαιολογημένη, «νοοτροπία Σπιναλόγκας» για τους λεπρούς, δεν έχει θέση για τους φυλακισμένους. Επικίνδυνοι είναι οι ελεύθερα κυκλοφορούντες κακοποιοί, ιδίως στα μεγάλα αστικά κέντρα. Αυτοί, άλλωστε, είναι ασυγκρίτως πολυαριθμότεροι, αφού ο «σκοτεινός αριθμός» εγκληματικότητας και αγνώστων δραστών ανέρχεται στα 75-80% της όλης εγκληματικότητας.

15. Το ποσοστό των τοξικομανών φυλακισμένων –ασχέτως αν καταδικάστηκαν για πράξεις σχετικές με ναρκωτικά ή άλλες– διαρκώς αυξάνει. Όσο δύσκολος και αν είναι ο διαχωρισμός τοξικομανών και μη τοξικομανών, πρέπει να εφαρμοσθεί απαρέγκλιτα. Δεν υπάρχει πιο ευάλωτος πληθυσμός από τους φυλακισμένους για να μνηθούν από τους συγκρατούμενους στη χρήση ουσιών που τους δημιουργούν –έστω και στιγμιαία– την απατηλή αίσθηση φυγής από τη σκληρή πραγματικότητα. Αν αυτό δεν γίνει, όλοι σχεδόν οι φυλακισμένοι θα φθάσουν να γίνουν τοξικομανείς. Και τα «σωφρονιστικά» καταστήματα μετατρέπονται σε ειδικά κέντρα διάδοσης της τοξικομανίας.

Ιανουάριος 2003

Από το ΔΕΛΤΙΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
του ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

(σταχυολόγηση περιστατικών από τον Τύπο για την περίοδο 1996-2000)

- Φεβρουάριος 1996 Ο Θεόδωρος Ζανέμας σκοτώνει με καραμπίνα έναν Αλβανό, γιατί προσπάθησε να κλέψει το ποδήλατο του γιου του. (Ελευθεροτυπία, 8-11-98)
- Φεβρουάριος 1996 Οι αστυνομικοί Διον. Βασιλείου και Γρηγ. Βαλμάς οδηγούν σε έρημο σημείο στον Άγιο Στέφανο Αττικής και ληστεύουν τον Αλβανό Αρμάν Τσάτσο. (Ελευθεροτυπία, 27-6-96· βλ. και 27-2-1999)
- Ιούνιος 1996 Ο καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου του Αριστοτέλειου Παν/μίου Θεσσαλονίκης Αντώνης Μανιτάκης καταγγέλλει επεισόδιο βασανισμού Αλβανών από αστυνομικούς στην πλατεία του χωριού Καλαμάκι, στο Πήλιο. Τους υποχρέωσαν να διασχίσουν δεμένοι και γονατιστοί την πλατεία μπροστά στον κόσμο. (Ελευθεροτυπία, 2-7-96)
- Οκτώβριος 1996 Το ΜΟΔ Φλώρινας καταδικάζει σε δις ισόβια τον Αθανάσιο Φωτόπουλο που σκότωσε ένα χρόνο πριν, τον Αλβανό Κπάσι Μπίλκιν.
- Οκτώβριος 1996 Θεσσαλονίκη: σύμφωνα με καταγγελίες περαστικών, αστυνομικός, μέλος της ομάδας ΖΗΤΑ, έδεσε στη μηχανή του Αλβανό που είχε συλλάβει και τον έσυρε έτσι ως το αστυνομικό τμήμα. Διατάσσεται ΕΔΕ και προκαταρκτική εξέταση από τον εισαγγελέα Δανιήλ Δανιηλίδη, μετά από δημοσιεύματα του τύπου. (Ελευθεροτυπία, 23-10-96)
- Νοέμβριος 1996 Ο ταξιτζής Γ. Μενίκας και ο Δ. Πυρολάκης συλλαμβάνονται με την κατηγορία ότι λήστευαν Αλβανούς μετανάστες που τους έπαιρναν από τον Σταθμό Λαρίσης. (Ελευθεροτυπία, 1-11-96)
- Νοέμβριος 1996 Ο 24χρονος Αλβανός Γιάνι Νόκα πέφτει νεκρός από σφαίρα του αστυνομικού Δημ. Σπυρόπουλου στην Κατερίνη στη διάρκεια καταδίωξης. Εκπυρσοκρότησε το όπλο, κατά την αστυνομία. (Ελευθεροτυπία, 11-11-96)
- Δεκέμβριος 1996 Ο 45χρονος Λ. Κακουλίδης σκοτώνει σε μπαρ της Κομοτηνής 28χρονο Αλβανό μετά από λογομαχία.
- Μάρτιος 1997 ΜΟΕ Θεσσαλονίκης: 3,5 χρόνια ποινή στον Παν. Λιθάρη για απόπειρα ανθρωποκτονίας σε βάρος 4 Αλβανών.
- Απρίλιος 1997 Θεσσαλονίκη: Ο Απόστολος Χήρας αστυνομικός πυροβολεί

- και τραυματίζει 22χρονη Τσέχα σε μπάρ. Η αλλοδαπή οδηγείται στο νοσοκομείο. Η εισαγγελία διατάσσει προκαταρκτική εξέταση. (*Ελευθεροτυπία*, 3-4-97)
- Απρίλιος 1997 Καστοριά: κατά τη διάρκεια καταδίωξης φορτηγού που μεταφέρει 12 Αλβανούς μετανάστες, αστυνομικοί πυροβολούν στα λάστιχα του αυτοκινήτου και πετυχαίνουν 2 από αυτούς. (*Ελευθεροτυπία*, 16-4-97)
- Σεπτέμβριος 1997 Ιωάννινα: Ο 13χρονος Αλβανός, Αντρεάτικ Ντομανίκου πέφτει νεκρός από τις σφαίρες του κτηνοτρόφου Λάμπρου Δήμου στην Παραμυθιά Ιωαννίνων. Ένας ακόμη Αλβανός, ο 16χρονος Μιλιόνι Αλιάπι, τραυματίζεται. (*Ελευθεροτυπία*, 30-9-97)
- Σεπτέμβριος 1997 Ο 70χρονος-Θεοχάρης Εμινίδης από τον Πλατανόκαμπο Καβάλας σκοτώνει το 17χρονο Αλβανό Μέκο Γκιάσμεντ, γιατί αρνήθηκε να του υποδείξει αυτούς που κατάστρεψαν την περιφραγή του αμπελιού του. Στη συνέχεια κρύβει το πτώμα στις καλαμποκιές. Δικάζεται στις 6-4-1998 πρωτόδικα και στο εφετείο στις 10-1-1999 και καταδικάζεται σε 4 χρόνια και 2 μήνες. (*Ελευθεροτυπία*, 6-4-1998 και 12-1-1999)
- Νοέμβριος 1997 Πύργος: Οι κάτοικοι καταγγέλλουν ότι αστυνομικοί κάψανε την αγροικία όπου διέμεναν Αλβανοί, γιατί δεν μπόρεσαν να τους συλλάβουν. Η αστυνομία αρνείται. (*Ελευθεροτυπία*, 8-11-97)
- Δεκέμβριος 1997 ΜΟΕ Κοζάνης: Αθώος ο αστυνομικός Μιλτ. Ανδρεόπουλος για το φόνο 14χρονου Αλβανού μετανάστη. Ήταν ατύχημα, κατά το δικαστήριο: η σφαίρα εξοστρακίστηκε, πέρασε τη λαμαρίνα και το κάθισμα και βρήκε τον ανήλικο στο κεφάλι. (*Ελευθεροτυπία*, 9-12-97)
- Φεβρουάριος 1998 Το ΜΟΕ Αθήνας κηρύσσει αθώους 3 αστυνομικούς και ένα ταξιτζή από την κατηγορία των βασανιστηρίων σε βάρος Αλβανών, στην Αμφίκλεια το 1993. (*Ελευθεροτυπία*, 11-2-98)
- Φεβρουάριος 1998 Ιεράπετρα: έφηβοι και νεαροί 15-25 ετών επί ημέρες προβαίνουν σε βιαιότητες και ξυλοδαρμούς Αλβανών εργατών και κάποια από τα θύματα οδηγούνται στο νοσοκομείο. Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων εκδίδει ψήφισμα καταδικάζοντας τα γεγονότα. (*Ελευθεροτυπία* 11-2-98)
- Μάρτιος 1998 Ράχες Ικαρίας: ξυλοδαρμός Αλβανών από 5 νεαρούς κατοίκους κουκουλοφόρους. Εισέβαλαν σε 3 σπίτια, φορώντας κουκούλες και λέγοντας ότι είναι αστυνομικοί και τραυμά-

- τισαν βαριά εκτός άλλων τον Λούσκο Πετρίτ (κάταγμα κρανίου) και τον Μουτσομπέκα Μουσταφά (κάταγμα βραχιονίου). Ο εισαγγελέας Σάμου τους αφήνει ελεύθερους. (*Ελευθεροτυπία*, 23-3-98)
- Μάρτιος 1998 Στο Παλαιό Κεραμίδι Πιερίας η Κοινότητα απαγορεύει την κυκλοφορία των Αλβανών μετά τη δύση του ήλιου.
- Μάρτιος 1998 Πουλίτσα Κορινθίας: με απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου (πρόεδρος: Δ. Τζαναβάρας) απαγορεύεται στους Αλβανούς που δεν δουλεύουν να μένουν στο χωριό, να μπαίνουν σε ταβέρνες και καφετέριες και να καταναλώνουν αλκοόλ. (*Ελευθεροτυπία*, 31-3-1998)
- Απρίλιος 1998 Ο αστυνομικός Γ. Ατματζίδης πυροβολεί στο κεφάλι και σκοτώνει το νεαρό Πόντιο Νίκο Λεωνίδη στη Θεσσαλονίκη. Σύμφωνα με τον ιατροδικαστή η σφαίρα έχει εισέλθει στο κρανίο από το πίσω μέρος.
- Απρίλιος 1998 Γιαννιτσοχώρι Ηλείας: οι κάτοικοι συλλαμβάνουν 20-25 Αλβανούς και τους οδηγούν στο ΑΤ κακοποιώντας τους, προκειμένου να απελαθούν. Ο αστυνομικός διευθυντής Ι. Γιαννόπουλος έκανε συστάσεις στους πολίτες και δεν ασκήθηκε καμία δίωξη. (*Ελευθεροτυπία*, 3 και 6-4-98)
- Απρίλιος 1998 Στον Άγιο Νικόλαο Αττικής, ομάδα 20 νεαρών επιτίθεται με σιδηρολοστούς σε αλλοδαπούς, στο σταθμό του Ηλεκτρικού μπροστά σε πολίτες. «Θα πάρουμε το νόμο στα χέρια μας», υποστήριζαν. Αλλοδαπός τραυματίζεται στο κεφάλι και φεύγει αιμόφυρτος. Καμία δίωξη. (*Ελευθεροτυπία*, 3-4-98)
- Απρίλιος 1998 Το κοινοτικό συμβούλιο Αμαρύνθου Εύβοιας, με ομόφωνη απόφασή του, καλεί τους μη νόμιμους μετανάστες της περιοχής να εγκαταλείψουν τον τόπο μέσα σε 8 ημέρες. (*Ελευθεροτυπία*, 4-4-98)
- Απρίλιος 1998 Το ΜΟΕ Λάρισας επιβάλλει ποινή 2 ετών με αναστολή στον αγροφύλακα Αθανάσιο Μάτο που στις 13-6-1996 είχε σκοτώσει έναν 20χρονο Αλβανό, γιατί του έκλεβε καρπούζια. Το δικαστήριο δέχθηκε ότι ενεργούσε σε βρασμό ψυχικής ορμής και καθ' υπέρβαση των ορίων αμύνης από αμέλεια. Ο Μάτος αθωώνεται για την οπλοχρησία.
- Μάιος 1998 Πτηνοτρόφοι πυροβολούν Αλβανούς και τους τραυματίζουν στα πόδια (2 ανήλικοι). Οι δράστες αφήνονται ελεύθεροι με προφορική εντολή εισαγγελέα. (*Ελευθεροτυπία*, 2-5-98)
- Ιούνιος 1998 6 μήνες ποινή στον Βασίλειο Τσόκα, γιατί πυροβόλησε και τραυμάτισε με κυνηγετική καραμπίνα Αλβανό που μπήκε στο χωράφι του να κλέψει κρεμμύδια.

- Ιούνιος 1998 Αθώωση του Ζαχαρία Γώγουλου από το ΜΟΕ Λάρισας, για το φόνο Αλβανού διαρρήκτη στις 4-8-95, με μειοψηφία τακτικών δικαστών. Πρωτόδικα ο Μ. Γώγολος είχε κριθεί ένοχος για ανθρωποκτονία από πρόθεση και είχε καταδικαστεί σε φυλάκιση 4½ ετών. (Ελευθεροτυπία, 18-6-1998)
- Ιούνιος 1998 Σύμφωνα με τις καταγγελίες δύο Αλβανών ανήλικων κακοποιήθηκαν άγρια από τους αστυνομικούς στο ΑΤ Στυλίδας. Η κακή κατάσταση των δύο νεαρών επιβεβαιώνεται από τον Αλβανό πρόξενο και από το διευθυντή των φυλακών ανήλικων Διαβατών όπου μεταφέρονται. (Δύο χρόνια αργότερα οι κατηγορούμενοι απαλλάσσονται.)
- Οκτώβριος 1998 Κορινθία: Ένας 17χρονος στήνει ενέδρα, πυροβολεί και σκοτώνει δύο Αλβανούς, γιατί την προηγούμενη ημέρα είχαν διαρρήξει το σπίτι του. Ομόφωνα εισαγγελέας και ανακριτής τον αφήνουν ελεύθερο. Ο καθηγητής Γ. Α. Μαγκάκης δηλώνει ότι η πράξη του συνιστά άσκηση δικαιώματος, διότι βρισκόταν σε νόμιμη άμυνα.
- Νοέμβριος 1998 Ο Ελληνορουμάνος Σορίν Ματέι πεθαίνει στο νοσοκομείο των φυλακών υπό ανεξιχνίαστες συνθήκες.
- Νοέμβριος 1998 Ο αστυνομικός Παν. Τσολερίδης πυροβολεί κατά διωκόμενων Αλβανών και σκοτώνει τον Σωτηράι Βούτκα. Εισ βάρος του ασκείται δίωξη για ανθρωποκτονία από αμέλεια και αφήνεται ελεύθερος. (Ελευθεροτυπία, 10-11-1998)
- Δεκέμβριος 1998 Ο κτηνοτρόφος Γ. Μακρής, ο οποίος στις 30-11-98 σκότωσε έναν Αλβανό και τραυμάτισε τον αδελφό του, επειδή θεώρησε ότι προσπαθούσαν να πάρουν το κοπάδι του, αφήνεται ελεύθερος με σύμφωνη γνώμη ανακριτή και εισαγγελέα.
- Δεκέμβριος 1998 Ο αστυνομικός Νίκος Μπρέντας γλιστρά στο χιόνι, ενώ διώκει Αλβανούς, με αποτέλεσμα να εκπυρσοκοροτήσει το όπλο του και να τραυματίσει το νεαρό Αλβανό Σάμπρι Κόκιου. (Ελευθεροτυπία, 2-12-98)
- Δεκέμβριος 1998 Ο αρτοποιός Ευστ. Γαϊτατζίδης πυροβολεί με καραμπίνα και τραυματίζει σοβαρά Ρουμάνο εργάτη, όταν συχωριανοί του του λένε ότι τον είδαν να φεύγει τρέχοντας από το φούρνο του. Ορίζεται τακτική δικάσιμος και αφήνεται ελεύθερος. (Ελευθεροτυπία, 3-12-98)
- Δεκέμβριος 98 Ο αρχιφύλακας του τμήματος ασφάλειας Αμαλιάδας Ν. Μπρικόλιας παραπέμπεται με την κατηγορία του βιασμού 20χρονης Ουκρανής. Σύμφωνα με την καταγγελία του θύματος ο αστυνομικός την είχε οδηγήσει σε ξενοδοχείο με τη συνεργεία του ιδιοκτήτη μπαρ όπου εργαζόταν. Μετά το πε-

- ριστατικό κατέφυγε στην αστυνομία όπου κατήγγειλε το βιασμό και κρατήθηκε για να απελαθεί.
- Δεκέμβριος 1998 19χρονος Αλβανός, ο Άρεν Σέχου, πυροβολείται εξ επαφής και τραυματίζεται σοβαρά στο στήθος από τον αγρότη Κώστα Ζέρβα. Είχε μπει στο χωράφι του και έκλεβε πατάτες. (Λιβανάτες Λαμίας). Ο Ζέρβας προφυλακίζεται, αλλά οι κάτοικοι των Λιβανάτων οργανώνουν έντονες διαμαρτυρίες και αποκλείουν την Εθνική Οδό ζητώντας να αφηθεί ελεύθερος. Κατόπιν τούτου η απόφαση ανακαλείται και ο δράστης αφήνεται ελεύθερος. (Ελευθεροτυπία, 29-12-98)
[Τον Ιανουάριο του 2000 το Συμβούλιο Εφετών της Αθήνας παραπέμπει τον Ζέρβα για απόπειρα ανθρωποκτονίας, αντί για επικίνδυνη σωματική βλάβη, όπως είχε προτείνει ο εισαγγελέας]
- Ιανουάριος 1999 Το ΜΟΕ Θράκης επιβάλλει ποινή 4 ετών και 2 μηνών στον Θεοχάρη Εμινίδη από την Καβάλα, γιατί τον Σεπτέμβριο του 1997 είχε τραυματίσει θανάσιμα με καρμπίνα τον 17χρονο Αλβανό Μέκα Γκάζμεντ στον Πλατανότοπο, γιατί αρνήθηκε να του αποκαλύψει ποιος κατέστρεψε την περιφραξη του χωραφιού του. Ο δράστης στη συνέχεια είχε μεταφέρει το πτώμα και το είχε κρύψει σε χωράφι με καλαμποκιές. Πρωτόδικα είχε κριθεί ένοχος ανθρωποκτονίας από πρόθεση και οπλοφορίας, αλλά το Εφετείο άλλαξε τον χαρακτηρισμό σε ανθρωποκτονία από αμέλεια. (Ελευθεροτυπία, 6-4-98· Παρατηρητής της Θράκης, 12-1-99)
- Ιανουάριος 1999 Ογδοντάχρονος αγρότης στο Αίγιο πυροβολεί και τραυματίζει το γιο του νομίζοντας ότι είναι Αλβανός κλέφτης.
- Φεβρουάριος 1999 Το ΜΟΔ Θεσσαλονίκης αθώνει τον αστυφύλακα Κων/νο Ζαχαρόπουλο που κατηγορείται ότι πυροβόλησε και σκότωσε Αλβανό κρατούμενο στις φυλάκες Διαβατών ενώ προσπαθούσε να αποδράσει.
- Φεβρουάριος 1999 Παραπέμπονται για κακούργημα οι αστυνομικοί Διονύσιος Βασιλείου και Γρηγόρος Βαλμάς με την κατηγορία ότι τον Φεβρουάριο του 1996 είχαν ληστέψει Αλβανό κρατούμενο αποσπώντας του 780.000.
- Μάρτιος 1999 Ο 34χρονος Αλβανός Αρπέν Βέζι πέφτει νεκρός από σφαίρα αστυνομικού στη διάρκεια καταδίωξης. Ο αστυνομικός Αν. Κανάβας ισχυρίζεται ότι πυροβόλησε για εκφοβισμό.
- Απρίλιος 1999 Η 45χρονη Αλβανή Φαζίλε Νέτα πέφτει νεκρή στα σύνορα από σφαίρα περιπόλου. Διατάσσεται προανάκριση.
- Ιούλιος 1999 Ο υπαστυνόμος Ανδρέας Μπιστικάς κατηγορείται για πα-

- ράβαση καθήκοντος διότι, αφού ήρθε σε ερωτική επαφή με αλλοδαπή σε οίκο ανοχής αρνήθηκε να πληρώσει. Η αλλοδαπή που κατήγγειλε το γεγονός απελάθηκε.
- Αύγουστος 1999 Αμαλιάδα: Ο Γ. Καραφωτιάς, ιδιοκτήτης καφενείου πυροβολεί και τραυματίζει 4 Κούρδους, γιατί υποπτεύθηκε ότι ήθελαν να του κλέψουν μπύρες. (Ελευθεροτυπία, 11-8-99)
- Οκτώβριος 1999 Το δημοτικό συμβούλιο Ιστιαίας υπό τον πρόεδρο Δημήτρη Νταλιάνη υιοθετεί ψήφισμα με το οποίο ζητείται η απομάκρυνση των Αλβανών μεταναστών.
- Οκτώβριος 1999 Ο Παντελής Καζάκος, σε διάφορα σημεία της Αθήνας πυροβολεί με δολοφονική πρόθεση εναντίον αλλοδαπών. Ένας νεκρός, 2 παραπληγικοί, δύο βαριά τραυματισμένοι με μόνιμες βλάβες και 2 με επικίνδυνες σωματικές βλάβες. Την προηγούμενη νύχτα αποκαλύπτεται ότι έχει πυροβολήσει εναντίον τριών ακόμη ιρακινών Κούρδων από τους οποίους ο ένας μένει νεκρός και οι άλλοι δύο τραυματίζονται. Ο Καζάκος προφυλακίζεται ενώ ο συνοδός και συνεργός του, σε μια τουλάχιστον από τις επιθέσεις, αφήνεται ελεύθερος χωρίς περιοριστικούς όρους.
- Οκτώβριος 1999 Ο νεαρός Ευθύμιος Κυριόπουλος καταδικάζεται σε ισόβια για τη δολοφονία του Ούτσε Ογκμπουέφι τον προηγούμενο χρόνο στο Περιστέρι. Και σε μικρότερες ποινές καταδικάζονται ως συνεργοί του οι συγκατηγορούμενοι του. Ο νεαρός είχε μαχαιρώσει το θύμα, που ήταν μικροπωλητής, μέσα σε λέσχη φιλάθλων, στη διάρκεια διαπραγματεύσεων για πώληση ενός ρολογιού.
- Νοέμβριος 1999 Το ΜΟΕ Ιωαννίνων επιβάλλει τρεις φορές ισόβια στον Γιώργο Τζωρτζόπουλο που τα Χριστούγεννα του 1992 στους Αγ. Απόστολους Πρέβεζας σκότωσε 3 Αλβανούς που δούλευαν στα χωράφια του, γιατί του ζήτησαν τα μεροκάματα και τεμάχισε με το πριόνι έναν από αυτούς.
- Νοέμβριος 1999 Θεσσαλονίκη: Ο 17χρονος Σέρβος μαθητής Μάρκο Μπουλάτοβιτς, που βρίσκεται στην Ελλάδα στα πλαίσια σχολικής εκδρομής, πέφτει νεκρός τον Οκτώβριο από σφαίρα του ανθυπαστυνόμου Κυριάκου Βαντούλη. Ασκείται δίωξη για ανθρωποκτονία με ενδεχόμενο δόλο. Στις 11-11-99, με βούλευμα του Συμβ. Πλημ., η πράξη χαρακτηρίζεται ατύχημα και ο αστυνομικός παραπέμπεται για ανθρωποκτονία από αμέλεια και επιστρέφει στην υπηρεσία του.
- Νοέμβριος 1999 Το ΜΟΔ Ναυπλίου επιβάλλει ισόβια στον πρώην αστυνομικό Νίκο Δημητρίου. Τον Μάρτιο του 1998 μαζί με τον αδελ-

- φό του και τον Αρ. Φώτου λήστεψαν χρηματαποστολή και στη συνέχεια σκότωσαν και έθαψαν το συνεργό τους Αρ. Φώτου, Βορειοηπειρώτη.
- Νοέμβριος 1999 Ο Άγγελος Κ. Σάκος χτυπάει και σκοτώνει ένα Γεωργιανό τον Θεόδωρο Ελευθεριάδη και τραυματίζει 2 ακόμη άτομα που ήσαν μαζί του, γιατί του έκαναν παρατήρηση στα ρωσικά. Ο δράστης εμφανίζεται την επόμενη στον εισαγγελέα και παραπέμπεται για θανατηφόρα σωματική βλάβη.
- Φεβρουάριος 2000 Το ΜΟΔ Θεσσαλονίκης αθώνει από την κατηγορία της ανθρωποκτονίας τον Αστέριο Γκουγκούση που κατηγορείται ότι σκότωσε 20χρονο Αλβανό και προσπάθησε να εξαφανίσει το πτώμα του καίγοντάς το. Ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε μόνο για περιύβριση νεκρού σε 18 μήνες φυλάκιση. Ο εισαγγελέας άσκησε έφεση.
- Φεβρουάριος 2000 Μία κρατούμενη από τη Ρουμανία καταγγέλλει αστυνομικό που επιχείρησε να τη βιάσει μέσα στα κρατητήρια. Η σκηνή φωτογραφήθηκε από συγκαταρούμενη και ο αστυνομικός συλλαμβάνεται από συνάδελφους του που πρόστρεξαν στις φωνές των δύο γυναικών. Η παθούσα απέσυρε τη μήνυση.
- Μάρτιος 2000 Το εφετείο Θεσσαλονίκης απαλλάσσει τους 3 αστυνομικούς που παραπέμπονται για βασανισμό κρατουμένων. Στην Κασσάνδρεια Χαλκιδικής στις 19-8-199 είχαν κακοποιήσει δύο ανήλικους 14 και 16 ετών που είχαν συλληφθεί για κλοπή. Πρωτόδικα είχαν καταδικασθεί σε φυλάκιση 4 χρόνων.
- Μάρτιος 2000 Ο αστυνομικός Γ. Αιματζίδης πυροβολεί και σκοτώνει τον 18χρονο Νικόλαο Λεωνίδα από τον Πόντο. Ανακριτής και εισαγγελέας τον αφήνουν ελεύθερο με 500.000 εγγύηση υπό τις επευφημίες των συγκεντρωμένων αστυνομικών.
- Ιούνιος 2000 Το τριμελές εφετείο Θεσσαλονίκης αθώνει τον Γιώργο Μπιλάλα από την κατηγορία της μαστροπείας σε βάρος της Μολδαβής Ιρίνας. Ο Γ. Μπιλάλας είχε κατηγορηθεί πριν από 2 χρόνια, όταν η 20χρονη αυτοκτόνησε, πέφτοντας από το παράθυρο του σπιτιού του. Οι μάρτυρες (δύο ακόμη νεαρές αλλοδαπές γυναίκες) που κατήγγειλαν τη μαστροπεία δεν μπόρεσαν να καταθέσουν στο δικαστήριο, γιατί είχαν απελαθεί.
- Ιούνιος 2000 Ένας μετανάστης τραυματίζεται θανάσιμα και ένας ελαφρότερα από σφαίρες συνοριακού φρουρού στο Σιδηροχώρι Έβρου, ενώ επιχειρούσαν να περάσουν τα σύνορα. Σύμφωνα με την αστυνομία ο φρουρός πυροβόλησε στον αέρα

Ιούνιος 2000

για εκφοβισμό και οι σφαίρες βρήκαν τυχαία τους κρυμμένους στο βουνό μετανάστες. (Ελευθεροτυπία, 15-6)

Το τριμελές πλημ/κείο Θεσσαλονίκης επιβάλλει ποινή φυλάκισης 27 μηνών με τριετή αναστολή στον ανθυπαστυνόμο Κυριάκο Βαντούλη που τον Οκτώβριο του 1998 σκότωσε το 17χρονο Σέρβο μαθητή Μάρκο Μπουλάτοβιτς, που βρισκόταν στη Θεσσαλονίκη σε σχολική εκδρομή. Ο εισαγγελέας εφετών θα ασκήσει έφεση τις επόμενες μέρες μετά από αίτημα των γονέων του νεαρού μαθητή.

Ιούλιος 2000

Ελεύθερος αφήθηκε μετά την προσαγωγή του στον Εισαγγελέα ο κτηνοτρόφος Θ. Γκιζαρης που πυροβόλησε και τραυμάτισε με κυνηγετικό όπλο τον 22χρονο Αλβανό Βασίλ Χίζα. Σύμφωνα με το δράστη ο νεαρός μαζί με άλλους επιχειρούσαν να κλέψουν ζώα του.

Αύγουστος 2000

Ένας Αλβανός πέφτει νεκρός από σφαίρες συνοριοφυλάκων. Σύμφωνα με την αστυνομία προηγήθηκε συμπλοκή, διότι θεωρήθηκε ύποπτος μεταφοράς ναρκωτικών. Πάνω στο νεκρό δεν βρέθηκαν ναρκωτικά.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1999 > Τι προκύπτει από τα αναλυτικά στοιχεία της Αστυνομίας ανά κατηγορία για όλη την επικράτεια και

Επικράτεια

Τα στοιχεία αφορούν το πρώτο 11μηνο του 1999.

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	ΚΡΟΥΣΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΕΣ			ΔΙΑ (199)
		ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΒΑΝΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	
ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΕΣ	148	170	59	24	
ΑΠΑΤΕΣ	547	318	38	39	
ΒΙΑΣΜΟΙ	153	127	25	19	
ΖΩΟΚΛΟΠΕΣ	841	58	42		
ΚΛΟΠΕΣ-ΔΙΑΡΡΗΞΕΙΣ	42.819	3.027	1.584	1.057	
ΚΛΟΠΕΣ					
ΤΡΟΧΟΦΟΡΑ	20.999	148	43	15	
ΙΧ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	8.943	46	20	8	
ΦΟΡΤΗΓΑ	1.625	8	0	1	
ΜΟΤΟΣΙΚΑΕΤΕΣ	8.895	53	8	3	
ΜΟΤΟΠΟΔΗΛΑΤΑ	5.388	41	15	5	
ΆΛΛΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	139				
ΛΟΙΠΑ					
ΑΗΣΤΕΙΕΣ	1.737	563	214	97	
ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΟΠΛΟΦΟΡΙΑ	1.345	1.044	142	93	
ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	1.342	404	922	3.825	
ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΑ	1.435	209	768	574	
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	530	318	47	113	

Εντυπωσιακή αύξηση των απατών κατά 41,3%, των κρουσμάτων πλαστογραφιών κατά 78,3%, αλλά και σημαντική μείωση των κλοπών, των διαρρήξεων και των ληστειών, περιλαμβάνει ο απολογισμός για το ενδεκάμηνο του 1999 - σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 1998 - της εγκληματικότητας σ' ολόκληρη τη χώρα. Ακόμη, στην επίσημη - ουσιαστικά - αποτίμηση των ενεργειών των κακοποιών αλλά και της αστυνομίας, που παρουσιάζει «Το Βήμα», καταγράφεται αξιοσημείωτη αύξηση των ανθρωποκτονιών στην πρωτεύουσα αλλά και εκτόξευση στα ύψη ορισμένων εγκλη-

Ρεπορτάζ
Β. Γ. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

ματικών δραστηριοτήτων στους Νομούς Αχαΐας και Ηρακλείου σε ποσοστά από 1.500 ως 2.500%. Και ακόμη, το εφελκυστικό συμπέρασμα είναι ότι στην περιοχή της Αττικής υπήρξε αύξηση των βιασμών κατά 75%...

Τα πλέον πρόσφατα αναλυτικά στοιχεία του υπουργείου Δημόσιας Τάξης για την εγκληματικότητα σ' όλη την επικράτεια, αλλά και στις πέντε μεγαλύτερες πόλεις της χώρας, καταδεικνύουν αρχικά ότι τα μέτρα αστυνόμευσης με τις πεζές και εποχούμενες περιπολίες επέφεραν μείωση των κλοπών κατά 23,5% και των ληστειών κατά 7,8% σ' ολόκληρη τη χώρα. Σχεδόν σε όλες τις αστυνομικές διευθύνσεις το επανομαζόμενο «μικρομεσολόγισμα» σημειώνει ενδεικτική μείωση, με πλέον χαρακτηριστική την ευρύτερη περιφέρεια πρωτεύουσας, όπου σημειώθηκε ελάττωση των κρουσμάτων κλοπών και διαρρήξεων κατά 26,8%. Η πολύμηνη εκστρατεία του υπουργείου Δημόσιας Τάξης για την πάταξη της εγκληματικής δραστηριότητας με την εντατικοποίηση της αστυνόμευσης φέρει ότι απέφερε καρπούς. Και όπως διαπιστώθηκε, από τους 6.268 συλληφθέντες διαρρήκτες οι 3.627 ήταν Έλληνες, οι 1.584 Αλβανοί και οι 1.057 από άλλες χώρες. Παράλληλα, μειώθηκαν και οι κλοπές των τροχοφόρων κατά 3,3% και των ληστειών κατά 6,9%.

Από την άλλη πλευρά, όμως, σημειώνεται κατακόρυφη άνοδος σ' όλη τη χώρα των απατών, των κρουσμάτων πλαστογραφιών, της παράνομης διακί-

Τα limit up και τα limit down του δείκτη εγκληματικότητας

νησής λαθρομεταναστών και της μαστρωπείας σε μεγάλα ποσοστά σε σχέση με το 1998. Το οικονομικό έγκλημα φαίνεται να μεγαλουργεί στο κέντρο αλλά και στην περιφέρεια, παρά τις ενέργειες των δικωτικών αρχών. Εκπληκτική αύξηση σημειώνεται στις απάτες στον Νομό Αχαΐας κατά 1.500%, της παράνομης διακίνησης λαθρομεταναστών κατά 400% στη Θεσσαλονίκη και κατά 2.500% στον Νομό Αχαΐας, αλλά και της πλαστογραφίας κατά 1.400% στον Νομό Ηρακλείου. Στην Αττική η αύξηση των κρουσμάτων μαστρωπείας ήταν 59,9%.

Στον τομέα των ανθρωποκτονιών, προβληματική παρουσιάζεται η κατά-

Μεγάλη αύξηση σε πλαστογραφίες και απάτες, μείωση στις κλοπές. Εξαρση ανθρωποκτονιών και βιασμών στην περιοχή της Αττικής

σταση στην περιοχή της Αττικής, όπου υπάρχει αύξηση των δολοφονιών σε σχέση με το 1998 κατά 27,5%, η οποία αποδίδεται στη δράση οργανωμένων συμμοριών, αλλά και στην παρουσία, πλέον, πληρωμένων εκτελεστών. Αύξηση 400% σημειώνεται στον αριθμό των εγκλημάτων στον Νομό Αχαΐας, αλλά επί μικρού αριθμού συμβάντων...

Προβληματική χαρακτηρίζεται η αστυνόμευση στον Νομό Ηρακλείου, όπου σε σύνολο 15 ειδών εγκληματικής δραστηριότητας παρουσιάζεται μείωση - σε σχέση με το 1998 - μόνο σε δύο από αυτές (κλοπές και ληστείες), ενώ υπάρχει σημαντική αύξηση των υπολοίπων ενεργειών των κακοποιών. Μάλισ-

τα, έχουν σημειωθεί 4 κοφάρων (αύξηση 36,4% συλλληφθεί σότε ένας κλ προβληματίζει τις δικωτ μανική αύξηση των βια αφού το πρώτο ενδεκέ σημειώθηκαν 56 κρούσ αριθμού συμβάντων... 33 ήταν Έλληνες και 1 Στόχος των επιτελών το μίσθιας Τάξης είναι να ι στερη αστυνόμευση σε ρους (άλη, πάρκα κτ) να περιοριστεί ο αριθμ ομάτων.

Λάρισα

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΕΣ			ΑΥΞΟ-ΜΕΡΙΣΗ '98-'99 (%)
	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΒΑΝΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	
Ανθρωποκτονίες (2)	5	4	0	50
Απάτες (13)	16	-	-	85,7
Βιασμοί (2)	1	2	-	-
Ζωοκλοπές (14)	1	10	-	55,6
Κλοπές - διαρρήξεις (629)	144	65	11	2,9
Κλοπές τροχοφόρων (448)	-	1	-	-1,5
ΙΧ αυτοκινήτων (136)	1	-	-	0,7
Φορτηγών (49)	-	-	-	11,4
Μοτοσυκλετών (176)	5	1	-	29,4
Μοτοποδηλάτων (77)	2	-	-	-38,4
Άλλων οχημάτων (10)	-	-	-	-33,3
Ληστείες (10)	9	2	-	-47,4
Παράνομη οπλοφορία (24)	27	4	-	9,1
Διακίνηση λαθρομεταναστών (1)	-	-	-	-83,3
Πλαστογραφία (7)	4	2	2	75
Εκμετάλλευση γυναικών (6)	4	1	9	-

* Στη διάθεση των οδών των οχημάτων περισσότερο του ενός άτομο
** Σε παράθεση σημειώνεται ο αριθμός των κρατηθέντων κρουσμάτων

Αχαΐα

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΕΣ		
	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΒΑΝΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ
Ανθρωποκτονίες (6)	4	-	-
Απάτες (16)	2	-	-
Βιασμοί (4)	7	-	-
Ζωοκλοπές (58)	-	-	-
Κλοπές - διαρρήξεις (1.225)	136	38	25
Κλοπές τροχοφόρων (970)	-	-	-
ΙΧ αυτοκινήτων (125)	-	-	-
Φορτηγών (27)	-	-	-
Μοτοσυκλετών (319)	-	-	-
Μοτοποδηλάτων (497)	-	-	-
Άλλων οχημάτων (2)	-	-	-
Ληστείες (33)	15	1	-
Παράνομη οπλοφορία (59)	37	3	-
Διακίνηση λαθρομεταναστών (26)	-	-	-
Πλαστογραφία (9)	-	2	7
Εκμετάλλευση γυναικών	-	-	-

* Στη διάθεση των οδών των οχημάτων περισσότερο του ενός άτομο
** Σε παράθεση σημειώνεται ο αριθμός των κρατηθέντων κρουσμάτων

Επι
ου
πανι
Τι πρ

Τη δημιουργία σφαίρου Συμψύξεως και Διαχείρισης των υπηρεσιών, θα γινούν αστυνομικών αλλά και αστυνομικού ολόκληρου του υπουργείου. Η απόφαση του αρχηγού κλιμακώνεται σήμερα - μεταβολών στην νομίας, ενώ σε εφαρμογή για την αιτιολογία Τάξιν των οπτικών δικαιοπραξιών αλλά και λογιστικής εργασίας. Εξάλλου και την - χωρίς εξέταση ενέργειες για τη συγκρότηση των οργάνων. Αλλά με τη συμμετοχή αυτοδιοικήσις 13 νέες Γενικές Διευθύνσεις μία σε κάθε περιοχή της χώρας - που πεύκει τις τοπικές υπηρεσίες. Η δημιουργία της παρόντος υπηρεσίας Διεύθυνσης Αστυνομίας θα διαρκέσει τον κλάδο Αστυνομίας, στον κλάδο Οικονομικών Υπηρεσιών Διεύθυνσης γραφεία του υπαρχαίου καθώς και του Ελεγκτικού, Πολίτη.

νομίας ανά κατηγορία για όλη την επικράτεια, και ειδικά για τους πέντε μεγαλύτερους νομούς της χώρας

ΑΡΑΓΙΤΕΣ		ΑΥΣΟ-ΜΕΙΩΣΗ
ΒΑΝΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	98-99 (%)
59	24	25,3%
39	39	49,4%
25	19	43,6%
42		51,2%
1.584	1.057	66,8%
43	15	34,9%
20	8	20,0%
1	1	100%
8	3	37,5%
15	5	33,3%
	97	64,5%
142	93	65,5%
922	2.221	241,0%
760	1.772	233,2%
47	113	240,6%

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	ΑΡΑΓΙΤΕΣ			ΑΥΣΟ-ΜΕΙΩΣΗ
	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΒΑΝΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	98-99 (%)
Ανθρωποκτονίες (65)	34	9	8	27,5
Απάτες (325)	153	22	13	27
Βασμοί (56)	33	5	8	75
Ζωοκλοσίες (205)	2	4	0	29,7
Κλοπές - διαρρήξεις (26.831)	1.339	846	549	26,8
Κλοπές τροχοφόρων (12.988)	119	27	7	-3,3
ΙΧ αυτοκινήτων (7.784)	42	10	5	0,8
Φορητών (776)	5	0	0	-13,8
Μοτοσικλετών (43.841)	39	4	0	-5,3
Μοτοποδημάτων (3.221)	33	13	2	-3,5
Άλλων οχημάτων (6)				-13
Αρσενίες (1.196)	302	112	64	-6,9
Παρόνομη οπλοφορία (1.272)	272	35	70	-7,7
Απεικόνιση λαθρομεταναστών (700)	26	87	926	9,9
Πλαστογραφία (738)	129	372	271	35,4
Εκμετάλλευση γυναικών (259)	96	16	13	59,9

και τα limit down γκληματικότητας

Η κατάσταση στην περιοχή της Αττικής, όπου υπάρχει αύξηση των δολοφονιών σε σχέση με το 1998 κατά 27,5%, η οποία αποδίδεται στη δράση οργανωμένων συμμοριών, αλλά και στην παρουσία, πλέον, πληθυσμιακών εκτελεστών. Αύξηση 400% σημειώνεται στον αριθμό των εγκλημάτων στον Νομό Αχαΐας, αλλά επί μικρού αριθμού συμβάντων...

Προβληματική χαρακτηρίζεται η αστυνόμευση στον Νομό Ηρακλείου, όπου σε σύνολο 15 ειδών εγκληματικής δραστηριότητας παρουσιάζεται μείωση - σε σχέση με το 1998 - μόνο σε δύο από αυτές (κλοπές και ληστείες), ενώ υπάρχει σημαντική αύξηση των υπολοίπων ενεργειών των κοκοποιών. Μάλιστα,

έχουν σημειωθεί 472 κλοπές τροχοφόρων (αύξηση 36,4%) χωρίς να έχει συλληφθεί ούτε ένας κλέφτης!

Τέλος, όσον αφορά την πρωτεύουσα, προβληματίζει τις διακοινές αρχές η σημαντική αύξηση των βασμών κατά 75%, αφού το πρώτο ενδεκάμηνο του 1999 σημειώθηκαν 56 κρούσματα, έναντι 32 τον ίδιο χρονικό διάστημα του 1998. Εκ των 43 συλληφθέντων για τους βασμούς, οι 33 ήταν Έλληνες και οι 10 αλλοδαποί. Στόχος των επιτελών του υπουργείου Δημόσιας Τάξης είναι να υπάρχει επαρκέστερη αστυνόμευση σε δημόσιους χώρους (άσπ, πάρκα κτλ); προκειμένου να περιορισθεί ο αριθμός των κρουσμάτων.

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	ΑΡΑΓΙΤΕΣ			ΑΥΣΟ-ΜΕΙΩΣΗ
	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΒΑΝΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	98-99 (%)
Ανθρωποκτονίες (6)	6		11	14,3
Απάτες (57)	44	11	8	23,9
Βασμοί (13)	10	-	-	8,3
Ζωοκλοσίες (8)	2	-	-	-11,1
Κλοπές - διαρρήξεις (4.025)	354	121	169	-0,4
Κλοπές τροχοφόρων (2.682)	11	14	8	-17,9
ΙΧ αυτοκινήτων (1.029)	3	9	1	-18,4
Φορητών (196)	1	0	1	24,1
Μοτοσικλετών (702)	6	3	3	-15,9
Μοτοποδημάτων (740)	2	2	3	-26,1
Άλλων οχημάτων (15)				-50
Αρσενίες (217)	64	14	12	34,8
Παρόνομη οπλοφορία (139)	103	12	9	13,9
Απεικόνιση λαθρομεταναστών (15)	14	25	28	400
Πλαστογραφία (136)	19	91	56	112,5
Εκμετάλλευση γυναικών (177)	128	16	26	3,5

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	ΑΡΑΓΙΤΕΣ			ΑΥΣΟ-ΜΕΙΩΣΗ
	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΒΑΝΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	98-99 (%)
Ανθρωποκτονίες (6)	4	-	-	-500
Απάτες (16)	2	-	-	-1500
Βασμοί (4)	7	-	-	-42,9
Ζωοκλοσίες (58)	-	-	-	81,3
Κλοπές - διαρρήξεις (1.225)	136	38	25	-16,4
Κλοπές τροχοφόρων (970)	-	-	-	-3,6
ΙΧ αυτοκινήτων (125)	-	-	-	-25,6
Φορητών (27)	-	-	-	-47,1
Μοτοσικλετών (319)	-	-	-	11,5
Μοτοποδημάτων (497)	-	-	-	-
Άλλων οχημάτων (2)	-	-	-	-50
Αρσενίες (33)	15	1	-	-25
Παρόνομη οπλοφορία (59)	37	3	-	188,5
Απεικόνιση λαθρομεταναστών (26)	-	-	-	-2.500
Πλαστογραφία (9)	-	2	7	-
Εκμετάλλευση γυναικών	-	-	-	-

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	ΑΡΑΓΙΤΕΣ			ΑΥΣΟ-ΜΕΙΩΣΗ
	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΒΑΝΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	98-99 (%)
Ανθρωποκτονίες (9)	9	20	0	28,6
Απάτες (10)	9	0	0	150
Βασμοί (14)	10	1	2	180
Ζωοκλοσίες (52)	3	1	0	33,3
Κλοπές - διαρρήξεις (772)	104	23	33	-23,9
Κλοπές τροχοφόρων (472)	472	-	-	36,4
ΙΧ αυτοκινήτων (32)	-	-	-	18,5
Φορητών (75)	-	-	-	7,1
Μοτοσικλετών (192)	-	-	-	51,2
Μοτοποδημάτων (171)	-	-	-	41,3
Άλλων οχημάτων (2)	-	-	-	100
Αρσενίες (17)	8	2	0	-51,4
Παρόνομη οπλοφορία (122)	73	7	1	11,9
Απεικόνιση λαθρομεταναστών (9)	0	3	2	-
Πλαστογραφία (30)	3	19	2	-1.400
Εκμετάλλευση γυναικών (6)	11	0	5	50

Αποσιμεπι
Αποσιμεπι στη Νέα Χερσόνησο κατάστημα κτίριου 700 τ. μέτρων ν. Ι.Χ αυτοκίνητο ο οδηγός 1

Διεθνές κύκλωμα σωματεμπόρων

Κύκλωμα σωματεμπόριες νεοφών αλλοδαπών γυναικών εξαιρέθηκε από την Αστυνομία ύστερα από καταγγελία του Πολωνού Κρίστσιφ Ταμπόρ, ότι εξαιρέθηκε πιθανόν αυστηρά η φύλη του Ανέτι Μόνικα Ζαγκρατσούκ, 34 χρόνων, ενώ είχε πάει για μπάνιο στο Καλαμάκι με κάποιον Ρουμάνο φίλη της.

Η νεαρή Πολωνέζα το βράδυ της περασμένης Τρίτης επικοινωνήσε με τον ιδιοκτήτη του μπαρ όπου δούλευε ως περιβόητη και είπε ότι την είχαν απαγάγει. Αγνοώσκει που μιλήσε στη συνέχεια με τον ιδιοκτήτη του μπαρ Θεολόγο Τσαντίλη, ζήτησε 200.000 για να την αφήσει ελεύθερη.

Η έρευνα της Αστυνομίας οδήγησε σε κύκλωμα σωματεμπόρων αλλοδαπών, που είχαν απαγάγει και μία Μολδαβή και μία Ρουμάνια. Οι τρεις γυναίκες οδηγήθηκαν με τη βία στην Αρεόπολη Λακωνίας, με ταξί που οδηγούσε ο Δρακούλης Κιλιποθαράκος, ο οποίος τις «παρέδωσε» στον Μιχάλη Διαμαντάκο. Εκείνος, με τη σειρά του, τις οδήγησε στον οικισμό Χαριά Πάργου Διού Λακωνίας, όπου τις κρατούσαν με τη βία.

Άφρες της Αστυνομίας, που συνέλαβαν τους υποθαρκίνο και Διποκιμμάκο, βρήκαν κατοχή τους και κτεπέχμετων χειροβηβίδες, πυροκροτητές, περιότροφο, πιστόλι διακρίμων τύπου, σπαζέτι, χειροπέδες και άλλο υλικό. Οι έρευνες συνεχίζονται, αφού η Αστυνομία εκτιμά ότι στο κύκλωμα των απαγορίτων συμμετέχουν πολλή άτομα, ανάμεσά τους και αλλοδαπών. Ο Κιλιποθαράκος οδηγήθηκε στον εισαγγελέα, ο οποίος άσκησε εναντίον του ποινική δίωξη «για απλή απαγωγή και συνέργεια», ενώ η Αστυνομία Σπάρτης ερευνά και για την προέλευση των όπλων.

Σήκωσαν 15 εκατ. με πλαστές πιστωτικές

Αγορές με κλεμμένες πιστωτικές κάρτες έκαναν τέσσερα άτομα που συνελήφθησαν από την Αστυνομία. Οι τέσσερις συνελήφθησαν μετά από έρευνα της Αστυνομίας σε σούπερ μάρκετ της Καλλιθέας. Πρόκειται για τους Χρήστο Λαμβέρτη, 48 χρόνων, Βασίλη Αγγελή, 50 χρόνων, Ιωάννη Μακεδονίτη, 44 χρόνων και Ελένη Νεράντη, 29 χρόνων. Σύμφωνα με την Αστυνομία, οι τέσσερις πήγαν στο σούπερ μάρκετ όπου έκαναν αγορές 100 χιλιάδων δραχμών πληρώνοντας με τέσσερις κλεμμένες πιστωτικές κάρτες. Κατά την Αστυνομία, από τον περασμένο Μάιο οι τέσσερις είχαν κάνει ως αξίας 15 εκατ. δρχ. Όλες με κλεμμένες πιστωτικές κάρτες. Οι συλληφθέντες επρόκειτο να οδηγηθούν στον εισαγγελέα.

Αρπαξαν τους κόπους 78 χρόνων

Εφτακόσιες χιλιάδες δραχμές, τους κόπους 78 χρόνων, αρπάξαν οι δύο άγνωστοι ληστές, χθες τα ξημερώματα, από το σπίτι του παππού Παναγιώτη Αποστολόπουλου, στην οδό Παπαζογλου 4 στον Πειραιά.

Όμως, όταν άρχισαν να ψάχνουν το παλιό προσιγνητικό σπίτι, ο κυρ Παναγιώτης, που τα τελευταία χρόνια ζούσε μόνος του, ξιπήθηκε και προσπάθησε με μετακάλια να μεταπεισει τους θρασυκαταστροφέες, οι οποίοι αντί να τον λυπηθούν τον φίλωναν πάνω στο κρεβάτι του, ενώ στη συνέχεια του αρπάξαν και τους κόπους του, τους οποίους ο 78χρονος φύλαξε ανάμεσα στα ρούχια του.

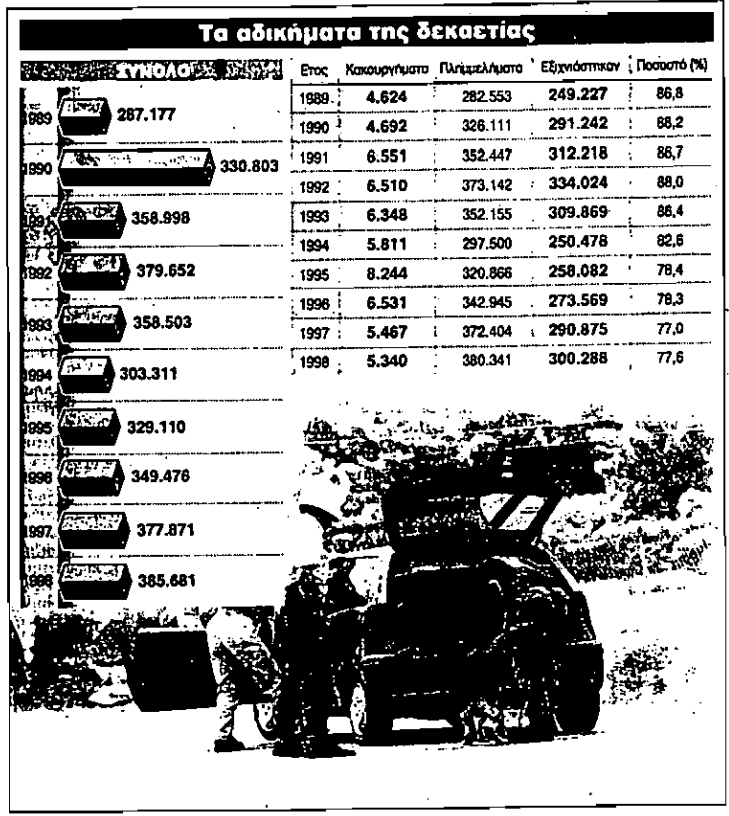
Για τον εντοπισμό τους οι αστυνομικοί έχουν εξιτιολύσει ανθρωποκινηγητά, ιδιαιτέρως στην περιοχή όπου έμενε ο παππούς, αφού πιστεύουν ότι οι δύο άγνωστοι ληστές κρέπαι να γνώριζαν την ύπαρξη των χρημάτων που ο κυρ Παναγιώτης μάζευε μια ολόκληρη ζωή.

Πώς φτάσαμε από το «Τα Λεφτά σου ή τη ζωή σου» στο «Και τα Λεφτά σου και τη ζωή σου»

Ακρωσ ανπουχητικά στατιστικά δεδομένα που πιστοποιούν την αλματώδη αύξηση της βαριάς εγκληματικότητας στη χώρα μας κατά την τελευταία εικοσοετία φέρνει στο φως της δημοσιότητας η «Ε». Από το 1977 μέχρι το 1998 η διάπραξη κακουρημάτων εξαπλασιάστηκε, ενώ ανά δεκαετία παρατηρείται σχεδόν διπλασιασμός των ανθρωποκτονιών.

Η συνεχής αυξητική τάση που πορουσιάζει η Βαριά παραβατική δράση, σε συνδυασμό με εγκληματικές συμπεριφορές, άγνωστες πριν από μερικά χρόνια, που στις μέρες μας αναπτύσσονται ραγδαία, κάνουν τους ειδικούς να μιλούν για ποιοτική μεταστροφή του εγκλήματος. Οι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι τα εγκλήματα τιμής αντικαταστάθηκαν από σύγχρονες μορφές εγκλήματος, όπου πλέον ο δράστης είναι ορθωδής και δεν ορρωδεί προ ουδενός. Η διασυννοριακή εγκληματικότητα, το οργανωμένο εγκλημα σε συνδυασμό με το χρήμα, τα εγκλήματα μίσους και τα τελετουργικά εγκλήματα συνθέτουν το παζλ της βαριάς παραβατικότητας.

Η «Ε» παρουσιάζει οήμερα τα βασικά πορίσματα συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο με τη συμμετοχή 18 κορυφαίων επιστημόνων, εγκληματολόγων, κοινωνιολόγων, ψυχολόγων και ιστορικών. Όλοι ομοφωνούν στο εξής: ότι ο χάρτης της εγκληματικότητας λίγο πριν από τον 21ο αιώνα έχει αλλάξει άρδην. Η ψυχρή γλώσσα των αριθμών καταδεικνύει του λόγου το αληθές και καταγράφει ανάλυφα τη σοβαρότητα του προβλήματος.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΤΟ ΠΑΝΤΕΙΟ: 18 επιστήμονες

Αδίστακτος

Της ΒΑΝΑΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η βαριά εγκληματικότητα (κακουρηματα) κατά τα τελευταία 21 χρόνια σχεδόν εξαπλασιάστηκε (από 780 κακουρηματα το 1977 φτάσαμε στα 5.340 το 1998). Βέβαια μετά τον πρωτοφανή αριθμό των 8.244 κακουρημάτων το 1995, παρατηρήθηκε και παρατηρείται ακόμη μια ύφεση και σχετική σταθεροποίηση των αριθμών αυτών. Αυτό όμως, όπως εξήγησαν οι εγκληματολόγοι, δεν πρέπει να ερμηνευτεί ως πραγματική μείωση της εγκληματικότητας στη χώρα μας, αλλά μάλλον πρόκειται να αποδοθεί στο μεγάλο αριθμό κακουρημάτων που μετατράπηκαν σε πλημμελήματα με τη μεταρρύθμιση που έγινε στη νομοθεσία μας το 1996 (π.χ. πλημμελειοποίηση στις πλαστογραφίες, απάτες και υπεξαυρέσεις μέχρι ορισμένου ποσού, στην αφαγή τούτων κ.λπ.).

Τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας υπάρχει μια σφοδρά ανοδοτική πορεία των ανθρωποκτονιών, τουλάχιστον σύμφωνα με τα αστυνομικά στοιχεία που παρουσιάζονται στο συνέδριο. Έτσι, ενώ το 1980 είχαμε 117 περιπτώσεις ανθρωποκτονιών από πρόθεση, το 1990 καταγράφηκαν 201 (σχεδόν διπλάσιες) και το 1997 φτάσαμε τις 350.

Επομένως παρατηρείται σχεδόν διπλασιασμός ανά δεκαετία, και αυτό, σύμφωνα με τον καθηγητή Νί Κοκκίση, είναι σημαντικό, διότι η ανθρωποκτονία είναι ένα από τα εγκλήματα με τους χαμηλότερους σκατεινούς αριθμούς, αφού η διάπρηξη της δύσκολα μένει ανεξήγητη.

Το πολύ πολύ να έχουμε δυο-τρεις εξαιρέσεις, που μετά αποδεικνύεται ότι ήταν ανθρωποκτονίες αλλά κατά τη λούτα ήδη αυτοί οι αριθμοί είναι αρκετά εξιπιδιστοι και φανερώσουν ότι η εγκληματικότητα τουλάχιστον όσον αφορά στις

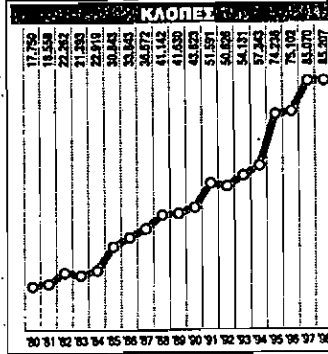
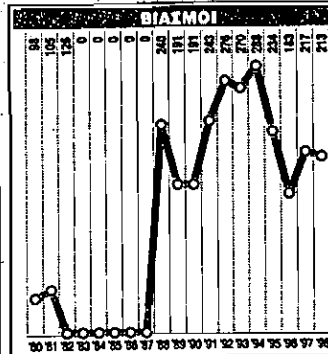
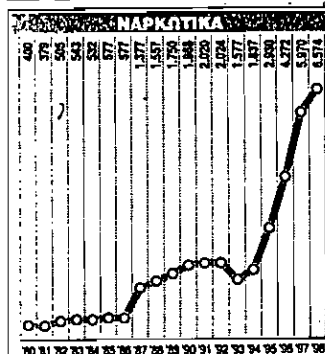
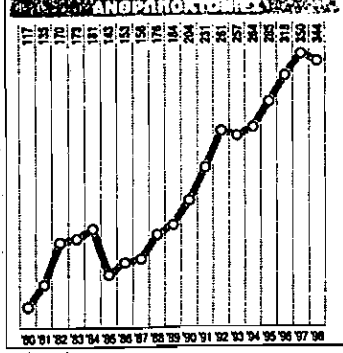
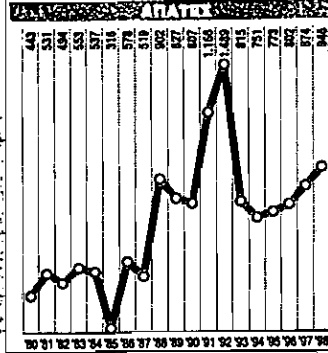
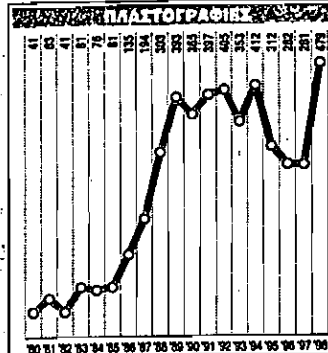
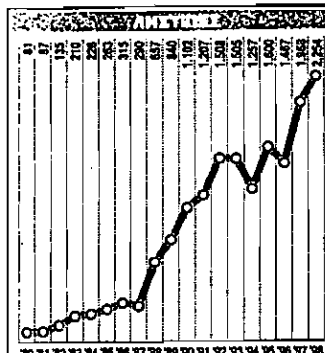
1977-1998
Εξαπλασιάστηκε η βαριά εγκληματικότητα

Από τη συγκέντρωση των στατιστικών στοιχείων για τα αδικήματα που έχουν διαπραχθεί προκύπτει ότι όλα σχεδόν τα μεγέθη εμφανίζουν αυξητικές τάσεις (ληστείες, κλοπές, πλαστογραφίες, απάτες, εμπρησμοί, ναρκωτικά, αντίσταση, αιματηρές βλάβες, αυτοκίτη, εξυβρισίες), όπως αυξητική είναι η εικόνα και για το σύνολο των εγκλημάτων (κακουρημάτων και πλημμελημάτων). Από 303.311 το 1994, σε 377.871 το 1997 και 385.681 το 1998.

4πλασιάστηκαν σε

Ενο άλλο μεγάλο κεφάλαιο αφορά στη συμμετοχή των αλλοδαπών στην εγκληματικότητα τα τελευταία χρόνια. Δύο βασικές παρατηρήσεις έγιναν στο συνέδριο: Σε γενικό επίπεδο η τάση είναι αυξητική, αλλά ο αριθμός των δραστην ιδιαίτερα κορυφός (π.χ. στα αυτόματα αδικήματα από 3.027 το 1990 και 8.339 το 1995, σε 15.816 το 1998) κυρίως αν λάβα κανείς υπόψη τον τις εκατοντόδες αλλοδαπού που διαμένουν αυτή τη στιγμή στη χώρα μας και τους ασήμαντους λόγους για τους οποίους συνήθως συλλημύονται (π.χ.

Τα limit-up της εγκληματικότητας

συνθέτουν το παζλ της παραβατικότητας και σκιαγραφούν το πορτρέτο του σύγχρονου δράστη

εγκληματίας του 21ου αιώνα

ανθρωποκτονίες αυξάνεται με θεαματικό τρόπο από χρόνο σε χρόνο. Ής προς την εμπλοκή νεαρών κυρίως ατόμων στο έγκλημα, παρατηρείται και κατά το 1998 μια συνέχιση της τάσης να εξωθούνται ευκολότερα στο έγκλημα νεαρά άτομα 15-29 ετών όπως και άτομα μεγαλύτερης ηλικίας 30-59 ετών. Μόνο στις ηλικίες από 60 ετών και άνω υπάρχει κάποια καλύτερη κατάσταση συμμετοχής τους στην εγκληματικότητα. Το γεγονός αυτό είναι βέβαια ανησυχητικό, αφού η εμπλοκή των νέων σε αειδίποινες πράξεις, προσοικονομείται μια ιδιαίτερα αρνητική εξέλιξη της εγκληματικότητας στη χώρα μας.

Τα «γιατί»

Το δεδομένο που ίσχυε παλαιότερα, ότι στις ανθρωποκτονίες, δράστες και θύματα ήταν κατά κανόνα μεταξύ τους γνωστοί, φαίνεται ότι τα τελευταία χρόνια αναστρέφεται. Δεν μπορούμε δηλαδή εύκολα να εντοπίσουμε το δράστη στον κύ-

κλο των γνωστών του θύματος. Ένα άλλο χαρακτηριστικό που παρατηρείται είναι η δυσαναλογία κινήτρου και αποτελέσματος. Πολλές φορές δεν μπορούμε να σκεφτούμε κάποιο ειδικότερο κίνητρο ώστε να απαντήσουμε στο εγκληματικό ερώτημα περί του ποιος ωφέληται και έτσι να διαμορφώσουμε έναν κύκλο πιθανών δραστηριοτήτων. Ένα τρίτο πρόβλημα είναι η διερεύνηση των ορών δράσης του εγκληματία. Μπορεί δηλαδή πλέον να διαφεύγει εύκολα ο δράστης από το ένα μέρος στο άλλο χωρίς να συλλαμβάνεται. Ένα τέταρτο σημαντικό ζήτημα είναι η αλλαγή του Κώδικα Τιμής που ετηρείτο παλαιότερα από την πλευρά των δραστηριών. Πλέον οι δράστες είναι αδιόρατοι, αλλά χωρίς να διακινδυνεύουν. Σε περίπτωση ληστείας δεν θέτουν πλέον στον άλλον το δίλημμα «τα λεφτά σου ή τη ζωή σου», αλλά αποβλέπουν

«Περιθωριοποίηση, κρίση αξιών, απρόσωπες σχέσεις, οι αιτίες»

συνήθως «και στα λεφτά και στη ζωή» του άλλου, ώστε να μειώσουν τους κινδύνους αποκάλυψής τους. Μάλιστα ορισμένες φορές εξοντώνουν και δόσους παραβρισκονται ως μάρτυρες εκείνη τη στιγμή, ακριβώς για να έχουν τη σιγουριά ότι δεν θα αποκαλυφθούν. Αυτό δημιουργεί στην εγκληματιολογία μια καινούργια κατάσταση που σχετίζεται επίσης και με το οργανωμένο έγκλημα. Πάντως η νέα κατάσταση που δημιουργείται φαίνεται ότι είναι ακόμη υπό έλεγχο και ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες, χωρίς κυρίως στο έμφυχο υλικό τους, καταφέρνουν να εξουλιάζουν πολλές αν-

θρωποκτονίες (το 1996 το 76,7%). Απάντηση επιχερήθηκε να δοθεί και στο ερώτημα γιατί ανθρωποκτονίες διαπράττονται περισσότερο από άνδρες και λιγότερο από γυναίκες. Σύμφωνα με την άποψη της καθηγήτριας κ.

Αλίκης Μαργεγκαπούλου, η γυναίκα εν όψει και της μειωμένης μίσθης της δύναμης έναντι του άνδρα, έχει ελλείψει από πάνω σε ένα μοντέλο πεθιμικότητας, το οποίο ωστόσο έχει αρχίσει να ξεπερνάται στην εποχή μας και κυρίως μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Βέβαια στη διαφοροποίηση αυτής της εγκληματικότητας ανδρών και γυναικών συμβάλλει αναμφισβήτητα και το βιολογικό στοιχείο μια και, όπως αναφέρθηκε, οι διάφορες ορμόνες που υπάρχουν σε κάθε φύλο (π.χ. η τεστοστερόνη που συνδέεται με την επιθετικότητα), διαδραματίζουν και αυτές έναν πολύ σημαντικό ρόλο στο να προσδιορίσουν όχι απλώς την προσωπικότητα αλλά και τις πράξεις ενός ανθρώπου.

Οι λόγοι

Ένα άλλο στοιχείο που επισημάνθηκε, είναι ότι συνήθως εκείνοι που λόγω ψυχικής νόσου θα μπορούσαν να αποτελέσουν με την επιθετικότητα τους συμπεριφορά κίνδυνο για την κοινωνία, είναι μια μικρή μειοπλοία ανθρώπων. Αυτό, όπως εξηγήθηκε, οφείλεται στο γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις οι ψυχικά νοσούντες έχουν μια έκδηλη κατάσταση διαφορετικότητας σε σχέση με τους άλλους και αυτό τους καθιστά άμεσως αντιληπτούς στο κοινό, το οποίο αντίστοιχα μπορεί να παίρνει τα αναγκαία μέτρα για την αποτροπή του κινδύνου.

Οι επιστήμονες που μίλησαν στο συνέδριο προσάβησαν να δώσουν απάντηση και στο γιατί καταγράφεται αύξηση της βαριάς εγκληματικότητας και ποιοι είναι οι λόγοι εκείνοι που ωθούν συμπαλίτες μας στην εγκληματική συμπεριφορά. Από τις βασικές αιτίες που αναφέρθηκαν είναι η αυξανόμενη περιθωριοποίηση μεγάλων κοινωνικών ομάδων, η γενικότερη κρίση θεσμών και αξιών, η επιθυμία για εύκολο και άσκοπο πλουτισμό με κάθε μέσο σε βάρος των άλλων, η άνηση κατανομή αγαθών, οι απρόσωπες σχέσεις, η αποδυνάμωση του αισθηματος κοινωνικής αλληλεγγύης.

5 χρόνια οι ανθρωποκτονίες από αλλοδαπούς

παρόνομη διαμονή και εργασία). Σε ορισμένα συγκεκριμένα εγκλήματα η συμμετοχή των αλλοδαπών έχει καταστήσει να φάνει στο ήμισυ περίπου της συμμετοχής των Ελλήνων, πρόσπαθων όσον αφορά το αδίκημα κατά της περιουσίας. Έτσι, στο σύνολο των κλοπών, οι αλλοδαποί γνωστοί δράστες έπρασσαν το 1998 τους 2.604 έναντι 5.535 Ελλήνων, ενώ και στις ληστείες οι αντίστοιχοι αριθμοί είναι 290 έναντι 534. Βεβαίως από τις στατιστικές αυτές συνάγεται απλώς κάποιο ένδεξο ότι οι συγκεκριμένοι ύποπτοι τέλεσαν το αδίκημα και

όχι βεβαίτητα που προκίπτε μόνο με δικαστική απόφαση. Από την άλλη όμως πλευρά, είναι γεγονός ότι ακόμη και το 1993 οι αντίστοιχοι αριθμοί ήταν συγκριτικά πολύ χαμηλότεροι (923 κλοπές από αλλοδαπούς έναντι 7.990 από Έλληνες και 932 ληστείες έναντι 129), γεγονός που υποδήλωνε ότι ο οικονομική και κοινωνική ενσωμάτωση των αλλοδαπών στον ελληνικό πληθυσμό δεν έχει ακόμη επιτευχθεί στον επιθυμητό βαθμό. Έχει ενδιαφέρον να επισημανθεί ότι ενώ το 1990 οι αλλοδαποί ανθρωποκτόνοι ήταν το 5,5%, το 1991, οπότε

άρχισαν να εισδύουν στην Ελλάδα το πρώτο μεγάλο κύμα αλλοδαπών, το ποσοστό αυξάνεται σε περίπου 11% και το 1996 σε 20%, πράγμα που σημαίνει ότι έχουμε μια αύξηση αρκετά σημαντική κυρίως εάν συγκρίσουμε πόσο είναι ο πληθυσμός των αλλοδαπών σε σχέση με τον ελληνικό. Ομοίως, όπως επισημάνει ο κ. Κουράκης, «δεν μπορούμε εξ αυτού του λόγου να φορτώνουμε στους αλλοδαπούς ολόκληρη την αύξηση της εγκληματικότητας όπως δυστυχώς γίνεται, διότι αυτό θα ήταν μια παραδόξη της πραγματικότητας».

ΚΑΘΕΤΟΣ

**Τελευταία
ευκαιρία!**

Κυριολεκτικά, η τελευταία ευκαιρία για την ειρήνη, εξαντλείται στη θδομάδα που διανύουμε!

Μετά από τόσες επιχειρήσεις εξωτερικών βομβαρδισμών, υπήρξε ένας ζωηφικός, ευαίσθητος αποστοντισμός επιδιωκτικός, μια «αιρσοσκόκεια», (θα λέγαμε όσοι δεν παροικούν την Ιερουσαλήμ της εσωτερικής πληροφορίας), «τάση» των εμπλεκόμενων στην κρίση, να διευθετηθούν, διπλωματικά κατ' αρχήν και ειρηνικά αμέσως μετά, τα εξ όλων των πλευρών αναφερόμενα.

Σ' αυτές τις περιστάσεις, αρχεί ένα ελαφρύ «πρόβλημα» χαλής θέλησης και μια στοιχειώδης, συγκυριακή «μόδα» ειρηνολογίας για να σταθεί ένα πάλιν ευαίσθητο κέντρο, ένα φόρουμ αμοιδοξίας, να μπει το νερό στ' αυλάκι, επιτέλους.

Είμερς, πικροχολογήτρια, η θιφινδία υποκαρπιακή, η διπλωματική διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Το κράτος, η Διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Το κράτος, η Διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Το κράτος, η Διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Το κράτος, η Διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Το κράτος, η Διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Το κράτος, η Διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Το κράτος, η Διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Το κράτος, η Διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Το κράτος, η Διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Το κράτος, η Διεύθυνση, η πολιτική, η διοικητική και η στρατηγική κατ' αρχήν.

Ο καθηγητής εγκληματολογίας κ. Νέστορας Κουράκης.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Εκρηξη της εγκληματικότητας

Εξαπλασιάστηκαν τα τελευταία 21 χρόνια οι κακορρηματικές πράξεις, με κύριες αιτίες την ανεργία και τις συνθήκες ζωής στις πόλεις

Εξαπλασιάστηκαν τα κακορρηματήματα στη χώρα μας τα τελευταία 21 χρόνια, αυξήθηκε αντιστοίχως ο αριθμός των αγγλικών καταγορευμένων, ενώ εντυπωσιακή είναι η εγκληματικότητα των αλλοδαπών δραστηρίων στη χώρα μας, οι οποίοι στις ληστείες και στις κλοπές κάνουν θραύση!

Αυτά είναι τα τρία βασικά συμπεράσματα που ανήκουν στον γνωστό καθηγητή της Εγκληματολογίας και της Σωφρονιστικής στη Νορική του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Νέστορα Κουράκη, τα οποία συνάγονται από πρόσφατα στοιχεία (αστυνομικές στατιστικές) σχετικά με την «εξέλιξη της δεκαετήτης εγκληματικότητας».

Τα στοιχεία και τα συμπεράσματα του κ. Κουράκη βασίζονται πάνω στα πρόσφατα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τα έτη από το 1977 μέχρι και τα δεκαετήνια αδικήματα κατά το 1998, και θα κατατεθούν μέσα στη δεκάδα στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Τι φταίει για την έξαρση της εγκληματικότητας;

Αποκλειστικό ρεπορτάζ: Γκέλυ Αλμαλιόστου

πλουτισμός σε βάρος των άλλων. Επίσης, το γενικότερο κλίμα αντιπαράθεσης και έλλειψης αλληλεγγύης μεταξύ των πολιτών που ζουν κάτω από αποπνικτικές συνθήκες διαβίωσης για την εξασφάλιση του καθημερινού επιούσιου. Σημαντικό μερίδιο ευθύνης φέρουν και οι αλλοδαποί στη χώρα μας, όπως αποδεικνύεται από τα στοιχεία.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του κ. Κουράκη:

Εξαπλασιάστηκε η βαριά εγκληματικότητα (κακορρηματήματα) τα τελευταία 21 χρόνια στη χώρα μας!

Ενδεικτικό είναι ότι από 780 κακορρηματήματα το 1977, φτάσαμε στα 5.340 το 1998! Αυξητική είναι η τάση επίσης και στα πλημμελήματα.

Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το φαινόμενο της όλο και μεγαλύτερης εμπλοκής ανηλικών και εν γένει νεαρών ατόμων στην παρανομία.

Μέσα στα τελευταία 21 χρόνια...

για άτομα ηλικίας 30-59 ετών. Το 1980 οι ανήλικοι δράστες από 7-12 ετών - ανώματά τους και παιδιά από Αλβανία και άλλες χώρες - ήταν 191, ενώ το 1998 έφταναν στους 518 (δηλαδή από 0,06% το ποσοστό ανέβηκε στο 0,15%). Το 1980 οι δράστες ηλικίας από 13-17 ήταν 8.368, ενώ το 1998 αντίστοιχα έφταναν τους 19.869! (από 2,76% το ποσοστό «οκαρφώθηκε» στο 6,08%).

Αυξητική είναι επίσης η συμμετοχή των αλλοδαπών, οι οποίοι φαίνεται ότι άλλαξαν τον χάρτη της εγκληματικότητας στη χώρα μας (π.χ στα αυτοφώρα αδικήματα, από 3.027 αδικήματα που διέπραξαν αλλοδαποί το 1990 και 8.339 το 1995, αυξήθηκαν σε 15.816 το 1998!).

Σε ορισμένα αδικήματα, κυρίως κατά της περιουσίας (κλοπές, ληστείες) - η συμμετοχή των αλλοδαπών έχει καταβύσει να φτάσει το μισό περίπου της συμμετοχής των Ελλήνων δραστηρίων αυτά!

Το 1998 οι αλλοδαποί γνώρισαν δραστήριες κλοπών έφτασαν στην 2 604 470...

ποών που δεν τους συμφέρει να τελειώσουν «επρά» οι βομβαρδι-
ομοί, γιατί πρέπει να αδειάσουν τις απο-
θήκες τους από όπλα και πυξίδες από
τις πολυφθιτικές παλαμικές θρησκευτικές
της περιφέρειας της Πελοποννήσου. Επει-
ραιώς, κινδυνεύουν να τινάξουν τα πό-
δια στον αέρα.

Ακόμα και η απειλημένη κίνηση του
Μιλόσεβιτς, δεν φαίνεται να κίνησει το
NATO. Οι τρεις Αμερικανοί σπλιτς,
[πολιτες «πρώτης» κατηγορίας], μισροσά
στα βρέφη «τρίτης» κατηγορίας» που οικο-
τόθηκαν ομαδικά, όσο και των υπολοί-
πων αρχών... ψυχήλεις, που, η φράση
τε σοείς μορφή...], παραδόθηκαν μεν
στην αμερικάνικη φρεσία, αλλά οι μη-
μίες, μισρήτες!

Λυπήμα που θα προσολογίσω, ό-
μως, θυμηθείτε με! Αν μέσα σ' αυτή την
εβδομάδα δεν αλλάξουν τα πράγματα, α-
μέσως μετά, θα σφιδιοποιηθούν στην ε-
σχάτη τους τραγικότητα! Θα εμφανι-
στούν πλέον οι περίφημες «επρωταίες» ε-
πιχειρήσεις, ως αναπόφευκτες.

Και θα μισώμε στην τελική φάση του
δράματος, με ανυπολόγιστες συνέπειες,
για όλη την περιοχή...

Τι κι αν αγοράζουμε όπλα απ' τους
Αμερικάνους, τι κι αν μας εγγυάται το
NATO το συναρά μας, δυστυχώς τα συμ-
φέροντα της Νέας Τάξης είναι κοντι-
τερα προς την Τουρκία... Ιούλιο προς Αύ-
γουστο, θα χτίσουμε ίσως, απρόσμενα γε-
γονότα.

2 Μαΐου 1999 τα γράφουμε αυτά... Και
είδη να απροβούμε κακοί προφήτες, κάτι
που δυστυχώς δεν καταφέραμε, εδω και
δέκα χρόνια που φωνάζουμε για το Έγδο-
το Εθνικό Διόλου της Νεοελληνισμού, με
κάθε τρόπο, από Κέντρα με συγκεκριμέ-
νο σχεδίασμα για την ολοκαυτωματικά
προσάρτηση του Πλανήτη, στην Υπερκυ-
βέρνηση της Μίας Αρχής!

Τελευταία ευκαιρία για την ειρήνη,
λοιπόν, η εβδομάδα, από 2 μέχρι 9 του
Μαΐου! Και μακάρι αυτή η προειδοποίηση,
να έφτανε σε ανοιχτά αυτιά, μισά και
μάτια, αν και οι τρεις αυτές κατηγορίες
ανακουν εδώ και λίγο καιρό στα εν ανε-
παρκεία είδη, στην παγκόσμια κοινότητα
των αποφασιζόντων...

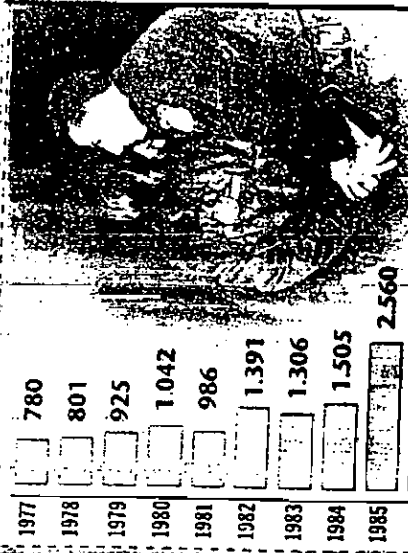
ΕΠΙΜΥΘΙΟ: Ο μόνος θα!

της εγκληματικής βιολίας.
Τα σχέδια κ.α., τα συμπεράσματα του κ.
Κουράκης βασίζονται πάνω στα πρόφα-
τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τα
έτη από το 1977 μέχρι και τα βελτιωμέ-
να στοιχεία κατά το 1998, και θα κα-
ταβούλ με-κα στη βελτιωμένη στο υπομνη-
μείο Δημοκρατίας Ταξία.

Τι φέρνει για την εξάρση της εγκλη-
ματικότητας;

Πρώτη «αναστολή» είναι η ανεργία,
αλλά και ο γρήγορος και χωρίς όρια

Εξαπλωσιάστηκαν τα κακοურγήματα

*Εξαιρουμένων των
κατηγοριών

Εγκληματικότητα
(κακοουρηματα)
τα τελευταία 21
χρόνια, σύμφωνα
με τα
συμπεράσματα του
καθηγητή
Γκαλιματολογίας
και Σωφρονιστικής
της Νορβικής
Αθηνών κ.
Νέστορα Κουράκη.
Ενδεικτικό είναι
ότι το 1977 τα
κακοουρηματα
ήταν 780, ενώ το
1998 αντίστοιχα
ήταν 5.340.

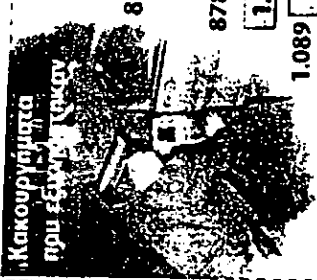
*Να σημειωθεί ότι
αυτό έγινε, παρ'
ότι -όπως
επισημαίνει ο κ.
Κουράκης- «πολλά
κακοουρηματα
μετατράπηκαν σε
πλημμελήματα
(όπως οι
πλαστογραφίες,
απάτες και
υπεξαίρεσεις
μέχρι ορισμένου
ποσού κλπ.),
σύμφωνα με τη
μεταρρύθμιση του
ν. 2298 του 1996).

21 χρόνια στη χώρα μας!
Ενδεικτικό είναι ότι οι 780 κακοου-
ρηματα το 1977, φτάσαμε στα 5.340 το
1998. Αιχμηρική είναι η τάση επίσης και
στα πλημμελήματα.

Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το φα-
νόμενο της όλο και μεγαλύτερης ε-
πίστροφης στην παρανομία.

Μέχρι το 1998 οι ηλικίες από 7-29 ε-
τών περιανήκουν ευκολότερα από πο-
τέ. Αυτό ισχύει (και τι λιγότερο) και

Δεν βρέθηκαν οι δράστες ο

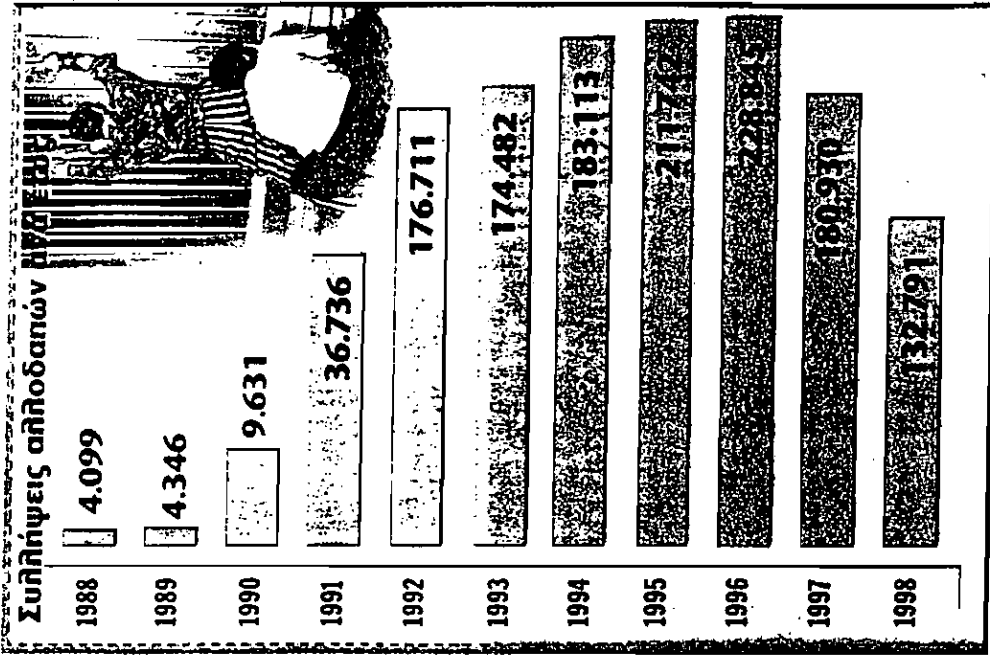
3.022 εγκλήματα που
διέπραξαν αλλοδαποί το 1990 και 8.339
το 1995, αυξήθηκαν σε 15.816 το 1998).
Σε ορισμένα αδικήματα, κυρίως κατά
της ημερομηνίας (κλοπές, Αποπειρές) - η
σημαντική των αλλοδαπών έχει κατα-
ντήσει να φτάνει το μισό περίπου της
συμμετοχής των Ελλήνων δραστηών σ'
αυτά!

Το 1998 οι αλλοδαποί γνωστοί δρά-
στες κλοπών έφτασαν στους 2.604 ενώ
στις 5.535 των Ελλήνων δραστηών, ενώ
στις Αποπειρές οι αντίστοιχοι αριθμοί ή-
ταν 290 έναντι 534!

ΕΛΛΑΔΑ

Μεγάλη αύξηση στις συλλήψεις αλλοδαπών

Μεγάλη αύξηση έχει η συρροή των αλλοδαπών στην εγκληματικότητα της χώρας μας τα τελευταία χρόνια.

Όπως π.χ. τα αιτήματα αδικήματα των αλλοδαπών, 3.027 που ήταν το 1990, και 8.339 το 1995, «οικηφιλάντων» σε 15.816 το 1998

«θα πρέπει να λάβει κανείς υπόψη του, επισημαίνει ο κ. Κουράκης, «τις εκκρεμότητες των αλλοδαπών που διαμένουν αυτών τη στιγμή στα χώρα μας και τους αστυνομικούς λόγους για τους οποίους πολλοί συλλαμβάνονται (π.χ. παράνομη διαμονή και εργασία)»

Εντυπωσιακό είναι το σταθερό διπλασιαστικό κατά της περιουσίας (Αποτείες, κλοπές) οι αλλοδαποι γνωστοί δράστες είναι οι μισοί στον αριθμό, συγκριτικά με τη συμμετοχή των Ελλήνων δραστών σ' αυτά!

Στις κλοπές, οι αλλοδαποι δράστες το 1998 ήταν 2.604 έναντι 5.535 των Ελλήνων, ενώ στις ληστείες οι αντίστοιχοι αριθμοί είναι 290 έναντι 534.

«Βεβαίως, τονίζει, στα συμπεράσματά του, ο κ. Κουράκης, από τις στατιστικές αυτές συνάγεται απλώς κάποια ένδειξη ότι οι συγκεκριμένοι ύποπτοι τέλεσον το αδίκημα, και όχι βεβαίως, που αποκτάται μόνο με δικαστική απόφαση».

Πού οφείλεται η βαριά εγκληματικότητα

Σύμφωνα με τον καθηγητή της Εγκληματολογίας και Σωφρονιστικής στη Νομική Αθηνών κ. Νέστορα Κουράκη, η αλματώδης αύξηση των αδικημάτων στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια οφείλεται κυρίως: «στον υβόροκο φολισμό της πρωτεύουσας, ο οποίος μείωσε τις δυνατότητες

μα ανταρθείσες στις κοινωνικές σχέσεις, που έχει ως αποτέλεσμα τη χαλάρωση του πνεύματος της αλληλεγγύης μεταξύ των πολιτών, καθώς και οι απανκτικές συνθήκες διαβίωσης που δημιουργούν εκνευρισμό και απογοήτευση (εγκλήματα βίας). «Η μεγάλη εισροή των αλλο-

Το 1998 ο αριθμός των συλλήψεων αλλοδαπών έφθασε στα 132.791, έναντι 2.604 το 1990.

...αν το αδίκημα και όχι βριβαν-
...τητα, που αποκόπτεται μόνο με δι-
...καυστική απόφαση».

Πού οφείλεται η βαριά εγκληματικότητα

Σύμφωνα με τον καθηγητή της Εγκληματολο-
γίας και Σωφρονιστικής στη Νομική Αθηνών κ.
Νέστορα Κουράκη, η αλλαγή της αύξηση των α-
δικημάτων στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια ο-
φείλεται κυρίως: * στον υβρεκεφαλισμό της
πρωτεύουσας, ο οποίος μείωσε τις δυνατότητες
απασχόλησης του πληθυσμού και υπέβαλε την
ανεργία στην πρωτεύουσα. * Το γενικότερο κλι-

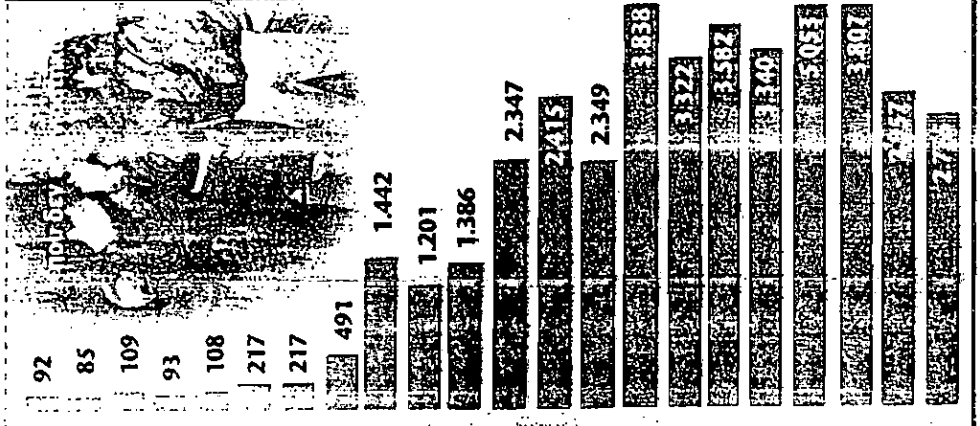
μα αντιπαράθεσης στις κοινωνικές σχέσεις, που
έχει ως αποτέλεσμα τη χαλάρωση του πνεύμα-
τος της αλληλεγγύης μεταξύ των πολιτών, κα-
θώς και οι αποινικτικές συνθήκες διαβίωσης
που δημιουργούν εκνευρισμό και απογοήτευση
(εγκλήματα βίας). * Η μεγάλη εισροή των αλλο-
δαπών στη χώρα μας που σε ορισμένα αδικήμα-
τα κυριολεκτικά «αλωνίζουν».

Στο 52% των εγκλημάτων

Από τα 780 κακοε-
γρήματα (κατά το 1977)
εξχνιάσθηκαν τα 688
(ποσοστό 88,2%), ενώ
κατά την ίδια χρονιά 92
εξχνιάσθηκαν τα 92
(ποσοστό 11,8%).

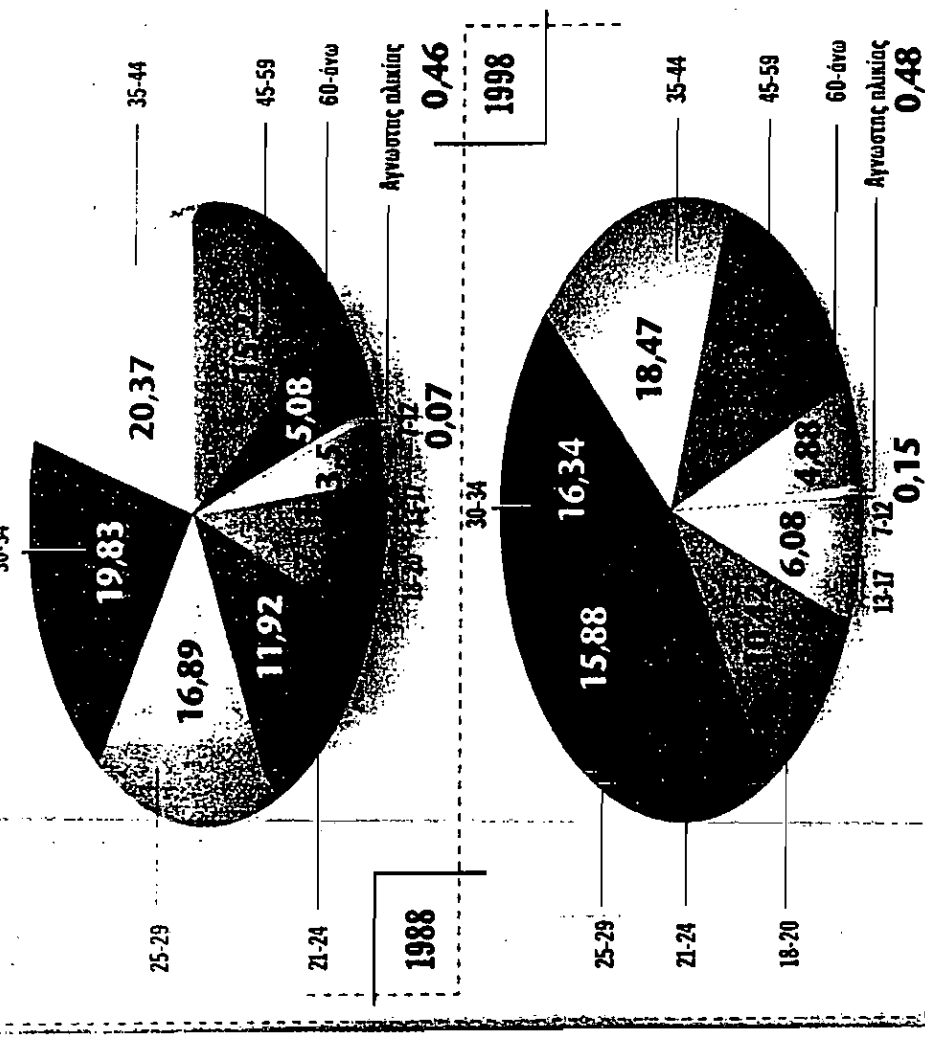
Από τα 5.340 κακοε-
γρήματα (κατά το 1979)
εξχνιάσθηκαν τα 2.565.

Αξιοσημείωτο είναι
πάντως ότι τα τελευταία
χρόνια έχει κάπως
αυξηθεί ο αριθμός των
κουργημάτων αν και ο
συνολικός αριθμός των
αδικημάτων (κακοε-
γρημάτων και πλημε-
λημάτων) που εξχνιά-
ζονται από την Αστυνο-
μία, εξακολουθεί και
παρουσιάζει καθοδική
τάση από χρόνο σε χρό-
νο, και αυτό οφείλεται,
σύμφωνα με τον κ. Κου-
ράκη, «προφανώς στον
ανεπαρκή εκουχρησί-
σμό της Αστυνομίας σε
πολίση με την τελείο-
δραστηριότητα και του
μεγαλύτερου αριθμού
αξιολογώνων πράξεων α-
πώ πλεονός δραστών».

Αυξάνεται το ποσοστό των νέων που εξωθούνται στην παρανομία

Οι δράστες των βεβαιωθέντων εγκλημάτων κατά ηλικίες

Όλο και ευκολότερο
εξωθούνται προς την
παρανομία ανδρικοί και
γυναικά νεαρά άτομα η-
λικίας 7-29 ετών.

Αιτιώμενο τα άτομα η-
λικίας 30-59 ετών, ενώ
στις ηλικίες από 60 ε-
τών και άνω, υπάρχει
κάποια καθοδική τάση.
Ενδεικτικό είναι ότι οι
το 1980 οι ανδρικοί δρά-
στες ήταν 191 (ποσοστό
0,06%), ενώ αντίστοιχα
το 1998 ήταν 518 (ποσο-
στό 0,15%). Αντίστοιχα,
το 1980 οι θύματα από
13-17 ήταν 8.368 (ποσο-
στό 2,76%), ενώ το 1998
ήταν 19.869 (ποσοστό
6,08%).

Σ' αυτή την αύξηση
των ανηλικών, σαφώς
και έχει παίζει ρόλο και
η εισροή αλλοδαπών α-
νηλικών στη χώρα μας
τα τελευταία χρόνια.

Όπως επισημαίνει ο
κ. Κουράκης, «είναι α-
νισοκυτική η όλο και
μεγαλύτερη εμπλοκή
των νέων σε αξιόποινες
πράξεις και προσιώνι-
ζεται μίαν ιδιαίτερα αρ-
νητική εξέλιξη της ε-
γκληματικότητας στη
χώρα μας και κατά τα
πρόσεχά ετη».

επιτροπή θα αποφασίζει εάν οι ένστολοι θα εφοδιάζονται με όπλα ή όχι

Χίατρο 45.000 αστυνομικοί

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΕΡΒΑ

Συγκεκριμένα και άμεσα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των κρατουμένων, αλλά και των προσφύγων και των μεταναστών που συλλαμβάνονται στη χώρα μας και «επαναπροσθύνονται», εισηγείται με αλληλεπλήρεις εκθέσεις προς την κυβέρνηση η Εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ο αυστηρός διαχωρισμός των ανήλικων και τοξικομανών κρατουμένων, η δημιουργία ειδικών χώρων κράτησης για τους υπό απελαση αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν πρέπει να στερούνται επί μακρόν την ελευθερία τους, η παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής προς όλους, είναι ορισμένες από τις προτάσεις. Η Επιτροπή καλεί επίσης την Αστυνομία να εξετάσει εξονυχιστικά όλες τις καταγγελίες εις βάρος αστυνομικών για κακοποιήσεις πολιτών, ενώ εκφράζει την ανησυχία της για τις καταγγελίες διεθνών οργανισμών περί βίαιης επιστροφής στην Τουρκία προσφύγων, οι οποίοι μεταλλάσσονται πολιτικό άσυλο στην Ελλάδα.

Αξιολογώντας τις παρατηρήσεις των υπουργείων Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης προς την επιτροπή του ΟΗΕ κατά των βασανιστηρίων, για τη συμπεριφορά των οργάνων τους ιδιαίτερα απέναντα στους μετανάστες, η Εθνική Επιτροπή, επίσημο συμβουλευτικό όργανο του

Δεκάλογος για την προστασία κρατουμένων, μεταναστών

Ελληνα πρωθυπουργού, επισημάνει αναλυτικά τα εξής:

1. Χρειάζονται νέα κτίρια κράτησης, αυστηρός διαχωρισμός ανήλικων-ενηλίκων και τοξικομανών-μη τοξικομανών κρατουμένων.
2. Απατείται η άδραση ειδικών χώρων κράτησης τόσο για τους υπό διωκτική απελαση αλλοδαπούς όσο και για εγκληματίες οι οποίοι εξέτασαν τη ποινή τους, αλλά δεν είναι εφικτή άδραση απελαση τους. Θα πρέπει να λειτουργούν με ευθύνη της περιφέρειας και να φορτίζονται από την Αστυνομία.
3. Καλεί τις αρμόδιες δικαστικές και άλλες αρχές ναδώσουν την κατάλληλη συνέχεια στις επισημάνσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για εύλογο χρόνο κράτησης των υπό απελαση αλλοδαπών.
4. Προτείνει νέα νομοθετική ρύθμιση, ώστε οι αιτήσεις ασύλου προσώπων υπό κράτηση να εξετάζονται κατά προτεραιότητα από τη διοίκηση.
5. Ζητεί η παροχή νομικής συνδρομής (διορισμός συνηγόρου) να είναι διαθέσιμη από το κράτος προς όλα τα άτομα, χωρίς καμία διάκριση. Ιδιαίτερη προσοχή να δοθεί στους άπορους αλλοδαπούς, μετανάστες και πρόσφυγες.
6. Η νομική συνδρομή να παρέχεται σε όλα τα δικαστήρια και όλες τις διαδικασίες. Οι δικηγόροι σύλλογοι πρέπει να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να λειτουργήσει αποτελεσματικά ο θεσμός (π.χ. βάση δεδομένων με ειδικευμένους και πρόθυμους δικηγόρους).
7. Όσον αφορά τις καταγγελίες εις βάρος αστυνομικών για κατάχρηση βίας, η Επιτροπή ζητεί να μάθει εάν τα φυλλάδια για τα δικαιώματα των κρατουμένων και των υπό απελαση αλλοδαπών μοιράστηκαν στους ενδιαφερομένους και εάν ερευνώναται σε βάθος οι καταγγελίες πολιτών. Προτείνει:
8. Τη στενή συνεργασία των αστυνομικών τμημάτων με τα πλησιέστερα νοσοκομεία.
9. Την αναβάθμιση της εκπαίδευσης των αστυνομικών.
10. Τη λήψη μέτρων για την ενισχυτική ολόκληρης της κοινωνίας, και μάλιστα των δημοσίων λειτουργιών, ώστε να μην καταπατούν τα δικαιώματα των Τσιγγάνων.
11. Την εφαρμογή της συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος (μεταξύ άλλων και της λαθρομετανάστευσης). Όπως τονίζεται, το

Του ΜΑΚΗ ΝΟΔΑΡΟΥ

Μηνύτρια αναφορά κατά του «βασανιστή τους, αστυνομικού του Α.Τ. Πύλου με το μικρό όνομα Παναγιώτης, αγνώστων λοιπών στοιχείων», κατέθεσαν προχθές στον εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Καλαμάτας δύο Αλβανοί εργάτες κάτοικοι Λαχανάδας και Φοινικούντας Μεσσηνίας.

Όπως αναφέρουν στη διαβίβη 2404/2002 μηνύση τους ο Ντόκτα Μπλεντάο και ο Σακάτζι Ελντον, ο άγιος βασανιστής τους στα κρατήρια του Α.Τ. Πύλου ξεκίνησε, όταν προσήχθησαν εκεί στις 3-4-2002 επειδή θεωρήθηκαν ύποπτοι κλοπής.

Καταγγέλλουν βασανισμό στο Α.Τ. Πύλου

Στη μηνύτρια αναφορά τους, που έχει στη διάθεσή της η «Ε», οι μηνυτές επικαλούνται τη μαρτυρία τριών ομοεθνών τους αλλά και τις ιατρικές γνωματεύσεις της νοσηλευτικής μονάδας Πύλου και του Γενικού Νοσοκομείου Καλαμάτας, περιγράφουν με ανατριχιαστικές λεπτομέρειες σπινές βα-

σανισμού τους από τον συγκεκριμένο αστυνομικό.

«...Μας χτυπούσε στα μάτια και σε όλο το πρόσωπο, στο στήθος, στο σώμα, στα πόδια με γροθιές και κλωτσιές και μας έλεγε πέστε το "ναι" και μην κλαίτε γιατί οι γυναίκες κλαίνε».

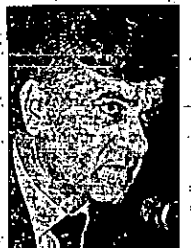
«Έπιανε τον πρώτο από εμάς από τα μαλλιά μου έδειχνε το πρόσωπο στον καθρέφτη και κρησινόμο όπας ήταν και με τα αίματα μου έλεγε, θυμάσαι τι σου έβαλε κάνει τότε; Τώρα θα σε κάνω χειρότερο. Συγκεκριμένα, εννοούσε το 1995, που με είχε συλλάβει πάλι στη Λαχανάδα νύχτα και μου είχε σπάσει δύο δόντια. Θα αντέξεις μέχρι το πρωί μου έλεγε», αναφέρουν μεταξύ άλλων στη μηνύση τους οι δύο Αλβανοί εργάτες, ζητώντας από τη Δικαιοσύνη την τιμωρία του αστυνομικού - βασανιστή.

Για τη συγκεκριμένη υπόθεση προ ημερών κατέθεσε μηνύτρια αναφορά και ο διατηρήσεως Γιώργος Σπηλιώτης εκπρόσωπος της Οργάνωσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και της επιτροπής κατά των βασανιστηρίων, ενώ έρευνα διενεργεί και το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι. Όπως έγινε γνωστό από την Αστυνομική Διεύθυνση Μεσσηνίας, έχει διαταχθεί ΕΔΕ για το περιστατικό.

ΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΚΕΣ

Παράδυρο για ρύση της αποχής

Επιβίβη για υπέρβαση του ορίου που έχει προκαλέσει στην εκδίκαση των αστικών δικών η απόψη των δικηγόρων από τη διαδικασία των πολυμελών πρωτοδικείων, δημιούργησε η άμιλλα-παρέμβαση του υπουργού Δικαιοσύνης Φ. Πετσάλλικου στην ολομέλεια των προέδρων των δικηγορικών συλλόγων της χώρας, η οποία συνεδρήσε το Σάββατο, για πρώτη φορά με τη νέα της σύνθεση.

Πετσάλλικος

Παφινός

Ο κ. Πετσάλλικος, αφού αναφέρθηκε αναλυτικά στις προσπάθειες του υπουργείου να καλυφθούν οι υλικότεχνικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του νέου θεσμού, με τον οποίο επαχθύνεται η εκδίκαση των πολιτικών υποθέσεων, τόνισε ότι έχουν εξευρεθεί αίθουσες στο πρωτοδικείο της Αθήνας, ώστε όλες οι συνεδριάσεις των πολυμελών πρωτοδικείων να είναι πρηνές και όχι απογευματινές, όπως είναι σήμερα. Ζήτησε,

παράλληλα, να εφαρμοσθεί το νέο σύστημα, ώστε να δοκιμασθεί στην πράξη.

Ο Παφινός

Από την πλευρά του ο πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας και πρόεδρος της ολομέλειας, Δημ. Παφινός, υπογράμμισε ότι οι δικηγόροι θα καταθέσουν τις προτάσεις τους για συγκεκριμένες αλλαγές στον επίμαχο νόμο, αλλά και για όλα τα

προβλήματα που τους αφορούν, προσβλέποντας ο έναν επίσημο διάλογο με την κυβέρνηση.

Στην προσφώνηση του ο υπουργός επισήμανε ακόμη ότι τα προβλήματα της Δικαιοσύνης του 21ου αιώνα, απαιτούν νέα αντίληψη και σύγχρονες υποδομές και επανέλαβε ότι επιθυμεί τη συνεργασία με τους νέους αιρετούς εκπροσώπους των δικηγόρων για την επίλυση όλων των κρίσιμων προβλημάτων τους.

Αναφέρθηκε, τέλος, στην αναμόρφωση της ποινικής δικαιοσύνης για την ταχύτερη εκδίκαση και των ποινικών δικών, είπε ότι προχωρά ο θεσμός της δωρεάν νομικής συνδρομής, που θα βοηθήσει τους νέους ιδίως δικηγόρους, και άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο να επανεξετασθούν ορισμένα θέματα του Κώδικα περί Δικηγόρων, που είχε επεξεργασθεί η προηγούμενη ηγεσία.

ΧΡ.Ζ

«Ισότητα» στις δικονομικές προθεσμίες

Οι δικονομικές προθεσμίες που δεν μετρούν για το Δημόσιο, αναστέλλονται και για τους ιδιώτες. Εφαρμόζοντας τις βασικές αρχές της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρώπινων Δικαιωμάτων περί άδικης δίσης, η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, έκανε ομόφωνα αντιπαρανομική διάταξη νόμου που επιτρέπει να σταματήσουν, ως προς τον καθορισμό αποζημίωσης από απαλλοτριώσεις ακινήτων, οι προθεσμίες άσκησης ενδίκων μέ-

κλειστικά και μόνο υπέρ του Δημοσίου, παραβιάζει τη συνταγματική αρχή της ισότητας. Η κρανομιακή αυτή, μεταχειρίζεται τον δημόσιο, σύμφωνα με τους ανώτατους δικαστές, πρέπει να ισχύει και για τους πολίτες, γεγονός που σημαίνει ότι πρέπει να σταματήσουν και για εκείνους η σχετική προθεσμία άσκησης των ιδίων ενδίκων μέσων.

Η ολομέλεια δέχτηκε επομένως ως εμπόδιση την επίδοση αίτησης 27 πολιτών για προσδιορισμό αποζημίωσης, αν και ε-

Ο ΑΣΤΡΟΝΑΥΤΗΣ Βασιλεί Παθιακόφ στο Αστεροσκοπείο του Ψηλορείτη

«Η γη δέλει το σεβασμό μας»

ΗΡΑΚΛΕΙΟ
ΤΟΥ ΠΑΡΑΠΟΤΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥΔΗ

Γίνονται θλιβερό να μη σέβεται ο άνθρωπος τον όμορφο πλανήτη όπου ζει.

Η Γη είναι μια τρυφερή έφηβος και είναι πολύ εύκολο να την πονοιάσει είτε φυσικά είτε ηθικά. Είτε χθες από την κούραση ή τον Ψηλορείτη στο Αστεροσκοπείο του Σάκνικα, ο διάσημος Ρώσος αστροναύτης Βασίλει Παθιακόφ, στο πλαίσιο των εορτασμών των 50 γενεθλίων του, που πραγματοποιούνται στη Ανώγειο, από 3 ως 6 Ιουλίου σε μνημονιακή των συνθέτη Λουδοβίκο.

Τον Ρώσο αστροναύτη που έφερε στην Ελλάδα η κ. Νικαίρα Παθιακή, σύζυγος του κ. Καραμανλή, η οποία ήταν παρούσα στη συνέντευξη, παρακάλεσε επίσης από τον Αιθίοψιαν και ο διεθνής του Αστεροσκοπείο, καθήκοντος Γνώσης Παπαμπασιζάκης.

Ενός ποιητής και συγγραφέα της ζωής, ελληνολόγους, βυθισμένος στην πλατωνική διδασκαλία, ο Παθιακόφ έριξε πολλά χαστούκια στον τεχνοκρατισμό που αποζητά το νείερο, αφού όπως είπε χωρίς ηθικά και φιλοσοφικά αποθέματα κανείς δεν μπορεί να αντισταθεί στους ανήθικους και άπιστους.

Ο ένας πραγματοποιώντας την Οδύσσειά του διαστημικός και έχοντας αντιμετωπίσει τους Αιαιτηγίους, τους Κύκλωπες και τις Σκυρίες, σε μια μυθική αποστολή από τις 8 Ιανουαρίου 1994 έως τις 22 Μαρτίου 1995 στο διαστημικό σταθμό MIR, διεκρίνοντας εκατομμύρια χιλιόμετρα από το γήινο της Γης 11.000 φορές - μιλιά για την ανεργασία των εσωτερικών διαστημικών και των πρώτων ηθικών θρησμάτων που απαιτούνται για να μην καταστραφούν το μέτρο και η ζωή.

«Αγαπημένοι μου Έλληνες, θα λέγατε ότι έζησα στο διάστημα 671 ημέρες, έκανα το γύρο της Γης 11.000 φορές και ταξίδευσα 5.000 φορές πάνω από την Ελλάδα και την Κρήτη. Όταν περίσσεια από τον πλανήτη που σου αρέσει, κινείς την εγρήνη να τη δεις. Μπορεί να με άκουσε ο Δίας και να ήλθε μαζί με τη γυναίκα μου όπως αγαπιημένους μου Έλληνες», είπε ο Παθιακόφ.

Όταν του θέματα την εργοτήση από την ελληνική σκέψη και στον τρόπο ζωής ή έννοια του χιλιού, ως αρμονική αντίφαση, είναι θρησμάτων και πως μπορεί ένας άνθρωπος που έζησε

Η σύζυγος του προέδρου της Ν.Α. Παθιακή, που προσκάλεσε στην Ελλάδα τον κ. Παθιακόφ, με τον Ρώσο αστροναύτη στο Αστεροσκοπείο του Σάκνικα

το σημαντικό χέρι να σχολιάσει μια τέτοια εκδοχή, απάντησε αρκούντως: «Ο κόσμος στο διάστημα αλλά και η δουλειά που έκανα ήταν σαν μια χτένια, με την οποία γέννηται τα μελλιά και χόρτος του Διαστήματος, αλλά και του εσωτερικού μου κόσμου. Το να αντικαθίσει τη Γη αποτυπωματοποιημένα σε κάνει να δηλώσει το δικό σου χέρι και η δική σου δημιουργία αποκτά ένα νόημα».

Προσεκτώντας την εμπειρία και τον προβλεπτικό του από το διάστημα στο γήινο περιβάλλον και στη αξιολογικά δρομολογία, ο Παθιακόφ τόνισε: «Δεν είχαμε ποτέ βραδεία, έπρεπε να είμαστε σε εγρήνηση. Το καλύτερο φάρμακο κατά της υνίας είναι να σχεδιάσεις μια μεγάλη και ενδιαφέρουσα δουλειά από νέος. Εδώ στην Κρήτη είδα, δεν υπάρχει τέτοιο πρόβλημα γιατί μπορείς να μετακινείς τις πέτρες στο Ιδαίον Άντρον. Ως γήινος άνθρωπος, μου έλειπαν πολλά, οι φίλοι μου, τα παιδιά μου κ.λπ. Το ση-

μαντικότερο πρόβλημα, όμως, και κινητήρι δύναμη όλων είναι η δουλειά που αγαπάς. Το πιο σημαντικό πράγμα είναι ο στόχος και η εκκλιση του στόχου. Ο Οδικός δεν ήταν ο ιδανικός σύζυγος, αλλά η Πηλεόδη τον συγχωρούσε γιατί καταλάβαινε τη σημασία της περιπέτειας και της εξερεύνησης του αγνώστου. Μάλιστα, κάναμε μια γρήνη ζωή, αντίθετα με τον τρόπο ζωής στη Δύση όπου υπάρχουν ερωτηρήματα από μικρές ηλικίες».

Για το θεμελιώδες θέμα της ύπαρξης -ή όχι- ζωής και ειδικά άλλων πολιτισμών στο Σύμπαν, ο Παθιακόφ υποστήριξε: «Φαντασθείτε στο Διάστημα υπάρχουν οι άνθρωποι να βρεις και άλλη ζωή. Εάν πιστεύω ότι υπάρχει ζωή και σε μακρινούς γαλαξίες. Μπορεί άλλο πολιτισμός να μας ξέρουν και να μας αγνοούν, επειδή είμαστε λίγο ανεπτυγμένοι, γιατί το ανθρώπινο γένος κοιτάζει πολλές αμαρτίες. Δεν φροντίζουμε τη Γη, κάνουμε πολλούς κάτι που μισά ο Θεός».

ΔΣΑ κατά επιστράτευσης ναυτικών

Την αντίθεσή του προς την απόφαση της κυβέρνησης να επιστραφεί τα πληρώματα των πλοίων του εμπορικού ναυτικού εκφράζει ο Δικηγορικός Σύλλογος της Αθήνας. Με σαφήνεια απόφαση του δικαστικού του συμβουλίου, ο ΔΣΑ καλεί την κυβέρνηση να προχωρήσει άμεσα σε άρση του μέτρου και να αποφευχθεί στο μέλλον παρόμοια σκληρά επιλογές. Όπως αναφέρεται σε δελτίο τύπου, ο ΔΣΑ στο πλαίσιο του θεσμικού ρόλου του, ως υπερασπιστής και συμπαραστάτης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των ναυτικών, αποδοκίμασε προκτικές των κυβερνήσεων που καταργούν στην πράξη το δικαίωμα της απεργίας ή παρεμποδίζουν τη νόμιμη άσκηση του, όταν μάλιστα έχουν συνταγματική υποχρέωση να διασφαλίζουν την ανεμπόδιση και αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων των ανθρώπων.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ ΕΥΣΗΜΑ ΣΤΗ ΔΙΩΣΗ ΝΑΡΚΟΤΙΚΩΝ

Περίπου 20 τόνοι κοκαΐνης, μισός τόνος ηρωΐνης, 63 συλληφθέντες, δεκάδες διακεκομμένα δροχίμα, κατασχθέντα πλοία και τουριστικά λεωφορεία είναι συνολικά η... συγκομιδή των πέντε σημαντικότερων υποθέσεων που εξηκολόγησαν την τελευταία διετία από τις ελληνικές υπηρεσίες Διωής Ναρκωτικών σε συνεργασία με τις υπηρεσίες και άλλων χωρών.

Πρώτα για τις υποθέσεις «Odessa» (28/05/1999), «Journey» (26/05/2000), «Magic bus» (29-30/12/2000), «Saturn» (30/10/2001) και «Tuscany» (13/06/2002), που εξηκολόγησαν ύστερα από συνεργασία των αστυνομικών της Διωής Ναρκωτικών, των αστυνομικών των αστυνομικών Σώματος και του ΣΔΟΕ σε συνεργασία με τις αντίστοιχες υπηρεσίες των ΗΠΑ, της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Ολλανδίας, του Παναμά και της Τουρκίας.

Για την επιτυχή έκβαση των υποθέσεων αυτών -όλες απορροήν διακίνηση μεγάλων ποσοτήτων ναρκωτικών, κυρίως κοκαΐνης, που θα μεταφέρονταν από τη Ν. Αμερική για να διαχτεθούν στην Ευρώπη- ο Υπάτος Μάγιστρος βρέθηκε, χθες το πρωί, σε ταξί στο Ζάππειο Μέγαρο τις τρεις αυτές υπηρεσίες.

Ο Αμερικανός πρόεδρος έδωσε στους επικεφαλής των τριών ελληνικών υπηρεσιών μια επαγρή συνολικού ύψους 750.000 δολαρίων, χρήματα που προήλθαν από την εκποίηση ενός από τα κατασχθέντα πλοία (υπόθεση «Odessa») και το οποίο θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες της κάθε μιας υπηρεσίας.

Ο κ. Μάγιστρος επέμεινε στις ελληνικών αρχών της Διωής Ναρκωτικών στο πλαίσιο της καταπολέμησης του εμπορίου ναρκωτικών, επισήμανε τη σημασία της πολύ καλής συνεργασίας της Ελλάδας με τις υπηρεσίες των άλλων κρατών και κατέληξε λέγοντας το σύνθημα που έχουν όλα οι διεθνείς: «Σκέψου διεθνώς, δράσε τοπικώς».

A.K.M.

ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ MRB για τους

Αισθαίνον

Ηρθαν μετά κόπων και βασάνων στη χώρα μας πόγω της φτώχειας και της ανεργίας που υπάρχουν στις δικές τους.

Θεωρούν σωστή την απόφαση τους να έρθουν εδώ και οι περισσότεροι σκεπάζουν να μείνουν αρκετά χρόνια ή για πάντα. Μιλάνε καλά ελληνικά αισθαίνονται κοντά στους Έλληνες, είναι στην πλειονότητά τους ικανοποιημένοι από τη ζωή τους και τις δουλειές τους, αν και αυτές είναι οι πιο δύσκολες. Ενδιαφέροντα αρκετά για την πολιτική, είναι μορασμαίοι στις πολιτικές τους προτιμήσεις και βρίσκονται πολύ κοντά στη θρησκεία τους.

Είναι το ποσοστό των μεταναστών που ζουν στο Λεκανοπέδιο της Αττικής, όπως καταγράφεται από έρευνα της MRB.

Στην έρευνα μετείχαν μετανάστες, οι οποίοι βρίσκονται νόμιμα στη χώρα και προέρχονται από την Αλβανία (51,9% του συνολικού δείγματος), χώρες της ανατολικής και κεντρικής Ευρώπης, βουλγαρικές χώρες και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (22,2%), ιταλικές χώρες (13,6%) και αφρικανικές και αφρικανικές χώρες (12,2%). Το 65% των ερωτηθέντων είναι άνδρες και το υπόλοιπο γυναίκες.

Τα ενδιαφέροντα
Ενδιαφέρον σκεπάζουν και οι συνθήκες των συνθηκών αυτών, των ανθρωπίνων της διαλλαγής τους. Και σε αρκετές από αυτές μιλούν δεν ξεχωρίζουν πολύ από τα εμάς.

Βλέπουν πολύ ημερήσια, ακούν ραδιοφωνικά, κινούν βόλτες με τους φίλους τους, επικρίνονται τα κακώς κείμενα.

Η ταυτότητα της έρευνας

ΕΤΑΙΡΕΙΑ
MRB Hellas A.E. (συνδρομητική έρευνα)
ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
7-21 Ιουλίου 2002
ΤΥΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Προσοπική έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου (μεθόδους προσωπικών συνεντεύξεων). Η έρευνα διεξήχθη σύμφωνα με τους κανόνες δεοντολογίας που ορίζουν ο ΣΕΔΕΑ και η ESOMAR, μέλος των οποίων είναι η MRB Hellas.

ΔΕΙΓΜΑ
491 Μετανάστες 65% Άνδρες 35% Γυναίκες.
Ηλικία 18 ετών και άνω.

ΚΑΛΥΨΗ
Πολυεθνικό Συγκρότημα Πρωτεύουσας (Π.Σ.Π.) ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΕΝΟΥ
Αλλοδαπών Μετανάστες (πολιτικά πρόσφυγες, οικονομικοί μετανάστες) που διαμένουν στην Ελλάδα (Π.Σ.Π.) ανεξαρτήτως κατοχής ή μη κατοχής πράσινης κάρτας και μιλούν την Ελληνική γλώσσα, δηλαδή είναι σε θέση να συνομιλήσουν στην Ελληνική με συνεντευκτή και να απαντήσουν σε ερωτήσεις διατυπωμένες στην Ελληνική γλώσσα.

ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΘΟΥΣ
Αλβανία (51,9%) - Βαλκανικές χώρες / χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και Δημοκρατίες της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης (22,2%) - Ασιατικές Χώρες (13,7%) - Αραβικές και Αφρικανικές Χώρες (12,2%). Οι ακριβείς χώρες προέλευσης των ερωτηθέντων και η σχετική ομοσπονδία των χωρών προέλευσης περιγράφονται αναλυτικά στο Κεφάλαιο Α.1 της παρούσας έκθεσης.
ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΒΑΣΕΙΣ
Για βάσεις μεταξύ 60 και 100 ατόμων, η ανάλυση είναι ενδεικτική, ενώ για βάσεις κάτω των 60 ατόμων δεν είναι δυνατή η ανάλυση.

μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα • Τι πιστεύουν, πώς μας βλέπουν, τι περιμένουν από εμάς, σε τι ελπίζουν

ΤΑΙ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ, ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΜΕΙΝΟΥΝ

Μετανάστες

✓ Με τις οικογένειές τους στη χώρα μας οι περισσότεροι

✓ Το 51,9% προέρχονται από την Αλβανία και το 22,2% από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ενωσης

νε σε ταβέρνες, ενώ ελάχιστα γυμναζόνται ή επισκεπτόνται κινηματογράφους ή θέατρα και πολύ λιγότερο πηγαίνουν στα γήπεδα.

Από την έρευνα προκύπτει ότι η πλειονότητα των μεταναστών ζουν στην Ελλάδα με τις οικογένειές τους, ενώ το 43,9% έχουν και τα παιδιά τους μαζί. Οι περισσότεροι (48,2%) ζουν στην Ελλάδα για 6-10 χρόνια και από αυτούς οι περισσότεροι προέρχονται από την Αλβανία, ενώ οι προερχόμενοι από ανατολικές, ασιατικές, αφρικανικές ή αφρικανικές χώρες διαμένουν στην Ελλάδα για 1 έως 5 χρόνια.

Η ανεργία (58,9%), η φτώχεια (38,4%) και οι κακές συνθήκες ζωής (21,4%) είναι κατά σειρά οι βασικότεροι λόγοι που έρχονται από τις χώρες τους, ενώ μικρά είναι τα ποσοστά εκείνων που έφτασαν ως εδώ λόγω πολέμου ή της πολιτικής κατάστασης που υπάρχει στη χώρα τους (9,2%) και ακόμη λιγότεροι ήρθαν για σπουδές (3,5%).

Οι ίδιοι οι μετανάστες θεωρούν ότι μιλάνε πολύ καλά ελληνικά, ενώ στα σπίτια τους η πλειονότητα μιλάει τη μητρική της γλώσσα. Ικανοποιημένοι εμφανίζονται και για τους Έλληνες, το 27,4% δηλώνει ότι αισθάνεται «πολύ κοντά» σε εμάς, το 50,7% «κοντά» και μόνο το 20,3% δηλώνει ότι αισθάνεται «μακριά» ή «πολύ μακριά».

Μάλιστα, το 25% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι έχει πολλούς φίλους Έλληνες, το 28,3% αρκετούς και το 27,1% λίγους. Ένας στους πέντε μετανάστες δηλώνει ότι δεν έχει κανέναν Έλληνα φίλο.

πώς νιώθουν

Η ζωή στην Ελλάδα, μελλοντικά νιώθει τους περισσότε-

► Πόσο δύσκολο ήταν για εσάς να έλθετε στην Ελλάδα;

(%)	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	ΑΣΙΑΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΑΦΡΙΚΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ
Βάση ▶	491	255	109	67	60
Εξαιρετικά δύσκολο	31,1	35,4	20,0	46,1	16,8
Αρκετά	31,9	29,8	32,3	29,5	42,8
Οχι και τόσο	20,2	18,2	24,3	16,7	25,3
Καθόλου	16,0	15,4	23,4	6,4	15,9
ΔΓ/ΔΑ	0,9	1,3	-	1,3	-

► Πόσα χρόνια σκοπεύετε να μείνετε στην Ελλάδα;

(%)	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	ΑΣΙΑΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΑΦΡΙΚΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ
1-5 χρόνια	13,6	12,1	15,2	17,5	12,8
6-10 χρόνια	15,0	13,7	11,0	24,8	17,2
Πάνω από 10 χρόνια	8,7	10,1	5,7	8,9	8,5
Για πάντα	35,9	39,2	42,2	18,7	29,7
Δεν ξέρω	26,7	25,0	26,0	30,1	31,9

► Πόσο κοντά ή μακριά αισθάνεστε με τους Έλληνες;

(%)	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	ΑΣΙΑΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΑΦΡΙΚΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ
Πολύ κοντά	27,4	27,1	35,3	14,6	28,4
Κοντά	50,7	52,2	49,2	52,0	45,9
Μακριά	15,7	15,1	11,6	24,8	15,6
Πολύ μακριά	4,5	4,1	2,0	8,6	6,3
ΔΓ/ΔΑ	1,7	1,5	2,0	-	3,8

► Έχετε φίλους, κάνετε παρέα με Έλληνες;

(%)	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	ΑΣΙΑΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΑΦΡΙΚΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ
Ποιούσ	25,0	27,1	31,9	6,0	25,0
Αρκετούς	28,3	30,7	31,1	16,2	26,8
Λίγους	27,1	27,9	19,8	32,0	31,3
Κανέναν	19,6	14,3	17,2	45,7	16,9

► Πόσο ικανοποιημένος θα λέγατε ότι είστε από τη ζωή σας στην Ελλάδα σήμερα;

(%)	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	ΑΣΙΑΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΑΦΡΙΚΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ
Πολύ	28,3	28,9	31,7	19,4	29,4
Αρκετά	49,8	49,2	53,1	51,7	44,1
Λίγο	19,0	18,8	14,4	25,1	21,6
Καθόλου	2,8	3,1	0,8	3,8	3,8
ΔΓ/ΔΑ	0,2	-	-	-	1,3

■ 4. Πολύβινα Ε. Καραγιαννοπούλου

ρους. Αρκετά ικανοποιημένοι δηλώνουν σε ποσοστό 49,8%, πολύ ικανοποιημένοι σε ποσοστό 28,3%, ενώ λίγο ικανοποιημένοι είναι το 19% και καθόλου μόλις το 2,8%. Περισσότερο ικανοποιημέ-

Η πλειονότητα όσων βρίσκονται νόμιμα στην Ελλάδα μιλάει καλά ελληνικά και δηλώνει ικανοποιημένη από τη ζωή εδώ

νοι σε σχέση με το μέσο όρο είναι οι προερχόμενοι από χώ-

► Βαθμός ικανοποίησης από επιμέρους τομείς

(%)	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΔΙΕΙΞΗ ΜΕ ΕΡΓΟΔΟΤΗ	ΥΓΕΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΦΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ	ΟΡΓΑΝΩΤ. ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ
1 ΚΑΘΟΛΟΥ	7,8	12,0	2,6	6,2	8,0	2,4
2	14,9	10,9	7,4	11,5	11,6	3,4
3	32,2	20,2	14,4	26,3	27,1	12,7
4	29,5	34,6	33,4	37,2	29,1	28,2
5 ΠΟΛΥ	14,7	19,2	29,0	16,2	21,9	50,8
ΔΓ/ΔΑ	0,8	3,1	13,2	2,7	2,3	2,6

► Ποια θεωρείτε ότι είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε εσείς προσωπικά στην Ελλάδα σήμερα;

(%)	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	ΑΣΙΑΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΑΦΡΙΚΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ
Βάση ▶	491	255	109	67	60
Παροχές, αίσθημη στήριξη, διασφάλιση οικονομικών προβλήματων	25,1	29,0	13,9	23,5	30,9
Ανεργία	24,9	24,7	26,6	26,1	21,6
Αυξημένη εχθρότητα μελλοντικής απειλής	20,1	18,1	17,2	25,1	28,2
Δυσκολία στην έκδοση άδειας παραμονής	17,9	21,6	16,9	5,7	17,2
Γραφειοκρατία στην έκδοση διαολογημάτων	9,1	9,3	8,5	9,8	11,5
Επιχειρηματική αναοργάνωση, κακές συνθήκες εργασίας	7,7	6,2	9,9	8,6	9,4
Δυσκολία εξόδου και επανεξόδου στη χώρα	7,5	7,4	5,8	8,6	10,0
Ελλείψη ασφαλιστικής παροχής	5,0	4,2	3,4	10,2	5,9
Ελλείψη ασφαλιστικής παροχής Κονομική ασφάλεια	4,9	4,0	7,6	5,1	3,8
	4,8	4,5	4,0	9,5	2,5

► Πόσο κοντά ή μακριά από τη θρησκεία αισθάνεστε;

(%)	ΧΡΕΤΙΑΝΟ	ΙΣΛΑΜΙΤΑ ΜΑΧΟ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	ΑΣΙΑΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΑΦΡΙΚΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ
1-2	2,6	1,4	8,0	1,7	4,8	-
3-4	2,0	3,4	3,3	3,1	0,9	1,3
5-6	12,0	11,7	12,3	11,9	3,5	9,7
7-8	30,5	14,6	25,8	25,7	19,8	15,3
9-10	49,7	64,9	43,7	55,6	68,7	67,8
Πολύ κοντά	3,3	4,5	6,9	2,0	2,5	5,9

✓ Η ανεργία και η φτώχεια βασικοί λόγοι για την αναζήτηση καλύτερης τύχης

✓ Οι 4 στους 5 έχουν φίλους στη χώρα μας

(78,9%), οι σχέσεις τους με τους εργοδότες (62,4%), η κοινωνική ασφάλιση, το συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού τους κ.ά.

Φυσικά, δεν είναι όλα ρόδινα για τους ανθρώπους αυτούς. Ο ρατσισμός και το αίσθημα μη αποδοχής που αντιμετωπίζουν (25,1%), τα οικονομικά προβλήματα (24,9%), η ανεργία (20,1%) και ο φόβος μελλοντικής απειλής (17,9%) είναι τα σημαντικότερα κατά σειρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν, και ακολουθούν η δυσκολία στην έκδοση άδειας παραμονής, η γραφειοκρατία στην έκδοση, η επιχειρηματική αναοργάνωση κ.ά.

Τα δύσκολα επαγγελματικά είναι αυτά στα οποία κατά κύριο λόγο απασχολούνται μετανάστες και ειδικότερα δουλίζουν στις οικοδομικές, είναι τεχνικές, πωλητές και έμποροι, οικιακοί βοηθοί κ.ά.

Οι απόψεις τους

Σε μεγάλο ποσοστό (48,4%) απασχολούνται οκτώ ώρες ή περισσότερο στις δουλειές τους, ενώ αρκετοί (29,5%) δουλεύουν 9-12 ώρες και λιγότεροι (6,4%) περιωότερες από 12 ώρες.

Μοιρασμένοι είναι σε ότι αφορά τις πολιτικές τους προτιμήσεις. Το 5,7% δηλώνει ότι προτιμά το κέντρο, το 5,6% το σοσιαλισμό, το 5,5% τη σοσιαλδημοκρατία, το 5,2% το φιλελευθέρωμα, το 4,8% τη Δεξιά, το 4,3% την Αριστερά, ενώ το 3,7% προτιμά την πατριωτική (1), το 2,9% τον κομμουνισμό και το 1,5% το φασισμό.

Η καταπολέμηση της φτώχειας, η παγκόσμια ειρήνη, η καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων, το δικαίωμα των λαών να έχουν πατρίδα, είναι κατά αξιολογική σειρά τα ιδανικά των μεταναστών, ενώ στην πλειονότητά τους σημειώνουν στο ότι αισθάνονται στη χώρα τους πολίτες με ίσα δικαιώματα.

οι προερχόμενοι από τις ασιατικές ή αφρικανικές χώρες. Οι τομείς στους οποίους οι ίδιοι αξιολογικά αποδοθούν την ικανοποίηση αυτή, είναι κατά σειρά οι θρησκευτικές ελευθερίες που τους παρέχονται

Τα πολλά πρόσωπα του «Χασάν»

Μετανάστες... διαφορετικών ταχυτήτων κατέγραψαν οι «Τάσεις» της MRB

Σημαντικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στους μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα εμφανίζει έρευνα της MRB, η οποία γίνεται στο πλαίσιο των ειδικών ερευνών «Τάσεις κοινωνικών ομάδων».

Η έρευνα έγινε μεταξύ αλλοδαπών οι οποίοι ζουν στο πολυεθνικό συγκρότημα πρωτεύουσής, υπέβαλαν αίτηση κάρτας προσωρινής παραμονής και γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, σε βαθμό που να τους επιτρέπει να κατανοήσουν πλήρως τις ερωτήσεις. Η συντριπτική πλειονότητα αυτών (σχεδόν 90%) έχει εγκαταλείψει την πατρίδα για οικονομικούς λόγους.

Χώρα καταγωγής

Οι διαφοροποιήσεις που εμφανίζονται έχουν σχέση με τη χώρα καταγωγής τους, και με τη διάρκεια παραμονής τους στην Ελλάδα.

Η έρευνα τους ομαδοποιεί σε τέσσερις κατηγορίες, αναλόγως με τη χώρα προέλευσης.

Οι Αλβανοί αποτελούν το 51,9% του δείγματος, οι υπήκοοι χωρών της Ανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων το 22,2%, οι Ασιάτες το 13,6% και οι υπήκοοι αραβικών και αφρικανικών χωρών το 12,2%.

Για πάντα

Πλέον ενταγμένοι στην ελληνική κοινωνία εμφανίζονται να είναι οι Ανατολικοευρωπαίοι και οι Βαλκάνιοι, αφού το 42,2% δηλώνει ότι θέλει να μείνει στην Ελλάδα για πάντα. Οι ίδιοι δηλώνουν ότι είναι απόλυτα προσαρμοσμένοι στην Ελλάδα σε ποσοστό 40,7%, όσο και οι Αλβανοί (41%).

Οι Αφρικανοί

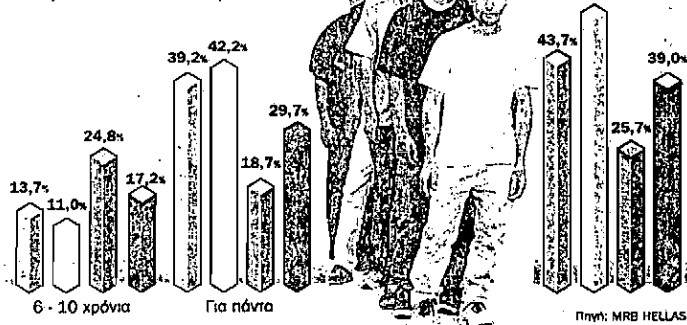
Αντίθετα, οι Αφρικανοί και

Αλλοδαποί στην Ελλάδα

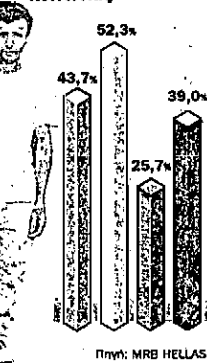
Βάση: 2.000 άτομα

- Αλβανία
- Αν. Ευρώπη & Βαλκάνια
- Ασιατικές χώρες
- Αραβικές & αφρικανικές χώρες

► Πόσα χρόνια σκοπεύετε να μείνετε στην Ελλάδα;

► Είστε σύμφωνοι με τη φράση: «Είναι σημαντικό για μένα να γίνω μέλος της ελληνικής κοινωνίας»

ΘΑ ΜΕΙΝΟΥΝ

Πλέον ενταγμένοι στην ελληνική κοινωνία εμφανίζονται οι Ανατολικοευρωπαίοι και οι Βαλκάνιοι, αφού το 42,2% δηλώνει ότι θέλει να μείνει στην Ελλάδα για πάντα.

Οι Ασιάτες εμφανίζουν χαμηλότερο βαθμό προσαρμογής.

Πολύ κοντά στους Έλληνες αισθάνεται το 35,3% των Ανατολικοευρωπαίων, το 28,4% των Αράβων και των Αφρικανών και το 27,1% των Αλβανών, μόνον όμως το

14,6% των Ασιατών.

Οι Ασιάτες δείχνουν να είναι η πιο απομονωμένη ομάδα στην ελληνική κοινωνία, αφού το 45,7 δηλώνει ότι δεν έχει κανένα Έλληνα φίλο. Μόνο 14,3% των Αλβανών, το 17,2% των Ανατολικοευρωπαίων και το 16,9% των Α-

φρικανών και Αράβων δηλώνει το ίδιο.

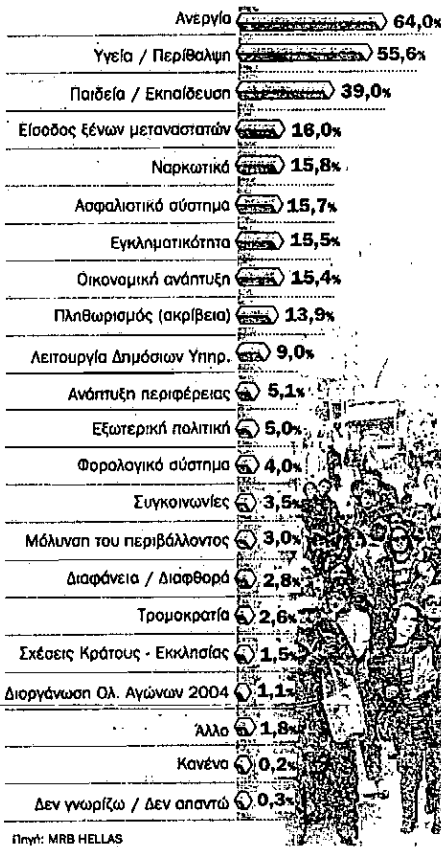
Μάλιστα, το 31,5% των Ασιατών δηλώνει ότι αισθάνεται εντελώς απομονωμένο, ενώ το 14,9% των Ανατολικοευρωπαίων και το 22,1% των Αλβανών.

Οικογένειες

Μόνο το 29,7% των Ασιατών, όμως, ζει με την οικογένεια του στην Ελλάδα, ενώ σε Αφρικανούς και Αράβες το ποσοστό αυτό ανεβαίνει στο 50,9%, στους Ανατολικοευρωπαίους στο 54% και στους Αλβανούς στο 81,5%.

Τα σημαντικότερα προβλήματα

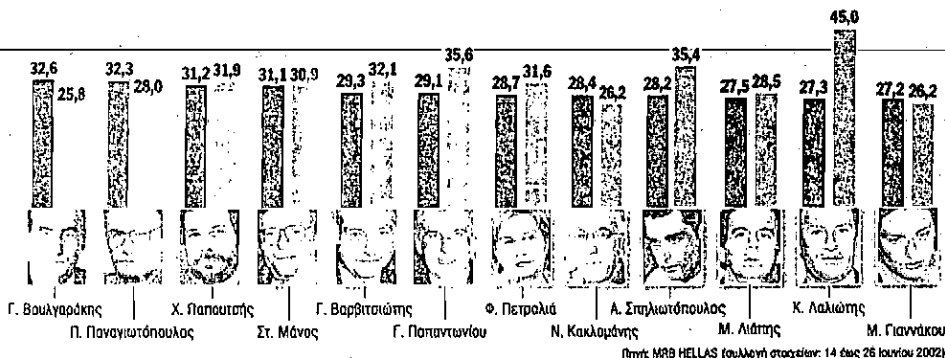
Βάση: 2.000 (δυνατότητα τριών απαντήσεων)

Πηγή: MRB HELLAS

Ψηλά η ανησυχία για ανεργία, υγεία, παιδεία

ΣΤΑΘΕΡΟ παραμένει το τρίπτυχο με τα τρία σημαντικότερα προβλήματα (ανεργία, υγεία, παιδεία) και στις τάσεις της MRB του Ιουνίου. Συγκριτικά με τον Δεκέμβριο, οι αναφορές στην ανεργία εμφανίζονται αυξημένες κατά 7,6%, σε υγεία/περιβαλλον κατά 4,3%. Για πρώτη φορά σαν τέταρτο σημαντικότερο πρόβλημα οι συμπολίτες μας κατονομάζουν την είσοδο ξένων μεταναστών, αν και το ποσοστό των αναφορών εμφανίζεται σταθερό σε σχέση με τον Δεκέμβριο (16%). Η αλλαγή στην κλίμακα ιεράρχησης των προβλημάτων οφείλεται στη μείωση κατά 4,1% - στο 15,8% - εκείνων που αναφέρουν ως σημαντικότερο πρόβλημα τα ναρκωτικά.

Πηγή: MRB HELLAS (αυτολή στατιστική: 14 έως 26 Ιουνίου 2002)

ΧΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Την περίοδο 1989-1993 μεταναστεύσαν στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1 με 1,5 εκατ. άτομα...

1999-2000, έναντι 500.000 το 1997. Τη διετία 1999-2000 αυξήθηκε επίσης ο αριθμός των αιτήσεων για παραχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου...

Η αύξηση του πληθυσμού στους «15»

Table showing population growth in 15 EU countries from 1989-1993 to 1999-2000. Columns include Country, 1989-1993 population, 1999-2000 population, and percentage change.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ανοίγει... ευρωπαϊκό για τους μετανάστες

Η διεύρυνση της ΕΕ θα προκαλέσει «έκρηξη» μεταναστευτικού ρεύματος από τις βαλκανικές χώρες προς τα μεγάλα ευρωπαϊκά κράτη

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα προκαλέσει «κύμα» μεταναστών προς τα μεγάλα ευρωπαϊκά κράτη. Υπολογίζεται ότι με το άνοιγμα των συνόρων θα μεταναστεύσουν ετησίως από τις χώρες της Βαλκανικής γύρω στα 335.000 άτομα...

Η Ευρώπη παραμένει η ήπειρος με τους λιγότερους μετανάστες.

Οι κυρίως για επαγγελματικούς λόγους έχουν μεταφερθεί σε κάποια άλλα κράτη. Η Γερμανία είναι η χώρα με τους περισσότερους αλλοδαπούς...

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΦΩΦΙΛΙΑΣ. Αριθ. Πρωτ.: 3.17 ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ...

Ανακοινώνεται ότι θα προσλάβει προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιαιτερού φύλου ορισμένου χρόνου...

Table with 3 columns: Position (Φύλακες, Καθαριστριες), Number of positions (4), and Duration (8 μήνες).

Οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν ηλικία από 18 έως 65 ετών (έτος γέννησης 1937-1984).

Οι υποψήφιοι δεν πρέπει να έχουν κώλυμα κατά το άρθρο 16 του Ν. 1185/81.

ΠΡΟΣΕΓΧΙΜΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλουν αίτηση στο γραφείο της υπηρεσίας μας, σόδα δεκάετης 120, αρμόδια κ.κ. Μανδύλλου Ευάγγελος και Τζέμα Ελευθέριος...

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

- List of required documents for the job application, including identification, educational certificates, and other legal documents.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

Περίληψη της παρούσας να δημοσιεύσει σε δύο (2) ημερήσιες ή εβδομαδιαίες τοπικές εφημερίδες (12) της έδρας του Νόμου και να αναρτηθεί ολόκληρη στο χώρο ανακοινώσεων του δημοτικού καταστήματος του Α.Ο.Α.Π.

ΕΝΤΥΠΑ

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλουν στα ΑΣΕΠ εντύπωση κατά τον ημερήσιο μεσο σε οποιαδήποτε παραδείγματα, η οποία λίγη μετά την παρούσα όσον αφορά (10) ημερών από την έναρξη της ανακοίνωσης ή από την τελευταία δημοσίευση της, εφόσον η τελευταία δημοσίευση γίνει μετά την έναρξη.

Για την υποβολή έντυπων απαιτείται η κατάλληλη στο δημόσιο ταμείο παραβολή: Λ. 50 ΕΥΡΩ.

Ημερομηνία: 20-5-02 Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΑΔΑΦΟ ΑΥΞΙΑΝΔΡΟΣ ΓΕΡΓΓΑΜΑΝΣ

Εάν μάλιστα αφαίρεσουμε τους υπηκόους των «15», οι οποίοι έχουν μεταφερθεί σε κάποια άλλη ενδοκοινοτική χώρα, τότε το ποσοστό των ξένων πέφτει στο 3,5%, δηλαδή σε 13 εκατ. μετανάστες που ζουν ανάμεσα σε 380 εκατ. κατοίκους.

ΗΠΑ

Αντίθετα, στις Ηνωμένες Πολιτείες ο αριθμός των μεταναστών αντιστοιχεί στο 10,3% του πληθυσμού, ενώ στην Αυστραλία στο 25%. Σύμφωνα με στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας της Κοινότητας, Eurostat, το 2000 ο πληθυσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξήθηκε λίγο πάνω από 1 εκατ. άτομα.

Γράφει η Κατερίνα Κοσμά

στον μειώθηκε καθώς ενισχύθηκε ο φυσικός πληθυσμός. Η εξέλιξη αυτή, όπως φαίνεται από τα στοιχεία της υπηρεσίας, οφείλεται στην αύξηση των γεννήσεων το 2000 κατά 1% και στη συρρίκνωση των θανάτων κατά 1,9%.

Οπως αναφέρθηκε παραπάνω, στους «15» ζουν σήμερα γύρω στα 19 εκατ. μετανάστες...

Κυριότεροι προορισμοί των μεταναστών είναι η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γερμανία, καθώς οι τρεις αυτές χώρες φιλοξενούν το 60% των μεταναστών. Αντίθετα, μικρός πα-

ραμένει ο αριθμός τους στο Λουξεμβούργο και την Ιρλανδία...

Αλλοι πάλι λένε ότι όλη η δυστυχία του κόσμου περνάει το «κατώφλι» της Γηραιάς Ηπείρου, με αποτέλεσμα να υποβαθμίζεται η ποιότητα της ζωής.

Ο αριθμός των μεταναστών από τη Βόρεια Αφρική φτάνει τα 2,3 εκατ. άτομα...

Από αυτούς 1,2 εκατ. είναι Μαροκίνοι, 700.000 Αλγερινοί και 300.000 Τυνήσιοι. Το 90% των Αλγερινών και το 70% των Τυνήσιων κατοικούν στη Γαλλία. Οι Μαροκίνοι διασκορπίζονται σε όλη την Ευρώπη.

102 ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ 12/05/02

Η ΔΥΣΤΥΧΙΑ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ

Στις 24 Απριλίου η Βουλή επέλεξε «συμπλήρωσε και τροποποίησε» το νόμο 2910/2001 για τη μετανάστευση, σύμφωνα με όσα υπέδειξε το υπουργείο Εσωτερικών - παραδεχόμενο ότι τα είχε θαλασσοδεί. Η εξέλιξη ήρθε λίγο πριν η πολυδιαφημισμένη «μεταναστευτική πολιτική» τινάχτει ανεπανόρθωτα στον αέρα και έπειτα από επίμονη κινηματοποίηση πολλών που, σε περίοδα της γενικής αδιαφορίας, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν έμπρακτα τον καθ' ημάς αναμολόγητο... λεπενισμό.

Ουσιαστικότερο στοιχείο των διορθωτικών μέτρων - και αυτόνομο για όποιον τυχαίνει να γνωρίζει τον Γολγοθά του κάθε Χασάν στην Ελλάδα - αποτελεί η αυτοδίκαιη παράταση της ισχύος (έως το τέλος του 2002) όλων των αδειών παραμονής αλλοδαπών στη χώρα μας, οι οποίες έχουν λήξει ή πρόκειται να λήξουν.

■ Η αρχική αισιοδοξία που καλλιέργηθηκε κατά την πρώτη φάση εφαρμογής των μεταβατικών διατάξεων του νόμου το περασμένο καλοκαίρι - με τη κορήγηση περίπου 300.000 προσωπικών (εξάμηνων) αδειών παραμονής - διαψεύστηκε.

■ Αν συνοψολογίσουμε και τους μετανάστες που είχαν πρόσινες κάρτες (με το παλιό σύστημα) και οι οποίοι θα έπρεπε κι αυτοί να ενταχθούν στο νέο μηχανισμό, όταν θα εξέπνευσε η ημερομηνία ισχύος των καρτιών τους, ο συνολικός αριθμός των νέων αδειών (εργασίας και παραμονής που θα παρείχε το κράτος) θα ξεπερνούσε τις 400.000. Το υπουργείο Εσωτερικών, η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση και οι δεκάδες άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες ήταν αδύνατο να διακεραιώσουν τις διαδικασίες που είχαν αναλάβει. Αλλά παρ' όλα αυτά τις είχαν αναλάβει!

Χασάν ο Χασάν! Τον έχουμε στη δούλεψη μας, πιστό, εργατικό και υποταγμένο. Οποτε θυμόμαστε ότι είναι κι αυτός άνθρωπος, του υποσχόμαστε ότι θα του δώσουμε «χαρτιά». Τον στέλνουμε να μπει στην κρατομηχανή της γραφειοκρατίας, και αν επιδιώσει, τότε έχει καλώς. Διαφορετικά, θα θρούμε άλλον.

Όσοι, λοιπόν, από τους Χασάν («που έχουμε στη δούλεψη μας», όπως λέει η κυβερνητική διαφήμιση) άντεξαν ως ώρα τις ταπεινώσεις και τις απειλές απέλωσης, θα έχουν μια ακόμα ευκαιρία να αποδείξουν (στο αφεντικό) τις αστείρευτες δυνάμεις τους: Θα ξαναμπουν στις συρές γυροδίνοντας όση αξιοπρέπεια θα τους επιτρέψει ο διορθωμένος νόμος και η εφαρμογή του από την άπιστευτη γραφειοκρατία των συναρμόδιων υπηρεσιών και οργανισμών.

■ Τραγικότερη ήταν η κατάσταση στην Αθήνα. Περί τους 150.000 μετανάστες όφειλαν πρώτα να πάνε (με τα δεκάδες δικαιολογητικά τους) ζητώντας άδεια εργασίας σε ένα μόνο γραφείο της νομαρχίας και μετά να περιμένουν (όλοι!) να τους καλέσει σε προσωπική συνέντευξη η τριμελής Επιτροπή Μετανάστευσης της Περιφέρειας, ώστε να αποκτήσουν την πολυπόθητη άδεια παραμονής για ένα χρόνο. Απίθανα πράγματα! Όπως όλοι τώρα καταλαβαίνουν, τα επίτελα των «συναρμόδιων» υπηρεσιών και οι ειδικοί της δημόσιας διοίκησης είχαν γραφει στα παλιά τους τα παπούτσια ότι οι ίδιοι είχαν τον περασμένο Μάιο σχεδιάσει και νομοθετήσει.

Επιμεινόμενους ότι οι πρόσφατες βελτιωτικές παρεμβάσεις στο ν. 2910 αναφέρονται σχεδόν αποκλειστικά στο σύστημα νομιμοποίησης αλλοδαπών που ζουν και εργάζονται στη χώρα μας με παλιές «πράσινες κάρτες» ή με τις πρόσφατες προσωρινές εξαμηνες αδειες. Τη διαδικασία νόμιμης εισαγωγής νέων εργατικών κερών, σύμφωνα με όσα προβλέπει ο ίδιος νόμος, δεν την έχουμε ακόμα ζήσει σε όλο της το μεγαλείο. Στο άμεσο μέλλον θα απολαύσουμε (ως εθνικό συλλογικό αφεντικό) τις καλύτερες επισκές της δουλοκτησίας, ίδιες με τους εποχιακούς εργάτες γης.

Επειτα από πλήθος καταγγελιών ο Συνήγορος του Πολίτη διενήργησε αυτοψία (αρχές Δεκεμβρίου

Ηδη, από το περασμένο Φθινόπωρο, ο μηχανισμός της «θεωτερης ευκαιρίας» των μεταναστών (όπως τον είχε υποσχεθεί η κυβέρνηση σε όσους διέμεναν και εργάζονταν στη χώρα μας) είχε φανεί ότι δεν θα μπορούσε να αποδώσει. Όπως πολλοί είχαν προβλέψει (και γι' αυτό αρκούσε μόνο μια απλή ανάγνωση του ν. 2910), η κατάσταση θα έφθασε σε αδιέξοδο και δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι θα οδηγούνταν στην απόγνωση, την περιθωριοποίηση και την αγριότερη εκμετάλλευση.

2001) στις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και της Περιφέρειας Αττικής.

□ «Η υπηρεσία αδυνατούσε να εξυπηρετήσει τη συντριπτική πλειοψηφία των προσερχομένων - υπογραμμίζει η έκθεση αυτοψίας - και για το λόγο αυτό οι αλλοδαποί συννοθούν από τις βραδινές ώρες της προηγούμενης ημέρας, επί ημερών ή ακόμη και εβδομάδες, χωρίς να επιτυγχάνουν πρόσβαση στην υπηρεσία της Νομαρχίας.

Και' αυτόν τον τρόπο, η άδεια παραμονής πολλών έληξε χωρίς να καταφέρουν να υποβάλουν αίτηση για κορήγηση ή ανανέωση άδειας εργασίας. Η κατάσταση αυτή έχει προκληθεί από το γεγονός της ύγραμμιζης ενός μόνου καταστήματος εξυπηρέτησης αλλοδαπών, τη στιγμή που για την παρόμοια διαδικασία υποβολής αιτήσεων για τη νομιμοποίηση της παραμονής αλλοδαπών το καλοκαίρι του 2001 χρειάστηκε να λειτουργήσουν

πολλές δεκάδες καταστήματα, πλήρως στελεχωμένα, στους δήμους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών. Επίσης, διαπιστώθηκαν σημαντικά προβλήματα ως προς τη διαδικασία εξέτασης και έγκρισης αδειών εργασίας, τα οποία έχουν προκληθεί από την ανυπαρξία οδηγίων και εγκυκλίων που θα ξεπερνούσαν τα κενά και τις ασάφειες του νόμου. Η ανυπαρξία εγκριτικών οδηγιών θαρύνει τις αρμόδιες υπηρεσίες του υπουργεί-

ου Εσωτερικών». Αναλυτικά, οι ειδικοί επιστήμονες του Συνηγόρου σημειώνουν στην έκθεση αυτοψίας, μεταξύ άλλων, ότι: Στην υπηρεσία Εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών, απασχολούνται συνολικά 14 υπάλληλοι. Η Υπηρεσία λειτουργεί για το κοινό 3 ημέρες την εβδομάδα και για λίγες ώρες. Κατά τις ημέρες κοινού η υπηρεσία έχει τη δυνατότητα να δεχτεί περίπου 150 πρόσωπα, ε-

Τα πάθη του Χασάν

νώ κίτω στο θρόνο περιμένουν 1.500 μετανάστες, χωρίς πρόβλεψη για τήρηση προτεραιότητας.

Οι εξουσιοδοτημένοι δικηγόροι περνούν από ξεχωριστή είσοδο, προωθούν τις δικές τους δεκάδες περιπτώσεις αποκαλώντας σκεδόν απελευθερωτικά τους υπαλλήλους, αφιόνοντας τους μετανάστες να περιμένουν κόνιτας απαντά μεροκάματα. Υπάρχουν πολλοί, ίσως χιλιάδες, που πηρ' όλες τις προσπάθειές τους απέτυχαν να υποβάλουν τις αιτήσεις και επομένως οι άδειες παραμονής τους έληξαν και πλέον διημέριον «παράνομοι» στη χώρα, καθώς εκπρόθεσμες αιτήσεις δεν γίνονται δεκτές. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούν να συναλλάσσονται με καμία υπηρεσία και στην περίπτωση που πέσουν σε αστυνομικό μπλόκο θα απελαθούν και θα εγγραφούν στη «Λίστα ανεπιθύμητων», γεγονός που σημαίνει ότι δεν μπορούν να επιστρέψουν με κανέναν τρόπο στη χώρα.

Μιλήσαμε με έναν από τους ειδικούς επιστημονες του Συνήγορου του Πολίτη που βρέθηκε ένα πρωί του περασμένου Δεκεμβρίου στο μοναδικό (τότε) γραφείο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών, στην οδό Βουλγαρη 2 και Πειραιώς. □ «Στην είσοδο του κτιρίου και παρά τις άσχημες καιρικές συνθήκες έδραξε και έκανε πολύ κρύο, εκείνη τη μέρα συνανθούσαν περίπου 800 άνθρωποι. Την είσοδο φύλαγαν περίπου 16 αστυνομικοί. Αρκετοί από τους μετανάστες δήλωναν ότι επικειρούσαν επί μέρες ή ακόμη και επί βδομάδες να μπουν στο γραφείο χωρίς επιτυχία. Πολλοί είχαν φτάσει από την προηγούμενη νύχτα και περίμεναν ελπίζοντας ότι θα τα καταφέρουν. Λόγω του πλήθους ήταν αδύνατο να φτάσει κανείς ως την είσοδο, όμως οι δικηγόροι έμπαιναν από άλλη πόρτα, έχοντας προφανώς σε συνεννόηση με τους υπαλλήλους, δημιουργήθηκε ένα δικό τους, ξεχωριστό, σύστημα. Με πο-

λύ κόσμο και ειδικές διαβουλεύσεις με τους αστυνομικούς καταφέραμε να μπούμε στο κτίριο.

»Τα γραφεία της Διεύθυνσης Εργασίας στεγάζονται στον 8ο όροφο του κτιρίου, ο οποίος διαθέτει έναν προθάλαμο, γραφεία και ένα στενό διάδρομο. Στον προθάλαμο και το στενό διάδρομο συνστίθονταν σε τέσσερα σημεία, στις εισόδους δηλαδή των αντίστοιχων δωμάτων-γραφείων, περίπου 120 άνθρωποι, πολλοί από τους οποίους ήταν εξουσιοδοτημένοι δικηγόροι. Η κωλοφορία στο διάδρομο ήταν αδύνατη, η στρόφιαιρα αποπνικτική. Μπροστά στα μάτια μας λιποθυμούσαν έγκυες γυναίκες.

□ Ο συντονιστής μας κουβέντισε με τους υφιστάμενους της υπηρεσίας και πολύ γρήγορα διέγινε το αδιέξοδο. «Δεν υπήρχε ηλεκτρονικό σύστημα προεικόλλησης και μηχανογράφησης των ροών και των διαδικασιών της υπηρεσίας. Είτοι η παρακολούθηση των φακέλων θα ήταν αδύνατη, εφόσον ήταν γνωστό ότι θα έπρεπε να διαχειριστούν πάνω από 100.000 φακέλους τις επόμενες εβδομάδες», μάς είπε.

Διαπίστωσε ότι προφανώς μέσα σ' αυτό το γενικό χάος δεν υπήρχε κανένα περιθώριο βελτιώσεων στην ουσία των διαδικασιών που υποβιβάζεται ο ν. 2910 ήθελε να επιλύσει. Το αντίθετο συνέβαινε. Οι υπάλληλοι απέρριπταν σωρηδόν τις αιτήσεις, έθιωναν τους μετανάστες για ασήμαντους (κατά κανόνα, άδικους) λόγους και ήταν αδύνατο -σε αυτές τις συνθήκες- να σκεφτούν επικοινωνιακά ή έστω να κίτουν να μελετήσουν τις όποιες εγκυκλίους που υποτίθεται εξηγούσαν την όλη διαδικασία.

Και όπως προβλέπει ο νόμος, η όλη διαδικασία για τις ετήσιες άδειες παραμονής, μετά από την νομαρχία, μεταφέρεται για νέους ελέγχους στην περιφέρεια και την τριμελή Επιτροπή Μεταναστεύσεως!

Εως τις αρχές Δεκεμβρίου μόνο 500 άδειες εργασίας είχαν εγκριθεί και αποστέλλει από την Νομαρχία στην Περιφέρεια Αττικής, προκειμένου να κινηθεί η διαδικασία χορήγησης άδειας παραμονής. Στα μέσα Μαρτίου 2002 το Γραφείο Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως Αθηνών της Περιφέρειας Αττικής είχε εκδώσει μόλις 50 άδειες παραμονής για εργασία. Επίδοσο που αποτελεί αρνητικό ρεκόρ γραφειοκρατικού «σχεδιασμού» όλων των εποχών.

Άγνοια αριθμητικής;

Ο κρατικός μηχανισμός απέδειξε ότι όχι μόνο δεν είναι σε θέση να παραλάβει τις αιτήσεις, αλλά και όταν τις δεχτεί, εφαρμόζοντας με οριστική αυστηρότητα τους παραλογισμούς του νόμου 2910, κάνει το παν για να τις απορρίψει.

Ενδεικτικό του χάους που επικρατούσε είναι το απόσομα του εγγράφου που απέστειλε ο Συνήγορος του Πολίτη στον Κώστα Σκανδαλίδη στις 21/12/2001, ζητώντας εξήγησης να παραταθούν οι προθεσμίες, να απλοποιηθούν οι διαδικασίες, να τροποποιηθεί ο ν. 2910 και να στελεχωθούν οι υπηρεσίες.

«Μετά τη διενέργεια της αυτο-

ψίας η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών ανέστειλε τις εργασίες της Διεύθυνσης Εργασίας για τέσσερις ημέρες προκειμένου να προλάβει προσωπικό και να προτοιμάσει τρία νέα καταστήματα υποδοχής αλλοδαπών. Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι το εν λόγω χρονικό διάστημα προφανώς δεν επαρκεί ούτε καν για τη στοιχειώδη προετοιμασία των υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Υπάρχει, επομένως, σαφής κίνδυνος να επαναληφθούν τα προηγούμενα φαινόμενα. Κατά την αυτοψία στο Γραφείο Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως στην Περιφέρεια Αττικής ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε εξαιρετικά αργούς ρυθμούς εξέτασης των αδειών παραμονής, γεγονός που οφείλεται στο πενιχρό αριθμητικό προσωπικό τις υπηρεσίες, στη προνοβόρα διαδικασία που προβλέπει ο νόμος καθώς και στη θέσπιση μόνο μιας τριμελούς Επιτροπής Μεταναστεύσεως ανά περιφερειακή διεύθυνση, η οποία θα πρέπει να λάβει δεκάδες αν όχι εκατοντάδες κλιμάδες (π.χ. Αττική) συνεντεύξεων από αλλοδαπούς. Ο Συνήγορος του Πολίτη υπολογίζει ότι με τους υφιστάμενους ρυθμούς εξέτασης

και έγκρισης των αιτήσεων για χορήγηση άδειας εργασίας και παραμονής από τις υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και της Περιφερειακής Διεύθυνσης Αθηνών θα χρειαστούν αρκετές δεκάδες χρόνια προκειμένου η διαδικασία εξέτασης να ολοκληρωθεί!

Ευτυχώς, έστω και με τεράστιες καθυστερήσεις, ο σύλλογος του Συνήγορου του Πολίτη εισακούστηκε και οι οκταετής διατάξεις του 2910 άλλαξαν ώστε στο εξής οι προσωπικές συνεντεύξεις ενόπιον της Επιτροπής Μεταναστεύσεως να πραγματοποιούνται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις κατά την κρίση του γενικού γραμματέα της περιφέρειας.

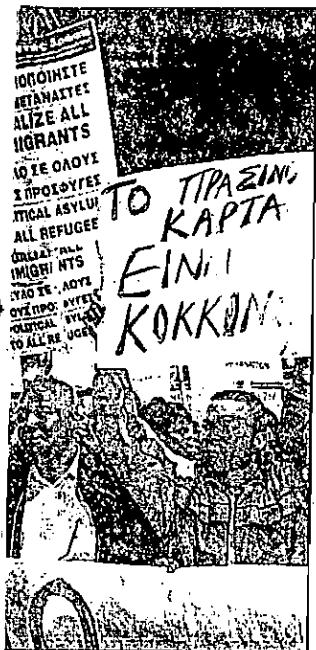
Απόσο, άλλες προτάσεις του Συνήγορου δεν έγιναν αποδεκτές και κυρίως η απλή ιδέα της λειτουργίας γραφείων one stop shop σε όλους τους δήμους. Σύμφωνα με αυτή την πρόταση, οι αλλοδαποί θα κατέβαν στα γραφεία των δήμων το σύνολο των αιτήσεων και των δικαιολογητικών που απαιτούνται, και τα γραφεία θα τα διαβίβαζαν στις αρμόδιες υπηρεσίες, ενώ θα ενημέρωναν σε καθημερινή βάση τους μετανάστες για τα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις τους.

Μέσο αυτού του συστήματος θα μπορούσε να απλοποιηθεί και να καταστεί εύληπτη η διαδικασία και προφανώς να μειωθεί σημαντικά η ταλαιπωρία των μεταναστών και η κόπος των διοικητικών υπηρεσιών.

Στα τέλη του Δεκεμβρίου και ύστερα από τον καταγιομό των καταγγελιών και τις παρεμβάσεις κοινωνικών και μεταναστευτικών οργανώσεων, ο γενικός γραμματέας του υπουργείου Εσωτερικών υποχρεώθηκε να στείλει στις υπηρεσίες ένα (μονοδική κρημνίνιας και ασφραγής έγγραφο) για την παρτίση των προθεσμιών:

□ «Έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο της εκπρόθεσμης υποβολής αιτήσεων για τη χορήγηση άδειας εργασίας και την ανανέωση της

Στους δρόμους οι μετανάστες διαδηλώνουν για τα «καρτιά τους», στο Ζάππειο το κείμενο που κυβερνά διαγράφονται ημερίδες μελέτης του... προέλλητος.

λους επιστήμονες) τα πολλά προβλήματα οσείας που ήταν φανερό ότι θα δημιουργούσε η εφαρμογή του νόμου 2910 σε συνδυασμό με την πραγματικότητα στην αγορά εργασίας, το ασφαλιστικό σύστημα, τους άλλους δημόσιους οργανισμούς και φυσικά με τις αστυνομικές και δικαστικές αρχές.

Η αλλαγή του συστήματος στην περίπτωση που υπάρχει η πολιτική βούληση να γίνουν σεβαστά τα ανθρώπινα και κοινωνικά δικαιώματα των μεταναστών εξαρτάται από την έκδοση δεκάδων κανονιστικών πράξεων και εγκυκλίων που θα απλοποιούν τη σχέση των ανθρώπων με τη γραφειοκρατία και θα υποβοηθούν τους ξένους εργαζόμενους να ενσωματωθούν στην κοινωνία.

Αν π.χ. η κυβέρνηση κρίνει ότι βασική προϋπόθεση για την άδεια εργασίας είναι η ασφαλιστική κάλυψη του μετανάστη (προς όφελός του), δεν έχει παρά να σταθεί δίπλα του ώστε να υποχρεωθούν οι εργοδότες να τον ασφαλισουν - και όχι να αντέξει την αντιμεταναστευτική συμπεριφορά των υπηρεσιών του ΙΚΑ και του ΟΓΑ ακόμα και σε περιπτώσεις μεταναστών που είναι ασφαλισμένοι ή προσπαθούν να το πετύχουν.

Το ΙΚΑ παλιό συχνά δεν κληρονομεί βεβαιώσεις στους αλλοδαπούς ασφαλισμένους του ώστε να νομιμοποιηθούν, ενώ ο ΟΓΑ αρνείται να ασφαλίσει εργάτες της κατώτερης εδάμνης προσωρινής άδειας παραμονής, γιατί, όπως δηλώνει, περιμένει σεξιακές οδηγίες από το υπουργείο Εσωτερικών. Από την πλευρά τους οι υπηρεσίες της νομαρχίας αρνούνται να εγκρίνουν άδειες εργασίας σε ήδη ασφαλισμένους εγκυμονούσες ή λεκόνες και σε όσους (ήδη ασφαλισμένους) είναι άρρωστοι ή άνεργοι.

Εξίσου αντιφατικό (και εξοντωτικό) είναι το νομικό και υπηρεσιακό πνεύμα με το οποίο αντιμετωπίζεται και η σύμβαση εργασίας (η ιδιωτική συμφωνία) του μετανάστη με τον εργοδότη του, που σύμφωνα με το νόμο 2910 απαιτείται για την έκδοση άδειας εργασίας. Αν οι εργοδότες δεν υπογράφουν τέτοιες συμφωνίες (μιοδικής απασχόλησης) με τους ξένους εργαζόμενους και δεν τους δηλώνουν στον ΟΑΕΔ, ή αν ο ΟΑΕΔ αρνείται να θεωρήσει τις «αναγγελίες πρόσληψης» αλλοδαπών γιατί περιμένει οδηγίες από το υπουργείο, τι φταίει ο Χασάν;

Είναι πασιφανές ότι και μεγάλες εταιρείες - και όχι μόνο οι κλιμάδες αβάτες επιχειρήσεις της παρασκευαστικής - προσδοκούν το σύστημα αμοιβής της εργασίας με Δελτίο Παροχής Υπηρεσιών όπως και τις άλλες «ελαστικές μορφές απασχόλησης», εκτός της μισθωτής την οποία απαιτεί ο νόμος για τους αλλοδαπούς εργαζόμενους. Αυτή την εργασιακή πραγματικότητα, που επιβάλλουν οι εργοδότες τη βιώνουμε κι εμείς οι γηγενείς, αλλά το δικαίωμά δεν απειλούμαστε με την απώλεια των συνταγματικών μας δικαιωμάτων, την «επιχειρησιακή σκιά» και την απέλαση, όπως ο Χασάν.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

«Μετανάστες στην Ελλάδα»

(έκδοση «Ελληνικά Γράμματα» - Έταιρεία Πολιτικού Προβληματισμού «Νίκος Πουλαντζάς», οδός 450, Αθήνα 2001).

Συλλογικό έργο με τριάντα κείμενα-παρεμβάσεις γραμμένες από τους ίδιους τους εκπροσώπους των μεταναστευτικών κοινοτήτων στην Ελλάδα, από ειδικούς επιστήμονες και τα κινήματα αλληλεγγύης της χώρας μας.

«Ιός της Κυριακής»

«Μετανάστες, τολμών νόμιμα» (ΚΕ, 27/5/2001).

Παρουσίαση του νόμου 2910/2001 «για τους αλλοδαπούς» και εγκληνη διαγνώση των αδιεξόδων που θα δημιουργήσει. Ειδικά για τις μεταβατικές του διατάξεις σημειώνεται: «Όσοι μετανάστες δεν έχουν δικηφόρο, χρημα, χρόνο και κολλήσεις, δυσκολά θα τα καταφέρουν. Μέσα σε έξι μήνες πρέπει να προκομίσουν απίθανα χαρτιά».

«Ιός της Κυριακής»

«Και μετά το νόμο, η...» (ΚΕ, 28/7/2001).

Λίγες μέρες πριν εκπνεύσει η πρώτη προθεσμία υποβολής αιτήσεων (για την προώθηση, τότε, εξώπινη άδεια παραμονής) περιγράφεται τις περιπέτειες του Χασάν εντοπιζόμε την αντίστοιχη κατάσταση συγκεκριμένων διατάξεων του νόμου, υπογραμμίζοντας ότι η εφαρμογή του νόμου θα οδηγήσει νομοτελειακά στη διατήρηση, αν όχι διόγκωση, των «παράνομων» μεταναστευτικών κερμάτων.

ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ

<http://www.synigoros.gr>

Η ιστοσελίδα του Συνγόρου του Πάλη περιέχει όλα τα ντοκουμέντα (εκθέσεις αυτοψίας, προτάσεις αλλαγής συγκεκριμένων διατάξεων, παρεμβάσεις προς τα αρμόδια υπουργεία κ.λπ.) που σχετίζονται με την εφαρμογή του ν. 2910/2001 κατά των αλλοδαπών.

<http://users.hol.gr/~elktlo/>

Συνδεθείτε με το Δίκτυο Υποστηρίξης Μεταναστών και Προσφύγων και τις Κοινότητες των Μεταναστών στην Αθήνα και βοηθήστε με όποιον τρόπο μπορείτε τους ανθρώπους «χωρίς χαρτιά».

Ο Νόμος απέτυχε

Στις 8 Απριλίου ο καθηγητής Νικήτορας Διαμαντιούρος (Συνήγορος του Πάλη) απέστειλε αυστηρή επιστολή στον υπουργό Εσωτερικών Κώστα Σκανδαλίδη για τα αδιέξοδα του ν. 2910/2001. Η παρέμβαση αυτή λειτουργήσει καταλυτικά ώστε να τροποποιηθεί ο νόμος και να μη θεωρηθούν «παράνομοι» (έως το τέλος του χρόνου) οι μετανάστες των οποίων οι άδειες έχουν λήξει. Δημοσιεύουμε απόσπασμα της επιστολής:

«Ο Συνήγορος του Πάλη έχει διαπισώσει, από την εξέταση πλθθους αναφορών, αλλά και από πρόσθετες αυτοψίες που έχει διενεργήσει στις αρμόδιες υπηρεσίες, ότι η εφαρμογή του ν. 2910/2001 αντιμετωπίζει οξείατα προβλήματα, τα οποία οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στη θεσμοθέτηση αλληπαλλήλων ελέγχων της διοίκησης επί των στοιχείων και των οκείσεων των αλλοδαπών -προκειμένου να τους χορηγηθεί άδεια παραμονής- ελέγχους τους οποίους όμως αδύναται να διεξάγει η διοίκηση εντός ευλόγου χρόνου.

Το αποτέλεσμα της αδυναμίας αυτής είναι η δημιουργία δραματικών και προσβάλλικών για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια καταστάσεων, τόσο για τους αλλοδαπούς όσο και για τους υπαλλήλους των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, που επικεντρώνουν να εφαρμόσουν τον εν λόγω νόμο, καθώς και η ανάπτυξη κυκλωμάτων μεροστών με έργο την ανάληψη της νομιμοποίησης των αλλοδαπών στην χώρα.

Παρ' ότι το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α.Α. προκειμένου να ρυθμίσει το πρόβλημα α-

δυναμίας της διοίκησης να εκδώσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και να παραλάβει τις αιτήσεις για χορήγηση άδειας εργασίας και παραμονής εμπροθέτως, εξέδωσε εγκύκλιο (22/01/2002, η οποία προβλέπει την αναστολή της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων έως και για τρεις μήνες), μια σειρά υπηρεσιών (ΙΚΑ, ΔΟΥ, ΕΛ.ΑΣ.) δεν έχουν συμμορφωθεί με τη συγκεκριμένη οδηγία. Εξαιτίας αυτού οι αλλοδαποί των οποίων η άδεια παραμονής έχει λήξει χωρίς να έχει παρέλθει το κρίσιμο τρίμηνο, δεν ασφαρίζονται από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, δεν λαμβάνουν ΑΦΜ από τις ΔΟΥ (η ασφαλιστική κάλυψη και η απόκτηση ΑΦΜ είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την έκδοση ά-

δειας εργασίας και παραμονής) και επιπλέον κινείται σε βάρος τους διαδικασία διοικητικής απέλασης από την Ε.Α.Σ. (...)

— Η διοίκηση θεωρεί ως ημερομηνία έναρξης της ισχύος της άδειας παραμονής όχι την ημερομηνία λήξης της απόφασης χορήγησης της άδειας, αλλά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ή την ημερομηνία λήξης της προηγούμενης άδειας, ούτως ώστε να μην μεσολαβεί χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο αλλοδαπός διαμένει χωρίς άδεια στη χώρα. Αποτέλεσμα της πρακτικής αυτής θα είναι πολλοί να εφοδιάζονται με άδειες παραμονής των οποίων η πραγματική ισχύς είναι σημαντικά μικρότερη του έτους.

— Με βάση την έως σήμερα πρακτική εφαρμογή του ν. 2910/2001 από τη διοίκηση και τον ιδιωτικό τομέα, οι αλλοδαποί, κατά το διάστημα από τη λήξη ισχύος της άδειας παραμονής τους έως την ανανέωσή της, στερούνται βασικών δικαιωμάτων που τους παρέχει η νόμιμη παραμονή τους στη χώρα.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι οι αλλοδαποί χωρίς άδεια παραμονής σε ισχύ δεν μπορούν να λάβουν άδεια άσκησης επαγγέλματος, να εκδώσουν ή να ανανεώσουν βιβλιάρια υγείας για τους ίδιους και τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς τους, να λάβουν τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης που δικαιούνται, να εισέλθουν στην Ελλάδα χωρίς visa και γενικά να συναλλαγούν με τη διοίκηση. Σε ότι αφορά τον ιδιωτικό τομέα, έχουν παρατηρηθεί ιδιαίτερα σημαντικά προβλήματα στην απασχόληση και στις τραπεζικές συναλλαγές των αλλοδαπών.

— Επειδή οι κρονοβόρες και περίπλοκες διαδικασίες ελέγχου επαναλαμβάνονται σε κάθε αίτηση για ανανέωση της άδειας παραμονής (ιδίως η κλήση σε συνέντευξη και η προσκόμιση πιστοποιητικού υγείας), οι προαναφερμένες προβληματικές καταστάσεις αναμένεται να επαναλαμβάνονται περιοδικά. Δεδομένου ότι για κάθε ανανέωση της άδειας παραμονής ερωτάται το υπουργείο Δημόσιας Τάξης για την τυχόν συνδρομή λόγων δημοσίας τάξης και ασφαλείας, η επανάληψη της συνέντευξης θα έχει ως αποτέλεσμα να υποφρονώνεται η διοίκηση με τη διεκπεραίωση μιας διαδικασίας που δεν θα προσφέρει πλέον κρίσιμη στοιχεία για την κρίση της Επιτροπής Μεταστάσεως.

Η δε υποχρέωση προσκόμισης πιστοποιητικού υγείας σε κάθε ανανέωση παραμονής (...) δημιουργεί την πεποίθηση ότι η άδεια μπορεί να μην ανανεωθεί εξαιτίας ασθενείας που συνέβη ενόσω ο αλλοδαπός παρέμενε νόμιμος στη χώρα. Η πρακτική αυτή υποδηλώνει ότι αλλοδαποί μόνον ασφαλισμένοι απομακρύνονται από τη χώρα γιατί αδύνανται κατά τη διάρκεια της νόμιμης παραμονής τους σε αυτήν».

Χωρίς ποινή κι ευαισθησία

Ο καθένας ο' αυτή τη χώρα θυμάται πως οι μετανάστες το περασμένο καλοκαίρι είχαν πληρώσει από 50.000 δρχ... (παρόβολο), ο καθένας για να νομιμοποιηθούν -χωρίς να άλλα έξερα για την απόκτηση δικαιολογητικών, αγοράς ενσήμων ΙΚΑ ή ΟΓΑ και ενδεχομένου αμοιβές (και λαδώματα) για δικηγορική ή άλλη βοήθεια.

Το συνολικό ποσό που πήγε στα ταμεία του Δημοσίου έφτασε περίπου στα 15 δισ. δρχ. και, σύμφωνα με τους σχεδιασμούς της κυβέρνησης, τα χρήματα αυτά θα χρηματοδοτούσαν το νέο «ορθολογικό σύστημα» που θα τους παρέιχε αξιοπρεπές καθεστώς εργασίας και παραμονής.

Δεν αναφερόμαστε μόνο στη στελέωση και στη μηχανοργάνωση που δεν υπήρξε, αλλά κυρίως στην ταχυσυνία της διοίκησης να λύσει (με ορισμένους νομικούς και άλλ-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Αθήνα, 13 Ιουλίου 2000
Αρ. Πρωτ. Υ4α/οικ.8992

Προς: Ως πίνακας
αποδεκτών

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ
ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

(Εκτός Υπηκόων Χωρών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου)

Η παρούσα εγκύκλιος έχει ως θέμα τον έλεγχο και τη βελτίωση της παροχής ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης από τα Νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ. σε αλλοδαπούς μη προερχομένους από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ισλανδία, Νορβηγία, Λιχτενστάιν). Από την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και των συναφών προβλημάτων, προέκυψε ότι σήμερα για την παροχή ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης σε αλλοδαπούς αυτής της κατηγορίας σε πολλές περιπτώσεις δεν τηρούνται οι θεσμοθετημένες διαδικασίες, υπάρχει άμβλυνση στην παρακολούθηση, και σε μεμονωμένες περιπτώσεις υπάλληλοι, όλων των βαθμίδων, του Εθνικού Συστήματος Υγείας, των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, και του ιδιωτικού τομέα έχουν εμπλεκεί σε παράνομες και παράτυπες διαδικασίες.

Από ελέγχους που έχουν ήδη διενεργηθεί, διαπιστώθηκε αιτοδεδειγμένα ότι έχουν δημιουργηθεί παράνομα δίκτυα που διοχετεύουν αλλοδαπούς στην χώρα μας για την παροχή δωρεάν νοσηλείας με έξοδα του Ελληνικού Κράτους, χωρίς να τηρούνται οι διακρατικές συμφωνίες που προβλέπουν τη νόμιμη διαδικασία για την παροχή νοσηλείας σε αλλοδαπούς εκτός Ε.Ε. και Ε.Ο.Χ. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις διαπιστευμένοι με τα παράνομα αυτά δίκτυα διακίνησης αλλοδαπών ασθενών είναι και ιδιωτικοί γιατροί οι

PH : NEUSPAPER-RUGB

PHONE NO. : 5231830

Jul. 15 2000 10:09AM PGT

οι οποίοι συνέχεια διοχετεύουν παράνομα ασθενείς στα Νοσοκομεία του ΕΣΥ, σε βάρος των Ελλήνων φορολογούμενων.

Στα πλαίσια των ελέγχων, έχει παρατηρηθεί η παράνομη περίθαλψη από τα Νοσοκομεία του ΕΣΥ αλλοδαπών ασθενών εκτός Ε.Ε. και Ε.Ο.Χ. που δεν διαθέτουν τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα και δεν καλύπτονται από τις σχετικές διακρατικές συμφωνίες, δημιουργώντας τις συνθήκες για την ύπαρξη ενός πραγματικού λαθρεμπορίου υγείας το οποίο εκμεταλλεύεται το Ελληνικό Δημόσιο για τον προσπορισμό ίδιου όφελους. Τακτικά περιστατικά και χρόνιες παθήσεις "βαφτίζονται" επείγοντα και εισάγονται για νοσηλεία, ενώ παρουσιάζονται πλήθος περιπτώσεων αλλοδαπών ασθενών εκτός Ε.Ε. και Ε.Ο.Χ. που εισέρχονται στη χώρα ως τουρίστες και μέσα σε ελάχιστες ημέρες από την άφιξή τους εισάγονται ως "επείγοντα" περιστατικά στα νοσοκομεία του ΕΣΥ για την πραγματοποίηση πανάκριβων προγραμματισμένων εγχειρήσεων (π.χ. αρθροπλαστικών, τοποθέτησης κοχλιακών εμφυτευμάτων, τεχνητών μελών κλπ) σε βάρος των Ελλήνων φορολογούμενων. Σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις αυτές δεν συντρέχει λόγος που να δικαιολογεί τον έκτακτο χαρακτήρα των περιστατικών και δεν διατρέχει κίνδυνο η ζωή του ασθενούς.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι σήμερα το 80% και πλέον των κλινών ορισμένων μαιευτικών κλινικών Νοσοκομείων του ΕΣΥ καταλαμβάνονται από αλλοδαπές που εισήχθησαν ως "επείγοντα" περιστατικά για δωρεάν νοσηλεία ενώ είτε έχουν αφιχθεί στη χώρα μας μόλις λίγα εικοσιτετράωρα πριν την γέννα με τουριστική βίζα, είτε δεν διαθέτουν τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα και συχνά βρίσκονται παράνομα στη χώρα μας. Τέτοια συμπτώματα είναι όχι μόνο απαράδεκτα, αλλά επιβαρύνουν σημαντικά τον κρατικό προϋπολογισμό και βλάπτουν τον ίδιο τον σκοπό του Εθνικού Συστήματος Υγείας, υποβιβάζοντάς το σε μέσο κερδοσκοπίας ολίγων επιτήδειων.

Γέρων των ανωτέρω, δρούν αποδεδειγμένα παράνομα κυκλώματα τα οποία και πλαστογραφούν βιβλιάρια οικονομικής αδυναμίας ή και βιβλιάρια ασφαλιστικών φορέων, με τα οποία παρέχεται δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική περίθαλψη από Νοσοκομεία του ΕΣΥ. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι σε δύο μόνο Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της χώρας έχουν από την αρχή του 1999 εντοπιστεί περίπου 150 πλαστά βιβλιάρια οικονομικής αδυναμίας τα οποία παραπληρώθηκαν στη Ασφάλεια, ενώ αμφισβητήθηκαν η γνησιότητα άλλων 100 τα οποία και έχουν παραπεμφθεί από τα Νοσοκομεία στις φερόμενες ως εκδότηριες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις για την διασταύρωσή τους.

Για την αντιμετώπιση των νοσηρών αυτών φαινομένων με την παρούσα εγκύκλιο δίνονται σαφείς οδηγίες κατά περίπτωση για την ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική περίθαλψη από τα Νοσοκομεία του ΕΣΥ των αλλοδαπών (εκτός Ε.Ε. και Ε.Ο.Χ.) ασθενών προκειμένου να εξαρθρωθούν τα παράνομα κυκλώματα και να εκλείψουν οριστικά όλα τα φαινόμενα παράνομης παροχής δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης σε ασθενείς που δεν τη δικαιούνται.

Οι αποδέκτες της εγκυκλίου θα πρέπει άμεσα να ανταποκριθούν και εφεξής να την εφαρμόζουν χωρίς καμία παρέκκλιση.

1. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ

Η εγκύκλιος απευθύνεται στους Προέδρους και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Νοσοκομείων του Εθνικού Συστήματος Υγείας, οι οποίοι υποχρεούνται μετά την λήψη της να την γνωστοποιήσουν ενυπογράφως σε όλη τη διοικητική και ιατρική ιεραρχία του Νοσοκομείου τους (Διευθυντή Ιατρικών Υπηρεσιών, Πρόεδρο Επιστημονικής Επιτροπής, Διοικητικό Διευθυντή, Υπεύθυνο Κέντρου Υγείας, Διευθυντές Τομέων και Τμημάτων, Διευθυντές Φαρμακείων, κλπ.), το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ), και να παρακολουθούν στενά την πιστή εφαρμογή της αιτού όλο το προσωπικό που θα ενημερωθεί σχετικά με ευθύνη τους.

2. ΥΠΑΡΧΟΝ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σύμφωνα με το υπάρχον Θεσμικό Πλαίσιο, προκειμένου να επιτραπεί η είσοδος στην Ελλάδα για νοσηλεία σε αλλοδαπό μη προερχόμενο από χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να έχει εκδοθεί προηγουμένως εγκριτική Απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας. Για τις περιπτώσεις αυτές έχουν υπογραφεί διακρατικές συμφωνίες, οι οποίες υλοποιούνται σε κάθε περίπτωση, με την έκδοση εγκριτικής απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, για την εισαγωγή του συγκεκριμένου ασθενούς σε συγκεκριμένο Νοσοκομείο. Σε έκτακτες περιπτώσεις όπου δεν είναι χρονικά δυνατή η έκδοση Υπουργικής Απόφασης, θα πρέπει για την εισαγωγή να υπάρχει υποχρεωτική επιβεβαίωση της ιατρικής ηγεσίας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας της Ελλάδας σε μορφή τηλεμοιτυπίας (φαξ).

Για τους αλλοδαπούς που διαβιούν μόνιμα ή προσωρινά στη χώρα, προκειμένου να νοσηλευθούν από τα Νοσοκομεία, θα πρέπει να διαθέτουν τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα (ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο με προξενική θεώρηση, τίτλος διαμονής, βιβλιάριο υγειονομικής περίθαλψης κλπ).

3. ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Α. ΑΛΛΟΓΕΝΕΙΣ

1. Αλλοδαποί οι οποίοι ζητούν να εισέλθουν στη χώρα μας προκειμένου να τύχουν δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης στα Νοσοκομεία του ΕΣΥ.

Θα γίνονται δεκτοί μόνο μετά από έγκριση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας της Ελλάδας. Η εισαγωγή τους στο Νοσοκομείο θα διενεργείται μετά από την κοινοποίηση της σχετικής Απόφασης από το Υπουργείο στο Νοσοκομείο. Αιτήματα άλλων φορέων, υπηρεσιών, ή Υπουργείων άλλων χωρών που περιέρχονται στα Νοσοκομεία για την παροχή δωρεάν

ιατρο
καμί
πρέι

ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, δεν θα γίνονται σε περίπτωση δεκτά, αλλά θα ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι ότι θα απευθύνονται στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Σε κ
είνα
Πρό
από

Σε περίπτωση δεν θα επιτρέπεται η είσοδος ασθενών στη χώρα εάν δεν οδίασμένοι από την εγκριτική απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας. Κάθε ασθενής δικαιούται να συνοδεύεται, εφόσον αυτό απαιτείται, από μόνο συνοδό.

II T
ΚΕΤ
Υπ
μιο

Η δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, σε περιπτώσεις στις οποίες δεν είναι χρονικά δυνατή η έκδοση σχετικής Απόφασης, επιτρέπεται αποκλειστικά μετά από επιβεβαίωση τηλεφωνικής τηλεφωνίας του Ελληνικού Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, σε τηλεφωνιοτυπίας (φαξ) και στην συνέχεια εκδίδεται η σχετική απόφαση.

2
Κο
Κο

Αλλοδαποί υπήκοοι των Συμβαλλόμενων Μερών στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χάρτη (ΕΚΧ) του 1981, στον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χάρτη του 1996 και στη Σύμβαση για την Ιατρική Κοινωνική Οργάνωση του 1953 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Πο
Γο
Πο
Ο
Ι

αίτη για τους υπηκόους των εξής χωρών: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Δανία, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισλανδία, Ισπανία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Νορβηγία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσεχία, Φινλανδία.

Σ
Κ
Ε
Ο

Σε περιπτώσεις αυτές παρέχεται η απαραίτητη περίθαλψη που απαιτεί η κατάσταση της υγείας τους εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και καλύπτονται από ασφαλιστικό φορέα, ως εξής:
Σε όσους νόμιμα διαμένουν ή εργάζονται κανονικά στην χώρα μας παρέχεται ιατρική περίθαλψη στην ίδια βάση με τους Έλληνες πολίτες.
Σε όσους νόμιμα εφόσον βρίσκονται προσωρινά στην χώρα μας (τουρίστες) θα παρέχονται οι απαραίτητες υπηρεσίες αποκλειστικά σε περίπτωση επείγοντος περιστατικού και μέχρι τη σταθεροποίησή της υγείας τους. Στα ακριβικά περιστατικά για την εισαγωγή τους προκαταβάλλεται υποχρεωτικά το 50% του εκτιμώμενου κόστους της νοσηλείας τους.

Αλλοδαποί νόμιμα ευρισκόμενοι προσωρινά στην Ελλάδα (τουρίστες).

Ενημερώνουμε ότι καταργείται η παράγραφος Α της απόφασης του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών με αρ. Α3/οικ. 7486/13-6-1981 (Φ.Ε.Κ Β' 183/7-8-1981) σχετικά με την δωρεάν περίθαλψη επείγοντων περιστατικών αλλοδαπών διερχομένων από τη χώρα και εφεξής ισχύουν τα ακόλουθα:

Για την παροχή της περίθαλψης απαιτείται ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο με προξενική θεώρηση σε ισχύ, άδεια προσωρινής διαμονής κλπ. Σε περιπτώσεις αμφιβολιών για την νομιμότητα της παραμονής των αλλοδαπών,

Εγκριτήσεις ζητούνται από τις κατά τόπους αρμόδιες αστυνομικές αρχές. Σε περιπτώσεις (τακτικό ή έκτακτο περιστατικό) τηρείται κανονικά η διαδικασία εισπραξης νοσηλίων.

Για την εισαγωγή των τακτικών (μη επειγόντων) περιστατικών, προκατάβλλεται υποχρεωτικά από τους ίδιους, τους ασφαλιστικούς τους φορείς ή τις ασφαλιστικές εταιρείες που τους καλύπτουν το 50% του εκτιμώμενου κόστους περίθαλψης και νοσηλείας.

Εξιμικνύεται για τους αλλοδαπούς αυτής της κατηγορίας δεν προβλέπεται η έκδοση βιβλιαρίου οικονομικής αδυναμίας και όταν προσκομίζεται τέτοιο θεωρείται πλαστό ή μη νομίμως εκδοθέν και ειδοποιείται η φερόμενη ως εκδούσα αρχή και οι αρμόδιες Αστυνομικές Υπηρεσίες.

4. Αλλοδαποί νόμιμα ευρισκόμενοι μόνιμα στην Ελλάδα.

Για την παροχή νοσοκομειακής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, απαιτείται βιβλίο υγείας ασφαλιστικού φορέα. (ΙΚΑ κλπ) Στους εν λόγω ασθενείς δεν προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις η χορήγηση βιβλιαρίου οικονομικής αδυναμίας και όταν προσκομίζεται τέτοιο θεωρείται πλαστό ή μη νομίμως εκδοθέν και ειδοποιείται η φερόμενη ως εκδούσα αρχή και οι αρμόδιες Αστυνομικές Υπηρεσίες.

Σε όλες περιπτώσεις αλλοδαπών αυτής της κατηγορίας δεν υπάρχει βιβλίο υγείας ασφαλιστικού φορέα, θα γίνονται δεκτά από τα νοσοκομεία μόνο επειγόντως περιστατικά και πάντοτε μέχρι την σταθεροποίηση της υγείας τους. Για τακτικά περιστατικά, για την εισαγωγή τους προκατάβλλεται υποχρεωτικά το 50% του εκτιμώμενου κόστους νοσηλείας. Διευκρινίζεται ότι σε όλες τις περιπτώσεις (τακτικό ή επειγόντως περιστατικό), θα τηρείται κανονικά η διαδικασία εισπραξης νοσηλίων.

5. Αλλοδαποί πολιτικο-πρόσφυγες.

Για την παροχή δωρεάν νοσοκομειακής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, γίνεται δεκτό αποκλειστικά το δελτίο ταυτότητας πρόσφυγα, το δελτίο απήλθιντος άσυλο αλλοδαπού ή το ειδικό δελτίο παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους αλλοδαπού. Οποιοσδήποτε άλλης βεβαιώσεις ή αποδεικτικά δεν γίνονται δεκτά.

6. Αλλοδαποί μη νόμιμα ευρισκόμενοι στην Ελλάδα.

Στους ασθενείς αυτής της κατηγορίας θα παρέχονται οι απαραίτητες υπηρεσίες αποκλειστικά σε περιπτώσεις επειγόντως περιστατικού και μέχρι την σταθεροποίηση της κατάστασης της υγείας τους. Δεν θα γίνονται δεκτά από τα Νοσοκομεία αλλοδαποί αυτής της κατηγορίας για μη επειγόντως περιστατικά. Διευκρινίζεται ότι και στην περίπτωση των αλλοδαπών αυτής της κατηγορίας δεν προβλέπεται η έκδοση βιβλιαρίου οικονομικής αδυναμίας και όταν προσκομίζεται τέτοιο θεωρείται πλαστό ή μη νομίμως εκδοθέν και ειδοποιείται η φερόμενη ως εκδούσα αρχή.

3505

Σε κάθε περίπτωση ειδοποιούνται άμεσα από το Νοσοκομείο οι κατά τόπους υπεύθυνες Αστυνομικές Υπηρεσίες για τις περαιτέρω νόμιμες ενέργειες.

Β. ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ

Για την παροχή δωρεάν νοσοκομειακής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε ομογενείς απαιτείται βιβλιάριο οικονομικής αδυναμίας σε ισχύ, συνοδευόμενο υποχρεωτικά από το Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας ομογενούς. Σε περίπτωση που δεν έχει εκδοθεί ακόμη το Δελτίο Ταυτότητας ομογενούς, προσκομίζεται η βεβαίωση κατάθεσης δικαιολογητικών για την χορήγησή του μαζί με άλλα νομιμοποιητικά στοιχεία από τα οποία προκύπτει η ιδιότητα του ομογενούς. Εάν δεν προσκομιστεί το Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας ομογενούς ή η βεβαίωση κατάθεσης δικαιολογητικών για την έκδοσή του, το βιβλιάριο οικονομικής αδυναμίας θεωρείται ως πλαστό ή μη νόμιμα εκδοθέν και ειδοποιούνται οι αρμόδιες αρχές.

Γενική Παρατήρηση:

- α. Ο χαρακτηρισμός του συγκεκριμένου περιστατικού και η διάκριση μεταξύ επειγόντων και τακτικών περιστατικών, θα διενεργείται ενυπόγραφα από τον υπεύθυνο του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών. Στα Νοσοκομεία που δεν έχει ακόμη οργανωθεί Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών, θα υπογράψει ο Διευθυντής του οικείου τμήματος ή ο νόμιμος αναπληρωτής του και θα εγκρίνεται εντός 24 ωρών από τον Διευθυντή της Ιατρικής Υπηρεσίας. Διευκρινίζεται ότι δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ως επείγον περιστατικό χρόνια πάθηση (τακτικά περιστατικά) όπως π.χ. αρθροπλαστικές επεμβάσεις, εκτός εάν έχει προηγηθεί ατύχημα ή άλλο γεγονός που να θεμελιώνει τον χαρακτηρισμό του επείγοντος για το συγκεκριμένο περιστατικό.
- β. Στις περιπτώσεις σοβαρών χρονίων παθήσεων, επείγον περιστατικό θεωρείται ο άμεσος κίνδυνος της ζωής του ασθενούς. Οι περιπτώσεις αυτές αντιμετωπίζονται αποκλειστικά μέχρι την σταθεροποίηση της υγείας του ασθενούς, και στην συνέχεια θεωρούνται τακτικά περιστατικά, για τα οποία προκαταβάλλεται το 50% του εκτιμώμενου κόστους περίθαλψης και νοσηλείας, και ακολουθείται η διαδικασία είσπραξης νοσηλίων.
- γ. Τονίζεται ότι οι υπαδόμενοι της εγκυκλίου πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στον έλεγχο γνησιότητας των προσκομιζόμενων νομιμοποιητικών εγγράφων και σε κάθε περίπτωση αμφιβολίας να διαπιστώνονται τα στοιχεία με την εκδούσα αρχή για τις περαιτέρω νόμιμες ενέργειες.
- δ. Φάρμακα χορηγούνται από τα Νοσοκομεία μόνο: i) στους ομογενείς κατόχους βιβλιαρίων οικονομικής αδυναμίας, ii) στους πολιτικούς πρόσφυγες και iii) στους κατόχους βιβλιαρίων ασφαλιστικών φορέων σύμφωνα με την ειδική εγκύκλιο.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ

Η εφαρμογή της παρούσης εγκυκλίου θα παρακολουθείται από την Διεύθυνση Ανάπτυξης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας και τους ελεγκτικούς μηχανισμούς του Υπουργείου. Οι Διοικήσεις των Νοσοκομείων υποχρεούνται να υποβάλλουν ανά τρεις μήνες Τεχνικό Δελτίο Εισαγωγής Αλλοδαπών με βάση το παράρτημα που ακολουθεί, το οποίο θα καταχωρείται σε σχετικό πληροφοριακό σύστημα για την στατιστική παρακολούθηση. Η καταχώρηση των στοιχείων στο πληροφοριακό σύστημα, καθώς και πρόσθετες πληροφορίες, δίνονται από την Διεύθυνση Ανάπτυξης Μονάδων Υγείας του Υπουργείου.

Τεχνικά Δελτία Εισαγωγής Αλλοδαπών θα υποβληθούν από 1-1-2000 αναδρομικά.

Η παράβαση των ρυθμίσεων της παρούσης εγκυκλίου συνειπάγεται διοικητικό, πειθαρχικό και ποινικό έλεγχο για τους παραβάτες.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΛΕΚΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Αποδέκτες για ενέργεια:

1. Πρόεδροι και Διοικητικά Συμβούλια Νοσοκομείων του Εθνικού Συστήματος Υγείας.
2. Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ).

Κοινοποίηση:

1. Γενικοί Γραμματείς Περιφερειών.
2. Νομάρχες.
3. Διευθύνσεις Υγείας Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού κ. Α. Παπαδόπουλου.
2. Γραφείο Υφυπουργού κ. Χρ. Στυράκη.
3. Γραφείο Υφυπουργού κ. Λ. Θάνου.
4. Γραφείο Γενικού Γραμματέα κ. Χ. Σοφιανού.
5. Γραφείο Γενικού Γραμματέα κ. Μ. Μπελδέκου.

ΝΟΜΟΣ 2910- ΠΕΡΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΔΕΙΕΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ

1. Πράσινες Κάρτες που λήγουν μέχρι 31-12-2001 παρατείνονται αυτοδικαίως για ένα εξάμηνο (ανεξαρτήτως ενσήμων).
2. Πράσινες Κάρτες που λήγουν μετά τις 31-12-2001 ανανεώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου νόμου.
3. Κάτοχοι Αίτησης για ανανέωση Πράσινης Κάρτας που εκκρεμεί (δεν έχουν λάβει ακόμα απάντηση) απευθύνονται στον αρμόδιο ΟΑΕΔ για να τους χορηγηθεί νέα Πράσινη Κάρτα η οποία θα έχει ισχύ έως 30-6-2002.
4. Κάτοχοι Πράσινων Καρτών που έχουν λήξει ή Λευκών Καρτών απευθύνονται στους Δήμους για έκδοση νέας άδειας παραμονής.
5. Όσοι έχουν ασκήσει προσφυγή στην Ειδική Επιτροπή, αν επιθυμούν μπορούν να παραιτηθούν και να υποβάλλουν δικαιολογητικά μέσω ΟΑΕΔ για έκδοση νέας άδειας παραμονής (άλλως αναμένουν να κληθούν από την Ειδ. Επιτροπή και να υποστηρίξουν την υπόθεσή τους).
6. Αιτήσεις στην Ειδική Επιτροπή για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους θεωρούνται ότι έχουν απορριφθεί και οι κάτοχοι τους υποβάλλουν δικαιολογητικά στον ΟΑΕΔ για να λάβουν την νέα άδεια παραμονής.

ΑΔΕΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Όσοι έχουν λάβει εξάμηνη άδεια παραμονής μπορούν να ζητήσουν άδεια εργασίας από τις αρμόδιες υπηρεσίες εργασίας κάθε νομαρχίας με τα εξής δικαιολογητικά:

-άδεια παραμονής

-πιστοποιητικό ποινικού μητρώου τύπου Α'

-πιστοποιητικό υγείας

-δήλωση όπου αναφέρεται η διεύθυνση καταλύματός τους

-αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένοι

-σύμβαση εργασίας ή αναγγελία πρόσληψης στον ΟΑΕΔ ή δήλωση του εργοδότη ότι θα τους απασχολήσει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα

- Τα παραπάνω δικαιολογητικά απαιτούνται και για την ανανέωση της άδειας παραμονής

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ

1)Κάτοχος ισχύουσας άδειας παραμονής ή Πράσινης Κάρτας με νόμιμη παραμονή τουλάχιστον 2 ετών μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής και για τα μέλη της οικογένειάς του (είτε συγκατοικούν με αυτόν είτε πρόκειται να έρθουν).

2)Κάτοχος της εξάμηνης άδειας παραμονής με το νέο νόμο οφείλει να ζητήσει μέχρι τη λήξη της άδειας παραμονής και για τα μέλη της οικογένειάς του εφόσον συγκατοικούσαν με αυτόν στις 2-6-2001. Μέχρι να γίνει αυτό καλύπτονται από την δική του άδειά .

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι:

-άδεια παραμονής του αλλοδαπού

-αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος ή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος

-πρόσφατο πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης

-δήλωση ότι τα μέλη της οικογένειας θα κατοικήσουν μαζί με τον αλλοδαπό

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 91

2 Μαΐου 2001

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2910

Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Ορισμοί

Για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού:

α. Αλλοδαπός είναι κάθε φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που δεν έχει ιθαγένεια.

β. Πρόσφυγες είναι οι αλλοδαποί που πληρούν τις προϋποθέσεις της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 περί του νομικού καθεστώτος των προσφύγων και του συναφούς Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης του 1967, στους οποίους έχει αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα από τις αρμόδιες αρχές.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν έχουν εφαρμογή στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις αυτού:

α. Στα πρόσωπα των οποίων η είσοδος και η έξοδος, καθώς και η εν γένει κίνηση, διαμονή, εγκατάσταση και απασχόληση στο ελληνικό έδαφος ρυθμίζονται από κανόνες του κοινοτικού δικαίου.

β. Στους πρόσφυγες. Οι πρόσφυγες υπάγονται στις ειδικές διατάξεις που τους αφορούν, εκτός αν ρητά ορίζεται διαφορετικά στις διατάξεις του νόμου αυτού. Πρόσφυγας συνεχίζει να υπάγεται στο καθεστώς των προσφύγων, έστω και αν εξέλιπαν οι λόγοι βάσει των οποίων αναγνωρίστηκε, εφόσον λόγω μακράς διαμονής απέκτησε ισχυρούς κοινωνικούς, οικονομικούς και οικογενειακούς δεσμούς με τη χώρα.

γ. Στα πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951.

2. Πρόσωπα που έχουν περισσότερες ιθαγένειες, από τις

οποίες η μία είναι ελληνική, θεωρούνται ημεδαποί και έχουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών. Πρόσωπα που έχουν περισσότερες ιθαγένειες, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνεται η ελληνική, είναι υποχρεωμένα να επιλέξουν με δήλωσή τους στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης ιθαγένεια, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο του οικείου κράτους.

3. Ευνοικότερες ειδικές ρυθμίσεις κρατικών διμερών ή πολυμερών συμφωνιών υπερισχύουν υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΩΝ ΔΙΑΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 3

Σημεία εισόδου-εξόδου

1. Κάθε άτομο επιτρέπεται να εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος και να εξέρχεται από αυτό μόνο από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις.

2. Με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Άμυνας, Εξωτερικών, Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζονται οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα σημεία στα σύνορα της χώρας, μέσω των οποίων επιτρέπεται η είσοδος προσώπων στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό.

3. Η είσοδος και η έξοδος εκτός των μεθοριακών διαβάσεων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να επιτραπεί κατά περίπτωση, για εξαιρετικούς λόγους, με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που καθορίζει και τον τρόπο διενέργειας του ελέγχου.

Άρθρο 4

Αστυνομικός έλεγχος

1. Κάθε άτομο που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό, υποβάλλεται σε αστυνομικό έλεγχο κατά την άφιξη και την αναχώρησή του.

2. Ο αστυνομικός έλεγχος των προσώπων που εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και ενεργείται από τις κατά τόπους αστυνομικές αρχές.

3. Με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Οικονομικών, Δικαιοσύνης, και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζεται το περιεχόμενο του αστυνομι-

κού ή άλλης μορφής ελέγχου, τα όργανα ελέγχου και η διαδικασία εφαρμογής των δικαστικών και διοικητικών πράξεων, που έχουν σχέση με την είσοδο και την έξοδο προσώπων από τη χώρα.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται τα έγγραφα με τα οποία πρέπει να εφοδιάζονται οι αλλοδαποί που στερούνται ταξιδιωτικών εγγράφων και δεν καθίσταται δυνατός ο έγκαιρος εφοδιασμός τους από τις διπλωματικές αρχές της χώρας τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Άρθρο 5

Θεώρηση εισόδου

1. Ο αλλοδαπός που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος απαιτείται να έχει διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις.

2. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να φέρουν, εφόσον αυτό απαιτείται, και θεώρηση εισόδου (VISA).

3. Η θεώρηση εισόδου χορηγείται από την ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του αλλοδαπού, αφού ληφθούν υπόψη λόγοι που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας και στη δημόσια υγεία και έχει διάρκεια τριών μηνών, αν δεν ορίζεται διαφορετικά από τις διατάξεις του παρόντος.

4. Αλλοδαποί που δεν έχουν υποχρέωση θεώρησης εισόδου επιτρέπεται να εισέρχονται ελεύθερα στο ελληνικό έδαφος και να παραμείνουν μέχρι τρεις μήνες συνολικά μέσα σε διάστημα έξι μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου.

5. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, θεώρηση εισόδου επιτρέπεται να χορηγηθεί από τις υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων κατά την άφιξη του αλλοδαπού στο σημείο εισόδου, ύστερα από απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

6. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Δημόσιας Τάξης και Οικονομικών καθορίζεται η διαδικασία χορήγησης θεωρήσεων εισόδου, το είδος, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης εισόδου για ειδικές περιπτώσεις, καθώς και το κατά περίπτωση επιβαλλόμενο τέλος χαρτοσήμου.

Άρθρο 6

Διέλευση αλλοδαπών

1. Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου δεν συνιστά είσοδο στο ελληνικό έδαφος η παραμονή αλλοδαπού στη ζώνη διερχομένων αερολιμένες ή λιμένες της χώρας με σκοπό να συνεχίσει το ταξίδι του στην αλλοδαπή, με το ίδιο ή άλλο αεροσκάφος ή πλοίο.

2. Για την παραμονή στη ζώνη διερχομένων δεν απαιτείται θεώρηση εισόδου. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δημόσιας Τάξης επιτρέπεται για λόγους γενικότερου δημόσιου συμφέροντος ή δημόσιας τάξης και ασφάλειας να ορισθεί θεώρηση για διερχόμενους επιβάτες, πολίτες ορισμένων χωρών.

3. Ο αλλοδαπός που παραμένει στη ζώνη διερχομένων υποχρεούται να αναχωρήσει. Αν δεν αναχωρήσει, επιβιβάζεται σε αεροσκάφος ή πλοίο, με φροντίδα της αστυνομικής αρχής. Οι αερολιμενικές ή λιμενικές αρχές είναι υποχρεωμένες να συνδράμουν, εφόσον τους ζητηθεί.

4. Τα πρόσωπα που παραμένουν στη ζώνη διερχομένων υποκείνται στον έλεγχο που κρίνεται αναγκαίος από τις αρμόδιες αστυνομικές, τελωνειακές, λιμενικές και υγειονομικές αρχές.

5. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορεί να υποχρεώσουν σε άμεση αναχώρηση διερχόμενο αλλοδαπό, αν διαπιστώσουν ότι δεν έχει θεώρηση εισόδου, εφόσον απαιτείται, και εισιτήριο για τη συνέχιση του ταξιδιού του, τόσο για τη χώρα προορισμού, όσο και τις ενδιάμεσες χώρες, από το έδαφος των οποίων κατ' ανάγκη θα διέλθει.

Άρθρο 7

Άρνηση εισόδου

1. Ο πρόξενος μπορεί να αρνηθεί, χωρίς αιτιολογία, τη χορήγηση θεώρησης εισόδου. Αιτιολογία απαιτείται αν ο αλλοδαπός είναι σύζυγος, ανήλικο τέκνο ή γονέας πολίτη Κράτους - Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορούν να απαγορεύσουν την είσοδο στην Ελλάδα αλλοδαπού που έχει θεώρηση εισόδου, εφόσον διαπιστώσουν ότι στο πρόσωπο αυτού συντρέχει μία τουλάχιστον από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α. περιλαμβάνεται στον κατάλογο των αλλοδαπών, για τους οποίους υπάρχει απαγόρευση εισόδου σύμφωνα με το άρθρο 49 του νόμου αυτού,

β. η είσοδός του μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και τον Π.Ο.Υ.,

γ. το διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που κατέχει δεν εξασφαλίζει την επάνοδό του στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του ή σε τρίτη χώρα,

δ. έρχεται με σκοπό να παραμείνει στην Ελλάδα για λόγο για τον οποίο απαιτείται η έκδοση άδειας παραμονής και δεν έχει ακολουθήσει τη νόμιμη διαδικασία,

ε. δεν κατέχει τα απαραίτητα έγγραφα για να δικαιολογήσει το σκοπό του ταξιδιού του και τα αναγκαία για τη συντήρησή του οικονομικά μέσα. Είναι όμως δυνατόν ημεδαπός, με δήλωση υποδοχής που συντάσσεται σε ειδικό προς το έντυπο και κατατίθεται ως δικαιολογητικό στις αρμόδιες για την έκδοση των θεωρήσεων ή τον διαβατηριακό έλεγχο αρχές, να αναφέρει το σκοπό του ταξιδιού του αλλοδαπού και να εγγυηθεί με την κατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσού, που καλύπτει τις δαπάνες τυχόν επαναπροώθησής του ή απέλασής του και ποσού (σου με τριμηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη για την κάλυψη μέρους ή του συνόλου των αναγκών για τη συντήρησή του εφόδων.

3. Αλλοδαπός που έχει εισέλθει στην Ελλάδα από τη ζώνη διερχομένων και δεν του επιτρέπεται η είσοδος στη χώρα προορισμού, δεν γίνεται δεκτός για επανείσοδο, εάν δεν πληροί εκ νέου τις προϋποθέσεις του παρόντος νόμου, εφόσον κατά την επιστροφή του μεσολάβησε είσοδός του σε τρίτη ενδιάμεση χώρα.

4. Δεν επιτρέπεται η απαγόρευση εισόδου στην Ελλάδα προσώπου που αποδεικνύεται ότι έχει την ελληνική ιθαγένεια, και αν ακόμη στερείται διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου.

Άρθρο 8

Χορήγηση και ανανέωση άδειας παραμονής

1. Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα, για έναν από τους λόγους που προβλέπονται στον παρόντα νόμο, μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής για τον ίδιο λόγο, εφόσον πληροί τις προβλεπόμενες από το νόμο αυτόν προϋποθέσεις.

2. Η άδεια παραμονής αλλοδαπού χορηγείται για συγκεκριμένο σκοπό, ο οποίος αναγράφεται στην αίτηση.

3. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί τη χορήγηση άδειας παραμονής στην Ελλάδα οφείλει, δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της θεώρησης εισόδου, να υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αίτηση για τη χορήγηση της άδειας παραμονής.

4. Μαζί με την αίτηση πρέπει να καταθέτει αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου με τη θεώρηση εισόδου και τα λοιπά προβλεπόμενα από τον παρόντα νόμο δικαιολογητικά.

5. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση του αλλοδαπού στην αρμόδια κατά περίπτωση υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης. Η υπηρεσία αυτή εξετάζει την αίτηση μέσα σε ένα μήνα από την περιέλευσή της σε αυτήν και, αφού λάβει υπόψη τους λόγους που αφορούν στη δήμοσια τάξη και ασφάλεια της χώρας, καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης.

6. Η κλήση του αλλοδαπού σε συνέντευξη γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνιση του αλλοδαπού δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Στην περίπτωση αυτήν ο αλλοδαπός καλείται εκ νέου σε συνέντευξη κατά την ίδια πιο πάνω διαδικασία. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης, η αίτηση απορρίπτεται.

7. Η άδεια παραμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης.

8. Με τη διαδικασία που προβλέπεται στις παραγράφους 3-7 αυτού του άρθρου ανανεώνεται η άδεια παραμονής, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο.

Άρθρο 9

Επιτροπή Μετανάστευσης

1. Σε κάθε περιφερειακή διεύθυνση αλλοδαπών και μετανάστευσης συνιστάται τριμελής Επιτροπή Μετανάστευσης, η οποία αποτελείται από δύο υπαλλήλους της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, από τους οποίους ο ένας είναι ο προϊστάμενός της, και έναν εκπρόσωπο της αστυνομικής αρχής. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ορίζονται τα μέλη της Επιτροπής, τακτικά και αναπληρωματικά, και ο γραμματέας με τον αναπληρωτή του. Με όμοια απόφαση ορίζεται ως πρόεδρος ο προϊστάμενος της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, καθώς και εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, με τον αναπληρωτή του, από τους υπαλλήλους της διεύθυνσης αλλοδαπών και μετανάστευσης.

2. Έργο της Επιτροπής Μετανάστευσης είναι η διατύπωση γνώμης για τη χορήγηση ή την ανανέωση άδειας παραμονής του αλλοδαπού. Η Επιτροπή για να σχηματίσει γνώμη λαμβάνει υπόψη τα προβλεπόμενα από τις επί μέρους διατάξεις του παρόντος νόμου στοιχεία και την εν γένει προσωπικότητα του αλλοδαπού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Άρθρο 10

Είσοδος για λόγους σπουδών

1. Η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για σπουδές σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.), Ανωτέρα Σχολή Εκπαιδευτικών

Τεχνολόγων Μηχανικών της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.Ε.Τ.Ε.Μ./Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε.), στην Ανώτερη Σχολή Τουριστικών Επαγγελμάτων του Ε.Ο.Τ., σε Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.), σε σχολείο ελληνικής γλώσσας των Πανεπιστημίων Αθηνών ή Θεσσαλονίκης ή στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Θεσσαλονίκης επιτρέπεται, εφόσον προηγουμένως λάβει θεώρηση εισόδου για το λόγο αυτόν. Στις σπουδές περιλαμβάνονται πτυχιακές και μεταπτυχιακές, καθώς και απόκτηση ειδικότητας στην περίπτωση ιατρικών σπουδών.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται κατ' έτος, καθορίζεται ο αριθμός των θέσεων ανά σχολή, τμήμα ή εκπαιδευτήριο, που θα καταλαμβάνουν οι αλλοδαποί φοιτητές ή σπουδαστές.

3. Για τη χορήγηση στον αλλοδαπό θεώρησης εισόδου για σπουδές πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. Να έχει γίνει δεκτός σε ένα από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

β. Να μπορεί να εξασφαλίσει τα έξοδα των σπουδών και της διαβίωσής του στην Ελλάδα.

4. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να έλθει για σπουδές στην Ελλάδα οφείλει να προσκομίσει στο ελληνικό προξενείο του τόπου κατοικίας του:

α. Διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο,

β. βεβαίωση του οικείου ελληνικού εκπαιδευτικού ιδρύματος ότι τον αποδέχεται να εγγραφεί σε αυτό,

γ. δήλωση ότι έχει εξασφαλίσει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για την αντιμετώπιση των δαπανών σπουδών και διαβίωσής του στην Ελλάδα,

δ. πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

Άρθρο 11

Χορήγηση άδειας παραμονής

1. Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για σπουδές στην Ελλάδα μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής για το σκοπό αυτόν, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. έχει εγγραφεί στο οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα,

β. διαθέτει επαρκείς πόρους για την κάλυψη των εξόδων παραμονής και σπουδών για το χρόνο που καλύπτει η άδεια παραμονής,

γ. είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περιθαλψής,

δ. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα.

2. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής συνοδεύεται από:

α. βεβαίωση εγγραφής στο οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα,

β. στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι μπορεί να καλύψει τα έξοδα διαμονής και σπουδών για το χρόνο που καλύπτει η άδεια παραμονής,

γ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περιθαλψής ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,

δ. δήλωση, στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

ε. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

Άρθρο 12

Διάρκεια της άδειας παραμονής

Η άδεια παραμονής ισχύει για ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα. Ο συνολικός χρόνος παραμονής δεν μπορεί να υπερβεί την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις συνολική διάρκεια σπουδών προσαυξημένη κατά το ήμισυ. Στο χρόνο αυτόν προστίθεται ένα επιπλέον έτος για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

Άρθρο 13

Ανανέωση της άδειας παραμονής

Για την ανανέωση της άδειας παραμονής ο αλλοδαπός οφείλει, δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της, να υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση που συνοδεύεται από βεβαίωση του οικείου εκπαιδευτικού ιδρύματος, από την οποία να προκύπτει η εγγραφή του και η συμμετοχή του στις εξετάσεις.

Άρθρο 14

Επαγγελματική κατάρτιση

1. Επαγγελματική κατάρτιση για την εφαρμογή του παρόντος είναι η φοίτηση σε Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18 Α), όπως ισχύει κάθε φορά. Της εν λόγω κατάρτισης μπορεί να προηγείται ένα προπαρασκευαστικό έτος εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε Σχολείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Ελληνικού Πανεπιστημίου.

2. Η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για κατάρτιση σε δημόσια ή ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. επιτρέπεται εφόσον ο αλλοδαπός γίνει δεκτός από αυτά και χορηγηθεί σχετική έγκριση φοίτησης από τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

3. Η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για την παρακολούθηση αδιαβάθμητου εκπαιδευτικού επιπέδου προγραμμάτων σε εργαστήρια ελεύθερων σπουδών επιτρέπεται, εφόσον ο αλλοδαπός γίνει δεκτός από αυτά και η σχετική βεβαίωση του εργαστηρίου ότι γίνεται δεκτός και για τη διάρκεια των σχετικών προγραμμάτων θεωρηθεί από την αρμόδια υπηρεσία της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

4. Η θεώρηση εισόδου και η άδεια παραμονής, καθώς και η ανανέωσή της χορηγούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 10 έως 13 του νόμου αυτού, που εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 15

Αλλαγή κατεύθυνσης σπουδών

Αλλοδαπός ο οποίος έχει λάβει άδεια παραμονής για σπουδές στην Ελλάδα, μπορεί να αλλάξει κατεύθυνση σπουδών ή επαγγελματικής κατάρτισης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και υπό την προϋπόθεση ότι ο συνολικός χρόνος παραμονής που προβλεπόταν για τις αρχικές σπουδές δεν θα ξεπεραστεί.

Άρθρο 16

Συμμετοχή σε ειδικά προγράμματα

Αλλοδαποί που μετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγών, σε προγράμματα συνεργασίας με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και υπότροφοι υπουργείων, οργανισμών και του Ι.Κ.Υ., γίνονται δεκτοί για παραμονή στη χώρα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 8 έως 13 του νόμου αυτού που εφαρμόζονται αναλόγως. Με απόφαση

των Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Δημόσιας Τάξης μπορεί να καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτού του άρθρου.

Άρθρο 17

Σπουδές σε στρατιωτικές σχολές

Αλλοδαποί που έχουν γίνει δεκτοί για φοίτηση στις Σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας ή Ακαδημίες του Εμπορικού Ναυτικού λαμβάνουν άδεια παραμονής για όσο χρόνο διαρκεί η φοίτησή τους σε αυτές.

Άρθρο 18

Επαγγελματική δραστηριότητα αλλοδαπών φοιτητών και σπουδαστών

Αλλοδαποί που έχουν λάβει άδεια παραμονής για λόγους σπουδών, σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 16 του νόμου αυτού, επιτρέπεται να ασκούν μόνο μερική απασχόληση, αφού λάβουν άδεια εργασίας για μερική απασχόληση από το νομάρχη, που χορηγείται με την επίδειξη της άδειας παραμονής τους. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται σε αυτούς οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας για τη μερική απασχόληση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Άρθρο 19

Χορήγηση άδειας εργασίας

1. Επιτρέπεται η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για απασχόληση με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη και για συγκεκριμένο είδος απασχόλησης, αν του χορηγηθεί άδεια εργασίας από το νομάρχη.

2. Ο Ο.Α.Ε.Δ. καταρτίζει στο τελευταίο τρίμηνο κάθε έτους έκθεση, στην οποία καταχωρούνται οι υπάρχουσες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό στην επικράτεια και οι κενές θέσεις εργασίας κατά ειδικότητα και περιφέρεια που μπορεί να καλυφθούν από αλλοδαπούς. Κατά την κατάρτιση της έκθεσης λαμβάνονται υπόψη το συμφέρον της εθνικής οικονομίας, η προσφορά εργασίας από ημεδαπούς και αλλοδαπούς και η ζήτηση. Με βάση αυτήν την έκθεση καθορίζονται, με απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εξωτερικών, ο ανώτατος αριθμός αδειών εργασίας που χορηγούνται κάθε έτος σε αλλοδαπούς κατά ιθαγένεια, νομό, είδος και διάρκεια απασχόλησης, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται στις ελληνικές προξενικές αρχές και στα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας που λειτουργούν στο εξωτερικό και στις υπηρεσίες εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

3. Τα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας εξωτερικού καλούν με ανακοινώσεις τους, που μπορεί να δημοσιεύονται στα τοπικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, τους ενδιαφερόμενους αλλοδαπούς να υποβάλλουν αιτήσεις για εργασία στην Ελλάδα. Με βάση τις αιτήσεις αυτές καταρτίζουν ονομαστικές καταστάσεις αλλοδαπών που επιθυμούν να εργασθούν ως μισθωτοί στην Ελλάδα και τις αποστέλλουν στον Ο.Α.Ε.Δ. και στις υπηρεσίες εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

4. Ο εργοδότης για να προσλάβει προσωπικό με σύμβαση

εξαρτημένης εργασίας υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

5. Αν οι θέσεις που ζητούνται δεν καλύπτονται από ημεδαπούς ή αλλοδαπούς που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, ο Ο.Α.Ε.Δ. μπορεί να εγκρίνει την κάλυψη των θέσεων αυτών από αλλοδαπούς που δεν διαμένουν στην Ελλάδα. Αν ο Ο.Α.Ε.Δ. εγκρίνει την κάλυψη των θέσεων αυτών από το εξωτερικό, ο εργοδότης επιλέγει από τις ονομαστικές καταστάσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 3 αυτού του άρθρου τους αλλοδαπούς που τον ενδιαφέρουν και υποβάλλει αίτηση στο νομάρχη για τη χορήγηση άδειας εργασίας σε αυτούς.

6. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από τα εξής έγγραφα:
α. βεβαίωση του εργοδότη ότι θα προσλάβει τους συγκεκριμένους αλλοδαπούς και ότι αναλαμβάνει τις δαπάνες διαβίωσής τους μέχρι να λάβουν άδεια παραμονής ή, αν δεν τους χορηγηθεί άδεια, μέχρι να αναχωρήσουν από τη χώρα,

β. εγγυητική επιστολή τράπεζας ποσού ίσου τουλάχιστον με τις τριμηνιαίες αποδοχές ανειδίκευτου εργάτη για την κάλυψη των δαπανών τρίμηνης διαβίωσης του αλλοδαπού στην Ελλάδα και ποσού που καλύπτει τις δαπάνες επαναρπρώθησής του ή απέλασής του στη χώρα προέλευσης.

7. Η άδεια εργασίας χορηγείται από το νομάρχη, ύστερα από γνώμη της αστυνομικής αρχής του νομού για θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

8. Η άδεια εργασίας χορηγείται για περίοδο μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανανέωση είναι η ύπαρξη σύμβασης εργασίας και η εκπλήρωση των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων εκ μέρους του αλλοδαπού. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί την ανανέωση οφείλει, πριν από τη λήξη της άδειας εργασίας, να υποβάλλει αίτηση στο νομάρχη για ανανέωση με τα σχετικά δικαιολογητικά.

9. Ο νομάρχης διαβιβάζει την άδεια εργασίας στο ελληνικό πρόξενο για να δοθεί θεώρηση εισόδου και την κοινοποιεί στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης.

Άρθρο 20

Θεώρηση εισόδου

Για τη χορήγηση σε αλλοδαπό θεώρησης εισόδου για την απασχόλησή του με σχέση εξαρτημένης εργασίας απαιτείται να συγκεντρωθούν στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του τα εξής έγγραφα:

α. διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο και πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών, που προσκομίζει ο αλλοδαπός και

β. άδεια εργασίας για το συγκεκριμένο αλλοδαπό που διαβιβάζει ο νομάρχης.

Άρθρο 21

Χορήγηση άδειας παραμονής

1. Στον αλλοδαπό που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για την παροχή εξαρτημένης εργασίας στην Ελλάδα χορηγείται άδεια παραμονής, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. έχει άδεια εργασίας,
β. έχει συνάψει σύμβαση εργασίας,
γ. είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,

δ. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα.

2. Η αίτηση του αλλοδαπού συνοδεύεται από:

α. άδεια εργασίας,

β. σύμβαση εξαρτημένης εργασίας,

γ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,

δ. δήλωση, στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

ε. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

Άρθρο 22

Διάρκεια και ανανέωση άδειας παραμονής

1. Η άδεια παραμονής για την παροχή εξαρτημένης εργασίας χορηγείται για ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για όσο χρόνο ισχύει η άδεια εργασίας. Για την ανανέωση ο αλλοδαπός οφείλει δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της άδειας παραμονής, να υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση και δικαιολογητικά από τα οποία να προκύπτει ότι:

α. έχει άδεια εργασίας,

β. έχει εκπληρώσει τις φορολογικές και ασφαλιστικές του υποχρεώσεις,

γ. εξακολουθούν να πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 21.

2. Μετά την πάροδο έξι ετών, η ανανέωση της άδειας παραμονής γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και έχει διετή διάρκεια. Ύστερα από δεκαετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης να χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 8 αυτού του νόμου.

3. Ο αλλοδαπός επιτρέπεται να συνάψει σύμβαση εργασίας με άλλο εργοδότη κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας εργασίας και της άδειας παραμονής του. Για τη μεταβολή αυτή οφείλει να ενημερώνει άμεσα τον οικείο νομάρχη.

Άρθρο 23

1. Οι διατάξεις των άρθρων 19, 20, 21 και 22 του νόμου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και στους αλλοδαπούς που επιθυμούν να εισέλθουν στην Ελλάδα για την παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου.

2. Για την ανανέωση της άδειας εργασίας και της άδειας παραμονής των αλλοδαπών που αναφέρονται στην παράγραφο 1, αντί της σύμβασης παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου μπορεί να προσκομίζεται δήλωση του εργοδότη ότι θα απασχολήσει τον αλλοδαπό σε συγκεκριμένη εργασία για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ή βιβλιάριο ενσήμων ασφαλιστικού οργανισμού, από το οποίο να προκύπτει ότι ο αλλοδαπός έχει πραγματοποιήσει αριθμό ημερομισθίων ίσο τουλάχιστον με το μισό των εργασιμων ημερών που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα από την έκδοση της άδειας εργασίας μέχρι την υποβολή της αίτησής του για την ανανέωσή της.

Άρθρο 24

Εποχιακή εργασία αλλοδαπών

1. Εποχιακή εργασία αλλοδαπού είναι η απασχόλησή του στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα μέχρι έξι συνολικά μήνες ανά ημερολογιακό έτος σε τομέα δραστηριότητας που συναρτάται με το ρυθμό των εποχών, με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου για συγκεκριμένο εργοδότη και είδος απασχόλησης και υπό την προϋπόθεση ότι ο αλλοδαπός δεν διατηρεί μόνιμη κατοικία στην Ελλάδα.

2. Ο εργοδότης που επιθυμεί να απασχολήσει αλλοδαπό για εποχιακή εργασία οφείλει να λάβει προηγούμενη έγκριση του Ο.Α.Ε.Δ. σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 19 του παρόντος, ύστερα από αίτησή του προς την αρμόδια υπηρεσία εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την έναρξη των εργασιών του. Η αίτηση διαβιβάζεται στον Ο.Α.Ε.Δ. Κατά τα λοιπά η είσοδος και παραμονή αλλοδαπών για εποχιακή εργασία στην Ελλάδα ρυθμίζονται από διμερείς ή πολυμερείς διεθνείς συμφωνίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΕΙΣΟΔΟΣ ΓΙΑ ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 25

Θεώρηση εισόδου

1. Είσοδος για την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας είναι η είσοδος στη χώρα αλλοδαπού φυσικού προσώπου με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας χωρίς εξάρτηση από κάποιον εργοδότη.

2. Επιτρέπεται η είσοδος αλλοδαπού στη χώρα, προκειμένου αυτός να ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, εφόσον σωρευτικώς:

α. διαθέτει επαρκείς πόρους για την άσκηση της δραστηριότητας,

β. η δραστηριότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.

3. Η αίτηση για τη χορήγηση άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας υποβάλλεται στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του αλλοδαπού και συνοδεύεται από τα εξής έγγραφα:

α. οικονομοτεχνική μελέτη, στην οποία περιλαμβάνονται τουλάχιστον το είδος και το ύψος της επένδυσης, καθώς και οι πηγές χρηματοδότησης,

β. πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας της χώρας προέλευσης,

γ. στοιχεία που αποδεικνύουν την επιστημονική ή τεχνική ή επαγγελματική του κατάρτιση, ως προς τη δραστηριότητα που επιθυμεί να ασκήσει,

δ. πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

4. Η αίτηση με τα δικαιολογητικά διαβιβάζεται στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης στην περιφέρεια της οποίας βρίσκεται ο δήμος ή η κοινότητα, όπου προτίθεται να εγκατασταθεί και να ασκήσει τη δραστηριότητα που επιθυμεί.

5. Η υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης εξετάζει την σκοπιμότητα άσκησης της συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας. Η υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης μπορεί να απαιτεί από τον αλλοδαπό να προσκομίσει και πρόσθετα δικαιολογητικά. Αν η υπηρεσία κρίνει σκόπιμη την άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας, διαβιβάζει την αίτηση μαζί με τα σχετικά έγγραφα στο αρμόδιο κα-

τά περίπτωση όργανο ή υπηρεσία, το οποίο, αφού προβεί στον προβλεπόμενο από το νόμο έλεγχο, χορηγεί στον αλλοδαπό την προβλεπόμενη άδεια άσκησης της συγκεκριμένης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας. Αν από το νόμο δεν προβλέπεται χορήγηση άδειας άσκησης της συγκεκριμένης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, η άδεια αυτή χορηγείται από την υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης του τόπου όπου ο αλλοδαπός προτίθεται να ασκήσει τη δραστηριότητα αυτήν.

6. Η άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας αποστέλλεται στην ελληνική προξενική αρχή, η οποία τη γνωστοποιεί στον ενδιαφερόμενο.

7. Στον αλλοδαπό που έχει λάβει άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας χορηγείται από το ελληνικό προξενείο του τόπου κατοικίας του θεώρηση εισόδου.

Άρθρο 26

Χορήγηση άδειας παραμονής

1. Στον αλλοδαπό, που έχει λάβει θεώρηση εισόδου στην χώρα για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, χορηγείται άδεια παραμονής εφόσον:

α. είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης,

β. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα.

2. Η αίτηση του αλλοδαπού συνοδεύεται και από:

α. στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι μπορεί να καλύψει τα έξοδα παραμονής του και της δραστηριότητας που θα ασκήσει,

β. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,

γ. δήλωση στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

δ. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.), μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

Άρθρο 27

Διάρκεια και ανανέωση της άδειας παραμονής

1. Η άδεια παραμονής χορηγείται για δύο έτη και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα.

2. Η ανανέωση χορηγείται εφόσον:

α. η εγκεκριμένη δραστηριότητα πράγματι εξακολουθεί να ασκείται,

β. πρόκειται για την ίδια δραστηριότητα ή συνέχεια ή εξέλιξη της αρχικής δραστηριότητας,

γ. έχει εκπληρώσει τις φορολογικές και ασφαλιστικές του υποχρεώσεις.

3. Η αίτηση για την ανανέωση υποβάλλεται δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της, στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του και συνοδεύεται από:

α. τα δικαιολογητικά από τα οποία προκύπτει ότι πληροί τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου,

β. τα δικαιολογητικά της παρ. 2 του άρθρου 26.

4. Μετά την πάροδο έξι ετών, η ανανέωση της άδειας παραμονής γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και έχει διετή διάρκεια. Ύστερα από δεκαετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί, με απόφαση του

Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, να χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 8.

5. Αν η άδεια παραμονής ανακληθεί ή δεν ανανεωθεί, επιτρέπεται να χορηγηθεί στον αλλοδαπό προθεσμία μέχρι έξι μηνών για την αναχώρησή του από την Ελλάδα, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο για την εκκαθάριση της επιχείρησής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ

Άρθρο 28

Θεώρηση εισόδου

1. Ο αλλοδαπός που κατοικεί νόμιμα στην Ελλάδα επί δύο τουλάχιστον έτη μπορεί να ζητήσει την είσοδο και την εγκατάσταση στη χώρα μελών της οικογένειάς του εφόσον:

α. τα μέλη της οικογένειας του πρόκειται να κατοικήσουν μαζί του,

β. ο αιτών αλλοδαπός αποδεικνύει ότι διαθέτει προσωπικό εισόδημα σταθερό και επαρκές για τις ανάγκες της οικογένειάς του, που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη, καθώς και κατάλληλο κατάλυμα και ασφάλιση υγειονομικής περίθαλψης, που μπορεί να καλύψει και τα μέλη της οικογένειάς του που θα συντηρούνται από αυτόν.

2. Ως μέλη οικογένειας του αλλοδαπού που εισέρχονται στη χώρα στο πλαίσιο της οικογενειακής συνένωσης νοούνται:

α. ο σύζυγος,

β. τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του,

γ. τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του συζύγου του, εφόσον του έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας.

3. Ο αλλοδαπός υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση για τη χορήγηση άδειας εισόδου για οικογενειακή συνένωση. Η αίτηση αυτή συνοδεύεται από:

α. αντίγραφο της άδειας παραμονής,

β. αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος ή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους πριν την υποβολή της αίτησης,

γ. πρόσφατο πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασής του, από το οποίο προκύπτει ο συγγενικός δεσμός.

δ. δήλωσή του, ότι τα μέλη της οικογένειας θα κατοικήσουν μαζί με τον αλλοδαπό.

4. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση του αλλοδαπού στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης.

5. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας αποφαινεται, ύστερα από γνώμη της αστυνομικής αρχής, για θέματα που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας για τη χορήγηση θεώρησης εισόδου. Αν αποφανθεί θετικά, η οικεία ελληνική προξενική αρχή χορηγεί στα μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού τη θεώρηση εισόδου για οικογενειακή συνένωση, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 αυτού του νόμου.

Άρθρο 29

Χορήγηση άδειας παραμονής

1. Η αίτηση μέλους της οικογένειας αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής για οικογενειακή συνένωση

πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι το μέλος της οικογένειας δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας. Για τα ανήλικα τέκνα η αίτηση υποβάλλεται από εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

2. Στους ανήλικους αλλοδαπούς που έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους χορηγείται ατομική άδεια παραμονής, η οποία λήγει με τη λήξη της άδειας παραμονής εκείνου που ασκεί τη γονική μέριμνα. Για όσους δεν έχουν συμπληρώσει το παραπάνω έτος της ηλικίας τους, καθώς και για τέκνα αλλοδαπών που γεννιούνται στην Ελλάδα, η παραμονή τους καλύπτεται από την άδεια παραμονής εκείνου που ασκεί τη γονική μέριμνα.

Άρθρο 30

Διάρκεια και ανανέωση της άδειας παραμονής

1. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρις ενός έτους, μπορεί να ανανεώνεται για χρονικό διάστημα μέχρις ενός έτους και ακολουθεί την τύχη της άδειας παραμονής του αλλοδαπού.

2. Αλλοδαπός που επιθυμεί την ανανέωση της άδειας παραμονής για λόγους οικογενειακής συνένωσης υποχρεούται, δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της, να υποβάλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του σχετική αίτηση. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 8 του νόμου αυτού.

Άρθρο 31

Άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας από μέλη οικογένειας αλλοδαπού

Τα πρόσωπα που γίνονται δεκτά για λόγους οικογενειακής συνένωσης επιτρέπεται να εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή να παρέχουν ανεξάρτητες υπηρεσίες ή έργο ή να ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα. Προς το σκοπό αυτόν απαιτείται να λαμβάνουν άδεια εργασίας ή άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, προσκομίζοντας την άδεια παραμονής λόγω οικογενειακής συνένωσης, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων των παραγράφων 6.ι., 7.ι. και 8.ι. του άρθρου 66 του παρόντος ως προς τη διαδικασία και τα λοιπά απαιτούμενα δικαιολογητικά.

Άρθρο 32

Αυτοτελής άδεια παραμονής μελών οικογένειας αλλοδαπού

1. Πρόσωπα που έχουν γίνει δεκτά για λόγους οικογενειακής συνένωσης μπορούν να αποκτήσουν αυτοτελές δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα όταν:

α. ενηλικιωθούν,

β. αποβιώσει ο αλλοδαπός,

γ. ο αλλοδαπός ασκεί βία στα πρόσωπα αυτά,

δ. εκδοθεί απόφαση διαζυγίου του αλλοδαπού.

2. Η αίτηση για τη χορήγηση αυτοτελούς άδειας παραμονής συνοδεύεται ιδίως από ληξιαρχική πράξη γέννησης ή θανάτου ή δικαστική απόφαση διαζυγίου.

3. Η διάρκεια της αυτοτελούς άδειας παραμονής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος και μπορεί να ανανεωθεί για ένα ακόμη έτος. Περαιτέρω ανανέωσή της επιτρέπεται μόνο για λόγο που προβλέπεται από τον παρόντα νόμο.

Άρθρο 33

Άδεια παραμονής αλλοδαπού, συζύγου Έλληνα ή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Στον αλλοδαπό, σύζυγο ημεδαπού ή πολίτη χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης χορηγείται άδεια παραμονής διάρκειας μέχρι πέντε ετών. Η άδεια αυτή ανανεώνεται κάθε φορά με τη λήξη της για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε έτη και επέχει θέση άδειας εργασίας.

2. Η άδεια αυτή δεν χορηγείται ή, αν έχει ήδη χορηγηθεί, ανακαλείται, εφόσον διαπιστωθεί ότι ο γάμος τελέστηκε με κύριο σκοπό την καταστρατήγηση των διατάξεων του παρόντος νόμου, προκειμένου ο αλλοδαπός να αποκτήσει άδεια παραμονής ή την ελληνική ιθαγένεια. Ο γάμος θεωρείται ότι έχει τελεσθεί για το σκοπό αυτόν ιδίως όταν δεν υπάρχει συμβίωση των δύο συζύγων ή δυνατότητα επικοινωνίας ή όταν ο ένας σύζυγος αγνοεί στοιχεία της ταυτότητας του άλλου συζύγου. Στις περιπτώσεις αυτές η υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης προβαίνει στους αναγκαίους ελέγχους για να διαπιστώσει τα στοιχεία ή άλλα περιστατικά από τα οποία αποδεικνύεται ή τεκμαίρεται ο παραπάνω σκοπός τέλεσης του γάμου. Τα στοιχεία αυτά γνωστοποιούνται και στη Διεύθυνση Αστικής και Δημόσιας Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
ΓΙΑ ΑΛΛΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Άρθρο 34

Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών αθλητών και προπονητών

1. Η είσοδος στη χώρα αλλοδαπών αθλητών και προπονητών αθλήματος, που έχει αναγνωρισθεί από τις ελληνικές αθλητικές αρχές, για την εγγραφή, μεταγραφή ή πρόσληψή τους σε αναγνωρισμένο αθλητικό σωματείο σε Αθλητική Ανώνυμη Εταιρία (Α.Α.Ε.) ή σε Τμήμα Αμειβομένων Αθλητών (Τ.Α.Α.), επιτρέπεται ύστερα από έγκριση της ελληνικής αθλητικής ομοσπονδίας του οικείου αθλήματος και χορήγηση θεώρησης εισόδου.

2. Ο αλλοδαπός αθλητής ή προπονητής που επιθυμεί να έλθει στην Ελλάδα εν όψει εγγραφής, μεταγραφής ή πρόσληψης, οφείλει να προσκομίσει στο ελληνικό προξενείο του τόπου κατοικίας του:

- α. διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο,
- β. έγκριση της ελληνικής ομοσπονδίας του οικείου αθλήματος για την είσοδό του στην Ελλάδα για εγγραφή, μεταγραφή ή πρόσληψη,
- γ. πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

3. Αλλοδαπός αθλητής ή προπονητής, που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για την εγγραφή, μεταγραφή ή πρόσληψη, μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής, εφόσον σωρευτικώς:

- α. έχει εγγραφεί, μεταγραφεί ή προσληφθεί σε ελληνικό αθλητικό σωματείο, Α.Α.Ε. ή Τ.Α.Α.,
- β. είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης,
- γ. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα.

4. Η αίτηση για τη χορήγηση άδειας παραμονής συνοδεύεται από:

- α. αντίγραφο της έγγραφης συμφωνίας συνεργασίας, αν πρόκειται για εγγραφή ή μεταγραφή αθλητή σε ερασιτεχνικό σωματείο ή της σύμβασης εργασίας, αν πρόκειται για εγ-

γραφή ή μεταγραφή επαγγελματία ή αμειβόμενου αθλητή ή για πρόσληψη προπονητή με το συγκεκριμένο αθλητικό σωματείο Α.Α.Ε. ή Τ.Α.Α. στην ελληνική γλώσσα,

β. πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α. ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό,

γ. δήλωση στην οποία αναγράφεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

δ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος στην Ελλάδα για κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,

ε. βεβαίωση της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, με την οποία πιστοποιείται ότι ο αθλητής έχει δικαίωμα να ενταχθεί στη δύναμη αθλητικού σωματείου, Α.Α.Ε. ή Τ.Α.Α. του οικείου αθλήματος ή ότι ο προπονητής έχει τα νόμιμα προσόντα για την άσκηση του επαγγέλματός του.

5. Η άδεια παραμονής χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται σε ισχύ η έγγραφη συμφωνία συνεργασίας ή η σύμβαση εργασίας του αλλοδαπού. Αν η συμφωνία αυτή παραταθεί, ανανεώνεται ισόχρονα και η άδεια παραμονής.

Άρθρο 35

Είσοδος και παραμονή μελών διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστών και προσωπικού εταιριών

1. Επιτρέπεται να εισέλθουν στη χώρα, αφού προηγουμένως λάβουν ειδική θεώρηση εισόδου:

α. Αλλοδαποί, μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές και ανώτατα διευθυντικά στελέχη (γενικοί διευθυντές και διευθυντές) θυγατρικών εταιριών και υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιριών που ασκούν νομίμως εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα.

β. Το αλλοδαπό υπαλληλικό προσωπικό που απασχολείται αποκλειστικώς σε εταιρίες που έχουν υπαχθεί σε διατάξεις του Α.Ν. 89/1967 (ΦΕΚ 132 Α'), Α.Ν. 378/1968 (ΦΕΚ 82 Α') και του άρθρου 25 του Ν. 27/1975 (ΦΕΚ 77 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 4 του Ν. 2234/1994 (ΦΕΚ 142 Α'), καθώς και σε επιχειρήσεις του Ν.Δ. 2687/1953 (ΦΕΚ 317 Α').

γ. Αλλοδαποί τεχνικοί που απασχολούνται σε βιομηχανίες ή μεταλλεία υπό τους όρους που προβλέπονται στον Α.Ν. 448/1968 (ΦΕΚ 130 Α').

δ. Αλλοδαποί, προερχόμενοι από τρίτες χώρες, οι οποίοι εργάζονται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποσπώνται στην Ελλάδα σε θυγατρικές εταιρίες ή υποκαταστήματα αυτών των επιχειρήσεων.

ε. Άλλες κατηγορίες αλλοδαπών που μπορεί να καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.

2. Οι αλλοδαποί που επιθυμούν να εισέλθουν στην Ελλάδα για τον σκοπό που αναφέρεται στην παράγραφο 1 προσκομίζουν στο ελληνικό προξενείο του τόπου κατοικίας τους:

- α. διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο,
- β. βεβαίωση της εταιρίας ότι θα απασχοληθούν σε αυτή στην Ελλάδα. Κατ' εξαίρεση κατά την αρχική εγκατάσταση των εταιριών της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 και για

τη θεώρηση εισόδου του νόμιμου εκπροσώπου αυτών, αντί της βεβαίωσης της εταιρίας, πρέπει να προσκομίζεται βεβαίωση του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας ή του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, κατά περίπτωση, από την οποία προκύπτει ο διορισμός του νόμιμου εκπροσώπου,

γ. πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

3. Στους αλλοδαπούς της παραγράφου 1 χορηγείται άδεια παραμονής, εφόσον:

α. Έχουν σύμβαση εργασίας με την εταιρία ή, εφόσον πρόκειται για μέλη διοικητικού συμβουλίου ή διαχειριστές, προσκομίσουν απόφαση του αρμόδιου οργάνου της εταιρίας για την ιδιότητά τους.

β. Είναι ασφαλισμένοι για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης. Η ισχύς της παρ. 11 του άρθρου 8 του Ν. 2166/1993 δεν θίγεται.

γ. Προσκομίσουν πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α. ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

δ. Δήλωση στην οποία αναγράφεται η διεύθυνση του καταλύματός του.

4. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα.

5. Οι παραπάνω αλλοδαποί μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά το άρθρο 28 παράγραφος 2 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια παραμονής που λήγει με τη λήξη της άδειας παραμονής των αλλοδαπών, εφόσον προσκομίσουν το υπό στοιχείο γ' της παραγράφου 3 αυτού του άρθρου πιστοποιητικό.

Άρθρο 36

Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών πνευματικών δημιουργών και μελών καλλιτεχνικών συγκροτημάτων και τσίρκων

1. Αλλοδαποί πνευματικοί δημιουργοί, όπως συγγραφείς, λογοτέχνες, σκηνοθέτες, ζωγράφοι, γλύπτες, ηθοποιοί, χορογράφοι, σκηνογράφοι, καθώς και μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων και τσίρκων και οι εργαζόμενοι σε αυτά επιτρέπεται να εισέλθουν στη χώρα, εφόσον αποδεικνύουν τη συγκεκριμένη δραστηριότητά τους και αφού λάβουν θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα.

2. Στους αλλοδαπούς της παραγράφου 1 χορηγείται άδεια παραμονής, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. είναι υγιείς και ασφαλισμένοι για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.

β. έχουν εξασφαλίσει κατάλυμα και διαθέτουν τα οικονομικά μέσα για τη διαβίωσή τους.

3. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής συνοδεύεται από:

α. αντίγραφο σύμβασης εξαρτημένης εργασίας ή έργου,

β. πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α. ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό,

γ. δήλωση στην οποία αναγράφεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

δ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος στην Ελλάδα για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση και

ε. αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για τη διαβίωσή του.

4. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για χρονικό διάστημα μέχρι ένα έτος.

5. Τα μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων, που έρχονται στην Ελλάδα στα πλαίσια πολιτιστικών ή μορφωτικών ανταλλαγών υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, επιτρέπεται να εισέρχονται στη χώρα, αφού λάβουν θεώρηση εισόδου που χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα πρόκειται να διαρκέσουν οι εκδηλώσεις.

Άρθρο 37

Άλλες περιπτώσεις χορήγησης άδειας παραμονής

1. Επιτρέπεται να χορηγείται άδεια παραμονής σε αλλοδαπό για ένα έτος, που μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα, εφόσον:

α. αποδεικνύει ότι διαθέτει πόρους για την κάλυψη των δαπανών διαβίωσής του χωρίς να παρέχει εξαρτημένη εργασία ή να ασκεί ανεξάρτητη δραστηριότητα και ότι η προέλευση των πόρων αυτών είναι νόμιμη,

β. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα,

γ. είναι υγιής και είναι ασφαλισμένος για κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.

2. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής συνοδεύεται από:

α. αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για τη διαβίωσή του,

β. δήλωση, στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

γ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,

δ. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

3. Ύστερα από δεκαετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, να χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας. Κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 8 του νόμου αυτού.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης επιτρέπεται να χορηγείται άδεια παραμονής μέχρι ενός έτους, η οποία μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι ένα έτος:

α. Σε πρόσωπα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις νόμιμης παραμονής και για λόγους ανθρωπιστικής ιδίως φύσεως καθίσταται αδύνατη η αναχώρηση ή η απομάκρυνσή τους από την ελληνική επικράτεια.

β. Σε αλλοδαπούς οι οποίοι εξαναγκάζονται για λόγους ανωτέρας βίας να μετακινηθούν από τη χώρα ιθαγένειάς τους. Η άδεια είναι προσωρινή και διαρκεί μέχρις ότου εξλειφθούν οι λόγοι για τους οποίους χορηγήθηκε.

γ. Σε αλλοδαπούς επιστήμονες, οι οποίοι έχουν ιδιαίτε-

πως διακριθεί για την προσφορά τους στην έρευνα και την επιστήμη.

δ. Σε αλλοδαπούς επιστήμονες των νέων τεχνολογιών και ιδίως της πληροφορικής.

Άρθρο 38

Είσοδος αλλοδαπών για ολιγοήμερη παραμονή

Αλλοδαπός που εισέρχεται στη χώρα για τουρισμό, συνέδρια, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις και γενικά για ολιγοήμερη παραμονή, μπορεί να παραμείνει προσωρινά χωρίς άδεια παραμονής, για όσο χρόνο ισχύει η προξενική θεώρηση ή για χρονικό διάστημα τριών μηνών, εάν πρόκειται για αλλοδαπό στον οποίο επιτρέπεται η είσοδος χωρίς προξενική θεώρηση. Παράταση του χρόνου παραμονής μέχρι έξι ακόμη μήνες μπορεί να χορηγηθεί στον αλλοδαπό, εφόσον διαθέτει επαρκείς πόρους διαβίωσης. Η αίτηση υποβάλλεται πριν από τη λήξη της θεώρησης ή του ελεύθερου χρόνου διαμονής στην αστυνομική αρχή του τόπου διαμονής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Άρθρο 39

1. Οι αλλοδαποί που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα ασφαλίζονται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και απολαμβάνουν των ιδίων ασφαλιστικών δικαιωμάτων με τους ημεδαπούς.

2. Οι διατάξεις του Ν.Δ. 57/1973, όπως κάθε φορά ισχύει, για την κοινωνική προστασία, εφαρμόζονται και στους αλλοδαπούς που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα.

3. Οι αλλοδαποί κρατούμενοι ενημερώνονται αμέσως μετά την εισαγωγή τους σε κάποιο ίδρυμα, σε γλώσσα την οποία κατανοούν, για τα κύρια στοιχεία της διαβίωσής τους στο ίδρυμα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Διευκολύνεται η επικοινωνία τους με διπλωματικούς ή προξενικούς υπαλλήλους του Κράτους από το οποίο προέρχονται.

4. Οι πράξεις που περιγράφονται στα άρθρα 1 έως 3 του Ν. 927/1979 (ΦΕΚ 139 Α') διώκονται αυτεπαγγέλτως.

5. Αλλοδαπός που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα και εξέρχεται προσωρινά από το ελληνικό έδαφος δικαιούται επανεισόδου, εφόσον η άδεια παραμονής του εξακολουθεί να ισχύει κατά το χρόνο της επανεισόδου του.

Άρθρο 40

Πρόσβαση των ανήλικων αλλοδαπών στην εκπαίδευση

1. Ανήλικοι αλλοδαποί, που διαμένουν στην ελληνική επικράτεια, υπάγονται στην υποχρέωση της ελάχιστης σχολικής φοίτησης, όπως και οι ημεδαποί.

2. Οι ανήλικοι αλλοδαποί που φοιτούν σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης έχουν χωρίς περιορισμούς πρόσβαση στις δραστηριότητες της σχολικής ή εκπαιδευτικής κοινότητας.

3. Για την εγγραφή αλλοδαπών ανηλίκων στα δημόσια σχολεία απαιτούνται τα αντίστοιχα με τα προβλεπόμενα για τους ημεδαπούς δικαιολογητικά. Κατ' εξαίρεση, με ελλιπή δικαιολογητικά μπορεί να εγγράφονται στα δημόσια σχολεία τέκνα:

α. όσων προστατεύονται από το ελληνικό κράτος ως πρόσφυγες και όσων τελούν υπό την προστασία της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών,

β. όσων προέρχονται από περιοχές στις οποίες επικρατεί έκρυθμη κατάσταση,

γ. όσων έχουν υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση ασύλου.

δ. αλλοδαπών που διαμένουν στην Ελλάδα, ακόμη και αν δεν έχει ρυθμιστεί η νόμιμη παραμονή τους σε αυτήν.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μπορεί να καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις αναγνώρισης τίτλων σπουδών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν στη χώρα προέλευσης και οι προϋποθέσεις κατάταξης σε βαθμίδες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, εγγραφής αλλοδαπών μαθητών χωρίς δικαιολογητικά στα δημόσια σχολεία. Με όμοια απόφαση μπορεί να ρυθμίζονται θέματα προαιρετικής διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας και πολιτισμού εκεί όπου υπάρχει ικανός αριθμός μαθητών, που ενδιαφέρονται στο πλαίσιο των ενισχυτικών δράσεων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, και να καθορίζονται η εργασιακή σχέση και τα προσόντα των εκπαιδευτικών, που θα διδάσκουν τη μητρική γλώσσα και τα στοιχεία πολιτισμού της χώρας προέλευσης.

5. Αλλοδαποί που έχουν αποφοιτήσει από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, υπό τους αυτούς όρους και προϋποθέσεις όπως και οι ημεδαποί.

Άρθρο 41

Υποχρεώσεις αλλοδαπών

1. Ο αλλοδαπός, κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Ελλάδα, υποχρεούται να δηλώσει στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης:

α. κάθε μεταβολή της κατοικίας του,

β. κάθε μεταβολή της προσωπικής του κατάστασης, ιδίως δε την αλλαγή ιθαγένειας, τη σύναψη, λύση ή ακύρωση γάμου ή τη γέννηση τέκνου,

γ. την απώλεια ή ανανέωση ή μεταβολή του διαβατηρίου του ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου,

δ. την απώλεια της άδειας παραμονής του και

ε. κάθε μεταβολή στην απασχόλησή του, όπως μεταβολή εργοδότη, καταγγελία της σύμβασης εργασίας.

Οι παραπάνω δηλώσεις γίνονται μέσα σε ένα μήνα από τις παραπάνω μεταβολές.

Η υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης, καθώς και οι δήμοι και κοινότητες υποχρεούνται να τηρούν μητρώο αλλοδαπών.

2. Ο ασκών τη γονική μέριμνα δηλώνει στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης τα αλλοδαπά τέκνα του που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους. Σε περίπτωση που αυτός δεν διαμένει στην Ελλάδα, η δήλωση γίνεται από εκείνον με τον οποίο κατοικούν.

3. Αλλοδαπός, κάτοχος άδειας παραμονής, οφείλει να αναχωρήσει χωρίς άλλη ειδοποίηση μέχρι την τελευταία ημέρα της λήξης της ισχύος της, εκτός αν πριν από τη λήξη της έχει υποβάλει αίτηση για την ανανέωσή της.

4. Αλλοδαπός, στον οποίο δεν εγκρίθηκε παραμονή ή ανανέωση της άδειας διαμονής του, υποχρεούται να εγκαταλείψει αμέσως το ελληνικό έδαφος χωρίς άλλες διατυπώσεις.

5. Αλλοδαπός, που παραμένει στη χώρα για χρονικό διάστημα μέχρι τριάντα ημερών από τη λήξη της άδειας παραμονής του ή παραβιάζει, για το ίδιο χρονικό διάστημα, τη διάρκεια του αναγραφόμενου στην κατεχόμενη θεώρηση εισόδου ή του δικαιούμενου ελεύθερου χρόνου παραμονής του, καθώς και την προβλεπόμενη στην ομοίομορφη θεώρηση SCHENGEN διάρκεια παραμονής ή το δικαιούμενο ελεύθερο χρόνο παραμονής του στον ενιαίο χώρο, υποχρεούται κατά την αναχώρηση να καταβάλει το τετραπλάσιο

του προβλεπόμενου παραβόλου για άδεια παραμονής ετήσιας διάρκειας. Εάν ο χρόνος της παράνομης παραμονής είναι μεγαλύτερος των τριάντα ημερών, υποχρεούται να καταβάλει το οκταπλάσιο του προβλεπόμενου παραβόλου για ετήσια άδεια παραμονής. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται ο τρόπος καταβολής του παραπάνω προστίμου και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ

Άρθρο 42

Περιορισμοί στην κίνηση και εγκατάσταση αλλοδαπών

1. Οι εγκατεστημένοι στη χώρα αλλοδαποί έχουν ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης στο σύνολο της επικράτειας. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης, μπορεί να απαγορεύεται η παραμονή ή η εγκατάσταση αλλοδαπών σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές της χώρας.

2. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να επιβάλλονται σε συγκεκριμένο αλλοδαπό, για λόγους εθνικής ασφάλειας, δημόσιας τάξης ή δημόσιας υγείας, περιορισμοί που αναφέρονται ιδίως στην εγκατάσταση, παραμονή, μετάβαση σε ορισμένους τόπους, την άσκηση ορισμένου επαγγέλματος ή υποχρέωση εμφανίσεώς του στις αστυνομικές αρχές.

Άρθρο 43

Ανάκληση της άδειας παραμονής

1. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, ύστερα από εισήγηση των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ή Υγείας και Πρόνοιας αντιστοίχως, ανακαλείται η άδεια παραμονής πέραν των γενικών λόγων ανάκλησης σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και για τους εξής λόγους:

α. εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης,
β. προστασίας της δημόσιας υγείας, εφόσον ο αλλοδαπός πάσχει από νόσημα που μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο γι' αυτή σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Π.Ο.Υ. και αρνείται να συμμορφωθεί προς τα μέτρα που καθορίζονται από τις ιατρικές αρχές για την προστασία της, αν και του έχει παρασχεθεί η απαραίτητη πληροφόρηση,
γ. σε περίπτωση παραβίασης από τον αλλοδαπό των υποχρεώσεων που προκύπτουν γι' αυτόν από τον παρόντα νόμο ή υποβολής πλαστών δικαιολογητικών.

2. Η ανάκληση της άδειας παραμονής συνεπάγεται την υποχρεωτική ανάκληση της άδειας εργασίας ή άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.

Άρθρο 44

Διοικητική απέλαση

1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται αν:
α. Έχει καταδικασθεί τελεσίδικα σε ποινή στερητικής της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή, ανεξαρτήτως ποινής, για εγκλήματα προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας

της χώρας, εγκλήματα σχετικά με την εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διεθνή οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα με χρήση μέσων υψηλής τεχνολογίας, εγκλήματα περί το νόμισμα, εγκλήματα αντίστασης, αρπαγής ανηλίκου, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, τοκογλυφίας, του νόμου περί μεσαζόντων, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, για εγκλήματα που αφορούν τα όπλα, αρχειότητες, την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας ή τη διευκόλυνση της μεταφοράς ή προώθησής τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη και εφόσον η απέλασή του δεν διατάχθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο.

β. Έχει παραβιάσει τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

γ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της χώρας ή για τη δημόσια υγεία, εφόσον πάσχει από νόσημα που μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο γι' αυτή σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Π.Ο.Υ. και αρνείται να συμμορφωθεί προς τα μέτρα που καθορίζονται από τις ιατρικές αρχές για την προστασία της, αν και του έχει παρασχεθεί η απαραίτητη πληροφόρηση.

2. Η απέλαση διατάσσεται με απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή και προκειμένου περί Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης, από τον αρμόδιο για θέματα αλλοδαπών Αστυνομικό Διευθυντή ή ανώτερο Αξιωματικό, που ορίζεται από τον οικείο Γενικό Αστυνομικό Διευθυντή, αφού προηγουμένως δοθεί στον αλλοδαπό προθεσμία τουλάχιστον σαράντα οκτώ (48) ωρών για να υποβάλει τις αντιρρήσεις του.

3. Εφόσον ο αλλοδαπός, εκ των εν γένει περιστάσεων, κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, με την ως άνω απόφαση διατάσσεται η κράτησή του που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες. Ο αλλοδαπός πρέπει να πληροφορείται στη γλώσσα που κατανοεί τους λόγους της κράτησής του. Ο αλλοδαπός που κρατείται έχει το δικαίωμα να προβάλλει αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησής του ενώπιον του προέδρου του διοικητικού πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου κρατείται, ο οποίος κρίνει για τη νομιμότητά της, με ανάλογη εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 243 του Ν. 2717/1999 (ΦΕΚ 97 Α').

4. Σε περίπτωση που ο προς απέλαση αλλοδαπός δεν κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ο πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου διαφωνεί ως προς την κράτησή του, με την ίδια απόφαση τάσσεται σε αυτόν προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν δύναται να υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες.

5. Κατά της απόφασης απέλασης δικαιούται ο αλλοδαπός να προσφύγει εντός προθεσμίας πέντε ημερών από την κοινοποίησή της στον Γενικό Γραμματέα της αρμόδιας κατά τόπο περιφέρειας, ο οποίος αποφασίζει εντός τριών ημερών από την άσκηση της προσφυγής. Η τυχόν άσκηση προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης. Εφόσον με την απόφαση απέλασης έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την απέλαση.

6. Ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης, μπορεί και αυτεπαγγέλτως να αναστείλει προσωρινά την απέλαση, όταν αυτό επιβάλλεται από λόγους ανθρωπιστικούς, ανωτέρας βίας ή δημόσιου συμφέροντος, όπως όταν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι που αφορούν τη ζωή ή την υγεία του αλλοδαπού ή της οικογένειάς του.

7. Η απέλαση αλλοδαπών που βρίσκονται παράνομα στη χώρα και καταγγέλλουν πράξεις προαγωγής σε πορνεία μπορεί με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών και έγκριση του εισαγγελέα εφετών να αναστέλλεται μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέθηκαν. Αν η καταμίνυση αποδειχθεί ψευδής, η απέλαση εκτελείται. Για όσο χρόνο διαρκεί η αναστολή της απέλασης χορηγείται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, άδεια παραμονής στους αλλοδαπούς κατά παρέκκλιση των διατάξεων του παρόντος.

8. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται η ειδικότερη διαδικασία για την εκτέλεση των αποφάσεων απέλασης, που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και εκείνων που διατάσσονται με αποφάσεις ποινικών δικαστηρίων, σύμφωνα με τα άρθρα 74 και 99 του Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 45

Κωλύματα απελάσεων

Αν δεν είναι εφικτή η άμεση απέλαση του αλλοδαπού από τη χώρα, ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας, ύστερα από εισήγηση του οργάνου που είναι αρμόδιο να διατάξει την απέλαση και γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης, μπορεί με απόφασή του, να επιτρέψει την προσωρινή παραμονή αλλοδαπού στη χώρα. Με όμοια απόφαση επιβάλλονται στον αλλοδαπό περιοριστικοί όροι.

Άρθρο 46

Απαγορεύσεις απελάσεων

1. Απαγορεύεται η απέλαση, εφόσον ο αλλοδαπός:
  - α. είναι ανήλικος και οι γονείς του διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα,
  - β. είναι γονέας ημεδαπού ανήλικου και ασκεί τη γονική μέριμνα ή έχει υποχρέωση διατροφής, την οποία εκπληρώνει,
  - γ. έχει υπερβεί το 80ό έτος της ηλικίας του.
2. Δεν απαγορεύεται η απέλαση στις περιπτώσεις β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου, όταν ο αλλοδαπός είναι επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία, εφόσον πάσχει από νόσημα που μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο γι' αυτή, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Π.Ο.Υ. και αρνείται να συμμορφωθεί προς τα μέτρα που καθορίζονται από τις ιατρικές αρχές για την προστασία της, αν και του έχει παρασχεθεί η απαραίτητη πληροφόρηση.

Άρθρο 47

Δαπάνες απέλασης

1. Η δαπάνη απέλασης και τα έξοδα διατροφής βαρύνουν τον αλλοδαπό. Αν ο αλλοδαπός δεν διαθέτει το αναγκαίο χρηματικό ποσό, τούτο καταβάλλεται από το Δημόσιο κατά το μέρος που δεν καλύπτεται από τον υπόχρεο. Το καταβαλλόμενο από το Δημόσιο ποσό βεβαιώνεται ως δημόσιο έσοδο και εισπράττεται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δημόσιας Τάξης ρυθμίζονται η διαδικασία και οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτής της παραγράφου.

2. Αν η είσοδος ή η παραμονή του αλλοδαπού έχει επιτραπεί με κατάθεση εγγυητικής επιστολής από τρίτο πρόσωπο, τα έξοδα απέλασης, συμπεριλαμβανομένης και της δαπάνης διατροφής, βαρύνουν εις ολόκληρον τον αλλοδα-

πό και το πρόσωπο που έχει καταθέσει την εγγυητική επιστολή. Αν αυτοί αρνούνται την καταβολή τους, τότε η εγγυητική επιστολή καταπίπτει, ύστερα από έγγραφη παραγγελία της αρμόδιας για την απέλαση αρχής.

3. Εργοδότης, ο οποίος απασχολεί αλλοδαπό χωρίς άδεια εργασίας, βαρύνεται με τη δαπάνη απέλασης και τα έξοδα διατροφής του.

4. Αν ο αλλοδαπός αρνείται να επιβιβασθεί στο μεταφορικό μέσο, προκειμένου να απομακρυνθεί από τη χώρα, η απομάκρυνσή του δύναται να πραγματοποιηθεί με συνοδεία αστυνομικής δύναμης μέχρι τη χώρα προορισμού του, κατόπιν αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και εφόσον εξασφαλίζονται όλα τα εχέγγυα ασφαλούς μετάβασης, παραμονής και επιστροφής των συνοδών αστυνομικών.

Άρθρο 48

Χώροι κράτησης αλλοδαπών

1. Ο αλλοδαπός, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 44, κρατείται στην οικεία αστυνομική αρχή. Μέχρις ότου ολοκληρωθούν οι διαδικασίες απέλασής του μπορεί να παραμένει σε ειδικούς χώρους, οι οποίοι ιδρύονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας και λειτουργούν με μέριμνα της Περιφέρειας. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι προδιαγραφές και οι όροι λειτουργίας αυτών των χώρων.

2. Την ευθύνη της φύλαξης των ειδικών χώρων έχει η Ελληνική Αστυνομία.

Άρθρο 49

Ανεπιθύμητοι αλλοδαποί

1. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης τηρεί κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών. Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτόν καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δικαιοσύνης.

2. Αλλοδαπός που βρίσκεται στο ελληνικό έδαφος είναι υποχρεωμένος να εγκαταλείψει τη χώρα, αφού εγγραφεί στον κατάλογο ανεπιθύμητων, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται κάθε φορά από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Αν δεν συμμορφωθεί, απελαύνεται.

3. Αλλοδαπός, στον οποίο δεν επιτρέπεται η είσοδος στη χώρα, επειδή είναι εγγεγραμμένος στον κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών, οφείλει να αναχωρήσει αμελλητί, άλλως επαναρρωθείται αμέσως στη χώρα προέλευσής ή σε τρίτη χώρα, όπου μπορεί να επιτραπεί η είσοδος με ευθύνη και δαπάνες του ίδιου ή εκείνου που τον μετέφερε, οι οποίοι υποχρεούνται και στην καταβολή κάθε άλλης αναγκαίας δαπάνης που απαιτείται μέχρι την αναχώρησή του. Στους ανωτέρω μεταφορείς, όταν αρνούνται την εκπλήρωση αυτών των υποχρεώσεών τους, επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, πρόστιμο ενός εκατομμυρίου έως πέντε εκατομμυρίων δραχμών, για κάθε μεταφερόμενο άτομο. Με την ίδια απόφαση τα χρησιμοποιηθέντα μεταφορικά μέσα φυλάσσονται και αποδίδονται σε αυτούς μετά την εκπλήρωση των ανωτέρω υποχρεώσεων και την καταβολή του επιβληθέντος προστίμου ή την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής αναγνωρισμένης τράπεζας, που καλύπτει το ποσό των ανωτέρω υποχρεώσεών τους και του επιβληθέντος προστίμου.

4. Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή ενός εκατομμυρίου δραχμών τιμωρείται κάθε αλλοδαπός ο οποίος επανέρχεται παράνομα στη χώρα και

είναι καταχωρημένοι στον κατάλογο των ανεπιθύμητων αλλοδαπών. Η άσκηση ενδίκων μέσων δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ'

ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ - ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 50

Παράνομη είσοδος και έξοδος από τη χώρα

1. Όποιος εξέρχεται ή επιχειρεί να εξέλθει από το ελληνικό έδαφος ή εισέρχεται ή επιχειρεί να εισέλθει σε αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων δραχμών. Θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση και επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου δραχμών, αν αυτός που επιχειρεί να αναχωρήσει λάθρα καταζητείται από τις δικαστικές ή αστυνομικές αρχές ή υπέχει φορολογικές ή συναλλαγματικές ή πάσης φύσεως άλλες υποχρεώσεις προς το Δημόσιο ή είναι υπότροπος.

2. Αν αλλοδαπός εισέλθει στο ελληνικό έδαφος ή εξέλθει από αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, στον οποίο αναφέρει σχετικώς χωρίς καθυστέρηση, μπορεί να απόσχει από την ποινική δίωξη για την πράξη αυτήν, οπότε γνωστοποιεί αμέσως την απόφασή του αυτή στο διοικητή της αστυνομικής υπηρεσίας ή λιμενικής αρχής που διαπίστωσε την παράνομη είσοδο ή έξοδο, προκειμένου αυτός με απόφασή του να επαναπροωθήσει τον αλλοδαπό αμέσως στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του. Η έγκριση του εισαγγελέα εφετών μπορεί να δοθεί και με τηλεφωνικό σήμα. Αν δεν καταστεί δυνατή η άμεση επαναπροώθηση του αλλοδαπού, ο διοικητής της αστυνομικής ή λιμενικής αρχής, αφού συντάξει σχετική έκθεση, παραπέμπει τον αλλοδαπό αυτόν στην αρμόδια διοικητική αρχή για απέλαση, σύμφωνα με το άρθρο 44 του νόμου αυτού. Η αρχή αυτή, αν η απέλαση δεν πραγματοποιηθεί εντός τριών μηνών, γνωστοποιεί τούτο στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Στην περίπτωση αυτήν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να ανακαλέσει την απόφασή του για αποχή από την ποινική δίωξη, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, εφόσον δεν έχει παρέλθει ένα έτος από την ημέρα της παράνομης εισόδου του αλλοδαπού στη χώρα.

Άρθρο 51

Υποχρεώσεις υπηρεσιών και υπαλλήλων - κυρώσεις

1. Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να μην παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο ή θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής ή γενικά δεν αποδεικνύουν ότι παραμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο. Εξαιρούνται τα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, όταν πρόκειται για αλλοδαπούς που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία και για ανήλικα παιδιά.

2. Οι διευθυντές φυλακών και κρατητηρίων υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να φυλάσσουν διαβατήρια ή άλλα έγγραφα που αποδεικνύουν την ταυτότητα των κρατούμενων αλλοδαπών, καθώς και τις άδειες παραμονής και εργασίας τους. Τα έγγραφα αυτά επιστρέφονται κατά την απόλυση του αλλοδαπού. Αν ο αλλοδαπός δεν έχει τα έγγραφα αυτά ή δεν έχει άδεια παραμονής ή εργασίας, οι ως άνω υ-

πάλληλοι οφείλουν να το γνωστοποιήσουν αμέσως στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή ή στην πλησιέστερη υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης.

3. Οι υπάλληλοι των παραπάνω υπηρεσιών και φορέων που παραβαίνουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 52

Υποχρεώσεις συμβολαιογράφων - κυρώσεις

1. Κατά την κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων στις οποίες συμβαλλόμενοι ή συμμετέχοντες καθ' οιονδήποτε τρόπο είναι αλλοδαποί, οι οποίοι παρίστανται αυτοπροσώπως ή δηλώνουν κατοικία ή διαμονή στην ημεδαπή, οι συμβολαιογράφοι υποχρεούνται να διαπιστώνουν ότι αυτοί έχουν θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής και να κάνουν σχετική μνεία στην πράξη τους. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις της σύνταξης πληρεξουσίων σε δικηγόρους προκειμένου να εκπροσωπήσουν αλλοδαπούς ενώπιον δικαστηρίων ή και άλλων αρχών.

2. Οι συμβολαιογράφοι που παραβαίνουν τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 53

Υποχρεώσεις εργοδοτών αλλοδαπών εργαζομένων - κυρώσεις

1. Δεν επιτρέπεται η πρόσληψη και η απασχόληση αλλοδαπών, εφόσον δεν έχουν άδεια παραμονής. Αν η κατάρτιση της σύμβασης εργασίας ή έργου ή ανεξάρτητων υπηρεσιών αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση της άδειας παραμονής, η ισχύς αυτής της σύμβασης τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της χορήγησης αυτής της άδειας.

2. Οι εργοδότες που απασχολούν αλλοδαπούς εργαζόμενους οφείλουν να ενημερώνουν αμέσως την υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης, τα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας της έδρας τους και την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για κάθε πρόσληψη αλλοδαπού και για κάθε μεταβολή στο καθεστώς εργασίας του, όπως παράταση της σύμβασης, καταγγελία της σύμβασης, αποχώρηση.

3. Στους εργοδότες που παραβιάζουν τις διατάξεις των δύο παραγράφων 1 και 2, πέραν άλλων κυρώσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία, επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, χρηματικό πρόστιμο που μπορεί να κυμαίνεται από ένα εκατομμύριο έως πέντε εκατομμύρια δραχμές για κάθε παράνομο αλλοδαπό.

4. Όποιος απασχολεί αλλοδαπό που στερείται άδειας παραμονής τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Αν εργοδότης είναι νομικό πρόσωπο, οι ως άνω ποινές επιβάλλονται στον διευθύνοντα σύμβουλο ή στον διαχειριστή ή στον ασκούντα γενικά τη διοίκηση του νομικού προσώπου. Ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας μπορεί επιπλέον, συνεκτιμώντας και τις εν γένει περιστάσεις, να διατάξει το κλείσιμο του καταστήματος ή της επιχείρησης για χρονικό διάστημα από έναν μέχρι έξι μήνες και για τρεις έως δώδεκα μήνες σε περίπτωση δεύτερης καταδίκης και εφόσον πρόκειται για κέντρα διασκέδασης από δύο μέχρι δώδεκα μήνες και από έξι μέχρι είκοσι τέσσερις μήνες αντίστοιχα. Αν υπάρξει τρίτη καταδίκη, το κατάστημα ή η επιχείρηση κλείεται οριστικά και δεν χορηγείται στο ίδιο πρόσωπο τέτοια άδεια για χρονικό διάστημα πέντε ετών.

5. Όταν η παραβίαση των διατάξεων του παρόντος νόμου γίνεται με σκοπό την προαγωγή αλλοδαπών σε πορνεία τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον δύο εκατομμυρίων δραχμών. Σε περίπτωση που το θύμα είναι ανήλικος ή ανήλικη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον πέντε εκατομμυρίων δραχμών. Το παραπάνω αδίκημα θεωρείται σε κάθε περίπτωση αυτόφωρο και εκδικάζεται με τη σχετική διαδικασία. Η έκδοση τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης γνωστοποιείται με μέριμνα της αρμόδιας εισαγγελίας στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας μέσα σε ένα μήνα από την έκδοσή της. Ο τελευταίος υποχρεούται μέσα σε ένα μήνα από τη γνωστοποίηση της απόφασης να αφαιρέσει την άδεια λειτουργίας του καταστήματος ή της επιχείρησης όπου τελέστηκε το αδίκημα, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δώδεκα μηνών, μπορεί δε, συνεκτιμώντας και τις εν γένει περιστάσεις, να προβεί στην οριστική αφαίρεση της άδειας λειτουργίας. Οι προβλεπόμενες στην παρούσα παράγραφο ποινές δεν αποκλείουν τη σωρευτική επιβολή άλλων ποινών σε περίπτωση συνδρομής άλλων διατάξεων της ποινικής νομοθεσίας.

6. Με ποινή φυλάκισης τιμωρείται και ο αλλοδαπός, ο οποίος παρέχει εξαρτημένη εργασία ή ανεξάρτητες υπηρεσίες ή έργο ή σκευή επάγγελμα ή άλλη ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα χωρίς άδεια παραμονής.

7. Για την απασχόληση αλλοδαπών από φυσικά ή νομικά πρόσωπα που συμβάλλονται με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, για την κατασκευή έργων ειδικής φύσεως - υποδομής και εκείνων που προβλέπονται από το άρθρο 12 του Π.Δ. 378/1987 (ΦΕΚ 168 Α), απαιτείται έγκριση της στρατιωτικής αρχής που προϊστάται του έργου.

Άρθρο 54

Υποχρεώσεις υπαλλήλων και λοιπών ιδιωτών - κυρώσεις

1. Απαγορεύεται η εκμίσθωση ακινήτων σε αλλοδαπούς που δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο ή θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής.

2. Οι διευθυντές ξενοδοχείων, παραθεριστικών κέντρων, κλινικών και θεραπευτηρίων οφείλουν να ενημερώνουν την αστυνομική υπηρεσία ή την υπηρεσία αλλοδαπών και μεταναστευσης για την άφιξη και την αναχώρηση αλλοδαπών που φιλοξενούν.

3. Στα πρόσωπα που παραβιάζουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2, πέραν άλλων κυρώσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία, επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, χρηματικό πρόστιμο από πεντακόσιες χιλιάδες έως ένα εκατομμύριο δραχμές.

4. Τα πρόστιμα της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται επίσης στα πρόσωπα που υποβάλλουν ανακριβή δήλωση ή βεβαίωση ή δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει με τη βεβαίωση ή τη δήλωση που προβλέπεται στα άρθρα 10 παρ. 3 περ. γ', 11 παρ. 2 περ. δ', 19 παρ. 6 περ. α', 21 παρ. 2 περ. δ', 26 παρ. 2 περ. γ', 28 παρ. 3 περ. δ', 34 παρ. 4 περ. γ', 35 παρ. 2 περ. β', 36 παρ. 3 περ. γ' και 37 παρ. 2 περ. β'. Τα ίδια πρόστιμα επιβάλλονται και στους αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 41.

5. Όποιος διευκολύνει την είσοδο στο ελληνικό έδαφος αλλοδαπού, χωρίς να υποβληθεί στον έλεγχο που προβλέπεται στο άρθρο 4, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων δραχμών.

6. Όποιος διευκολύνει την παράνομη παραμονή αλλοδαπού ή δυσχεραίνει τις έρευνες των αστυνομικών αρχών για τον εντοπισμό, σύλληψη και απέλασή του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων δραχμών.

7. Όποιος παράνομα κατέχει ή χρησιμοποιεί γνήσιο διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων δραχμών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος παρακρατεί διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου ή αρνείται να παραδώσει τούτο στην αρμόδια υπηρεσία. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος κατέχει ή χρησιμοποιεί πλαστό διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο.

8. Ο υπεύθυνος γραφείου ταξιδίων ή μεταναστευσης ή οποιοσδήποτε άλλος υποβάλλει για λογαριασμό τρίτου στην αρμόδια αρχή δικαιολογητικά έκδοσης ταξιδιωτικού εγγράφου, με στοιχεία που δεν ανταποκρίνονται στην ταυτότητα του προσώπου αυτού, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου δραχμών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και εκείνος, για λογαριασμό του οποίου υποβάλλονται τα δικαιολογητικά. Με απόφαση του νομάρχη επιβάλλεται και η οριστική αφαίρεση της άδειας λειτουργίας του γραφείου.

Άρθρο 55

Υποχρεώσεις μεταφορέων - κυρώσεις

1. Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου που μεταφέρουν από το εξωτερικό στην Ελλάδα αλλοδαπούς, που δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στο ελληνικό έδαφος, ή στους οποίους έχει απαγορευθεί η είσοδος για οποιαδήποτε αιτία, καθώς και αυτοί που τους προωθούν στο εσωτερικό της χώρας, ή διευκολύνουν τη μεταφορά ή προώθησή τους, ή εξασφαλίζουν σε αυτούς κατάλυμα για απόκρυψη τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή ενός εκατομμυρίου έως πέντε εκατομμυρίων δραχμών για κάθε μεταφερόμενο αλλοδαπό. Ειδικά πλοίαρχοι ή κυβερνήτες πλοίων και πλωτών μέσων που μεταφέρουν τους προαναφερόμενους αλλοδαπούς υπό συνθήκες που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή και την ασφάλειά τους τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο ετών ανά μεταφερόμενο πρόσωπο. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και οι συμμετέχοντες στις ανωτέρω αξιόπινες πράξεις. Συνιστά επιβαρυντική περίπτωση και επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστο δύο ετών και χρηματική ποινή πέντε εκατομμυρίων έως οκτώ εκατομμυρίων δραχμών για κάθε μεταφερόμενο άτομο, αν η μεταφορά ενεργείται κατ' επάγγελμα ή με σκοπό το παράνομο κέρδος, ή αν ο υπάτιος είναι δημόσιος υπάλληλος ή τουριστικός ή ναυπλιακός ή ταξιδιωτικός πράκτορας, ή είναι υπότροπος. Μεταφορικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη μεταφορά προσώπων κατάσχονται και δημεύονται με απόφαση του δικαστηρίου, εκτός αν ο ιδιοκτήτης αποδείξει ότι δεν γνώριζε το σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν αυτά. Η άσκηση ενδίκου μέσου κατά των παραπάνω δικαστικών αποφάσεων δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

2. Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά από και στο εξωτερικό πρόσωπα τα οποία δεν είναι εφοδιασμένα με τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα ή δεν έχουν υποστεί τον κανονικό αστυνομικό έλεγχο. Οι παραβάτες τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1. Η ανωτέρω α-

ξίοποινη πράξη θεωρείται τετελεσμένη, προκειμένου μεν για θαλάσσια και εναέρια μεταφορικά μέσα, εφόσον το πρόσωπο που επιβιβάσθηκε λάθρα βρίσκεται μέσα σε αυτά κατά την έναρξη του προ του απόπλου ή της απογειώσεως ελέγχου από τα αρμόδια κρατικά όργανα ή μετά την άπαρση του πλοίου ή την απογείωση του αεροπλάνου, προκειμένου δε για άλλα μεταφορικά μέσα, εφόσον το πρόσωπο που αναχωρεί λάθρα βρίσκεται μέσα σε αυτά κατά τον τελευταίο έλεγχο εξόδου ή πλησίον των συνόρων. Οι διατάξεις της παραγράφου 3 εφαρμόζονται και στα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο.

3. Αεροπορικές ή ναυτιλιακές εταιρείες ή ταξιδιωτικά γραφεία υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά και να λαμβάνουν κάθε μέτρο που να αποκλείει τη μεταφορά από το εξωτερικό στην Ελλάδα αλλοδαπών που δεν είναι εφοδιασμένοι με τα απαιτούμενα διαβατήρια ή άλλα ταξιδιωτικά έγγραφα. Στις αεροπορικές εταιρείες που παραβαίνουν τις παραπάνω υποχρεώσεις επιβάλλεται με απόφαση του αερολιμενάρχη χρηματικό πρόστιμο από πέντε εκατομμύρια έως δέκα εκατομμύρια δραχμές για κάθε μεταφερόμενο πρόσωπο. Στις ναυτιλιακές εταιρείες ή ταξιδιωτικά γραφεία, το ίδιο πρόστιμο επιβάλλεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

4. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2 και 3, καθώς και ταξιδιωτικά γραφεία και οι ιδιοκτήτες των μεταφορικών μέσων ευθύνονται εις ολόκληρο για τις δαπάνες διαβίωσης και τα έξοδα επαναπροώθησης των ανωτέρω προσώπων στο εξωτερικό. Την ίδια ευθύνη έχουν και όσοι εγγυήθηκαν τον επαναπατρισμό αλλοδαπού, αν παραβιάσθηκαν όροι εισόδου ή παραμονής του στη χώρα. Τα αρμόδια για τον καταλογισμό όργανα, ο τρόπος εισπραχής και διαχείρισης αυτών και κάθε άλλη λεπτομέρεια καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Δημοσίας Τάξης.

5. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 ή οι ιδιοκτήτες των μεταφορικών μέσων ή οι αντιπρόσωποι αυτών στην Ελλάδα υποχρεούνται αμέσως μετά την άφιξη του μεταφορικού μέσου να παραδίδουν στις υπηρεσίες του αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων δελτία άφιξης ή καταστάσεις των αλλοδαπών επιβατών που μεταφέρουν και προορίζονται για την Ελλάδα και αντίστροφα. Την ίδια υποχρέωση έχουν κατά την άφιξη αεροπλάνων μη τακτικών πτήσεων από τρίτες χώρες. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης καθορίζονται τα στοιχεία των ανωτέρω δελτίων ή καταστάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ'

ΣΥΣΤΑΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ

Άρθρο 56

Σύσταση υπηρεσιών και έλεγχος

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης συνιστάται Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών, καθορίζεται η διάρθρωση των οργανικών μονάδων της και η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους, τα προσόντα του προσωπικού της, καθώς και οι κλάδοι από τους οποίους επιλέγονται οι προϊστάμενοι των μονάδων της και ρυθμίζεται κάθε συναφές θέμα.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέν-

τρωσης και Οικονομικών και γνώμη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, μπορεί να συνιστώνται διευθύνσεις ή τμήματα αλλοδαπών και μετανάστευσης σε κάθε νομό της Περιφέρειας ως μονάδες της. Ειδικά στην Περιφέρεια Αττικής μπορεί να συνιστώνται μέχρι τέσσερις διευθύνσεις, των οποίων η κατά τόπο αρμοδιότητα καθορίζεται με το ίδιο προεδρικό διάταγμα. Με όμοιο διάταγμα καθορίζεται η έδρα τους, η διάρθρωση των οργανικών μονάδων τους και η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους, τα προσόντα του προσωπικού τους, καθώς και οι κλάδοι από τους οποίους επιλέγονται οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων και ρυθμίζεται κάθε συναφές θέμα.

Με όμοιο προεδρικό διάταγμα μπορεί να συνιστώνται μονάδες που ασκούν αρμοδιότητες της περιφέρειας για θέματα ιθαγένειας και ομογενών οι οποίοι υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μπορεί να συνιστώνται, σε έδρες πρεσβειών και έμμισθων ελληνικών προξενικών αρχών, στα πλαίσια διμερών συμφωνιών και με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας, Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας, να καθορίζονται οι αρμοδιότητές τους, να συνιστώνται οι οργανικές θέσεις προσωπικού και να καθορίζονται οι κατηγορίες, οι κλάδοι και τα προσόντα του εν λόγω προσωπικού, καθώς και οι κλάδοι από τους οποίους επιλέγονται οι προϊστάμενοι αυτών και να ρυθμίζεται κάθε συναφές θέμα. Οι υπάλληλοι των εν λόγω γραφείων ανακοινώνονται προς τις αλλοδαπές αρχές ως υπάλληλοι της πρεσβευτικής ή προξενικής αρχής και υπάγονται στην εποπτεία και τον πειθαρχικό έλεγχο του προϊσταμένου της. Για τα πειθαρχικά παραπτώματα των ανωτέρω υπαλλήλων αρμόδιο είναι το υπηρεσιακό συμβούλιο του Υπουργείου Εξωτερικών. Οι τοποθετούμενοι ή αποσπώμενοι υπάλληλοι στα γραφεία ευρέσεως εργασίας λαμβάνουν τις αποδοχές στις θέσεις τους και επίδομα αλλοδαπής, η δαπάνη των οποίων βαρύνει τον προϋπολογισμό των φορέων από τους οποίους προέρχονται. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες της καταβολής του εν λόγω επιδόματος.

4. Οι υπηρεσίες αλλοδαπών και μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και των Περιφερειών, οι αστυνομικές, λιμενικές ή αερολιμενικές αρχές και οι υπηρεσίες ελέγχου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι αρμόδιες να παρακολουθούν την εφαρμογή του παρόντος νόμου, να διενεργούν ελέγχους και να βεβαιώνουν τις παραβάσεις. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μπορούν να ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας διάταξης.

5. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται "υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης" νοείται η διεύθυνση ή το τμήμα αλλοδαπών και μετανάστευσης της παραγράφου 2 που βρίσκεται στο νομό, στον οποίο έχει την κατοικία του ή τη διαμονή του ο αλλοδαπός ή προτίθεται να εγκατασταθεί, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

6. Μέχρι την έκδοση των προεδρικών διαταγμάτων των παραγράφων 1 και 2 αρμόδιες υπηρεσίες για την εφαρμογή του παρόντος νόμου είναι η Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και οι Διευθύνσεις Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης ή Διοίκησης και Τοπικής

Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης στις Περιφέρειες. Η Επιτροπή Μετανάστευσης συγκροτείται, σε ό,τι αφορά τους υπαλλήλους - μέλη της, από υπαλλήλους αυτών των υπηρεσιών.

7. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Δημόσιας Τάξης και Εργασίας καθορίζονται ο εξοπλισμός, τα αρχεία και τα λοιπά στοιχεία που παραδίδονται από τις υπηρεσίες των Υπουργείων Δημόσιας Τάξης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Ο.Α.Ε.Δ. στις υπηρεσίες αλλοδαπών και μετανάστευσης και ρυθμίζονται τα σχετικά με τη παράδοση θέματα.

Άρθρο 57

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται ο τύπος και το περιεχόμενο των αιτήσεων που αναφέρονται στα άρθρα 8, 11, 13, 19, 21 έως 27, 29, 30, 32 και 34 έως 37 και ο τύπος και το περιεχόμενο της άδειας παραμονής, καθώς και ο τύπος και το περιεχόμενο του μητρώου αλλοδαπών.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού μπορεί να καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή των άρθρων 5 έως 38.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ'

ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Άρθρο 58

Προϋποθέσεις πολιτογράφησης

1. Αλλοδαπός που επιθυμεί να αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση απαιτείται να:

α. είναι ενήλικος κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης πολιτογράφησης,

β. μην εκκρεμεί σε βάρος του απόφαση απέλασης,

γ. μην έχει καταδικασθεί τελεσίδικα σε ποινή στερητικής της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή, ανεξαρτήτως ποινής, για εγκλήματα προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας της χώρας, εγκλήματα σχετικά με την εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διεθνή οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα με χρήση μέσων υψηλής τεχνολογίας, εγκλήματα περί το νόμισμα, εγκλήματα αντίστασης, αρπαγής ανηλίκων, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, τοκογλυφίας, του νόμου περί μεσαζόντων, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, εγκλήματα που αφορούν τα όπλα, αρχαιότητες, την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας ή τη διευκόλυνση της μεταφοράς ή προώθησής τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη ή για παραβάσεις της νομοθεσίας για την εγκατάσταση και κίνηση αλλοδαπών στην Ελλάδα.

2. Αν ο αλλοδαπός είναι αλλογενής απαιτείται επιπλέον να:

α. Διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα δέκα συνολικά έτη την τελευταία δωδεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης. Για τον ανιθαγενή αλλοδαπό ή για τον αλλοδαπό που έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, αρκεί διαμονή στην Ελλάδα πέντε έτη μέσα στην τελευταία δωδεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης. Στον ανωτέρω κατά περίπτωση απαιτούμενο χρόνο δεν προσμετράται ο χρόνος που διήνυσε ο αλλοδαπός στην Ελλάδα, ως διπλωματικός ή διοικητικός υπάλληλος ξένης χώρας. Η χρο-

νική αυτή προϋπόθεση δεν απαιτείται γι' αυτόν που έχει γεννηθεί και κατοικεί συνεχώς στην Ελλάδα, καθώς και γι' αυτούς που είναι σύζυγοι Ελλήνων ή Ελληνίδων που διαμένουν στην Ελλάδα και έχουν αποκτήσει τέκνα. Για τους συζύγους Ελλήνων διπλωματικών υπαλλήλων που υπηρετούν στο εξωτερικό, προσμετράται για τη συμπλήρωση του παραπάνω χρόνου και ο χρόνος παραμονής τους στο εξωτερικό, λόγω της υπηρεσίας των Ελλήνων συζύγων τους, ύστερα από πρόταση του Έλληνα πρεσβευτή για τη διαμόρφωση από αυτούς ελληνικής εθνικής συνείδησης.

β. Έχει επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας, της ελληνικής ιστορίας και γενικά του ελληνικού πολιτισμού.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 58 έως 64 εφαρμόζονται και στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 2 του νόμου αυτού.

Άρθρο 59

Δικαιολογητικά

1. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να πολιτογραφηθεί ως Έλληνας υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση για πολιτογράφηση, που απευθύνεται προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και συνοδεύεται από:

α. δήλωση πολιτογράφησης. Η δήλωση αυτή γίνεται ενώπιον του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων.

β. παράβολο ύψους πεντακοσίων χιλιάδων δραχμών, το οποίο μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το τριάντα τοις εκατό κάθε φορά.

γ. αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου και, εφόσον δεν είναι γραμμένο με λατινικούς χαρακτήρες, μεταφρασμένο στην ελληνική γλώσσα,

δ. άδεια παραμονής ή άλλο αποδεικτικό έγγραφο νόμιμης παραμονής του στη χώρα,

ε. πιστοποιητικό γέννησης ή βάπτισης. Αν ο αλλοδαπός είναι πρόσφυγας και αδυνατεί να προσκομίσει πιστοποιητικό γέννησης, αρκεί η προσκόμιση της απόφασης χορήγησης σε αυτόν πολιτικού ασύλου. Η διάταξη αυτή ισχύει και για πρόσφυγες, των οποίων η αίτηση πολιτογράφησης εκκρεμεί κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος,

στ. εκκαθαριστικό σημείωμα ή αντίγραφο δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους και

η. σημείωμα δακτυλοσκόπησης από το αστυνομικό τμήμα του τόπου κατοικίας του.

Άρθρο 60

Διαδικασία πολιτογράφησης

1. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και διαβιβάζει την αίτηση μαζί με τα δικαιολογητικά στην αρμόδια για θέματα ιθαγένειας υπηρεσία της περιφέρειας. Οι διευθύνσεις αυτές εξετάζουν εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παραγράφων 1 περ. α' και 2 περ. α' του άρθρου 58 για την περαιτέρω εξέταση της αίτησης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Αν δεν πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις, ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας απορρίπτει την αίτηση.

2. Αν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, η αρμόδια διύθυνση της Περιφέρειας ζητάει πιστοποιητικό ποινικού μητρώου τύπου Α', πιστοποιητικό μη απέλασης και επιπλέον όσα στοιχεία κρίνει απαραίτητα για το σχηματισμό άποψης για τη γνώση της γλώσσας, για το ήθος και την προσωπικό-

τητα του αλλοδαπού. Στη συνέχεια ο φάκελος της υπόθεσης διαβιβάζεται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά και τη γνώμη της αστυνομικής αρχής του νομού για τα θέματα που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

3. Μετά από εξέταση του φακέλου η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης, προκειμένου η Επιτροπή να διατυπώσει γνώμη για την αποδοχή ή μη της αίτησης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η κλήση του αλλοδαπού σε συνέντευξη γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνιση του αλλοδαπού δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης η αίτηση απορρίπτεται.

Άρθρο 61

Απόφαση πολιτογράφησης

1. Η πολιτογράφηση γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Η απόφαση που απορρίπτει αίτημα πολιτογράφησης δεν αιτιολογείται. Υποβολή νέας αίτησης για πολιτογράφηση επιτρέπεται μετά την παρέλευση έτους από την απόρριψη της προηγούμενης.

Άρθρο 62

Ορκωμοσία

1. Η ιδιότητα του Έλληνα πολίτη αποκτάται με την ορκωμοσία του αλλοδαπού, που πρέπει να γίνει μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση της απόφασης πολιτογράφησης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Ο όρκος που δίδεται έχει ως εξής: "Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη στην Πατρίδα, υπακοή στο Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους και να εκπληρώνω ευσυνειδήτητα τα καθήκοντά μου ως Έλληνας πολίτης." Η απόφαση πολιτογράφησης ανακαλείται αν ο όρκος δεν δοθεί μέσα στην ετήσια προθεσμία.

3. Ο όρκος δίνεται ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μπορεί να ορίζεται ότι ο όρκος δίδεται ενώπιον άλλου οργάνου.

Άρθρο 63

Πολιτογράφηση ομογενών που διαμένουν στο εξωτερικό

1. Η αίτηση πολιτογράφησης ομογενών που διαμένουν στο εξωτερικό υποβάλλεται στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας τους, ο οποίος τη διαβιβάζει στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης με έκθεσή του. Μαζί με την αίτηση υποβάλλονται και τα εξής:

- δήλωση πολιτογράφησης, η οποία γίνεται ενώπιον του προξένου, παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών, ως μαρτύρων,
- αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου και εφόσον δεν είναι γραμμένο με λατινικούς χαρακτήρες, μεταφρασμένο στην ελληνική,
- πιστοποιητικό γέννησης ή βάπτισης,
- πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

2. Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από εξέταση

των στοιχείων του φακέλου του ομογενούς και τη γνώμη του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης για θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, εισηγείται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης την αποδοχή ή μη του αιτήματος για πολιτογράφηση.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 61 και 62 του νόμου αυτού εφαρμόζονται και για την πολιτογράφηση του άρθρου αυτού.

Άρθρο 64

Επιτροπή Πολιτογράφησης

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης συνιστάται πενταμελής Επιτροπή Πολιτογράφησης, η οποία αποτελείται από:

α. τον προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ως Πρόεδρο,

β. τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης,

γ. τον προϊστάμενο του Β' Τμήματος Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης,

δ. ένα μέλος Δ.Ε.Π. στο γνωστικό αντικείμενο της Κοινωνιολογίας Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που προτείνεται από τον Πρόεδρο του οικείου Τμήματος με τον αναπληρωτή του και

ε. ένα μέλος Δ.Ε.Π. στο γνωστικό αντικείμενο της Ψυχολογίας Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που προτείνεται από τον Πρόεδρο του οικείου Τμήματος με τον αναπληρωτή του.

2. Η Επιτροπή ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με όμοια απόφαση ορίζονται και οι αναπληρωτές του Προέδρου και των μελών της Επιτροπής. Χρέη γραμματέα της Επιτροπής Πολιτογράφησης ασκεί υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού που υπηρετεί στη Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του με την ίδια ως άνω απόφαση. Στην Επιτροπή Πολιτογράφησης συμμετέχει ως εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο υπάλληλος που χειρίζεται την υπόθεση.

3. Η θητεία των μελών της Επιτροπής Πολιτογράφησης είναι διετής.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών καθορίζεται η αμοιβή των μελών της Επιτροπής, του γραμματέα και του εισηγητή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΔ'

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 65

Εκκρεμείς αιτήσεις για θεώρηση εισόδου και για άδεια παραμονής

Άδεια παραμονής και πράσινη κάρτα που δεν έχουν λήξει

1. Αιτήσεις για τη χορήγηση θεώρησης εισόδου στην Ελλάδα, οι οποίες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου είναι εκκρεμείς σε ελληνικά προξενία, εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

2. Εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου αιτήσεις για τη χορήγηση κάρτας παραμονής περιορισμέ-

νης χρονικής διάρκειας (πράσινης κάρτας), σύμφωνα τις διατάξεις του Π.Δ. 359/1997, όπως ισχύει σήμερα, καθώς και προσφυγές κατά αποφάσεων των αρμόδιων οργάνων του Ο.Α.Ε.Δ. ενώπιον της ειδικής επιτροπής του άρθρου 5 του ίδιου προεδρικού διατάγματος εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του διατάγματος. Μετά την ολοκλήρωση αυτής της εξέτασης τα Π.Δ/τα 358/1997 και 359/1997 καταργούνται, με εξαίρεση την παρ. 3 του άρθρου 2 του Π.Δ. 359/1997, η οποία καταργείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Κάρτες που έχουν ανακληθεί με βάση την παραπάνω καταργούμενη διάταξη επαναχορηγούνται εφόσον δεν συντρέχει λόγος δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

3. Αιτήσεις για τη χορήγηση ή την ανανέωση άδειας παραμονής, πλην κάρτας παραμονής περιορισμένης χρονικής διάρκειας (πράσινης κάρτας), οι οποίες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου είναι εκκρεμείς, διαβιβάζονται στις αρμόδιες σύμφωνα με τον παρόντα νόμο υπηρεσίες. Ομοίως αιτήσεις για τη χορήγηση άδειας εργασίας ή άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας ή άδειας παραμονής αλλοδαπών που είναι κάτοχοι άδειας εισόδου υποβάλλονται στις αρμόδιες σύμφωνα με τον παρόντα νόμο υπηρεσίες. Οι αιτήσεις αυτές συνοδεύονται από τα δικαιολογητικά που προβλέπονταν από τις διατάξεις που ισχύουν μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος. Αν δεν προβλέπονταν τέτοια δικαιολογητικά, συνοδεύονται από τα δικαιολογητικά που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος. Κατά τα λοιπά για τη χορήγηση της άδειας παραμονής και για την ανανέωσή της, καθώς και για τη χορήγηση άδειας εργασίας ή άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος νόμου.

4. Κάρτες παραμονής περιορισμένης χρονικής διάρκειας (πράσινες κάρτες) που ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος και πράσινες κάρτες που θα εκδοθούν σύμφωνα με την παράγραφο 2 αυτού του άρθρου θεωρούνται άδειες εργασίας και παραμονής στις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος νόμου. Οι άδειες αυτές, εφόσον λήγουν το αργότερο μέχρι την 31.12.2001, παρατείνονται αυτοδικαίως για ένα ακόμη εξάμηνο από την ημερομηνία λήξης τους. Όσες λήγουν μετά την παραπάνω ημερομηνία, ανανεώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Ομοίως πράσινες κάρτες, για τις οποίες εκκρεμούν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος αιτήσεις ανανέωσής τους, παρατείνονται αυτοδικαίως από την έναρξη ισχύος του παρόντος μέχρι την 30.6.2002 και στη συνέχεια ανανεώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

5. Λοιπές άδειες παραμονής, που ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου και λήγουν το αργότερο μέχρι την 31.12.2001, παρατείνονται αυτοδικαίως για ένα ακόμη εξάμηνο από την ημερομηνία λήξης τους. Όσες λήγουν μετά την παραπάνω ημερομηνία, ανανεώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

6. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 19 αυτού του νόμου δεν εφαρμόζονται κατά τον πρώτο χρόνο ισχύος του παρόντος νόμου.

Άρθρο 66

Παράνομοι αλλοδαποί

1. Επιτρέπεται η χορήγηση άδειας παραμονής σε αλλοδαπούς που κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου διαμένουν παράνομα στην Ελλάδα, εφόσον:

α. Είναι κάτοχοι κάρτας παραμονής περιορισμένης χρονικής διάρκειας (πράσινης κάρτας) που έχει λήξει χωρίς να έχει υποβληθεί αίτηση για ανανέωσή της ή η αίτηση για ανα-

νέωση έχει απορριφθεί ή κάρτας προσωρινής άδειας παραμονής (λευκής κάρτας) ή άδειας παραμονής που έχει λήξει χωρίς να έχει υποβληθεί αίτηση για ανανέωσή της και διαμένουν μετά τη λήξη τους αποδεδειγμένα στη χώρα ή

β. Έχουν ασκήσει προσφυγή κατά αποφάσεων των αρμόδιων οργάνων του Ο.Α.Ε.Δ. ενώπιον της ειδικής επιτροπής του άρθρου 5 του Π.Δ. 359/1997 και επιθυμούν να παραιτηθούν από την προσφυγή προκειμένου να υπαχθούν στη διαδικασία του παρόντος άρθρου ή

γ. Έχουν υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση κάρτας παραμονής περιορισμένης χρονικής διάρκειας (πράσινης κάρτας) για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους στην ειδική επιτροπή του άρθρου 5 του Π.Δ. 359/1997, επειδή δεν πληρούσαν ορισμένες από τις νόμιμες προϋποθέσεις για τη χορήγηση της πράσινης κάρτας ή

δ. Αποδείξουν ότι διαμένουν στη χώρα, νόμιμα ή παράνομα, συνεχώς επί ένα έτος μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος.

2. i. Οι αλλοδαποί των περιπτώσεων α' και δ' της παρ. 1 του άρθρου αυτού σφειλούν μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου να υποβάλουν στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας τους αίτηση με δύο φωτογραφίες που συνοδεύεται από:

α. Επικυρωμένο αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ή πιστοποιητικού γέννησης ή οικογενειακής κατάστασης ή δελτίου ταυτότητας.

β. Προκειμένου για αλλοδαπούς της περ. α' της παρ. 1: αα. το πρωτότυπο της πράσινης κάρτας, λευκής κάρτας ή άδειας παραμονής που έχει λήξει και

ββ. Αν από το διαβατήριο ή το ταξιδιωτικό έγγραφο δεν συνάγεται ο χρόνος παραμονής του αλλοδαπού στην Ελλάδα, έγγραφα βέβαιης χρονολογίας ή λογαριασμούς Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., Ε.Υ.Δ.Α.Π. και κινητής τηλεφωνίας, καθώς και ασφαλιστήρια συμβόλαια, από τα οποία αποδεικνύεται ότι διέμεναν στην χώρα τουλάχιστον ένα έτος πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Για τη διαπίστωση του χρόνου παραμονής του αλλοδαπού, τα προσκομιζόμενα έγγραφα δεν είναι απαραίτητα να καλύπτουν συνεχόμενα όλο το διάστημα του έτους. Εύλογα ενδιάμεσα διαστήματα μπορεί να τεκμαίρονται.

γ. Προκειμένου για αλλοδαπούς της περ. δ' της παρ. 1, αν από το διαβατήριο ή από το ταξιδιωτικό έγγραφο δεν συνάγεται ο χρόνος παραμονής του αλλοδαπού στην Ελλάδα, επιπλέον λογαριασμούς Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., Ε.Υ.Δ.Α.Π. και κινητής τηλεφωνίας, καθώς και ασφαλιστήρια συμβόλαια, από τα οποία αποδεικνύεται η τουλάχιστον ετήσια παραμονή τους στην Ελλάδα ή απόφαση δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου δήμων ή κοινοτήτων, των οποίων ο πληθυσμός δεν υπερβαίνει τους 20.000 κατοίκους, με την οποία βεβαιώνεται ο χρόνος παραμονής του αλλοδαπού στην περιφέρειά του. Για τη διαπίστωση του χρόνου παραμονής του αλλοδαπού, τα προσκομιζόμενα έγγραφα δεν είναι απαραίτητα να καλύπτουν συνεχόμενα όλο το διάστημα του έτους. Εύλογα ενδιάμεσα διαστήματα μπορεί να τεκμαίρονται.

ii. Οι αλλοδαποί της παραγράφου 1 μπορούν να αναγνωρίσουν ασφαλιστική προϋπηρεσία για μικτή ασφάλιση, για το απαιτούμενο χρονικό διάστημα του ενός έτους με ελάχιστο αριθμό ημερών ασφάλισης διακοσίων πενήντα, χωρίς προσαύξηση για το διάστημα αυτό.

iii. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση του αλλοδαπού στην υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης για τη χορήγηση άδειας παραμονής.

3. Οι αλλοδαποί της περ. β' της παρ. 1 αυτού του άρθρου

υποβάλλουν στον Ο.Α.Ε.Δ. μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου παραίτηση από την προσφυγή και αίτηση με δύο φωτογραφίες για τη χορήγηση της προβλεπόμενης από την παρ. 5 αυτού του άρθρου άδειας παραμονής, που συνοδεύεται από επικυρωμένο αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ή πιστοποιητικού γέννησης ή οικογενειακής κατάστασης ή δελτίου ταυτότητας. Ο Ο.Α.Ε.Δ. υποχρεούται μέσα σε εύλογο χρόνο να διαβιβάσει στην υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης την υποβληθείσα αίτηση του αλλοδαπού μαζί με την παραίτηση από την προσφυγή και τα λοιπά δικαιολογητικά, αφού εξετάσει την πληρότητά τους.

4. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου οι αιτήσεις αλλοδαπών της περ. γ' της παρ. 1 αυτού του άρθρου θεωρούνται ως απορριφθείσες και νέες τέτοιες αιτήσεις δεν επιτρέπεται να υποβάλλονται. Οι αλλοδαποί αυτής της περίπτωσης δικαιούνται να υποβάλλουν στον Ο.Α.Ε.Δ. μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου αίτηση με δύο φωτογραφίες για τη χορήγηση της προβλεπόμενης από την παράγραφο 5 αυτού του άρθρου άδειας παραμονής. Η αίτηση συνοδεύεται από επικυρωμένο αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ή πιστοποιητικού γέννησης ή οικογενειακής κατάστασης ή δελτίου ταυτότητας. Ο Ο.Α.Ε.Δ. υποχρεούται μέσα σε εύλογο χρόνο να διαβιβάσει στην υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης την υποβληθείσα αίτηση του αλλοδαπού μαζί με τα λοιπά δικαιολογητικά, αφού εξετάσει την πληρότητά τους.

5. Η υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης εξετάζει τις αιτήσεις των προηγούμενων παραγράφων σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 5, 6 και 7 του άρθρου 8 του παρόντος νόμου. Η άδεια παραμονής χορηγείται ανεξαρτήτως του λόγου για τον οποίο επιθυμεί να παραμείνει ο αλλοδαπός στην Ελλάδα και έχει διάρκεια έξι μηνών.

6. i. Αλλοδαπός στον οποίο έχει χορηγηθεί η εξάμηνη άδεια παραμονής που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, επιτρέπεται να λάβει άδεια εξαρτημένης εργασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, εφόσον μέχρι τη λήξη του εξαμήνου προσκομίσει στην αρμόδια υπηρεσία εργασίας της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης αίτηση για τη χορήγηση άδειας εργασίας και για την ανανέωση της εξάμηνης άδειας παραμονής. Η αίτηση συνοδεύεται από:

α. Την εξάμηνη άδεια παραμονής.

β. Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου τύπου Α'.

γ. Πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και τον Π.Ο.Υ. δύναται να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

δ. Δήλωση στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του.

ε. Αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος και ότι έχει εκπληρώσει τις ασφαλιστικές του υποχρεώσεις για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος.

στ. Σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ή αναγγελία προς τον Ο.Α.Ε.Δ. για την πρόσληψη ή δήλωση του εργοδότη ότι θα τον απασχολήσει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και ότι σε περίπτωση διακοπής της σχέσης εργασίας θα ενημερώσει σχετικά την υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης και το νομάρχη.

ii. Η άδεια εργασίας μαζί με το σχετικό φάκελο διαβιβάζεται από το νομάρχη υπηρεσιακά στην υπηρεσία που ασκεί

τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, η οποία ανανεώνει την άδεια παραμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

7. i. Αλλοδαπός στον οποίο έχει χορηγηθεί η εξάμηνη άδεια παραμονής που προβλέπεται στην παράγραφο 5, επιτρέπεται να λάβει άδεια εργασίας για την παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου, εφόσον μέχρι τη λήξη του εξαμήνου προσκομίσει στην αρμόδια υπηρεσία εργασίας της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης αίτηση για τη χορήγηση άδειας εργασίας και για την ανανέωση της εξάμηνης άδειας παραμονής. Η αίτηση συνοδεύεται από:

α. Τα υπό στοιχεία α', β', γ', δ' και ε' της παρ. 6. i. δικαιολογητικά.

β. Σύμβαση ανεξάρτητων υπηρεσιών ή σύμβαση έργου ή αναγγελία προς τον Ο.Α.Ε.Δ. για την πρόσληψη ή δήλωση του εργοδότη ότι θα τον απασχολήσει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και ότι σε περίπτωση διακοπής της απασχόλησης θα ενημερώσει σχετικά την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης και το νομάρχη ή τέλος βιβλιário ενσήμων ασφαλιστικού οργανισμού από το οποίο να προκύπτει ότι ο αλλοδαπός έχει πραγματοποιήσει αριθμό ημερομισθίων ίσο τουλάχιστον με το μισό των εργάσιμων ημερών που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία χορήγησης της προσωρινής εξάμηνης άδειας παραμονής μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησής του για την έκδοση της άδειας εργασίας.

ii. Η άδεια εργασίας μαζί με το σχετικό φάκελο διαβιβάζεται από το νομάρχη υπηρεσιακά στην υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, η οποία ανανεώνει την άδεια παραμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

8. i. Αλλοδαπός, στον οποίο έχει χορηγηθεί η εξάμηνη άδεια παραμονής που προβλέπεται στην παράγραφο 5, επιτρέπεται να λάβει άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, εφόσον μέχρι τη λήξη του εξαμήνου προσκομίσει στο δήμο ή την κοινότητα αίτηση για τη χορήγηση άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας και για την ανανέωση της εξάμηνης άδειας παραμονής. Η αίτηση συνοδεύεται από:

α. Τα υπό στοιχεία α', β', γ' και δ' της παρ. 6. i. δικαιολογητικά.

β. Αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος και ότι έχει εκπληρώσει τις ασφαλιστικές του υποχρεώσεις για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.

γ. Οικονομοτεχνική μελέτη στην οποία περιλαμβάνονται τουλάχιστον το είδος και το ύψος της επένδυσης, καθώς και οι πηγές χρηματοδότησης και στοιχεία που να αποδεικνύουν την επιστημονική, τεχνική ή επαγγελματική του κατάρτιση ως προς τη δραστηριότητα που επιθυμεί να ασκήσει.

δ. Επίσημα αποδεικτικά στοιχεία επαρκών οικονομικών πόρων για την κάλυψη των εξόδων παραμονής και της δραστηριότητας που θα ασκήσει.

ii. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση στην υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης. Η υπηρεσία αυτή χορηγεί την άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 25 και ανανεώνει την άδεια παραμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 67

Οικογενειακή συνένωση

1. Ο αλλοδαπός που έχει άδεια παραμονής ή κάρτα πε-

ριορισμένης χρονικής διάρκειας (πράσινη κάρτα) κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος και διαμένει στην Ελλάδα δύο τουλάχιστον έτη μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος οφείλει να υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση άδειας παραμονής για τα μέλη της οικογένειάς του για οικογενειακή συνένωση, εφόσον τα μέλη αυτά συγκατοικούσαν μαζί του μέχρι την παραπάνω ημερομηνία και στερούνται θεώρησης εισόδου ή άδειας παραμονής. Η αίτηση συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά της παραγράφου 3 του άρθρου 28 και από υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/1986 του αλλοδαπού ότι τα μέλη της οικογένειάς του συγκατοικούσαν με αυτόν μέχρι την παραπάνω ημερομηνία.

2. Η παραμονή στην Ελλάδα των μελών της οικογένειας αλλοδαπού, ο οποίος έλαβε την εξαμηνιαία άδεια παραμονής σύμφωνα με την παράγραφο 5 του προηγούμενου άρθρου, καλύπτεται από αυτήν την άδεια, εφόσον μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος συγκατοικούσαν με αυτόν. Ο αλλοδαπός οφείλει μέχρι τη λήξη του εξαμήνου να υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση άδειας παραμονής στα παραπάνω μέλη της οικογένειάς του για οικογενειακή συνένωση. Η αίτηση συνοδεύεται από την εξαμηνιαία άδεια παραμονής, από τα υπό στοιχεία γ' και δ' της παραγράφου 3 άρθρου 28 και της παρ. 1 του άρθρου 29 δικαιολογητικά και από υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/1986 του αλλοδαπού ότι τα μέλη της οικογένειάς του συγκατοικούσαν με αυτόν μέχρι την παραπάνω ημερομηνία. Η άδεια παραμονής για οικογενειακή συνένωση χορηγείται ταυτόχρονα με την ανανέωση της άδειας παραμονής του αλλοδαπού, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο.

3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 28 παρ. 2, 29 παρ. 2, 30, 31 και 32 του παρόντος.

Άρθρο 68

Απαγόρευση απέλασης

Οι αλλοδαποί που υποβάλλουν τις αιτήσεις που προβλέπονται στα άρθρα 65 έως 67 του παρόντος νόμου, καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους δεν επιτρέπεται να απελαθούν λόγω έλλειψης άδειας παραμονής μέχρι την έκδοση της απόφασης για τη χορήγηση ή μη άδειας παραμονής.

Άρθρο 69

Εκκρεμείς αιτήσεις και δηλώσεις πολιτογράφησης

Ειδικές περιπτώσεις διαπίστωσης ιθαγένειας

1. Εκκρεμείς δηλώσεις για πολιτογράφηση που έχουν υποβληθεί μέχρι τις 15.11.2000 εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. Εκκρεμείς δηλώσεις για πολιτογράφηση που έχουν υποβληθεί μετά την ως άνω ημερομηνία εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. Εκκρεμείς αιτήσεις πολιτογράφησης που δεν συνοδεύονται από αντίστοιχες δηλώσεις πολιτογράφησης και που έχουν υποβληθεί πριν από την παραπάνω ημερομηνία δεν λαμβάνονται υπόψη.

2. Νέες αιτήσεις για πολιτογράφηση που θα υποβληθούν, ύστερα από την απόρριψη προηγούμενης αίτησης πολιτογράφησης σύμφωνα με το προϊσχύον άρθρο 4 παρ. 2 του Ν. 2130/1993 (ΦΕΚ 62 Α'), εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

3. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας διαπιστώνεται η κτήση ή μη της ελληνικής ιθαγένειας προσώπων που ζητούν να καθορισθεί η ιθαγένειά τους σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν.Δ.

3370/1955 - ΦΕΚ 258 Α'), όπως αυτός ισχύει, καθώς και με τις προϊσχύουσες αυτού σχετικές διατάξεις, και τις διεθνείς συμβάσεις και συνθήκες. Όπου στις διατάξεις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, όπως αυτός ισχύει, αναγράφεται η λέξη "νομάρχης", εφεξής νοείται ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας.

4. Ελληνίδα που απέβαλε την ελληνική ιθαγένεια λόγω του γάμου της με αλλοδαπό την ανακτά, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή της στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου της κατοικίας της ή της διαμονής της.

5. Αλλοδαπή που απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια λόγω του γάμου της με Έλληνα και διατηρεί την ιθαγένεια που είχε πριν από την τέλεση του γάμου, αποβάλλει την ελληνική ιθαγένεια, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή της στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου της κατοικίας της ή της διαμονής της.

6. Τέκνο που γεννήθηκε πριν από την 8.5.1984 από μητέρα Ελληνίδα κατά το χρόνο του τοκετού ή της τέλεσης του γάμου από τον οποίο γεννήθηκε το τέκνο, γίνεται Έλληνας, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου της κατοικίας του ή της διαμονής του.

7. Τέκνο που γεννήθηκε από Έλληνα πατέρα και αλλοδαπή μητέρα πριν από την ισχύ του Ν. 1250/1982, εφόσον θεωρείται γνήσιο σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 7 παράγραφος 3 του παραπάνω νόμου, γίνεται Έλληνας, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου της κατοικίας του ή της διαμονής του.

8. Εάν το τέκνο είναι ανήλικο, η δήλωση της παραγράφου 6 υποβάλλεται από τη μητέρα και η δήλωση της παραγράφου 7 από τον πατέρα.

9. Επιτρέπεται η αποποίηση της ελληνικής ιθαγένειας εφόσον ο ενδιαφερόμενος είναι ενήλικας, δηλώνει ότι έχει πάψει να υφίσταται πλέον γνήσιος δεσμός του με τη χώρα και διαμένει στην αλλοδαπή. Για την αποποίηση υποβάλλονται δήλωση ενώπιον του Έλληνα προξένου του τόπου διαμονής του ενδιαφερομένου και αίτηση προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η αποδοχή της αίτησης γίνεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβούλου Ιθαγένειας, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο χρόνος απώλειας της ιθαγένειας ανατρέχει στο χρόνο αποδοχής της αίτησης.

Άρθρο 70

Δηλώσεις - Κυρώσεις

1. Οι δηλώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 65 έως 67 του παρόντος πρέπει να φέρουν θεώρηση για το γνήσιο της υπογραφής τους.

2. Τα πρόστιμα της παραγράφου 3 του άρθρου 54 αυτού του νόμου επιβάλλονται και στα πρόσωπα που υποβάλλουν ανακριβή δήλωση ή βεβαίωση ή δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει με τη δήλωση ή βεβαίωση που προβλέπεται στο άρθρο 66 παρ. 2.ι.γ, παρ. 6.ι.ε και στ, παρ. 7.ι.α και β, παρ. 8.ι.α και στο άρθρο 67 παρ. 1 και 2 του παρόντος.

3. Για την εφαρμογή των άρθρων 65 έως 67 τα δικαιολογητικά που απαιτούνται από ελληνικές δημόσιες υπηρεσίες εκδίδονται κατά παρέκκλιση των διατάξεων του παρόντος νόμου και της λοιπής κείμενης νομοθεσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΕ'
ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 71

Παράβολα - Αναπροσαρμογή προστίμων
Επικυρώσεις

1. Η αίτηση για τη χορήγηση και την ανανέωση των αδειών παραμονής και εργασίας συνοδεύεται από παράβολο, το οποίο, αν για λόγους αμοιβαιότητας δεν ορίζεται διαφορετικά, ορίζεται ως ακολούθως:

α. Για τις άδειες διάρκειας μέχρι ενός έτους σε πενήντα χιλιάδες δραχμές.

β. Για τις άδειες διάρκειας από ένα έτος μέχρι δύο ετών σε εκατό χιλιάδες δραχμές.

γ. Για τις άδειες διάρκειας από δύο έως έξι ετών σε εκατόν πενήντα χιλιάδες δραχμές.

δ. Για τις άδειες διάρκειας άνω των έξι ετών, σε τριακόσιες χιλιάδες δραχμές.

2. Τα πρόστιμα και τα παράβολα που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο εισπράττονται υπέρ του Δημοσίου και αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

3. Τα αλλοδαπά δημόσια έγγραφα που απαιτούνται από τις διατάξεις του παρόντος πρέπει να είναι επικυρωμένα με την επισημείωση της Σύμβασης της Χάγης, όπου αυτή απαιτείται. Στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται επισημείωση, τα έγγραφα αυτά πρέπει να φέρουν επικύρωση, από την ελληνική προξενική αρχή ή το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, του γνησίου της υπογραφής του αλλοδαπού οργάνου.

4. Οι προβλεπόμενες από τον παρόντα νόμο θεωρήσεις εισόδου που χορηγούνται σε πολίτες τρίτων χωρών για σκοπούς μη τουριστικούς είναι εθνικές θεωρήσεις.

Άρθρο 72

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται:

α. τα άρθρα 1-4, 6-8, 10-16, 18-23, 26-33, 34 παρ. 1-3 και 35 του Ν. 1975/1991 (ΦΕΚ 184 Α'), όπως έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί από το Ν. 2452/1996 (ΦΕΚ 283 Α') και το Ν. 2713/1999 (ΦΕΚ 89 Α'),

β. τα άρθρα 5, 6, 7 και 9 του Ν.Δ. 3370/1955 (Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας), όπως τροποποιήθηκαν από τον Α.Ν. 481/1968, το Ν. 1438/1984 (ΦΕΚ 60 Α') και το Ν. 2130/1993 (ΦΕΚ 62 Α'), και οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 7, το άρθρο 8 και οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 9 του Ν. 1438/1984 (ΦΕΚ 60 Α'),

γ. η παράγραφος 3 του άρθρου 4 και οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 8 του Ν. 2130/1993 (ΦΕΚ 62 Α'), οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 9 του Ν. 2307/1995, καθώς και η παράγραφος 8 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000,

δ. το άρθρο 2 του β.δ. 339/1965 (ΦΕΚ 82 Α'),

ε. το άρθρο 4 του Ν. 927/1979 (ΦΕΚ 139 Α'),

στ. κάθε γενική ή ειδική διάταξη, που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο αυτού.

Άρθρο 73

1. Συνιστάται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία "Κέντρο Μελέτης της Μετανάστευσης", που έχει ως έργο την έρευνα και την εκπόνηση μελετών για το σχε-

διασμό και την εφαρμογή μεταναστευτικής πολιτικής και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών, καθορίζονται οι ειδικότερες αρμοδιότητες του Κέντρου Μελέτης της Μετανάστευσης, τα όργανα διοίκησής του, ο τρόπος διορισμού τους, η διάρθρωση των υπηρεσιών του και οι αρμοδιότητές τους, συνιστώνται οι απαιτούμενες θέσεις προσωπικού, καθορίζονται οι πόροι του και ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Με απόφαση των ανωτέρω Υπουργών καθορίζονται η αμοιβή των οργάνων διοίκησης του Κέντρου και οι αποδοχές του προσωπικού αυτού.

Άρθρο 74

Οι διατάξεις της Π.Υ.Σ. 19/8.2.1990 (ΦΕΚ 16 Α'), που κυρώθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 1878/1990 (ΦΕΚ 33 Α') και των άρθρων 2 και 3 του Ν. 1895/1990 (ΦΕΚ 116 Α'), όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 39 του Ν. 1968/1991 (ΦΕΚ 150 Α') και συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 6 του Ν. 2386/1996 (ΦΕΚ 43 Α') και του άρθρου 32 του Ν. 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α') για απόσπαση υπαλλήλων από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα στη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και τη διάθεσή τους στα γραφεία των βουλευτών και Ελλήνων βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, για τη γραμματειακή υποστήριξη του έργου τους, εφαρμόζονται και για την απόσπαση υπαλλήλων στα γραφεία των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή ή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο αριθμός των υπαλλήλων που μπορεί να αποσπώνται για τον ως άνω σκοπό στα πολιτικά γραφεία των κομμάτων υπολογίζεται ως εξής:

α) Στα κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή και έλαβαν κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές ποσοστό ψήφων μικρότερο από 10%, ο αριθμός των δυνάμεων να αποσπασθούν υπαλλήλων ισούται με τον αριθμό είκοσι (20), προσαυξανόμενο με τον αριθμό του ποσοστού των ψήφων.

β) Στα λοιπά κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή, ο αριθμός των υπαλλήλων ισούται με το διπλάσιο του αριθμού του ποσοστού των ψήφων που έλαβαν, προσαυξανόμενος κατά δέκα (10).

γ) Στα κόμματα που εκπροσωπούνται μόνο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο αριθμός των υπαλλήλων ισούται με τον αριθμό δέκα (10), προσαυξανόμενος με τον αριθμό του ποσοστού των ψήφων που έλαβαν κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές.

Για τον ανωτέρω υπολογισμό, ο αριθμός του ποσοστού των ψήφων στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη ακέραιη μονάδα.

Η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 58 του Ν. 1943/1991 (ΦΕΚ 50 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 20 του Ν. 2026/1992 (ΦΕΚ 43 Α'), εφαρμόζεται και για τους υπαλλήλους της περιπτώσεως γ'.

Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν από 9.4.2000.

Άρθρο 75

1. Στο άρθρο 54 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') "Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας" προστίθεται νέα παράγραφος 3 και αναριθμείται η υφιστάμενη παράγραφος 3 σε 4, που έχει ως εξής:

"3. Ο αριθμός των υποψήφων συμβούλων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων κάθε συνδυασμού.

Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω."

2. Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 55 που Π.Δ. 410/1995 προστίθενται οι λέξεις "ή διαφορετικό ποσοστό από το προβλεπόμενο στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου".

3. Στο άρθρο 23 του Π.Δ. 30/1996 (ΦΕΚ 21 Α) "Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης" προστίθεται παράγραφος 3 και αναριθμούνται οι υφιστάμενες παράγραφοι 3, 4, 5 και 6 σε 4, 5, 6 και 7, που έχει ως εξής:

"3. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων κάθε συνδυασμού. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω."

4. Στις παραγράφους 4 και 6 του άρθρου 23 του Π.Δ. 30/1996, όπως αναριθμήθηκαν σε παραγράφους 5 και 7 με την προηγούμενη παράγραφο, στην παρ. 1 του άρθρου 25 και στην παρ. 2 του άρθρου 37 του ίδιου προεδρικού διατάγματος, οι λέξεις: "παράγραφος 3", "παράγραφοι 1 έως 3", "παράγραφος 3", "παρ. 3 του άρθρου 23" και "παρ. 4 του άρθρου 23" αντικαθίστανται με τις λέξεις: "παράγραφος 4", "παράγραφοι 1 έως 4", "παράγραφος 4", "παρ. 4 του άρθρου 23" και "παρ. 5 του άρθρου 23".

Άρθρο 76

1. Η παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 αντικαθίσταται ως εξής:

"2. Την ελληνική ιθαγένεια αποκτά ο ομογενής με απόφαση του γενικού γραμματέα της περιφέρειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως έπειτα από γνώμη της οικείας προξενικής αρχής ως προς την ιδιότητά του ως ομογενούς. Την ιδιότητά του ως ομογενούς διερευνά τριμελής επιτροπή, η οποία αποτελείται από τον Έλληνα Πρόξενο και δύο μέλη. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Οικονομικών ορίζονται τα μέλη κάθε επιτροπής και η αμοιβή τους. Οι οριζόμενοι ως μέλη της επιτροπής πρέπει απαραίτητα να είναι Έλληνες πολίτες."

2. Η απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο εκδίδεται μόνο εφόσον δεν συντρέχει η προϋπόθεση της περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 58 του παρόντος.

3. Η παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 αντικαθίσταται ως εξής:

"3. Η ιδιότητα του ενδιαφερομένου ως ομογενούς διαπιστώνεται ύστερα από συνέντευξη του ενώπιον της επιτροπής της προηγούμενης παραγράφου. Για τη διαπίστωση της ιδιότητας του ομογενούς η επιτροπή μπορεί να συνεκτιμά οποιαδήποτε στοιχεία προσκομίσει ο ενδιαφερόμενος, από τα οποία τεκμαίρεται η ιδιότητά του αυτή."

4. Στο δεύτερο στίχο της παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 οι λέξεις "για την ελληνική καταγωγή του αιτούντος ομογενούς" αντικαθίστανται από τις λέξεις "για την ιδιότητα ως ομογενούς του αιτούντος". Στον πρώτο στίχο του πέμπτου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 οι λέξεις "για την ελληνική καταγωγή" αντικαθίστανται από τις λέξεις "για την ιδιότητα ως ομογενών".

5. Στον τρίτο στίχο του ίδιου ως άνω εδαφίου και στον όγδοο στίχο της παρ. 11 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 οι λέξεις "δικαιολογητικά" και "δικαιολογητικών" αντικαθίστανται από τις λέξεις "στοιχεία" και "στοιχείων". Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 μετά τη λέξη "Εξωτερικών" προστίθεται η λέξη "Οικονομικών". Στο έκτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 1 μετά τις λέξεις "η

συνθεσή τους" προστίθενται οι λέξεις "η αμοιβή των μελών τους και του γραμματέα τους".

6. Οι ομογενείς που έχουν έλθει στην Ελλάδα μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου με θεώρηση εισόδου και διαμένουν στη χώρα ανεξαρτήτως από το χρόνο λήξης του διαβατηρίου ή της θεώρησης εισόδου, μπορούν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια ή το ειδικό δελτίο ταυτότητας της παραγράφου 11 κατά τα οριζόμενα στις ανωτέρω παραγράφους, υποβάλλοντας τη σχετική αίτηση στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, τηρουμένης της διαδικασίας της παραγράφου 4 του άρθρου 1 εκτός από τη γνώμη της προξενικής αρχής. Με την ίδια διαδικασία αποκτούν ελληνική ιθαγένεια ή ειδικό δελτίο ταυτότητας γονείς ή τέκνα ομογενών που έχουν ήδη αποκτήσει ελληνική ιθαγένεια ή ειδικό δελτίο ταυτότητας, οι οποίοι έρχονται στη χώρα. Με την υποβολή της αίτησης για κτήση ελληνικής ιθαγένειας ή για χορήγηση του ειδικού δελτίου ταυτότητας κατά τα ανωτέρω, η οποία συνοδεύεται από σημείωμα δακτυλοσκόπησης, χορηγείται στον αιτούντα βεβαίωση εξαμηνιαίας διάρκειας που μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρόνο μέχρι την έκδοση της σχετικής απόφασης και η οποία επέχει θέση άδειας παραμονής και εργασίας.

Στους αλλογενείς συζύγους των παραπάνω χορηγείται προσωρινή άδεια παραμονής ισόχρονης διάρκειας.

7. Στο τέλος της παραγράφου 5 του άρθρου 1 προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

"Μετά τη δόση του όρκου ο αποκτών την ελληνική ιθαγένεια, καθώς και τα ανήλικα τέκνα αυτού εγγράφονται στα Μητρώα Αρρένων και τα δημοτολόγια δήμου ή κοινότητας του κράτους που επιθυμεί με βάση τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην απόφαση του γενικού γραμματέα της περιφέρειας. Όσα από αυτά δεν καλύπτονται από την παραπάνω απόφαση συμπληρώνονται με την προσκόμιση οποιοδήποτε πρόσφορο αποδεικτικού στοιχείου."

8. Στην παράγραφο 7 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 (ΦΕΚ 24 Α) προστίθενται εδάφια τρία, ως εξής:

"Επιτρέπεται ο εξελληνισμός του ονόματος και του επωνύμου ομογενών των οποίων διαπιστώνεται ή έχει διαπιστωθεί η ελληνική ιθαγένεια και έχουν εγγραφεί στα μητρώα αρρένων και στα δημοτολόγια, αν τα στοιχεία αυτά είχαν μεταβληθεί ή αλλοιωθεί στη χώρα από την οποία προέρχονται.

Ο εξελληνισμός γίνεται, κατά περίπτωση, με απόφαση του γενικού γραμματέα περιφέρειας ή του νομάρχη, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου. Με την ίδια απόφαση διατάσσεται και η διόρθωση των στοιχείων στο μητρώο αρρένων και στο δημοτολόγιο."

9. Οι διατάξεις του Ν.Δ. 57/1973, όπως κάθε φορά ισχύει, για την κοινωνική προστασία εφαρμόζονται και στους ομογενείς που έχουν λάβει ειδικό δελτίο ταυτότητας ομογενούς σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

10. Εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου αιτήσεις ομογενών για την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας εξετάζονται με βάση τις διατάξεις του Ν. 2790/2000, όπως αυτές τροποποιούνται με το παρόν άρθρο.

11. Για τα παραχωρηθέντα ή παραχωρούμενα, κατά τις διατάξεις του από 24.4.1985 προεδρικού διατάγματος (ΦΕΚ 239 Α) και του άρθρου 5 παρ. 2 του Ν. 2790/2000 (ΦΕΚ 24 Α), οικόπεδα στους παλιννοστούντες ομογενείς από την τέως Σοβιετική Ένωση δεν οφείλεται τίμημα, οι δε βεβαιωθείσες οφειλές από την απτία αυτή προς την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος διαγράφονται. Τυχόν καταβληθείσες δόσεις του τιμήματος δεν επιστρέφονται.

Η μεταγραφή των κατά τις ανωτέρω διατάξεις εκδιδόμε-

ων τίτλων κυριότητας απαλλάσσεται από κάθε φόρο, χαρτόσημο, εισφορά ή δικαίωμα υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου.

12. Επί των παραχωρηθέντων ή παραχωρούμενων, κατά τις διατάξεις του από 24.4.1985 προεδρικού διατάγματος και του Ν. 2790/2000, οικοπέδων επιτρέπεται η εγγραφή υποθήκης εκ του νόμου ή δικαστικής αποφάσεως ή η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης, καθώς και η παραχώρηση συμβατικής υποθήκης εκ μέρους του δικαιούχου μόνο υπέρ πιστωτικών ιδρυμάτων, αναγνωριζομένων από την Τράπεζα της Ελλάδος και μόνο για την ασφάλεια των χορηγούμενων από αυτά δανείων ή άλλων εγγυήσεων, που προορίζονται αποκλειστικά για την ανέγερση κτισμάτων επί των οικοπέδων ή για την επέκτασή ή επισκευή των επί αυτών κτισμάτων.

13. α. Στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοικήσεως και Αποκέντρωσης συνιστώνται δέκα (10) θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού, πέντε (5) θέσεις του κλάδου ΠΕ Κοινωνιολόγων και πέντε (5) θέσεις του κλάδου ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού.

β. Στην Περιφέρεια Αττικής συνιστώνται είκοσι (20) θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού, έξι (6) θέσεις του κλάδου ΠΕ Κοινωνιολόγων και δέκα (10) θέσεις του κλάδου ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού.

γ. Σε καθεμία από τις λοιπές Περιφέρειες συνιστώνται δέκα (10) θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού, τέσσερις (4) θέσεις του κλάδου ΠΕ Κοινωνιολόγων και οκτώ (8) θέσεις του κλάδου ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού.

14. Η παρ. 10 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 (ΦΕΚ 24 Α) καταργείται.

Άρθρο 77

1. Οι υφιστάμενες, δυνάμει των διατάξεων της παρ. 5 του άρθρου 39 του Ν. 2218/1994 (ΦΕΚ 90 Α), όπως τροποποιήθηκε με την περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν. 2307/1995 (ΦΕΚ 113 Α) και της παρ. 18 του άρθρου δεύτερου του Ν. 2683/1999 (ΦΕΚ 19 Α), προσωποπαγείς θέσεις, με την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται.

Οι υπάλληλοι που κατέχουν τις θέσεις αυτές μετατάσσονται αυτοδικαίως με τη δημοσίευση του παρόντος νόμου στην υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως που θεωρήθηκαν αρχικώς αποσπασμένοι, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 39 του Ν. 2218/1994, σε κενή οργανική θέση και στον αντίστοιχο κλάδο και αν δεν υπάρχει κενή οργανική θέση ή αντίστοιχος κλάδος, σε προσωποπαγή θέση ή και σε προσωρινό κλάδο, που συνιστάται αυτοδίκαια, με την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Διοικητικές πράξεις άρσεως της αποσπάσεως των ανωτέρω ή της διαπίστωσης της αποσπάσεως δεν λαμβάνονται υπόψη και οι υπάλληλοι μετατάσσονται στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση στην οποία θεωρήθηκαν αρχικώς αποσπασμένοι.

Αποσπάσεις των υπαλλήλων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 21 του άρθρου 15 του Ν. 2503/1997 (ΦΕΚ 107 Α), ή για λόγους συνυπηρέτησης συζύγων ή για λόγους υγείας, διατηρούνται σε ισχύ, χωρίς να θίγεται η κατά τα ανωτέρω μετάταξή τους.

Για την αυτοδίκαιη μετάταξη των ανωτέρω εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Νομάρχη, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 6, 7 και 9 του άρθρου 39 του Ν. 2218/1994, η παρ. 6 του άρθρου 83 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών συντάξεων, όπως προστέθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 2 του Ν. 2512/1997 (ΦΕΚ 38 Α) και συμπληρώθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 29 του Ν. 2768/1999 (ΦΕΚ 273 Α) και οι παράγραφοι 3 και 5 του άρθρου 22 του Ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α).

Από τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου εξαιρούνται όσοι εκ των ανωτέρω έχουν κριθεί και κατέχουν, κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, θέση προϊσταμένου τμήματος ή αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας, οι οποίοι διατηρούν την προσωποπαγή θέση που κατέχουν στο Υπουργείο που υπηρετούν.

2. Στο άρθρο 104 του Π.Δ. 30/1996 (ΦΕΚ 21 Α) προστίθεται παράγραφος 6, που έχει ως εξής:

"6. Σε κάθε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση συνιστάται αυτοδίκαια, στην περίπτωση που δεν έχει συσταθεί με τον Οργανισμό της παραγράφου 1 καμία θέση Γενικού Διευθυντή, μία θέση με το βαθμό αυτόν. Για την προαγωγή στη θέση αυτή κρίνονται όλοι οι υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως τηρουμένων και των λοιπών διατάξεων, για προαγωγή στο βαθμό του Γενικού Διευθυντή, του Υπαλληλικού Κώδικα. Με τον Οργανισμό της παραγράφου 1 είναι δυνατόν να περιορίζονται οι κλάδοι του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον συστήνονται και άλλες θέσεις Γενικών Διευθυντών."

Άρθρο 78

1. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 1 του Ν. 2622/1998 (ΦΕΚ 134 Α), όπως η παράγραφος 2 τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 2838/2000 (ΦΕΚ 179 Α), αντικαθίστανται ως εξής:

"1. Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης συνιστώνται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, κεντρική και περιφερειακές Αστυνομικές Υπηρεσίες Συνοριακής Φύλαξης και Δίωξης Λαθρομετανάστευσης, με αποστολή την αποτροπή παράνομης εισόδου αλλοδαπών στη χώρα, τον εντοπισμό και τη σύλληψη των παρανόμως εργαζομένων ανά την επικράτεια και την παραπομπή τους στη δικαιοσύνη ή την επαναπροώθησή τους αλλοδαπών, καθώς και τον εντοπισμό και τη σύλληψη προσώπων που διευκολύνουν την παράνομη είσοδο και εργασία αλλοδαπών και την παραπομπή τους στη δικαιοσύνη, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

2. Υπηρεσίες Συνοριακής Φύλαξης και Δίωξης Λαθρομετανάστευσης μπορεί να ιδρύνονται κυρίως σε παραμεθόριους και όμορους αυτών νομούς ή σε νησιά που βρίσκονται εγγύς των θαλάσσιων συνόρων της χώρας, καθώς και σε οποιονδήποτε άλλο νομό παρατηρείται αυξημένη παράνομη εγκατάσταση και απασχόληση αλλοδαπών. Η ίδρυση, η οργάνωση, η λειτουργία και οι αρμοδιότητες των Υπηρεσιών Συνοριακής Φύλαξης και Δίωξης Λαθρομετανάστευσης καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που προτείνεται από τους Υπουργούς Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης."

2. Η παράγραφος 4 του άρθρου 4 του Ν. 2622/1998 (ΦΕΚ 138 Α) αντικαθίσταται ως εξής:

"4. Για το χρόνο εργασίας και τις άδειες των Συνοριακών Φυλάκων εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ισχύουν για το αστυνομικό προσωπικό."

3. Το εδάφιο στ' της παρ. 8 του άρθρου 4 του Ν. 2622/1998 αντικαθίσταται ως εξής:

"στ. Στις περιπτώσεις που για το αστυνομικό προσωπικό προβλέπεται απόλυση για λόγους υγείας ή θέση του σε υπηρεσία γραφείου. Η κρίση της σωματικής ικανότητας γίνεται από τα όργανα και με τη διαδικασία που προβλέπονται για το αστυνομικό προσωπικό."

4. Μετάθεση ή απόσπαση Συνοριακού Φύλακα ή Ειδικού Φρουρού μπορεί να διαταχθεί για λόγους συνυπηρέτησης με αστυνομικό ή πυροσβεστικό ή στρατιωτικό υπάλληλο ή δικαστικό λειτουργό. Η διαδικασία, τα αρμόδια όργανα και οι προϋποθέσεις της μετάθεσης ή απόσπασης αυτών, κα-

θώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

5. Η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 28 του Ν. 2800/2000 (ΦΕΚ 41 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"4. Για το πολιτικό προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού Σώματος συγκροτούνται αντίστοιχα υπηρεσιακά συμβούλια, με απόφαση του Αρχηγού του οικείου Σώματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2683/1999 (ΦΕΚ 19 Α'). Οι γραμματειακές υπηρεσίες στα παραπάνω συμβούλια παρέχονται με μέριμνα των αρμόδιων για θέματα πολιτικού προσωπικού Υπηρεσιών των οικείων Αρχηγείων."

Άρθρο 79

Η διάταξη της παρ. 30 του άρθρου 9 του Ν. 2266/1994 (ΦΕΚ 218 Α') καταργείται. Μετατάξεις που έχουν ολοκληρωθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος θεωρούνται νόμιμες.

Άρθρο 80

1. Στην περ. 41.1. της παρ. 41 του άρθρου 1 του Ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 244 Α') οι λέξεις "και τις κοινότητες: 1. Αξού, 2. Ζωνιανών, οι οποίες καταργούνται" διαγράφονται.

2. Στην περ. 41.4. της παρ. 41 του άρθρου 1 του Ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 244 Α') μετά τις λέξεις "15. Χώνου" προστίθενται οι λέξεις "16. Αξού, 17. Ζωνιανών".

3. Μέχρι τη διενέργεια των επόμενων γενικών Δημοτικών και Κοινοτικών Εκλογών, οι δήμοι των περ. 41.1. και 41.4. της παρ. 41 του άρθρου 1 του Ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 244 Α'), όπως ανασυγκροτούνται με τις προηγούμενες παραγράφους, διοικούνται από τα υφιστάμενα αντίστοιχα όργανα διοίκησης.

Άρθρο 81

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις του, αρχίζει ένα μήνα από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με εξαίρεση τις διατάξεις των άρθρων 56 έως 64, 72 περιπτώσεις β', γ' δ' και ε' και 75 έως 80, των οποίων η ισχύς αρχίζει

από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 26 Απριλίου 2001

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
Α. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΑΣ
Γ. ΑΝΩΜΕΡΙΤΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
Α. ΓΙΑΝΝΙΤΣΗΣ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΑΣ
Χ. ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
Μ. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
Χ. ΒΕΡΕΛΗΣ

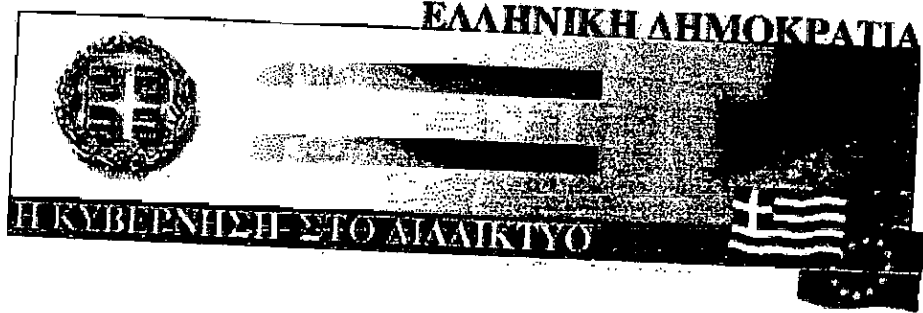
Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 27 Απριλίου 2001

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΥΡΩ ΣΥΝΟΜΟΤΕΧΙΑ
 Οικονομία
 Υποδομές
 Ποιοτική Ζωή
 Κοινωνική Πολιτική
 Η Ελλάδα στον Κόσμο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
 ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΝΤΕΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ
 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

Απαντήσεις σε ερωτήσεις που αφορούν την έκδοση άδειας παραμονής για τους μετανάστες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ

ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ν. 2910/2001 ΓΙΑ ΤΟΥΣ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

1. ? Με ποια έγγραφα μπορώ να αποδείξω τον χρόνο παραμονής μου

στην Ελλάδα, αν αυτή δεν αποδεικνύεται με το διαβατήριο;

Μπορείς να φέρεις στον Δήμο ή την Κοινότητα:

1. Έγγραφα-? βέβαιης χρονολογίας? δηλαδή έγγραφα που έχουν

εκδοθεί από ελληνικές δημόσιες αρχές (π.χ. ενδεικτικό των παιδιών από σχολείο, χαρτιά νοσηλείας από νοσοκομείο κ.λ.π.) και συμβολαιογράφους ή ιδιωτικά έγγραφα που τα έχει θεωρήσει δημόσια αρχή (π.χ. μισθωτήριο θεωρημένο από την εφορία)

2. Λογαριασμούς νερού, ΔΕΗ, ΟΤΕ.

3. Λογαριασμούς κινητής τηλεφωνίας

4. Ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής, νοσοκομειακής περίθαλψης,

οχημάτων.

5. Απόφαση δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, αν ζεις σε δήμο ή

κοινότητα με λιγότερους από 20.000 κατοίκους.

6. Αναγνώριση ασφαλιστικής προϋπηρεσίας ενός έτους, με τουλάχιστον

250 έτη.

1. ? Εάν υποβάλλω αίτηση για προσωρινή άδεια παραμονής

κινδυνεύω να απελαθώ εγώ και η οικογένειά μου μέχρι τη χορήγηση της άδειας παραμονής;

Οι αλλοδαποί που υποβάλλουν αιτήσεις για χορήγηση προσωρινής άδειας παραμονής καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους δεν επιτρέπεται να απελαθούν λόγω έλλειψης άδειας παραμονής μέχρι την έκδοση της άδειας αυτής. Για το σκοπό αυτό θα πάρεις

βεβαίωση από το Δήμο ότι έχεις καταθέσει αίτηση για την χορήγηση προσωρινής άδειας παραμονής.

2. - Είμαι αλλοδαπός και ζω παράνομα στην Ελλάδα. Αν ζητήσω

εξάμηνη προσωρινή άδεια παραμονής τα παιδιά μου καλύπτονται, νομιμοποιούνται;

Για ένα εξάμηνο (όσο δηλαδή ισχύει η εξάμηνη προσωρινή άδεια παραμονής) τα άγαμα ανήλικα (=κάτω των 18 ετών) παιδιά σου

καλύπτονται, αλλά πρέπει πριν αυτή λήξει, να ζητήσεις από τον Δήμο ή την Κοινότητα που μένεις άδεια παραμονής για οικογενειακή συνένωση.

3. - Το διαβατήριό μου στο οποίο φαίνεται η είσοδός μου στην Ελλάδα

αποτελεί απόδειξη και για τον χρόνο παραμονής μου και για την ταυτότητά μου;

Το διαβατήριό ακόμα και αν έχει λήξει, αποτελεί απόδειξη για την

ταυτότητά σου. Για να αποτελεί απόδειξη και για το χρόνο παραμονής

θα πρέπει να είναι σε ισχύ και να προκύπτει από αυτό η είσοδός σου

στην Ελλάδα.

4. - Τα αλλοδαπά-ξενόγλωσσα έγγραφα θα πρέπει να είναι

επικυρωμένα και μεταφρασμένα στην Ελληνική γλώσσα;

Ναι, τα αλλοδαπά-ξενόγλωσσα έγγραφα πρέπει να είναι νομίμως

επικυρωμένα και επίσημα μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα.

5. - Εάν δεν μπορώ να αποδείξω ότι έχω στην Ελλάδα ένα (1) έτος

πριν από την 2/6/2001 τι πρέπει να κάνω για να πάρω την

προσωρινή άδεια παραμονής;

Μπορείς να εξαγοράσεις μεικτή ασφαλιστική προϋπηρεσία 250 ημερομισθίων, από κάποιον δημόσιο ασφαλιστικό φορέα (ΙΚΑ, ΟΓΑ

κλπ.) Για τα έτη αυτά δεν θα πληρώσεις προσαύξηση.

7. - Για οποιαδήποτε ερώτηση σχετική με πράσινη κάρτα:

Υπόκειται στη διαδικασία νομιμοποίησης μόνον όταν έχει λήξει η κάρτα.

Διαφορετικά η πράσινη κάρτα είναι της δικαιοδοσίας του ΟΑΕΔ.

8. - Αρκεί ένα λογαριασμός ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΔΑΠ ή πρέπει να προσκομίσει ο αλλοδαπός συνεχόμενους λογαριασμούς που να καλύπτουν όλο τον τελευταίο χρόνο;
Πρέπει να προσκομίσει περισσότερους του ενός λογαριασμούς.
9. - Ο σύζυγος που θα νομιμοποιηθεί έχει το δικαίωμα να φέρει στην Ελλάδα τη σύζυγο και άλλα μέλη της οικογένειάς του;
Για να μπορέσει κάποιος να ζητήσει οικογενειακή συνένωση πρέπει να έχει τουλάχιστον δύο χρόνια νόμιμης παραμονής στην Ελλάδα.
10. -Μπορεί να αποδείξει ο αλλοδαπός τη διαμονή του στην Ελλάδα με μία υπεύθυνη δήλωση του ιδιοκτήτη του διαμερίσματος που τον φιλοξενεί;
Όχι δεν ισχύουν οι υπεύθυνες δηλώσεις.
-
11. ? Το πιστοποιητικό γέννησης με φωτογραφία ή όχι; Και τι ημερομηνία;
Χωρίς φωτογραφία και δεν χρειάζεται πρόσφατη ημνία.
12. - Το πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης με φωτογραφία ή όχι;
Χωρίς φωτογραφία και δεν χρειάζεται πρόσφατη ημνία.
13. - Μετάφραση και επικύρωση ξένων πιστοποιητικών:
Τα πιστοποιητικά που εκδίδονται στις χώρες που έχουν προσχωρήσει στη στη Σύμβαση της Χάγης πρέπει να έχουν επισημείωση (APPOSTILLE) στο πρωτότυπο.
Τα πιστοποιητικά που εκδίδονται στις υπόλοιπες χώρες θα πρέπει να είναι επικυρωμένα, στο πρωτότυπο, από τις Ελληνικές Προξενικές Αρχές στην αλλοδαπή ή από το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών
Η μετάφραση γίνεται από τη μεταφραστική υπηρεσία του Υπουργείου

Εξωτερικών, το Προξενείο ή δικηγόρο ή ορκωτό μεταφραστή εφόσον η υπογραφή του έχει επικυρωθεί από τον έλληνα πρόξενο.

14. - Τα δικαιολογητικά πρέπει να είναι μεταφρασμένα στα Ελληνικά;

ΝΑΙ.

15. - Το παράβολο των 50.000 δραχ. είναι για κάθε ενήλικο και για ανήλικο;

Το παράβολο κατατίθεται μόνο από αυτόν που κάνει αίτηση και για τον εαυτό του.

16. - Από που θα αγοράσουν τα ένσημα;

Από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα

17. - Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης θα πρέπει να έχει

εκδοθεί στη χώρα του αλλοδαπού ή στην Ελλάδα;

Στη χώρα του αλλοδαπού και μεταφράζεται στο Προξενείο, εκτός αν έχει

παντρευτεί έλληνα ή ελληνίδα οπότε ισχύει το πιστοποιητικό οικογενειακής

κατάστασης από το Δήμο που έχουν ανοίξει οικογενειακή μερίδα.

18. - Κάποιος σπουδαστής, που διαμένει παράνομα στην Ελλάδα, αρκεί

προσκομίσει βεβαίωση από τη σχολή του ότι έδωσε εξετάσεις τον

τελευταίο χρόνο;

Βεβαίωση σπουδών από Ελληνικό ΑΕΙ ή ΤΕΙ γίνεται δεκτή.

19. - Η ημερομηνία εισόδου που σφραγίζεται στο διαβατήριο είναι αρκετή

ώστε να ληφθεί υπόψη ως αποδεικτικό στοιχείο της ετήσιας

παραμονής του αλλοδαπού στην Ελλάδα;

Αν στο διαβατήριο που δεν έχει λήξει υπάρχει μόνο η σφραγίδα εισόδου

θεωρείται ότι ο αλλοδαπός διαμένει στην Ελλάδα τον τελευταίο χρόνο.

20. - Καταθέτοντας τα χαρτιά παίρνουν αμέσως τη βεβαίωση ή μετά από

λίγο καιρό;

ΑΜΕΣΩΣ

-
- Διαδικασία έκδοσης άδειας παραμονής για τους μετανάστες
  - Απαντήσεις σε ερωτήσεις που αφορούν την έκδοση άδειας παραμονής για τους μετανάστες

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

N. 3013/02

(Φ.Ε.Κ. 102/Α/1 Μαΐου 2002)
«ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

ΑΘΗΝΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2002

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ
Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 31
Ταχ. Κώδικας: 105 59 ΑΘΗΝΑ

Αθήνα 06 Σεπτεμβρίου 2002

ΑΠ: Οικ. Φ. 63574/20269/02
Προς:
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Εγκύκλιος Αριθμ.: 20

ΘΕΜΑ: Εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2910/2001 « Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις.» (ΦΕΚ 91/Α/2-5-2001), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τις διατάξεις του ν. 3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 102/Α/1-5-2002).

Όπως είναι γνωστό, στο ΦΕΚ 102/Α/1-5-2002 δημοσιεύθηκε ο ν. 3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις» οι διατάξεις του οποίου (άρθρα 19 έως και 25) τροποποίησαν και συμπλήρωσαν διατάξεις του ν. 2910/2001 « Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις.» (ΦΕΚ 91/Α/2-5-2001).

Για διευκόλυνση των Υπηρεσιών σας κατά την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων εκδίδουμε την ακόλουθο εγκύκλιο.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
Ορισμοί.....	6
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ.....	7
Αρθρο 9.....	7
(Άρθρο 19 § 1α του Ν. 3013/02)	7
Επιτροπή μετανάστευσης.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'.....	9
ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	9
ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	9
Αρθρο 10.....	9
(Άρθρο 19§ 1 β του Ν. 3013/02).....	9
Είσοδος για λόγους σπουδών.....	9
Αρθρο 16.....	10
(Άρθρο 19§ 1 γ του Ν. 3013/02).....	10
Συμμετοχή σε ειδικά προγράμματα.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'.....	12
ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	12
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	12
Αρθρο 19.....	12
(Άρθρο 19§§ 2 & 3 του Ν. 3013/02).....	12
Χορήγηση άδειας εργασίας.....	12
Αρθρο 21.....	14
(Άρθρο 19§ 4 του Ν. 3013/02).....	14
Χορήγηση άδειας παραμονής.....	14
Αρθρο 33.....	15
(Άρθρο 19§ 5 α & β του Ν. 3013/02).....	15
Άδεια παραμονής αλλοδαπού, συζύγου Έλληνα	15
ή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'.....	22
ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	22
ΓΙΑ ΑΛΛΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ.....	22
Αρθρο 34.....	22
.....	22
.....	22
.....	2

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	71
Αρθρο 71	71
(Άρθρο 22 § 1 του Ν. 3013/02)	71
Παράβολα - Αναπροσαρμογή προστίμων	71
Επικυρώσεις.....	71
Αρθρο 73	72
(Άρθρο 23 του Ν.3013/02)	72
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	74
Λοιπές διατάξεις Ν. 3013/02.	74
Αρθρο 24	74
Αρθρο 25 §§ 1,2, 7	74
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ	79
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ Ν.2790/2000	79
Αρθρο 1	79
(Άρθρο 25 § 4 του Ν. 3013/02)	79
ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ	84
Αδειες διαμονής ενιαίου τύπου.	84
Εργασιακά θέματα.	84
ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ	86
ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ	96
ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 341/2001	96
ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 328/2002	102

Ορισμοί

Ιθαγένεια είναι ο δεσμός ενός προσώπου προς ένα συγκεκριμένο κράτος.

Εθνικότητα είναι ο δεσμός ενός προσώπου προς ένα συγκεκριμένο έθνος.

Αλλοδαπός είναι κάθε πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια, συνεπώς είναι κάθε πρόσωπο που ανήκει στο λαό άλλου κράτους.

Ομογενής αλλοδαπός είναι το πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια, αλλά αντίθετα έχει την ελληνική εθνικότητα. Πρόκειται δηλ. για αλλοδαπό που όμως συνδέεται με το ελληνικό έθνος με κοινή συνήθως ιστορία, γλώσσα και θρησκεία, με κοινές παραδόσεις, με κοινά ήθη και έθιμα. Όλα αυτά είναι στοιχεία που προσδιορίζουν την κοινή εθνική συνείδηση, η οποία και αποτελεί το κριτήριο για να χαρακτηρισθεί κάποιος ως ομογενής.

Αλλογενής αλλοδαπός είναι το πρόσωπο που δεν έχει ελληνική ιθαγένεια αλλά ούτε και ελληνική εθνικότητα.

Ανιθαγενής, ή άπολις, ή άπατρις είναι το πρόσωπο που στερείται παντελώς ιθαγένειας.

Ακολουθεί κωδικοποίηση των στον ανωτέρω πίνακα αναφερομένων διατάξεων του Ν. 2910/01, συνοδευόμενες, όπου χρειάζεται, από σχετικές κατ' άρθρο ερμηνευτικές παρατηρήσεις.

Με έντονους χαρακτήρες έχει γίνει παράθεση των διατάξεων του Ν. 3013/02.

---

¹βλ. και στην αριθμ. 8 με Α.Π.Φ. 94345/14612/3.5.01 Εγκύκλιό μας.

Ευημευτική σημείωση:

Με την προσθήκη της παραγράφου 1 α του άρθρου 19 του Ν. 3013/02, παρέχεται η δυνατότητα στους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών, με απόφαση τους να συνιστούν σε κάθε περιφερειακή Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, επιπλέον μέχρι δύο (2) τριμελείς επιτροπές μετανάστευσης, εφόσον τούτο επιβάλλεται από τις συνθήκες, για την ταχύτερη διεκπεραίωση του έργου τους.

Ωστόσο, με τις διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 25 του Ν. 3013/02 προβλέπεται ότι κλήση του αλλοδαπού ενώπιον της επιτροπής μετανάστευσης καθώς και η παροχή της οικείας γνώμης, πραγματοποιείται μόνο σε όσες περιπτώσεις τούτο κρίνεται αναγκαίο κατά την κρίση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος εκδίδει την άδεια διαμονής².

Είναι σαφές ότι πρόθεση του νομοθέτη ήταν η απλούστευση της διαδικασίας για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία της Διοίκησης.

Ετσι κρίνεται σκόπιμο, με απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα, να προσδιοριστούν οι περιπτώσεις εκείνες για τις οποίες κρίνεται αναγκαία η κλήση των αλλοδαπών ενώπιον της Επιτροπής, ώστε να διευκολυνθεί και το έργο των Υπηρεσιών.

² βλ. κατωτέρω Μέρος Δεύτερο, σελ. 74-75.

Άρθρο 16
(Άρθρο 19§ 1 γ του Ν. 3013/02)
Συμμετοχή σε ειδικά προγράμματα.

Αλλοδαποι που μετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγών, σε προγράμματα συνεργασίας με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και υπότροφοι υπουργείων, οργανισμών, κοινωφελών ιδρυμάτων και του Ι.Κ.Υ., γίνονται δεκτοί για παραμονή στη χώρα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 8 έως 13 του νόμου αυτού που εφαρμόζονται αναλόγως.

Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Δημόσιας Τάξης μπορεί να καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτού του άρθρου.

Ερμηνευτική σημείωση:

Προκειμένου να χορηγηθεί άδεια διαμονής σε αλλοδαπούς που μετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγών, σε προγράμματα συνεργασίας με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και υπότροφοι υπουργείων, οργανισμών, κοινωφελών ιδρυμάτων και του Ι.Κ.Υ., είναι απαραίτητο να υποβάλλουν αίτηση στο Δήμο ή Κοινότητα του τόπου κατοικίας τους, δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της θεώρησης εισόδου, στην οποία θα αναγράφεται ο συγκεκριμένος σκοπός για τον οποίο ζητούν την άδεια διαμονής.

Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από τα κατωτέρω, πλην του διαβατηρίου, σε πρωτότυπη μορφή δικαιολογητικά:

- α. αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου, με την ισχύουσα θεώρηση εισόδου στη χώρα (VISA),³
- β. δύο έγχρωμες φωτογραφίες,

³ Βλ. και στην με.Α.Π. Φ-3689.4/12/ΑΣ 961/30.8.02 ερμηνευτική εγκύκλιο του Υπουργείου Εξωτερικών

Η Διεύθυνση Κοινωνία του τόπου και τοκοκμίας του εξέταζει το φακελο
σε προς την πληροτητα των δικαιολογητικων και τον διαβιβαζει στη
Διευθυνση Αλλοδαπων και Μεταναστευσης της οικειας Περιφέρειας.

Η Διευθυνση Αλλοδαπων και Μεταναστευσης της οικειας
Περιφέρειας εξέταζει το φακελο και προβαινει σε αλληλογραφία με
την Αστυνομική Διευθυνση του Νομού αναφορικά με το αν στο
πρόσωπο του συγκεκριμένου αλλοδαπού συντρέχουν λόγοι δημόσιας
τάξης και ασφάλειας της χώρας.

Κατόπιν τούτου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας προχωρεί
στην έκδοση απόφασης χορήγησης άδειας διαμονής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Άρθρο 19

(Άρθρο 19§§ 2 & 3 του Ν. 3013/02)

Χορήγηση άδειας εργασίας

1. Επιτρέπεται η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για απασχόληση με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη και για συγκεκριμένο είδος απασχόλησης, αν του χορηγηθεί άδεια εργασίας από το νομάρχη.
2. Ο Ο.Α.Ε.Δ. καταρτίζει στο τελευταίο τρίμηνο κάθε έτους έκθεση, στην οποία καταχωρούνται οι υπάρχουσες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό στην επικράτεια και οι κενές θέσεις εργασίας κατά ειδικότητα και περιφέρεια που μπορεί να καλυφθούν από αλλοδαπούς. Κατά την κατάρτιση της έκθεσης λαμβάνονται υπόψη το συμφέρον της εθνικής οικονομίας, η προσφορά εργασίας από ημεδαπούς και αλλοδαπούς και η ζήτηση. Με βάση αυτήν την έκθεση καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εξωτερικών, ο ανώτατος αριθμός αδειών εργασίας που χορηγούνται κάθε έτος σε αλλοδαπούς κατά ιθαγένεια, νομό, είδος και διάρκεια απασχόλησης, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται στις ελληνικές προξενικές αρχές και στα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας που

αλλοδαπός που επιθυμεί την ανανέωση οφείλει πριν από τη λήξη της άδειας εργασίας, να υποβάλλει αίτηση στο νομάρχη για ανανέωση με τα σχετικά δικαιολογητικά.

Εάν η σύμβαση εργασίας καταρτίζεται για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός έτους, η άδεια εργασίας, κατά την αρχική της χορήγηση, θα χορηγείται για ένα έτος.

Μετά την πάροδο έξι ετών η άδεια εργασίας έχει διετή διάρκεια.

Υστερα από συνολική δεκαετή παραμονή στην Ελλάδα μπορεί να χορηγείται άδεια εργασίας αόριστης διάρκειας.

9. Ο νομάρχης διαβιβάζει την άδεια εργασίας στο ελληνικό προξενείο για να δοθεί θεώρηση εισόδου και την κοινοποιεί στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης.

Άρθρο 21

(Άρθρο 19§ 4 του Ν. 3013/02)

Χορήγηση άδειας παραμονής

1. Στον αλλοδαπό που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για την παροχή εξαρτημένης εργασίας στην Ελλάδα χορηγείται άδεια παραμονής, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. έχει άδεια εργασίας,
β. έχει συνάψει σύμβαση εργασίας, από την οποία προκύπτει ότι η αμοιβή του είναι τουλάχιστον ίση με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη.

γ. είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,
δ. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα.

2. Η αίτηση του αλλοδαπού συνοδεύεται από:

α. άδεια εργασίας,
β. σύμβαση εξαρτημένης εργασίας,
γ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,

δ. δήλωση, στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του,

ε. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο

Ευρωπαϊκή σημείωση:

Με τις τροποποιητικές διατάξεις του Ν. 3013/02, εναρμονίστηκε η νομοθεσία μας προς τις κοινοτικές οδηγίες, αναφορικά με την εφαρμογή και τη διάρκεια της χορηγούμενης άδειας διαμονής στους αλλοδαπούς, συζύγους ημεδαπών ή πολιτών χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Περαιτέρω, σας κάνουμε γνωστό ότι:

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 351/1998 (Φ.Ε.Κ. 232 Α')⁷, «τα έγγραφα διαμονής που χορηγούνται στους υπηκόους κρατών μελών

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ ΑΡΙΘΜ. 351

Ρύθμιση τελών εγγράφων διαμονής στην Ελλάδα υπηκόων κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών οικογενείας αυτών κατά τροποποίηση των Π.Δ. 525/1983, 499/1987 και 278/1992.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 1338/1983 «Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου» (Α' 34), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65 του Ν. 1892/1990 (Α' 101) ως και του άρθρου 4 του Ν. 1338/1983, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 παρ.4 του Ν. 1440/1984 (Α' 70) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 7 του Ν. 1775/1988 (Α' 101), με το άρθρο 31 του Ν. 2076/1992 (Α' 130) και με το άρθρο 19 του Ν. 2367/1995 (Α' 261).
2. Την υπ' αριθμ. 34001/ΔΙΟΕ 1957 από 9.9.1996 απόφαση του Πρωθυπουργού και Υπουργού Εθνικής Οικονομίας (8' 937).
3. Την υπ' αριθμ. 1107147/1239/006 Α από 4.10.1996 απόφαση του Πρωθυπουργού και Υπουργού Οικονομικών (8' 922).
4. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α' του Ν. 1558/1985 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (Α' 137) το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (Α' 154) και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 2469/1997 (Α' 38).
5. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν προκαλούνται δαπάνες σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.
6. Την υπ' αριθμ. 516/1998 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και των Υφυπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Το άρθρο 6 του Π.Δ. 278/1992 (Α' 144) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 6.

Τέλη εγγράφων διαμονής.

Τα έγγραφα διαμονής που χορηγούνται στους υπηκόους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και στα μέλη της οικογένειάς τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, σύμφωνα με τις προηγούμενες διατάξεις, εκδίδονται ανανεώνονται και θεωρούνται με την καταβολή ποσού ίσου με τα τέλη της έκδοσης ταυτότητας ημεδαπού».

Άρθρο 2

Το άρθρο 9 του Π.Δ. 499/1987 (Α' 238) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 9.

Τέλη εγγράφων διαμονής. Τα έγγραφα διαμονής που χορηγούνται στους υπηκόους κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στα μέλη της οικογένειάς τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, σύμφωνα με τις προηγούμενες διατάξεις, εκδίδονται και ανανεώνονται με την καταβολή ποσού ίσου με τα τέλη της έκδοσης ταυτότητας ημεδαπού».

Άρθρο 3.

Το άρθρο 8 του Π.Δ. 525/1983 (Α' 203) αντικαθίσταται ως εξής:

Διατίθεται στην Ελλάδα υπήκοα κράτων-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών της οικογενείας τους.

Ευνεπώς, παρακαλούμε για την απαρέγκλιτη εφαρμογή των προαναφερθέντων Προεδρικών Διαταγμάτων και ως εκ τούτου αφενός να μην αναζητείται το παράβολο, αφετέρου να μη ζητείται η προσκόμιση ιατρικού πιστοποιητικού από τους ενδιαφερόμενους, ως δικαιολογητικού για τη χορήγηση άδειας διαμονής στην Ελλάδα.

Προκειμένου να χορηγηθεί άδεια διαμονής σε σύζυγο, Έλληνα πολίτη ή πολίτη χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι απαραίτητο ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός, να υποβάλλει αίτηση στο Δήμο ή Κοινότητα του τόπου κατοικίας του, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- α. ακριβές αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου,
- β. δύο έγχρωμες φωτογραφίες,

γ. γληξιαρχική πράξη γάμου, επίσημα επικυρωμένη,

δ. ακριβές αντίγραφο της ταυτότητας του/της συζύγου, εφόσον αυτός είναι Έλληνας ή της άδειας διαμονής του, εφόσον είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

ε. υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/1986 του/της ή Έλληνα συζύγου ή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι υφίσταται ο γάμος ή πρόσφατο πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.

Για τα κάτω των δεκατεσσάρων (14) ετών άγαμα τέκνα του/της συζύγου Έλληνα πολίτη ή πολίτη χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δε χορηγείται ατομική άδεια διαμονής, καθώς η διαμονή τους καλύπτεται από την άδεια διαμονής του γονέα, παρά μόνο υποβάλλεται μία αίτηση που συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

των αλλοδαπών που διαμένουν στο Νόμο αντιστοίχως με το αν πρόκειται για τον συγκεκριμένο αλλοδαπού συντρέχουν λόγοι που αφορούν στη δημοσυνταξία και ασφαλεία της χώρας.

Κατόπιν τούτου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας προχωρεί στην έκδοση απόφασης για χορήγηση άδειας διαμονής, η οποία έχει πενταετή διάρκεια και μπορεί να ανανεώνεται αυτοδίκαια για ισόχρονο διάστημα.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την αυτοδίκαιη ανανέωση της άδειας διαμονής σε σύζυγο Έλληνα πολίτη ή πολίτη χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι να προσκομίσει δύο μήνες πριν τη λήξη της αποδεικτικά στοιχεία ότι υφίσταται ο γάμος (υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/1986 του/της Έλληνα συζύγου ή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πρόσφατο πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης).

Το έντυπο της άδειας διαμονής (ακριβές αντίγραφο του οποίου κρατείται στην Υπηρεσία) αποστέλλεται στο Δήμο ή Κοινότητα του τόπου κατοικίας του αλλοδαπού και του παραδίδεται με αποδεικτικό επίδοσης, το οποίο αποστέλλεται στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας και φυλάσσεται στο φάκελο του αλλοδαπού.

Σε περίπτωση που εγείρονται αμφιβολίες για την ισχύ του γάμου του αλλοδαπού με Έλληνα πολίτη ή πολίτη χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας προβαίνει στους αναγκαίους ελέγχους, για να διαπιστώσει αν ο γάμος τελέστηκε με κύριο σκοπό την καταστρατήγηση των διατάξεων του Ν. 2910/01, προκειμένου ο αλλοδαπός να αποκτήσει την άδεια διαμονής.

*
Οι αλλοδαποί που βρίσκονται σε κατάσταση χηρείας, εφόσον ο αποβιώσας σύζυγος ήταν Έλληνας πολίτης ή πολίτης χώρας της

παραδίδεται από αυτόν που κερδίζει τη μονική μερίδα και συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- α. αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου
  - β. δύο επιχρωμές οωτογραφίες,
  - γ. πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης των αλλοδαπών αρχών (επίσημα επικυρωμένο και μεταφρασμένο),
  - δ. επίσημο έγγραφο αλλοδαπής αρχής, νόμιμα επικυρωμένο και μεταφρασμένο (π.χ. απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου, συμφωνία των γονέων για τον επιμερισμό της επιμέλειας των τέκνων που έχει περιβληθεί το νόμιμο τύπο κ.λ.π.).
- Ως προς τη χορήγηση και την ανανέωση άδειας διαμονής αυτής της κατηγορίας ακολουθείται η ως άνω διαδικασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΙΑ ΑΛΛΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Άρθρο 34

(Άρθρο 19 § 6α & β του Ν. 3013/02)

Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών αθλητών και προπονητών

1. Η είσοδος στη χώρα αλλοδαπών αθλητών και προπονητών αθλήματος, που έχει αναγνωρισθεί από τις ελληνικές αθλητικές αρχές, για την εγγραφή, μεταγραφή ή πρόσληψή τους σε αναγνωρισμένο αθλητικό σωματείο σε Αθλητική Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Α.Ε.) ή σε Τμήμα Αμειβομένων Αθλητών (Τ.Α.Α.), επιτρέπεται ύστερα από έγκριση της ελληνικής αθλητικής ομοσπονδίας του οικείου αθλήματος και χορήγηση θεώρησης εισόδου.
2. Ο αλλοδαπός αθλητής ή προπονητής που επιθυμεί να έλθει στην Ελλάδα εν όψει εγγραφής, μεταγραφής ή πρόσληψης, οφείλει να προσκομίσει στο ελληνικό προξενείο του τόπου κατοικίας του:
  - α. διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο,

γ. Οι παραπάνω αλλοδαποί μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά την παραγραφο 2 του άρθρου 28 μέλη της οικογενείας τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια παραμονής που λήγει με τη λήξη της άδειας παραμονής των αλλοδαπών, εφόσον προσκομίσουν το υπο στοιχείο β' της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού πιστοποιητικό.

Εομηνευτική σημείωση:

Μετα τη συμπλήρωση των διατάξεων του άρθρου αυτού σημειώνουμε ότι:

Α. Ο ενδιαφερομενος αλλοδαπός απαιτείται να προσκομίσει πλέον, εκτός των λοιπων δικαιολογητικών που αναγράφονται στο άρθρο 34 του Ν. 2910/01 καθώς και στην αριθμ. 8 με Α.Π.Φ.94345/14612/3.5.01 Εγκύκλιό μας, και άδεια εργασίας (παράγραφος 2).

Β. Οσον αφορά στους συζύγους των ανωτέρω αλλοδαπών (παράγραφος 6), είναι απαραίτητο να υποβάλλουν αίτηση στο Δήμο ή Κοινότητα του τόπου κατοικίας τους, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από τα ακολουθα δικαιολογητικά:

α. ακριβές αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου

β. δύο έγχρωμες φωτογραφίες,

γ. ληξιαρχική πράξη γάμου (επίσημα επικυρωμένη και μεταφρασμένη),

δ. παράβολο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 71 του Ν. 2910/01, το οποίο θα προμηθεύεται από τις οικείες Δ.Ο.Υ. σε μορφή διπλότυπου είσπραξης, με τα στοιχεία του ενδιαφερόμενου αλλοδαπού (Κ.Α.Ε. 3741),

ε. πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., με το οποίο θα βεβαιώνεται ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα που σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσουν κίνδυνο για τη

δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

Παροτρυντικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά
επιδημιολογικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία
του Ι.Κ.Α., με το οποίο θα βεβαιώνεται ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει
από νοσήλια που σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια
Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσουν κίνδυνο για τη
δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

Ο Δήμος ή η Κοινότητα του τόπου κατοικίας του εξετάζει το φάκελο
ως προς την πληρότητα των δικαιολογητικών και τον διαβιβάζει στη
Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας.

Η Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας
Περιφέρειας εξετάζει το φάκελο και προβαίνει σε αλληλογραφία με
την Αστυνομική Διεύθυνση του Νομού αναφορικά με το αν στο
πρόσωπο του συγκεκριμένου αλλοδαπού συντρέχουν λόγοι που
αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

Κατόπιν τούτου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας προχωρεί
στην έκδοση απόφασης χορήγησης άδειας διαμονής.

Το έντυπο της άδειας διαμονής (ακριβές αντίγραφο του οποίου
κρατείται στην Υπηρεσία) αποστέλλεται στο Δήμο ή Κοινότητα του
τόπου κατοικίας του αλλοδαπού, όπου και υπέβαλε την αίτησή του,
και του παραδίδεται με αποδεικτικό επίδοσης το οποίο αποστέλλεται
στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας
Περιφέρειας και φυλάσσεται στο φάκελο του αλλοδαπού.

Η σχετική απόφαση χορήγησης άδειας διαμονής κοινοποιείται:

- α. στο Δήμο ή Κοινότητα του τόπου κατοικίας του αλλοδαπού σε δύο
αντίτυπα για την επίδοση του ενός στον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό,
- β. στην Αστυνομική Διεύθυνση του Νομού και
- γ. στην οικεία Διεύθυνση Εργασίας της Νομαρχίας.

πλην της περίπτωσης δ της παραγράφου 1, επείτα από επίδειξη της θεώρησης εισόδου. Η άδεια εργασίας κοινοποιείται στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης.

3. Στους αλλοδαπούς της παραγράφου 1 χορηγείται άδεια παραμονής, εφόσον:

α. Έχουν σύμβαση εργασίας με την εταιρία ή, εφόσον πρόκειται για μέλη διοικητικού συμβουλίου ή διαχειριστές, προσκομίσουν απόφαση του αρμόδιου οργάνου της εταιρίας για την ιδιότητά τους.

β. Είναι ασφαλισμένοι για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης. Η ισχύς της παρ. 11 του άρθρου 8 του Ν.2166/1993 δεν θίγεται.

γ. Προσκομίσουν πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α. ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό. Το πιστοποιητικό αυτό δεν είναι απαραίτητο για την ανανέωση της άδειας παραμονής.

δ. Δήλωση στην οποία να αναγράφεται η διεύθυνση του καταλύματός του.

4. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα. Για την ανανέωση της άδειας παραμονής ο αλλοδαπός δεν καλείται σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης.

5. Οι παραπάνω αλλοδαποί μπορούν να συνοδεύονται και από τα κατά το άρθρο 28 παράγραφος 2 μέλη της οικογένειάς τους, στα οποία χορηγείται ατομική άδεια παραμονής που λήγει με τη λήξη της άδειας παραμονής των αλλοδαπών, εφόσον προσκομίσουν το υπό στοιχείο γ' της παραγράφου 3 αυτού του άρθρου πιστοποιητικό.

Ερμηνευτική σημείωση:

Με τις συμπληρωματικές διατάξεις του Ν. 3013/02, στους αλλοδαπούς που έχουν λάβει την ειδική θεώρηση εισόδου, προκειμένου να εργαστούν στην Ελλάδα κατά τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 35 του Ν. 2910/01, προβλέπεται η χορήγηση άδειας εργασίας από το Νομόρχη, αφού παρουσιαστούν στην αρμόδια υπηρεσία και επιδείξουν την θεώρηση εισόδου.

Επίσης, εφόσον ο αλλοδαπός επιθυμεί την ανανέωση της ετήσιας άδειας διαμονής που του έχει χορηγηθεί για ίσο χρονικό διάστημα, οι

Η Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσουν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό.

Για τα κάτω των δεκατεσσάρων (14) ετών άγαμα τέκνα τους ή τέκνα του συζύγου του εφόσον του έχει ανατεθεί η άσκηση γονικής μέριμνας, δε χορηγείται ατομική άδεια διαμονής, καθώς η διαμονή τους καλύπτεται από την άδεια διαμονής του γονέα τους. Σε αυτήν την περίπτωση αρκεί η υποβολή:

- α. πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης των αλλοδαπών αρχών, επίσημα επικυρωμένο και μεταφρασμένο, και
- β. πιστοποιητικού υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., με το οποίο θα βεβαιώνεται ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα που σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσουν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία (τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό), προκειμένου να αναγραφούν στο πίσω μέρος της άδειας διαμονής του κυρίου κατόχου.

Για τα ανήλικα άγαμα τέκνα τους ή τέκνα του συζύγου του εφόσον του έχει ανατεθεί η άσκηση γονικής μέριμνας, που έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους, χορηγείται ατομική άδεια διαμονής, η οποία ακολουθεί την τύχη της άδειας διαμονής του κύριου κατόχου. Η αίτηση υποβάλλεται από τον ανωτέρω και συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- α. αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου,
- β. δύο έγχρωμες φωτογραφίες,
- γ. πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης των αλλοδαπών αρχών (επίσημα επικυρωμένο και μεταφρασμένο),
- δ. παράβολο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 71 του Ν. 2910/01, το οποίο θα προμηθεύεται από τις οικείες Δ.Ο.Υ. σε μορφή

Από το Αποκεντρωμένο Γραφείο του Νομού και
Από την Ειδική Διεύθυνση Εφορίας της Νομαρχίας.

Τέλος, σας παραθέτουμε ως έχει την αριθμ. **295/2002** Ατομική
Γνωμοδότηση του κ. Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου μας, που
εγινε αποδεκτη από τον κ. Υφυπουργό Εσωτερικών Δημόσιας
Διοίκησης και Αποκέντρωσης, για ενημέρωσή σας.

... μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για
ισόχρονο διάστημα άδειας εργασίας.

ii. Περαιτέρω, κατά την παραγραφο 2 του ίδιου άρθρου, μετά την
παροδο εξι ετών η ανανέωση της άδειας παραμονής γίνεται με
απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και
Αποκεντρωσης και έχει διετή διάρκεια. Υστερα από δεκαετή
συνολική παραμονή στην Ελλάδα, με όμοια απόφαση, μπορεί να
χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας.

iii. Εξάλλου, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 23, του ίδιου
νόμου οι ανωτέρω ρυθμίσεις, για την ανανέωση της άδειας
παραμονής, ισχύουν και για τους αλλοδαπούς που τελούν υπό
καθεστώς παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών.

iv. Παράλληλα στο άρθρο 37 παρ. 1 και 3 του αυτού νόμου
προβλέπεται, γενικώς, για τους αλλοδαπούς που δεν εντάσσονται
ρητά σε μια από τις κατηγορίες εκείνες, για τις οποίες προαπαιτείται
η χορήγηση άδειας εργασίας, ότι η άδεια παραμονής έχει ετήσια
διάρκεια η οποία μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα, ενώ
εάν συμπληρωθεί δεκαετής παραμονή με απόφαση του Υπουργού
Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκεντρωσης μπορεί να
χορηγείται αντίστοιχη άδεια αόριστης διάρκειας.

β). Ο Νόμος 2910/2001 προβλέπει την ύπαρξη αυτοτελών κατηγοριών
αλλοδαπών, για τις οποίες υφίσταται διακεκριμένες ρυθμίσεις, όπως
είναι οι περιπτώσεις εισόδου και παραμονής αλλοδαπών αθλητών και
προπονητών (άρθρο 34) μελών διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστών
και προσωπικού εταιρειών (άρθρο 35), καθώς και αλλοδαπών
πνευματικών δημιουργιών και μελών καλλιτεχνικών συγκροτημάτων
και τσίρκων (άρθρο 36).

ii. Οι ειδικές αυτές ρυθμίσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν,
ότι έχουν, μάλλον, διευκολυντικό χαρακτήρα, έναντι των γενικών

...πότε να αποκλείεται εφικτικά η δυναμική ερμηνεία η
...παραμονή.

Κατ'ακολουθίαν, έχω τη γνώμη ότι για τους αλλοδαπούς, οι οποίοι
αναφέρονται στις περιπτώσεις των άρθρων 34, 35 και 36 του Ν.
2910/2001, ως προς τη χρονική διάρκεια της ανανέωσης της άδειας
παραμονής τους, εφαρμόζονται, αναλόγως, οι σχετικές ρυθμίσεις του
άρθρου 22 του ίδιου νόμου.

✱ III. α. Περαιτέρω από το άρθρο 28 παρ. 1 και 2 του Ν. 2910/2001
ορίζονται τα ακόλουθα:

«1. Ο αλλοδαπός που κατοικεί νόμιμα στην Ελλάδα επί δύο
τουλάχιστον έτη μπορεί να ζητήσει την είσοδο και την εγκατάσταση
στη χώρα μελών της οικογένειάς του εφόσον:

α. τα μέλη της οικογένειάς του πρόκειται να κατοικήσουν μαζί
του

β. ο αιτών αλλοδαπός αποδεικνύει ότι διαθέτει προσωπικό
εισόδημα και επαρκές για τις ανάγκες της οικογένειάς του, που δεν
μπορεί να είναι μικρότερο από το ημερομίσθιο του ανειδίκευτου
εργάτη, καθώς και κατάλληλο κατάλυμα και ασφάλιση υγειονομικής
περιθαλψής, που μπορεί να καλύψει και τα μέλη της οικογένειάς του
που θα συντηρούνται από αυτόν.

2. Ως μέλη οικογένειάς του αλλοδαπού που εισέρχονται στη χώρα στο
πλαίσιο της οικογενειακής συνένωσης νοούνται:

α. ο σύζυγος

β. τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του

γ. τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του συζύγου του, εφόσον του
έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας

περίπτωση των άρθρων 34, 35 και 36 του Ν. 2910/2001, εφαρμόζεται
παραμένει η διατάξη του άρθρου 22, του ίδιου νόμου, σχετικά με τις
προυποθέσεις και τη χρονική διάρκεια της ανανέωσης της άδειας
παραμονής. Η ενιαία αναλογη εφαρμογή περιλαμβάνει και τα
μέλη της οικογένειας τους, όπως οριοθετούνται στην παράγραφο 2
του άρθρου 28 του αυτού νόμου (2910/2001).

Ο Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΙΚΑΣ

ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟΔΕΚΤΗ
ΑΘΗΝΑ, 2 Ιουλίου 2002
Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

Λ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

των εργασιών του Υπουργείου Πολιτισμού ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, επιτρέπεται να εισέρχονται στη χώρα, αφού λάβουν άδεια εσοδών που χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα προκειται να διαρκέσουν οι εκδηλώσεις.

Ευημευτική σημείωση:

1. Ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός απαιτείται πλέον να προσκομίσει, εκτός των λοιπών δικαιολογητικών που αναγράφονται στο άρθρο 35 του Ν. 2910/01 καθώς και στην αριθμ. 8 με Α.Π.Φ.94345/14612/3.5.01 Εγκύκλιό μας, και άδεια εργασίας.

Άρθρο 37

(Άρθρο 20 §§ 1 α, β, 2 του Ν. 3013/02)

Άλλες περιπτώσεις χορήγησης άδειας παραμονής.

1. Επιτρέπεται να χορηγείται άδεια παραμονής σε αλλοδαπό για ένα έτος, που μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα, εφόσον:
  - α. αποδεικνύει ότι διαθέτει πόρους για τα έξοδα διαβίωσης του χωρίς να παρέχει εξαρτημένη εργασία ή να ασκεί ανεξάρτητη δραστηριότητα και ότι η προέλευση των πόρων αυτών είναι νόμιμη,
  - β. έχει εξασφαλίσει κατάλυμα,
  - γ. είναι υγιής και είναι ασφαλισμένος για κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.
2. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής συνοδεύεται από:
  - α. αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για τη διαβίωσή του,
  - β. δήλωση, στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του,
  - γ. αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή ότι έχει υποβληθεί σχετική αίτηση,
  - δ. πιστοποιητικό υγείας, που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο

β. στα αγγλικά τεκνα διπλωματικών υπαλλήλων που είναι διαπιστευμένοι στην Ελλάδα.

Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο που διαρκεί η σχέση του αλλοδαπού με τη διπλωματική αποστολή και επεχει και θέση άδειας εργασίας μόνο για το διοικητικό και υπηρετικό προσωπικό των διπλωματικών αποστολών της περίπτωσης α'. Η αίτηση για τη χορήγηση της άδειας παραμονής της παραγράφου αυτής υποβάλλεται στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης της Περιφέρειας Αττικής και εξετάζεται κατά παρέκκλιση της διαδικασίας του άρθρου 8 του παρόντος νόμου.

× 7.α. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας χορηγείται άδεια παραμονής στους ανταποκριτές ξένου τύπου που έχουν διαπιστευτεί στο υπουργείο Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, καθώς και στα κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 28 του ν. 2910/2001 μέλη των οικογενειών τους. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για ισόχρονο διάστημα. Η αίτηση για τη χορήγηση της άδειας παραμονής της παραγράφου αυτής υποβάλλεται στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης της Περιφέρειας όπου διαμένει ο αλλοδαπός και εξετάζεται κατά παρέκκλιση της διαδικασίας του άρθρου 8 του ν. 2910/2001. Η αίτηση συνοδεύεται από αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου του αλλοδαπού με τη θεώρηση εισόδου και βεβαίωση του υπουργείου Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης για την ιδιότητα του αλλοδαπού και το χρονικό διάστημα της διαπίστευσής του.

β. Με κοινή απόφαση των υπουργών Εξωτερικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης χορηγείται άδεια παραμονής σε αλλοδαπούς, η οποία επεχει και θέση άδειας εργασίας, εφόσον αιτιολογημένα συντρέχει δημόσιο συμφέρον. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ενός έτους και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα. Η αίτηση για τη χορήγηση της άδειας παραμονής της παραγράφου αυτής υποβάλλεται στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης του υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και εξετάζεται χωρίς να εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 8 του παρόντος νόμου.

× 8.α. Η είσοδος ομόδοξου αλλοδαπού για φοίτηση στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία του Αγίου Όρους επιτρέπεται, εφόσον προηγουμένως ο αλλοδαπός λάβει θεώρηση εισόδου για το λόγο αυτόν. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί τη χορήγηση θεώρησης εισόδου θα πρέπει να προσκομίσει στο ελληνικό προξενείο του τόπου κατοικίας του:

α.α. διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο,

Ερμηνευτική σημείωση:

Κατά τις προβλέψεις της παραγράφου 1 του άρθρου 37 του ν. 2910/01, επιτρέπεται, ύστερα από αίτηση, να χορηγείται άδεια διαμονής σε αλλοδαπό για ένα έτος, που μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα, εφόσον, αποδεικνύει ότι διαθέτει πόρους, νομιμής προέλευσης, για την κάλυψη των δαπανών διαβίωσής του, χωρίς να παρέχει εξαρτημένη εργασία ή να ασκεί ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, έχει εξασφαλίσει κατάλυμα, είναι υγιής και είναι ασφαλισμένος για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψής του.

Ωστόσο, ορθώς έχει επισημανθεί και από τις Υπηρεσίες σας, που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν τέτοιες περιπτώσεις, η απουσία ρητής πρόβλεψης στο νόμο, για τον εφοδιασμό των εν λόγω αλλοδαπών, με την απαραίτητη και για το σκοπό αυτό, ειδική θεώρηση εισόδου, από τις ελληνικές προξενικές αρχές της χώρας προέλευσής τους.

Κατά την γνώμη του Υπουργείου και για την έκδοση απόφασης χορήγησης άδειας διαμονής στους ενδιαφερόμενους να έλθουν στην Ελλάδα για το χρονικό διάστημα που ο νόμος επιτρέπει, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 37 του Ν. 2910/01, απαιτείται ο εφοδιασμός τους με ειδική θεώρηση εισόδου, έτσι ώστε, να γνωρίζουν την ακριβή διαδικασία και το σύνολο των προϋποθέσεων που πρέπει εκ του νόμου να πληρούν, να μη τίθενται ζητήματα αμφισβητήσεων και κατά συνέπεια να προκύπτει σαφώς ο σκοπός της παραμονής τους στο Ελληνικό έδαφος, να είναι ασφαλής ο έλεγχος τέτοιων περιπτώσεων και σε κάθε περίπτωση να μη καταστρατηγούνται οι λοιπές διατάξεις του Ν. 2910/01.

Στην περίπτωση αυτή σύμφωνα με την Α.Π. Φ. 3689.4/12/Α Σ961/30.8.2002 ερμηνευτική εγκύκλιο του Υπουργείου Εξωτερικών σε αλλοδαπούς οι οποίοι είναι οικονομικά ανεξάρτητοι(εισοδηματίες,

διπλοτυπία εισηγήσεως με τα στοιχεία του ενδιαφερομένου αλλοδαπού (Κ.Α.Ε. 3741).

δ. βεβαίωση ασφαλιστικού φορέα ότι είναι ασφαλισμένος για την καλύτερη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης,

ε. πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., με το οποίο θα βεβαιώνεται ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα που σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) μπορεί να αποτελέσουν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Τα έξοδα βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό,

στ. απλή δήλωση στην οποία θα αναφέρεται η διεύθυνση της κατοικίας του,

ζ. Στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι διαθέτει πόρους για τη διαβίωσή του στην Ελλάδα, χωρίς να χρειάζεται να παρέχει εξαρτημένη εργασία ή να ασκεί ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα και ότι η προέλευση των πόρων αυτών είναι νόμιμη

η. υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/1986, στην οποία θα αναφέρεται ότι δεν παρέχει ούτε θα παρέξει εξαρτημένη ή ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα στο διάστημα της διαμονής του στην Ελλάδα.

Ο Δήμος ή η Κοινότητα του τόπου κατοικίας του, εξετάζει το φάκελο ως προς την πληρότητα των δικαιολογητικών και τον διαβιβάζει στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας.

Η Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας, εξετάζει το φάκελο και προβαίνει σε αλληλογραφία με την Αστυνομική Διεύθυνση του Νομού αναφορικά με το αν στο πρόσωπο του συγκεκριμένου αλλοδαπού συντρέχουν λόγοι που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

ο παρέρχοντο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 71 του Ν. 2910/01, το οποίο θα τροποθευεται από τις οικείες Δ.Ο.Υ. σε μορφή διπλοτύπου εισπραξης, με τα στοιχεία του ενδιαφερόμενου αλλοδαπού (Κ.Α.Ε. 3741),

ε. πράξη αναγνώρισης τέκνου (όπου απαιτείται) που έχει περιβληθεί το νόμιμο τύπο,

στ. πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.

Η Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας, στην οποία περιέρχεται ο σχετικός φάκελος τον εξετάζει και προβαίνει σε αλληλογραφία με την Αστυνομική Διεύθυνση του Νομού αναφορικά με το αν στο πρόσωπο του συγκεκριμένου αλλοδαπού συντρέχουν λόγοι που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

Κατόπιν τούτου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας προχωρεί στην έκδοση απόφασης για χορήγηση άδειας διαμονής, η οποία έχει διάρκεια μέχρι πέντε (5) έτη και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά με τη λήξη της για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε (5) έτη και επέχει θέση άδειας εργασίας.

* Προκειμένου να χορηγηθεί άδεια διαμονής σε γονείς ημεδαπών που απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια με προϋπόθεση την ιδιότητά τους ως ομογενών, είναι απαραίτητο οι ενδιαφερόμενοι αλλοδαποί να υποβάλλουν αίτηση στο Δήμο ή Κοινότητα του τόπου κατοικίας τους, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α. ακριβές αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου, (στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται ειδική θεώρηση εισόδου),

β. δύο έγχρωμες φωτογραφίες,

γ. ακριβές αντίγραφο προηγούμενης άδειας διαμονής σε περίπτωση που υπάρχει

α. παρμόλο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 71 του Ν. 2910/01, το οποίο θα προμηθευτείται από τις οικείες Δ.Ο.Υ. σε μορφή διπλότυπου εισπραξής, με τα στοιχεία του ενδιαφερόμενου αλλοδαπού (Κ.Α.Ε. 3741),

δ. βεβαίωση από το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, από την οποία θα προκύπτει η σχέση του αλλοδαπού με την προξενική αρχή.

Η Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας εξετάζει το φάκελο κατά παρέκκλιση της διαδικασίας που ορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 2910/01, δηλαδή δεν προβαίνει σε αλληλογραφία με την Αστυνομική Διεύθυνση του Νομού αναφορικά με το αν συντρέχουν στο πρόσωπο του συγκεκριμένου αλλοδαπού λόγοι που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

Κατόπιν τούτου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, εκδίδει τη σχετική απόφαση με την οποία χορηγείται άδεια διαμονής ίση με το χρόνο που διαρκεί η σχέση του αλλοδαπού με τη διπλωματική αποστολή και επέχει θέση άδειας εργασίας μόνο για το διοικητικό και υπηρετικό προσωπικό των διπλωματικών αποστολών της περίπτωσης α' της παραγράφου 6.

× Όσον αφορά στους συζύγους τους, είναι απαραίτητο να υποβάλλουν αίτηση στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- α. ακριβές αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου,
- β. δύο έγχρωμες φωτογραφίες,
- γ. ληξιαρχική πράξη γάμου (επίσημα επικυρωμένη και μεταφρασμένη),
- δ. πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης αλλοδαπών αρχών, (επίσημα επικυρωμένο και μεταφρασμένο)

Αλλοδαπών και Μεταναστευσης της οικείας Περιφέρειας και συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- α. αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου,
- β. βεβαίωση του Υπουργείου Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης για την ιδιότητα του αλλοδαπού και το χρονικό διάστημα της διαπίστευσης του,
- γ. δύο έγχρωμες φωτογραφίες,
- δ. παράβολο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 71 του Ν. 2910/01, το οποίο θα προμηθεύεται από τις οικείες Δ.Ο.Υ. σε μορφή διπλότυπου είσπραξης, με τα στοιχεία του ενδιαφερόμενου αλλοδαπού (Κ.Α.Ε. 3741).

Με απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, χορηγείται άδεια διαμονής, για ένα έτος με δυνατότητα ισόχρονης ανανέωσής της, κατά παρέκκλιση της διαδικασίας που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 2910/01, στους Ανταποκριτές Ξένου Τύπου που είναι διαπιστευμένοι στο Υπουργείο Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, καθώς και στα μέλη των οικογενειών τους.

Βασικό κριτήριο επομένως, για τη χορήγηση αυτής της άδειας διαμονής, είναι η διαπίστευση του ενδιαφερόμενου στο Υπουργείο Τύπου και Μ.Μ.Ε.

Γνώμη του Υπουργείου είναι ότι η ρύθμιση αυτή αφορά και στους βοηθούς ανταποκριτές ξένου τύπου, εφόσον αυτοί πληρούν την ως άνω προϋπόθεση της διαπίστευσης, η οποία και θα πρέπει να αποδεικνύεται αρμοδίως και εγγράφως.

Όσον αφορά στους συζύγους τους, είναι απαραίτητο να υποβάλλουν αίτηση στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας η οποία πρέπει να συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

Άρθρο 38

(Άρθρο 21 § 1 του Ν. 3013/02)

Είσοδος αλλοδαπών για ολιγοήμερη παραμονή.

Αλλοδαπός που εισέρχεται στη χώρα για τουρισμό, συνέδρια, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις και γενικά για ολιγοήμερη παραμονή, μπορεί να παραμείνει προσωρινά χωρίς άδεια παραμονής, για όσο χρόνο ισχύει η προξενική θεώρηση ή για χρονικό διάστημα τριών μηνών, εάν πρόκειται για αλλοδαπό στον οποίο επιτρέπεται η είσοδος χωρίς προξενική θεώρηση. *Παράταση του χρόνου παραμονής μέχρι έξι μήνες μπορεί να χορηγηθεί σε αλλοδαπό για λόγους εξαιρετικούς, ιδιαίτερα λόγω ανωτέρας βίας, ανθρωπιστικών, επαγγελματικών ή σοβαρών προσωπικών λόγων, εφόσον διαθέτει επαρκείς πόρους διαβίωσης. Η αίτηση υποβάλλεται, πριν τη λήξη της θεώρησης εισόδου ή του ελεύθερου χρόνου διαμονής, στην αστυνομική αρχή του τόπου διαμονής και καταχωρείται στο διαβατήριό του υπό μορφή σφραγίδας.*

Άρθρο 44

(Άρθρο 21 § 7 του Ν. 3013/02)

Διοικητική απέλαση.

1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται αν:
  - α. Έχει καταδικασθεί τελεσίδικα σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή, ανεξαρτήτως ποινής, για εγκλήματα προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας της χώρας, εγκλήματα σχετικά με την έμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διεθνή οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα με χρήση μέσων υψηλής τεχνολογίας, εγκλήματα περί το νόμισμα, εγκλήματα αντίστασης, αρπαγής ανηλίκου, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, τοκογλυφίας, του νόμου περί μεσαζόντων, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, για εγκλήματα που αφορούν τα όπλα, αρχαιότητες, την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας ή τη διευκόλυνση της μεταφοράς ή προώθησής τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη και εφόσον η απέλασή του δεν διατάχθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο.
  - β. Έχει παραβιάσει τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Λογους ανθρωπιστικούς, ανωτέρας βίας ή δημόσιου συμφέροντος, όπως όταν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι που αφορούν τη ζωή ή την υγεία του αλλοδαπού ή της οικογένειάς του.

7. Η απέλαση αλλοδαπών που βρίσκονται παράνομα στη χώρα και καταγγέλλουν πράξεις προαγωγής σε πορνεία μπορεί με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών και έγκριση του εισαγγελέα εφετών να αναστέλλεται μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέλθηκαν. Αν η καταμήνυση αποδειχθεί ψευδής, η απέλαση εκτελείται. Για όσο χρόνο διαρκεί η αναστολή της απέλασης χορηγείται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, άδεια παραμονής στους αλλοδαπούς κατά παρέκκλιση των διατάξεων του παρόντος.

8. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται η ειδικότερη διαδικασία για την εκτέλεση των αποφάσεων απέλασης, που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και εκείνων που διατάσσονται με αποφάσεις ποινικών δικαστηρίων, σύμφωνα με τα άρθρα 74 και 99 του Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 54

(Άρθρο 21§ 2 του Ν. 3013/02)

Υποχρεώσεις υπαλλήλων και λοιπών ιδιωτών - κυρώσεις.

1. Απαγορεύεται η εκμίσθωση ακινήτων σε αλλοδαπούς που δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο ή θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής.
2. Οι διευθυντές ξενοδοχείων, παραθεριστικών κέντρων, κλινικών και θεραπευτηρίων οφείλουν να ενημερώνουν την αστυνομική υπηρεσία ή την υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης για την άφιξη και την αναχώρηση αλλοδαπών που φιλοξενούν.
3. Στα πρόσωπα που παραβιάζουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2, πέραν άλλων κυρώσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία, επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, χρηματικό πρόστιμο από πέντακόσιες χιλιάδες έως ένα εκατομμύριο δραχμές.
4. Τα πρόστιμα της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται επίσης στα πρόσωπα που υποβάλλουν ανακριβή δήλωση ή βεβαίωση ή δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει με τη βεβαίωση η

για πολιτογράφηση, που απευθύνεται προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και συνοδεύεται από:

- α. δήλωση πολιτογράφησης. Η δήλωση αυτή γίνεται ενώπιον του δημαρχου ή προέδρου της κοινότητας παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτυρών,
- β. παράβολο ύψους πεντακοσίων χιλιάδων δραχμών, το οποίο μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το τριάντα τοις εκατό κάθε φορά. Οι ομογενείς δεν υποχρεούνται στην καταβολή του παραβόλου αυτού.
- γ. αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου και εφόσον δεν είναι γραμμένο με λατινικούς χαρακτήρες, μεταφρασμένο στην ελληνική γλώσσα,
- δ. άδεια παραμονής ή άλλο αποδεικτικό έγγραφο νόμιμης παραμονής του στη χώρα,
- ε. πιστοποιητικό γέννησης ή βάπτισης. Αν ο αλλοδαπός είναι πρόσφυγας και αδυνατεί να προσκομίσει πιστοποιητικό γέννησης, αρκεί η προσκόμιση της απόφασης χορήγησης σε αυτόν πολιτικού ασύλου. Η διάταξη αυτή ισχύει και για πρόσφυγες, των οποίων η αίτηση πολιτογράφησης εκκρεμεί κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος,
- στ. εκκαθαριστικό σημείωμα ή αντίγραφο δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους και
- η. σημείωμα δακτυλοσκόπησης από το αστυνομικό τμήμα του τόπου κατοικίας του.

Άρθρο 64

(Άρθρο 22§ 2 του Ν. 3013/02)

Επιτροπή Πολιτογράφησης.

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης συνιστάται πεντάμελής Επιτροπή Πολιτογράφησης, η οποία αποτελείται από:

α. τον προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ως Πρόεδρο,

παραμονής που έχει λήξει χωρίς να έχει υποβληθεί αίτηση για ανανέωση της και διαμένουν μετά τη λήξη τους αποδεδειγμένα στη χώρα ή

β. Έχουν ασκήσει προσφυγή κατά αποφάσεων των αρμόδιων οργάνων του Ο.Α.Ε.Δ. ενώπιον της ειδικής επιτροπής του άρθρου 5 του Π.Δ.359/1997 και επιθυμούν να παραιτηθούν από την προσφυγή προκειμένου να υπαχθούν στη διαδικασία του παρόντος άρθρου ή

γ. Έχουν υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση κάρτας παραμονής περιορισμένης χρονικής διάρκειας (πράσινης κάρτας) για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους στην ειδική επιτροπή του άρθρου 5 του Π.Δ.359/1997, επειδή δεν πληρούσαν ορισμένες από τις νόμιμες προϋποθέσεις για τη χορήγηση της πράσινης κάρτας ή

δ. Αποδείξουν ότι διαμένουν στη χώρα, νόμιμα ή παράνομα, συνεχώς επί ένα έτος μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος.

2. ι. Οι αλλοδαποί των περιπτώσεων α' και δ' της παρ.1 του άρθρου αυτού οφείλουν μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου να υποβάλουν στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας τους αίτηση με δύο φωτογραφίες που συνοδεύεται από:

α. Επικυρωμένο αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ή πιστοποιητικού γέννησης ή οικογενειακής κατάστασης ή δελτίου ταυτότητας.

β. Προκειμένου για αλλοδαπούς της περ. α. της παρ. 1: αα. το πρωτότυπο της πράσινης κάρτας, λευκής κάρτας ή άδειας παραμονής που έχει λήξει και

ββ. Αν από το διαβατήριο ή το ταξιδιωτικό έγγραφο δεν συνάγεται ο χρόνος παραμονής του αλλοδαπού στην Ελλάδα, έγγραφα βέβαιης χρονολογίας ή λογαριασμούς Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., Ε.ΥΔ.Α.Π. και κινητής τηλεφωνίας, καθώς και ασφαλιστήρια συμβόλαια, από τα οποία αποδεικνύεται ότι διέμεναν στην χώρα τουλάχιστον ένα έτος πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Για τη διαπίστωση του χρόνου παραμονής του αλλοδαπού τα προσκομιζόμενα έγγραφα δεν είναι απαραίτητο να καλύπτουν συνεχόμενα όλο το διάστημα του έτους. Εύλογα ενδιάμεσα διαστήματα μπορεί να τεκμαίρονται.

γ. Προκειμένου για αλλοδαπούς της περ. δ' της παρ. 1, αν από το διαβατήριο ή από το ταξιδιωτικό έγγραφο δεν συνάγεται ο χρόνος παραμονής του αλλοδαπού στην Ελλάδα, επιπλέον λογαριασμούς Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., Ε.ΥΔ.Α.Π. και κινητής τηλεφωνίας, καθώς και ασφαλιστήρια συμβόλαια, από τα οποία αποδεικνύεται η τουλάχιστον ετήσια παραμονή τους στην Ελλάδα ή απόφαση δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου δήμων ή κοινοτήτων, των οποίων ο πληθυσμός δεν υπερβαίνει τους 20.000 κατοίκους, με την οποία

5. Η υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μεταναστευσης εξετάζει τις αιτήσεις των προηγούμενων παραγράφων σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 5,6 και 7 του άρθρου 8 του παρόντος νόμου. Η άδεια παραμονής χορηγείται ανεξαρτήτως του λόγου για τον οποίο επιθυμεί να παραμείνει ο αλλοδαπός στην Ελλάδα και έχει διάρκεια έξι μηνών.

6. ι. Αλλοδαπός στον οποίο έχει χορηγηθεί η εξάμηνη άδεια παραμονής που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, επιτρέπεται να λάβει άδεια εξαρτημένης εργασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, εφόσον μέχρι τη λήξη του εξαμήνου προσκομίσει στην αρμόδια υπηρεσία εργασίας της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης αίτηση για τη χορήγηση άδειας εργασίας και για την ανανέωση της εξάμηνης άδειας παραμονής. Η αίτηση συνοδεύεται από:

α. Την εξάμηνη άδεια παραμονής.

β. Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου τύπου Α'. Για την έκδοση του πιστοποιητικού αυτού ο αλλοδαπός υποβάλλει την αίτηση στην υπηρεσία εργασίας της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, η οποία την διαβιβάζει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης αποστέλλει το πιστοποιητικό απευθείας στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Ο αλλοδαπός υποβάλλει μαζί με την αίτηση και υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/1986 ότι δεν έχει τελέσει αξιόποινη πράξη. Για την έκδοση της άδειας εργασίας αρκεί η υποβολή της αίτησης για τη χορήγηση του πιστοποιητικού ποινικού μητρώου και της υπεύθυνης δήλωσης. Εάν από το πιστοποιητικό ποινικού μητρώου προκύπτει ότι ο αλλοδαπός έχει τελέσει αξιόποινη πράξη, η άδεια εργασίας και η άδεια παραμονής ανακαλούνται.

γ. Πιστοποιητικό υγείας που εκδίδεται από ημεδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα ή κέντρα υγείας ή θεραπευτήρια και ιατρεία του Ι.Κ.Α., ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από νόσημα το οποίο σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και τον Π. Ο. Υ. δύναται να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

δ. Δήλωση στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του καταλύματός του.

ε. Αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι ασφαλισμένος και ότι έχει εκπληρώσει τις ασφαλιστικές του υποχρεώσεις για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος.

στ. Σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ή αναγγελία προς τον Ο.Α.Ε.Δ. για την πρόσληψη ή δήλωση του εργοδότη ότι θα τον απασχολήσει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και ότι σε περίπτωση διακοπής της σχέσης εργασίας θα ενημερώσει σχετικά την υπηρεσία

γ. Οικονομοτεχνική μελέτη στην οποία περιλαμβάνονται τουλάχιστον το είδος και το ύψος της επένδυσης, καθώς και οι πηγές χρηματοδότησης και στοιχεία που να αποδεικνύουν την επιστημονική, τεχνική ή επαγγελματική του κατάρτιση ως προς τη δραστηριότητα που επιθυμεί να ασκήσει.

δ. Επίσημα αποδεικτικά στοιχεία επαρκών οικονομικών πόρων για την κάλυψη των εξόδων παραμονής και της δραστηριότητας που θα ασκήσει.

ii. Ο δήμος ή η κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση στην υπηρεσία που ασκεί τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης. Η υπηρεσία αυτή χορηγεί την άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 25 και ανανεώνει την άδεια παραμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

9. Η καταχώριση αλλοδαπού στον κατάλογο ανεπιθύμητων συνεπεία διοικητικής απέλασης ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία, για παράνομη είσοδο, έξοδο, παραμονή ή εργασία στο ελληνικό έδαφος, ο οποίος έχει λάβει την άδεια παραμονής της παραγράφου 1 του άρθρου 66 του ν.2910/2001 και εφόσον στηρίζεται σε γεγονότα που έγιναν σε χρόνο προγενέστερο της έκδοσης της ανωτέρω άδειας παραμονής, δεν συνεπάγεται έναντι των κατόχων της οποιοδήποτε έννομο αποτέλεσμα και επέρχεται, αυτοδικαίως, διαγραφή τους από τον ίδιο κατάλογο.

10. Άδειες παραμονής, των οποίων η ισχύς έληξε ή θα λήξει παρατείνονται, αυτοδικαίως, μέχρι 31.12.2002.

Εομηνευτική σημείωση:

Με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 21 του Ν. 3013/02, ήδη παράγραφος 9 στο άρθρο 66 του Ν. 2910/01, προβλέπεται η αυτοδίκαιη διαγραφή των καταχωρηθέντων αλλοδαπών στον κατάλογο ανεπιθύμητων, συνεπεία διοικητικής απέλασης ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία, για παράνομη είσοδο, έξοδο, παραμονή ή εργασία στο ελληνικό έδαφος και εφόσον αυτή στηρίζεται σε γεγονότα που έγιναν σε χρόνο προγενέστερο της έκδοσης της άδειας παραμονής κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 66 του Ν. 2910/01.

Παράλληλα η νομική κατάσταση αυτών των αλλοδαπών ήταν τέτοια, ώστε να ερθουν αντιμέτωπες με διαδικασίες και θέματα για τα οποία ο νομος δεν είχε προβλέψει.

Αποτέλεσμα ήταν να προκληθούν υπηρεσιακώς ερωτήματα, η απάντηση των οποίων απαιτούσε χρόνο και μελέτη και πιθανότατα την δια της νομοθετικής οδού επίλυσή τους.

Επιπλέον, αναγνωρίζοντας τις αντικειμενικές δυσκολίες των υπηρεσιών να ανταποκριθούν σε τέτοιο φόρτο εργασίας αλλά και της αδυναμίας των αλλοδαπών να μεριμνήσουν έγκαιρα για την παράταση των αδειών παραμονής τους, κρίθηκε αναγκαίο αφενός να δοθεί η δυνατότητα στις υπηρεσίες να αναδιοργανωθούν ή και οργανωθούν κατά τρόπο ορθολογικότερο και βεβαίως να συνεργαστούν με τις συναρμόδιες για την έκδοση των αδειών διαμονής των αλλοδαπών υπηρεσίες, αφετέρου να δοθεί ικανός χρόνος στους ενδιαφερόμενους, ώστε να συγκεντρώσουν πλέον έγκαιρα τα απαραίτητα εκ του νόμου δικαιολογητικά για την ανανέωση των αδειών διαμονής τους.

Έτσι με τις διατάξεις της τελευταίας παραγράφου του άρθρου 25 του Ν. 3013/02 « Άδειες παραμονής, των οποίων η ισχύς έληξε ή θα λήξει παρατείνονται αυτοδικαίως, μέχρι 31.12.2002».

Τούτο σημαίνει ότι λόγω της αδιάστικτης πρόβλεψης του νόμου, παρατείνεται αυτοδικαίως έως την 31η Δεκεμβρίου 2002, η ισχύς των αδειών διαμονής των αλλοδαπών, ανεξάρτητα από το καθεστώς υπό το οποίο αυτές έχουν εκδοθεί υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι ο αλλοδαπός έχει μεριμνήσει να υπαχθεί στο ρυθμιστικό πεδίο του Ν. 2910/01. Έχει δηλαδή δηλώσει τη βούλησή του να διαμένει νόμιμα στη Χώρα, με τους όρους και τις προϋποθέσεις του ισχυοντος μεταναστευτικού νόμου. Κατά συνέπεια άδειες παραμονης που έχουν

Είναι σαφές ότι τα υφιστάμενα στις άδειες διαμονής αλλοδαπών για εποχιακή εργασία, ρυθμίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 24 του ν. 2910/01 και κατά τα οριζόμενα του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 2. η είσοδος και παραμονή αλλοδαπών για εποχιακή εργασία στην Ελλάδα ρυθμίζονται από διμερείς ή πολυμερείς διεθνείς συμφωνίες.

Συνεπώς, ο αλλοδαπός, κάτοχος άδειας διαμονής για εποχιακή εργασία, οφείλει να εγκαταλείψει το Ελληνικό έδαφος χωρίς άλλες διατυπώσεις, μετά τη λήξη της εποχιακής εργασίας για την οποία και του χορηγήθηκε η σχετική άδεια.

Τέλος, όπως άλλωστε συζητήθηκε και κατά την κοινή σύσκεψη που έγινε στο Υπουργείο, εφόσον οι αρμόδιες Υπηρεσίες της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, χορηγήσουν σε αλλοδαπό, άδεια εργασίας, η χρονική ισχύς της οποίας εκτείνεται πέραν της 31ης -12-2002, τότε θα πρέπει να προβείτε στη χορήγηση άδειας διαμονής για ισόχρονο διάστημα:

Αντίθετα, άδειες εργασίας που εκδόθηκαν ή θα εκδοθούν και θα λήγουν εντός του 2002 και για τις οποίες δεν έχουν χορηγηθεί οι αντιστοιχες άδειες διαμονής, αυτές μπορεί να μην εκδοθούν, αφού αυτοδικαίως έχει παραταθεί η ισχύς των προηγούμενων αδειών διαμονής. Ωστόσο οι Υπηρεσίες σας πρέπει να καταστήσουν γνωστό και σαφές στους ενδιαφερόμενους, ότι οφείλουν να μεριμνήσουν για την έγκαιρη συλλογή των δικαιολογητικών, ώστε δύο μήνες πριν τη λήξη της αυτοδικαίως παραταθείσας άδειας διαμονής τους, να τα υποβάλλουν αρμοδίως για την ανανέωσή της εντός των πρώτων ημερών του 2003.

Κατά συνέπεια θα πρέπει να προβείτε **τουλάχιστον** στην ανάρτηση ανακοινώσεων σε πρόσφορους και προσβάσιμους στους αλλοδαπούς

χωρους, ώστε να ενημερωθούν για την υποχρέωση τους να μεριμνήσουν για την έγκαιρη ανανέωση των αδειών τους.

Άρθρο 69

(Άρθρο 25 § 5 του Ν. 3013/02)

Εκκρεμείς αιτήσεις και δηλώσεις πολιτογράφησης Ειδικές περιπτώσεις διαπίστωσης ιθαγένειας.

1. Εκκρεμείς δηλώσεις για πολιτογράφηση που έχουν υποβληθεί μέχρι τις 15.11.2000 εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. Εκκρεμείς δηλώσεις για πολιτογράφηση που έχουν υποβληθεί μετά την ως άνω ημερομηνία εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. Εκκρεμείς αιτήσεις πολιτογράφησης που δεν συνοδεύονται από αντίστοιχες δηλώσεις πολιτογράφησης και που έχουν υποβληθεί πριν από την παραπάνω ημερομηνία δεν λαμβάνονται υπόψη.
2. Νέες αιτήσεις για πολιτογράφηση που θα υποβληθούν, ύστερα από την απόρριψη προηγούμενης αίτησης πολιτογράφησης σύμφωνα με το προϊσχύον άρθρο 4 παρ. 2 του Ν.2130/1993 (ΦΕΚ 62 Α'), εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.
3. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας διαπιστώνεται η κτήση ή μη της ελληνικής ιθαγένειας προσώπων που ζητούν να καθορισθεί η ιθαγένειά τους σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν.Δ.3370/1955 - ΦΕΚ 258 Α'), όπως αυτός ισχύει, καθώς και με τις προϊσχύουσες αυτού σχετικές διατάξεις, και τις διεθνείς συμβάσεις και συνθήκες. Όπου στις διατάξεις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, όπως αυτός ισχύει, αναγράφεται η λέξη «νομάρχης», εφεξής νοείται ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας.
4. Ελληνίδα που απέβαλε την ελληνική ιθαγένεια λόγω του γάμου της με αλλοδαπό την ανακτά, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή της στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου της κατοικίας της ή της διαμονής της.
5. Αλλοδαπή που απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια λόγω του γάμου της με Έλληνα και διατηρεί την ιθαγένεια που είχε πριν από την τέλεση του γάμου, αποβάλλει την ελληνική ιθαγένεια, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή της στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου της κατοικίας της ή της διαμονής της.

6. Τέκνο που γεννήθηκε πριν από την 8.5.1984 από μητέρα Ελληνίδα κατά το χρόνο του τοκετού ή της τέλεσης του γαμου από τον οποίο γεννήθηκε το τέκνο, γίνεται Έλληνας, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου της κατοικίας του ή της διαμονής του.
7. Τέκνο που γεννήθηκε από Έλληνα πατέρα και αλλοδαπή μητέρα πριν από την ισχύ του Ν.1250/1982, εφόσον θεωρείται γνήσιο σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 7 παράγραφος 3 του παραπάνω νομού, γίνεται Έλληνας, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου της κατοικίας του ή της διαμονής του.
8. Εάν το τέκνο είναι ανήλικο, η δήλωση της παραγράφου 6 υποβάλλεται από τη μητέρα και η δήλωση της παραγράφου 7 από τον πατέρα.
9. Επιτρέπεται η αποποίηση της ελληνικής ιθαγένειας εφόσον ο ενδιαφερόμενος είναι ενήλικας, δηλώνει ότι έχει πάψει να υφίσταται πλέον γνήσιος δεσμός του με τη χώρα και διαμένει στην αλλοδαπή. Για την αποποίηση υποβάλλονται δήλωση ενώπιον του Έλληνα προξένου του τόπου διαμονής του ενδιαφερομένου και αίτηση προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η αποδοχή της αίτησης γίνεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγενείας, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο χρόνος απώλειας της ιθαγένειας ανατρέχει στο χρόνο αποδοχής της αίτησης.
10. Τα τέκνα αυτών που αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 6 και 7 γίνονται Έλληνες, αν κατά την ημερομηνία της δήλωσης είναι άγαμα και δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους.
11. Τέκνο που γεννήθηκε από Ελληνίδα μητέρα και απώλεσε την ελληνική ιθαγένεια, λόγω νομιμοποίησης ή αναγνώρισης από αλλοδαπό πατέρα, την ανακτά αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας του ή διαμονής του.

που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

Οι σχετικές πιστώσεις εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και κατανέμονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών. Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής.

Άρθρο 73

(Άρθρο 23 του Ν.3013/02)

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, συνιστάται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής (Ι.ΜΕ.ΠΟ.) και καθορίζονται οι πόροι του. Το νομικό αυτό πρόσωπο θα υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και θα έχει έδρα στο Νομό Αττικής.
2. Σκοποί του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής είναι η έρευνα και η εκπόνηση μελετών για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της μεταναστευτικής πολιτικής.
- 3.α. Το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και επτά ακόμη μέλη, με τριετή θητεία.
β. Ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και επιλέγονται από καθηγητές Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι., ανώτατα στελέχη του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, διευθυντές επιστημονικών ινστιτούτων, επιστήμονες και προσωπικότητες με κύρος και εμπειρία σε θέματα σχετικά με τη μετανάστευση.
γ. Ο Γενικός Διευθυντής του Ινστιτούτου προσλαμβάνεται ύστερα από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου με σύμβαση μίσθωσης εργασίας ορισμένου χρόνου που μπορεί να ανανεώνεται και προΐστανται των υπηρεσιών του Ινστιτούτου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Λοιπές διατάξεις Ν. 3013/02.

Άρθρο 24

Οι βεβαιώσεις και οι προσωρινές άδειες παραμονής που χορηγούνται με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 76 του ν. 2910/2001 αντικαθίστανται από προσωρινές άδειες παραμονής εξάμηνης διάρκειας, οι οποίες επέχουν και θέση άδειας εργασίας, εφόσον τα πρόσωπα στα οποία χορηγήθηκαν οι βεβαιώσεις της ανωτέρω παραγράφου κριθούν αλλογενείς αλλοδαποί και εξακολουθούν να διαμένουν στην Ελλάδα. Η ανανέωση των ανωτέρω αδειών παραμονής γίνεται με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία των διατάξεων των παραγράφων 6, 7 και 8 του άρθρου 66 του ν. 2910/2001, όπως αυτές ισχύουν, οι οποίες εφαρμόζονται ανάλογα.

Ομογενείς, οι οποίοι ζητούν τη διαπίστωση της ελληνικής ιθαγένειας, εφόσον έχουν καταθέσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, λαμβάνουν, από το αρμόδιο, για την έκδοση της οικείας διαπιστωτικής πράξης, όργανο, βεβαίωση εξάμηνης διάρκειας, η οποία επέχει θέση άδειας εργασίας και παραμονής, που μπορεί να ανανεώνεται, ισόχρονα, μέχρι την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής πράξης.

Άρθρο 25 §§ 1,2, 7

1.α. Σε αλλοδαπούς, που υπέβαλαν αιτήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν.2713/1999 (ΦΕΚ 89 Α'), οι οποίες είναι εκκρεμείς ή άδειες που έχουν χορηγηθεί, κατ' εφαρμογή της ίδιας διάταξης και έληξαν ή λήγουν εντός του τρέχοντος έτους, χορηγείται με διαπιστωτική πράξη του αρμόδιου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, άδεια παραμονής, η οποία επέχει και θέση άδειας εργασίας, ισχύος μέχρι 31.12.2002.

β. Εφόσον στους ανωτέρω αλλοδαπούς έχουν χορηγηθεί, στο παρελθόν, άδειες παραμονής, οι οποίες, αποδεδειγμένως,

Ηδη για το θέμα αυτό σας έχουν δοθεί σχετικές οδηγίες καθώς και υποδείγματα διαπιστωτικής πράξης του Γενικού Γραμματέα της Περιορισίας.

Για τους κατοχους αυτων των αδειων και για το χρονικό διάστημα απο 1/1/2003 και εφεξής, χορηγείται άδεια διαμονής, σύμφωνα με τις προβλεψεις των διατάξεων του ν. 2910/01.

Όσον αφορά σε άδειες διαμονής που έχουν χορηγηθεί κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 13 του Ν. 2713/1999⁹ και έληξαν ή λήγουν εντός του τρέχοντος έτους, ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός απαιτείται να υποβάλλει αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής στη

⁹ Άρθρο 13

Συμπλήρωση διατάξεων του ν.1975/1991

1. Μετα το άρθρο 12 του ν.1975/ 1991 (ΦΕΚ 184 Α) προστίθεται άρθρο 12 Α ως εξής:

Άρθρο 12 Α

Άδειες παραμονής για εξαιρετικούς λόγους

1. Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξης δύναται μετά από σχετικό αίτημα, να χορηγεί άδεια παραμονής σε αλλοδαπό, για τον οποίο δεν συντρέχουν οι προβλεπόμενες απο τις λοιπές διατάξεις του παρόντος νόμου σχετικές προϋποθέσεις, εφόσον τούτο επιβάλλεται για λόγους ανθρωπιστικούς ή δημοσίου συμφέροντος η συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας που παρεμποδίζουν την επιστροφή του αλλοδαπού στη χώρα προελευσης.
2. Η ανωτέρω άδεια, η οποία δεν δύναται να υπερβαίνει το ένα (1) έτος, χορηγείται μετά γνώμη επιτροπής, αποτελούμενης από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στο Υπουργείο Δημοσίας Τάξης, ως πρόεδρο και ως μέλη ένα διπλωματικό υπάλληλο του Υπουργείου Εξωτερικών και έναν ανωτερο αξιωματικό της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, οι οποίοι ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τους οικειους Υπουργούς. Η συγκροτηση της ανωτερω επιτροπής γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημοσίας Τάξης.
3. Για τη χορήγηση της άδειας αυτής, ο αιτών καλείται και παρουσιάζεται αυτοπροσώπως στην επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου, προσκομίζοντας στοιχεία αποδεικτικά της ταυτότητάς του, καθώς και των λόγων τους οποίους επικαλείται. Το αίτημα του αλλοδαπού δύναται να εξετασθεί και χωρίς την αυτοπρόσωπη παρουσία του, όταν αυτή καθίσταται αδύνατη για αντικειμενικούς λόγους ή δεν κρίνεται αναγκαία από την επιτροπή.
4. Η παραπάνω άδεια δύναται να ανανεωνεται υπό τις προϋποθέσεις των προηγούμενων παραγραφων και μέχρι να εκλείψουν οι ανωτέρω λόγοι.
5. Κατα της απόφασης που αρνείται τη χορηγηση ή ανανewση της άδειας αυτής δεν χωρεί η προσφυγή του άρθρου 16 του παρόντος.
2. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 33 του ν. 1975/ 1991 προστίθεται εδαφιο ως εξής:
"Αεροπορικές ή ναυτιλιακές εταιρειες ή ταξιδιωτικά γραφεία υποχρεουνται να μη δεχονται για μεταφορα και να λαμβάνουν καθε μέτρο, που να αποκλείει τη μεταφορα από το εξωτερικό στην Ελλάδα αλλοδαπων που δεν είναι εφοδιασμενοι με τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα. Στους παραβάτες των ανωτέρω υποχρεώσεων επιβάλλεται διοικητικό προστίμο, επιφυλασσομένων των προβλεπομένων στον παρόντα νομο ποινικων διατάξεων. Το ύψος του προστίμου, τα όργανα και η διαδικασία επιβολής και εισπραξης του και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση των Υπουργων Εξωτερικών, Δημοσίας Διοικησης και Αποκεντρωσης, Οικονομικων και Δημοσίας Τάξης".
3. Στην παρ. 3 του άρθρου 27 του ν. 1975/1991 προστίθεται εδαφιο ως εξής:
"Ειδικότερα σε αλλοδαπο, ο οποίος παρβη τις περι παραμονής στη χωρα μας διατάξεις του παρόντος, δύναται να εισέλθει για λόγους ανθρωπιστικούς, ανωτερας βίας ή δημοσίου συμφέροντος, αντί της απειρασ να ταρσεται: προθεσμία προς αναχωρηση, που δεν υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) ημερες".

Θεμα: «Χορηγήση αδειας διαμονής και εργασίας στον αλλοδαπο
..... του ..... υπήκοο
..... σύμφωνα με το άρθρο 25 § 1 του Ν. 3013/02 (ΦΕΚ
102/Α/1-5-02)»

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Εχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 25 § 1 του Ν. 3013/2002 (Φ. Ε. Κ. 102 Α') «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις», σύμφωνα με τις οποίες αλλοδαποί που υπέβαλλαν αιτήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 2713/1999 (ΦΕΚ 89 Α'), οι οποίες είναι εκκρεμείς ή άδειες που έχουν χορηγηθεί, κατ'εφαρμογή της ίδιας διάταξης και έληξαν ή λήγουν εντός του τρέχοντος έτους, τους χορηγείται με διαπιστωτική πράξη του αρμόδιου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας άδεια παραμονής, η οποία επέχει και θέση άδειας εργασίας, ισχύος έως 31.12.2002.
2. Την υπ. αριθμ. .... απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για μεταβίβαση εξουσίας υπογραφής.
3. Τα στοιχεία του οικείου φακέλου, από τα οποία προκύπτει ότι υφίσταται εκκρεμής αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής κατ'εφαρμογή του άρθρου 13 του Ν. 2713/1999.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Χορηγούμε στον αλλοδαπό ..... του
..... υπήκοο ..... άδεια διαμονής η οποία
επέχει και θέση άδειας εργασίας σύμφωνα με το άρθρο 25 § 1 του Ν.
3013/2002 (Φ. Ε. Κ. 102 Α') και ισχύει από την επόμενη ημέρα της
αίτησης έως 31-12-2002.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Αντίγραφο της διαπιστωτικής πράξης θα κοινοποιείται στη
Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου.

από κάθε απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για τη χορήγηση της ελληνικής ιθαγένειας, γνωμοδοτούν ειδικές επιτροπές που συγκροτούνται με κοινή απόφαση των Υπουργών Έσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημοσίας Ταξής, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ένα μέλος της Επιτροπής ορίζεται υποχρεωτικά από την αντιπροσωπευτικότερη οργάνωση των ομογενών της περιφέρειας. Σε περίπτωση που δεν μπορεί να προσδιοριστεί ποια οργάνωση είναι αντιπροσωπευτικότερη, τότε ορίζεται ως μέλος της Επιτροπής εκπρόσωπος που προτείνει το Προεδρείο του Συμβουλίου Αποδήμου Ελληνισμού (Σ.Α.Ε.).

Έργο των επιτροπών είναι η γνωμοδότηση για την ελληνική καταγωγή των αιτούντων την ελληνική ιθαγένεια που θα προκύπτει από τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου και από συνέντευξη των ενδιαφερομένων. εκτός εάν αυτή έχει πραγματοποιηθεί από την επιτροπή της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται ο αριθμός των επιτροπών, η σύνθεσή τους, η τοπική αρμοδιότητα και ο τρόπος λειτουργίας τους.

5. Η ελληνική ιθαγένεια κτάται από της δόσεως του όρκου από τον ομογενή εντός έτους από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Ο όρκος δίδεται ενώπιον του Έλληνα Προξένου ή του εκπροσώπου του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Ο τύπος του όρκου έχει ως εξής: «Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη στην Πατρίδα, υπακοή στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου ως Έλληνας πολίτης». Για την ορκωμοσία συντάσσεται πρωτόκολλο το οποίο υπογράφεται από τον αποκτώντα την ελληνική ιθαγένεια και τον οικείο Έλληνα Πρόξενο ή τον εκπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

6. Τα ανήλικα τέκνα του ομογενούς, που αποκτά την ελληνική ιθαγένεια κατά τα ανωτέρω, γίνονται Έλληνες από το χρόνο ορκωμοσίας του γονέα τους και εγγράφονται στα μητρώα αρρένων και στα δημοτολόγια με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

7. Με την αίτηση για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει και τον εξελληνισμό του ονόματος και του επωνύμου του, αν αυτά είχαν μεταβληθεί ή αλλοιωθεί στη χώρα από την οποία προέρχεται.

Στην περίπτωση αυτή, εφόσον ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας συμφωνεί με τον ενδιαφερόμενο ως προς τον τρόπο

μετά από αιτηση τους είτε την ελληνική ιθαγένεια, κατά τα ανωτέρω είτε Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας με την προσκομιση των δικαιολογητικών της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, ύστερα από ειδικώς αιτιολογημένη γνώμη της Προξενικής Αρχής του τοπικού διαμερισμού τους, η οποία διατυπώνεται κατά τις διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος άρθρου και απόφαση του Υπουργού Δημοσίας Ταξης, που εκδίδεται κατά τη διαδικασία της παραγράφου 4, αν αυτοι κατοικούν σε χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. η εαν διαμένουν στην ελληνική επικράτεια κατά την ίδια διαδικασία της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου χωρίς να απαιτείται η γνώμη της Προξενικής Αρχής. Η απόφαση κοινοποιείται στον ενδιαφερομένο μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την έκδοσή της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκεντρωσης, Εξωτερικών, Δημόσιας Ταξης και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται το περιεχόμενο του Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας και οι λεπτομέρειες για τη διαδικασία χορήγησής του. Επίσης, το Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας μπορεί να παρέχεται κατά τα ως άνω στους ομογενείς μέχρι την έκδοση της αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για τη χορήγηση της ελληνικής ιθαγένειας, καθώς και σε εκείνους που δεν επιθυμούν την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας, εφόσον τηρηθούν οι διαδικασίες των παραγράφων 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου, εάν αυτοι κατοικούν σε χώρα της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. ή της παραγράφου 4, εάν διαμένουν στην ελληνική επικράτεια χωρίς να απαιτείται η γνώμη της Προξενικής Αρχής.

Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας δύναται να χορηγείται και σε ομογενείς που διαμένουν σε άλλες χώρες. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκεντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Ταξης καθορίζεται η διαδικασία και οι προϋποθέσεις χορήγησης του δελτίου αυτού.

12. Το Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας επέχει θέση άδειας παραμονής και εργασίας του ομογενούς στην ελληνική επικράτεια.
13. Το Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας της παραγράφου 11 του παρόντος άρθρου χορηγείται με σχετική διαπιστωτική πράξη του Υπουργού Δημόσιας Ταξης και στα ανήλικα τέκνα των ομογενών.
14. Οι αλλογενείς σύζυγοι ομογενών, στους οποίους χορηγήθηκε κατά την παράγραφο 11 του παρόντος άρθρου το Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας, αποκτούν αυτοδικαίως άδεια παραμονής και εργασίας για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται ο γάμος με τον ή την ομογενή ή έχουν αποκτήσει τέκνα.
15. Οι διατάξεις των κεφαλαίων Γ', Δ' και Ε' κατωτέρω εφαρμόζονται στους ομογενείς που έχουν εγκατασταθεί στην ελληνική επικράτεια

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Άδειες διαμονής ενιαίου τύπου.

Σύμφωνα με τον ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΚ) αριθμ. 1030/2002 του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουνίου 2002 «για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών», οι άδειες διαμονής που εκδίδονται από τα κράτη μέλη για τους υπηκόους τρίτων χωρών είναι ενιαίου τύπου και μπορεί να είναι αυτοκόλλητη ετικέτα ή αυτοτελές έγγραφο.

Ήδη το Υπουργείο έχει προχωρήσει στην έκδοση 2.000.000 αδειών, σε μορφή αυτοκόλλητης ετικέτας, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ανωτέρω ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ και μετά την παραλαβή τους θα ακολουθήσει ιδιαίτερη εγκύκλιος, για την αναλυτική σας ενημέρωση. Συναφώς σας γνωρίζουμε ότι σε κάθε περίπτωση που απαιτείται ως δικαιολογητικό φωτ/φο του διαβατηρίου αυτό θα πρέπει να είναι ισχυρό και φωτοτυπημένο στο σύνολό του.

Εργασιακά θέματα.

Όπως γνωρίζετε, το Υπουργείο διοργάνωσε σύσκεψη για τα θέματα του μεταναστευτικού νόμου, στην οποία και συμμετείχαν εκπρόσωποι των Υπηρεσιών σας, ύστερα από σχετική πρόσκλησή μας.

Στη σύσκεψη αυτή κλήθηκε να παραστεί και εκπρόσωπος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων προέβη στην έκδοση της υπ. αριθμ. πρωτ. 31372/20.08.2002 εγκυκλίου σχετικά με

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

Ευριστούμε την προσοχή σας και παρακαλούμε για την με κάθε προσφορο μέσο και τρόπο ενημέρωση των αλλοδαπών και των αρμοδίων υπηρεσιών σας για την απαραίκλιτη εφαρμογή των κατωτέρω διατάξεων του Ν. 2910/01.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ' ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Άρθρο 39

1. Οι αλλοδαποι που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα ασφαλίζονται στους οικειους ασφαλιστικούς οργανισμούς και απολαμβάνουν των ιδίων ασφαλιστικών δικαιωμάτων με τους ημεδαπούς.
2. Οι διατάξεις του Ν.Δ.57/1973, όπως κάθε φορά ισχύει, για την κοινωνική προστασία, εφαρμόζονται και στους αλλοδαπούς που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα.
3. Οι αλλοδαποί κρατούμενοι ενημερώνονται αμέσως μετά την εισαγωγή τους σε κάποιο ίδρυμα, σε γλώσσα την οποία κατανοούν, για τα κύρια στοιχεία της διαβίωσής τους στο ίδρυμα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Διευκολύνεται η επικοινωνία τους με διπλωματικούς ή προξενικούς υπαλλήλους του Κράτους από το οποίο προέρχονται.
4. Οι πράξεις που περιγράφονται στα άρθρα 1 έως 3 του Ν.927/1979 (ΦΕΚ 139 Α) διώκονται αυτεπαγγέλτως.
5. Αλλοδαπός που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα και εξέρχεται προσωρινά από το ελληνικό έδαφος δικαιούται επανεισόδου, εφόσον η άδεια παραμονής του εξακολουθεί να ισχύει κατά το χρόνο της επανεισόδου του.

Άρθρο 40

Πρόσβαση των ανήλικων αλλοδαπών στην εκπαίδευση

1. Ανήλικοι αλλοδαποι, που διαμενουν στην ελληνική επικράτεια, υπάγονται στην υποχρέωση της ελάχιστης σχολικής φοίτησης, όπως και οι ημεδαποί.
2. Οι ανήλικοι αλλοδαποί που φοιτούν σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης έχουν χωρίς περιορισμούς πρόσβαση, στις δραστηριότητες της σχολικής ή εκπαιδευτικής κοινότητας.

Η υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης, καθώς και οι δήμοι και κινητές υπαχθούν να τηρούν μητρώο αλλοδαπών.

2. Ο ασκων τη νομική μερίμνα δηλώνει στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης τα αλλοδαπα τέκνα του που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους. Σε περίπτωση που αυτός δεν διαμένει στην Ελλάδα, η δηλώσή γίνεται από εκείνον με τον οποίο κατοικούν.

3. Αλλοδαπός, κατοχός αδειας παραμονής, οφείλει να αναχωρήσει χωρίς άλλη ειδοποίηση μέχρι την τελευταία ημέρα της λήξης της ισχύος της, εκτός αν πριν από τη λήξη της έχει υποβάλει αίτηση για την ανανέωσή της.

4. Αλλοδαπός, στον οποίο δεν εγκρίθηκε παραμονή ή ανανέωση της αδειας διαμονής του, υποχρεούται να εγκαταλείψει αμέσως το ελληνικό έδαφος χωρίς άλλες διατυπώσεις.

5. Αλλοδαπός, που παραμένει στη χώρα για χρονικό διάστημα μέχρι τριάντα ημερών από τη λήξη της αδειας παραμονής του ή παραβιάζει, για το ίδιο χρονικό διάστημα, τη διάρκεια του αναγραφόμενου στην κατεχόμενη θεωρηση εισόδου ή του δικαιούμενου ελεύθερου χρόνου παραμονής του, καθώς και την προβλεπόμενη στην ομοίμορφη θεωρηση SCHENGEN διάρκεια παραμονής ή το δικαιούμενο ελεύθερο χρόνο παραμονής του στον ενιαίο χώρο, υποχρεούται κατά την αναχώρηση να καταβάλει το τετραπλάσιο του προβλεπόμενου παραβόλου για άδεια παραμονής ετησιας διάρκειας. Εάν ο χρόνος της παράνομης παραμονής είναι μεγαλύτερος των τριάντα ημερών, υποχρεούται να καταβάλει το οκταπλάσιο του προβλεπόμενου παραβόλου για ετήσια άδεια παραμονής. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται ο τρόπος καταβολής του παραπάνω προστίμου και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ

Άρθρο 42

Περιορισμοί στην κίνηση και εγκατάσταση αλλοδαπών

1. Οι εγκατεστημένοι στη χώρα αλλοδαποί έχουν ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης στο σύνολο της επικράτειας. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με προταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης, μπορεί να απαγορευτεί η παραμονή ή η εγκατάσταση αλλοδαπών σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές της χώρας.

2. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να επιβάλλονται σε συγκεκριμένο αλλοδαπο, για λόγους εθνικής ασφαλείας, δημοσίας τάξης ή δημοσίας υγείας, περιορισμοί που αναφέρονται ιδίως στην

2. Αν αλλοδαπός εισέλθει στο ελληνικό έδαφος ή εξέλθει από αυτό χωρίς τις απαραίτητες διατυπώσεις, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, στον οποίο αναφέρει σχετικά χωρίς καθυστέρηση, πρέπει να αποκλείει από την ποινική δίωξη για την πράξη αυτήν, οπότε γνωστοποιεί άμεσα την απόφαση του αυτή στο διοικητή της αστυνομικής υπηρεσίας ή λιμενικής αρχής που διαπίστωσε την παράνομη είσοδο ή έξοδο. Προκειμένου αυτός με απόφαση του να επαναπροωθήσει τον αλλοδαπο άμεσα στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του. Η έγκριση του εισαγγελέα εφετών μπορεί να δοθεί και με τηλεφωνικό σήμα. Αν δεν καταστεί δυνατή η άμεση επαναπροώθηση του αλλοδαπού, ο διοικητής της αστυνομικής ή λιμενικής αρχής, αφού συντάξει σχετική έκθεση, παραπέμπει τον αλλοδαπο αυτόν στην αρμόδια διοικητική αρχή για απέλαση, σύμφωνα με το άρθρο 44 του νόμου αυτού. Η αρχή αυτή, αν η απέλαση δεν πραγματοποιηθεί εντός τριών μηνών, γνωστοποιεί τούτο στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Στην περίπτωση αυτήν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να ανακαλέσει την απόφασή του για αποχή από την ποινική δίωξη, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, εφόσον δεν έχει παρέλθει ένα έτος από την ημέρα της παράνομης εισόδου του αλλοδαπού στη χώρα.

Άρθρο 51

Υποχρεώσεις υπηρεσιών και υπαλλήλων - κυρώσεις

1. Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να μην παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο ή θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής ή γενικά δεν αποδεικνύουν ότι παραμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο. Εξαιρούνται τα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, όταν πρόκειται για αλλοδαπούς που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία και για ανήλικα παιδιά.
2. Οι διευθυντές φυλακών και κρατητηρίων υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να φυλάσσουν διαβατήρια ή άλλα έγγραφα που αποδεικνύουν την ταυτότητα των κρατούμενων αλλοδαπών, καθώς και τις άδειες παραμονής και εργασίας τους. Τα έγγραφα αυτά επιστρέφονται κατά την απόλυση του αλλοδαπού. Αν ο αλλοδαπός δεν έχει τα έγγραφα αυτά ή δεν έχει άδεια παραμονής ή εργασίας, οι ως άνω υπάλληλοι οφείλουν να το γνωστοποιήσουν άμεσα στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή ή στην πλησιέστερη υπηρεσία αλλοδαπών και μεταναστευσης.
3. Οι υπάλληλοι των παραπάνω υπηρεσιών και φορέων που παραβαίνουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για παράβαση καθήκοντος.

μήνες και για τρεις έως δώδεκα μήνες σε περίπτωση δεύτερης καταδίκης και εφόσον πρόκειται για κέντρα διασκέδασης από δυο μέχρι δώδεκα μήνες και από εξι μέχρι εικοσι τέσσερις μήνες αντίστοιχα. Αν υπάρξει τρίτη καταδίκη το καταστήμα ή η επιχείρηση κλείνεται οριστικά και δεν χορηγείται στο ίδιο τρυσάπο τέτοια άδεια για χρονικό διάστημα πέντε ετών.

5. Όταν η παραβίαση των διατάξεων του παρόντος νόμου γίνεται με σκοπό την προαγωγή αλλοδαπών σε πορνεία τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον δύο εκατομμυρίων δραχμών. Σε περίπτωση που το θύμα είναι ανήλικος ή ανήλικη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον πέντε εκατομμυρίων δραχμών. Το παραπάνω αδίκημα θεωρείται σε κάθε περίπτωση αυτοφώρο και εκδικάζεται με τη σχετική διαδικασία. Η έκδοση τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης γνωστοποιείται με μέριμνα της αρμοδίας εισαγγελίας στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας μέσα σε ένα μήνα από την έκδοσή της. Ο τελευταίος υποχρεούται μέσα σε ένα μήνα από τη γνωστοποίηση της απόφασης να αφαιρέσει την άδεια λειτουργίας του καταστήματος ή της επιχείρησης όπου τελέστηκε το αδίκημα, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δώδεκα μηνών, μπορεί δε, συνεκτιμώντας και τις εν γένει περιστάσεις, να προβεί στην οριστική αφαίρεση της άδειας λειτουργίας. Οι προβλεπόμενες στην παρούσα παράγραφο ποινές δεν αποκλείουν τη σωρευτική επιβολή άλλων ποινών σε περίπτωση συνδρομής άλλων διατάξεων της ποινικής νομοθεσίας.

6. Με ποινή φυλάκισης τιμωρείται και ο αλλοδαπός, ο οποίος παρέχει εξαρτημένη εργασία ή ανεξάρτητες υπηρεσίες ή έργο ή ασκεί επάγγελμα ή άλλη ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα χωρίς άδεια παραμονής.

7. Για την απασχόληση αλλοδαπών από φυσικά ή νομικά πρόσωπα που συμβάλλονται με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, για την κατασκευή έργων ειδικής φύσεως - υποδομής και εκείνων που προβλέπονται από το άρθρο 12 του Π.Δ.378/1987 (ΦΕΚ 168 Α'), απαιτείται έγκριση της στρατιωτικής αρχής που προϊστάται του έργου.

Άρθρο 54

Υποχρεώσεις υπαλλήλων και λοιπών ιδιωτών - κυρώσεις

1. Απαγορεύεται η εκμίσθωση ακινήτων σε αλλοδαπούς που δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο ή θεώρηση εισόδου ή άδεια παραμονής.
2. Οι διευθυντές ξενοδοχείων, παραθεριστικών κέντρων, κλινικών και θεραπευτηρίων οφείλουν να ενημερώνουν την αστυνομική υπηρεσία ή την υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης για την άφιξη και την αναχώρηση αλλοδαπών που φιλοξενούν.
3. Στα πρόσωπα που παραβιάζουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2, πέραν άλλων κυρώσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία, επιβάλλεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, χρηματικό πρόστιμο από πεντακόσιες χιλιάδες έως ένα εκατομμύριο δραχμές.

πλοίων μερών που μεταφέρουν τους προαναφερομένους αλλοδαπούς υπηκόους του ήτοι του κινδύνου τη ζωή και την ασφάλεια τους τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δυο ετών ανα μεταφερομένο πρόσωπο. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και οι συμμετέχοντες στις ανωτέρω αξιόποινες πράξεις. Συνιστά επιβαρυντική περίπτωση και επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστο δυο ετών και χρηματική ποινή τεντε εκατομμυρίων έως οκτώ εκατομμυρίων δραχμών για κάθε μεταφερομένο άτομο, αν η μεταφορά ενεργείται κατ'επαγγελμα ή με σκοπό το παράνομο κέρδος, ή αν ο υπαίτιος είναι δημόσιος υπάλληλος ή τουριστικός ή ναυτιλιακός ή ταξιδιωτικός πράκτορας, ή είναι υποτροπος. Μεταφορικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη μεταφορά προσώπων κατάσχονται και δημεύονται με απόφαση του δικαστηρίου, εκτός αν ο ιδιοκτήτης αποδείξει ότι δεν γνώριζε το σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν αυτά. Η άσκηση ενδίκου μέσου κατα των παραπάνω δικαστικών αποφάσεων δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

2. Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μεσου υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά από και στο εξωτερικό πρόσωπα τα οποία δεν είναι εφοδιασμένα με τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα ή δεν έχουν υποστεί τον κανονικό αστυνομικό έλεγχο. Οι παραβάτες τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1. Η ανωτέρω αξιόποινη πράξη θεωρείται τετελεσμένη, προκειμένου μεν για θαλάσσια και εναέρια μεταφορικά μέσα, εφόσον το πρόσωπο που επιβιβάσθηκε λάθρα βρίσκεται μέσα σε αυτά κατά την έναρξη του προ του απόπλου ή της απογείωσης ελέγχου από τα αρμόδια κρατικά όργανα ή μετά την άπαρση του πλοίου ή την απογείωση του αεροπλάνου, προκειμένου δε για άλλα μεταφορικά μέσα, εφόσον το πρόσωπο που αναχωρεί λάθρα βρίσκεται μέσα σε αυτά κατά τον τελευταίο έλεγχο εξόδου ή πλησιον των συνόρων. Οι διατάξεις της παραγράφου 3 εφαρμόζονται και στα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο.

3. Αεροπορικές ή ναυτιλιακές εταιρείες ή ταξιδιωτικά γραφεία υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά και να λαμβάνουν κάθε μέτρο που να αποκλείει τη μεταφορά από το εξωτερικό στην Ελλάδα αλλοδαπών που δεν είναι εφοδιασμένοι με τα απαιτούμενα διαβατήρια ή άλλα ταξιδιωτικά έγγραφα. Στις αεροπορικές εταιρείες που παραβαίνουν τις παραπάνω υποχρεώσεις επιβάλλεται με απόφαση του αερολιμενάρχη χρηματικό πρόστιμο από πέντε εκατομμύρια έως δέκα εκατομμύρια δραχμές για κάθε μεταφερόμενο πρόσωπο. Στις ναυτιλιακές εταιρείες ή ταξιδιωτικά γραφεία, το ίδιο πρόστιμο επιβάλλεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

4. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2 και 3, καθώς και ταξιδιωτικά γραφεία και οι ιδιοκτήτες των μεταφορικών μέσων ευθύνονται εις ολόκληρο για τις δαπάνες διαβίωσης και τα έξοδα επαναπροώθησης των ανωτέρω προσώπων στο εξωτερικό. Την ίδια ευθύνη έχουν και όσοι εγγυήθηκαν τον επαναπατρισμό αλλοδαπού, αν παραβιάσθηκαν όσοι εισόδου ή παραμονής του στη χώρα. Τα αρμόδια για τον καταλογισμό όργανα, ο τρόπος είσπραξης και διαχείρισης αυτών και κάθε άλλη

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 341/2001

Αθήνα, 29 - 5 - 2001
ΑΠ 891/Φ. ΕΡΩΤ. 61

Γεν. Δ/ση Διοικ. Υποστήριξης
Δ/ση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης
Τμήμα Ιθαγενείας Β'
Ίδιου Υπουργείου

Γ.α. Με το υπ' αριθμ. 94345/17785/29-5-2001 έγγραφο θέσατε το ακόλουθο ερώτημα:

« Συμφώνα με το άρθρο 66 παρ. 2 ιι του νόμου 2910/01 και προκειμένου να εκδοθεί προσωρινή εξαμηνιαία άδεια παραμονής για τους αλλοδαπούς αυτοί «.....μπορούν να αναγνωρίσουν ασφαλιστική προϋπηρεσία για μικτή ασφάλιση, για το απαιτούμενο χρονικό διάστημα του ενός έτους με ελάχιστο αριθμό ημερών ασφάλισης διακοσίων πενήντα, χωρίς προσαύξηση για το διάστημα αυτό».

Παρακαλούμε να γνωμοδοτήσετε εάν μόνο αυτό το δικαιολογητικό αποτελεί απόδειξη παραμονής τους στην Ελλάδα και ως εκ τούτου είναι ικανό αυτό και μόνο το στοιχείο, ώστε ο αλλοδαπός να πάρει προσωρινή εξαμηνιαία άδεια παραμονής».

Π.αι. Με το άρθρο 66 παρ. 1 εδαφ. α του Ν. 2910/2001 (Α, 91) προβλέπεται η δυνατότητα χορήγησης άδειας παραμονής σε αλλοδαπούς, που κατά την έναρξη ισχύος του νόμου διαμένουν.

τις διατάξεις των παραγράφων 5, 6 και 7 του άρθρου 8 του παρόντος νόμου. Η αδεια παραμονής χορηγείται ανεξαρτητως του λόγου για τον οποίο επιθυμεί να παραμείνει ο αλλοδαπός στην Ελλάδα και έχει διάρκεια εξι μηνών».

δι. Ειδικότερα από την παραγραφο 2 περ. ι και ιι και ιιι του άρθρου 66 του Ν. 2910/2001 προβλέπονται τα ακόλουθα:

«2 ι. Οι αλλοδαποί των περιπτώσεων α' και δ' της παρ. 1 του άρθρου αυτού οφείλουν μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου να υποβάλουν στο δημο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας τους αίτηση με δύο φωτογραφίες που συνοδεύονται από:

α. Επικυρωμένο αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ή πιστοποιητικού γέννησης ή οικογενειακής κατάστασης ή δελτίου ταυτότητας.

β. Προκειμένου για αλλοδαπούς της περ. α' της παρ. 1

αα. Το πρωτότυπο της πράσινης κάρτας, λευκής κάρτας ή αδειας παραμονής που έχει λήξει και

ββ. Αν από το διαβατήριο ή το ταξιδιωτικό έγγραφο δεν συνάγεται ο χρόνος παραμονής του αλλοδαπού στην Ελλάδα, έγγραφα βέβαιης χρονολογίας ή λογαριασμός ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΔΑΠ και κινητής τηλεφωνίας, καθώς και ασφαλιστήρια συμβόλαια, από τα οποία αποδεικνύεται ότι διέμεναν στη χώρα τουλάχιστον ένα έτος πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Για τη διαπίστωση του χρόνου παραμονής αλλοδαπού, τα προσκομιζόμενα έγγραφα δεν είναι απαραίτητο να καλύπτουν συνεχόμενα όλο το διάστημα του έτους. Εύλογα ενδιάμεσα διαστήματα μπορεί να τεκμαίρονται.

γ. Προκειμένου για αλλοδαπούς της περ. δ' της παρ. 1, αν από το διαβατήριο ή από το ταξιδιωτικό έγγραφο δεν συνάγεται ο χρόνος παραμονής του αλλοδαπού στην Ελλάδα, επιπλέον λογαριασμούς

δ. Εξαιτίας κατά τη προβλεψη της περ. ii της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου (66) οι αλλοδαποί της παραγράφου 1, (του αυτού πάντοτε άρθρου) έχουν την ευχέρεια να αναγνωρίσουν ασφαλιστική προϋπηρεσία για μικτή ασφάλιση, για το απαιτούμενο χρονικό διάστημα του ενός έτους, με ελάχιστο αριθμό ημερών ασφάλισης διακοσιών πενήντα, χωρίς προσαύξηση, για το διάστημα αυτό.

ii. Η ρυθμίση αυτή, η οποία λειτουργεί, όπως προεκτέθηκε, σε επίπεδο ευχερείας για τον αλλοδαπό, συμπλέκεται σε επίπεδο ρητής αναφοράς με το «απαιτούμενο χρονικό διάστημα του ενός έτους».

Η ρητή αυτή σύμπλεξη, προφανώς, αναφέρεται στους αλλοδαπούς, που απαιτείται να αποδείξουν, ότι διαμένουν νόμιμα η παράνομα στη χώρα επί ένα έτος, συνεχώς, μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου, διότι, υπό τυχόν αντίθετη εκδοχή, θα ήταν, κατά τη γνώμη μου, περιττή.

iii. Περαιτέρω η σχετική δυνατότητα της αναγνώρισης ασφαλιστικής προϋπηρεσίας με ελάχιστο αριθμό 250 ημερών μικτής ασφάλισης, καίτοι δεν έχει ενταχθεί, ευθέως, στην ενότητα των απαιτούμενων δικαιολογητικών, για την απόδειξη του προμνημονευθέντος χρόνου (ετήσια συνεχής παραμονή μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου), κατά συστάθμιση και των λοιπών προβλεπόμενων δικαιολογητικών, μπορεί, εφόσον χορηγηθεί από τον οικείο Ασφαλιστικό Οργανισμό, σχετική βεβαίωση, να θεωρηθεί, ότι λειτουργεί κατά ισοδύναμη αποδεικτική υποκατάσταση οιοδήποτε των λοιπών δικαιολογητικών. Τούτο και δια τον πρόσθετο και προφανή λόγο, ότι η ίδια βεβαίωση του Ασφαλιστικού Οργανισμού, η οποία θα καλύπτει 250 ημέρες ασφάλισης, όχι μόνον εξαντλεί ημερολογιακά, την προεκτεθείσα προϋπόθεση παραμονής του ενός έτους, αλλά, παράλληλως συνιστά και έγγραφο βέβαιης χρονολογίας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 328/2002

Αθήνα 28-5-2002
ΑΠ 1363/Φ ΕΡΩΤ 46
Δ/νση Αλλοδαπών και
Μετανάστευσης
Τμήμα Αδειών Παραμονής
Ιδίου Υπουργείου

I. Με το υπ' αριθμ. 63574/11250/02/20-5-2002 έγγραφο, θέσατε το ερωτημα, εάν παρέχεται δυνατότητα στη χορηγούμενη άδεια παραμονής, κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 παραγρ. 2 του Ν. 3013/2002 (συνδρομή λόγω δημοσίου συμφέροντος), να περιληφθούν σ' αυτήν τα μέλη της οικογένειας του λήπτη, άνω των δεκατεσσάρων ετών, για ισόχρονο διάστημα, καθώς και τα αναγκαία δικαιολογητικά.

II. Η γνώμη μου, επί του ανωτέρω ερωτήματος, είναι η ακόλουθη:

α. Από το άρθρο 20 παραγρ. 2 του Ν. 3013/2002 (Α, 102) με το οποίο έχει προστεθεί παράγραφος 7 β στο άρθρο 37 του Ν. 2910/2001 (Α, 91) προβλέπονται τα ακόλουθα:

«Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης χορηγείται άδεια παραμονής σε αλλοδαπούς, η οποία επεχει και θέση άδειας εργασίας, εφόσον αιτιολογημένα συντρέχει δημοσιο συμφέρον. Η άδεια παραμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ενός έτους και μπορεί να

παραμονής, που επέχει και θέση άδειας εργασίας και μη εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 5 του Ν. 2910/2001), η οποία υπηρετεί την ανήλικη διασφάλιση ταχείας χορήγησης της άδειας διαμονής, κατα παρεκκλίση των γενικώς ισχυόντων, προκειμένου για πρόσωπα των οποίων η παραμονή θα υπηρετήσει λόγους δημοσίου συμφέροντος.

δ. Τόσο από πλευράς RATIO θέσπισης της ανωτέρω ρύθμισης, αλλά και της ανάγκης εφαρμοσμένης δυνατότητας προς υπηρετήση της γενικότερης προστασίας της οικογενειακής συνένωσης, έχω τη γνώμη, ότι στις χορηγούμενες άδειες, κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 παραγρ. 2 του Ν. 3013/2002 μπορεί να περιληφθούν, ταυτοχρόνως, τα μέλη της οικογένειας (άρθρο 28 παρ. 2 Ν. 2910/2001) του λήπτη, για ισόχρονο διάστημα.

III. α. Υπό την ανωτέρω καταφατική γνώμη τα απαιτούμενα δικαιολογητικά διακρίνονται στα γενικού χαρακτήρα, (2 φωτογραφίες, επικυρωμένο φωτοαντίγραφο διαβατηρίου, παράβολο, πιστοποιητικό Ποινικού Μητρώου Τύπου Α και Πιστοποιητικό Υγείας από Δημόσιο, Νοσοκομείο) καθώς και στα επί πλέον απαιτούμενα για τη σύζυγο και τα τέκνα άνω των 18 ετών (πρόσφατο πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, επικυρωμένο από την αρμόδια αλλοδαπή αρχή, από το οποίο να προκύπτει ο αντίστοιχος συγγενικός δεσμός.

β. Ειδικώς, για τα ανήλικα τέκνα αναγκαιούν μόνο τα εξής δικαιολογητικά:

ι. Για τα ανήλικα τέκνα κάτω των δεκατεσσάρων ετών, η αίτηση θα συνοδεύεται μόνο από το πιστοποιητικό υγείας και το πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης επικυρωμένο, από την αρμόδια αλλοδαπή αρχή, από το οποίο να προκύπτει αντίστοιχος συγγενικός δεσμός.

ii. Για τα ανήλικα τέκνα άνω των δεκατεσσάρων και μέχρι δεκαοχτώ ετών η αίτηση θα συνοδεύεται από 2 φωτογραφίες, επικυρωμένο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Περιφέρειες του Κρατους

1. [α] κ.κ. Γενικούς Γραμματείς
[β] κ.κ. Γενικούς Διευθυντές
[γ] Δ/νσεις Αστικής Κατάστασης
και Αλλοδαπών και Μεταναστευσης
Εδρες
2. Νομαρχιακες Αυτοδιοικήσεις
[α] Γρ. κ.κ. Νομαρχών
[β] Διευθύνσεις Εργασίας
3. Υπουργείο Εξωτερικών
Γ± Δ/νση Δικαιοσύνης
Εσωτερικών Υποθέσεων & Schengen
Ακαδημίας 1, Αθήνα
4. Υπουργείο Δημόσιας Τάξης
Δ/νση Αλλοδαπών
Κανελλοπούλου 4, Αθήνα
5. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Δ/νση Απασχόλησης.
Πειραιώς 40, Αθήνα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γρ. κ. Υπουργού
2. Γρ. κ.κ. Υφυπουργών
3. Γρ. κ.κ. Γεν. Γραμματέων
4. Γρ. κ. Νομικού Συμβούλου
5. Γρ. κ.κ. Γενικών Διευθυντών
6. Διευθύνσεις ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

Π. ΜΟΥΝΤΟΥΡΗ

